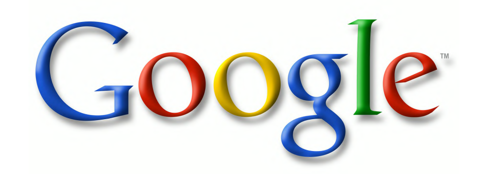
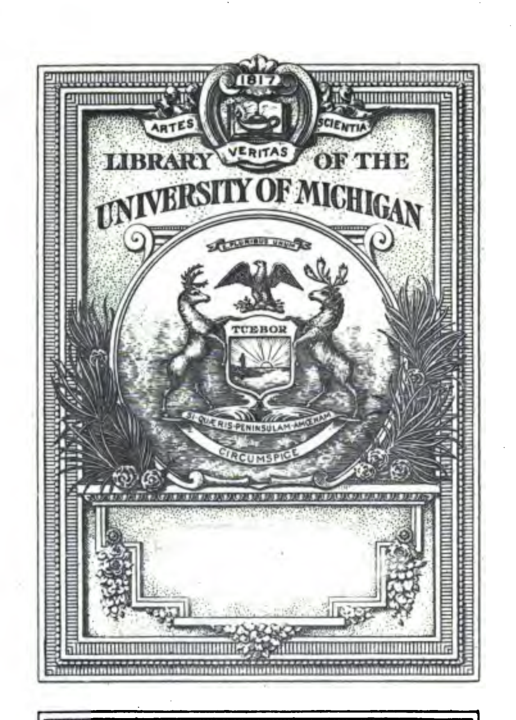
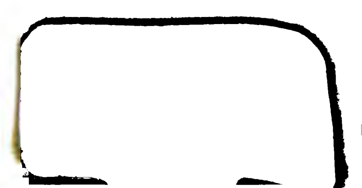

1817
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

J. S. Emerson.

KO TE

KAWENATA HOU

A

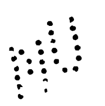
TO TATOU ARIKI A TE KAI WHAKAORA

A IHU KARAITI.

HE MEA WHAKAMAORI MAI NO TE REO KARIKI.

LONDON:
PRINTED FOR THE BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY.
1887.

MAORI NEW TESTAMENT.

KO NGA

PUKAPUKA O TE KAWENATA HOU.

	Nga Upoko.
Matiu	28
Maka	16
Ruka	24
Hoani	21
Nga Mahi a nga Apotoro	28
Roma	16
1 Koriniti	16
2 Koriniti	13
Karatia	6
Epeha	6
Piripai	4
Korohe	4
1 Teharonika	5
2 Teharonika	3
1 Timoti	6
2 Timoti	4
Taituha	3
Pirimona	1
Nga Hiperu	13
Hemi	5
1 Pita	5
2 Pita	3
1 Hoani	5
2 Hoani	1
3 Hoani	1
Hura	1
Whakakitenga	22

KO TE

RONGO PAI A MATIU.

UPOKO 1.

Nga tupuna i te taha ki a Hohepa. 18 *Hapu-
tanga o Meri.* 19 *Ta te anahera.*

KO te pukapuka o te whakatupuranga
o Ihu Karaiti, tama a Rawiri tama
a Aperahama.
2 Whanau ake ta Aperahama ko Ihaka;
whanau ake ta Ihaka ko Hakopa; wha-
nau ake ta Hakopa ko Hura ratou ko
ona tuakana ko ona teina; 3 Whanau
ake ta Hura raua ko Tamara, ko Parete
raua ko Hara; whanau ake ta Parete ko
Heteromo; whanau ake ta Heteromo ko
Arame; 4 Whanau ake ta Arame ko
Aminarapa; whanau ake ta Aminarapa
ko Nahona; whanau ake ta Nahona ko
Haramono; 5 Whanau ake ta Haramono
raua ko Rahapa, ko Poaha; whanau ake
ta Poaha raua ko Rutu, ko Opere; wha-
nau ake ta Opere ko Hehe; 6 Whanau
ake ta Hehe ko Rawiri kingi;
Whanau ake ta kingi Rawiri raua ko te
wahine a Uria, ko Horomona; 7 Wha-
nau ake ta Horomona ko Ropoama;
whanau ake ta Ropoama ko Apia; wha-
nau ake ta Apia ko Aha; 8 Whanau
ake ta Aha ko Iohapata; whanau ake ta
Iohapata ko Iorama; whanau ake ta
Iorama ko Ohiaha; 9 Whanau ake ta
Ohiaha ko Iotama; whanau ake ta Iotama
ko Ahaha; whanau ake ta Ahaha ko
Etekiaha; 10 Whanau ake ta Etekiaha
ko Manahe; whanau ake ta Manahe ko
Amono; whanau ake ta Amono ko
Hohaia; 11 Whanau ake ta Hohaia ko
Hekoniaha ratou ko ona teina, i te wha-
kahekenga ki Papurona:
12 A, muri i te whakahekenga atu ki
Papurona, ka whanau ta Hekoniaha ko
Haratiere; whanau ake ta Haratiere ko
Toropapere; 13 Whanau ake ta Toro-
papere ko Apiuru; whanau ake ta Apiuru
ko Eriakimi; whanau ake ta Eriakimi ko
Atoro; 14 Whanau ake ta Atoro ko
Haroko; whanau ake ta Haroko ko
Akimi; whanau ake ta Akimi ko Eriuru;
15 Whanau ake ta Eriuru ko Ereatara;
whanau ake ta Ereatara ko Matana;
whanau ake ta Matana ko Hakopa;
16 Whanau ake ta Hakopa ko Hohepa
ko te tahu o Meri; whanau ake *ta
Meri* ko Ihu, ko tona ingoa nei ko te
Karaiti.
17 Heoi, nga whakatupuranga katoa o
Aperahama tae noa ki a Rawiri, tekau
ma wha nga whakatupuranga; o Rawiri
tae noa ki te whakahekenga ki Papu-
rona, tekau ma wha nga whakatupu-
ranga; a no te whakahekenga ki Papu-
rona tae noa ki a te Karaiti, tekau ma
wha nga whakatupuranga.
18 Na, ko te whanautanga tenei o Ihu
Karaiti: he mea taumau a Meri tona
whaea ma Hohepa, a i te mea kiano raua
i tata noa ki a raua, ka kitea kua hapū ia
i te Wairua Tapu. 19 Otira he tangata
tika a Hohepa tona tahu, a kahore ona
ngakau kia whakakitea nuitia ia, ka mea
kia whakarerea pukutia. 20 Otiia i a ia
e hurihuri ana i enei mea, na, ka puta
moemoea mai tetahi anahera a te Ariki
ki a ia, ka mea, E Hohepa, e te tama a
Rawiri, kaua e hopohopo ki te tango i a
Meri i tau wahine: na te Wairua Tapu
hoki tona hapū. 21 A e whanau ia, he
tama, me hua hoki e koe tona ingoa ko
Ihu: no te mea, māna e whakaora tona
iwi i o ratou hara. 22 Na, ka oti tenei
katoa, katahi ka rite ta te Ariki, i kore-
rotia e te poropiti, i mea ai ia,
23 Na, ka hapū te wahina, ka whanau
hoki he tama,
A ka huaina e ratou tona ingoa ko
Emanuera,
(ko tona whakamaoritanga tenei, Kei
a tatou te Atua.) 24 A, te aranga ake o
Hohepa i te moe, ka meatia e ia ta te
anahera a te Ariki i whakahau ai ki a ia,
a tango ana ia i tana wahine: 25 A

kihai i mohio ki a ia whanau noa tana
tama matamua : a huaina ana e ia tona
ingoa ko IHU.

UPOKO 2.

Nga Maki. 14 *Rerenga o Hohepa.* 16 *Patunga o nga tamariki.* 19 *Hokinga o Hohepa ma ki Nahareta.*

NA, i te mea kua whanau nei a Ihu
ki Peterehema o Huria, i nga ra o
Kingi Herora, na, ka haere mai etahi
Maki i te rawhiti ki Hiruharama, 2 Ka
mea, Kei hea tenei kua whanau nei hei
kingi mo nga Hurai? i kite hoki matou i
tana whetu i te rawhiti, a ka tae mai nei
ki te koropiko ki a ia. 3 A, te rongonga
o Kingi Herora, ka ohorere ratou ko
Hiruharama katoa. 4 Na, whakaminea
katoatia ana e ia nga tohunga nui, me
nga karaipi o te iwi, a ka ui atu ki a
ratou ki te wahi e whanau ai a te Karaiti.
5 Ka mea ratou ki a ia, Ki Peterehema
o Huria: ko ta te poropiti hoki
tenei i tuhituhi ai,
6 A ko koe, e Peterehema, whenua o
Hura,
Ehara rawa i te iti rawa i roto i nga
kawana o Hura:
E puta mai hoki i a koe he kawana,
Hei hepara mo toku iwi mo Iharaira.
7 Na, ka oti nga Maki te karanga puku
e Herora, ka uia marietia ratou ki te wa
i puta mai ai te whetu. 8 A unga ana
ratou e ia ki Peterehema, i mea ia, Haere,
rapua marietia te tamaiti; a ka kitea,
ka whakahoki i te korero ki a au, kia
haere ai hoki ahau ki te koropiko ki
a ia. 9 Na, ka rongo ratou i ta te kingi,
ka haere; na, ko te whetu i kite ai ratou
i te rawhiti, e haere ana i mua i a ratou,
a tae noa, tu noa ki runga ake i te takotoranga
o te tamaiti. 10 A, to ratou
kitenga i te whetu, na, ko te tino haringa
i hari ai. 11 A ka tae ki roto ki te
whare, ka kite i te tamaiti raua ko tona
whaea ko Meri, na, tapapa ana ratou,
koropiko ana ki a ia: ano ka mawhera o
ratou taonga, ka hoatu etahi mea ki a ia,
he koura, he parakihe, he maira. 12 A
i whakatupatoria ratou e te Atua, he mea
moemoea, kia kaua e hoki ki a Herora,
na, haere ana ki to ratou kāinga he ara ke.
13 A ka riro ratou, na, ka puta
moemoea tetahi anahera a te Ariki ki
a Hohepa, ka mea, E ara, tangohia te
tamaiti raua ko tona whaea, e rere ki
Ihipa, a hei reira koe kia korero ra
ano ahau ki a koe: meake hoki rapu a
Herora i te tamaiti kia whakangaromia.
14 Na, ka ara ia, ka mau ki te tamaiti
raua ko tona whaea i te po, a haere ana
ki Ihipa: 15 A noho ana i reira, mate
noa a Herora: na, ka rite ta te Ariki i
korerotia e te poropiti, i mea ai ia, He
mea karanga nāku taku tamaiti i Ihipa.
16 A, te kitenga o Herora ka oti ia te
tinihanga e nga Maki, rahi rawa tana
riri, ka tono *tangata*, a patua iho nga
tamariki katoa, nga mea e rua nei o ratou
tau, me o muri iho, i Peterehema me nga
wahi katoa o reira, he mea whakarite ki
te taima i uia marietia e ia ki nga
Maki. 17 Katahi ka rite ta Heremaia
poropiti i korero ai, i mea ai,
18 I rangona he reo ki Rama,
He uhunga, he tangi, he aue nui,
Ko Rahera e tangi ana ki ana tamariki,
A kihai i pai kia whakamarietia, no
te mea kua kahore ratou.
19 Ano ka mate a Herora, na, ka
puta moemoea te anahera a te Ariki
ki a Hohepa ki Ihipa, 20 Ka mea, Ara
ake, tangohia te tamaiti raua ko tona
whaea, a haere ki te whenua o Iharaira:
kua mate hoki te hunga i whai kia patua
te tamaiti. 21 A tona aranga ake, ka
mau ki te tamaiti raua ko tona whaea,
ka haere ki te whenua o Iharaira. 22
Otira ka rongo ia ko Arakarauha te kingi
o Huria i muri i tona matua i a Herora,
ka wehi ki te haere ki reira: otiia i
whakamaharatia ia e te Atua, he mea
moemoea, a haere ana ki nga wahi o Kariri;
23 A ka tae ka noho ki tetahi
pa, ko Nahareta te ingoa: i rite ai ta nga
poropiti i mea ai, Me hua ia he tangata
no Nahareta.

UPOKO 3.

Kauwhautanga a Hoani. 13 *Iriiringa o te Karaiti.*

NA, i aua ra ka puta mai a Hoani
Kai iriiri, ka kauwhau i te koraha
o Huria, 2 Ka mea, Ripeneta, kua tata
hoki te rangatiratanga o te rangi. 3 Ko
ta Ihaia poropiti hoki tenei i korero ai,
i mea ai,
He reo no tetahi i te koraha e karanga ana,
Whakapaia te huarahi o te Ariki,
Whakatikaia ona ara.
4 A te kakahu o taua Hoani he huruhuru
kamera, he hiako hoki te whitiki o
tona hope; a ko tana kai he mawhitiwhiti,
he honi koraha. 5 Katahi ka
haere atu ki a ia a Hiruharama, me
Huria katoa, me nga kāinga katoa e
tutata ana ki Horano, 6 A iriiria ana

e ia ki Horano, me te whāki anō i o
ratou hara. 7 A tona kitenga i te tini
o nga Parihi o nga Haruki e haere
mai ana ki tana iriiringa, ka mea ia ki
a ratou, E te uri nakahi, na wai kou-
tou i whakamahara kia rere i te riri
meake puta? 8 Na, whakaputaia he
hua e rite ana ki o te ripeneta. 9 A
kei anga koutou, kei mea i roto i a
koutou, Ko Aperahama to tatou matua:
ko taku kupu hoki tenei ki a koutou,
E ahei ana ano i te Atua te wha-
kaara tamariki ake ma Aperahama i
enei kohatu. 10 Na, tenei ka pa te
titaha ki te pakiaka o nga rakau: a
ki te kahore tetahi rakau e hua i te
hua pai, ka tuakina, ka makā ki te ahi.
11 Ko au nei, he iriiri taku i a koutou
ki te wai, hei mea ripenetatanga: ko
tenei ia e haere mai ana i muri i a au,
nui atu tona mana i toku, e kore ahau
e tau hei mau i ona hu: māna kou-
tou e iriiri ki te Wairua Tapu, ki te
kapura: 12 Ko tana mea tahi kei tona
ringa, a e tino tahia e ia tana pa-
tunga witi, a e kohia ana witi ki roto
ki te whare witi; tena ko te papapa e
tahuna ki te kapura e kore e tineia.
13 I reira ka haere mai a Ihu i Kariri
ki Horano ki a Hoani, kia iriiria e ia.
14 Otira ka whakakahore a Hoani ki a
ia, ka mea, Ko te tikanga ra ko au kia
iriiria e koe, a e haere mai ana koe
ki a au? 15 Na, ka whakahokia e
Ihu, a ka mea ki a ia, Tukua ra aianei;
ko te tikanga hoki tenei ma taua kia
whakarite i nga mea tika katoa. Na,
tukua ana ia e ia. 16 Ano ka oti a Ihu
te iriiri, tika tonu ake ia i te wai: na,
ko te rangi ka tuwhera ki a ia, a ka kite
ia i te Wairua o te Atua e heke iho ana
me he kukupa, a tau ana ki runga ki a
ia: 17 Na, ko tetahi reo no te rangi, e
mea ana, Ko taku Tama tenei i aroha
ai, ko taku i ahuareka ai.

UPOKO 4.

Whakamatauranga o te Karaiti. 13 *Kei Kaperenauma.* 17 *Ka kauwhau.* 18 *Ko Pita raua ko Anaru.* 21 *Ko Hemi raua ko Hoani.* 23 *Nga turoro.*

ME i reira ka arahina a Ihu e te
Wairua ki te koraha, kia whaka-
matautauria e te rewera. 2 Ano ka
wha tekau nga ra ka wha tekau nga po
i noho puku ai, muri iho ka hiakai. 3
Na, ka tae mai te kai whakamatautau
ki a ia, ka mea, Ki te mea ko te Tama
koe a te Atua, kiia iho kia meinga enei
kohatu hei taro. 4 Na, ka whakahokia
e ia, a ka mea, Kua oti te tuhituhi,
E kore e ora te tangata i te taro kau,
engari i nga kupu katoa e puta mai ana
i te mangai o te Atua. 5 Me i reira ka
kawe te rewera i a ia ki te pa tapu, a
whakaturia ana ia ki runga ki te keo-
keonga o te temepara, 6 A ka mea ki
a ia, Ki te mea ko te Tama koe a te
Atua, rere atu ki raro: kua oti hoki te
tuhituhi,

Ka korerotia iho koe e ia ki ana
anahera;
Ma ratou koe e hiki ake ki *o ratou*
ringa,
Kei tutuki tou waewae ki te kohatu.

7 Mea atu ana a Ihu ki a ia, Ka oti ano
hoki te tuhituhi, Kaua e whakamatau-
tau ki te Ariki ki tou Atua. 8 Ka
kawe ano te rewera i a ia ki runga ki
tetahi maunga tiketike rawa, a whaka-
kitea katoatia ana ki a ia nga rangatira-
tanga o te ao, me te kororia o aua mea;
9 A mea mai ana ki a ia, Ko anei
mea katoa e hoatu e ahau ki a koe,
ki te tapapa koe, ki te koropiko ki
a au. 10 Na, ka mea a Ihu ki a ia,
Haere atu, e Hatana; kua oti hoki te
tuhituhi, Me koropiko koe ki te Ariki ki
tou Atua; me mahi ano ki a ia anake.
11 Na, ka mahue ia i te rewera, a ka
haere mai nga anahera ka mahi mea
māna.
12 Ano ka rongo a Ihu kua tukua a
Hoani ki te whare herehere, ka haere
ia ki Kariri; 13 A ka mahue Nahareta
i a ia, a haere ana, ka noho ki Kapere-
nauma, ki te taha o te moana, ki nga kaha
o Hapurona o Nepetarima: 14 I rite ai
ta Ihaia poropiti i korero ai, i mea ai,

15 Te whenua o Hapurona, me te
whenua o Nepetarima,
I te ara o te moana, i tera taha o
Horano,
Kariri o nga tauiwi,
16 Te hunga i noho i te pouri,
Kua kite ratou i te mārama nui;
A ki te hunga i noho i te wahi me
te ātārangi o te mate,
Kua puta ake te māramatanga ki a
ratou.

17 No reira ano a Ihu i timata ai te
kauwhau, te mea, Ripeneta, kua tata
hoki te rangatiratanga o te rangi.
18 A i a Ihu e haere ana i te taha o
te moana o Kariri, ka kite ia i nga
tāngata tokorua, he tuakana, he teina,
i a Haimona, tona ingoa nei ko Pita,
raua ko tona teina ko Anaru, e maka
ana i te kupenga ki te moana; he kai
hao hoki raua. 19 Na, ka mea ia ki a

raua, Arumia mai au, a maku korua e
mea hei kai hao tangata. 20 A mahue
ake i a raua nga kupenga, a aru ana i
a ia. 21 A, tona haerenga atu i reira,
tokorua atu āna i kite ai, he tuakana, he
teina, ko Hemi *tama* a Heperi, raua ko
tona teina ko Hoani, i te kaipuke i a
Heperi i to raua matua, e ta ana i nga
korenga o a ratou kupenga; a karanga-
tia ana raua e ia. 22 Mahue tonu ake
i a raua te kaipuke me to raua matua, a
aru ana i a ia.
23 Na, ka haereerea katoatia Kariri
e Ihu, whakaako ana i roto i o ratou
whare karakia, kauwhau ana i te rongo
pai o te rangatiratanga, me te whakaora
i nga mate katoa, i nga turorotanga
katoa o te iwi. 24 A haere ana tona
rongo puta noa i Hiria: a kawea mai
ana e ratou ki a ia nga tāngata mate
katoa e ngaua ana e te tini o nga mate,
o nga mamae, me te hunga e nohoia ana
e te rewera, me te hunga haurangi, me
nga pararutiki; a whakaorangia ake
ratou e ia. 25 A he rahi te hui i aru
i a ia i Kariri, i Rekaporihi, i Hiru-
harama, i Huria, i tera taha ano o
Horano.

UPOKO 5.

Kauwhau i runga i te maunga.

A, TONA kitenga i te whakaminenga,
ka haere ia ki runga ki te mau-
nga: ano ka noho ia ka haere mai
ana akonga ki a ia:
2 Na, ka puaki tona mangai, a ka
whakaako ia i a ratou, ka mea,
3 Ka koa te hunga e rawakore ana te
wairua: no ratou hoki te rangatiratanga
o te rangi.
4 Ka koa te hunga e tangi ana: ka
whakamarietia hoki ratou.
5 Ka koa te hunga ngakau māhaki:
ka riro mai hoki i a ratou te whenua.
6 Ka koa te hunga e hiakai ana, e
hiainu ana ki te tika: e makona hoki
ratou.
7 Ka koa te hunga tohu *tangata:* e
tohungia hoki ratou.
8 Ka koa te hunga ngakau ma: e kite
hoki ratou i te Atua.
9 Ka koa te hunga hohou rongo: ka
huaina hoki ratou he tamariki na te
Atua.
10 Ka koa te hunga e whakatoia ana
mo te tika: no ratou hoki te rangatira-
tanga o te rangi. 11 Ka koa koutou
ina tawai ratou i a koutou, ina whakatoi,
ina puaki i a ratou nga kupu kino katoa
mo koutou, he mea teka, he whakaaro
ki a au. 12 Kia hari, kia whakamana-
mana: e rahi ana hoki te utu mo koutou
i te rangi: he penei hoki ta ratou wha
katoinga i nga poropiti i mua i a koutou.
13 Ko koutou te tote o te whenua:
otira ki te hemo te ha o te tote, ma te
aha e whai tikanga tote ai? heoi ano
tona painga, na, ka akiritia ki waho, ka
takahia e nga tāngata. 14 Ko koutou
te whakamārama o te ao. E kore e
ngaro te pa e tu ana i runga i te
maunga. 15 E kore ano e tahuna
te rama, a e whakaturia ki raro o te
mehua, engari ki runga ki te turanga;
a ka tiaho ki nga tāngata katoa i roto
i te whare. 16 Waihoki kia tiaho to
koutou māramatanga ki te aroaro o nga
tāngata, kia kite ai ratou i ā koutou
hanga pai, kia whakakororia ai i to
koutou Matua i te rangi.
17 Kei mea koutou i haere mai ahau
ki te whakakahore i te ture i nga poro-
piti ranei: kihai ahau i haere mai ki te
whakakahore, engari ki te whakatutuki.
18 He pono nei hoki taku e mea nei
ki a koutou, E kore tetahi tongi tetahi
tohu ranei o te ture e pahemo, a, te
pahemotanga ra ano o te rangi o te
whenua, *engari* kia rite katoa ra ano.
19 Na, ki te whakakahore tetahi i tetahi
mea iti rawa o enei kupu ako, a ka
akona e ia nga tāngata kia pera, ka kiia
ia ko te iti rawa i te rangatiratanga o te
rangi: a ki te whakaritea e tetahi, ki te
whakaakona, ka kiia ia he nui i te
rangatiratanga o te rangi. 20 Ko taku
kupu hoki tenei ki a koutou, Ki te kore
e nui ake ta koutou mahi tika i ta nga
karaipi ratou ko nga Parihi, e kore rawa
koutou e tapoko ki te rangatiratanga o
te rangi.
21 Kua rongo koutou, i korerotia e nga
tupuna, Kaua e patu tangata; a ki te
patu tangata tetahi, ka tau te he ki a ia.
22 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou,
Ki te riri noa tetahi ki tona teina, ka tau
te he ki a ia: a ki te mea tetahi ki tona
teina, Wairangi! ka tika kia komititia:
na, ki te mea tetahi, Poauau! ka tika
mona te kapura o Kehena. 23 Na reira
ki te mauria e koe to whakahere ki te
āta, a ka mahara i reira i hara koe ki tou
hoa; 24 Waiho to whakahere i reira i
mua o te āta, a haere, mātua houhia te
rongo ki tou teina, ka haere ai, ka mau
ai i to whakahere. 25 Kia hohoro te
whakarite i ta korua korero ko tou hoa
tauwhāinga, i a korua ano i te ara,
kei tukua koe e te hoa tauwhāinga ki te
kai whakawa, a ka tukua e te kai whaka-

wa ki te katipa, a ka makā koe ki te
whare herehere. 26 He pono taku e
mea atu nei ki a koe, E kore rawa koe e
puta mai i reira, kia utua ra ano te
patene whakamutunga.
27 Kua rongo koutou, i korerotia e nga
tupuna, Kaua e puremu: 28 Na, ko
taku kupu tenei ki a koutou, Ki te titiro
atu tetahi ki te wahine, he hiahia ki
a ia, kua puremu ke ki a ia i roto i tona
ngakau. 29 Ki te hē koe i tou kanohi
matau, hikarohia, makā atu: he nui ke
hoki te pai ki a koe ki te ngaro tetahi
wahi ou, a ka kore e makā tou tinana
katoa ki roto ki Kehena. 30 Ki te hē
ano hoki koe i tou ringa matau, poutoa,
makā atu: he nui ke hoki te pai ki a koe
ki te mate tetahi wahi ou, a ka kore e
makā tou tinana katoa ki Kehena.
31 I korerotia ano, Ki te whakarere
tetahi i tana wahine, me hoatu ki a ia
tetahi pukapuka whakarere: 32 Na, ko
taku kupu tenei ki a koutou, Ki te wha-
karere tetahi i tana wahine, a ehara i te
take puremu, e mea ana ia i te wahine
kia puremu: a ki te marena tetahi i te
wahine i whakarērea, e puremu ana ia.
33 Kua rongo ano koutou, i kore-
rotia e nga tupuna, Kaua e oati teka,
engari me whakamana āu oati ki te Ari-
ki: 34 Na, ko taku kupu tenei ki a kou-
tou, Kaua rawa *tetahi mea* e oatitia;
kaua te rangi, ko to te Atua torona hoki
ia: 35 Kaua hoki te whenua; no te mea
nona ia turanga waewae: kaua hoki a
Hiruharama; no te mea ko te pa ia o te
Kingi nui. 36 Kaua ano e oatitia tou
mātenga, e kore hoki e ahei i a koe te
mea kia ma tetahi makawe, kia mangu
ranei. 37 Erangi ko tenei hei kupu ma
koutou, Ae, ae; Kahore, kahore: no te
mea ki te maha atu i ena, no te kino.
38 Kua rongo koutou i korerotia, He
kanohi mo te kanohi, he niho mo te niho:
39 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou,
Kaua e whakauaua atu ki te kino: erangi
ki te pakia tou paparinga matau e tetahi,
tahuri atu hoki tera ki a ia. 40 A ki te
mea tetahi kia whakawakia koe, a kia
tangohia tou koti, tukua atu hoki tou
ngeri ki a ia. 41 A ki te tonoa koe e
tetahi kia haere kotahi te maero, kia
rua āu e haere tahi ai me ia. 42 Hoatu
ki te tangata e tono mea ana i a koe,
kaua ano e whakahokia atu te tangata e
mea ana ki te taonga tarewa i a koe.
43 Kua rongo koutou i korerotia, Kia
aroha atu ki tou hoa tata, kia kino
hoki ki tou hoa whawhai: 44 Na, ko
taku kupu tenei ki a koutou, Arohaina
o koutou hoa whawhai, manaakitia te
hunga e kanga ana i a koutou, kia pai
te mahi ki te hunga e kino ana ki a kou-
tou, a inoi atu mo te hunga e whakawhiu
ana i a koutou, e whakatoi ana i a koutou.
45 Kia whakatupu tamariki ai koutou ki
to koutou Matua i te rangi: e mea nei
hoki ia i tona ra kia whiti ki te hunga
kino ki te hunga pai, kia ua hoki te ua
ki te hunga tika ki te hunga he. 46
Ki te aroha hoki koutou ki te hunga
e aroha ana ki a koutou, he aha te utu
e riro i a koutou? e kore ianei hoki
nga pupirikana e pena? 47 A ki te
oha atu koutou ki o koutou teina
anake, nohea te nui o ta koutou mahi?
e kore ianei hoki e pena nga pupi-
rikana? 48 Na, kia tika koutou, kia
pera me to koutou Matua i te rangi e
tika ana.

UPOKO 6.

Kauwhau ano.

KIA tupato kei atawhai koutou i te
rawakore i te aroaro o nga tāngata,
hei tirohanga ma ratou: penei kahore he
utu ki a koutou a to koutou Matua i te
rangi.
2 Na, ka atawhai koe i te rawakore,
aua e whakatangihia te tētere i mua i a
koe, kei pera me te hunga tinihanga i
roto i nga whare karakia, i nga ara,
kia whai kororia ai i nga tāngata.
He pono taku e mea nei ki a koutou,
Kei a ratou ano te utu mo ratou. 3
Erangi ka atawhaitia e koe te rawakore,
kei mohio tou maui ki ta tou matau e
mea ai; 4 Kia ngaro ai tau atawhainga
rawakore: a ko tou Matua e kite nei i te
wahi ngaro, māna koe e utu nui.
5 Ka inoi hoki koe, kaua e pera
me te hunga tinihanga: ko ta ratou hoki
e pai ai ko te inoi tu i roto i nga whare
karakia, i nga kokinga o nga ara, kia
kitea ai e nga tāngata. He pono taku
e mea nei ki a koutou, Kei a ratou
ano te utu mo ratou. 6 Na, ka inoi koe,
tomo atu ki tou ruma i roto rawa, ano
ka kati tou tatau, inoi ki tou Matua i
te *wahi* ngaro; a ko tou Matua e kite nei
i te *wahi* ngaro, māna koe e utu nui. 7
Na, ka inoi koutou, aua e whakahuatia
noatia ko aua kupu ano, kei pera me nga
tauiwi: ki ta ratou hoki ma nga kupu
maha e rangona ai ratou. 8 Na, kei rite
koutou ki a ratou: e mātau ana hoki to
koutou Matua ki nga mea e matea ana e
koutou, i te mea kiano koutou i inoi noa
ki a ia. 9 Na, kia penei ta koutou inoi:
E to matou Matua i te rangi, Kia tapu

tou ingoa. 10 Kia tae mai tou rangati-
ratanga. Kia meatia tau e pai ai ki runga
ki te whenua, kia rite ano ki to te rangi.
11 Homai ki a matou aianei he taro ma
matou mo tenei ra. 12 Murua o matou
hara, me matou hoki e muru nei i o te
hunga e hara ana ki a matou. 13 Aua
hoki matou e kawea kia whakawaia; en-
gari whakaorangia matou i te kino: Nou
hoki te rangatiratanga, te kaha, me te
kororia, ake ake ake. Amine. 14 Ki
te whakarerea noatia iho hoki e koutou
nga he a nga tāngata, ka whakarerea
noatia iho ano a koutou e to koutou
Matua i te rangi. 15 A ki te kore e
whakarerea noatia iho e koutou nga he a
nga tāngata, e kore ano e whakarerea
noatia iho a koutou he e to koutou Matua.

16 Ka noho puku hoki koutou, kei rite
ki te hunga tinihanga, kaua e whakapou-
ruru te kanohi; e whakaahua ke ana
hoki ratou i o ratou kanohi, kia kitea ai
e nga tāngata e noho puku ana. He
pono taku e mea nei ki a koutou, Kei
a ratou ano te utu mo ratou. 17 Engari
ka noho puku koe, kaukauria tou upoko,
horoia hoki tou kanohi; 18 Kei kitea
koe e nga tāngata e noho puku ana, era-
ngi e tou Matua i te *wahi* ngaro; a ko
tou Matua e kite nei i te *wahi* ngaro,
māna koe e utu i te wahi mārama.

19 Kaua e purangatia he taonga ma
koutou ki te whenua, ki te wahi e wha-
kangaro ai te huhu, te waikura, ki te
wahi hoki e keri ai nga tahae, tahae ai.
20 Erangi purangatia ma koutou he tao-
nga ki te rangi, ki te wahi e kore ai e
whakangaro te huhu, te waikura, ki te
wahi hoki e kore ai e keri nga tahae,
tahae ai: 21 Ko te wahi hoki i o koutou
taonga, ko reira ano o koutou nga-
kau. 22 Ko te kanohi te rama o te ti-
nana: na, ki te atea tou kanohi, e māra-
ma katoa tou tinana. 23 Tena ki te
kino tou kanohi, ka pouri katoa tou tina-
na. Na, ki te pouri te māramatanga i
roto i a koe, ano te nui o tena pouri!
24 Kahore he tangata e pono te mahi ki
nga rangatira tokorua: ka kino hoki ki
tetahi, ka aroha ki tetahi, ka u ranei ki
tetahi, a ka whakahawea ki tetahi. E
kore e pono i a koutou te mahi ki te
Atua, ki te taonga. 25 Koia ahau ka
mea nei ki a koutou, Kaua e manu-
kanuka ki to koutou oranga, ki ta koutou
e kai ai, ki ta koutou e inu ai; ki o koutou
tinana ranei, ki ta koutou e kakahu ai.
Ehara oti te oranga i te rahi atu i te kai,
me te tinana i te kakahu? 26 Tirohia
nga manu o te rangi: kahore hoki e rui,
kahore e kokoti, e kohikohi ranei ki nga
whare witi; heoi e whangainga ana ratou
e to koutou Matua i te rangi. Ehara oti
koutou i te mea pai ake i a ratou? 27
Ko wai o koutou e taea e ia te whakaaro
iho te hono *tetahi wahi* ki tona roa,
kia kotahi te whatianga? 28 A he aha
koutou i manukanuka ai ki te kakahu?
Maharatia nga rengarenga o te whenua,
te tupu; e kore nei e mahi, e kore nei
ano e miro: 29 Na, ko taku kupu
tenei ki a koutou, Kihai a Horomona,
me tona kororia katoa, i rite ki tetahi o
enei te whai kakahu. 30 Ha, ki te pe-
nei ta te Atua whakakakahuranga i te
tarutaru o te whenua, e whakatarutaru
nei inaianei, a apopo ka makā ki te
oumu, e kore ianei tāna i a koutou e
rahi ake, e te hunga whakapono iti?
31 Na, kaua ra e manukanuka, e mea,
He aha ta tatou e kai ai? He aha ta
tatou e inu ai? Me whakakakahu tatou
ki te aha? 32 (Ko anei mea katoa nei
hoki ta nga tauiwi e rapu ai:) e mātau
ana hoki to koutou Matua i te rangi e
matea ana e koutou anei mea katoa. 33
Engari mātua rapua te rangatiratanga o
te Atua, me ana mea tika; a ka tapiritia
mai enei mea katoa ma koutou. 34 Na,
kaua ra e manukanuka ki o apopo: ma
apopo hoki e manukanuka āna mea ake.
Kāti ano i tona ra ano ko te kino ona
ake ano.

UPOKO 7.

Kauwhau ano.

KAUA e whakahe, kei whakahekia
koutou. 2 Na, ko te whakahenga
e whakahe ai koutou, hei whakahenga ano
tena mo koutou: a ko te mehua e mehua
ai koutou, hei mehua mai ano tena ki a
koutou. 3 He aha hoki tau e titiro ki
te otaota i roto i te kanohi o tou teina,
tē mahara ki te kurupae i roto i tou
kanohi? 4 Me pehea ranei to kupu ki
tou teina, Iaua, kia kapea atu e ahau te
otaota i tou kanohi; a he kurupae ano
tena kei roto i tou kanohi? 5 E te ta-
ngata tinihanga, mātua kapea mai e koe
te kurupae i tou kanohi; katahi koe ka
mārama ki te kape i te otaota i roto i te
kanohi o tou teina.

6 Kaua e hoatu te mea tapu ki nga
kuri, kaua ano e makā a koutou peara
ki te aroaro o nga poaka, kei taka-
takahia e o ratou waewae, a ka tahuri
mai ka haehae i a koutou.

7 Inoia, a ka hoatu ki a koutou; ra-
pua, a ka kitea e koutou; patukia, a ka
uakina ki a koutou: 8 Ka whiwhi hoki

nga tāngata katoa ina inoi; ka kite ina
rapu; ka uakina hoki ki te tangata e
patuki ana. 9 Ko tehea tangata ranei
o koutou, ki te inoi ki a ia tana tama
ki tetahi taro, e hoatu ranei ki a ia he
kohatu? 10 A ki te inoia he ika, e
hoatu ranei ki a ia he nakahi? 11 Na
e mātau na koutou, te hunga kino, ki te
hoatu mea papai ki a koutou tamariki, a,
tera noa ake te homaitanga o nga mea
papai e to koutou Matua i te rangi ki te
hunga e inoi ana ki a ia. 12 Na, nga
mea katoa e pai ai koutou kia meatia e
nga tāngata ki a koutou, meatia ano e
koutou ki a ratou: ko ta te ture me ta
nga poropiti hoki tenei.
13 E tomo ma te kuwaha kuiti: he
wharahi hoki te kuwaha, he nui noa atu
te ara e tika ana ki te ngaromanga, a
he tokomaha e haere ana ra reira: 14
E kuiti ana hoki te kuwaha, e kiki ana
te ara e tika ana ki te ora, a he ruarua
te hunga e kitea ai.
15 Kia tupato ki nga poropiti teka e
haere mai nei ki a koutou he hipi te
kakahu, ko roto ia he wuruhi kai kino.
16 Ma o ratou hua ka mohiotia ai ra-
tou e koutou. E whakiia ana ranei te
karepe i runga i te tataramoa, te piki
ranei i te tumatakuru? 17 Waihoki he
hua ataahua nga hua o nga rakau pai
katoa; he hua kino ia nga hua o te
rakau kino. 18 E kore te rakau pai e
ahei te hua i te hua kino, e kore ano
te rakau kino e hua i te hua ataahua.
19 Ka tuakina nga rakau katoa e kore e
hua i te hua ataahua, ka makā ki
te ahi. 20 Ina, ma o ratou hua ka mo-
hiotia ai ratou e koutou. 21 E kore e
tomo ki te rangatiratanga o te rangi
nga tāngata katoa e mea mai ana ki a
au, E te Ariki, e te Ariki; engari ia
e mea ana i ta toku Matua i te rangi i
pai ai. 22 He tokomaha e mea mai ki
a au i taua ra, E te Ariki, e te Ariki;
kihai koia matou i poropiti i runga i tou
ingoa? i pei rewera hoki i runga i tou
ingoa? he tini hoki nga mahi nui i mea-
tia e matou i runga i tou ingoa? 23 Ko
reira ano ahau mea ai ki a ratou,
Kahore rawa ahau i mohio ki a koutou;
mawehe atu i a au, e nga kai mahi i te
tutū. 24 Na, nga tāngata katoa e rongo
ana ki enei kupu aku, a e mahia ana e
ratou, ka whakaritea e ahau ki te ta-
ngata mahara i hanga i tona whare ki
runga ki te kamaka: 25 A ka ua te ua,
ka puta nga waipuke, ka pupuhi nga
hau, te tino akinga ki taua whare;
kihai hoki i hinga: no te mea i hangā ki
runga ki te kamaka. 26 Me nga tāngata
katoa hoki e rongo ana ki enei kupu aku,
a kahore e mahi, ka whakaritea ki te ta-
ngata whakaaro kore i hanga i tona
whare ki runga ki te onepu: 27 Na, ka
ua te ua, ka puta nga waipuke, ka pupu-
hi nga hau, a pa ana ki taua whare;
na, kua hinga: he rahi ano tona hi-
nganga.
28 Ano ka mutu enei korero a Ihu,
ka miharo te whakaminenga ki tana
ako: 29 I rite hoki tana ako i a ratou
ki ta te *tangata* whai mana, kihai hoki i
rite ki ta nga karaipi.

UPOKO 8.

Repera. 5 *Pononga a te keneturio.* 14
Hungawai wahine o Pita. 16 *Era atu*
turoro. 18 *Ko wai hei aru i a ia.* 23
Tupuhi. 28 *Rewera ka peia.* 31 *Kei roto*
i nga poaka.

ANO ka heke iho ia i te maunga, he
rahi te hui i aru i a ia. 2 Na, ka
haere mai tetahi repera, ka koropiko ki
a ia, ka mea, E te Ariki, ki te pai koe, e
taea ahau e koe te mea kia ma. 3 A
ka totoro atu te ringa o Ihu, ka pa ki a
ia, ka mea, E pai ana ahau; kia ma koe.
A ma tonu iho tona repera. 4 Katahi
ka mea a Ihu ki a ia, Kia mahara, kei
korerotia ki te tangata; erangi haere,
kia kite te tohunga i a koe, mauria
atu hoki te whakahere i whakaritea e
Mohi, hei mea whakaatu ki a ratou.
5 Ano ka tae a Ihu ki Kaperenauma,
ka haere mai ki a ia tetahi keneturio, ka
inoi ki a ia, 6 Ka mea, E te Ariki, ko
taku pononga kei te whare e takoto ana,
he pararutiki, e ngaua kinotia ana. 7
A ka mea a Ihu ki a ia, Ka haere
ahau ki te whakaora i a ia. 8 Na, ko
te whakahokinga a te keneturio, te
meatanga, E te Ariki, ehara ahau i
te tikanga tangata e haere ake ai koe ki
raro i toku tuanui: engari kia puaki kau
to kupu, a ka ora taku pononga. 9
He tangata hoki ahau e whakahaua ana,
he hoia ano aku hei whakahaunga ma-
ku: ka mea ahau ki tenei, Haere, na,
ka haere ia; ki tetahi, Haere mai, a
ka haere mai; ki taku pononga hoki,
Meatia tenei, a ka meatia e ia. 10 A, te
rongonga o Ihu, ka miharo, a ka mea ki
te hunga e aru ana, He pono taku e
mea nei ki a koutou, Kahore ahau i
kite noa i te whakapono hei rite mo
tenei te nui i roto i a Iharaira. 11 Ko
taku kupu ano tenei ki a koutou, He
tokomaha e haere mai i te rawhiti, i te
hauauru, a e noho tahi i a Aperahama,

i a Ihaka, i a Hakopa, ki te rangatiratanga o te rangi. 12 Ko nga tamariki ia o te rangatiratanga ka makā ki te pouri i waho: ko te wahi tera o te tangihanga me teteatanga o nga niho. 13 Na, ka mea a Ihu ki te keneturio, Haere, kia rite ki tou whakapono te meatanga ki a koe. A ora ake tana pononga i taua wa pu ano.

14 Ano ka tae a Ihu ki te whare o Pita, ka kite ia i tona hungawai wahine, e takoto mate ana he kiri-ka. 15 Na, ka pa tona ringaringa, mutu ake tona kiri-ka: a ara ake ana ia ki te taka mea ma ratou. 16 Na i te ahiahi he tokomaha te hunga e nohoia ana e nga rewera i mauria mai ki a ia: na, ka peia e tana kupu nga wairua ki waho, a whakaorangia ake e ia te hunga mate katoa: 17 I rite ai ta Ihaia poropiti i korero ai, i mea ai, Nāna i tango o tatou ngoikoretanga, i waha *o tatou* mate.

18 A, te kitenga o Ihu he rahi te hui e mui ana ki a ia, ka whakahau ia kia whakawhiti ki tawahi. 19 A ka haere mai tetahi karaipi, ka mea ki a ia, E te Kai whakaako, ka aru ahau i a koe ki nga wahi katoa e haere ai koe. 20 A, ka mea a Ihu ki a ia, He rua o nga pokiha, he kowhanga o nga manu o te rangi; tena ko te Tama a te tangata, kahore ona wahi e takoto ai tona mātenga. 21 A i mea tetahi atu o ana akonga ki a ia, E te Ariki, tukua ahau kia mātua haere ki te tanu i toku pāpā. 22 Na, ka mea a Ihu ki a ia, Arumia ahau: a waiho ma nga tupapaku e tanu a ratou tupapaku.

23 Ano, ka eke ia ki te kaipuke, ka aru ana akonga i a ia. 24 Na, tutū a wa te puehu o te moana, a ngaro iho te kaipuke i te ngaru: a i te moe ia. 25 A ka haere ana akonga, ka whakaara i a ia, ka mea, E te Ariki, whakaorangia tatou, ka ngaro tatou. 26 A ka mea ia ki a ratou, He aha ta koutou ē wehi, e te hunga whakapono iti? Me i reira ka ara ia, a riria iho e ia te hau me te moana; a marino noa iho. 27 A miharo noa nga tāngata, ka mea, He tangata aha tenei, ina rongo rawa te hau me te moana ki a ia!

28 Ano ka whiti ia ki tarawahi ki te whenua o nga Kerekehini, ka tutaki ki a ia etahi tāngata tokorua e nohoia ana e te rewera, e haere mai ana i roto i nga urupa, he hunga tutū rawa, tē taea taua ara te haere e te tangata. 29 Na, ka karanga ake raua, ka mea, He aha maua nāu, e Ihu, e te Tama a te Atua? kua tae mai oti koe ki te whakamamae i a māua i te mea kahore ano i rite te taima? 30 A i tawhiti atu i a ratou tetahi kahui poaka, e kai ana, he tini. 31 A ka inoi nga rewera ki a ia, ka mea, Ki te pei koe i a matou, tukua matou kia haere ki roto ki te kahui poaka. 32 Na, ka mea ia ki a ratou, Haere. A, to ratou putanga mai ki waho, haere ana ki roto ki te kahui poaka; na, ko te tino rerenga katoatanga o te kahui poaka ra te pari ki te moana, a mate iho ki roto ki te wai. 33 Na, ka whati nga kai whangai, a haere ana ki te pa, korero ana i nga mea katoa, me te *meatanga* ki te hunga i nohoia e nga rewera. 34 Na, puta katoa mai ana te pa ki waho ki te whakatau i a Ihu; a ka kite i a ia, ka tohe kia haere atu ia i o ratou wahi.

UPOKO 9.

Pararutiki. 9 *Ko Matiu.* 10 *Whakahoatanga o Ihu ki nga pupirikana.* 14 *mo ana akonga ka kore e noho puku.* 20 *Wahine mate.* 23 *Kotiro a Hairuha.* 27 *Nga matapo tokorua.* 32 *Wahangu.*

NA, ka eke ia ki te kaipuke, ka whiti ki tawahi, ka haere ki tona pa. 2 Na, ka kawea mai e ratou ki a ia tetahi pararutiki, e takoto ana i runga i te moenga; a, te kitenga o Ihu i to ratou whakapono, ka mea ia ki te pararutiki, E tama, kia maia; ka oti ou hara te muru. 3 Na, ka mea etahi o nga karaipi ki a ratou ano, E kohukohu ana tenei tangata. 4 A ka kite a Ihu i o ratou whakaaro, ka mea ia, He aha i kino ai nga whakaaro o roto o o koutou ngakau? 5 Ko tehea hoki te mea takoto noa, ko te mea, Ka oti ou hara te muru; ko te mea ranei, Whakatika, haere? 6 Otira kia mātau ai koutou, he mana muru hara to te Tama a te tangata i runga i te whenua, (katahi ia ka mea ki te pararutiki,) Whakatika, tangohia ake tou moenga, a haere ki tou whare. 7 Na, whakatika ana ia, haere ana ki tona whare. 8 A, te kitenga o te hui, ka miharo, ka whakakororia i te Atua i homai ai tenei mana ki nga tāngata.

9 A i a Ihu e haere ana i reira, ka kite ia i tetahi tangata, ko Matiu te ingoa, e noho ana i te wahi tango takoha; a ka mea ki a ia, Arumia mai au. Na, whakatika ana ia, aru ana i a ia.

10 A i a ia e noho ana i roto i te
whare, na, he tokomaha nga pupirikana
me nga tāngata hara i haere mai, i
noho tahi ki a Ihu ratou ko ana akonga.
11 A te kitenga o nga Parihi, ka mea
ki ana akonga, He aha to koutou Kai
whakaako ka kai tahi ai me nga pupiri-
kana me nga tāngata hara? 12 Otira
ka rongo a Ihu, ka mea ki a ratou, Ka-
hore he aha o nga tāngata ora e me-
atia ai e te rata, engari o te hunga e
mate ana. 13 Na, haere, akona te
tikanga o tenei, Ko tāku e pai ai ko
te tohu *tangata*, haunga te patunga
tapu: kihai hoki ahau i haere mai ki
te karanga i te hunga tika, engari i te
hunga hara, kia ripeneta.

14 Me i reira ka haere mai ki a ia
nga akonga a Hoani, ka mea, He aha
i maha ai o matou ko nga Parihi noho-
anga pukutanga, a kahore o akonga e
noho puku? 15 Na, ka mea a Ihu
ki a ratou, E ahei ranei nga tamariki
o te whare marena te tangi, i te
mea kei a ratou te tāne marena hou?
Na, tera e tae mai nga ra, e tangohia
ai te tāne marena hou i a ratou, a ko
reira noho puku ai ratou. 16 E kore
e makā e te tangata tetahi wahi o te
kahu hou hei papaki mo te kahu ta-
whito, no te mea ka riro tetahi wahi
o taua kakahu i te whakakapi, a ka
nui rawa te pakaru. 17 E kore ano
e ringihia te waina hou ki te ipu
tawhito: kei pakaru nga ipu, a ka
maringi te waina, kore ake nga ipu:
erangi e ringihia ana te waina hou ki
te ipu hou, a ka ora e rua e rua.

18 I a ia e korero ana i enei mea
ki a ratou, na, ka haere mai tetahi
rangatira, ka koropiko ki a ia, ka mea,
Tenei kua marere taku tamahine: otira
māu e haere ake, e whakapa tou ringa
ki a ia, a ka ora. 19 Na, ka whaka-
tika a Ihu ratou ko ana akonga, a aru
ana i a ia. 20 Na, ko te haerenga
ki muri *i a ia* o tetahi wahine,
tekau ma rua nga tau i mate ai i te
pakaruhanga toto, a pa ana ki te ta-
niko o tona kakahu: 21 I mea hoki
i roto i a ia, Kia pa kau ahau ki
tona kakahu, ka ora ahau. 22 Na, ka
tahuri a Ihu, a ka kite i a ia, ka mea,
Kia maia, e ko; na to whakapono koe
i ora ai. A ora ake te wahine i taua
wa ano. 23 A, te taenga o Ihu ki
te whare o te rangatira, a ka kite i
nga kai whakatangi putorino me te
huihui e ngangau ana, 24 Ka mea
ia ki a ratou, Whakaatea: kahore hoki
i mate te kotiro, erangi e moe ana.
A kataina iho ia e ratou. 25 Heoi ka
oti te huihui te pei ki waho, ka tomo
ia ki roto, ka mau ki tona ringa, a
ara ake ana te kotiro. 26 A pakū ana
tenei rongo puta noa i taua whenua.

27 A i a Ihu e haere atu ana i reira,
tokorua nga matapo i aru i a ia, ka
karanga ake, ka mea, E te tama a
Rawiri, kia aroha ki a maua. 28
A ka tapoko ia ki te whare, ka haere
mai nga matapo ki a ia: na, ka mea
a Ihu ki a raua, E whakapono ana
ranei korua e taea tenei e ahau? Ka
mea raua ki a ia, Ae, e te Ariki. 29
Me i reira ka pa ia ki o raua kanohi,
ka mea, Kia rite ki to korua whaka-
pono te meatanga ki a korua. 30 Na,
kua kite o raua kanohi; katahi ka
whakatupato a Ihu i a raua, ka mea,
Kia mahara kei rangona e te tangata.
31 Ko raua ia, te putanga ki waho,
korerotia nuitia ana ia puta noa i taua
whenua.

32 I to raua haerenga atu, na, ka
kawea mai ki a ia tetahi tangata waha-
ngu, he rewera tona. 33 A ka oti te
rewera te pei, ka whai reo te wahangu;
a miharo ana te mano, ka mea, Kahore
ano i kitea te penei i roto i a Iharaira.
34 Otira ka mea nga Parihi, Na te
rangatira o nga rewera tāna peinga
rewera. 35 Na, ka haereerea e Ihu
nga pa katoa me nga kāinga koraha,
a ka ako i roto i o ratou whare karakia,
ka kauwhau i te rongo pai o te rangati-
ratanga, me te whakaora i te tini o
nga mate, i te tini o nga turorotanga
o te iwi. 36 A, tona kitenga i nga
mano, ka toko ake tona ngakau aroha
ki a ratou, e mauiui ana hoki ratou, e
marara ke ana, me he hipi hepara kore.
37 Katahi ia ka mea ki ana akonga,
Ko te kotinga e nui ana, ko nga kai
mahi e ruarua ana; 38 Na, inoi atu
ki te Ariki nāna te kotinga, kia tonoa
e ia he kai mahi ki tana kotinga.

UPOKO 10.

Ngarenga o te Tekau ma rua.

A KA oti te karanga e ia ana akonga
tekau ma rua, ka hoatu ki a ratou
he mana hei pei i nga wairua poke, hei
whakaora hoki i nga mate katoa me
nga turorotanga katoa.

2 Na, ko nga ingoa enei o nga
apotoro kotahi tekau ma rua; Te tua-
tahi, ko Haimona, he ingoa nei nona
ko Pita, raua ko tona teina ko Anaru; ko

Hemi *tama* a Heperi, raua ko tona
teina ko Hoani; 3 Ko Piripi raua ko
Patoromu; ko Tamati raua ko Matiu
pupirikana; ko Hemi *tama* a Arapiu
raua ko Repiu, he ingoa nei nona ko
Tariu; 4 Ko Haimona Kananiti raua
ko Hura Ikariote, nāna nei ia i tuku.
5 Ko tenei tekau ma rua i tonoa e Ihu,
a i ako ia i a ratou, i mea,
Kaua e haere ki te ara o nga tauiwi,
kaua ano hoki e tomo ki tetahi pa o
nga Hamari: 6 Engari me haere ki
nga hipi ngaro o te whare o Iharaira.
7 A me kauwhau haere me ki, Kua
tata te rangatiratanga o te rangi. 8
Whakaorangia nga turoro, whakamakia
nga repera, whakaarahia nga tupapaku,
peia nga rewera; ka riro noa nei i a
koutou, me hoatu nōa e koutou. 9
Kaua he koura ma koutou, kaua he
hiriwa, kaua he parahi ki roto ki o
koutou whitiki; 10 Kaua ano he putea
mo te ara; kaua e takiruatia nga koti,
kaua he hu, kaua ano he tokotoko;
ka ea hoki i te kai mahi tana kai.
11 A ka tomo koutou ki tetahi pa,
ki tetahi kāinga koraha ranei, ui atu,
Ko wai te tangata pai o reira? a hei
reira noho ai, a haere noa. 12 Ano
ka tomo ki tetahi whare, me oha atu.
13 A ki te pai te whare, kia tau ta
koutou rangimarie ki reira; a. ki te
kahore e pai, kia hoki mai ta koutou
rangimarie ki a koutou. 14 A ki te
kahore tetahi e manako ki a koutou,
ki te kore e whakarongo ki ā koutou
kupu, ka haere koutou ki waho o taua
whare, o taua pa ranei, whakangahoroa
te puehu o o koutou waewae. 15 He
pono taku e mea nei ki a koutou,
Erangi to te whenua o Horoma raua ko
Komora i te ra whakawa e māmā i to
taua pa.

16 Nana, ka tonoa nei koutou e ahau
ano he hipi ki roto ki nga wuruhi:
na, kia rite ki te nakahi te mahara, kia
rite ki nga kukupa te kino kore. 17 Kia
tupato ia i nga tāngata: e tukua hoki
koutou e ratou ki nga runanga, a e whiua
koutou i roto i o ratou whare karakia;
18 A ka kawea koutou ki nga kawana,
ki nga kingi, mo te whakaaro ki a au, hei
mea whakaatu ki a ratou, ki nga tauiwi
hoki. 19 Ano ka tukua koutou e ra-
tou, kaua e manukanuka ki te pehea, ki
te aha, e korero ai koutou; ka hoatu hoki
ki a koutou i taua wa ta koutou e ko-
rero ai. 20 Ehara hoki i a koutou nga
korero, engari ko te Wairua o to koutou
Matua te korero ana i roto i a koutou.
21 Na, ka tukua te tuakana e te teina
ki te mate, te tama hoki e te pāpā;
ka whakatika nga tamariki ki nga mātua,
ka mea kia whakamatea. 22 A ka
kinongia koutou e nga tāngata katoa
he mea hoki mo toku ingoa; ko te
tangata ia e u ana a taea noatia te
mutunga, ka ora ia. 23 Na, ka whaka-
toia koutou i tenei pa, rere atu ki tetahi
atu: he pono hoki taku e mea nei ki
a koutou, E kore e poto i a koutou nga
pa o Iharaira te haere, ko te Tama a te
tangata kua tae mai.

24 Kahore e nui ake te akonga i *tona*
kai whakaako, kahore hoki te pononga
e nui ake i tona rangatira. 25 Heoi ma
te akonga ko ia kia rite ki tona kai wha-
kaako, ma te pononga hoki kia rite ki
tona rangatira. Ko te rangatira o te
whare i karangatia e ratou ko Pere-
hepura, tera noa ake ta ratou mo nga
tāngata o tona whare. 26 Na, kaua e
wehi i a ratou: kahore hoki he mea i
hipokina e mahue te hura; kahore hoki
he mea i ngaro e mahue te mohio. 27
Ko taku e korero nei ki a koutou i te
pouri, me korero e koutou i te marama-
tanaga: ko ta a koutou taringa e rongo
ai, me kauwhau ki runga ki nga whare.
28 Kaua hoki e wehingia te hunga
e whakamate nei i te tinana, a e kore e
ahei te whakamate i te wairua: engari
ko tenei ta koutou e wehi ai, ko ia e
kaha nei ki te whakangaro i te wairua
raua ko te tinana ki roto ki Kehena. 29
Kahore ianei e hokona nga pihoihoi e rua
ki te patene kotahi? a, ki te kahore to
koutou Matua *e mea*, e kore tetahi o raua
e marere ki te whenua. 30 Na, ko nga
makawe o o koutou mātenga kua oti ka-
toa te tatau. 31 Na, kaua e wehi;
erangi ra koutou i nga pihoihoi maha.
32 Na, ki te whakaae tetahi ki a au ki te
aroaro o nga tāngata, ka whakaaetia hoki
ia e ahau ki te aroaro o toku Matua i te
rangi. 33 A, ki te whakakahore tetahi
ki a au ki te aroaro o nga tāngata, ka
whakakahoretia hoki ia e ahau ki te
aroaro o toku Matua i te rangi.

34 Kei mea i haere mai ahau ki te
kawe mai i te rangimarie ki te whenua:
kihai ahau i haere mai ki te kawe mai i
te rangimarie, engari i te hoari. 35 I
haere mai hoki ahau ki te mea i te
tangata kia whawhai ki tona pāpā, i te
tamahine ki tona whaea, i te hunaonga
wahine ki tona hungawai wahine. 36 A
ko nga hoa-riri o te tangata ko nga tā-
ngata o tona whare ake. 37 Ki te nui
ake te aroha o tetahi ki *tona* pāpā, whaea
ranei, a ka iti ki a au, e kore ia e tika-
ngatia maku; a ki te nui ake te aroha o

tetahi ki *tana* tama, tamahine ranei, a ka
iti ki a au, e kore ia e tikangatia maku.
38 A ki te kore tetahi e mau ki tona
ripeka, e aru i muri i a au, e kore ia e
tikangatia maku. 39 Te tangata i whi-
whi ki te ora, e mate ano ia: a ki te mate
tetahi, mona i whakaaro ki a au, ka whi-
whi ano ia ki te ora.

40 Ki te manako tetahi ki a koutou, e
manako ana ia ki a au, a ki te manako
tetahi ki a au, e manako ana ia ki toku
kai tono mai. 41 Ki te manako tetahi
ki te poropiti i runga i te ingoa o te poro-
piti, ka riro i a ia te utu a te poropiti; a
ki te manako tetahi ki te tangata tika i
runga i te ingoa o te tangata tika, e riro
i a ia te utu a te tangata tika. 42 A ki
te whakainumia e tetahi tetahi o enei mea
nonohi, ahakoa kotahi ano te pāta *wai*
matao, i runga i te ingoa o te akonga, he
pono taku e mea nei ki a koutou, E kore
rawa ia e hapa i tona utu.

UPOKO 11.

Nga akonga a Hoani ka ngarea ki a Ihu. 7 Ta Ihu mona. 20 mo nga pa kihai i ripeneta. 25 mo te Rongo pai ka whakapuakina nei ki nga kuare.

AKA mutu ta Ihu whakarite korero
ki ana akonga kotahi tekau ma rua,
ka haere atu ia i reira ki te whakaako ki
te kauwhau ki o ratou pa.

2 A, te rongonga o Hoani i roto i te
whare herehere ki nga mahi a te Karaiti,
ka tonoa e ia etahi o ana akonga tokorua,
3 Ka mea ki a ia, Ko koe ranei tera e
haere mai ana, me tatari ranei tatou ki
tetahi atu? 4 Na, ka whakahokia e Ihu,
a ka mea ki a raua, Haere, korerotia
ki a Hoani nga mea e rongo nei, e kite
nei korua: 5 Ko nga matapo e titiro
ana, ko nga kopa e haereere ana, ko
nga repera e meinga ana kia ma, ko nga
turi e rongo ana, ko nga tupapaku e
whakaarahia ana, a e kauwhautia ana te
rongo pai ki te hunga rawakore. 6 A ka
koa te tangata e kore e he ki a au. 7 A
i a raua e haere ana, ka timata a Ihu, a
ka korerotia a Hoani ki te mano, I haere
koutou ki te koraha kia kite i te aha?
I te kakaho e whakangaueuetia ana e te
hau? 8 Ano ra i haere koutou kia kite i
te aha? I te tangata he kakahu ma-
eneene ona? na, kei nga whare o nga
kingi te hunga i nga kakahu maeneene.
9 Ano ra i haere koutou kia kite i te
aha? I te poropiti? ae ra, ko taku kupu
tenei ki a koutou, tera atu ano i te
poropiti. 10 Ko ia hoki tenei mona te
mea i tuhituhia,

Na, ka tonoa e ahau taku karere ki
mua i tou aroaro,
Mana e whakapai tou ara ki mua i
a koe.

11 He pono taku e mea nei ki a koutou,
Kahore ano i whakatika noa i roto i nga
whanau a te wahine he rahi ake i a
Hoani Kai iriiri: heoi rahi ake i a ia te
iti rawa i te rangatiratanga o te rangi.
12 A e tauria ana te rangatiratanga o e
rangi no nga ra iho ano o Hoani Kai
iriiri a mohoa noa nei, a e riro ana i te
hunga taikaha. 13 I poropiti hoki nga
poropiti katoa me te ture taea noatia a
Hoani. 14 A ki te pai koutou ki te ta-
ngo, ko Iraia tenei i meinga e haere mai
ana. 15 Ki te whai taringa tetahi hei
whakarongo, kia rongo ia. 16 Otiia me
whakarite e ahau tenei whakatupuranga
ki te aha? E rite ana ki nga tamariki e
noho ana i nga kāinga hoko, a e karanga
ana ki o ratou hoa, 17 E mea ana,
Whakatangi noa matou i te putorino ki a
koutou, a kahore koutou i kanikani mai;
aue noa matou ki a koutou, a kahore kou-
tou i tangi mai. 18 I haere mai hoki a
Hoani, a kihai i kai, kihai i inu, heoi e
mea ana ratou, He rewera tona. 19 I
haere mai te Tama a te tangata me te
kai me te inu, ka mea ratou, Na, he ta-
ngata kakai, he tangata iinu waina, he hoa
no nga pupirikana, no nga tāngata hara.
Otira e whakatikaia ana te whakaaro nui
e ana tamariki.

20 Katahi ia ka anga ka tawai ki nga
pa i meinga ai te maha o ana merekara,
mo ratou kihai i ripeneta: 21 Aue, te
mate mou, e Korahina! aue, te mate mou,
e Petahaira! me i meatia hoki ki Taira
ki Hairona nga merekara kua meatia
nei ki a korua, kua ripeneta ke raua, he
taratara hoki te kakahu, *me te noho ano* i
te pungarehu. 22 Ko taku kupu ia tenei
ki a koutou, Erangi to Taira to Hairona
e māmā i te ra whakawa i to korua. 23
Me koe hoki, e Kaperenauma, e tiketike
ake na, a tutuki noa ki te rangi, ka
whakatakā koe ki te reinga: me i meatia
hoki ki Horoma nga merekara kua mea-
tia nei ki a koe, kua tu tonu, a taea noa-
tia tenei ra. 24 Ko taku kupu ia tenei
ki a koutou, Erangi to te whenua o Horo-
ma e māmā i tou i te ra whakawa.

25 I taua wa ka oho a Ihu, ka mea,
He whakawhetai atu taku ki a koe, e Pa,
e te Ariki o te rangi o te whenua, no te
mea kua hunā e koe enei mea i te hunga
mātau, i te hunga mahara, a hurahia atu
ana ki nga kohungahunga. 26 Ae ra, e

Pa; i pai hoki te penei ki tau titiro. 27
Kua tukua mai nga mea katoa ki a au e
toku Matua: a kahore tetahi e mātau
ki te Tama, ko te Matua anake; kahore
hoki tetahi e mātau ki te Matua, ko te
Tama anake, me te tangata hoki e pai ai
te Tama kia hurahia atu ki a ia. 28
Haere mai ki ahau, e koutou katoa e
mauiui ana, e taimaha ana, a maku
koutou e whakaokioki.

29 Tangohia taku ioka ki runga ki a
koutou, kia whakaakona koutou e ahau;
he ngakau māhaki hoki toku, he ngakau
papaku: a e whiwhi koutou ki te oki-
okinga mo o koutou wairua. 30 He
ngawari hoki taku ioka, he māmā taku
pikaunga.

UPOKO 12.

Tikanga a nga Parihi mo te Hapati. 22
tangata i te rewera. 31 *Kohukohu ki te
Wairua Tapu.* 38 *Te hunga tono tohu.* 49
Tona whaea, aha aha.

I TAUA wa i haere a Ihu i te hapati
ra waenga witi; a e mate ana ana
akonga i te hiakai, na, ka anga ratou ka
kakato i nga witi, ka kai. 2 A, te ki-
tenga o nga Parihi, ka mea ki a ia, Na,
o akonga e mea na i te mea e kore e
tika kia meatia i te hapati. 3 Ka mea
ia ki a ratou, Kahore koutou i kite i ta
Rawiri i mea ai i a ia e mate ana i te
hiakai, ratou ko ona hoa; 4 I tona tomo-
kanga ki te whare o te Atua, i tana
kainga i nga taro aroaro, i nga mea kihai
nei i tika kia kainga e ia, e ona hoa
ranei, engari ma nga tohunga anake?
5 A kahore ano koutou i kite i roto i te
ture, e whakanoatia ana te hapati e nga
tohunga i roto i te temepara i nga hapati,
a kahore he hē? 6 Ko taku kupu ia
tenei ki a koutou, Kei konei tetahi e
rahi atu ana i te temepara. 7 Otiia me
i mātau koutou ki tenei, Ko taku e pai
ai ko te tohu *tangata*, haunga te patunga
tapu, kahore koutou i whakahe i te
hunga hara kore. 8 Ko te Tama nei
hoki a te tangata te Ariki o te hapati.

9 A, tona haerenga atu i reira, ka
haere ia ki to ratou whare karakia: 10
Na, he tangata tera kua memenge tona
ringa. A ka ui ratou ki a ia, ka mea,
He mea tika ranei te whakaora i te
hapati? he mea hoki kia whakapangia ai
e ratou he hē ki a ia. 11 Na, ka mea
ia ki a ratou, Ko tehea tangata o koutou,
ki te mea kotahi ana hipi, a ka taka ki
roto ki te poka i te hapati, e kore ranei
ia e mau ki taua *hipi*, e hapai ake?
12 Na, tera atu to te tangata pai i to
te hipi. Ina, e tika ana ano te mahi
pai i nga hapati. 13 Me i reira ka mea
ia ki taua tangata, Torona mai tou ringa.
A, te toronga kua ora ano, kua pera me
tetahi. 14 Na, ka haere nga Parihi ki
waho, ka runanga mona ki te pehea e
ngaro ai ia i a ratou. 15 Otira i
mātau a Ihu, a haere atu ana i reira:
a he rahi te hui i aru i a ia, a wha-
kaorangia ana ratou katoa e ia; 16 A
i whakatupato ano ia i a ratou kei
whakakitea ia: 17 Na, ka rite ta
Ihaia poropiti i korero ai, i mea ai, 18
Na, taku pononga, tāku i whiriwhiri ai:

Taku i aroha ai, ta toku Wairua i
ahuareka ai:
Ka waiho e ahau toku Wairua ki
runga ki a ia,
A māna e whakapuaki te whakawa
ki nga tauiwi.
19 E kore ia e totohe, e kore ia e ha-
mama;
E kore ano e rangona tona reo i
nga ara;
20 E kore e whatiia porokeretia e ia te
kakaho i mangungu,
E kore e tineia te muka e whakapaoa
ana;
Kia puta ra ano i a ia te whakawa ki
te wikitoria.
21 A ka tumanako nga tauiwi ki tona
ingoa.

22 Me i reira ka kawea mai ki a ia he
tangata e nohoia ana e te rewera, he
matapo, he wahangu: a whakaorangia
ana e ia, no ka korero ka kite taua
matapo *taua* wahangu. 23 A ka oho-
mauri te mano katoa, ka mea, Ehara
ianei tenei i te Tama a Rawiri? 24 A,
te rongonga o nga Parihi, ka mea, Ehara
i a ia nāna i pei nga rewera nei, engari
na Perehepura na te rangatira o nga
rewera. 25 A i mātau a Ihu ki ā ratou
whakaaro, a ka mea ki a ratou, Ki te
tahuri iho tetahi rangatiratanga ki a ia
ano, ka kore; a ki te tahuri iho ki a ia
ano tetahi pa, tetahi whare ranei, e kore
e tu: 26 Na, ki te pei a Hatana i a
Hatana ano, e tahuri iho ana ki a ia ano;
me pehea e tu ai tona rangatiratanga?
27 A ki te mea na Perehepura taku
peinga rewera, na wai te peinga a a
koutou tamariki? na, ko ratou hei kai
whakahe mo koutou. 28 Tena ki te
mea na te Wairua o te Atua taku peinga
rewera, ina, kua tae noa mai te ranga-
tiratanga o te Atua ki a koutou. 29 Me
pehea oti ka tomo ai te tangata ki
te whare o te tangata kaha, ka pahua
ai i ona taonga, ki te kore ia e mātua

here i taua tangata kaha? ko reira
pahua ai i tona whare. 30 Te tangata
ehara i te hoa noku, he hoa riri ia ki a
au; te tangata kahore e kohikohi tahi
māua, e titaritari ana. 31 Koia ahau ka
mea nei ki a koutou, Ko nga hara katoa,
me nga kohukohu a nga tāngata e
murua: tena ko te kohukohu ki te
Wairua *Tapu* e kore e murua. 32 A ki
te korero whakahe tetahi mo te Tama a
te tangata, e murua tāna: tena ki te
korero whakahe tetahi mo te Wairua
Tapu, e kore e murua tāna i tenei ao, e
kore ano i tera atu. 33 Meinga ranei
te rakau kia pai, a pai iho ona hua;
meinga ranei te rakau kia kino, a kino
iho ona hua; ma nga hua hoki ka
mohiotia ai te rakau. 34 E te uri
nakahi, me pehea ka korero pai ai
koutou te hunga kino? he purenatānga
hoki no te ngakau nga kupu a te mangai.
35 Te tangata pai he pai āna e whaka-
puta ai i roto i nga taonga pai o te
ngakau: te tangata kino hoki he kino
āna e whakaputa ai i roto i nga taonga
kino. 36 Na, ko taku kupu tenei ki a
koutou, Me korero e nga tāngata, i te
ra whakawa, te tikanga o nga kupu
pokanoa katoa e puaki i a ratou. 37
Ma āu kupu hoki koe ka whakatikaia
ai, ma āu kupu ano ka tau ai te he ki
a koe.

38 Me i reira ka ki etahi o nga karaipi,
o nga Parihi, ka mea, E te Kai wha-
kaako, e mea ana matou kia kite i tetahi
tohu i a koe. 39 Na, ka whakahokia
e ia, ka mea ki a ratou, E rapu ana
te whakatupuranga kino, puremu, ki
tetahi tohu; a e kore tetahi tohu e
hoatu, ko te tohu anake o Hona poro-
piti: 40 E toru hoki nga ra a Hona
e toru nga po i roto i te kopu o te
tohora; waihoki ka toru nga ra, ka toru
nga po o te Tama a te tangata ki te
ngakau o te whenua. 41 E whakatika
ngatahi nga tāngata o Ninewe me tenei
whakatupuranga i te whakawakanga, a
e whakatau i te hē ki a ratou: i ripeneta
hoki ratou i te kauwhautanga a Hona; a
tenei tetahi e nui atu ana i a Hona.
42 E whakatika ngatahi te kuini o te
tonga me tenei whakatupuranga i te
whakawakanga, a e whakatau i te hē
ki a ratou: i haere mai hoki ia i nga
pito o te whenua ki te whakarongo ki
nga whakaaro nui o Horomona; a tenei
tetahi e nui atu ana i a Horomona.
43 Ka puta mai te wairua poke i roto i
te tangata, ka haereere ra nga wahi
maroke rapu okiokinga ai, a tē kitea.
44 Ka mea ia, Ka hoki ahau ki toku
whare i puta mai ai ahau; a, te taenga
atu, rokohanga atu e takoto kau ana, oti
rawa te tahi, te whakapai. 45 Na, ka
haere ia, ka tango i etahi atu wairua
tokowhitu, hei hoa mona, he kino noa
atu i a ia ano, a ka tomo ratou ka
noho ki reira: a kino atu i te tima-
tanga te whakamutunga ki taua tangata.
Tera ano e pera tenei whakatupuranga
kino.

46 I a ia ano e korero ana ki te mano,
na, ko *tona* whaea ratou ko ona teina e
tu ana i waho, e whai ana kia korero ki
a ia. 47 A ka mea tetahi ki a ia, Na,
tou whaea me ou teina te tu mai nei
i waho, e whai ana kia korero ki a koe.
48 Na, ko tana whakahokinga, ka mea ki
te tangata i korero ki a ia, Ko wai toku
whaea? ko wai hoki oku teina? 49 Na,
ka torona atu tona ringa ki ana akonga,
a ka mea, Na, toku whaea, oku teina!
50 Ki te meatia hoki e tetahi ta toku
Matua i te rangi e pai ai, hei teina ia ki
a au, hei tuahine, hei whaea.

UPOKO 13.

Mo te kai rui; 24 *Taru kino;* 31 *Pua nani.*
33 *Rewena;* 44 *Taonga ngaro;* 45 *peara;*
47 *Kupenga.* 53 *Ta ratou mona.*

I TAUA ra i haere atu a Ihu i te
whare, a ka noho ki te taha o te
moana. 2 Na, he rahi te hui i huihui
ki a ia, a ka eke ia ki te kaipuke
noho ai; i te takutai ano te hui katoa
e tu ana. 3 A he maha ana korero
ki a ratou, he mea whakarite; i mea
ia, Na, i haere te kai rui ki te rui;
4 A i a ia e rui ana, ka ngahoro
etahi *o nga purapura* ki te taha o te ara,
a, te rerenga mai o nga manu, kainga
ake: 5 Ko etahi i ngahoro ki nga *wahi*
kamaka, ki nga wahi kihai i nui te one-
one: na pihi tonu ake, kahore hoki i
hohonu te oneone; 6 A, te whitinga
o te ra, ngaua iho; a, no te mea kahore
he putake, memenge noa iho: 7 Ko
etahi i ngahoro ki roto ki nga tataramoa;
a, te tupunga ake o nga tataramoa,
koaoaotia ana *nga purapura:* 8 Ko
etahi i ngahoro ki te oneone pai, a ka
hua, no etahi kotahi rau, no etahi e ono
tekau, no etahi e toru tekau. 9 Ki te
whai taringa tetahi hei whakarongo, kia
rongo ia.

10 A ka haere mai nga akonga, ka
mea ki a ia, Na te aha koe i korero wha-
karite tonu ai ki a ratou? 11 Na, ko
tana whakahokinga ki a ratou, ka mea,

No te mea kua hoatu ki a koutou te
matauranga ki nga mea ngaro o te
rangatiratanga o te rangi, ki a ratou ia
kahore i hoatu. 12 Ki te whai mea
hoki tetahi, ka hoatu ano ki a ia, a ka
maha atu ana: a ki te kahore he mea a
tetahi, ko ana ake ka tangohia i a ia.
13 Na reira enei kupu whakarite aku ki
a ratou; no te mea kite rawa ratou, a
kahore e kite; rongo rawa, kahore hoki
e mātau. 14 A ka rite i a ratou te
poropititanga a Ihaia, e mea nei,

Rongo noa koutou, kahore e mātau;
Titiro noa koutou, kahore e kite:
15 Kua matotoru hoki te ngakau o
tenei iwi,
Kua puhoi nga taringa ki te whakarongo,
Ko nga kanohi kua oti te whakamoe
e ratou;
Kei kite o ratou kanohi,
Kei rongo nga taringa,
A ka mātau te ngakau,
Na, ka tahuri ratou,
A ka whakaorangia e ahau.

16 Koa tonu ia o koutou kanohi, no te
mea ka kite: o koutou taringa hoki, no
te mea ka rongo. 17 He pono hoki
taku e mea nei ki a koutou, He tokomaha nga poropiti me nga tāngata tika i
hiahia kia kite i nga mea e kite nei
koutou, a kahore i kite; kia rongo hoki
i nga mea e rongo nei koutou, a kahore
i rongo. 18 Na, whakarongo ki te kupu
i whakaritea ki te kai rui. 19 Ki te
rongo tetahi ki te kupu o te rangatiratanga, a e kore e mātau, na, ka haere
mai te *wairua* kino, ka kapo i te mea ka
oti na te rui ki tona ngakau. Ko te
tangata tenei i nga purapura i te taha o
te ara. 20 Te tangata ia i nga purapura i nga *wahi* kohatu, ko te tangata i
rongo ki te kupu, a hohoro tonu te
tango mai, hari tonu; 21 Otiia kahore
ona pakiaka, he mea nonaianei kau nei:
a, te pānga mai o te whakapawera, o te
whakatoinga ranei, mo te kupu, na, hē
tonu iho. 22 Te tangata ano i nga
purapura i waenga tataramoa, ko te
tangata i rongo ki te kupu; a, ko te
whakaaroaronga ki tenei ao, me te
hangarau o nga taonga, hei whakakoaoao i te kupu, a kore ake he hua.
23 Te tangata ia i nga purapura i te
oneone pai ko te tangata e rongo ana ki
te kupu, a e mātau ana; a ka whai hua,
ea ake, no tetahi kotahi rau, no tetahi e
ono tekau, no tetahi e toru tekau.

24 Tenei ake ano tetahi kupu whakarite i makā e ia ki a ratou, i mea
ia, E rite ana te rangatiratanga o te
rangi ki tetahi tangata i rui i te purapura pai ki tana māra: 25 A i nga
tāngata e moe ana, ka haere mai tona
hoa-riri, ruia iho he taru kino ki waenga
witi, a haere ana. 26 Ano ka pihi ake
te rau, a ka hua, katahi ka kitea
hoki nga taru. 27 Na, ka haere mai
nga pononga o taua rangatira, ka mea
ki a ia, E mara, kihai ianei koe i rui i te
purapura pai ki to māra? Nohea ra
ona taru? 28 Na, ka kī atu ia ki a
ratou, Na te hoa-riri tenei i mea. Katahi ka mea nga pononga ki a ia, E pai
ranei koe kia haere matou ki te huihui i
aua *taru?* 29 A ka mea ia, Kahore;
kei hutia ngatahitia ano nga witi ina
huihuia nga taru. 30 Tukua kia tupu
tahi, a taea noatia te kotinga: a i te
wa o te kotinga ka mea ahau ki nga
kai kokoti, Mātua huihuia nga taru, ka
paihere ai hei paihere kia tahuna; ko te
witi ia me kohi ki taku whare witi.

31 Tenei ake ano tetahi kupu whakarite i makā e ia ki a ratou, i mea
ia, E rite ana te rangatiratanga o te
rangi ki te pua nani, i kawea e te
tangata, i ruia ki tana māra: 32 He iti
rawa ia i nga purapura katoa: a ka
tupu, ko te nui rawa o nga otaota, a
whakarakau ana, no ka rere mai nga
manu o te rangi, ka noho ki ona manga.

33 Tenei ake ano tetahi kupu whakarite i korerotia e ia ki a ratou, E
rite ana te rangatiratanga o te rangi ki
te rewena i tangohia e tetahi wahine, a
whaongia ana ki roto ki nga mehua
paraoa e toru, no ka rewenatia katoatia.

34 Ko anei mea katoa i korerotia e
Ihu ki te mano, he mea whakarite; a
heoi ano āna kupu ki a ratou he kupu
whakarite anake: 35 I rite ai ta te
poropiti i korero ai, i mea ai,

E puaki i toku mangai nga kupu
whakarite;
Ka korerotia e ahau nga mea i ngaro
no te timatanga ra ano o te ao.

36 Katahi ka tonoa e Ihu te mano, ka
haere ia ki te whare: a ka haere mai
ana akonga ki a ia, ka mea, Whakaaturina mai ki a matou te kupu i whakaritea
ki nga taru i te māra. 37 Na, ka
whakahokia e ia, a ka mea ki a ratou,
Te kai rui o te purapura pai ko te
Tama a te tangata; 38 Te māra ko te
ao; te purapura pai ko nga tamariki o
te rangatiratanga; a, nga taru ko nga
tamariki a te kino; 39 Te hoa-riri i
ruia ai, ko te rewera; te kotinga ko te
mutunga o te ao; nga kai kokoti ko nga
anahera. 40 Na, e huihuia ana nga
taru, e tahuna ana ki te ahi; ka pera

ano i te mutunga o tenei ao. 41 Ka tono te Tama a te tangata i ana anahera ki te huihui i roto i tona rangatiratanga i nga mea katoa e tutuki ai te waewae me nga kai mahi i te kino; 42 A ka makā e ratou ki roto ki te oumu ahi; ko te wahi tera o te tangihanga me te teteatanga o nga niho. 43 Ko reira te hunga tika whiti ai me te ra, ki te rangatiratanga o to ratou Matua. Ki te whai taringa tetahi hei whakarongo, kia rongo ia.

44 E rite ana ano te rangatiratanga o te rangi ki te taonga i hunā ki te māra; a, te kitenga o tetahi tangata, na, ka hunā e ia, a haere ana, he koa hoki nona, na hokona ana āna mea katoa, a hokona ana taua māra māna.

45 E rite ana ano te rangatiratanga o te rangi ki te kai hokohoko, e rapu ana i nga peara papai: 46 A, tona kitenga i tetahi peara utu nui, haere ana, hokona ana āna mea katoa, a hokona ana taua *peara* māna.

47 E rite ana ano te rangatiratanga o te rangi ki te kupenga i tukua ki te moana, a haoa ana *etahi* o nga *ika* o ia ahua o ia ahua: 48 A ka ki, ka kumea ki uta, a noho ana, kohikohia ana nga *ika* papai ki nga kete, ko nga mea kikino ia i akiritia ki waho. 49 Ka pera ano a te mutunga o te ao: ka haere nga anahera, ka wehewehe i te hunga kino i roto i te hunga tika, 50 A ka maka i a ratou ki roto ki te oumu ahi: ko te wahi tera o te tangihanga, o te teteatanga o nga niho.

51 Ka mea a Ihu ki a ratou, Kua mātau ranei koutou ki enei mea katoa? Ka mea ratou ki a ia, Ae, e te Ariki. 52 Na, ka mea ia ki a ratou, Koia nga karaipi katoa, i akona ki te rangatiratanga o te rangi, i rite ai ki tetahi rangatira whare e whakaputa mai ana i nga mea hou, i nga mea tawhito, i roto i tana toa.

53 A ka mutu enei kupu whakarite a Ihu, ka haere atu ia i reira. 54 A ka tae ki tona kāinga tupu, ka ako i a ratou i roto i to ratou whare karakia, a miharo noa ratou, ka mea, Nohea enei whakaaro nui me nga merekara a tenei tangata? 55 Ehara ianei tenei i te tama a te kamura? He teka ianei ko Meri te ingoa o tona whaea? A ko Hemi, ratou ko Hohi, ko Haimona, ko Hura, ona teina? 56 Me ona tuāhine hoki, kahore ianei ratou katoa i a tatou nei? Nohea ra enei mea katoa a tenei tangata? 57 Heoi ka hē ratou ki a ia. Otira ka mea a Ihu ki a ratou, Kei tona kāinga, kei tona whare anake te poropiti hapa ai i te honore. 58 A kihai i maha nga merekara i meatia e ia ki reira, i to ratou whakapono-kore hoki.

UPOKO 14.

Ta Herora mo te Karaiti. 3 Ta Heroriaha mo Hoani. 13 Nga mano e rima. 22 Haere ana i runga wai. 34 Whakaora mate.

I TAUA wa ka rongo a Herora tetaraki ki te rongo o Ihu, 2 A ka mea ki ana pononga, Ko Hoani Kai iriiri tenei; kua ara mai ia i te hunga mate; a na reira i mahi ai nga merekara i roto i a ia. 3 I hopukia hoki a Hoani e Herora, a hereherea ana e ia, a makā ana ki te whare herehere, he mea hoki na Heroriaha, na te wahine a tona teina a Piripi. 4 I mea hoki Hoani ki a ia, E kore e tika kia riro ia i a koe. 5 A i a ia e mea ana ki te whakamate i a ia, ka wehi i te mano; ki ta ratou hoki he poropiti ia. 6 Otira i te haringa i te ra whanautanga o Herora, ka kanikani te tamahine a Heroriaha i waenganui *i a ratou*, a ka ahuareka mai a Herora. 7 Katahi ia ka mea ki a ia, oati rawa, kia hoatu ki a ia tana mea e tono ai. 8 Na, he mea whakakī ia na tona whaea, ka mea, Homai ki konei ki a au ki runga ano i te rihi te mātenga o Hoani Kai iriiri. 9 Heoi ka pouri te kingi: otiia i whakaaro ia ki te oati, ki te hunga hoki e noho tahi ana me *ia*, a ka mea kia hoatu. 10 Na, ka tono tangata ia, a poutoa ana te mātenga o Hoani i roto i te whare herehere. 11 A i mauria mai tona mātenga i runga i te rihi, i hoatu ki te kotiro: a kawea atu ana e ia ki tona whaea. 12 Na, ka haere mai ana akonga, ka tango i te tinana, a tanumia ana e ratou, a haere ana, korero ana ki a Ihu.

13 A, te rongonga o Ihu, ha haere atu ia i reira ra te kaipuke ki te koraha ki tetahi wahi motu ke: ano ka rongo te mano, ka aru mai i a ia ra uta i roto i nga pa. 14 A, ka puta atu a Ihu, ka kite i te huihuinga nui, na, ka aroha ia ki a ratou, a whakaorangia ana e ia o ratou turoro. 15 Ano ka ahiahi, ka haere ana akonga ki a ia, ka mea, He wahi koraha tenei, kua heke noa atu ano te ra; tonoa atu te mano, kia haere ai ratou ki nga kāinga, ki te hoko kai ma ratou. 16 Ano ra ko Ihu ki a ratou, Kahore he mea e haere ai ratou; ma koutou e hoatu he kai ma ratou. 17 A

ka mea ratou ki a ia, Heoi ano a matou i
kohei, e rima nga taro, e rua hoki nga
ika. 18 Na, ka mea ia, Mauria mai ki
konei ki a au. 19 Na, ka mea ia ki te
mano kia noho ki runga i te tarutaru, a
ka mau ki nga taro e rima, ki nga ika
hoki e rua, ka titiro ki runga ki te
rangi, ka whakapai, ka whawhati, a hoatu
ana e ia nga taro ki nga akonga, a na
nga akonga ki te mano. 20 A kai katoa
ana ratou, a ka makona: a kotahi tekau
ma rua nga kete i kohia ake e ratou, kī
tonu i nga whatiwhatinga i toe. 21 A te
hunga i kai, me te mea e rima mano nga
tāne haunga nga wāhine me nga tama-
riki.

22 Na, akiaki tonu a Ihu i ana akonga
kia eke ki te kaipuke, kia whakawhiti ki
mua i a ia ki tawahi, i a ia e tono ana i
nga mano kia haere. 23 A ka oti te
mano te tono, ka kake ia ki runga ki te
maunga ki te wahi motu ke ki te inoi:
na, kua ahiahi, a ko ia anake i reira. 24
Na, tera te kaipuke te akina ra e te ngaru
i waenga moana: i hē hoki te hau. 25
A, i te wha o nga mataaratanga o te po
ka haere a Ihu ki a ratou, i haere *maori*
i runga i te moana. 26 A, te kitenga o
nga akonga i a ia e haere ana i runga i
te moana, ka ihiihi, ka mea, He wairua;
a ka aue i te wehi. 27 Na, kua hohoro
te korero mai a Ihu ki a ratou, te mea,
Kia manawanui, ko ahau tenei; aua e
wehi. 28 Na, ka whakahoki a Pita ki
a ia, a ka mea, E te Ariki, ki te mea
ko koe tena, kiia mai ahau kia haere
atu ki a koe i runga i te wai. 29 Na,
ka mea ia, Haere mai. A ka marere
atu a Pita i te kaipuke, ka haere i
runga i te wai, kia tae ai ki a Ihu.
30 Otira ka kite ia i te hau e kaha ana,
ka wehi; a ka timata te totohu, ka kara-
nga ake, ka mea, Ahau, e te Ariki, wha-
kaorangia. 31 A hohoro tonu te totoro
mai o te ringa o Ihu, ka hopu i a ia, a
ka mea ki a ia, E te tangata whakapono
iti, he aha koe i ngakau rua ai? 32
Ano ka eke raua ki te kaipuke, mutu
pu te hau. 33 Na, ka haere mai te
hunga i runga i te kaipuke, ka koropiko
ki a ia, ka mea, He pono ko te Tama koe
a te Atua.

34 A, to ratou whitinga atu, ka tae ki
te whenua o Kenehareta. 35 A ka mo-
hio nga tāngata o taua wahi ki a ia, ka
tono tangata puta noa i nga wahi tu-
tata katoa o reira, hei kawe mai i nga
turoro katoa ki a ia; 36 A ka inoi ki a
ia kia pa kau ratou ki te taniko o tona
kakahu: a ora ake nga tāngata katoa i
pa.

UPOKO 15.

Mo ta nga Parihi he ki ta te Atua kupu. 11
Ko roto hei hoake i te he. 21 *Wahine Kana-
ani.* 30 *Era atu whakaoranga.* 32 *Nga
4000 ka whangaia.*

NA, ka haere mai ki a Ihu etahi karai-
pi me etahi Parihi o Hiruharama,
ka mea, 2 He aha āu akonga ka takahi
ai i te whakarerenga iho a nga kaumatua?
Kahore hoki ratou e horoi i o ratou
ringa ina kai taro. 3 Na, ka whaka-
hokia e ia, ka mea ki a ratou, Na te aha
hoki i waiho ai e koutou ta koutou wha-
karerenga iho hei takahi mo ta te Atua
kupu ako? 4 I ki hoki te Atua, i mea,
Whakahonoretia tou pāpā me tou whaea:
a, ki te kohukohua e tetahi *tona* pāpā,
whaea ranei, kia mate ia mate rawa. 5
Ko koutou ia hei mea, Ki te mea tetahi
ki tona pāpā ki tona whaea ranei, Taku
mea hei atawhainga mou kua whakahe-
rea; 6 Na, kaua ia e whakahonore i
tona pāpā i tona whaea. Heoi waiho
ana e koutou ta koutou whakarerenga
iho hei whakakahore i te kupu ako a te
Atua. 7 E te hunga tinihanga, tika
rawa ta Ihaia i poropiti ai mo koutou, i
mea ai,

8 Te iwi nei, ko o ratou mangai hei
awhi mai ki ahau, ko nga ngutu
hei whakahonore moku;
Matara noa atu ia i a au o ratou
ngakau.
9 Maumau karakia noa ratou ki a au,
Ko ta ratou nei hoki e whakaako ai
ko nga whakahau a te tangata.

10 A karangatia ana e ia te mano, ka
mea ki a ratou, Kia rongo, kia mātau:
11 E kore te tangata e poke i te mea e
tapoko ana ki te mangai; engari te mea
e puta mai ana i roto i te mangai, ma
tena e poke ai te tangata. 12 Me i reira
ka haere ana akonga, ka mea ki a ia, E
mohio ana ranei koe i hē nga Parihi i to
ratou rongonga ai i taua kupu? 13 Na,
ka whakahokia e ia, a ka mea, Ka hutia
nga mahuri katoa kihai i whakatokia e
toku Matua i te rangi. 14 Waiho atu
ratou: he matapo ratou e arahi ana i te
matapo. A ki te arahina te matapo e te
matapo, ka taka tokorua tokorua ki te
waikeri. 15 Ka whakahokia e Pita, a
ka mea ki a ia, Whakaaturia ki a ma-
tou tenei kupu whakarite. 16 A ka
mea a Ihu, E kuare ana ano ranei kou-
tou? 17 Kiano koutou i mātau noa, ko
nga mea katoa e tapoko atu ana ki te
mangai ka riro ki roto ki te kopu, a e

akiritia ana ki te poka? 18 Tena ko
nga mea e puta mai ana i te mangai e
haere ake ana i te ngakau; a ma ena e
poke ai te tangata. 19 No roto hoki no
te ngakau te putanga ake o nga whakaaro
kino, o nga kohuru, o nga puremu, o nga
moe puku, o nga tahae, o nga whakapae
teka, o nga kohukohunga: 20 Ko nga
mea enei e noa ai te tangata: tena ko te
kai me nga ringa kihai i horoia, e kore
te tangata e noa i tena.

21 A ka haere atu a Ihu i reira, ka
anga ki nga wahi o Taira o Hairona.
22 Na, ko te haerenga mai i aua wahi o
tetahi wahine, he Kanaani, ka karanga
ki a ia, ka mea, E te Ariki, e te Tama
a Rawiri, kia aroha ki a au; ko taku
tamahine e ngaua kinotia ana e te re-
wera. 23 A kahore ana kupu i whaka-
hoki ai ki a ia. Na, ka haere mai
ana akonga, ka ki ki a ia, ka mea,
Tonoa kia haere; e karanga ana hoki
i muri i a tatou. 24 Otira ka whaka-
hokia e ia, a ka mea, Heoi nga mea i
tonoa mai ai ahau ko nga hipi ngaro o te
whare o Iharaira. 25 A ka haere mai
tera, ka koropiko ki a ia, ka mea, E te
Ariki, kia puta tou whakaaro ki a au.
26 Na, ka whakahokia e ia, a ka mea,
Ehara i te tika kia tangohia te taro
a nga tamariki, kia makā ma nga kuri.
27 A ka mea tera, Ae ra, e te Ariki: e
kai ana ano nga kuri i nga kongakonga
e ngahoro iho ana i te tepu a o ratou
rangatira. 28 Katahi ka whakahokia e
Ihu, a ka mea ki a ia, E tai, nui atu tou
whakapono: waiho ano i tāu i pai ai.
A ora ake tana tamahine i taua wa pu
ano.

29 Na, ka whakatika a Ihu i reira, ka
haere ki te taha o te moana o Kariri: a
kake ana ki te maunga, noho ana i reira.
30 A he rahi te hui i haere mai ki a
ia, i a ratou ano nga kopa, nga matapo,
nga wahangu, nga mutu, me te tini ke
atu, a tukua iho e ratou ki nga waewae
o Ihu; a whakaorangia ana ratou e ia:
31 Miharo noa te mano i to ratou kite-
nga ai i nga wahangu e korero ana, i
nga mutu e ora ana, i nga kopa e haere
ana, i nga matapo e titiro ana: a whaka-
kororiatia ana e ratou te Atua o Iharaira.

32 Na, ka karangatia e Ihu ana ako-
nga, ka mea, E aroha ana ahau ki te
huihui nei, ka toru nei hoki o ratou ra e
noho ana ki a au, a kahore ā ratou kai:
a e kore ahau e pai kia tonoa pukutia,
kei hemo ki te ara. 33 Na, ko te mea-
tanga a ana akonga ki a ia, Nohea ā
tatou taro i te koraha, e makona ai tenei
ope nui? 34 Na, ka mea a Ihu ki a
ratou, E hia ā koutou taro? Ka mea
ratou, E whitu, me nga ika nonohi, toru-
toru nei. 35 Na, ka mea ia ki te mano
kia noho ki raro ki te whenua. 36 A ka
mau ia ki nga taro e whitu, ki nga ika,
ka whakawhetai, ka whawhati, a hoatu
ana e ia ki ana akonga, a na nga akonga
ki te mano. 37 A kai ana ratou katoa,
a ka makona: a e whitu nga kete i kohia
e ratou, kī tonu i nga whatiwhatinga
i toe. 38 A te hunga i kai e wha mano
nga tāne, haunga nga wāhine, nga tama-
riki. 39 A ka oti te mano te tono atu e
ia, ka eke ia ki te kaipuke; na kua u ki
nga wahi o Makarara.

UPOKO 16.

*Ta nga Parihi. 13 Ta te iwi mona. 16 Ta
Pita mona. 17 Tana mo Pita. 21 Mate
mona. Tana ki a Pita. 24 Kia maia ki te
mate.*

NA, ka haere mai nga Parihi me nga
Haruki, ka whakamātautau, ka
tono kia whakakitea e ia ki a ratou te-
tahi tohu i te rangi. 2 Na, ka whaka-
hokia e ia, a ka mea ki a ratou, Ka
ahiahi, ka mea koutou, He paki; ina e
whero ana te rangi. 3 A i te ata, He
āwhā aianei; e whero ana te rangi, e
tuku pu ana. E te hunga tinihanga,
e mātau ana koutou ki te titiro ki te
mata o te rangi; tē taea e koutou nga
tohu o nga taima? 4 E rapu tohu
ana te whakatupuranga kino, puremu;
a heoi ano nga tohu e hoatu ki a ra-
tou ko te tohu o Hona poropiti. Na,
whakarerea ana ratou e ia, a haere
ana.

5 A, te unga o ana akonga ki tera
taha, kua wareware ki te mau taro atu.
6 Na, ka mea a Ihu ki a ratou, Kia
mahara kia tupato i te rewena a nga
Parihi a nga Haruki. 7 A ka korero-
rero ratou ki a ratou ano, ka mea, No
te mea kahore tatou i mau taro mai.
8 A ka mohio a Ihu, ka mea ki a ratou,
He aha koutou ka korerorero ai ki a
koutou, e te hunga whakapono iti, no te
mea kihai i maua mai he taro e koutou?
9 Kiano koutou i mātau noa, kiano
koutou i mahara ki nga taro e rima a
nga mano e rima, ki te maha hoki o nga
kete i riro i a koutou? 10 Ki nga ta-
ro hoki e whitu a nga mano e wha,
ki te maha ano o nga kete i riro i a
koutou? 11 He aha koutou tē mātau
ai, ehara i te mea mo te taro taku i
mea ai ki a koutou, kia tupato i te

rewena a nga Parihi a nga Haruki?
12 Katahi ratou ka mātau kihai ia i
mea kia tupato i te rewena o te taro,
engari i te ako a nga Parihi a nga Ha-
ruki.
13 Ka tae a Ihu ki nga wahi o Hi-
haria Piripai, ka ui ia ki ana akonga,
ka mea, Ko wai ra ahau te Tama a te
tangata ki ta nga tāngata kī? 14 Na,
ka mea ratou, Ki ta etahi ko Hoani Kai
iriiri: ki ta etahi ko Iraia; ki ta etahi,
ko Heremaia, ko tetahi ranei o nga
poropiti. 15 Ka mea ia ki a ratou, A
ki ta koutou ko wai ahau? 16 Na, ka
whakahokia e Haimona Pita, a ka mea,
Ko te Karaiti koe, ko te Tama a te
Atua ora. 17 Na, ka whakahokia e
Ihu, a ka mea ki a ia, Ka koa koe, e
Haimona Parahona: ehara hoki i te
kikokiko, i te toto, nāna *tenei* i hura ki
a koe, engari na toku Matua i te rangi.
18 Na, ko taku kupu ano tenei ki a
koe, Ko koe a Pita, a ka hangā e
ahau taku hahi ki runga ki tenei kama-
ka; e kore ano e taea taua *hahi* e nga
kuwaha o te reinga. 19 Ka hoatu ano
e ahau ki a koe nga ki o te rangati-
ratanga o te rangi: a ko āu e here ai
i te whenua e herea ano i te rangi: ko
āu hoki e wewete ai i te whenua e
wetekia ano i te rangi. 20 Me i reira
ka whakatupato ia i ana akonga, kia
kaua e korerotia e ratou ki te tangata ko
Ihu ia ko te Karaiti.
21 No reira ake ano i timata ai a Ihu
te whakaatu ki ana akonga, kua takoto
te tikanga kia haere ia ki Hiruharama,
a he maha *nga mamae* e mamae ai ia i
nga kaumatua, i nga tohunga nui, i nga
karaipi, a ka whakamatea, a i te toru o
nga ra ka ara. 22 Na, ka mau a Pita
ki a ia, ka anga ka whakahe ki tāna, ka
mea, Aue! kauaka, e te Ariki! kauaka
ra tenei e pa ki a koe. 23 Na, ka
tahuri ia, ka mea ki a Pita, Haere ki
muri i a au, e Hatana: he tūtukitanga
waewae koe ki ahau: kahore hoki ou
ngakau ki nga mea a te Atua, engari ki
a te tangata. 24 Katahi a Ihu ka mea
ki ana akonga, Ki te mea tetahi kia
haere mai ki te whai i a au, me whaka-
kahore ia e ia ano, a me amo tona
ripeka, ka aru ai i a au. 25 Ki te whai
hoki tetahi kia ora, ka mate ano ia; a
ki te mate tetahi, mona i whakaaro ki
a au, ka kite ano ia i te *ora*. 26 He
aha hoki te pai ki te tangata, ki te riro
i a ia te ao katoa, a ka kore he ora
mona? He aha hoki ta te tangata e
hoatu ai hei utu mona kia ora? 27
Tenei ake hoki ka haere mai te Tama
a te tangata, ratou ko ana anahera,
i runga i te kororia o tona Matua;
a ko reira hoatu ai e ia ki tenei ki
tenei te utu o tāna mahi. 28 He po-
no taku e mea nei ki a koutou, Tenei
ano etahi e tu nei e kore e pāngia e
te mate, kia kite ra ano i te Tama a
te tangata e haere mai ana i runga i
tona rangatiratanga.

UPOKO 17.

Tona whakaahuatanga ketanga. 15 *Tamaiti i te rewera.* 23 *Mate mona.* 24 *Tana kohikohi mo te temepara.*

AKA pahure nga ra e ono, ka mau a
Ihu ki a Pita, ki a Hemi raua ko
tona teina ko Hoani, na, kawea ana
ratou e ia ki runga ki tetahi maunga
tiketike ki te wahi motu ke, 2 A ka
puta ke tona ahua i to ratou aroaro:
a whiti tonu tona mata ano he ra, ma
tonu ano ona kakahu ano ko te mā-
ramatanga. 3 Na, ka kitea e ratou a
Mohi raua ko Iraia e korerorero ana
ki a ia. 4 Katahi ka oho a Pita,
ka mea ki a Ihu, E te Ariki, he pai
kia noho tatou i konei: ki te pai koe,
ma matou e hanga etahi wharau ki
konei kia toru; kia kotahi mou, kia
kotahi mo Mohi, kia kotahi mo Iraia.
5 I a ia ano e korero ana, na, ka tauma-
rumarua iho ratou e te kapua mārama:
na, he reo no te kapua e mea ana, Ko
taku Tama tenei i aroha ai, ko taku
i ahuareka ai; whakarongo ki a ia.
6 Ano ka rongo nga akonga, ka takoto
tapapa ratou, a rahi atu to ratou mataku.
7 Na, ka haere mai a Ihu, ka pa ki a
ratou, ka mea, Whakatika, kaua e wehi.
8 Ano ka ara ake o ratou kanohi, ka-
hore he tangata i kitea e ratou, ko Ihu
anake.
9 Na, i a ratou e heke iho ana i te
maunga, ka whakatupato a Ihu i a
ratou, ka mea, Kaua e korerotia ki te
tangata te mea i kitea nei, kia ara ake
ra ano te Tama a te tangata i te hunga
mate. 10 A ka ui ana akonga ki a ia,
ka mea, He aha nga karaipi ka mea ai,
ko Iraia kia mātua puta mai? 11 Na,
ka whakahokia e Ihu, a ka mea ki a
ratou, Ko Iraia ano e mātua puta hei
whakatika i nga mea katoa. 12 Ko
taku ia tenei ki a koutou, Kua tae noa
mai a Iraia, a kihai ratou i mohio ki a
ia, heoi meatia ana e ratou ki a ia ta
ratou i pai ai. E pera ano te Tama
a te tangata te mamae i a ratou. 13

Katahi ka mohio nga akonga ko Hoani
Kai iriiri tāna i korero ai ki a ratou.
14 Ano ka tae ratou ki te mano, ka
haere mai ki a ia tetahi tangata, ka
tuturi nga turi ki a ia, ka mea, 15 E
te Ariki, kia aroha ki taku tama: he
haurangi hoki ia, he kino tona mamae:
he maha hoki ona hinganga ki te kapura,
he maha ki te wai. 16 A i kawea
ia e ahau ki āu akonga, heoi kihai ia i
taea te whakaora e ratou. 17 Na, ka
oho a Ihu, ka mea, E te uri whakapono-
kore, parori ke, kia pehea te roa o taku
nohoanga ki a koutou? Kia pehea te
roa o taku manawanuitanga ki a koutou?
Kawea mai ia ki konei ki a au. 18 Na,
ka riria te rewera e Ihu; a puta ana
i roto i a ia; a ora ake te tamaiti i
taua wa pu ano. 19 Me i reira ka
haere puku nga akonga ki a Ihu, ka mea,
He aha ra tē ahei ai i a matou te
pei i a ia ki waho? 20 Na, ka mea
a Ihu ki a ratou, Na to koutou whaka-
pono kore: he pono hoki taku e mea
nei ki a koutou, Ki te mea he wha-
kapono to koutou, pera me te pua nani
te rahi, e mea koutou ki tenei mau-
nga, Neke atu i konei ki tera wahi;
a ka neke; kahore hoki he mea e kore
e taea e koutou. 21 Otira e kore e puta
noa te pena, ma te inoi anake, ma te
noho puku.
22 A i a ratou e noho ana i Kariri,
ka mea a Ihu ki a ratou, Meake tukua
te Tama a te tangata ki nga ringa o
nga tāngata: 23 A ka whakamatea e
ratou, a i te toru o nga ra ka ara. A
nui atu to ratou pouri.
24 A, to ratou taenga ki Kapere-
nauma, ka haere mai ki a Pita nga kai
kohikohi i te hawhe hekere, ka mea, E
kore ianei tou Kai whakaako e homai
i te hawhe hekere? 25 Ka mea ia,
E hoatu ano. Ano ka tapoko ia ki
te whare, ko Ihu kua korero ki a ia,
kua mea, E pehea ana to whakaaro, e
Haimona? E tangohia ana e nga kingi
o te ao nga takoha taonga me te tako-
ha tangata i ā wai? i ā ratou ake tama,
i ā nga tāngata ke ranei? 26 Ka mea
a Pita ki a ia, I ā nga tāngata ke.
Na, ko te kianga a Ihu ki a ia, Ha,
pena ka haere noa nga tamariki.
27 Ahakoa ra kei whai take hē mai
ratou ki a tatou, haere ki te moana,
piua tetahi matau, a ka eke te ika mā-
tāmua, tangohia; na, ka whakatuwhera
i tona mangai, ka kite ai koe i tetahi
moni: tangohia tena, ka hoatu ki a ratou,
hei mea moku, mou.

UPOKO 18.

Ana akonga, kia mahaki te ngakau. 23 Te ponanga i pakeke ki tona hoa.

I TAUA wa, ka haere mai nga ako-
nga ki a Ihu, ka mea, Ko wai te
nui rawa i te rangatiratanga o te rangi?
2 Na, ka karangatia e Ihu tetahi tamaiti
nohinohi, a whakaturia ana e ia ki wa-
enganui i a ratou, 3 Ka mea, He po-
no taku e mea nei ki a koutou, Ki te
kore koutou e whakatahuritia, a e pe-
nei me nga tamariki nonohi, e kore kou-
tou e tomo ki te rangatiratanga o te
rangi. 4 Na, ki te whakaiti tetahi i a
ia, a ka rite ki tenei tamaiti nohinohi,
ko ia te nui rawa i te rangatiratanga o
te rangi. 5 A ki te manako tetahi ki
tetahi tamaiti nohinohi penei, he wha-
kaaro hoki ki toku ingoa, e manako ana
ki a au. 6 Tena ko tenei, ka hē i tetahi
tangata tetahi o enei mea nonohi e wha-
kapono nei ki a au, nui ke te pai ki a ia
me i whakawerewerea ki tona kakī te
kohatu mira kaihe, me i pungaia ia ki
te rire o te moana. 7 Aue te mate mo
te ao i nga take he! kua tino takoto
rawa hoki he putanga mo nga take
he; otiia aue te mate mo tera tangata e
puta ai te take he! 8 Ki te hē koe
i tou ringa, i tou waewae ranei, poutoa,
makā atu: he nui ke hoki te pai ki a
koe kia kopa koe, kia ringa mutu, ina
tomo ki te ora, a kia kore e makā
ki te ahi kā tonu me nga ringa e
rua me nga waewae e rua. 9 Ki te hē
hoki koe i tou kanohi, hikarohia, makā
atu: he nui ke hoki te pai ki a koe kia
kotahi tou kanohi, ina tomo ki te ora, a
kia kore koe e makā ki te kapura o
Kehena me te mau ano nga kanohi e
rua. 10 Kia mahara kei whakahawea
ki tetahi o enei mea nohinohi; ko
taku kupu hoki tenei ki a koutou, E
titiro tonu ana o ratou anahera i te rangi
ki te kanohi o toku Matua i te rangi.
11 I haere mai hoki te Tama a te ta-
ngata ki te whakaora i te mea i ngaro.
12 Ka pehea to koutou whakaaro? ki
te mea he rau nga hipi a tetahi tangata,
a ka kotiti ke tetahi o ratou, e kore ianei
e waiho e ia nga tekau e iwa ma iwa, ka
haere i runga i nga maunga, rapu ai i
te mea i kotiti ke? 13 A ki te kitea,
he pono taku e mea nei ki a kou-
tou, tera atu tona hari ki taua *hipi, i te
hari* ki nga tekau e iwa ma iwa kihai i
kotiti ke. 14 Waihoki kahore he nga-
kau o to koutou Matua i te rangi, kia
ngaro tetahi o enei mea nonohi.

15 A ki te hara tou teina ki a koe,
haere, korerotia tona hara ki a ia, ko-
rua anake: ki te whakarongo ia ki a
koe, ka riro i a koe tou teina. 16
A ki te kore ia e whakarongo, kawea
atu hei hoa mou kia kotahi, kia tokorua
ranei, kia mau ai nga kupu katoa i nga
mangai o nga kai whakarongo tokorua
tokotoru ranei. 17 A ki te pake ia ki a
raua, korerotia ki te hahi: a ki te
pake ano ia ki te hahi, me waiho e
koe hei tau-tangata, hei pupirikana. 18
He pono taku e mea nei ki a koutou,
Ko ā koutou e here ai i te whenua e
herea ano ki te rangi: a ko ā koutou e
wewete ai i te whenua e wetekia ano
ki te rangi. 19 Tenei ano taku kupu
ki a koutou, Ki te mea ka tokorua o
koutou e rite tahi ana nga whakaaro i te
whenua mo tetahi mea e inoi ai raua, e
meinga ano mo raua e toku Matua i te
rangi. 20 Na te wahi e whakaminea
ai te hunga tokorua tokotoru ranei, he
whakaaro ki toku ingoa, kei reira ahau
kei waenganui i a ratou.

21 Katahi ka haere mai a Pita ki a
ia, ka mea, E te Ariki, kia hia nga
haranga a toku teina ki a au, me taku
whakarere noa iho *i tona hara?* kia
whitu? 22 Ka mea a Ihu ki a ia, E
kore ahau e mea ki a koe, Kia whitu:
engari, Kia whitu tekau whitu. 23 Koia
i whakaritea ai te rangatiratanga o te
rangi ki tetahi kingi, i mea kia korerotia
ki a ia ana moni e ana pononga. 24 A
ka timata ia te ui, ka kawea ki a ia
he tangata, tekau nga mano taranata i a
ia. 25 A tē whai *rawa* ia hei utu, ka
mea tona ariki kia hokoa ia, tana wahine,
me āna tamariki, me ana taonga katoa,
hei whakautu. 26 Na, ka tapapa iho
taua pononga, ka koropiko ki a ia, ka
mea, E te ariki, kia ata hanga ki a au, a
ka utua katoatia e ahau ki a koe. 27 Na,
ka oho i te aroha te ariki o taua pono-
nga, tuku ana i a ia, a whakarerea noa-
tia iho e ia ana moni tarewa. 28 Heoi,
te putanga o taua pononga ki waho,
ka kite i tetahi o ona hoa pononga,
kotahi rau ana pene i a ia: na, hopukia
ana e ia, a notia iho te kakī, me te
ki ano, Utua taku nama. 29 Heoi,
tapapa ana tona hoa pononga ki ona
waewae, ka inoi ki a ia, ka mea, Kia ata
hanga ki a au, a ka utua katoatia e ahau
ki a koe. 30 A kihai ia i pai: heoi
haere ana, maka ana i a ia ki te whare
herehere, kia utua *katoatia* ra ano te
nama. 31 Na, te kitenga o ona hoa
pononga i taua meatanga, nui atu to
ratou pouri, a haere ana, whakaaturia
ana ki to ratou ariki nga mea katoa
i meatia. 32 Katahi ka karanga tona
ariki ki a ia, ka mea ki a ia, Pononga
kino, i whakarerea noatia e ahau taua
moni tarewa katoa i a koe, nāu hoki i
inoi ki a au: 33 Ehara oti i te tika
kia tohungia e koe tou hoa pononga, me
ahau hoki i tohu i a koe? 34 Na, ka
riri tona ariki, a tukua ana ia ki nga kai
whakamamae, kia utua katoatia ra ano
tana nama. 35 Tera ano e pera toku
Matua i te rangi ki a koutou, ki te kore
e whakarerea noatia i roto i o koutou
ngakau nga he a te teina o tenei o tenei
o koutou.

UPOKO 19.

Mo te whakarere wahine. 10 *Mo te kore e marena.* 13 *Mo nga tamariki.* 16 *Nga ui a te tangata mo te ora, mo te tika.* 23 *Me ta te Karaiti mo nga taonga.*

AKA mutu enei kupu a Ihu, ka turia
atu e ia i Kariri, a ka tae ki nga
wahi o Huria, ki tawahi atu o Horano;
2 A he rahi te hui i aru i a ia; a whaka-
orangia ana ratou e ia i reira.

3 Na, ka haere mai nga Parihi ki a
ia, ki te whakamatautau i a ia, ka mea
ki a ia, He mea tika ranei kia whakare-
rea e te tangata tana wahine mo te tini
o te mea? 4 Na, ka whakahokia e ia,
a ka mea ki a ratou, Kiano koutou i
kite noa, i hangā raua e te Kai hanga i
te timatanga he tāne he wahine, 5 A
i mea ano ia, Mo konei ka mahue i te
tangata tona pāpā tona whaea, a ka piri
ki tana wahine: a hei kikokiko kotahi
raua tokorua? 6 Na, heoi ano to raua
tokoruatanga, engari kotahi ano kikokiko.
Na, ko ā te Atua i hono ai, kaua e wehea
e te tangata. 7 Ka mea ratou ki a
ia, He aha ra a Mohi i ako ai kia hoatu
he pukapuka whakarere, ka whakarere ai
i a ia? 8 Ka mea ia ki a ratou, Na te
pakeke o o koutou ngakau i tukua ai
koutou e Mohi kia whakarere i ā koutou
wāhine: i te timatanga iho ra ano ia
kahore i pena. 9 A tenei taku kupu ki
a koutou, Ki te whakarere tetahi i tana
wahine, a ehara i te take puremu, a ka
marenatia ki tetahi atu, e puremu ana
ia: a ki te marena tetahi i te wahine i
whakarerea, e puremu ana ia. 10 Ka
mea ana akonga ki a ia, Ki te penei
te tikanga mo te tangata raua ko tana
wahine, ehara te marena. 11 Otira ka
mea ia ki a ratou, E kore tenei kupu
e rite i nga tāngata katoa, engari *i
te hunga* i hoatu ai. 12 He unaka ho-
ki i pena i te whanautanga mai i te

kopu o *o ratou* whaea: ko etahi unaka
he mea whakaunaka na te tangata:
ko etahi unaka he mea whakaunaka
na ratou ano, he whakaaro hoki ki
te rangatiratanga o te rangi. Ki te taea
tenei te whakarite e tetahi, māna e
whakarite.
13 I reira, ka kawea he tamariki no-
nohi ki a ia, kia whakapa ai ia i ona
ringa ki a ratou, a kia inoi: a riria
iho ratou e nga akonga. 14 Na, ko te
kianga a Ihu, Tukua mai nga tamariki
nonohi, aua hoki e araia atu ta ratou
haere mai ki a au: no nga penei hoki te
rangatiratanga o te rangi. 15 A whaka-
pākia iho e ia ona ringa ki a ratou, a
haere atu ana i reira.
16 Na, ko te haerenga mai o tetahi,
ka mea ki a ia, E te Kai whakaako pai,
he aha te mahi pai maku, e whiwhi ai
ahau ki te ora tonu? 17 Na, ko tana
meatanga ki a ia, He aha ahau i kiia ai
e koe he pai? kahore tetahi i pai, kotahi
anake ko te Atua: ki te mea koe kia
tomo ki te ora, whakaritea nga ture.
18 Ka mea ia ki a ia, Ehea? Na, ka
mea a Ihu, Kaua e patu tangata, Kaua e
puremu, Kaua e tahae, Kaua e whaka-
pae teka, 19 Whakahonoretia tou pāpā
me tou whaea: me tenei, Kia aroha ki
tou hoa tata anō ko koe. 20 Ka mea
taua taitama ki a ia, Kua rite i a au
anei mea katoa no toku tamarikitanga:
tena hoki tetahi mea e hapa ana i a au?
21 Ka mea a Ihu ki a ia, Ki te mea koe
kia tino tika, haere, hokoa ou taonga, ka
hoatu ki nga rawa-kore, a e whai taonga
koe ki te rangi: a haere mai i muri i a
au. 22 Na, ka rongo taua taitamariki
i taua kupu, haere pouri ana ia: he maha
hoki ona taonga.
23 Ka mea a Ihu ki ana akonga, He
pono taku kupu ki a koutou, E tapo-
ko whakauaua te tangata taonga ki te
rangatiratanga o te rangi. 24 Tenei
ano taku kupu ki a koutou, Erangi te
haere o te kamera ra te kowhao o te
ngira he mea takoto noa, he *whakauaua*
rawa ia te haere o te tangata taonga ki
roto ki te rangatiratanga o te Atua.
25 Ano ka rongo ana akonga, rahi rawa
to ratou miharo, ka mea, Ko wai ra e
ora? 26 Na, ka titiro mai a Ihu, ka
mea ki a ratou, Ki te tangata e kore
tenei e taea; ki te Atua ia e taea nga
mea katoa. 27 Katahi ka whakahokia
e Pita, a ka mea ki a ia, Na, kua ma-
hue nei i a matou nga mea katoa, kua
aru nei i a koe; he aha ra ma matou?
28 Na, ka ki a Ihu ki a ratou, He
pono taku e mea nei ki a koutou,
Ko koutou i aru nei i a au, ka taea te
whanautanga houtanga, te wa e noho ai
te Tama a te tangata ki runga ki te
torona o tona kororia, ka noho ano kou-
tou ki runga ki etahi torona kotahi tekau
ma rua, ki te whakawa i nga iwi kotahi
tekau ma rua o Iharaira. 29 A ki te
mea kua mahue i tetahi he whare, he
teina, he tuāhine ranei, he pāpā, he
whaea, he wahine, he tamariki, he māra,
he whakaaro hoki nāna ki toku ingoa,
ka tātaki rau nga mea e riro i a ia, a
e whiwhi ano ia ki te oranga mutunga
kore. 30 He tokomaha ia o mua e wai-
ho ki muri; a ko o muri ki mua.

UPOKO 20.

Mana e hoatu tana e pai ai. 17 *Mate mona.*
20 *Patu i te whakakake o Hoani ma.* 30
Nga matapo.

TA te mea e rite ana te rangatiratanga
o te rangi ki tetahi rangatira whare
i haere i te atatu ki te korero kai
mahi mo tana māra waina. 2 Ano ka
oti te whakarite ki nga kai mahi, kia
kotahi ra he pene, tonoa ana ratou e ia
ki tana māra waina. 3 A, tona haere-
nga atu i te toru o nga haora, ka kite i
etahi atu e tu mangere ana i te kāinga
hoko, 4 A ka mea ki a ratou, Haere
hoki koutou ki te māra waina, a ka
hoatu e ahau ki a koutou te mea e tika
ana. Na, haere ana ratou. 5 I haere
ano ia i te ono, i te iwa o nga haora,
a pera ana ano. 6 I te tekau ma ta-
hi o nga haora ka haere atu ano ia, ka
kite i etahi atu e tu mangere ana, a ka
mea ki a ratou, He aha ta koutou e tu
mangere i konei i te ra roa nei? 7 Ka
mea ratou ki a ia, No te mea ra kahore
he tangata i korero i a matou *ki te
mahi.* Ka mea ia ki a ratou, Haere
ano koutou ki te māra waina; a ka riro
i a koutou te mea e tika ana. 8 Ano
ka ahiahi, ka mea te rangatira o te māra
waina ki tana kai whakahauhau, Kara-
ngatia nga kai mahi, utua hoki ratou,
hei o muri timata ai puta noa ki o mua.
9 A, te taenga mai o te hunga *i kore-
rotia* i te tekau ma tahi o nga haora,
kotahi te pene i riro i tetahi i tetahi.
10 Ka tae mai o mua, hua noa ratou
tera atu te mea e riro i a ratou; heoi
kotahi ano te pene i riro i tetahi i tetahi.
11 Ano ka riro i a ratou, ka amuamu
ki taua rangatira whare, 12 Ka mea,
Kotahi te haora i mahi ai enei o muri,
a ka oti ratou te whakarite ki a matou
ki te hunga i pehia nei e te taimaha e

te tikākātanga o te ra. 13 A, ka wha-
kahokia e ia, ka mea ki tetahi o ratou,
E hoa, kahore aku hē ki a koe: kihai
koe i whakarite ki a au me pene? 14
Tangohia tau, a haere: e pai ana ahau
kia rite ki tau te mea e hoatu ki te-
nei o muri. 15 Ehara ianei i te tika
kia meatia e ahau tāku e pai ai ki āku
mea? E kino ana oti tou kanohi no te
mea e pai ana ahau? 16 Heoi, ko o
muri e meinga ki mua, ko o mua ki
muri: he tokomaha hoki e karangatia
ana, he ruarua ia e whiriwhiria.
17 A i a Ihu e haere ana ki Hiru-
harama, *i a ratou* i te ara, ka kawea e
ia ana akonga kotahi tekau ma rua ki
tahaki, a ka mea ki a ratou, 18 Na, e
haere ana tenei tatou ki Hiruharama;
a ka tukua te Tama a te tangata ki
nga tohunga nui, ki nga karaipi, a ka
kiia ia e ratou kia mate, 19 A ka tukua
ia ki nga tauiwi kia tawaia, kia whiua,
kia ripekatia: a i te toru o nga ra ka
ara ake.
20 Me i reira ka-tae ki a ia te
whaea o nga tama a Heperi, ratou
ko ana tamariki, a ka koropiko, ka inoi
ki tetahi mea i a ia. 21 Na, ka mea
ia ki a ia, He hiahia aha tou? Ka
mea ia ki a ia, Whakaaetia anei ta-
mariki tokorua aku, kia noho, tetahi
ki tou matau, tetahi ki *tou* maui, i tou
rangatiratanga. 22 Na, ko te whaka-
hokinga a Ihu, ka mea ia, Kahore korua
e mohio ki ta korua e inoi nei. E ahei
ranei korua te inu i te kapa meake
inumia e ahau, kia iriiria hoki ki te
iriiringa ka iriiria nei ahau? Ka mea
raua ki a ia, E ahei ano. 23 Ka mea ia
ki a raua, E inu ano korua i taku kapa,
e iriiria ki te iriiringa e iriiria ai ahau:
ko te noho ia ki toku matau, ki to-
ku maui, ehara i ahau māna e hoatu,
engari *ka riro* i te hunga i whakaritea
nei e toku Matua mo ratou. 24 Ano
ka rangona e te tekau, ka riri ki aua
hoa tokorua. 25 Otira ka karangatia
ratou e Ihu, a ka mea, E mātau ana
koutou, ko nga kawana o nga tauiwi
hei whakatupu rangatira ki a ratou, a
ko nga tāngata rarahi hei akiaki i a
ratou. 26 E kore e pena i roto i a
koutou: engari ki te mea tetahi kia
whakatupu tangata rahi i roto i a kou-
tou, me whakatupu kai mahi ia ma
koutou; 27 A ki te mea tetahi kia wha-
katupu tino tangata i roto i a koutou,
me whakatupu pononga ano ia ma kou-
tou: 28 Me te Tama hoki a te tangata
kihai nei i haere mai kia mahia he mea
māna, engari kia mahi ia, a kia tuku i a
ia kia mate hei whakautu mo nga tān-
gata tokomaha.
29 A i a ratou e haere atu ana i
Heriko, he rahi te hui i aru i a ia. 30
Na, tokorua nga matapo e noho ana i
te taha o te ara: ka rongo raua ko Ihu
tera e haere atu ana, ka karanga ake,
ka mea, Kia aroha ki a maua, e te
Ariki, e te Tama a Rawiri. 31 A i riria
raua e te mano, kia noho puku: heoi
rahi ake ta raua karanga, ka mea, Kia
aroha ki a maua, e te Ariki, e te Tama
a Rawiri. 32 Na, ka tu a Ihu, ka kara-
nga ki a raua, ka mea, Kia ahatia korua
e ahau? 33 Ka mea raua ki a ia, E te
Ariki, kia kite o maua kanohi. 34 Na,
ka aroha a Ihu, ka pa ki o raua ka-
nohi: a titiro tonu ake o raua kanohi,
a aru ana raua i a ia.

UPOKO 21.

Kei Hiruharama. 12 *Nga hokohoko i roto i te temepara.* 17 *Te piki.* 23 *Ui a nga tino tohunga. Purua ake o ratou mangai.* 28 *Kupu mo ratou.*

ANO ka tata ratou ki Hiruharama, a
ka tae ki Petapaki, ki maunga
Oriwa, na, tokorua nga akonga i tonoa e
Ihu, 2 Ka mea ia ki a raua, Haere ki te
kāinga e anga mai ana ki a korua; na
ka kite tonu korua i tetahi kaihe e here
ana raua ko tana kuao: wetekia, ka
arahi mai ki a au. 3 A ki te kī
tetahi tangata ki a korua, ka mea,
E mea ana te Ariki ki a raua māna;
na, ka tukua tonutia raua e ia. 4 I
meinga katoa tenei hei whakaritenga
mo te *kupu* i korero ai te poropiti, i
mea ai,
5 Mea atu ki te tamahine o Hiona,
Na, tou kingi e haere mai na ki a
koe,
He ngakau māhaki tona, e noho ana
i runga i te kaihe,
I te kuao hoki i te tama a te kaihe.
6 Na, haere ana nga akonga, meatia
ana ta Ihu i mea ai ki a raua, 7 Arahina
mai ana te kaihe me te kuao, a, wha-
rikitia ana o raua kakahu ki runga ki
a raua, a whakanohoia ana ia ki runga.
8 A he nui rawa te hui ki te whariki
i o ratou kakahu ki te ara; ko etahi i
tapahi manga mai i nga rakau, a wha-
rikitia ana ki te ara. 9 Ko nga mano
i haere i mua, me te hunga i haere i
muri, kei te karanga, kei te mea, Ohana
ki te Tama a Rawiri: Ka whakapaingia
tenei e haere mai nei i runga i te ingoa
o te Ariki; Ohana i runga rawa. 10 Ano

ka tapoko ia ki Hiruharama, ka oho katoa te pa, ka mea, Ko wai tenei? 11 Ka mea te mano, Ko Ihu tenei, ko te poropiti o Nahareta o Kariri.

12 A ka tomo a Ihu ki te temepara o te Atua, na, peia katoatia ana e ia te hunga e hoko mai ana, e hoko atu ana i roto i te temepara, a hurihia ake nga tepu a nga kai whakawhitiwhiti moni, me nga nohoanga o te hunga hoko kukupa, 13 A ka mea ki a ratou, Kua oti te tuhituhi, Ka karangatia toku whare he whare inoi; heoi kua oti nei te mea e koutou hei ana mo nga kai pahua. 14 A i haere mai ki a ia ki roto ki te temepara nga matapo, me nga kopa; a whakaorangia ake ratou e ia. 15 A, te kitenga o nga tohunga nui me nga karaipi i nga mea whakamiharo i meatia e ia, me nga tamariki e karanga ana i te temepara, e mea ana, Ohana ki te Tama a Rawiri; ka riri, 16 A ka mea ki a ia, E rongo ana koe ki ta enei e mea nei? Ka mea a Ihu ki a ratou, Ae ra; kiano koutou i kite noa, Pumau tonu i a koe te whakamoemiti a te waha o nga kohungahunga me nga mea ngote u? 17 A ka mahue ratou i a ia, haere ana ia ki waho o te pa ki Petani; a moe ana i reira.

18 Na, i te ata, i a ia e hoki ana ki te pa, ka hiakai ia. 19 A, tona kitenga i tetahi piki i te taha o te ara, ka haere ia ki taua *rakau*, heoi kihai i kitea tetahi mea i runga, he rau anake; ka mea ia ki te *rakau*, Kei whai hua koe a, ake ake. A maroke tonu ake te piki. 20 A, te kitenga o nga akonga, ka miharo, ka mea, Ano te hohoro o te maroke o te piki nei! 21 Na, ka whakahokia e Ihu, a ka mea ki a ratou, He pono taku e mea nei ki a koutou, Me he whakapono to koutou, a e kore e ruarua, na, e kore e meatia e koutou ko te penei anake ki te piki nei, engari ahakoa mea noa koutou ki tenei maunga, Kia rangā atu koe, kia whakatakā ki te moana; ka meatia. 22 A nga mea katoa e tono ai koutou ina inoi, ki te whakapono, ka riro mai i a koutou.

23 A ka tae ia ki roto ki te temepara, ka haere mai nga tohunga nui me nga kaumatua o te iwi, i a ia ano e ako ana, a ka mea, Tena koa te mana i meatia ai enei mea e koe? na wai hoki i hoatu tenei mana ki a koe? 24 Na, ka whakahokia e Ihu, a ka mea ki a ratou, Maku ano e ui ki a koutou kia kotahi kupu, ki te korerotia e koutou ki a au, maku hoki e korero ki a koutou te mana i mea ai ahau i anei mea. 25 Te iriiringa a Hoani, nohea koia? no te rangi, no nga tāngata ranei? A ka kore rorero ratou ki a ratou ano, ka mea, Ki te mea tatou, No te rangi; e mea mai ia ki a tatou, Ha, he aha koutou tē whakapono ai ki a ia? 26 A, ki te mea tatou, No nga tāngata; ka wehi tatou i te mano; ki ta ratou katoa hoki he poropiti a Hoani. 27 Na, ka whakahokia e ratou ki a Ihu, a ka mea, Kahore matou e mohio. Na, ko tana meatanga ki a ratou, E kore ano e korerotia e ahau ki a koutou te mana i mea ai ahau i anei mea. 28 Na, e pehea ana ta koutou whakaaro? Tokorua nga tama a tetahi tangata; a ka haere ia ki to mua, ka mea, E tama, haere ki te mahi aianei ki taku māra waina. 29 Na, ka whakahokia e ia, a ka mea, Kahore au e pai: otira i muri iho ka puta ke tana whakaaro, a haere ana. 30 A tona haerenga ki te tokorua, ka pera ano tana kupu. Na, ka whakahokia mai e tera, a ka mea, E kara, *ka haere* ahau: a kihai i tae. 31 Ko wai o taua tokorua i mea i ta tona matua i pai ai? Ka mea ratou ki a ia, Ko to mua. Ka mea a Ihu ki a ratou, He pono taku e mea nei ki a koutou, Ko nga pupirikana me nga wāhine puremu e tika ana i mua i a koutou ki te rangatiratanga o te Atua. 32 I haere mai hoki a Hoani ki a koutou ra te ara o te tika, a kihai koutou i whakapono ki a ia: tena ko nga pupirikana me nga wāhine puremu i whakapono ki a ia: ko koutou ia i to koutou kitenga ai, kihai i puta ke a koutou whakaaro i muri, kihai i whakapono ki a ia.

33 Kia rongo ki tetahi atu kupu whakarite: Ki tetahi rangatira i whakato i te māra waina, a taiepatia ana, a taka noa, keria ana e ia te takahanga waina i roto, hangā ana tetahi whare tiketike, tukua ana e ia ki nga kai mahi, haere ana ia ki tawhiti: 34 Ano ka tata te po hua, ka tonoa e ia ana pononga ki nga kai mahi, ki te tiki i ona hua. 35 Na, ka mau nga kai mahi ki ana pononga, whiua ana tetahi, whakamatea ana tetahi, a akina ana tetahi ki te kohatu. 36 Na, ka tonoa ano e ia etahi atu pononga, he tokomaha atu i o mua: heoi i peratia ano ratou. 37 Na, muri rawa iho ka tono ia i tana tama ki a ratou, i mea ia, E hopohopo ratou ki taku tama. 38 A, te kitenga o nga kai mahi i te tama, ka mea ki a ratou ano, Ko te tangata tenei mona te kāinga; tena, tatou ka whakamate i a ia, ka tango i tona kāinga. 39 Na, ka mau ratou ki a ia, makā ana ki waho o te māra waina, a whakamatea iho. 40 Na, ka tae mai te rangatira o

te māra waina, e aha ra ia ki ena kai
mahi. 41 Ka mea ratou ki a ia, He
nanakia rawa tana whakangaromanga i
taua hunga nanakia; a ka tukua te māra
waina ki etahi atu kai mahi, ki te hunga
e tukua mai ai ki a ia nga hua i nga po
hua. 42 Ka mea a Ihu ki a ratou, Ki-
ano koutou i kite noa i roto i nga karai-
piture,

Ko te kohatu i kapea e nga kai hanga,
Kua meinga tenei hei upoko mo te
kokonga:
Na te Ariki tenei,
He mea whakamiharo hoki ki o tatou
kanohi?

43 Koia ahau ka mea nei ki a koutou,
Ka tangohia te rangatiratanga o te Atua
i a koutou, a ka hoatu ki tetahi iwi, no
taua *rangatiratanga* nei o ratou hua. 44
A ki te hinga te tangata ki runga ki
tenei kohatu, na, mongamonga noa: ki
te taka ia tenei ki runga ki tetahi, na,
ngotangota noa ia me he puehu. 45 A
ka rongo nga tohunga nui me nga Pa-
rihi ki ana kupu whakarite, ka mohio
mo ratou ana korero. 46 Na, i a ratou
e whai ana kia hopukia ia, ka wehi i te
mano, ki ta ratou hoki he poropiti ia.

UPOKO 22.

Kupu ano mo aua tohunga. 15 *Ta Hiha mo Hiha.* 23 *Era atu kupu ana.*

AKA oho ake a Ihu, ka korero kupu
whakarite ano ki a ratou, ka mea,
2 Ka rite te rangatiratanga o te rangi ki
tetahi kingi, i whakatakoto marena mo
tana tama, 3 A tonoa ana āna pono-
nga, hei karanga i te hunga i korerotia
ki te marenatanga: heoi kihai ratou i
pai ki te haere. 4 Ka tono ano ia i ara
atu pononga, ka mea, Mea atu ki te hunga
i korerotia, Na, kua rite taku tina; kua
oti aku puru, aku mea momona te patu,
a kua rite katoa nga mea: haere mai
ki te marenatanga. 5 Otira i paopao-
ngia e ratou, haere ana ko tetahi ki
tana māra, ko tetahi ki tana hokohoko.
6 Na hopukina ana āna pononga e nga
mea i mahue, whakatupukinotia iho ratou,
a whakamatea iho. 7 Na, te rongonga
o taua kingi, ka riri: a tonoa atu ana
āna taua, whakangaromia ana taua hunga
kohuru, a tahuna ana to ratou pa. 8 Ka-
tahi ia ka mea ki ana pononga, E rite
ana te marenatanga, ko te hunga ia i
karangatia kihai i pai. 9 Haere ra kou-
tou ki nga pekanga o nga ara, a tonoa
mai ki te marenatanga te hunga katoa
e kite ai koutou. 10 Na, ka haere
ana pononga ki nga ara, a huihuia katoa-
tia mai ana te hunga i kitea e ratou, te
hunga kino, te hunga pai: na, ka kiki
te marenatanga i nga manuhiri. 11 A,
te tapokoranga o te kingi kia kite i
nga manuhiri, ka kitea e ia i reira he
tangata kahore nei ona kakahu marena:
12 A ka mea ki a ia, E hoa, he aha
koe i tomo ai ki konei kahore nei
hoki ou kahu marena? Heoi kihai ia i
kuihi. 13 Na, ka mea te kingi ki nga
kai mahi, Herea ona ringa, ona wae-
wae, kawea atu, makā ki te pouri i
waho rawa; ko te wahi tera o te tangi
me te teteatanga o nga niho. 14 He
tokomaha hoki e karangatia ana, e ruarua
ia e whiriwhiria.

15 Me i reira ka haere nga Parihi,
ka runanga ki te pehea e mau ai tetahi
kupu āna. 16 A ka tonoa mai ki a ia
ā ratou akonga, me nga tāngata whaka-
Herora, hei mea, E te Kai whakaako, e
mātau ana matou he kupu pono tau,
a e whakaako ana koe i te ara o te
Atua i runga i te pono, e kore ano ta
te tangata e whakaaroa e koe: e kore
nei hoki koe e titiro ki te kanohi tangata.
17 Tena, korerotia ki a matou, E pe-
hea ana to whakaaro? He mea tika
ranei te hoatu takoha ki a Hiha, auaka
ranei? 18 Otiia i mohio a Ihu ki ta
ratou whakaaro kino, a ka mea, He aha
ta koutou e whakamatautau na i a au, e
te hunga tinihanga? 19 Tena koa, kia
kite ahau i te moni takoha. A mauria
mai ana e ratou ki a ia he pene. 20 Na,
ka mea ia ki a ratou, No wai tenei
ahua me te tuhituhinga? 21 Ka mea
ratou ki a ia, No Hiha. Katahi ia ka
mea ki a ratou, Hoatu ki a Hiha nga
mea ā Hiha; ki te Atua ano nga mea
ā te Atua. 22 A ka rongo ratou, ka
miharo; a mahue ake ia i a ratou, a
haere ana.

23 I taua ra ka haere mai ki a ia
nga Haruki, e mea nei kahore he aranga,
ka ui ki a ia, 24 Ka mea, E te Kai
whakaako, i mea a Mohi, Ki te mate te
tangata, a kahore āna tamariki, ma tona
teina e marena tana wahine, e whakatupu
ake he uri mo tona tuakana. 25 Na,
tokowhitu taua whanau i a matou, he
tuakana he teina: te marenatanga o te
tuatahi, ka mate, a hore ona uri, waiho
iho tana wahine ma tona teina. 26 Me
te tokorua ano me te tokotoru, puta
noa i te tokowhitu. 27 A, muri iho i a
ratou katoa ka mate ano te wahine.
28 Na, i te aranga, ma wai o te
tokowhitu te wahine? i a ratou katoa
nei hoki ia. 29 Na, ka whakahokia e

Ihu, a ka mea ki a ratou, E hē ana kou-
tou, tē mohio ki nga karaipiture, ki te
kaha ano o te Atua. 30 I te aranga
hoki e kore ratou e marena, e kore
ano e hoatu kia marenatia, engari ka
rite ki nga anahera a te Atua i te
rangi. 31 Na, te aranga o te hunga
mate, kahore ano koutou i kite i ta te
Atua i korero ai ki a koutou, i mea ai,
32 Ko ahau te Atua o Aperahama, te
Atua o Ihaka, te Atua o Hakopa? ehara
te Atua i te Atua no te hunga mate, en-
gari no te hunga ora. 33 Ano ka rongo
te mano, ka miharo ki tana ako.

34 Na, te rongonga o nga Parihi, kua
kopi i a ia te mangai o nga Haruki, ka
whakamine tahi ratou. 35 Na, ka ui
tetahi o ratou, he kai ako i te ture, ka
whakamatautau i a ia, ka mea, 36 E
te Kai whakaako, ko tehea te kupu nui
o te ture? 37 Ka mea a Ihu ki a ia,
Kia whakapaua tou ngakau, tou wairua,
tou hinengaro, ki te aroha ki te Ariki ki
tou Atua. 38 Ko te tuatahi tenei, ko
te kupu nui. 39 E rite ana ano te
tuarua ki tenei, Kia aroha koe ki tou
hoa tata, ano ko koe. 40 Kei runga i
enei kupu e rua e iri ana te ture katoa
me nga poropiti.

41 A i nga Parihi e noho huihui ana,
ka ui a Ihu ki a ratou, 42 Ka mea, E
pehea ana ā koutou whakaaro ki a te
Karaiti? Na wai ia tama? Ka mea
ratou ki a ia, Na Rawiri. 43 Ka mea ia
ki a ratou, Na te aha ra a Rawiri, i a ia
e nohoia ana e te Wairua, i karanga ai i
a ia he Ariki? i ki hoki ia,
44 I mea te Ariki ki toku Ariki,
Hei toku matau koe noho ai,
Kia meinga ra ano e ahau ou hoa
riri hei turanga waewae mou.
45 Na, ka karangatia nei ia e Rawiri he
Ariki, a na te aha i tama ai ki a ia? 46
A, hore he tangata i ahei te whakahoki
kupu ki a ia, kihai rawa ano tetahi i
maia ki te ui ki a ia i taua ra iho ano.

UPOKO 23.

Mo nga Parihi. 34 *Ngaromanga mo Hiru-harama.*

ME i reira ka korero a Ihu ki te
mano ki āna akonga ano, 2 Ka
mea, Kei te nohoanga o Mohi nga ka-
raipi ratou ko nga Parihi e noho ana:
3 Nga mea katoa e mea ai ratou hei
pupuri ma koutou, puritia, mahia; kei
rite ia a koutou mahi ki ā ratou mahi:
ta ratou hoki he korero, kahore he mahi.
4 E hereherea ana hoki e ratou nga
wahanga taimaha, he nanakia me ka
pikaua, a whakawahā iho ki runga ki
nga pokohiwi o nga tāngata; heoi ka-
hore ratou e pai kia whakakorikoria ki
tetahi o o ratou maihao. 5 Ko a ratou
mahi katoa e meatia ana hei matakitaki-
nga ma nga tāngata: e whakawhanuitia
ana e ratou a ratou pairakere, e whaka-
nuia ana ano nga taniko o o ratou
kakahu; 6 Ko ta ratou e rawe ai ko nga
nohoanga rangatira i nga hakari, me nga
nohoanga rangatira i nga whare karakia,
7 Me nga ohatanga i nga kāinga hoko,
kia karangatia ano e nga tāngata, E
rapi, E rapi. 8 Otiia aua koutou e
karangatia, E rapi: kotahi hoki to kou-
tou kai arahi, ko te Karaiti; a he tua-
kana he teina koutou katoa. 9 Kaua
ano *tetahi* e karangatia hei matua mo
koutou i runga i te whenua: kotahi
hoki to koutou Matua, ko tera i te rangi.
10 Aua ano koutou e karangatia he
kai arahi: kotahi ano to koutou kai
arahi, ko te Karaiti. 11 Ko te nui
rawa hoki o koutou, hei kai mahi ia ma
koutou. 12 Ki te whakahira hoki te-
tahi i a ia, ka whakaititia; a ki te
whakaiti tetahi i a ia, ka whakahirangia.

13 Aue, te mate mo koutou, e nga
karaipi, e nga Parihi, e te hunga tiniha-
nga! e paia ana hoki e koutou te ra-
ngatiratanga o te rangi ki te aroaro o
nga tāngata: kahore koutou e tomo,
kahore ano e tukua te hunga e tomo
ana kia tapoko atu. 14 Aue, te mate
mo koutou, e nga karaipi, e nga Parihi,
e te hunga tinihanga! no te mea ka
pau i a koutou nga whare o nga pou-
aru, a e inoi roa ana, he ahua kau:
mo reira he nui rawa te hē e tau ki a
koutou.

15 Aue, te mate mo koutou, e nga
karaipi, e nga Parihi, e te hunga tiniha-
nga! e taiawhiotia ana hoki e koutou te
moana me te whenua, whakaporohiraiti
ai i tetahi, ano ka riro mai, ka meinga
ia e koutou hei tamaiti mo Kehena *kino*
noa atu i a koutou. 16 Aue, te mate
mo koutou, e nga kai arahi matapo, e
mea nei, Ki te oatitia te whare tapu e
tetahi, he mea noa ano; otira ki te
oatitia e tetahi te koura o te whare tapu,
ka mau tāna!

17 E nga kuare, e nga matapo: ko
tehea te mea nui, ko te koura, ko te
whare tapu ranei i tapu ai te koura?
18 Mo tenei, ki te oatitia e tetahi te āta,
he mea noa ano: otira ki te oatitia te
whakahere i runga i *te ata*, ka mau tāna.
19 E nga kuare e nga matapo, ko tehea
te mea nui, ko te whakahere, ko te āta,

ranei i tapu ai te whakahere? 20 Na,
ki te oatitia e tetahi te āta, e oatitia ana
e ia tera mea, me nga mea katoa i
runga. 21 Ki te oatitia e tetahi te
whare tapu, e oatitia ana e ia tera mea,
me te kai noho o roto. 22 Ki te oatitia
hoki e tetahi te rangi, e oatitia ana e ia
te torona o te Atua, me te kai noho o
runga.

23 Aue, te mate mo koutou, e nga
karaipi, e nga Parihi, e te hunga ti-
nihanga! e hoatu ana hoki e koutou te
wahi whakatekau o te miniti, o te anihi,
o te kumine, a kapea ake nga mea nui o
te ture, te whakawa, te tohu *tangata*, te
whakapono: e tika ana ano kia meatia
enei, a kia kaua era e kapea. 24 E nga
kai arahi matapo, e tātari nei i te waeroa,
a horongia ake te kamera.

25 Aue, te mate mo koutou, e nga
karaipi, e nga Parihi, e te hunga tiniha-
nga! e horoi nei i waho o te kapa, o
te pereti, ko roto ia e kī ana i te pahua,
i te taikaha. 26 E te Parihi matapo,
mātua horoia a roto o te kapa, o te
pereti, kia ma ai hoki a waho o aua
mea.

27 Aue, te mate mo koutou, e nga ka-
raipi, e nga Parihi, e te hunga tiniha-
nga! e rite ana hoki koutou ki nga
urupa kua oti te pani ki te paru ma, he
mea ataahua nei a waho ki te titiro atu,
ko roto ia kī tonu i nga iwi tupapaku,
me nga mea poke katoa. 28 Me koutou
ano, ko waho te tika ana ki ta te
tangata titiro, ko roto ia e kī ana i te
tinihanga, i te kino.

29 Aue, te mate mo koutou, e nga
karaipi, e nga Parihi, e te hunga tiniha-
nga! ko koutou nei hoki hei hanga i nga
tanumanga o nga poropiti, hei whakapai-
pai i nga urupa o nga tāngata tika, 30
Me te ki ano, Me i nga ra tatou o o tatou
mātua, kihai tatou i uru tahi me ratou
ki te *whakaheke* i te toto o nga poropiti.
31 Na, ka whakaatu nei koutou i a
koutou ano, ko koutou nga tamariki a te
hunga nana i patu nga poropiti. 32
Tena ra, kia kī i a koutou te mehua a o
koutou mātua. 33 E nga neke, e te uri
nakahi, me aha ka rere ai koutou i te kī
tuku ki te reinga? 34 Na, tenei au te
tono nei i nga poropiti ki a koutou, i nga
tāngata mahara, me nga karaipi: a ko
etahi o ratou e whakamatea e koutou, e
ripekatia; ko etahi o ratou e whiua i
roto i o koutou whare karakia, e whāia
hoki i tetahi pa ki tetahi pa: 35 A ka
utaina ki a koutou nga toto katoa *o te
hunga* tika i whakahekea ki te whenua,
no te toto o Apera, o te tangata tika, a
tae noa ki te toto o Hakaraia, o te tama
a Parakaia, i kohurutia e koutou i te
takiwa o te whare tapu, o te āta. 36
He pono taku e mea nei ki a koutou,
Tera e pa anei mea katoa ki tenei wha-
katupuranga.

37 E Hiruharama, e Hiruharama, e
whakamate nei i nga poropiti, e aki nei
ki te kamaka i te hunga e tonoa ana ki
a koe, ano te tini o aku meatanga kia
whakaminea o tamariki, kia peratia me
te heihei e whakamine nei i ana pi ki
raro i ona parirau, a kihai koutou e pai!
38 Na, ka mahue atu ki a koutou to
koutou whare kia takoto noa ana. 39
Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, E
kore koutou e kite i a au a mua ake nei,
kia mea ra ano koutou, Ka whakapaingia
ia e haere mai ana i runga i te ingoa o te
Ariki.

UPOKO 24.

Mo te temepara. Tona haerenga mai, me nga tohu. 44 Kei rokohina kuaretia.

A, TE putanga o Ihu ki waho, ka
haere atu i te temepara: a ka
haere ana akonga kia whakakitea ki a ia
nga whare i hangā mo te temepara. 2
Na, ka mea a Ihu ki a ratou, Kahore
ianei koutou e kite i anei mea katoa?
He pono taku e mea nei ki a koutou,
E kore e toe ki konei tetahi kohatu ki
runga ki tetahi kohatu, engari ka wha-
kahoroa katoatia.

3 A, i a ia e noho ana i runga i mau-
nga Oriwa, ka haere puku nga akonga ki
a ia, ka mea, Korerotia ki a matou,
ko ahea enei mea? he aha hoki te tohu
o to haerenga mai, o te mutunga hoki o
te ao? 4 Na, ka whakahokia e Ihu, a
ka mea ki a ratou, Kia tupato kei ma-
mingatia koutou e te tangata. 5 He
tokomaha hoki e haere mai i runga i
toku ingoa, e mea, Ko te Karaiti ahau, a
he tokomaha e mamingatia. 6 A e rongo
ano koutou ki nga pakanga, ki nga rongo
pakanga: kia tupato kei ohorere koutou:
ta te mea kua takoto he putanga mo
enei mea katoa, taihoa ia te mutunga.
7 E whakatika hoki tetahi iwi ki te-
tahi iwi, tetahi rangatiratanga hoki ki
tetahi rangatiratanga: a e puta nga po
mate kai, me nga mate uruta, me nga ru,
ki te tini o te wahi. 8 Otiia ko te tima-
tanga enei katoa o nga mamae. 9 Ko
reira koutou tukua ai kia tukinotia, a
e whakamatea koutou; e whakakinongia
e nga iwi katoa, he whakaaro hoki
ki toku ingoa. 10 Ko reira ano he

tokomaha e hē, a ka tuku etahi i etahi,
ka kino ano etahi ki etahi. 11 He toko-
maha ano nga poropiti teka e whakatika,
a he tokomaha e mamingatia e ratou.
12 A i te kino ka hua, ka matoke haere
te aroha o te tokomaha. 13 Ko te ta-
ngata ia e u ana, a taea noatia te mutunga,
ka ora ia. 14 A e kauwhautia tenei
rongo pai o te rangatiratanga, puta noa i
te ao, hei mea whakaatu ki nga iwi
katoa; a ko reira puta ai te mutunga.

15 A e kite koutou i te mea whakari-
hariha, i te mea whakangaro, ta Raniera
poropiti i korero ai, e tu ana i te wahi
tapu, (kia mātau te kai titiro pukapuka:)
16 Ko reira kia rere te hunga i Huria ki
nga maunga: 17 Te tangata i runga i
te whare, kei heke iho ki te tiki mea i
roto i tona whare: 18 Kauaka ano te
tangata i te māra e hoki ki te tiki i ona
kakahu. 19 Aue, te mate mo te hunga
e hapū ana, mo nga mea hoki e whangai
ana ki te u, i aua ra! 20 Me inoi koutou
kei rokohanga koutou e te whati i te
hotoke, i te hapati ranei: 21 No te mea
ka nui te whakapawera o reira, he mea
kahore ona rite o te timatanga ra ano o
te ao, a mohoa noa nei, e kore ano e
pera e takoto ake nei. 22 A, me i
kahore aua ra i poroa i waenga, hore he
kikokiko e ora: otira ka whakaaroa te
hunga i whiriwhiria, a ka poroa aua ra.
23 Ki te mea tetahi ki a koutou i reira,
Na, tenei a te Karaiti; na, tera; aua e
whakaponohia. 24 E whakatika hoki
nga Karaiti teka, me nga poropiti teka, a
ka hoatu e ratou nga tohu nunui, me
nga mea whakamiharo; a me he mea e
taea, ka mamingatia ano te hunga i
whiriwhiria. 25 Na, kua korerotia wa-
wetia nei e ahau ki a koutou. 26 Na,
ahakoa mea ratou ki a koutou, Na,
kei te koraha ia; aua e haere atu: Na,
kei nga ruma o roto rawa; aua e wha-
kaponohia. 27 Ka rite hoki ki te uira e
puta mai nei i te rawhiti, a hiko tonu atu
ki te uru, te haerenga mai o te Tama a
te tangata. 28 Ko te wahi hoki i te
tupapaku, ko reira ano huihui ai nga
kāhu.

29 A, muri tonu iho i te whakapa-
wera i aua ra ka whakapouritia te ra, e
kore ano e titi te atarau, ka taka iho nga
whetu i te rangi, a ka ngaueue nga mea
kaha o nga rangi: 30 Ko reira ano
puta ai te tohu o te Tama a te tangata i
te rangi: a ko reira nga iwi katoa o te
whenua tangi ai, a e kite ratou i te Tama
a te tangata e haere mai ana i runga i
nga kapua o te rangi me te kaha me te
kororia nui. 31 A e tonoa e ia ana ana-
hera me te tētere tangi nui, a ka huihuia
e ratou āna i whiriwhiri ai i nga hau e
wha, i etahi pito o te rangi puta noa i
etahi pito.

32 Na, kia akona koutou e te piki ki
tetahi kupu whakarite; I tona manga e
ngawari ana ano, a e puta ana nga rau,
ka mohio koutou ka tata te raumati: 33
Waihoki ko koutou, ina kite i enei mea
katoa, ka mātau ka tata, kei nga kuwaha.
34 He pono taku e mea nei ki a koutou,
E kore rawa tenei whakatupuranga e
pahemo, kia puta katoa ra ano anei
mea. 35 Ko te rangi me te whenua e
pahemo, ko aku kupu ia e kore e pahe-
mo. 36 Otira kahore tetahi tangata e
mohio ki taua ra, ki *taua* haora, kahore
nga anahera o te rangi, ko toku Matua
anake. 37 Ka rite hoki ki nga ra i a
Noa te haerenga mai o te Tama a te
tangata. 38 Ka rite hoki ki ta ratou i
nga ra i mua atu o te waipuke; e kai
ana, e inu ana, e marena ana, e hoatu
ana kia marenatia, a tae noa ki te ra i
tomo ai a Noa ki roto ki te āka, 39 A
kahore ratou i mohio, a, pakaru noa te
waipuke, a kahakina katoatia ana ratou;
e pera ano te haerenga mai o te Tama
a te tangata. 40 I taua wa tokorua
ki te māra; kotahi e tangohia, kotahi e
waiho. 41 Tokorua wāhine e huri ana
i te mira; kotahi e tangohia, kotahi e
waiho. 42 Kia mataara rapea: e kore
hoki koutou e mohio ki te haora e puta
mai ai to koutou Ariki. 43 Kia mohio
ki tenei, me i mātau te tangata o te
whare ki te mataaratanga e puta mai ai
te tahae, kua mataara ia, a kahore i
tukua tona whare kia pokaia. 44 Na,
kia tatanga ano koutou: no te mea ka
puta mai te Tama a te tangata i te
haora e kore ai koutou e mahara. 45
Ko wai ra te pononga pono, mahara,
i meinga e tona ariki hei rangatira
mo ana tāngata, hei hoatu i te kai ma
ratou i te wa e tika ai? 46 Ka koa
taua pononga e rokohanga e tona ariki,
ina haere mai, e pera ana. 47 He
pono taku e mea nei ki a koutou, Ka
meinga ia hei rangatira mo ona taonga
katoa. 48 Otira ki te mea taua pononga
kino i roto i tona ngakau, Ka roa te
putanga mai o toku ariki; 49 A ka anga
ka patu i ona hoa pononga, ka kai ka inu
tahi me te hunga haurangi; 50 E tae
mai te ariki o taua pononga i te ra e kore
ai ia e mahara, i te haora e kore ai ia e
mohio, 51 A ka hatepea putia ia, ka
meinga mona wahi i roto i te hunga
tinihanga: ko te wahi tera o te tangi
me te teteatanga o nga niho.

UPOKO 25.

Kia mataara. 14 *Kei mangere.* 13 *Ka whakawa.*

NA, ka rite te rangatiratanga o te rangi ki nga wahina kotahi tekau, i mau i a ratou rama, a haere ana ki te whakatau i te tāne marena hou; 2 Tokorima o ratou he mahara, tokorima he kuare. 3 Nga kuare i mau i a ratou rama, a kihai i mauria he hinu: 4 Te hunga mahara ia i mau hinu atu i roto i a ratou ipu me a ratou rama. 5 Ka whakaroa te tāne marena hou, ka tunewha ratou katoa, ka moe. 6 A i waenganui po ka pa te karanga, E, ka puta te tāne marena hou! haere ki te whakatau i a ia. 7 Katahi ka ara katoa aua wahina, ka whakapai i a ratou rama. 8 Na, ka mea te hunga kuare ki te hunga mahara, Homai ki a matou tetahi wahi o ta koutou hinu: kua pirau hoki a matou rama. 9 Na, ko te whakahokinga a te hunga mahara, ka mea, *Kahore;* kei kore e ranea ma matou ma koutou: engari me haere koutou ki nga kai hoko, hoko ai *i tetahi* ma koutou. 10 A, to ratou haerenga atu ki te hoko, ka tae mai te tāne marena hou; a tomo tahi ana me ia ki te marenatanga te hunga kua ata rite: a tutakina ana te tatau. 11 Muri iho ka tae mai era wahina, ka mea, E te Ariki, e te Ariki, uakina ki a matou. 12 Na, ka whakahokia e ia, a ka mea, He pono taku e mea nei ki a koutou, Kahore ahau e mohio ki a koutou. 13 Kia mataara rapea koutou, e kore hoki koutou e mohio ki te ra ki te haora, e puta mai ai te Tama a te tangata.

14 E rite ana hoki ki te tangata e haere ana ki tawhiti, a karangatia ana e ia ana pononga ake, a hoatu ana ki a ratou ana taonga. 15 Ki tetahi i hoatu e ia e rima taranata, ki tetahi e rua, ki tetahi kotahi; ki ia tangata ki ia tangata he mea whakarite ki to ratou uaua; a haere tonu ana ia. 16 Na, ko te haerenga o te tangata i a ia nei nga taranata e rima, hokohokona ana aua mea e ia, a riro mai ana i a ia e rima atu nga taranata. 17 Pera tonu hoki te tangata i nga mea e rua; e rua atu i riro mai i a ia. 18 Te tangata ia i te mea kotahi haere ana, kei te keri ki te whenua, a hunā ana e ia te moni a tona ariki. 19 A, roa rawa iho ka puta te ariki o aua pononga, ka korerotia ana moni e ratou ki a ia. 20 Na, te haerenga mai o te tangata i a ia nei nga taranata e rima, e rima atu nga taranata i mauria mai e ia, a ka mea, E te ariki, e rima au taranata i homai ai ki a au: na, e rima atu nga taranata kua riro i a au hei tapiri mo era. 21 Ka mea tona ariki ki a ia, Pai rawa, e te pononga pai, e *te pononga* pono; pono tonu to mahi ki nga mea ruarua, maku koe e mea hei rangatira mo nga mea maha: uru mai koe ki te hari o tou ariki. 22 Me ia ano i a ia nei nga taranata e rua, na, ka haere mai, ka mea, E te ariki, e rua au taranata i homai ai ki a au: na, e rua atu nga taranata kua riro i a au hei tapiri mo era. 23 Ka mea tona ariki ki a ia, Pai rawa, e te pononga pai, e *te pononga* pono; pono tonu to mahi ki nga mea ruarua, maku koe e mea hei rangatira mo nga mea maha: uru mai koe ki te hari o tou ariki. 24 Na, te haerenga mai o te tangata i a ia nei te taranata kotahi, ka mea, E te ariki, i mātau ahau ki a koe he tangata pakeke koe, e kokoti ana i te wahi kihai i ruia e koe, e kohikohi ana i te wahi kihai i whakatitaria e koe: 25 Na, ka wehi ahau, a haere ana, huna ana i to taranata ki te whenua: na, tau na. 26 Na, ko te whakahokinga a tona ariki, ka mea ki a ia, Pononga kino, *pononga* mangere, i mātau koe e kokoti ana ahau i te wahi kihai i ruia e ahua, e kohikohi ana i te wahi kihai i whakatitaria e ahau: 27 I tika ano me i kawea e koe taku moni ki nga kai whakawhitiwhiti moni, a ka tae mai ahau, ka riro mai taku me *ona* hua ano. 28 Ko tenei, tangohia te taranata i a ia, hoatu ki tera i nga taranata kotahi tekau. 29 Ki te whai mea hoki tetahi, ka hoatu ano ki a ia, a ka maha atu ana: a ki te kahore he mea a tetahi, ko ana mea ake ka tangohia i a ia. 30 A makā te pononga hua kore ki te pouritanga i waho: ko te wahi tera o te tangi me te teteatanga o nga niho.

31 A te taenga mai o te Tama a te tangata me tona kororia, ratou tahi ko nga anahera tapu katoa, ko reira ia noho ai ki runga ki te torona o tona kororia: 32 A ka whakaminea ki tona aroaro nga iwi katoa: a e wehea ratou e ia etahi i etahi, ka peratia me te hepara e wehe nei i nga hipi i nga koati: 33 A ka whakaturia e ia nga hipi ki tona matau, me nga koati ki maui. 34 Katahi te Kingi ka mea ki te hunga i tona matau, Haere mai, e te hunga whakapai a toku Matua, nohoia te rangatiratanga kua rite noa ake mo koutou no te

orokohanganga ra ano o te ao: 35 I
mate hoki ahau i te hiakai, a whangai-
nga ana ahau e koutou: i mate wai
ahau, a whakainumia ana e koutou: he
manene ahau, a whakamanuhiritia ana e
koutou: 36 I tu tahanga, a whakakaka-
huria ana e koutou: he turoro, a tiro-
tirohia ana ahau e koutou: i te whare
herehere ahau, a haere mai ana koutou
ki a au. 37 Na, ko te whakahokinga
a te hunga tika ki a ia, ka mea, E te
Ariki, nonahea matou i kite ai i a koe e
hiakai ana, a whangai ana i a koe? e
mate ana ranei i te wai, a whakainu ana
i a koe? 38 Nonahea matou i kite ai i
a koe e manene ana, a whakamanuhiri
ana *i a koe?* e tu tahanga ana ranei, a
whakakakahu ana *i a koe?* 39 Nona-
hea hoki matou i kite ai i a koe e turoro
ana, i te whare herehere ranei, a haere
ana ki a koe? 40 Ko reira whaka-
hokia ai e te Kingi, a ka mea ki a
ratou, He pono taku e mea nei ki a kou-
tou, Ko ta koutou i mea ai ki tetahi o
aku teina iti rawa nei, he meatanga ia
ki a au. 41 Ko reira ia ki atu ai ki te
hunga i te taha ki maui, Mawehe atu i a
au, e te hunga ka oti nei te kanga, ki
te ahi kā tonu, kua kā noa ake mo te
rewera ratou ko ana anahera: 42 I
mate hoki ahau i te hiakai, a kihai i
whangainga e koutou: i mate i te wai, a
kihai i whakainumia e koutou: 43 He
manene ahau, a kihai i whakamanuhiritia
e koutou: i tu tahanga, a kihai i whaka-
kakahuria e koutou: he turoro ahau, i
te whare herehere, a kihai koutou i tiro-
tiro i a au. 44 Ko reira ano ratou
whakahoki ai ki a ia, mea ai, E te
Ariki, nonahea matou i kite ai i a koe e
mate hiakai ana, e mate wai ana, e ma-
nene ana, e tu tahanga ana, e turoro
ana, i te whare herehere ranei, a kihai i
mahia he mea māu? 45 Ko reira wha-
kahokia ai e ia ki a ratou, a ka mea, He
pono taku e mea nei ki a koutou. I
te mea kihai nei i meatia e koutou ki
tetahi o nga nonohi rawa nei, ina, kihai
i meatia ki a au. 46 Na, ko anei e
haere ki te utu-hara kahore nei e mutu:
ko te hunga tika ia ki te ora tonu.

UPOKO 26.

Te whakatakoto mona. 6 *Te wahine i whaka-
wahi i a ia.* 17 *Kapenga.* 26 *Hapa Tapu.*
36 *Kei te kari.* 47 *Ka whakaaturia e
Hura.* 57 *Kei a Kaiapa.* 69 *Ta Pita.*

A KA mutu anei kupu katoa a Ihu ka
mea ia ki ana akonga, 2 E matau
ana koutou kia rua ake ra ko te kapenga,
a ka tukua te Tama a te tangata kia
ripekatia. 3 Na, ka whakamine nga
tohunga nui, nga karaipi, me nga kau-
matua o te iwi, ki te whare o te tino
tohunga, ko tona ingoa nei ko Kaiapa,
4 Ka whakatakoto korero ki tetahi tini-
hanga e mau ai a Ihu, e whakamatea ai.
5 I mea hoki ratou, Kauaka i te hakari,
kei ngangau te iwi.

6 Na, i a Ihu i Petani, i te whare o
Haimona repera, 7 Ka haere mai he
wahine ki a ia me tetahi pouaka kohatu
kī tonu i te hinu kakara utu nui, a ringi-
hia ana ki runga ki tona mātenga, i a ia
e noho ana. 8 A, te kitenga o ana
akonga, ka riri, ka mea, Hei aha tenei
maumau? 9 He nui hoki te utu me i
hokona tenei hinu kakara, na, ka hoatu
ki te hunga rawakore. 10 A i mohio a
Ihu, a ka mea ki a ratou, He aha ta
koutou e whakapawerawera i te wahine
nei? he mahi pai hoki tana i mea nei ki
a au. 11 Kei a koutou tonu hoki te
hunga rawakore i nga wa katoa; tena
ko ahau e kore e noho tonu i a koutou.
12 I ringihia ai hoki tenei hinu kakara
ki toku tinana, he mea mo toku tanu-
manga. 13 He pono taku e mea nei ki
a koutou, Ko nga wahi o te ao katoa e
kauwhautia ai tenei rongo pai, ka kore-
rotia ano ta tenei wahine i mea ai, hei
whakamaharatanga ki a ia.

14 Katahi ka haere tetahi o te tekau
ma rua, ko Hura Ikariote te ingoa, ki
nga tohunga nui, 15 Ka mea, He aha ta
koutou e pai ai kia homai ki a au, a
maku ia e tuku ki a koutou? A e
toru tekau hiriwa a ratou i whakarite ai
ki a ia. 16 A no reira ake ano ia i rapu
ai i te wa pai e tukua ai ia.

17 Na, i te *ra* tuatahi o te taro rewe-
na-kore ka haere mai nga akonga ki a
Ihu, ka mea ki a ia, Kohea tau e pai ai
kia takā e matou te kapenga hei kai
māu? 18 Na, ka mea ia, Haere ki te
pa ki ā mea, ka mea atu ki a ia, E mea
ana te Kai whakaako, Ka tata taku
taima; hei a koe matou ko aku akonga
mea ai i te kapenga. 19 A, meatia ana
e nga akonga ta Ihu i whakarite ai ki a
ratou; takā ana e ratou te kapenga. 20
A ka ahiahi, ka noho ia me te tekau ma
rua. 21 A i a ratou e kai ana, ka mea
ia, He pono taku e mea nei ki a koutou,
ma tetahi o koutou ahau e tuku. 22
A pouri noa iho ratou, ka anga ka korero
takitahi ki a ia, Ko ahau ranei, e te
Ariki? 23 A ka whakahokia e ia, ka
mea, Ko te tangata e toutou tahi nei o
maua ringa ki te rihi, māna ahau e tuku.

24 E haere ana hoki te Tama a te ta-
ngata, e pera ana me te mea i tuhituhia
mona: otiia aue, te mate mo te tangata
e tukua ai te Tama a te tangata! he
pai mo taua tangata me i kaua ia e
whanau. 25 Katahi a Hura, tona kai
tuku, ka oho mai, ka mea, E te Kai
whakaako, ko ahau ranei? Ano ra ko
ia ki a ia, Kua korerotia mai na e koe.
26 A i a ratou e kai ana, ka mau a Ihu
ki te taro, a ka mutu te whakapai, ka
whawhati, na, ka homai ki nga akonga,
ka mea, Tangohia, kainga; ko toku ti-
nana tenei. 27 Na, ka mau ia ki te
kapa, a ka mutu te whakawhetai, ka
homai ki a ratou, ka mea, Inumia tetahi
wahi o tenei e koutou katoa; 28 Ko oku
toto hoki enei, ko o te kawenata hou, e
whakahekea ana mo te tini, hei muru-
nga hara. 29 Na, ko taku kupu tenei
ki a koutou, E kore ahau e inu i tenei
hua o te waina a mua ake nei, kia taea
ra ano taua ra e inumia houtia ai e tatou
i te rangatiratanga o toku Matua.

30 Ano ka mutu ta ratou himene, ka
haere ki maunga Oriwa.

31 Katahi a Ihu ka mea ki a ratou,
Ka hē katoa koutou ki a au i tenei po:
kua oti hoki te tuhituhi, Ka patua e ahau
te hepara, a ka whakamararatia nga hipi
o te kahui. 32 Otira muri iho i toku
aranga mai, ka haere ahau ki mua i a
koutou ki Kariri. 33 Na, ka whaka-
hokia e Pita, a ka mea ki a ia, Ahakoa
hē noa te katoa ki a koe, e kore rawa
ahau e hē. 34 Ka mea a Ihu ki a ia,
He pono taku e mea nei ki a koe, Ko
tenei po ano, i te mea kahore ano i
tangi noa te tikaokao, ka toru āu wha-
kakahoretanga ki a au. 35 Ka mea a
Pita ki a ia, Ahakoa kua takoto te
tikanga kia mate tahi taua, e kore ahau
e whakakahore ki a koe. I pera ano
te kī a nga akonga katoa.

36 Katahi ka haere ratou ko Ihu ki
tetahi wahi, tona ingoa nei ko Kehe-
mane, a ka mea ia ki nga akonga, Hei
konei koutou noho ai, kia haere ahau ki
koina inoi ai. 37 Na, ka mau ia ki a
Pita ratou ko nga tamariki tokorua a
Heperi, a ka timata te pouri, te tuma-
tatenga. 38 Na, ka mea ia ki a ratou,
Karapoti pu toku wairua i te pouri, tata
pu ki te mate: hei konei koutou noho
ai, kia mataara tahi tatou. 39 A haere
ana ia ki pahaki tata atu, takoto tapapa
ana, ka inoi, ka mea, E toku Matua, ki
te mea e ahei, kia pahemo atu tenei
kapa i a au: otira kaua *e waiho* i taku
e pai ai, engari i tāu. 40 A ka haere
mai ia ki nga akonga, rokohanga mai e
moe ana, na, ka mea ia ki a Pita, Ha,
ko ta koutou tenei, tē mataara tahi
tatou kia kotahi haora? 41 Kia ma-
taara, me te inoi, kei uru ki te wha-
kamatautauranga. E hihiko ana te
wairua, ko te kikokiko ia e ngoikore
ana. 42 Ka haere atu ano ia, ko te
rua *o ona hokinga*, ka inoi, ka mea, E
toku Matua, ki te kore e ahei kia pa-
hemo atu tenei kapa i a au, a me inu
ano e ahau, waiho ano i tau i pai ai.
43 A, tona haerenga mai, na, rokoha-
nga mai e moe ana ano ratou; i taimaha
hoki o ratou kanohi. 44 Na, ka waiho
ano ratou e ia, a haere ana ano, ka inoi,
ko te toru *o nga inoinga*, me te wha-
kahua ano i taua kupu ano. 45 Katahi
ia ka haere mai ki ana akonga, ka mea
ki a ratou, Moe tonu, takoto marie: na,
ka tata te haora, a ka tukua te Tama a
te tangata ki nga ringa o te hunga hara.
46 Maranga, ka haere tatou: nana, ka
tata te kai tuku i a au.

47 A, i a ia ano e korero ana, na, ka
tae mai a Hura, tetahi o te tekau ma
rua, he tini hoki nga tāngata i a ia, me
nga hoari, me nga patu, *he mea tono mai*
na nga tohunga nui, na nga kaumatua o
te iwi. 48 Kua oti hoki tetahi tohu te
whakarite ki a ratou e tona kai tuku,
i mea ia, Na, taku tangata e kihi ai, koia
tena: hopukia. 49 Na, tika tonu ia ki
a Ihu, ka mea, Tena koe, e te Kai
whakaako; a kihi ana i a ia. 50 Na,
ka mea a Ihu ki a ia, E hoa, i haere
mai koe ki te aha? Me i reira ka
haere mai ratou, ka pa o ratou ringa
ki a Ihu, a hopukia ana ia. 51 Na,
ka totoro te ringa o tetahi o nga hoa
o Ihu, a unuhia ana tana hoari, na,
hāua iho te pononga o te tino tohunga,
tapahia ana tona taringa. 52 Katahi
ka mea a Ihu ki a ia, Whakahokia
iho to hoari ki tona pukoro: ka mate
hoki i te hoari te hunga hapai hoari.
53 E hua koe e kore e ahei i a au
aianei te inoi ki toku Matua, a maha
atu i nga rihiona anahera kotahi tekau
ma rua āna e homai ai ki a au? 54
Nei ra, ma te aha ka rite ai ta nga
Karaipiture, ara, ko tenei kia meatia?
55 I taua wa ka mea a Ihu ki nga
mano, He tahae *ahau* i haere mai ai
koutou me nga hoari me nga patu ki te
hopu i a au? i a koutou ahau e noho
ana i te temepara, e ako ana i tena ra i
tena ra, a kihai koutou i hopu i a au.
56 Na, i meatia katoatia tenei hei wha-
karitenga mo nga Karaipiture a nga
poropiti. Na, ka whakarere nga ako-
nga katoa i a ia, a oma ana.

57 Katahi ka kawea a Ihu e nga kai
hopu ki a Kaiapa, ki te tino tohunga,
kei reira hoki nga karaipi me nga kau-
matua e huihui ana. 58 A i aru a Pita
i a ia i tawhiti ki te whare o te tino
tohunga, a tomo ana ki roto, noho tahi
ana me nga kai mahi, kia kite i te
mutunga. 59 Na, ka rapu nga tohunga
nui, me nga kaumatua, me te runanga
katoa, ki te whakapae teka mo Ihu,
kia mate ai ia: 60 Heoi kihai i kitea:
he tokomaha hoki nga kai whakapae
teka i haere mai, a kihai i kitea. Muri
iho ka puta mai nga kai whakapae
teka tokorua, 61 A ka mea, I mea
ia, E taea e ahau te whakahoro te
whare tapu o te Atua, a kia toru nga
ra ka oti i a au te hanga. 62 Na, ka
whakatika te tino tohunga, ka mea ki
a ia, Kahore āu kupu? he aha ta enei
e whakaatu nei mou? 63 Heoi kihai
a Ihu i kuihi. No ka kī mai ano
te tino tohunga, ka mea ki a ia, Ko te
Atua ora taku whakaoati mou, na, ko-
rero mai ki a matou, ko te Karaiti
ranei koe, ko te Tama a te Atua? 64
Ka mea a Ihu ki a ia, Kua korerotia
mai na e koe: tenei ano taku kupu
ki a koutou, Tenei ake ka kite koutou i
te Tama a te tangata e noho ana ki
matau o te kaha, e haere mai ana i
runga i nga kapua o te rangi. 65 Ka-
tahi ka haehae te tino tohunga i ona
kakahu, ka mea, Kua kohukohu; hei
aha atu ma tatou nga kai whakaatu?
Na, kua rongo nei koutou i tana kohu-
kohu. 66 E pehea ana a koutou wha-
kaaro? Na, ka whakahokia e ratou,
ka mea, Ka tika kia mate. 67 Na, ka
tuwhaina tona mata e ratou, ka kurua
ia; a ko etahi i papaki *i a ia*, 68 I
mea, Poropiti ki a matou, e te Karaiti,
Na wai koe i papaki?
69 Na, i waho a Pita e noho ana, i te
marae: a ka haere mai tetahi kotiro ki
a ia, ka mea, Ko koe hoki i a Ihu o
Kariri. 70 Otira ka whakakahore ia i
te aroaro o ratou katoa, ka mea, Kahore
ahau e mohio ki tāu e ki mai na. 71
A ka riro atu ia ki waho ki te whaka-
mahau, ka kite ano tetahi atu *kotiro* i
a ia, a mea ana ki te hunga i reira, I
a Ihu o Nahareta ano tenei. 72 A, ka
whakakahore ano ia, me te oati ano,
Kahore ahau e mohio ki tena tangata.
73 A, muri tata iho ka haere mai te
hunga e tu mai ana, ka mea ki a Pita,
Koia ano, no ratou ano koe; na tou
reo hoki koe i kitea ai. 74 Katahi ia
ka timata te kanga, te oati, Kahore ra
ahau e mohio ki tena tangata. A tangi
tonu iho te tikaokao. 75 Na, ka ma-
hara a Pita ki ta Ihu kupu i mea ai ki
a ia, E kore e tangi te tikaokao, ka toru
āu whakakahoretanga ki a au. Na,
haere ana ia ki waho, a nui atu tana
tangi.

UPOKO 27.

Kei a Pirato. 3 Taronatanga o Hura. 19 Ta te wahine a Pirato. 24 Ta Pirato mo te Karaiti. 26 Parapa. 29 Te karauna. 34 Ripekatanga. 50 Tanumanga.

AKA takiri te ata, ka runanga nga
tohunga nui katoa me nga kauma-
tua o te iwi mo Ihu kia whakamatea:
2 Ano ka oti ia te here, ka arahina atu,
a tukua ana ki a Ponotio Pirato, ki te
kawana.
3 A, te kitenga o Hura, o te kai
tuku i a ia, kua whakaaetia ia kia wha-
kamatea, ka puta ke tona whakaaro, a
whakahokia ana e ia nga hiriwa e toru
tekau ki nga tohunga nui, ratou ko
nga kaumatua, 4 Ka mea, Kua hara
ahau i taku tukunga i te toto hara-kore.
A ka mea ratou, Hei aha ma matou?
māu *tena* e titiro. 5 Na, makā iho e
ia nga hiriwa ki te whare tapu, a puta
ana ki waho, haere ana, tarona ana i a
ia. 6 Na, ka tango nga tohunga nui
i nga hiriwa, ka mea, E kore e tika kia
pangā enei ki te takotoranga moni, he
utu toto hoki. 7 Na, ka runanga ratou,
a hokoa ana ki aua mea te māra o te
kai hanga rihi, hei tanumanga mo nga
manene. 8 Na reira hoki i huaina ai
taua māra, Ko te māra o te toto, a
mohoa noa nei, 9 Katahi ka rite ta
Heremaia poropiti i korero ai, i mea ai,
Tangohia ana e ratou nga hiriwa e toru
tekau, te utu mo te tangata i whakaritea
nei ona utu, i whakaritea nei nga utu
e etahi o nga tama a Iharaira; 10 A
hoatu ana mo te māra a te kai hanga
rihi; i pera ano me ta te Ariki i whaka-
rite ai ki a au.
11 Na i te tu tera a Ihu i te aroaro o
te kawana: a ka ui te kawana ki a ia,
ka mea, Ko koe ranei te Kingi o nga
Hurai? Ka mea a Ihu ki a ia, Kua
korerotia mai na e koe. 12 A ka
whakapangia he hē ki a ia e nga
tohunga nui, ratou ko nga kaumatua,
kihai ia i whakahoki kupu atu. 13
Katahi ka mea a Pirato ki a ia, Kahore
koe e rongo i te tini o nga mea e kore-
rotia nei e ratou mou? 14 Heoi kahore
kia kotahi te kupu i whakahokia e ia
ki a ia; tino miharo noa te kawana.
15 Na, ko ta te kawana tikanga i taua

hakari he tuku i tetahi herehere ki te
iwi, i ta ratou e pai ai. 16 A i reira
ano i a ratou tetahi herehere ingoa nui,
ko Parapa te ingoa. 17 Ano ra ka
mine mai ratou, ka mea a Pirato ki a
ratou, Ko wai ta koutou e pai ai kia
tukua e ahau ki a koutou? ko Parapa,
ko Ihu ranei e karangatia nei ko te
Karaiti? 18 I mahara hoki ia he hae
no ratou i tukua ai ia. 19 A i a ia
e noho ana i runga i te nohoanga wha-
kawa, ka tono tangata tana wahine ki a
ia, ka mea, Kei ahatia e koe taua
tangata tika: he maha hoki nga mea
i pa moemoea mai ki a au inaianei, he
mea hoki mona. 20 Otiia i whakakiia
te mano e nga tohunga nui ratou ko nga
kaumatua, kia inoia a Parapa, a kia
whakangaromia a Ihu. 21 Na, ka
whakahokia e te kawana, ka mea ia
ki a ratou, Ko tehea o nga tokorua ta
koutou e pai ai kia tukua e ahau ki
a koutou? Ka mea ratou, Ko Parapa.
22 Ka mea a Pirato ki a ratou, Me
aha oti e ahau a Ihu e karangatia nei
ko te Karaiti? Ka mea ratou katoa
ki a ia, Ripekatia. 23 Na, ka mea te
kawana, He aha koia tana kino i mea
ai? Heoi nui noa atu ta ratou hamama,
ka mea, Ripekatia.

24 A, te kitenga o Pirato kahore ia
i whai wahi, engari ka nui atu te
ngangau, ka mau ia ki te wai, ka horoi
i ona ringa ki te aroaro o te mano,
ka mea, Kahore ahau e whai hara
ki te toto o tenei tangata tika: ma
koutou *tena* e titiro. 25 Na ko te
whakahokinga a te iwi katoa, ka mea,
Hei runga ona toto i a matou, me ā
matou tamariki. 26 Na, ka tukua
e ia a Parapa ki a ratou: a ka oti a
Ihu te whiu, ka tukua kia ripekatia.

27 Katahi ka mauria a Ihu e nga
hoia o te kawana ki te whare whakawa,
a whakaminea mai ana ki a ia te hapu
katoa. 28 Na, ka tangohia e ratou
ona kakahu, a whakakakahuria ana ia
ki te kakahu whero. 29 Ano ka oti
tetahi karauna tataramoa te whiri, ka
potaea ki tona mātenga, me te kakaho
ki tona matau: a ka tukua nga turi
ki a ia, ka taunu ki a ia, ka mea, Tena
koe, e te Kingi o nga Hurai! 30 A
ka tuwhaina ia, ka mau ratou ki te
kakaho, a patua iho tona mātenga.
31 Na, ka mutu ta ratou tawai ki a
ia, ka tangohia taua kakahu, whakaka-
kahuria ana ona ki a ia, a arahina ana
ia kia ripekatia.

32 A i a ratou e haere ana ki waho,
ka kitea e ratou he tangata no Hairini,
ko Haimona te ingoa: a meinga ana
ia e ratou kia amo i tona ripeka. 33
To ratou taenga ki te wahi e ka-
rangatia nei ko Korokota, e karanga-
tia nei, ko te wahi angaanga, 34
Ka homai e ratou he winika ki a ia
kia inumia, he mea whakananu ki te
au: a, tana whakamatauranga atu,
kihai i pai ki te inu. 35 A ka oti ia
te ripeka, ka wehewehea ona kakahu,
he mea maka ki te rota: i rite ai te
kupu i korerotia e te poropiti, I wehe-
wehea oku kakahu mo ratou, i maka
rota hoki mo toku kakahu. 36 Na,
noho ana ratou ki te tiaki i a ia i
reira. 37 A i whakanohoia ano e
ratou ki runga ake i tona mātenga te
mea i whakawakia ai ia, he mea tuhi-
tuhi, KO IHU TENEI KO TE KINGI
O NGA HURAI. 38 Na, tokorua ano
nga tahae i ripekatia ngatahitia me
ia, kotahi ki matau, kotahi ki maui.
39 A ka kohukohu ki a ia te hunga
e haere ana ra reira, me te oioi o
ratou mātenga, 40 Ka mea, Ko koe
hei whakahoro i te whare tapu, hei
hanga ano i nga ra e toru, whakaora-
ngia koe e koe ano. Ki te mea ko
koe te Tama a te Atua, heke iho i te
ripeka. 41 I pena ano te tawai a
nga tohunga nui, ratou ko nga kara-
ipi, ko nga kaumatua, i mea, 42 Ko
era atu i whakaorangia e ia; tē taea
a ia ake te whakaora e ia. Ki te
mea ko ia te Kingi o Iharaira, kia
heke iho ia aianei i te ripeka, a ka
whakapono matou ki a ia. 43 I wha-
kawhirinaki ia ki te Atua: māna ia e
whakaora aianei ki te pai ia ki a ia:
i mea hoki ia, Ko ahau te Tama a te
Atua. 44 Me nga tahae ano i ripe-
katia tahitia me ia, i pera ano ta raua
tawai ki a ia.

45 Na, kua pouri a runga o te
whenua katoa, no te ono o nga haora
a taea noatia te iwa o nga haora. 46
A ka tata ki te iwa o nga haora, ka
karanga a Ihu, he nui te reo, ka mea,
Eri, Eri, rama hapakatani? ara, E toku
Atua, e toku Atua, he aha koe i wha-
karere ai i a au? 47 A, te rongonga
o etahi o te hunga e tu ana i reira, ka
mea, E karanga ana te tangata nei ki
a Iraia. 48 Na, kua rere tetahi o
ratou, kua mau ki te hautai, whakakiia
ana ki te winika, a whakanohoia ana
ki runga ki te kakaho, whakainumia ana
māna. 49 Ka mea etahi, Kāti, kia
kite tatou e haere mai ranei a Iraia
ki te whakaora i a ia. 50 Na, ka
karanga ano a Ihu, he nui te reo, a

tuku atu ana i tona wairua. 51 Na,
te arai o te whare tapu kua pakaru,
e rua nga wahi, o runga a puta noa
ki raro; ru ana te whenua, pakaru ana
nga kamaka; 52 Tuwhera noa hoki
nga urupa; a he maha nga tinana i
ara mai o te hunga tapu kua moe;
53 A puta ake ana i nga urupa i muri
iho o tona aranga mai, haere ana ki
roto ki te pa tapu, he tokomaha hoki
te hunga i kitea ai ratou. 54 Na, te
kitenga o te keneturio, me ona hoa
tiaki i a Ihu, i te ru, me nga mea i
meatia, nui atu to ratou wehi, ka mea,
He pono ko te Tama a te Atua tenei.
55 A he tokomaha nga wāhine i reira
e matakitaki ana i tawhiti, nga mea
hoki i aru i a Ihu i Kariri, i mahi mea
māna: 56 I roto i a ratou a Meri
Makarini, a Meri whaea o Hemi raua
ko Hohi, me te whaea hoki o nga ta-
ma a Heperi.

57 A ka ahiahi, ka haere tetahi
tangata taonga nui o Arimatia ko Ho-
hepa te ingoa, ko ia ano he akonga
na Ihu: 58 I haere ia ki a Pirato, a
tonoa ana e ia te tinana o Ihu. Na,
ka mea a Pirato kia homai te tinana.
59 Na, ka tango a Hohepa i te tinana,
a takaia ana e ia ki te rinena ma, 60
A whakatakotoria ana ki tana urupa
hou, i haua e ia ki roto ki te kamaka:
na, whakatakā atu ana e ia tetahi koha-
tu nui ki te kuwaha o te urupa, a haere
ana. 61 A i reira ano a Meri Maka-
rini, me tera Meri, e noho ana i te
ritenga atu o te tanumanga.

62 Na, i te aonga ake i muri i te
takanga *hakari*, ka haere nga tohunga
nui me nga Parihi ki a Pirato, 63 Ka
mea, E mara, e mahara ana matou ki
ta tera tangata tinihanga i mea ai, i
a ia ano i te ora, Kia taka nga ra e
toru ka ara ahau. 64 Na, whakahaua
atu kia tiakina te tanumanga, a tae
noa ki te toru o nga ra, kei haere atu
ana akonga i te po, tahae ai i a ia, a
ka mea ki te iwi, Kua ara i te hunga
mate: penei kino atu i to mua to muri
hē. 65 Ka mea a Pirato ki a ratou,
He kai tiaki ano a koutou: haere, kia
puta a koutou whakaaro kei taea atu
ia. 66 Na, haere ana ratou, hiritia ana
te kohatu, me *te whakanoho ano i* nga
kai tiaki, kei taea atu te tanumanga.

UPOKO 28.

Aranga o te Karaiti. 11 *Ta nga tino to-
hunga.* 16 *Ka puta ki ana akonga.* 19
Ka ngare i a ratou.

I TE mutunga o te hapati i te mea
meake puao te *ra* tuatahi o te wiki,
ka haere a Meri Makarini me tera Meri
atu kia kite i te tanumanga. 2 Na,
he nui te ru i puta mai: i heke iho hoki
tetahi anahera a te Ariki i te rangi, a
haere mai ana, whakatakā atu ana e
ia te kohatu i te kuwaha, a noho ana i
runga. 3 Tona ahua me te mea he
uira, ma tonu hoki tona kakahu, anō
he hukarere: 4 A wiri noa iho nga
kai tiaki i te wehi ki a ia, whakatupu
tupapaku ana. 5 Na, ka oho mai te
anahera, ka mea ki nga wāhine, Kei
wehi korua: e mātau ana hoki ahau,
e rapu ana korua i a Ihu i ripekatia.
6 Kahore ia i konei: kua ara hoki,
kua pera me tāna i mea ai. Haere
mai kia kite i te wahi i takoto ai te
Ariki. 7 A, hohoro te haere, korerotia
ki ana akonga, kua ara mai ia i te
hunga mate: na tena ia te haere na
i mua i a koutou ki Kariri; ko reira
koutou kite ai i a ia: na, kua korero
nei ahau ki a korua. 8 A hohoro
tonu to raua haere mai i te urupa,
wehi ana, nui atu te koa, a oma ana
ki te korero ki ana akonga. 9 A i
a raua e haere ana ki te korero ki
ana akonga, na, ko Ihu kua tutaki
ki a raua, kua mea, E ia ma. Na,
ka haere mai raua, ka pupuri i ona
waewae, a koropiko ana ki a ia. 10
Katahi a Ihu ka mea ki a raua, Aua
e wehi: haere, ki atu ki oku teina kia
haere ki Kariri, ko reira hoki ratou
kite ai i a au.

11 A i a raua e haere ana, na, kua
tae etahi o nga kai tiaki ki te pa,
kua korero ki nga tohunga nui i
nga mea katoa i meatia. 12 Na, ka
huihui ratou ko nga kaumatua, ka
runanga, a he nui te moni i hoatu e
ratou ki nga hoia, 13 I mea hoki ra-
tou, Me kī e koutou, I haere mai
ana akonga i te po, a tahaetia ana ia,
i a matou e moe ana. 14 A ki te
tae te rongo o tenei ki te kawana, ma
matou ia e whakamarie, a kahore he
manukanuka mo koutou. 15 Na, ka
tango ratou i nga moni, a meinga ana
nga mea i akona ai ratou: heoi e kore-
rotia ana ano tenei e nga Hurai a taea
noatia tenei ra.

16 Na, ka haere nga akonga tekau
ma tahi ki Kariri, ki te maunga i
whakaritea e Ihu ki a ratou. 17 A,
to ratou kitenga i a ia, ka koropiko ki
a ia: ko etahi ia i ruarua. 18 Na,
ka haere mai a Ihu, ka korero ki a
ratou, ka mea, Kua tukua katoatia ki

a au te mana o te rangi o te whenua.
19 Na, haere, meinga hei akonga nga
iwi katoa, iriiria i runga i te ingoa o te
Matua, o te Tama, o te Wairua Tapu:
20 Akona ratou kia mau ki nga mea
katoa, i whakahaua e ahau ki a kou-
tou: na, ko au tena hei hoa mo koutou
i nga ra katoa, ā te mutunga ra ano o te
ao. Amine.

KO TE

RONGO PAI A MAKA.

UPOKO 1.

Hoani Kai iriiri. 9 *To Ihu iriiringa.* 12 *Whakamatautauranga.* 14 *Kauwhautanga.* 16 *Karangatanga i a Pita ma.* 23 *Tana whakaoranga.*

KO te timatanga o te rongo pai o Ihu
Karaiti, o te Tama a te Atua;
2 Ko te mea hoki ia i tuhituhia i roto
i nga poropiti,

Na ka tonoa e ahau taku karere i
mua i tou aroaro,
Māna e whakapai tou ara ki mua i a
koe.

3 He reo no tetahi i te koraha e kara-
nga ana,

Whakapaia te huarahi o te Ariki,
Whakatikaia ona ara.

4 I te koraha a Hoani e iriiri ana, e kau-
whau ana i te iriiringa ripeneta hei mu-
runga hara. 5 Na, ka haere ki a ia te
whenua katoa o Huria, me nga tāngata
o Hiruharama, a iriiria katoatia ana e ia
ki te awa o Horano, me te whāki ano i o
ratou hara. 6 Na, te kakahu o Hoani,
he huruhuru kamera, he hiako hoki te
whitiki o tona hope; a, tana kai, he ma-
whitiwhiti he honi koraha; 7 A i kau-
whau ano ia, i mea, Tenei te haere mai
nei i muri i a au tetahi e kaha rawa ana
i a au, e kore ahau e tau ki te piko iho
wewete ai i te here o ona hu. 8 Ko au
nei, he iriiri taku i a koutou ki te wai:
māna ia koutou e iriiri ki te Wairua
Tapu.
9 A i aua ra, ka haere mai a Ihu i
Nahareta o Kariri, a ka iriiria e Hoani
ki Horano. 10 A, i reira tonu iho, i a
ia e haere ake ana i te wai, ka kite ia i
nga rangi e tuwhera ana, me te Wairua,
ano he kukupa, e heke iho ana ki a ia:
11 A ka puta mai he reo no te rangi, *e
mea ana,* Ko koe taku Tama i aroha ai,
taku i ahuareka atu ai.
12 A i reira pu ano ka tonoa ia e te
Wairua ki te koraha. 13 A e wha te-
kau ona ra i reira i te koraha e whaka-
matautauria ana e Hatana; i roto ano i
nga kararehe mohoao; a ko nga ana-
hera hei kai mahi māna.
14 Na, i muri i a Hoani i tukua *ki
te herehere,* ka haere a Ihu ki Kariri,
ki te kauwhau i te rongo pai o te ranga-
tiratanga o te Atua, 15 A ka mea, Kua
rite te taima, kua tata hoki te rangati-
ratanga o te Atua: ripeneta, whakapo-
nohia te rongo pai.
16 Na, i a ia e haere ana i te taha o
te moana o Kariri, ka kite i a Haimona
raua ko tona teina ko Anaru e maka ana
i te kupenga ki te moana: he kai hao
hoki raua. 17 Na, ka mea a Ihu ki a
raua, Haere mai i muri i a au, a maku
korua e mea hei kai hao tangata. 18 A
mahue tonu ake i a raua nga kupenga,
aru ana i a ia. 19 A haere tata atu
ana i reira, ka kite ia i a Hemi *tama*
a Heperi, raua ko tona teina ko Hoani,
i te kaipuke ano raua e ta ana i nga
korenga o a ratou kupenga. 20 Na,
karanga tonu ia i a raua: a mahue ake
i a raua to raua matua a Heperi i te
kaipuke me nga kai mahi, a haere ana
i muri i a ia.
21 A ka tomo ratou ki Kaperenau-
ma; na, haere tonu ia i te hapati ki te
whare karakia, ka whakaako, 22 A
miharo ana ratou ki tana ako: i rite
hoki tana ako i a ratou ki ta te tangata
whai mana, kihai hoki i rite ki ta nga
karaipi. 23 A i to ratou whare kara-
kia tetahi tangata, he wairua poke tona;
a ka karanga ia, 24 Ka mea, Kāti ra,
he aha matou nāu, e Ihu o Nahareta?
kua tae mai koe ki te whakangaro i a
matou? e mātau ana ahau ki a koe, ko
te Mea Tapu a te Atua. 25 A riria iho
ia e Ihu, ka mea ia, Kāti te korero, puta

mai hoki i roto i a ia. 26 Na, ka haehae te wairua kino i a ia, nui atu hoki tona reo ki te karanga, a puta mai ana i roto i a ia. 27 A miharo noa ratou katoa, uiui ana ki a ratou ano, mea ana, He aha tenei? he aha tenei whakaakoranga hou? mana tonu nei hoki tana tono i nga wairua poke, a rongo rawa ki a ia. 28 Na, pakū tonu atu tona rongo ki nga wahi katoa e tata ana ki Kariri.

29 A, to ratou putanga i te whare karakia, na, tomo tonu ratou ko Hemi ko Hoani ki te whare o Haimona raua ko Anaru. 30 A i te takoto te hungawai wahine o Haimona, he kiri-ka, a korerotia tonutia ana ia e ratou ki a ia. 31 Na, tona taenga atu, ka mau ki tona ringa, whakaarahia ana ia; mutu ake tona kiri-ka, takā ana e ia he mea ma ratou.

32 Na, i te ahiahi, i te toenetanga o te ra, ka mauria mai ki a ia nga turoro katoa, me te hunga e nohoia ana e nga rewera. 33 A huihui katoa ana te pa ki te kuwaha. 34 A he tokomaha te hunga e ngaua ana e te tini o nga mate i whakaorangia e ia, he maha hoki nga rewera i peia; kihai ano i tukua nga rewera kia korero, no te mea i mātau ratou ki a ia.

35 Na, i te atatu, i te mea e tino pouri ana, ka ara ia, ka puta ki waho, ka haere ki te wahi koraha, ki reira inoi ai. 36 Na, ka whai a Haimona ratou ko ona hoa i a ia. 37 A ka kitea ia, ka mea ki a ia, E rapu ana nga tāngata katoa i a koe. 38 Katahi ia ka mea ki a ratou, Tatou ka haere ki nga kāinga tata, ki reira ano ahau kauwhau ai: ko taku hoki tena i haere mai ai. 39 Na, ka kauwhau ia i roto i o ratou whare karakia, puta noa i Kariri, ka pei hoki i nga rewera ki waho.

40 A ka haere mai ki a ia tetahi repera, ka inoi ki a ia; te tukunga iho o nga turi ki a ia, ka mea ki a ia, Ki te pai koe, e taea ahau e koe te mea kia ma. 41 Na, ka aroha a Ihu, a ka totoro tona ringa, ka pa ki a ia, ka mea ki a ia, E pai ana ahau; kia ma koe. 42 A puaki kau tona reo, kua kore tona repera, na, kua ma. 43 Na, ka whakatupato ia i a ia, a tonoa tonutia atu ana; 44 I mea hoki ki a ia, Kei korerotia tetahi mea ki te tangata: engari haere, kia kite te tohunga i a koe, a mauria atu mo tou whakamakanga nga mea i whakaritea e Mohi, hei mea whakaatu ki a ratou. 45 Heoi, tona putanga atu, ka anga ka korero nui atu, ka whakapuakina taua mea, a, kihai *a Ihu* i ahei te haere nui ki roto ki te pa i muri iho, heoi noho ana ia i waho, i nga wahi koraha: a haere mai ana ratou ki a ia i nga wahi katoa.

UPOKO 2.

Te pararutiki. 14 Matiu ka karangatia. 15 Kei nga pupirikana. 18 Kore noho puku o ana akonga. 23 Kainga witi i te hapati.

A, MURI iho i etahi ra, ka tomo ano ia ki Kaperenauma; a ka rangona kei te whare ia. 2 Na, huihui tonu mai ana, he tini te tangata, a kahore noa iho he wahi e o ai *ratou*, hore rawa i te taha o te kuwaha: a ka korerotia e ia te kupu ki a ratou. 3 A ka haere mai etahi ki a ia, me te kawe mai i tetahi pararutiki, tokowha ki te kauhoa mai. 4 A, tē taea te whakatata ki a ia i te mano hoki, ka pokaia te tuanui o te wahi i noho ai ia: a ka oti te wawahi, tukua iho ana te moenga i takoto ai te pararutiki. 5 A, te kitenga o Ihu i to ratou whakapono, ka mea ia ki te pararutiki, E tama, ka oti ou hara te muru. 6 Na, i reira etahi o nga karaipi e noho ana, e whakaaroaro ana i o ratou ngakau, 7 Na te aha enei kupu kohukohu a tenei tangata? ko wai hei muru hara? Ko te Atua anake. 8 Na, mohio tonu a Ihu i roto i tona wairua e penei ana ā ratou whakaaro i roto i a ratou, ka mea ia ki a ratou, He aha koutou ka whakaaroaro ai i enei mea i roto i o koutou ngakau? 9 Ko tehea te mea takoto noa, ko te mea ki te pararutiki, Ka oti ou hara te muru; ko te mea ranei, Whakatika, tangohia ake tou moenga, haere? 10 Otira kia mātau ai koutou he mana muru hara to te Tama a te tangata i runga i te whenua, (ka mea ia ki te pararutiki,) 11 Ko taku kupu tenei ki a koe, Whakatika, tangohia ake tou moenga, haere ki tou whare. 12 Na, whakatika tonu ake ia, a tangohia ake ana tona moenga, haere atu ana i te aroaro o ratou katoa: no ka miharo ratou katoa, ka whakakororia i te Atua, ka mea, Kahore ano tatou i kite noa i te penei.

13 A haere atu ana ano ia i te taha o te moana; na, ka tae mai te mano katoa ki a ia, a ka whakaakona ratou e ia. 14 A i a ia e haere atu ana, ka kite ia i a Riwai *tama* a Arapiu e noho ana i te wahi tango takoha, a ka mea ki a ia, Arumia ahau. Na, whakatika ana ia, a aru ana i a ia. 15 A i a ia e noho ana i tona whare, he tokomaha nga pupirikana me nga tāngata hara e noho

tahi ana ki a Ihu ratou ko ana akonga:
he tokomaha hoki ratou, a i aru i a ia.
16 A, te kitenga o nga karaipi ratou
ko nga Parihi i a ia e kai tahi ana me
nga pupirikana me nga tāngata hara,
ka mea ki ana akonga, He aha ia ka
kai tahi ai, ka inu tahi ai, me nga pu-
pirikana me nga tāngata hara? 17
Otira ka rongo a Ihu, ka mea ki a ratou,
Kahore he aha o nga tāngata ora e
meatia ai e te rata, engari o te hunga
e mate ana: kihai hoki ahau i haere mai
ki te karanga i te hunga tika, engari i
te hunga hara, kia ripeneta.

18 A kei te noho puku nga akonga a
Hoani, ratou ko ā nga Parihi: a ka
haere mai ratou, ka mea ki a ia, He aha
nga akonga a Hoani me ā nga Parihi
ka noho puku ai, tena ko āu akonga
kahore e noho puku? 19 Na, ka mea
a Ihu ki a ratou, E ahei ranei nga
tama o te whare marena te noho puku
i te mea kei a ratou te tāne marena
hou? e kore ratou e ahei te noho
puku i nga wa kei a ratou nei te tāne
marena hou. 20 Na, tera e tae mai
nga ra e tangohia ai te tāne marena
hou i a ratou, katahi ratou ka noho
puku i aua ra. 21 E kore e tuia e te
tangata *tetahi wahi* o te kahu hou, hei
papaki mo te kahu tawhito; kei riro
tetahi wahi o te *kahu* tawhito i tona
whakakapi hou, a ka nui rawa te pa-
karu. 22 E kore ano e ringihia e
te tangata te waina hou ki te ipu ta-
whito: kei pakaru nga ipu i te waina
hou, a ka maringi te waina, kore ake
nga ipu: engari me riringi te waina hou
ki te ipu hou.

23 A i a ia e haere ana i waenga
witi i te hapati, ka anga ana akonga ka
kakato haere i nga puku witi. 24 Na,
ka mea nga Parihi ki a ia, Na, he aha
ratou ka mea ai i te mea e kore e tika
i te hapati? 25 A ka mea ia ki a ratou,
Kahore ano koutou i kite noa i ta Rawiri
i mea ai, i a ia e ngaua ana e te hiakai,
ratou ko ona hoa? 26 I tona tomo-
kanga ki te whare o te Atua i nga ra o
Apiata tohunga nui, a kainga ana e ia
nga taro aroaro, nga mea kihai nei i tika
kia kainga, ma nga tohunga anake, a
hoatu ana e ia ki ona hoa? 27 A i mea
ano ia ki a ratou, Hei mea mo te tangata
te hapati, ehara i te mea ko te tangata
mo te hapati: 28 Waihoki ko te Tama
a te tangata te Ariki o te hapati.

UPOKO 3.

Ringa memenge. 11 *Nga wairua poke.* 13 *Whiriwhiringa o te Tekau ma rua.* 22 *Mo tana peinga rewera.* 31 *Ko wai tona whaea aha aha.*

AKA tomo ano ia ki te whare kara-
kia; na, i reira tetahi tangata kua
memenge tona ringa. 2 A ka titiro
pu ratou ki a ia, me kore ia e whakaora
i a ia i te hapati; he mea hoki kia
pa ai he hē ki a ia. 3 Na, ka mea ia
ki te tangata i te ringa memenge,
Whakatika ki waenganui. 4 Na, ka
mea ia ki a ratou, He mea tika ranei
te mahi pai i te hapati, te mahi kino
ranei? te whakaora ranei, te whaka-
mate ranei? A kahore ratou i kīkī.
5 Na, ka tirotiro riri ia ki a ratou, he
pouri hoki mo te pakeke o o ratou
ngakau, a ka mea ki taua tangata,
Totoro mai tou ringa. A, te toronga
mai o tona ringa, kua ora, kua pera
me tetahi. 6 A haere tonu atu nga
Parihi ratou ko nga tāngata whaka-
Herora, ka runanga mona, ki te pehea
e ngaro ai ia.

7 Na, ka haere a Ihu ratou ko ana
akonga ki te moana: a he nui te tangata
i aru i a ia i Kariri, i Huria, 8 I
Hiruharama, i Irumia, i tawahi hoki o
Horano; me te hunga hoki e tata ana
ki Taira ki Hairona, nui atu te huihui;
to ratou rongonga ki nga mea i mea ai
ia, haere mai ana ki a ia. 9 Na, ka
mea ia ki ana akonga kia tatatata tetahi
kaipuke iti ki a ia, i te mano hoki, kei
tutetutea ia e ratou. 10 He tokomaha
hoki i whakaorangia e ia; no ka popō
mai ki a ia te hunga katoa e mate
ana, kia pa ai ki a ia. 11 Me nga
wairua poke hoki, to ratou kitenga i a
ia, takoto ana ki tona aroaro, karanga,
ana, mea ana, Ko te Tama koe a te Atua.
12 A he maha ana kupu ki a ratou kia
kaua ia e whakakitea e ratou.

13 Na, ka kake ia ki te maunga, a
karangatia ana ki a ia āna i pai ai: a
ka tae ratou ki a ia. 14 A kotahi
tekau ma rua āna i whakarite ai hei hoa
mona, hei tononga hoki māna ki te
kauwhau, 15 Kia whai mana hoki e
ora ai nga mate, e peia ai nga rewera:
16 A huaina iho e ia a Haimona ko
Pita; 17 Ko Hemi hoki *tama* a He-
peri, raua ko Hoani teina o Hemi; a
huaina iho raua ko Poaneki, ara, Ko nga
tama a te whatitiri: 18 Ko Anaru, ko
Piripi, ko Patoromu, ko Matiu, ko
Tamati, ko Hemi *tama* a Arapiu, ko
Tariu, ko Haimona Kananiti, 19 Ko
Hura Ikariote hoki, nāna nei ia i tuku.

Na, ka tae ratou ki te whare; 20
A ka huihui mai ano te mano, no
kihai rawa ratou i ahei te kai taro. 21

Ano ka rongo ona hoa, ka haere ki te
pupuri i a ia: i mea hoki, E haurangi
ana ia. 22 Na, ka mea nga karaipi i
haere mai i Hiruharama, Kei a ia a
Perehepura, a na te rangatira o nga
rewera tāna peinga rewera. 23 Na, ka
karangatia ratou e ia, a ka korero whaka-
rite ki a ratou, Me pehea a Hatana
ka pei ai i a Hatana? 24 Ki te tahuri
iho hoki tetahi rangatiratanga ki a ia
ano, e kore taua rangatiratanga e tu.
25 Ki te tahuri iho hoki tetahi whare
ki a ia ano, e kore taua whare e tu.
26 A ki te whakatika a Hatana, a ka
tahuri iho ki a ia ano, e kore ia e tu,
engari he mutunga tona. 27 E kore te
tangata e ahei te haere ki roto ki te
whare o te tangata kaha, pahua ai i
ona taonga, ki te kahore e mātua herea
te tangata kaha; ko reira pahua ai i tona
whare. 28 He pono taku e mea nei ki
a koutou, Ko nga hara katoa o nga
tama a nga tāngata e murua, me nga
kohukohunga e kohukohu ai ratou: 29
Tena ko te tangata e kohukohua ai te
Wairua Tapu, e kore e murua tona a
ake ake, engari ka tau te hē ki a ia
a ake, ake: 30 Mo ratou i ki, He wairua
poke tona.

31 A, te taenga mai o ona teina,
ratou ko tona whaea, ka tu i waho, a
tono tangata ana ki a ia ki te karanga i
a ia. 32 A e noho ana te mano i tetahi
taha ona, i tetahi taha, a ka mea ratou
ki a ia, Na, tou whaea me ou teina, kei
waho e rapu ana i a koe. 33 Na, ko
tana whakahokinga ki a ratou, ka mea,
Ko wai toku whaea, ko wai hoki oku
teina? 34 Na, ka tirotiro ia ki te hunga
e noho ana i tetahi taha ona, i tetahi
taha, a ka mea, Na, toku whaea, oku
teina! 35 Ki te meatia hoki e tetahi ta
te Atua i pai ai, hei teina ia ki a au, hei
tuahine, hei whaea.

UPOKO 4.

Te kai rui. 21 Hei rama tatou. 26 Ata tupu o te Rongo Pai. 31 A nui noa atu. 37 Te tupuhi.

NA, ka timata ano ia te whakaako i te
taha o te moana: a he rahi te hui
i huihui ki a ia, no ka eke ia ki runga
ki te kaipuke, ka noho ki te moana;
a i uta te mano katoa i te taha o te
moana. 2 A he maha ana mea i whaka-
kaako ai ki a ratou, he mea whakarite,
i mea hoki ki a ratou, i a ia e ako ana,
3 Whakarongo; Na, i haere atu te kai
rui ki te rui: 4 A i a ia e rui ana, ka
ngahoro etahi ki te taha o te ara, a, te
rerenga mai o nga manu o te rangi, na,
kainga ake. 5 Ko etahi i ngahoro ki te
wahi kamaka, ki te *wahi* kihai i nui te
oneone; a pihi tonu ake, kahore hoki i
hohonu te oneone: 6 A, te whitinga o
te ra, ngaua iho; a no te mea kahore
he putake, memenge noa iho. 7 Ko
etahi i ngahoro ki roto ki nga tataramoa,
a, te tupunga ake o nga tataramoa,
koaoaotia ana nga *purapura*, a, kore
ake he hua. 8 Ko etahi i ngahoro ki
te oneone pai, a whai hua ana; tona
tupu! tona nui! ea ake, no etahi e toru
tekau, no etahi e ono tekau, no etahi
kotahi rau. 9 A i mea ano ia ki a ratou,
Ki te whai taringa tetahi hei whaka-
rongo, kia rongo ia.

10 Otira ka mahue ko ia anake, ka ui
ki a ia ona hoa me te tekau ma rua ki
taua kupu whakarite. 11 Ka mea ia
ki a ratou, Kua hoatu ki a koutou te
matauranga ki te mea ngaro o te ranga-
tiratanga o te Atua: ki te hunga ia o
waho e ra-rototia ana nga mea katoa
i te kupu whakarite: 12 Mo te titiro
rawa ratou, na, e kore e kite; rongo
rawa na, e kore e mātau; kei tahuri,
a ka murua o ratou hara. 13 I mea
ano ia ki a ratou, Kahore ranei kou-
tou e mātau ki tenei kupu whakarite?
a me pehea ka mātau ai koutou ki
nga kupu whakarite katoa? 14 Ko
te kai rui e rui ana i te kupu. 15
Ko enei te hunga i te taha o te ara, i te
wahi e ruia ana te kupu; a, to ratou
rongonga ai, na, haere tonu mai a Ha-
tana, kapohia ake te kupu i ruia ki o
ratou ngakau. 16 Ko enei ano te
hunga i nga purapura i nga *wahi* ka-
maka; ko te hunga i to ratou rongonga
ai i te kupu, hohoro tonu te tango, hari
tonu; 17 Na, kahore o ratou pakiaka,
he mea nonaianei kau nei: heoi, te
pānga mai o te whakapawera, o te
whakatoinga ranei mo te kupu, hē tonu
iho. 18 Ko enei ano te hunga i nga
purapura i roto i nga tataramoa; ko nga
mea i rongo ki te kupu, 19 Na, te puta-
nga o te whakaaroaronga ki tenei ao, o
te hangarau o nga taonga, o nga hiahia
ki era atu mea, koaoaotia iho te kupu,
a kore ake he hua. 20 Ko enei ano te
hunga i nga purapura i te oneone pai;
ko te hunga e rongo ana ki te kupu,
a tango tonu, a whai hua ana, o etahi
e toru tekau, o etahi e ono tekau, o
etahi kotahi rau.

21 I mea ano ia ki a ratou, Ko raro
koia i te mehua te rama whakaturia ai,
ina mauria mai, ko raro ranei i te moe-

nga? he teka ianei me whakatu ki
runga ki te turanga? 22 E kore hoki
tetahi mea i hunā e mahue te whaka-
kite; kahore hoki tetahi mea i hunā,
engari kia puta ki te māramatanga. 23
Ki te mea he taringa o tetahi hei whaka-
rongo, kia rongo ia. 24 A i mea ano
ia ki a ratou, Kia tupato ki ta koutou e
rongo ai: ko te mehua hoki e mehua ai
koutou, hei mehua ano tena ki a koutou:
a ka tapiritia mai ano *he mea* ma koutou
ma nga kai whakarongo. 25 Ki te whai
mea hoki tetahi, ka hoatu ano ki a ia: a
ki te kahore he mea a tetahi, ko āna ake
ka tangohia i a ia.

26 A i mea ano ia, E rite ana te
rangatiratanga o te rangi ki te tangata
i makā e ia te purapura ki te oneone;
27 A moe ana, ara ana, i te po i te ao,
me te tupu ano tera te purapura na, kua
roa, tē matauria te peheatanga. 28 E
hua ana hoki te whenua i tona kaha ake
ano; ko te rau ki mua, ko reira te puku,
muri iho ko te witi pakari i roto i te
puku. 29 Otira ka rite nga hua, na, ka
hohoro te tuku atu i tana toronaihi, kua
taea hoki te kotinga.

30 A i mea ano ia, Me whakarite e
tatou te rangatiratanga o te Atua ki te
aha? he aha oti te kupu whakarite hei
whakaritenga atu ma tatou? 31 E rite
ana ki te pua nani, i tona whakatokanga
ki te whenua, ko te iti rawa ia o nga
purapura katoa i runga i te whenua: 32
A ka oti te whakato, ka tupu, ka nui atu
i nga otaota katoa, a ka nui ona manga;
no ka noho nga manu o te rangi i tona
taumarumarutanga iho.

33 Na, he maha ana kupu whakarite
pera i korerotia ai e ia te kupu ki a
ratou, a ratou hoki i ahei ai te whakaro-
ngo. 34 A heoi ano ana kupu ki a ratou
he kupu whakarite anake: a ka mahue
ko ratou anake, ka whakaaturia e ia nga
mea katoa ki ana akonga.

35 A i mea ano ia ki a ratou i taua
ra, i te mea ka ahiahi, Tatou ka wha-
kawhiti ki tawahi. 36 Na, ka tono
ratou i te mano kia haere, a ka kawe i a
ia, i runga tonu ano ia i te kaipuke.
A i a ia ano etahi atu kaipuke no-
nohi. 37 Na, ko te putanga o tetahi
hau, he tupuhi, a eke ana nga ngaru ki
runga ki te kaipuke, a tomo noa. 38
Na, i runga ia i tetahi urunga e moe ana,
i te kei: a ka whakaara ratou i a ia, ka
mea ki a ia, E te Kai whakaako, kahore
o whakaaro ki a tatou ka ngaro nei?
39 Na, ka ara ia, a riria iho e ia te
hau, ka mea ia ki te moana, Kāti,
whakamutua. Na, mariri iho te hau,
a tino marino ana. 40 Katahi ia ka
mea ki a ratou, He aha ta koutou e
mataku nei? he aha koutou tē whaka-
pono ai? 41 Na, ka mataku whaka-
harahara ratou, ka mea tetahi ki tetahi,
Ko wai tenei, ina rongo rawa te hau me
te moana ki a ia?

UPOKO 5.

Tangata i nga rewera. 13 *Nga poaka.* 25
Pakaruhanga toto. 35 *Kotiro a Hairuha.*

A, TO ratou whitinga ki tera taha o
te moana, ki te whenua o nga
Kararini; 2 Na, mahuta kau i te kai-
puke, ka tutaki ki a ia tetahi tangata
i roto i nga urupa, he wairua poke tona,
3 Kei nga urupa nei tona nohoanga;
a, ahakoa he mekameka, kihai ia i taea
te here e tetahi tangata: 4 He maha
hoki ona herenga ki nga here waewae,
ki nga mekameka, heoi motumotuhia
ana e ia nga mekameka, mongamonga
noa ano nga here waewae: a kihai
tetahi tangata i ahei te whakamarie i a
ia. 5 I nga urupa tonu ia, i nga mau-
nga i te po i te ao, e hamama ana, e
haehae ana i a ia ki te kohatu. 6 A,
tona kitenga i a Ihu i tawhiti, oma ana
ia, koropiko ana ki a ia, 7 A he nui
tona reo ki te karanga, ka mea, Ko te
aha taku, tau, e Ihu, e te Tama a te
Atua i runga rawa? Ko te Atua taku
whakaoati mou, na, kaua ahau e whaka-
mamaetia. 8 He meatanga hoki nāna
ki a ia, Puta mai i tenei tangata, e te
wairua poke. 9 Na, ka ui ia ki a
ia, Ko wai tou ingoa? A ka whaka-
hokia e tera, ka mea, Ko Rihiona toku
ingoa: he tokomaha hoki matou. 10
A, nui atu tana inoi ki a ia kia kaua
ratou e tonoa i taua whenua. 11 Na,
kei reira kei nga maunga tetahi kahui
poaka e kai ana, tona tini. 12 Na,
ka inoi nga rewera katoa ki a ia, ka
mea, Tonoa matou ki nga poaka, kia
tomo matou ki a ratou. 13 Na, tukua
tonutia ana ratou e Ihu. Heoi, te pu-
tanga o nga wairua poke, ka tomo
ki nga poaka: te tino rerenga o te
kahui ra te pari ki te moana, (me te
mea e rua mano;) a paremo iho ki te
moana. 14 Na, whati ana nga kai
whangai o nga poaka, a korerotia ana
ki te pa, ki aua whenua. Na, ka puta
mai ratou kia kite i taua mea kua
meatia nei. 15 A, to ratou taenga ki
a Ihu, ka kite i te tangata i nohoia
nei e nga rewera, tera hoki i te rihiona,
e noho ana, kua oti te whakakakahu,
kua tika nga whakaaro a ka mataku

ratou. 16 A ka korerotia ki a ratou
e te hunga i kite, te meatanga ki te
tangata i nga rewera, ki nga poaka
hoki. 17 Na, ka anga ratou ka tohe
ki a ia kia haere atu i o ratou wahi.
18 Ano ka eke ia ki te kaipuke, ka
inoi ki a ia te tangata i nga rewera,
kia waiho ia hei hoa mona. 19 Otira
kihai a Ihu i tuku i a ia, i mea hoki
ki a ia, Haere ki tou whare, ki ou
whanaunga, ka korero ki a ratou i nga
mea nui i meinga e te Ariki ki a koe,
tana atawhaitanga ano i a koe. 20
Na, ka haere ia, ka anga ka korero ki
Rekaporihi, i nga mea nui i mea ai
a Ihu ki a ia: a miharo ana nga tāngata
katoa.

21 A, te whitinga ano o Ihu ki
tawahi i runga i te kaipuke, he rahi te
hui i huihui ki a ia: a i te taha ia o te
moana. 22 Na, ko te haerenga mai o
tetahi o nga rangatira o te whare kara-
kia, ko Hairuha tona ingoa; a ka kite
i a ia, ka takoto ki ona waewae, 23 A
he nui tana inoi ki a ia, ka mea, E
whakahemohemo ana taku tamahine
nohinohi: kia haere ake koe ki te wha-
kapa i ou ringa ki a ia kia ora ai; a ka
ora. 24 Na, haere tahi ana raua; a he
tini te tangata i aru i a ia, popō tonu
ki a ia.

25 Na, ko tetahi wahine e mate ana
i te pakaruhanga toto, tekau ma rua nga
tau, 26 A he maha nga meatanga a
nga rata tokomaha ki a ia, hemo noa
ana rawa katoa, tē matūtū ake tetahi
wahi, heoi kake haere ana *te mate;* 27
A, tona rongonga ki a Ihu, ka haere mai
i muri, i roto i te mano, a pa ana ki tona
kakahu. 28 I mea hoki, Ahakoa pa kau
ahau ki ona kakahu, ka ora ahau. 29
A mimiti tonu ake te puna o ona toto;
no ka mahara a roto o tona tinana kua
ora ia i te mate. 30 Na, mohio tonu a
Ihu kua puta he mana i roto i a ia, ka
tāhurihuri i roto i te mano, ka mea, Ko
wai tenei kua pa nei ki oku kakahu?
31 A ka mea ana akonga ki a ia, E
kite ana koe i te mano e popō nei ki a
koe, a e mea ana koe, Ko wai tenei kua
pa mai ki a au? 32 Heoi tirotiro ana
ia kia kite i te wahine i mea nei i tenei
mea. 33 Na, ka haere mai te wahine
me te wehi me te wiri, i mahara hoki
ki te mea i meatia ki a ia, a takoto ana
ki tona aroaro, korerotia katoatia ana e
ia te tikanga ki a ia. 34 Ano ra ko
Ihu ki a ia, E ko, na tou whakapono
koe i ora ai; haere marie, kia ora koe
i tou mate.

35 I a ia ano e korero ana, ka haere
mai etahi *o nga tāngata* o te rangatira o
te whare karakia, ka mea, Kua mate
to tamahine: hei aha ake māu te wha-
kararuraru i te Kai whakaako? 36
A, rongo kau a Ihu i te korerotanga o
taua kupu, ka mea ia ki te rangatira o
te whare karakia, Kaua e mataku, ko te
whakapono ia kia whakapono. 37 A
kihai tetahi tangata i tukua kia haere
tahi me ia, ko Pita anake, ko Hemi,
ko Hoani teina o Hemi. 38 A, te
taenga ki te whare o te rangatira o
te whare karakia, a ka kite ia i te nga-
ngau, i te nui hoki o te tangi, o te aue
a etahi. 39 Tona tomokanga ki roto, ka
mea ia ki a ratou, He aha koutou ka
ngangau ai, ka tangi ai? kahore te
kotiro i mate, engari e moe ana. 40 Na,
kataina iho ia e ratou. Heoi ka oti
katoa te pei ki waho, ka mau ia ki te
pāpā ki te whaea o te kotiro, ratou
ko ona hoa, a tomo ana ki te wahi i
takoto ai te kotiro. 41 Na, ka mau ia
ki te ringa o te kotiro, a ka mea ki a ia,
Tarita kumi; ko tona whakamaoritanga
tenei, E ko, ko taku kupu tenei ki a koe,
e ara. 42 Na, whakatika tonu ake te
kotiro, a haere ana; kotahi tekau ma
rua hoki ona tau. Na, ko te tino miha-
rotanga i miharo ai ratou. 43 A he nui
tana whakatupato i a ratou, kia kaua
tenei e mohiotia e tetahi tangata; a ka
kī kia hoatu he kai māna.

UPOKO 6.

Ihu i Nahareta e whakahaweatia ana. 7 Ka ngarea te tekau ma rua. 14 Nga kupu mona. 27 Matenga o Hoani. 34 Merekara whangai.

AI haere ia i reira, a ka tae ki tona
kāinga tupu; me te aru ano ana
akonga i a ia. 2 A ka taka mai te ha-
pati ka anga ia ka whakaako i roto i te
whare karakia; a he tokomaha i to
ratou rongonga ai i miharo, i mea, Nohea
anei mea a tenei tangata? a he matau-
ranga aha tenei kua homai nei ki a ia, i
oti ai anei merekara nui i ona ringa?
3 Ehara ianei tenei i te kamura, i te
tama a Meri, i te tuakana o Hemi, o
Hohi, o Hura, o Haimona? a kahore
ianei ona tuāhine i konei i a tatou?
Heoi hē ana ratou ki a ia. 4 Otira
ka mea a Ihu ki a ratou, Kei tona
kāinga anake, kei ona whanaunga, kei
tona whare, te poropiti hapa ai i te
honore. 5 A kihai ia i ahei te mea i
tetahi merekara ki reira, heoi ano ko te
whakapa i ona ringa ki etahi tāngata

ngoikore torutoru kia ora ai. 6 A
miharo ana ia ki to ratou whakapono-
kore.

Na, haereerea ana e ia nga kāinga
koraha, a tawhio noa, whakaako ai.

7 Katahi ia ka karanga i te tekau ma
rua, a ka anga ka tono i a ratou tokorua
tokorua; a hoatu ana ki a ratou he
mana hei *pei i* nga wairua poke. 8 I
mea ano ia ki a ratou kia kaua tetahi
mea e mauria ki te ara, hei te tokotoko
anake; kaua he putea, kaua he taro,
kaua he moni mo roto i te whitiki: 9
Engari nga hu, e here *na;* kaua ano
e takiruatia nga koti hei kakahu. 10
A i mea ano ia ki a ratou, Ka ta-
poko ki tetahi whare, hei reira noho
ai, a haere noa i reira. 11 A ki te
kahore etahi e manako ki a koutou, ki
te kore e whakarongo ki a koutou, ka
haere atu i reira, whakangahorotia te
puehu i raro i o koutou waewae hei
whakaatu ki a ratou. He pono taku e
mea nei ki a koutou, Erangi to Horoma
to Komora i te ra whakawa e māmā i to
taua pa. 12 Na, ka haere ratou, ka
kauwhau kia ripeneta nga tāngata. 13
A he maha nga rewera i peia, he toko-
maha ano nga turoro i kaukauria ki te
hinu, i whakaorangia.

14 A, te rongonga *ki a ia* o Kingi
Herora, (kua nui haere hoki tona ingoa,)
ka mea ia, Kua ara a Hoani Kai iriiri
i te hunga mate, a na reira i mahi ai
nga merekara i roto i a ia. 15 Ka mea
etahi, Ko Iraia ia. Ko etahi i mea,
He poropiti ia, he pera ranei me tetahi o
nga poropiti. 16 Heoi, te rongonga o
Herora, ka mea ia, Ko Hoani tenei i
poutoa e ahau te mātenga: kua ara ia i
te hunga mate. 17 I tono tangata hoki
taua Herora a hopukia ana a Hoani, a
herea iho ki te whare herehere, he
mea hoki mo Heroriaha, wahine a tona
tuakana, a Piripi: kua marenatia hoki
e ia. 18 Na Hoani hoki i mea ki a
Herora, E kore e tika kia riro i a koe te
wahine a to teina. 19 Na, ka mauāhara
a Heroriaha ki a ia, a ka mea kia wha-
kamatea ia; heoi kihai i taea: 20 I ho-
pohopo hoki a Herora ki a Hoani, i
mahara hoki he tangata tika, he tapu,
na, ka ata tiaki i a ia; a he maha ana
mea i mea ai ia i tona rongonga ai
ki a ia, i whakaahuareka ano ki te
whakarongo ki a ia. 21 A ka taka
mai tetahi wa pai, i ta Herora takanga
hapa i tona ra whanautanga ma ana
tāngata nunui, ma nga rangatira hoia,
ma nga tino tangata o Kariri; 22 Na, te
haerenga mai o te tamahine a taua
Heroriaha ki roto, ka kanikani, a ka
ahuareka a Herora, ratou ko te hunga e
noho tahi ana, ka mea te kingi ki te
kotiro, Māu e tono ki a au tau e pai
ai, a ka hoatu e ahau ki a koe. 23 Na,
ka oati ia ki a ia, Tāu e tono ai ki
ahau, ahakoa ko tetahi taha o taku
rangatiratanga, me hoatu e ahau ki a
koe. 24 Na, ka haere ia, ka korero ki
tona whaea, Me tono e au ki te aha?
A ka mea tera, Ki te mātenga o Hoani
Kai iriiri. 25 Na, hohoro tonu tona
haere ki te kingi, ka tono, ka mea,
Tāku i pai ai, kia homai e koe ki a
au aianei ko te mātenga o Hoani Kai
iriiri ki runga ki te rihi. 26 Heoi, pouri
rawa te kingi; *otira* i whakaaro ki te
oati, ki te hunga hoki e noho tahi ana
me *ia,* a kihai i pai kia whakakahoretia
tāna. 27 Na, tonoa tonutia ana he
kai patu e te kingi, i mea hoki kia
mauria mai tona mātenga: a haere ana
tera, poutoa iho e ia tona mātenga i roto
i te whare herehere, 28 A mauria mai
ana tona mātenga i runga i te rihi, hoatu
ana ki te kotiro: a na te kotiro i hoatu
ki tona whaea. 29 Ano ka rongo ana
akonga, ka haere ka tango i te tinana,
a whakatakotoria ana e ratou ki te
urupa.

30 Na, ka huihui nga apotoro ki a
Ihu, a korerotia ana e ratou ki a ia nga
mea katoa i mea ai ratou, i whakaako ai.
31 Na, ka mea ia ki a ratou, Haere mai
koutou nei ano ki te koraha, tatou anake,
kia tā ai te manawa: he tokomaha hoki
e haere mai ana e haere atu ana, no
kihai rawa ratou i watea ki te kai. 32
A haere puku ana ratou ki te koraha ki
tetahi wahi motu ke, ra te kaipuke. 33
A i kite nga mano i to ratou haerenga, a
he tokomaha i mātau ki a ia, na, ka
oma ra uta ki reira i roto i nga pa
katoa, a ko ratou kua tae, a huihui
ana ki a ia. 34 Ano ka puta a Ihu,
a ka kite i te hui nui, ka aroha ki a
ratou, no te mea i rite ratou ki te hipi
hepara-kore: a ka anga ia ka ako i a
ratou ki nga mea maha. 35 Na, kua
heke noa atu te ra, a ka haere mai ana
akonga ki a ia, ka mea, He wahi
koraha tenei, kua heke noa atu ano te
ra: 36 Tonoa ratou kia haere ki nga
whenua ki nga kāinga koraha i tetahi
taha, i tetahi taha, ki te hoko taro ma
ratou: kahore hoki ā ratou mea hei kai.
37 Na, ka whakahokia e ia, a ka mea
ki a ratou, Ma koutou e hoatu he kai
ma ratou. Ka mea ratou ki a ia, Me
haere oti matou ki te hoko taro ki
nga pene e rua rau, ka hoatu ai hei

kai ma ratou? 38 Ka mea ia ki a
ratou, E hia ā koutou taro? tikina tiro-
hia. A ka mohio ratou, na, ka mea, E
rima, e rua hoki nga ika. 39 Ka mea ia
ki a ratou kia meinga ratou katoa kia
noho, he nohoanga he nohoanga, ki
runga ki te tarutaru matomato. 40 Na,
ka noho ratou, he rōpū he rōpū, tataki
rau, tataki rima tekau. 41 A ka mau ia
ki nga taro e rima ki nga ika hoki e
rua, a ka titiro ki runga ki te rangi, ka
whakapai, ka whawhati i nga taro, a
hoatu ana ki ana akonga kia whakata-
kotoria ma ratou; i tuwhaina ano hoki
e ia nga ika e rua ma ratou katoa. 42
A kai katoa ana ratou, a ka makona.
43 A kotahi tekau ma rua nga kete i
kohia e ratou, kī tonu i nga whatiwha-
tinga, i nga ika hoki. 44 A me te mea
e rima mano nga tane i kai taro ra.

45 A akiaki tonu iho ia i ana akonga
kia eke ki te kaipuke, kia whakawhiti
i mua *i a ia* ki tawahi ki Petahaira,
i a ia e tono ana i te mano kia haere.
46 Na, ka mutu tana poroporoaki,
ka haere ia ki te maunga ki te inoi.
47 Na, kua ahiahi, a i waenga moana
te kaipuke, ko ia anake hoki i uta.
48 Na, ka kite ia i a ratou e ruwha ana
i te hoenga; i hē hoki ta ratou hau:
a i te wha o nga mataaratanga o te po,
ka haere atu ia ki a ratou, i haere *maori*
i runga i te moana, me te mea hoki
ka pahika ke i a ratou. 49 Ano ka kite
ratou i a ia e haere ana i runga i te
moana, ka mea ratou, He wairua! a ka
aue: 50 I kite hoki ratou katoa i a ia,
a ihiihi ana. Na, ka hohoro ia te korero
ki a ratou, a ka mea ki a ratou, Kia
manawanui: ko ahau tenei; kaua e
wehi. 51 Na, ka eke ia ki te kaipuke
ki a ratou; a mariri iho te hau: a nui
atu to ratou oho mauri, miharo ana.
52 Kihai hoki i mahara ki nga taro: he
pakeke hoki no o ratou ngakau.

53 A, to ratou whitinga, ka tae ki te
whenua o Kenehareta, a u ana ki uta.
54 A, to ratou mahutatanga i te kai-
puke, mohio tonu ratou ki a ia, 55 A
oma ana puta noa i taua whenua, a
tawhio noa, ka anga ka mau mai i nga
turoro i runga i nga moenga, ki te wahi
i rongo ai ratou kei reira ia. 56 A i
ana haerenga katoatanga ki nga kāinga
koraha, ki nga pa, ki nga whenua ranei,
ka whakatakotoria nga turoro ki nga
kāinga hoko, ka inoi ki a ia kia pa kau
ratou ki te taniko o tona kakahu: a ora
ake nga tāngata katoa i pa ki a ia.

UPOKO 7.

Ka whakahengia nga akonga. 8 *Ta Ihu.*
24 *Wahine Kanaani.* 31 *Turi, whango.*

NA, ka huihui ki a ia nga Parihi,
me etahi o nga karaipi i haere
mai i Hiruharama. 2 A, to ratou kite-
nga i etahi o ana akonga e kai taro ana
me te noa ano nga ringa, ara, kihai
i horoia, ka whakahe ratou. 3 E kore
hoki e kai nga Parihi, me nga Hurai
katoa, ki te kahore i ata horoia nga
ringa, e pupuri ana hoki i te wha-
karerenga iho a nga kaumatua. 4 E
kore ano ratou e kai *ina hoki mai* i te
kāinga hoko, ki te mea kahore i horoi.
He maha hoki era atu mea kua riro mai
kia puritia e ratou, nga horoinga a nga
kapa, o nga pāta, o nga mea parahi, o
nga nohoanga. 5 Katahi ka ui nga
Parihi me nga karaipi ki a ia, He aha
o akonga tē haere ai i runga i te wha-
karerenga iho a nga kaumatua, a kahore
e horoi i nga ringa ina kai taro? 6 Na,
ka whakahokia e ia, a ka mea ki a
ratou, Tika rawa ta Ihaia i poropiti ai
mo koutou mo te hunga tinihanga, te
mea hoki i tuhituhia,

Te iwi nei, ko nga ngutu hei wha-
kahonore i a au,
Matara noa atu ia i a au o ratou
ngakau.
7 Otira maumau karakia noa ratou ki
a au,
Ta ratou nei hoki e whakaako ai ko
nga whakahau a te tangata.

8 Kua whakarerea hoki e koutou ta te
Atua kupu ako, pupuri ai i te whakare-
renga iho a nga tāngata, i nga horoinga
o nga pāta, o nga kapa: he maha hoki
nga mea pena e meinga ana e koutou.
9 I mea ano ia ki a ratou, Tena ra
ta koutou hanga ki te whakakahore i
te whakahau a te Atua, kia mau ai
koutou ki ta koutou whakarerenga iho.
10 I mea hoki a Mohi, Whakahonoretia
tou pāpā me tou whaea; me tenei, Ki
te kohukohua e tetahi *tona* pāpā, whaea
ranei, kia mate ia mate rawa: 11 Ko
koutou ia hei mea, Ki te mea tetahi ki
tona pāpā, ki tona whaea ranei, Ko taku
mea hei atawhainga mou, he koropana,
ara, he mea i whakaherea, 12 Na, heoi
ano a koutou tukunga i a ia, ki te mea
i tetahi mea ma tona pāpā ma tona
whaea ranei; 13 Ka waiho nei e koutou
ta koutou whakarerenga iho, i whaka-
rerea iho nei e koutou, hei whakaka-
hore mo ta te Atua kupu: a he maha
nga mea pena e meinga ana e koutou.

14 Na, karangatia ana e ia te mano katoa, a mea ana ki a ratou, Whakarongo koutou katoa, kia mātau koutou: 15 Kahore he mea o waho o te tangata ka tapoko nei ki roto ki a ia hei whakanoa i a ia: engari nga mea e puta ana i roto i a ia, ma enei e noa ai te tangata. 16 Ki te whai taringa tetahi hei whakarongo, kia rongo ia. 17 Ano ka mawehe mai ia i te mano ki te whare, ka ui ana akonga ki a ia ki te tikanga o tena kupu whakarite. 18 Na, ka mea ia ki a ratou, Ha, e kuare ana ano koutou? Kahore koutou i mātau, ko nga mea katoa o waho e tapoko nei ki te tangata, e kore ia e noa i era; 19 No te mea e kore e tapoko ki tona ngakau, engari ki te kopu, a puta ana ki te poka, me te tahi ano i nga kai katoa? 20 I mea ano ia, Ko te mea e puta ake ana i te tangata, ma tera e noa ai te tangata. 21 No roto hoki no te ngakau o nga tāngata te putanga o nga whakaaro kino, o nga puremu, o nga moe puku, o nga kohuru, 22 O nga tahae, o nga hiahia apo, o nga kino, o te tinihanga, o te hiahia taikaha, o te kanohi kino, o te kohukohu, o te whakapehapeha, o te wairangi: 23 No roto te putanga ake o anei kino katoa, a ma reira e noa ai te tangata.

24 Na, ka whakatika atu ia i reira, ka haere ki nga wahi o Taira, o Hairona, a tomo ana ki tetahi whare, kihai i pai kia rongo tetahi tangata: otiia kihai i ngaro. 25 I rongo hoki ki a ia tetahi wahine, he wairua poke to tana kotiro, a haere ana, takoto ana ki ona waewae: 26 He wahine Kariki hoki ia, no Hairopinihia tona iwi; ka inoi ki a ia kia peia e ia te rewera i roto i tana kotiro. 27 Na, ka mea a Ihu ki a ia, Tukua kia mātua makona nga tamariki: e kore hoki e pai kia tangohia te taro a nga tamariki, kia makā ma nga kuri. 28 Na, ka whakahokia e ia, a ka mea ki a ia, Ae ra, e te Ariki: e kai ana ano nga kuri i raro i te tepu i nga kongakonga a nga tamariki. 29 Na, ka mea ia ki a ia, Koia kei tena kupu, haere; kua puta te rewera i roto i to kotiro. 30 A, tona haerenga ki tona whare, na, rokohanga atu kua puta te rewera, a ko tana kotiro e takoto ana i runga i te moenga.

31 A i hoki ano ia i nga wahi o Taira, o Hairona, a haere ana ki te moana o Kariri, ra waenga o nga wahi o Rekaporihi. 32 Na, ka mauria mai ki a ia he turi e whango ana; ka tohe ki a ia kia whakapākia iho tona ringa ki a ia. 33 Na, ka tangohia ia i roto i te mano ki tahaki, a kuhua ana ona maihao ki ona taringa, na ka tuwha, ka whakapa ki tona arero; 34 Ka titiro ki te rangi, ka hotu tona manawa, ka mea ki a ia, Epata, ara, Kia puare. 35 Na, puare tonu iho ona taringa, a korokoro noa ana te here o tona arero, na, kua tika ana korero. 36 Katahi ia ka whakatupato i a ratou kia kaua e korerotia ki te tangata: otira whakatupato noa ia i a ratou, nui noa atu ta ratou korero; 37 A tino miharo rawa ratou, ka mea, Pai tonu tana meatanga i nga mea katoa: e mea ana ia i nga turi kia rongo, i nga reo kore kia korero.

UPOKO 8.

Nga mano e wha. 10 *Nga Parihi e mea ana ki te tohu.* 14 *Kupu mo ratou.* 22 *Matapo.* 27 *Mo tona matenga.* 34 *Kia maia.*

IAUA ra i te mano e nui rawa ana, a kahore he kai ma ratou, ka karanga a Ihu ki ana akonga, ka mea ki a ratou, 2 E aroha ana ahau ki nga tāngata, ka toru nei hoki o ratou ra e noho ana ki a au, a kahore ā ratou kai: 3 A ki te tonoa pukutia e ahau ki o ratou whare, ka hemo ki te ara: i haere mai hoki etahi o ratou i tawhiti. 4 Na, ka whakahokia ki a ia e ana akonga, Me aha te tangata ka makona ai enei i te taro i konei i te koraha? 5 Ka ui ia ki a ratou, E hia ā koutou taro? Ka mea ratou, E whitu. 6 Na, ka mea ia ki te mano kia noho ki te whenua: a ka mau ki nga taro e whitu, ka whakawhetai, ka whawhati, a hoatu ana e ia ki ana akonga kia whakatakotoria; a whakatakotoria ana e ratou ma te mano. 7 He ika ano ā ratou torutoru nei, he mea nonohi: a ka mutu te whakapai, ka mea ia kia whakatakotoria hoki era. 8 Na, kai ana ratou, a ka makona: a kohia ake ana o nga whatiwhatinga i toe e whitu kete. 9 A me te mea e wha mano te hunga i kai: a tonoa ana ratou e ia. 10 Na, eke tonu ia, ratou ko ana akonga, ki te kaipuke, a ka tae ki nga wahi o Taramanuta.

11 Na, ka haere mai nga Parihi, ka anga ka totohe ki a ia, ka rapu tohu i a ia i te rangi, hei whakamatautau mona. 12 Na, ka hotu tona wairua, ka mea ia, He aha tenei whakatupuranga ka rapu ai ki te tohu? he pono taku e mea nei ki a koutou, E kore e hoatu he tohu ki tenei whakatupuranga. 13 Na, mahue

ake ratou i a ia, a eke ana ano ia ki te
kaipuke, rere ana ki tera taha.
14 Na, i wareware ratou ki te mau
taro, a kotahi anake a ratou taro i te
kaipuke. 15 Na, ka whakatupato ia i a
ratou, ka mea, Kia mahara, kia tupato
i te rewena a nga Parihi, i te rewena
hoki a Herora. 16 A ka korerorero
ratou ki a ratou ano, ka mea, No te mea
kahore ā tatou taro. 17 A ka mohio a
Ihu, ka mea ki a ratou, He aha koutou
ka korerorero ai no te mea kahore ā
koutou taro? kiano koutou i mātau
noa, kiano i mahara? e pakeke tonu
ana ano ranei o koutou ngakau? 18
He kanohi nei o koutou, a kahore e
kite? he taringa nei o koutou, a ka-
hore e rongo? kahore e mahara? 19 I
a au i whawhati i nga taro e rima ma
nga mano e rima, e hia nga kete kī
o nga whatiwhatinga i kohia e kou-
tou? Ka mea ratou ki a ia, Kotahi
tekau ma rua. 20 I nga *taro* hoki e
whitu ma nga mano e wha, e hia nga
kete kī o nga whatiwhatinga i kohia
e koutou? Ka mea ratou, E whitu. 21
Na, ka mea ia ki a ratou, He aha ra
koutou tē mātau ai?
22 A, tona taenga ki Petahaira, ka
kawea mai e ratou he matapo ki a ia,
a ka inoi ki a ia kia whakapangia e ia.
23 Na, ka mau ia ki te ringa o te
matapo, ka arahi i a ia ki waho o te
kāinga; ka tuwha ki ona kanohi, a
whakapakia ana ona ringa ki a ia, ka
ui ki a ia me kore ia e kite i tetahi
mea. 24 Na, ka titiro ake ia, ka mea,
E kite ana ahau i nga tāngata e haere-
ere ana me te mea he rakau. 25 Me
i reira ka whakapakia ano nga ringa
ki ona kanohi, a ka mea i a ia kia
titiro mai: na, ka ora ia, a ka mārama
te titiro ki nga tāngata katoa. 26 Na,
ka tono ia i a ia ki tona whare, ka
mea, Kaua e tomo ki te kāinga, kaua
ano e korerotia ki tetahi i te kāinga.
27 Na, ka haere a Ihu, ratou ko ana
akonga, ki nga kāinga o Hiharia Piripai:
a i te ara ka ui ia ki ana akonga, ka mea
ki a ratou, Ki ta nga tangata kī, ko wai
ahau? 28 Na, ko ta ratou whakahoki-
nga, Ko Hoani Kai iriiri: ki ta etahi, ko
Iraia; a ki ta etahi, ko tetahi o nga poro-
piti. 29 Na, ka mea ia ki a ratou, A ki
ta koutou kī, ko wai ahau? Na, ko te
wkakahokinga a Pita, ka mea ki a ia, Ko
te Karaiti koe. 30 Na ka whakatupato
ia i a ratou, kia kaua ia e korerotia ki
te tangata. 31 Katahi ia ka anga ka
whakaako i a ratou, kua takoto te tika-
nga kia maha nga mamae o te Tama
a te tangata, kia whakakinongia hoki e
nga kaumatua, e nga tohunga nui, e nga
karaipi, a kia whakamatea, kia ara ano
hoki ina pahure nga ra e toru. 32 I
korerotia mata-nuitia ano taua kupu
e ia. A ka mau a Pita ki a ia, ka anga
ka whakahe ki tana. 33 Otira ka tahuri
ia ka titiro ki ana akonga, ka whakahe
ki ta Pita, ka mea, Haere ki muri i a au,
e Hatana: kahore hoki ou ngakau ki nga
mea a te Atua, engari ki ā te tangata.
34 Na, ka karangatia e ia te mano, ratou
ko ana akonga, a ka mea ki a ratou, Ki
te mea tetahi tangata kia haere mai ki
te whai i a au, me whakakahore ia e ia
ano, me amo tona ripeka, ka aru ai i a
au. 35 Ki te whai tetahi kia ora, ka
mate ia; a ki te mate tetahi, mona i
whakaaro ki a au, ki te rongo pai ano
hoki, ka ora ia. 36 He aha hoki te
pai ki te tangata, ki te riro i a ia te ao
katoa, a ka kore he ora mona? 37 He
aha hoki ta te tangata e hoatu ai hei
utu mona kia ora? 38 Ki te whakama
hoki tetahi ki a au me aku korero, i
tenei whakatupuranga puremu, kino; ka
whakama ano te Tama a te tangata ki
a ia, ina haere mai i runga i te koro-
ria o tona Matua, ratou ko nga anahera
tapu.

UPOKO 9.

1 *Whakaahuatanga ketanga.* 11 *Iraia.* 14
Wairua kino ka peia. 30 *Mo tona mate-
nga.* 33 *Kei whakakake.* 38 *He aha te kore
noa ai e whai tahi.*

I MEA ano ia ki a ratou, He pono
taku e mea nei ki a koutou, Tenei
ano etahi o te hunga e tu nei, e kore
e pāngia e te mate, kia kite ra ano i te
rangatiratanga o te Atua e haere mai
ana i runga i te kaha.
2 A ka pahure nga ra e ono, ka mau
a Ihu ki a Pita, ki a Hemi, ki a Hoani,
na, kawea ana ratou e ia ki runga ki te-
tahi maunga tiketike, ko ratou anake: a
ka puta ke tona ahua i to ratou aroaro.
3 A, kanapa tonu ona kakahu, ma tonu
me te hukarere; e kore e taea e te kai
horoi i runga i te whenua te mea kia
pera te ma. 4 Na, ka kitea e ratou a
Iraia raua ko Mohi: e korerorero ana
hoki raua ki a Ihu. 5 Na, ka oho a
Pita, ka mea ki a Ihu, E te Kai wha-
kaako, he mea pai kia noho tatou ki
konei: na, kia hangā e matou etahi wha-
rau kia toru; kia kotahi mou, kia kotahi
mo Mohi, kia kotahi mo Iraia. 6 Ka-
hore hoki ia i mātau ki tana e korero ai;

i wehi hoki ratou. 7 A ko tetahi kapua
e taumarumaru ana ki runga ki a ratou:
a ka puta he reo i te kapua, e mea
ana, Ko taku Tama tenei i aroha ai;
whakarongo ki a ia. 8 A titiro rawa
mai ratou ki tetahi taha ki tetahi taha,
kahore a ratou tangata i kite ai, ko ratou
anake ko Ihu.

9 A i a ratou e heke iho ana i te mau-
nga, ka whakatupato ia i a ratou kia kaua
e korerotia ki te tangata ā ratou i kite ai,
kia ara ra ano te Tama a te tangata i te
hunga mate. 10 A i puritia taua kupu
e ratou, ka uiui ki a ratou ano, he aha
ra te aranga ake i te hunga mate. 11 A
ka ui ratou ki a ia, ka mea, He aha nga
karaipi ka mea ai, ko Iraia kia mātua
puta mai? 12 Na, ka whakahokia e ia,
a ka mea ki a ratou, E puta ana ano a
Iraia ki mua, ki te whakatika i nga mea
katoa; kua oti ano te tuhituhi mo te
Tama a te tangata, kia maha ona mamae,
kia whakakahoretia. 13 Ko taku kupu
ia tenei ki a koutou, Kua tae mai ano a
Iraia, heoi meatia ana e ratou ki a ia ta
ratou i pai ai, nga mea hoki i tuhituhia
mona.

14 A, tona taenga ki nga akonga, ka
kite ia he rahi te hui e karapoti ana i a
ratou, me nga karaipi e totohe ana ki a
ratou. 15 A kite kau te mano katoa
i a ia, ka miharo, a oma ana, oha ana
ki a ia. 16 Na, ka ui ia ki nga ka-
raipi, He aha ta koutou e totohe na ki
a ratou? 17 Na, ka whakahokia e te-
tahi i roto i te mano, ka mea, E te Kai
whakaako, kua kawea mai e ahau taku
tama ki a koe, he wairua reo-kore tona;
18 A i nga wahi e hopu ai *te wairua* i a
ia, ka taia iho: tutū ana te huka, tetea
noa iho ona niho, a pakoko haere ana:
i mea ano ahau ki āu akonga kia peia ia
ki waho; heoi kihai i taea e ratou. 19
Na, ko tana whakahokinga ki a ia, ka
mea, E te uri whakapono-kore, kia pehea
te roa o taku nohoanga ki a koutou? kia
pehea te roa o taku manawanuitanga ki
a koutou? Kawea mai ki a au. 20 Na,
kawea mai ana ia ki a ia: a, tona kitenga
i a ia, na, haea tonutia iho ia e te wairua;
a hinga ana ia ki te whenua, ka oke, ka
huka. 21 Na, ka ui ia ki tona matua,
Pehea te roa o tenei mea i a ia? Ka
mea mai ia, No te tamarikitanga: 22 A
he maha ana turakanga i a ia ki te ka-
pura, ki te wai, kia ngaro ai: otira ki te
taea e koe te aha ranei, arohaina maua,
kia puta to whakaaro ki a maua. 23
Ka mea a Ihu ki a ia, Ki te taea e koe te
whakapono, ka taea nga mea katoa e te
tangata whakapono. 24 Na, karanga
tonu mai te matua o te tama, ka mea,
me *te heke ano* nga roimata, E whaka-
pono ana ahau, e te Ariki; kia puta to
whakaaro ki taku whakapono-kore. 25
Na te kitenga o Ihu i te mano e oma
mai ana, ka riria e ia te wairua poke, ka
mea ki a ia, E te wairua reokore, turi,
ko taku kī tenei ki a koe, Puta mai i
roto i a ia, kaua ano e tomo ki roto
ki a ia a muri ake nei. 26 Na, hama-
ma ana tera, a haehae noa iho i a ia, a
puta ana ki waho: no ka pera *taua ta-
ngata* me te tupapaku, a he tokomaha i
mea, Kua mate. 27 Na, ka mau a Ihu
ki tona ringa, ka whakaara i a ia; a ka
whakatika ia. 28 A ka tomo ia ki te
whare, ka ui puku ana akonga ki a ia,
He aha matou tē ahei ai te pei i a ia ki
waho? 29 Ano ra ko ia ki a ratou, E
kore e puta noa te pena, ma te inoi
anake, ma te noho puku.

30 Na, ka hapainga e ratou i reira, a
haere ana ra waenganui o Kariri; a kihai
ia i pai kia rangona e tetahi. 31 Ko
tana hoki tena i whakaako ai ki ana ako-
nga, i mea ai ki a ratou, Ka tukua te
Tama a te tangata ki nga ringa o nga
tāngata, a ma ratou ia e whakamate; a
ka oti ia te whakamate, ka ara ake i te
toru o nga ra. 32 Na, kihai ratou i mā-
tau ki taua kupu, a ka mataku ki te ui
ki a ia.

33 Na, tona taenga ki Kaperenauma:
a i a ia i roto i te whare, ka ui ia ki a
ratou, He aha ta koutou i korerorero ai
ki a koutou i te ara? 34 A kihai ratou
i kīkī: ko ta ratou hoki i korerorero ai
ki a ratou i te ara, ko wai e nui rawa.
35 Na, ka noho ia, a ka karanga i te
tekau ma rua, ka mea ki a ratou, Ki te
whai tetahi kia waiho ko ia hei mua, ka
waiho ia hei muri i te katoa, hei kai mahi
ma te katoa. 36 I mau ano ia ki tetahi
tamaiti nohinohi, a whakaturia ana ki
waenganui i a ratou: na, ko okooko i a
ia, a ka mea ki a ratou, 37 Ki te mana-
ko tetahi ki tetahi o nga tamariki penei,
he whakaaro ki toku ingoa, e manako
ana ia ki a au: a ki te manako tetahi
ki a au, ehara ahau i tana i manako ai,
engari ko toku kai tono mai.

38 Na, ka oho a Hoani ki a ia, ka
mea, E te Kai whakaako, i kite matou
i tetahi e pei rewera ana i runga i tou
ingoa, a kahore e haere tahi tatou:
na, riria iho e matou, mona kahore e
haere tahi tatou. 39 Na, ka mea a
Ihu, Kaua ia e riria: ki te mea hoki
noku te ingoa e mahi merekara ai te-
tahi, e kore e hohoro tana korero kino
moku. 40 Ko ia hoki ehara i te hoa

riri ki a tatou, no tatou ia. 41 Ki te whakainumia koutou e tetahi ki te kapa wai, he whakaaro ki toku ingoa, no te mea no te Karaiti koutou, he pono taku e mea nei ki a koutou, e kore ia e hapa i tona utu. 42 Na, ki te mea tetahi kia hē tetahi o enei mea nonohi e whakapono nei ki a au, he nui te pai ki a ia ki te whakawerewerea tetahi kohatu mira ki tona kakī, a ka makā ia ki te moana. 43 Na, ki te hē koe i tou ringa, poutoa: he nui hoki te pai ki a koe kia tomo mutu koe ki te ora, a kia kaua e haere me te mau ano nga ringa e rua ki Kehena, ki te kapura e kore e tineia: 44 Ki te wahi e kore ai e mate to ratou kutukutu, ki te kapura e kore e tineia. 45 Ki te hē ano koe i tou waewae, poutoa: he nui hoki te pai ki a koe kia tomo kopa koe ki te ora, a kia kaua e makā me te mau ano nga waewae e rua ki Kehena, ki te kapura hoki e kore tineia: 46 Ki te wahi e kore ai e mate to ratou kutukutu, ki te kapura e kore e tineia. 47 Ki te hē ano koe i tou kanohi, makā atu: he pai hoki ki a koe kia tomo kanohi tahi ki te rangatiratanga o te Atua, a kia kaua koe e makā me nga kanohi e rua ki te kapura o Kehena: 48 Ki te wahi e kore ai e mate to ratou kutukutu, ki te kapura e kore e tineia. 49 Ta te mea ka totetia nga tāngata katoa ki te kapura, ka totetia ano nga patunga tapu katoa ki te tote. 50 He pai te tote: otira ki te pirau te tote, ma te aha e whai tikanga tote ai? Kia whai tote i roto i a koutou, kia mau hoki te rongo a tetahi ki tetahi.

UPOKO 10.

Whakarere wahine. 13 *Mo nga tamariki.* 22 *Tangata taonga.* 28 *Whakarere taonga.* 32 *Mo tona matenga, aranga.* 35 *Patu i te whakakake o Hoani ma.* 46 *Paratimiuha.*

NA, ka whakatika ia i reira, a haere ana ki nga wahi o Huria ra tera taha o Horano: na, ka huihui mai ano nga mano ki a ia; a ka whakaako ano ia i a ratou, ko tana hanga hoki ia. 2 Na, ka haere mai nga Parihi, ka ui ki a ia, He mea tika ranei kia whakarere te tangata i *tana* wahine? he whakamatautau hoki mona. 3 Na, ka whakahokia e ia, a ka mea ki a ratou, He aha ta Mohi i mea ai ki a koutou? 4 Ka ki mai ratou, I tukua e Mohi kia tuhituhia he pukapuka whakarere, ka whakarere ai. 5 Na, ka whakahokia e Ihu, a ka mea ki a ratou, Na te pakeke o o koutou ngakau i tuhituhia ai e ia tenei kupu ako ki a koutou. 6 I te orokohanganga ia, i hangā raua e te Atua he tāne he wahine. 7 Mo konei ka mahue i te tangata tona pāpā me tona whaea, a ka piri ki tana wahine; 8 A hei kikokiko kotahi raua tokorua: na, heoi ano to raua tokoruatanga, engari kotahi ano kikokiko. 9 Na, ā te Atua i hono ai, kaua e wehea e te tangata. 10 A i te whare ka ui ano ana akonga ki a ia ki taua mea. 11 A ka mea ia ki a ratou, Ki te whakarere tetahi i tana wahine, a ka marena i tetahi atu, e puremu ana ia, e hara ana ki tera. 12 Ki te whakarere ano te wahine i tana tāne, a ka marenatia ki tetahi atu, e puremu ana ia.

13 Na, ka kawea mai ki a ia etahi tamariki nonohi, kia pa ai ia ki a ratou: otira ka riria e nga akonga te hunga nāna i kawe mai. 14 Ā, te kitenga o Ihu, ka riri, a ka mea ki a ratou, Tukua nga tamariki nonohi kia haere mai ki a au, kaua hoki ratou e araia atu: no nga penei hoki te rangatiratanga o te Atua. 15 He pono taku e mea nei ki a koutou, Ki te kahore e rite te tango a tetahi i te rangatiratanga o te Atua ki ta te tamaiti nohinohi, e kore ia e tomo ki roto. 16 Na, okookona ana ratou e ia, whakapakia iho ona ringa ki a ratou, a manaakitia ana ratou.

17 Na, i a ia e haere ana i te huarahi, ka oma mai tetahi, tukua iho ana nga turi ki a ia, ka ui ki a ia, E te Kai whakaako pai, me aha ahau ka whiwhi ai ki te oranga tonutanga? 18 Na, ka mea a Ihu ki a ia, He aha ahau i kiia ai e koe he pai? kahore tetahi i pai, kotahi anake ko te Atua. 19 E mātau ana koe ki nga ture, Kaua e puremu, Kaua e patu tangata, Kaua e tahae, Kaua e whakapae teka, Kaua e kaia, Whakahonoretia tou pāpā me tou whaea. 20 Na, ka whakahokia mai e tera, a ka mea ki a ia, E te Kai whakaako, kua rite katoa enei mea i a au no toku tamarikitanga ake. 21 Na, ka titiro a Ihu ki a ia, ka aroha ki a ia, ka mea ki a ia, Kotahi te mea kahore nei i a koe: haere, hokona ou mea, ka hoatu ki nga rawakore, a e whai taonga koe ki te rangi: katahi ka amo i te ripeka, ka aru i a au. 22 Otira i mamae ia ki taua kupu, a haere pouri ana: he maha hoki ona taonga.

23 Na, ka tirotiro a Ihu, ka mea ki ana akonga, Anō te whakauaua o te

tapoko o te hunga taonga ki te rangatiratanga o te Atua! 24 Na, ka miharo nga akonga ki ana kupu. A ka whakahokia ano e Ihu, ka mea ki a ratou, E tama ma, anō te whakauaua o te tapoko ki to te Atua rangatiratanga o te hunga e whakawhirinaki ana ki nga taonga! 25 Erangi te haere o te kamera ra te kowhao o te ngira he mea takoto noa, he *whakauaua* rawa ia te haere o te tangata taonga ki roto ki te rangatiratanga o te Atua. 26 Na, rahi rawa to ratou miharo, a ka mea ki a ratou ano, Ko wai ra e ora? 27 Na, ka titiro a Ihu ki a ratou, ka mea, E kore tenei e taea e te tangata, ki te Atua ia e taea ano: e taea hoki nga mea katoa e te Atua. 28 Katahi ka anga a Pita ka mea ki a ia, Na, kua mahue nei i a matou nga mea katoa, kua aru nei i a koe. 29 Na, ka whakahokia e Ihu, a ka mea, He pono taku e mea nei ki a koutou, Ki te whakarerea e tetahi tangata, he whare, he teina, he tuāhine, he pāpā, he whaea, he wahine, he tamariki, he māra, he whakaaro hoki nāna ki a au, ki te rongo pai ano hoki, 30 Ina, tataki rau nga mea e riro i a ia i tenei wa, he whare, he teina, he tuāhine, he whaea, he tamariki, he māra, me te whakatoinga: a i te ao meake puta, he oranga tonutanga. 31 He tokomaha ia o mua e waiho ki muri; ko o muri hoki ki mua.

32 Na, i te huarahi ratou e haere ana ki Hiruharama; me te haere ano a Ihu i mua i a ratou: na, e miharo ana ratou; e aru mataku ana. Heoi ka mau ano ia ki te tekau ma rua, ka anga ka korero ki a ratou i nga mea meake pa ki a ia, 33 Nana, e haere ana tenei tatou ki Hiruharama; a ka tukua te Tama a te tangata ki nga tohunga nui, ki nga karaipi; a ka kiia ia e ratou kia mate, ka tukua hoki ia e ratou ki nga tauiwi: 34 A ka tawaia ia, ka whiua, ka tuwhaina, ko whakamatea: a i te toru o nga ra ka ara.

35 Na, ka haere ki a ia a Hemi raua ko Hoani, nga tamariki a Heperi, ka mea, E te Kai whakaako, e mea ana maua kia meatia e koe ta maua e inoi ai. 36 Na, ka mea ia ki a raua, He aha ta korua e mea ai kia meatia e ahau ma korua? 37 Ka mea raua ki a ia, Tukua ki a maua kia noho, tetahi ki tou matau, tetahi ki tou maui, i tou kororia. 38 Na, ko te meatanga a Ihu ki a raua, Kahore korua e mātau ki ta korua e inoi nei; e ahei ranei korua te inu i te kapa ka inumia nei e ahau? kia iriiria ki te iriiringa ka iriiria nei ahau? 39 Ka mea raua ki a ia, E ahei ano. Ka kī mai a Ihu ki a raua, E inu ano korua i te kapa ka inumia e ahau; e iriiria korua ki te iriiringa e iriiria ai ahau: 40 Tena ko te noho ki toku matau, ki toku maui, ehara i te mea maku e hoatu, engari *ka riro* i te hunga i whakaritea nei mo ratou. 41 A, te rongonga o te tekau, ka anga ka riri ki a Hemi raua ko Hoani. 42 Na, ka karangatia ratou e Ihu, a ka mea ia ki a ratou, E mahara ana koutou, ko te hunga e kiia ana he kawana no nga tauiwi, hei whakatupu rangatira ki a ratou; a ko o ratou tāngata rarahi hei akiaki i a ratou. 43 Otira e kore e pera i roto i a koutou: engari ki te mea tetahi kia whakatupu tangata rahi i roto i a koutou, me whakatupu kai mahi ia ma koutou: 44 A ki te mea tetahi o koutou kia whakatupu tino tangata, me whakatupu pononga ia ma te katoa. 45 Kihai nei hoki te Tama a te tangata i haere mai kia mahia he mea māna, engari kia mahi ia, kia tuku hoki i a ia kia mate hei utu mo nga tāngata tokomaha.

46 Na, ka tae ratou ki Heriko: a i a ia e haere atu ana i roto i Heriko, ratou ko ana akonga, ko te mano tini, e noho ana a Paratimiuha tama a Timiuha, he matapo, i te taha o te ara, ki te tono mea māna. 47 A, tona rongonga ko Ihu o Nahareta tena, ka anga ia ka karanga, ka mea, E Ihu, e te Tama a Rawiri, kia aroha ki a au. 48 A he tokomaha ki te riri i a ia kia noho puku: heoi tino rahi ake tana karanga, E te Tama a Rawiri, kia aroha ki a au. 49 Na, ka tu a Ihu, ka mea kia karangatia ia. A karangatia ana e ratou te matapo, ka mea ki a ia, Kia maia, whakatika; e karanga ana ia ki a koe. 50 Na, ka whakarerea e ia tona kakahu, a whakatika ana, haere ana ki a Ihu. 51 Na, ka oho a Ihu, ka mea ki a ia, He aha tāu e hiahia na kia meatia e ahau māu? Ka kī te matapo ki a ia, E te Ariki, kia titiro ahau. 52 Ka mea a Ihu ki a ia, Haere; na tou whakapono koe i ora ai. Na, titiro tonu iho ia, a aru ana i a Ihu i te ara.

UPOKO 11.

Kei Hiruharama. 12, 20 *Te piki.* 15 *Hokohoko i roto i te temepara.* 27 *Nga mangai o nga tino tohunga ka purua.*

ANO ka tata ratou ki Hiruharama ki Petapaki ki Petani, *a ka tae* ki maunga Oriwa, tokorua ana akonga i

tonoa e ia, 2 I mea ano ia ki a raua,
Haere ki te kāinga e anga mai ana ki
a korua: a tomo kau ki reira, ka kite
i tetahi kuao e here ana, kahore ano kia
nohoia e te tangata; wetekina, arahina
mai. 3 A ki te kī mai tetahi tangata ki
a korua, He aha tenei ka meinga ai e
korua? ka mea atu, E mea ana te Ariki
ki a ia māna; na, ka tukua tonutia mai
ki konei. 4 Na, haere ana raua, a ka
kitea te kuao e here ana ki te kuwaha i
waho i te pekanga o te ara; a wetekina
mai ana e raua. 5 A ka mea etahi o
te hunga e tu ana i reira ki a raua, He
aha ta korua e wewete na i te kuao?
6 Na, ka korerotia e raua ki a ratou ta
Ihu i mea ai: a tukua mai ana raua e
ratou. 7 A ka arahina te kuao ki a Ihu,
na, wharikitia ana o raua kakahu ki runga
ki a ia; a noho ana ia i runga. 8 Na,
he tokomaha i whariki i o ratou kakahu
ki te ara: ko etahi i kokoti i nga manga
o nga rakau, a wharikitia ana ki te ara.
9 Ko te hunga i haere i mua, me te
hunga i haere i muri, i karanga, i mea,
Ohana; Ka whakapaingia ia e haere mai
ana i runga i te ingoa o te Ariki: 10 Ka
whakapaingia te rangatiratanga o to
tatou matua o Rawiri, e haere mai ana i
runga i te ingoa o te Ariki: Ohana i
runga rawa.

11 Na, ka tomo a Ihu ki Hiruharama,
ki roto hoki ki te temepara: a tirotirohia
iho e ia nga mea katoa, ko te wa hoki ia
o te ahiahi, na, haere ana ia ratou ko
te tekau ma rua ki Petani.

12 Na, i te aonga ake, i a ratou kua
riro mai i Petani, ka hiakai ia: 13 A,
tona kitenga i tetahi piki i tawhiti, he
rau ona, ka haere atu, me kore e kitea
tetahi mea i runga: a, tona taenga atu,
kihai i kitea e ia tetahi mea, he rau anake;
ehara hoki i te po piki. 14 Na, ka
oho a Ihu, ka mea ki taua *rakau*, Kaua
rawa te tangata e kai i tetahi hua ou
ake tonu atu; me te whakarongo ano
ana akonga.

15 A ka tae ratou ki Hiruharama: na,
te tomokanga o Ihu ki te temepara, ka
anga ka pei ki waho i te hunga e hoko
atu ana e hoko mai ana i roto i te
temepara, a hurihia ake nga tepu o nga
kai whakawhitiwhiti moni, me nga
nohoanga o nga kai hoko kukupa; 16
Kihai ano i tukua kia kawea tetahi oko
e te tangata ra te temepara. 17 A i
whakaako ia, i mea ki a ratou, Kahore
koia i tuhituhia, Ka karangatia toku
whare he whare inoi mo nga tauiwi
katoa? otiia kua meinga nei e koutou
hei ana mo nga kai pahua. 18 A i
rongo nga karaipi me nga tohunga nui,
a ka rapu ki te pehea e whakangaromia
ai ia: i mataku hoki ratou i a ia, no
te mea i miharo te mano katoa ki tana
ako.

19 Ano ka ahiahi, ka haere ia ki waho
o te pa.

20 A i te atatu, i a ratou e haere ana,
ka kite i te piki kua maroke ake i nga
pakiaka. 21 Na, ka mahara a Pita, a ka
mea ki a ia, E te Kai whakaako, na, te
piki i kangā ra e koe kua maroke. 22
Na, ka whakahokia e Ihu, a ka mea
ki a ratou, Kia mau te whakapono ki te
Atua. 23 He pono hoki taku e mea nei
ki a koutou, Ki te mea tetahi ki tenei
maunga, Kia rangā atu koe, kia whakatakā
ki te moana; a e kore e ruarua
tona ngakau, engari ka whakaponohia e
ia te putanga o nga mea i kiia e ia;
ka whiwhi ia ki tana i mea ai. 24
Koia ahau ka mea nei ki a koutou, Ko
nga mea katoa e tono ai koutou ina inoi,
me whakapono ka riro i a koutou, a ka
whiwhi koutou. 25 A ka tu koutou ka
karakia, ki te mea he take riri to koutou
ki tetahi, murua: kia murua ai hoki a
koutou hē e to koutou Matua i te rangi.
26 Na, ki te kore koutou e muru, e kore
ano to koutou Matua i te rangi e muru
i o koutou hē.

27 Na, ka haere ano ratou ki Hiruharama:
a i a ia e haereere ana i te temepara,
ka haere mai ki a ia nga tohunga
nui, me nga karaipi, me nga kaumatua;
28 A ka mea ki a ia, Tena, te mana i
meatia ai enei mea e koe? na wai hoki
tenei mana i hoatu ki a koe, i mea ai koe
i enei mea? 29 Na, ka whakahokia e
Ihu, ka mea ki a ratou, Maku ano e
ui ki a koutou kia kotahi kupu, a ma
koutou e whakahoki mai ki a au, katahi
ka korerotia e ahau ki a koutou te mana
i mea ai ahau i enei mea. 30 Te
iriiringa a Hoani, no te rangi, no nga
tāngata ranei? korerotia mai ki a au.
31 A ka korerorero ratou ki a ratou ano,
ka mea, Ki te mea tatou, No te rangi; e
mea mai ia, Ha, he aha koutou tē whakapono
ai ki a ia? 32 A ki te mea tatou,
No nga tāngata; ka mataku ratou i te
iwi: ki ta ratou katoa hoki he poropiti
pono a Hoani. 33 Na, ka whakahokia
e ratou, ka mea ki a Ihu, Kahore matou
e kite. Na, ko te whakahokinga a Ihu,
ka mea ki a ratou, E kore ano e kore
rotia e ahau ki a koutou te mana i mea
ai ahau i enei mea.

UPOKO 12.

Mo nga Hurai. 13 *Ta Hiha mo Hiha.* 18
He o nga Haruki. 28 *Te ture nui.* 35
Kuaretanga ki a ia. 41 *Patene a te pouaru.*

NA, ka timataia e ia tetahi kupu
whakarite ki a ratou. I whaka-
tokia e tetahi tangata he māra waina, a
taiepatia ana ki te taiepa, na, ka keria
te takotoranga waina, a hangā ana
tetahi whare tiketike, a tukua ana e
ia ki nga kai mahi, na, ko tona haere-
nga ki tawhiti. 2 A i te po i tika ai
ka tonoa e ia he pononga ki nga kai
mahi, ki te tiki i etahi hua o te māra
waina i nga kai mahi. 3 Na, ka mau
ratou ki a ia, a whiua ana, tonoa kautia
atu ana. 4 Na, ka tonoa ano e ia ki a
ratou tetahi atu pononga; a ka akina ia
e ratou ki te kohatu, ngawha iho tona
mātenga, a ka oti ia te tukino ka tonoa
atu. 5 Na, ka tonoa ano e ia tetahi atu;
a whakamatea iho ia e ratou; me era
atu, tona tini, ko etahi i whiua, ko etahi
i whakamatea. 6 Na, kotahi ake ano
tāna, he tama aroha nāna, a muri ra-
wa iho ka tonoa hoki ia ki a ratou, i
mea ia, E hopohopo ratou ki taku ta-
ma. 7 Na, ka mea aua kai mahi ki a
ratou ano, Ko te tangata tenei mona te
kāinga; tena, tatou ka whakamate i a ia,
a mo tatou te kāinga. 8 Na, ka mau
ratou ki a ia, whakamatea iho, a makā
ana ki waho o te māra waina. 9 Na, ka
pehea te rangatira o te māra waina? ka
haere mai ia ka whakangaro i nga kai
mahi, a ka hoatu te māra waina ki etahi
atu. 10 Kahore koia koutou i kite i
tenei karaipiture;

Ko te kohatu i kapea e nga kai
hanga
Kua meinga hei upoko mo te koko-
nga:
11 Na te Ariki tenei,
A he mea whakamiharo ki o tatou
kanohi?

12 Na, ka whai ratou kia hopukina ia,
otiia i mataku i te mano: i mātau hoki
ratou mo ratou te kupu whakarite i ko-
rerotia nei e ia: na, whakarerea ana ia,
haere ana ratou.

13 Na, ka tonoa e ratou ki a ia etahi
o nga Parihi, ratou ko nga tāngata
whaka-Herora, hei hopu mo tetahi
kupu āna. 14 A, to ratou taenga mai,
ka mea ki a ia, E te Kai whakaako, e
mātau ana matou he kupu pono tāu, e
kore ano ta te tangata e whakaaroa e
koe: e kore ano koe e titiro ki te ka-
nohi tangata, engari e whakaako ana i
te ara o te Atua i runga i te pono. He
mea tika ranei te hoatu takoha ki a Hiha,
ehara ranei? 15 Me hoatu ranei e
matou, kaua ranei e hoatu? Otira i
mohio ia ki ta ratou tinihanga, a ka mea
ki a ratou, He aha koutou ka whakama-
tautau ai i a au? mauria mai he pene ki
a au, kia kite ai ahau. 16 A mauria
mai ana. Na, ko tana meatanga ki a
ratou, No wai tenei ahua me te tuhituhi-
nga? Ka mea ratou ki a ia, No Hiha.
17 Na, ka whakahokia e Ihu, ka mea ki
a ratou, Hoatu ki a Hiha nga mea a
Hiha, ki te Atua ano nga mea a te Atua.
A miharo ana ratou ki a ia.

18 Na, ka haere ki a ia nga Haruki e
mea nei kahore he aranga; ka ui ki a
ia, ka mea, 19 E te Kai whakaako, i tu-
hituhi a Mohi ki a matou, Ki te mate
te tuakana o tetahi tangata, a ka wai-
ho *tana* wahine, kahore hoki he tama-
riki hei waihotanga iho, me tango tana
wahine e tona teina, ka whakatupu uri
ai mo tona tuakana. 20 Na, tokowhitu
taua whanau i mua, he tuakana he teina:
a ka tango to mua i te wahine, a mate
iho ia, kahore hoki he uri hei waihotanga
iho. 21 Katahi ka tango te tuarua i a
ia, ka mate, kahore ano hoki ona uri hei
waihotanga iho: pera tonu ano hoki te
tuatoru. 22 I tango ano te tokowhi-
tu i a ia, a kahore o ratou uri hei
waihotanga iho: muri rawa iho ka ma-
te ano te wahine. 23 Na, i te aranga,
i te mea ka ara ratou, ma wai o ratou te
wahine? he wahine hoki ia na ratou to-
kowhitu. 24 Na, ka whakahokia e Ihu,
ka mea ki a ratou, Ehara ianei tenei i te
mea i hē ai koutou, kahore nei hoki e
mohio ki nga karaipiture, ki te kaha hoki
o te Atua? 25 I te mea hoki ka ara
ratou i te hunga mate, e kore e ma-
rena, e kore ano e hoatu kia marena-
ria; engari ka rite ki nga anahera o te
rangi. 26 Na, te hunga mate, to ratou
aranga mai; kahore koutou i kite i roto
i te pukapuka a Mohi, i ta te Atua i kī
ai ki a ia i tera i te rakau, i mea ai, Ko
te Atua ahau o Aperahama, ko te Atua
o Ihaka, ko te Atua o Hakopa? 27
Ehara ia i te Atua no te hunga mate,
engari he Atua no te hunga ora: na, nui
atu to koutou hē.

28 A, te haerenga mai o tetahi o nga
karaipi, te rongonga ki a ratou e totohe
ana, a ka kite he pai tana whakahoki
ki a ratou, ka ui ki a ia, Ko tehea te
tuatahi o nga ture katoa? 29 Na, ko te
whakahokinga a Ihu ki a ia, Te tuatahi o
nga ture katoa, Whakarongo, e Iharaira;
Ko te Ariki ko to tatou Atua he Ariki

kotahi: 30 Kia whakapaua hoki tou
ngakau, tou wairua, tou hinengaro, tou
kaha, ki te aroha ki te Ariki ki tou Atua:
ko te ture tuatahi tenei. 31 A e rite
ana ano te tuarua, ko ia tenei, Kia aro-
ha koe ki tou hoa tata, anō ko koe.
Kahore he ture ke atu e rahi ake ana i
enei. 32 Na, ka mea te karaipi ki a ia
Ka pai, e te Kai whakaako, he pono to
korero: no te mea kotahi ano te Atua;
a kahore atu tetahi ko ia anake: 33 Ko
te whakapaunga hoki o te ngakau, o te
hinengaro, o te wairua, o te kaha, ki te
aroha ki a ia, me te aroha ki *tona*
hoa tata, anō ko ia, nui atu tena i nga
tahunga tinana me nga patunga tapu
katoa. 34 A, te kitenga o Ihu he ku-
pu mohio tana i whakahoki ai, ka mea
ki a ia, Kahore koe i matara atu i te
rangatiratanga o te Atua. A kihai te-
tahi tangata i maia ki te ui ki a ia i muri
iho.
35 Na, ka kī a Ihu, ka mea, i a ia
e whakaako ana i roto i te temepara,
Na te aha nga karaipi ka mea ai, he
tama na Rawiri a te Karaiti? 36 Na
Rawiri ake hoki te kupu, ara, na te Wai-
rua Tapu,

I mea te Ariki ki toku Ariki,
Hei toku matau koe noho ai,
Kia meinga ra ano e ahau ou hoa riri
hei turanga waewae mou.

37 Na, ka karangatia nei ia e Rawiri ake
ano, He Ariki; a nohea ia i tama ai ki
a ia? A ahuareka ana te mano tini ki
te whakarongo ki a ia.
38 Na, i mea ano ia ki a ratou i ta-
na akoranga, Kia tupato ki nga karaipi,
ko ta ratou e rawe ai ko nga kakahu ro-
roa ina haereere, me nga ohatanga i nga
kāinga hoko, 39 Me nga nohoanga ran-
gatira i nga whare karakia, me nga no-
hoanga rangatira i nga hākari: 40 Ka
pau nei i a ratou nga whare o nga pou-
aru, a e inoi roa ana, he ahua kau: he
nui rawa te mate e pa ki enei.
41 A i te noho a Ihu i te ritenga atu
o te takotoranga moni, e matakitaki ana
ki te mano e panga moni ana ki te ta-
kotoranga moni: a he tokomaha nga
tāngata taonga, he maha hoki nga mea
i pangā e ratou. 42 Na, ko te haerenga
mai o tetahi pouaru rawakore, makā
ana e ia nga mea nohinohi e rua, ko-
tahi ia patene. 43 Na, ka karangatia e
ia ana akonga, ka mea ki a ratou, He
pono taku e mea nei ki a koutou, Ko ta
tenei pouaru rawakore i maka ai, nui atu
i ā ratou katoa e maka na ki te takotora-
nga moni: 44 Ko ratou katoa hoki, he
hira nei o ratou, a makā ana ko tetahi
wahi; ko tenei ia he rawakore, a makā
ana āna mea katoa, *ara*, tona oranga
katoa.

UPOKO 13.

Temepara ka kore. 9 Nga tohu. 24 Tona haerenga mai. 32 Kia mataara.

AI a ia e haere atu ana i te temepara,
ka mea tetahi o ana akonga ki a
ia, E te Kai whakaako, nana, te tu o nga
kohatu, te tu o nga whare! 2 Na, ka
whakahokia e Ihu, ka mea ki a ia, Ka
kite koe i enei whare nunui? e kore
tetahi kohatu e waiho i runga i tetahi
kohatu, engari ka whakahoroa.
3 A i a ia e noho ana i maunga Ori-
wa i te ritenga o te temepara, ka ui
puku ki a ia a Pita, a Hemi, a Hoani,
a Anaru, 4 Korerotia mai ki a matou,
ko ahea enei mea, a he aha te tohu ina
tata enei mea katoa te rite? 5 Na,
ko te whakahokinga a Ihu ki a ratou,
ka anga ka korero, Kia tupato kei ma-
mingatia e te tangata: 6 He toko-
maha hoki e haere mai i runga i toku
ingoa, e mea, Ko ahau *ia*; a he toko-
maha e mamingatia. 7 A e rongo kou-
tou ki nga pakanga, ki nga rongo pa-
kanga, kei ohorere: kua takoto hoki
he putanga *mo aua mea;* taihoa ia te
mutunga. 8 E whakatika hoki teta-
hi iwi ki tetahi iwi, tetahi rangatira-
tanga ki tetahi rangatiratanga: a he tini
nga wahi e puta ai te ru, ka puta ano
hoki nga po mate kai, me nga whakao-
hooho: ko nga timatanga enei o nga
mamae.
9 Na, kia tupato ki a koutou: ka
tukua hoki koutou ki nga runanga; ka
whiua i roto i nga whare karakia: a
ka whakaturia ki te aroaro o nga ka-
wana, o nga kingi, mo te whakaaro ki a
au, hei mea whakaatu ki a ratou. 10
Kua takoto ia te tikanga kia mātua kau-
whautia te rongo pai ki nga tauiwi katoa.
11 A ka arahina koutou, ka tukua atu,
kaua e manukanuka wawe ki ta koutou e
korero ai, kaua ano e maharahara: engari
te mea e hoatu ki a koutou i taua haora,
ko tena ta koutou e korero ai: ehara
hoki i te mea ma koutou nga korero,
engari ma te Wairua Tapu. 12 Na, ka
tukua te tuakana e te teina ki te mate, te
tamaiti hoki e te pāpā; a e whakatika
nga tamariki ki nga mātua, mea ai kia
whakamatea. 13 A ka kinongia koutou
e nga tāngata katoa, he mea hoki mo
toku ingoa: te tangata ia e u ana, a taea
noatia te mutunga, ko tenei e ora.

14 A e kite koutou i te mea whakari-
hariha, i te mea whakangaro, i ta Raniera
poropiti i korero ai, e tu ana i te wahi
e kore e tika, (kia mātau te kai titiro
pukapuka,) ko reira me rere te hunga i
Huria ki nga maunga: 15 Te tangata
hoki i runga i te whare kei heke iho
ki roto ki te whare, kei tapoko ki te
tiki i tetahi mea i roto i tona whare: 16
Kaua ano te tangata i te māra e hoki
mai ki muri, ki te tiki i tona kakahu.
17 Aue te mate o te hunga e hapū ana,
o nga mea hoki e whangai ana ki te u, i
aua ra! 18 Ma koutou ia e inoi kei ro-
kohanga koutou e te whati i te hotoke. 19
He whakapawera hoki aua ra, kahore ona
rite o te orokohanganga ra ano i hangā
nei e te Atua, a mohoa noa nei, kahore
hoki he pera i muri nei. 20 A me i ka-
hore aua ra i poroa i waenga e te Ariki,
e kore tetahi kikokiko e ora: otira ka
whakaaroa te hunga whiriwhiri i whiri-
whiria e ia, a ka poroa aua ra i waenga.
21 Ki te mea tetahi ki a koutou i reira,
Na, tenei a te Karaiti; Na, tera; kaua
e whakaponohia: 22 E whakatika hoki
nga Karaiti teka, me nga poropiti teka, a
ka hoatu e ratou nga tohu me nga mea
whakamiharo, a me i taea, ka maminga-
tia ano te hunga i whiriwhiria. 23 Kia
tupato ra koutou: na, kua korerotia wa-
wetia nei e ahau nga mea katoa ki a
koutou.

24 Na, i aua ra, muri iho i taua
whakapawera, ka whakapouritia te ra, e
kore ano e titi te atarau. 25 Ka taka
iho nga whetu o te rangi, a ka ngaueue
nga mea kaha o nga rangi. 26 Ko reira
ano kitea ai te Tama a te tangata, e
haere mai ana i runga i nga kapua, me
te kaha nui me te kororia. 27 Ko reira
ano ia tono ai i ana anahera, a ka huihuia
āna i whiriwhiri ai i nga hau e wha, i te
pito o te whenua tae noa ki te pito o te
rangi.

28 Na, kia akona koutou e te piki ki
tetahi kupu whakarite; I tona manga e
ngawari ana, a e puta ana nga rau, ka
mohio koutou ka tata te raumati: 29
Waihoki ko koutou, ina kite i enei mea
e puta mai ana, ka mātau ka tata, kei
nga kuwaha. 30 He pono taku e mea
nei ki a koutou, E kore tenei whakatu-
puranga e pahemo, kia puta ra ano enei
mea katoa. 31 Ko te rangi me te
whenua e pahemo: ko aku kupu ia e
kore e pahemo. 32 Otiia, kahore tetahi
tangata e mātau ki taua ra, ki taua
haora, kahore nga anahera o te rangi,
kahore te Tama, ko te Matua anake.
33 Kia tupato, kia mataara, me te inoi
ano: kahore hoki koutou e mātau ki te
wa, ko ahea ranei. 34 Ka rite hoki ki
te tangata e haere ana ki tawhiti, mahue
iho i a ia tona whare, a tukua iho e ia
nga tikanga ki ana pononga, tana mahi
ma tetahi ma tetahi, a ka whakahau
iho ki te kai tiaki tatau kia mataara.
35 Ae ra, kia mataara: kahore hoki
koutou e mātau ki te wa e haere mai
ai te rangatira o te whare, ko te ahiahi,
ko waenganui po ranei, ko te tangi o te
heihei, ko te atatu ranei: 36 Kei puta
whakarere, a ka rokohanga mai koutou
e ia e moe ana. 37 Na, taku ka mea
atu nei ki a koutou, e meatia ana ano
ki te katoa, Kia mataara.

UPOKO 14.

Whakatakoto mona. 6 *whakawahinga.* 10 *Ta Hura.* 12 *Ta Ihu mona.* 22 *Kapenga. Hapa tapu.* 43 *Ta Hura tohu.* 46 *Ka mau.* 53 *Whakawakanga.* 66 *Ta Pita.*

NA, kia rua ake nga ra ko te Kape-
nga, me *te hakari o* te taro rewe-
na-kore: a ka rapu nga tohunga nui me
nga karaipi i tetahi tinihanga e mau ai
ia, e whakamatea ai. 2 I mea ano
ratou, Kauaka i te hakari, kei ngangau
te iwi.

3 A i a ia i Petani i te whare o Hai-
mona repera, i a ia ano e noho ana,
ka haere mai tetahi wahine me tetahi
pouaka kohatu, *kī tonu* i te hinu kakara,
he tino nara, he mea utu nui; a wahia
ana e ia te pouaka kohatu, ringihia
ana ki tona mātenga. 4 A i riri etahi
i roto i a ratou, i mea, Hei aha tenei
maumau o te hinu kakara? 5 Maha
atu hoki i nga pene e toru rau te utu,
me i hokona tenei *hinu*, na, ka hoatu
ki te hunga rawakore. Na, ka amuamu
ratou ki a ia. 6 Ka mea atu a Ihu,
Kāti ano u ana; he aha ta koutou e
whakapawerawera i a ia? e mahi pai
tana i mea nei ki a au. 7 Kei a koutou
tonu hoki te hunga rawakore i nga wa
katoa, a hei atawhainga ratou ma koutou
i nga wa e pai ai koutou: e kore ia ahau
e noho tonu ki a koutou. 8 Ko tāna
ake kua whakapaua mai e ia: kua wha-
kaaro wawe ia kia whakawahia toku
tinana mo te tanumanga. 9 He pono
taku e mea nei ki a koutou, Ko nga
wahi o te ao katoa e kauwhautia ai
tenei rongo pai, ka korerotia ano ta
tenei wahine i mea ai, hei whakama-
haratanga ki a ia.

10 Na, ka haere a Hura Ikariote,
tetahi o te tekau ma rua, ki nga tohu-

nga nui, ki te tuku i a ia ki a ratou.
11 Ano ka rongo ratou, ka hari, ka
whakaae kia hoatu he moni māna, Na,
ka rapu ia ki te wa pai e tukua ai ia.
12 A i te ra tuatahi o te taro rewena-
kore, i te wa e patua ai te Kapenga,
ka mea ana akonga ki a ia, Kohea
koe pai ai kia haere matou ki te taka,
kia kai ai koe i te Kapenga? 13 A
tokorua ana akonga i tonoa e ia, ka
mea ia ki a raua, Haere ki te pa, a ka
tutaki ki a korua he tangata e mau
ana i te kahaka wai: haere i muri i a
ia. 14 A ka mea ki te tangata o te
whare e tomo ai ia, E mea ana te Kai
whakaako, Kei hea te ruma e kai ai ma-
tou ko aku akonga i te Kapenga? 15
A ka whakaaturia e ia ki a korua he
ruma nui i runga, oti rawa te whariki,
te whakapai: hei reira taka ai ma tatou.
16 Na, haere ana āna akonga, a, te
taenga ki te pa, ka kitea tana i ko-
rero ai ki a raua: a, takā ana e raua te
Kapenga.

17 Ano ka ahiahi, ka haere atu ia me
te tekau ma rua. 18 I a ratou e noho
ana, e kai ana, ka mea a Ihu, He pono
taku e mea nei ki a koutou, Ko tetahi
o koutou, kei toku taha nei e kai ana,
māna ahau e tuku. 19 Na, ka pa te
pouri ki a ratou, ka kī takitahi ki a
ia, Ko ahau koia? me tetahi atu, Ko
ahau koia? 20 Na, ka whakahokia
e ia, ka mea ki a ratou, Ko tetahi o te
tekau ma rua e toutou tahi nei māua
ki te rihi. 21 E haere ana te Tama
a te tangata, e pera ana me te mea i
tuhituhia mona: otiia aue te mate mo
te tangata e tukua ai te Tama a te ta-
ngata! he mea pai mo taua tangata me
i kaua ia e whanau.

22 A i a ratou e kai ana, ka mau a
Ihu ki te taro, a ka mutu te whakapai,
ka whawhati, na, ka homai ki a ratou,
ka mea, Tangohia, kainga: ko toku ti-
nana tenei. 23 Na, ka mau ia ki te
kapa, a ka mutu te whakawhetai, ka
homai ki a ratou: a ka inumia e ratou
katoa. 24 I mea ano ia ki a ratou, Ko
oku toto enei, ko o te kawenata hou, e
whakahekea ana mo te tini. 25 He
pono taku e mea nei ki a koutou, E kore
ahau e inu i te hua o te waina a mua
ake nei, kia taea ra ano taua ra e inumia
houtia ai e ahau i te rangatiratanga o te
Atua.

26 Ano ka mutu ta ratou himene, ka
haere ki maunga Oriwa.

27 Katahi a Ihu ka mea ki a ratou,
Ka hē koutou katoa ki a au i tenei
po: kua oti hoki te tuhituhi, Ka patua
e ahau te hepara, a ka whakamararatia
nga hipi. 28 Otira muri iho i toku
aranga mai, ka haere ahau ki mua i a
koutou ki Kariri. 29 Ka mea a Pita ki
a ia, Ahakoa hē te katoa, e kore ahau
e hē. 30 Na, ka mea a Ihu ki a ia,
He pono taku e mea nei ki a koe, Ko
akuanei, i tenei po ano, i te mea ka-
hore ano kia rua noa nga tangihanga o
te tikaokao, ka toru āu whakakahore-
tanga ki a au. 31 Katahi ka tino nui
rawa tana meatanga atu, Ahakoa kua
takoto te tikanga kia mate tahi taua, e
kore ahau e whakakahore ki a koe. I
pera ano te korero ā ratou katoa.

32 To ratou taenga ki te wahi, ko
tona ingoa nei ko Kehemane; ka mea
ia ki ana akonga, Hei konei koutou noho
ai, kia inoi ahau. 33 Na, ka mau ia ki
a Pita, ratou ko Hemi, ko Hoani, a ka
timata te koera te tumatatenga; 34 Na,
ka mea ia ki a ratou, Karapoti pu toku
wairua i te pouri, tata pu ki te mate: hei
konei koutou noho ai, kia mataara. 35
Na, ka haere ia ki pahaki tata atu, ka
takoto ki te whenua, ka inoi, me kahore
e ahei kia pahemo atu tenei haora i a ia.
36 A ka mea, E Apa, e Pa, ka taea e
koe nga mea katoa; tangohia atu tenei
kapa i a au: otiia kaua *e waiho* i taku
e pai ai, engari i tau. 37 Na, ka haere
mai ia, a rokohanga mai e moe ana
ratou, a ka mea ki a Pita, E Haimona,
e moe ana koe? e kore e taea e koe te
mataara kia kotahi haora? 38 Kia
mataara, me te inoi, kei uru ki te wha-
kamatautauranga. E hihiko ana te wai-
rua, ko te kikokiko ia e ngoikore ana.
39 Ka haere atu ano ia, ka inoi, ka
whakahua i taua kupu ano. 40 A, tona
hokinga mai, rokohanga mai ano e moe
ana (i taimaha hoki o ratou kanohi,) a
kihai i mātau ki ta ratou e whaka-
hoki ai ki a ia. 41 Na, haere mai
ana ano ia, ko te toru o nga haere-
nga, a ka mea ki a ratou, Moe tonu,
takoto marire: heoi ra, kua taea te
haora; na, ka tukua te Tama a te ta-
ngata ki nga ringa o te hunga hara. 42
Maranga, ka haere tatou; na, ka tata te
kai tuku i a au.

43 A korero kau ia, kua puta a Hura,
tetahi o te tekau ma rua, a he tini
nga tāngata i a ia, me nga hoari, me
nga patu, *he mea tono mai* na nga to-
hunga nui, na nga karaipi, na nga kau-
matua. 44 Na, kua oti tetahi tohu te
whakarite ki a ratou e tona kai tuku; i
mea ia, Ko taku tangata e kihi ai, ko ia
tera; hopukina, kia mau te arahi atu.
45 Na, tona taenga mai, tika tonu ki a

ia, ka mea, E te Kai whakaako, e te
Kai whakaako; a kihi ana i a ia. 46
Na, ka pa o ratou ringa ki a ia, a
hopukina ana ia. 47 Na, ka unuhia he
hoari e tetahi o te hunga e tu ana i
reira, a hāua iho e ia te pononga o
te tohunga nui, a tapahia ana tona
taringa. 48 Na, ka kī a Ihu, ka mea
ki a ratou, He tahae *ahau*, ī haere mai
ai koutou me nga hoari me nga patu
ki te hopu i a au? 49 I a koutou ahau
e whakaako ana i te temepara i tena ra
i tena ra, a kihai koutou i hopu i a au:
otira kia rite nga karaipiture. 50 Na,
whakarere ana ratou katoa i a ia, a oma
ana.

51 Na, ka arumia ia e tetahi taitamariki,
heoi nei ona kakahu ko tetahi
rinena; a ka hopukina ia e nga taitamariki:
52 Na, ka mahue i a ia te
rinena, a oma tahanga ana i a ratou.

53 Katahi, ka kawea a Ihu e ratou ki
te tino tohunga: a kua huihui mai ki a
ia nga tohunga nui katoa, me nga kaumatua,
me nga karaipi. 54 A i aru a
Pita i a ia ī tawhiti, tae noa ki roto ki te
whare o te tohunga nui: a noho tahi
ana me nga kai mahi, pāinaina ai ki te
taha o te ahi. 55 Na, i rapu nga tohunga
nui me te runanga katoa i te
korero mo Ihu, e whakamatea ai; heoī
kihai i kitea. 56 He tokomaha hoki
nga kai whakapae teka mona, otiia kihai
i rite a ratou korero. 57 Na, ka whakatika
etahi, ka whakapae teka ki a ia,
ka mea, 58 I rongo matou ki a ia
e mea ana, Maku e whakahoro tenei
whare tapu i hangā e te ringa, a kia
toru nga ra ka hangā e ahau tetahi atu,
ehara i te mea i hangā e te ringa. 59
Heoi kihai nei ano ī rite a ratou korero.
60 Na, ka whakatika te tino tohunga
i waenganui, ka ui ki a Ihu, ka
mea, Kahore āu kupu? he aha ta enei
e whakaatu nei mou? 61 Heoi kihai
ī kuihi, kahore he kupu i whakahokia
e ia. Ka ui ano te tino tohunga ki a
ia, ka mea ki a ia, Ko koe ranei a te
Karaiti, te Tama a Tera e whakapaingia
nei? 62 Ka mea a Ihu ki a ia, Ko
ahau ano *ia:* a tera koutou e kite i te
Tama a te tangata e noho ana i te matau
o te kaha, e haere mai ana i roto i nga
kapua o te rangi. 63 Katahi ka haehae
te tino tohunga i ona kakahu, ka mea,
Hei aha atu ma tatou nga kai whakaatu?
64 Kua rongo koutou ki te kohukohu:
e pehea ana a koutou whakaaro?
Na, ka whakaae ratou katoa ka tika te
mate mona. 65 Katahi ka anga etahi
ka tuwha ki a ia, ka arai i tona kanohi,
ka kuru i a ia, ka mea kī a ia, Poropiti
mai: i pahiatia ano ia e nga
pononga.

66 A i a Pita i te whare i raro, ka
haere mai tetahi o nga kotiro a te tohunga
nui: 67 A, tona kitenga i a
Pīta e pāinaina ana, ka titiro ki a ia,
ka mea, I a Ihu o Nahareta ano hoki
koe. 68 Na, ka whakakahore ia, ka
mea, Kahore ahau e mātau, kahore ano
e mahara ki tau korero. Haere ana
ia kī te whakamahau; a ka tangi te
tikaokao. 69 A ka kite te kotiro i a
ia, ka anga ka korero ki te hunga e tu
tata ana, No ratou hoki tenei. 70 Na,
ka whakakahore ano ia. A muri tata
iho, ka korero ano ki a Pita te hunga e
tu tata ana, He pono no ratou koe; no
Kariri hoki koe, e rite na hoki tou reo.
71 Katahī ia ka timata te kanga, te
oati, Kahore ahau e mātau ki tena tangata
e korero na koutou. 72 Na, kua
tuarua te tangi o te tikaokao. A ka
mahara a Pita ki te kupu i korero aī
a Ihu ki a ia, E kore e tuaruatia nga
tangi o te tikaokao, ka toru āu whakakahoretanga
ki a au. A ka whakaaroa
iho e ia, na, ka tangi.

UPOKO 15.

Kei a Pirato. 15 *Parapa mo te ora; Ihu mo te mate.* 17 *Karauna tataramoa.* 27 *Ripekatanga.* 39 *Ta te keneturio mona.* 42 *Tanumanga.*

A MEA kau ake te ata ka runanga
nga tohunga nui, nga kaumatua,
nga karaipi, me te runanga katoa, a ka
oti a Ihu te here, ka arahina atu, a tukua
atu ana ki a Pirato. 2 A ka ui a Pirato
ki a ia, Ko koe ranei te Kingi o nga
Hurai? A ka whakahokia e ia, ka mea
kī a ia, Kua korerotia mai na e koe.
3 A he maha nga mea ī whakawakia
ai ia e nga tohunga nui. 4 Ka ui ano
a Pirato ki a ia, ka mea, Kahore āu
kupu whakahoki? na, te tini o nga
kupu e korero nei ratou mou. 5 Heoī
kahore ā Ihu kupu; no ka miharo a
Pirato.

6 Na, kotahi te herehere e tukua ana
ki a ratou i taua hakari, ta ratou e inoi
ai. 7 Na, i reira *tetahi* tangata ko
Parapa te ingoa, e here tahi ana me ona
hoa tutū, he hunga i patu tangata i te
ngangaretanga. 8 Na, ka karanga te
mano, ka anga ka tono *kia meatia e ia*
tana i mea ai ki a ratou i mua. 9 Na,
ka whakahokia e Pirato ki a ratou, ka
mea, E pai ana ranei koutou kia tukua

e ahau ki a koutou te Kingi o nga Hurai? 10 I mahara hoki ia he hae i tukua ai ia e nga tohunga nui. 11 Na, ka whakahihiri nga tohunga nui i te mano, engari ko Parapa kia tukua ki a ratou. 12 A ka whakahokia ano e Pirato, ka mea ki a ratou, He aha oti ta koutou e pai ai kia meatia e ahau *ki tenei* e meinga nei e koutou ko te Kingi o nga Hurai? 13 Ka karanga ano ratou, Ripekatia. 14 Na, ka kī a Pirato ki a ratou, He aha koia tana kino i mea ai? Heoi nui noa atu ta ratou hamama, Ripekatia ia. 15 Na, ka mea a Pirato kia whakamanawarekatia te mano, a tukua ana e ia a Parapa ki a ratou, a ka oti a Ihu te whiu, ka tukua kia ripekatia.

16 Na, ka arahina ia e nga hoia ki te marae, ara, ki te whare whakawa, a karangarangatia ana te hapu katoa. 17 A ka whakakakahuria ia ki te *kakahu* papura, a ka oti tetahi karauna tataramoa te whiri, ka potaea ki a ia. 18 Na, ka anga ratou ka oha ki a ia, Tena koe, e te Kingi o nga Hurai! 19 A patua ana e ratou tona mātenga ki te kakaho, tuwha ana ki a ia, a ka tukua nga turi ki a ia, ka koropiko ki a ia. 20 Ano ka mutu ta ratou taunu ki a ia, ka tangohia te *kahu* papura, a whakakakahuria ana ia ki ona ake kakahu, a arahina ana ia kia ripekatia.

21 Na, ka meinga e ratou tetahi tangata e tika ana na reira, a Haimona no Hairini, kia amo i tona ripeka; i haere mai ia i nga whenua, ko te pāpā o Arehanera raua ko Rupuha. 22 Na, ka arahina ia ki tetahi wahi ki Korokota, tona tikanga ina whakamaoritia, Ko te wahi angaanga. 23 A hoatu ana ki a ia he waina, he mea whakananu ki te maira, kia inumia: otira kihai i tangohia e ia. 24 Na, ka oti ia te ripeka, ka wehewehea ona kakahu, he mea maka ki te rota, *kia kitea ai* ko te aha e riro i tetahi i tetahi. 25 Na, ko te toru ia o nga haora, a ka ripeka ratou i a ia. 26 I tuhituhia ano ki runga te mea i whakawakia ai ia, KO TE KINGI O NGA HURAI. 27 A tokorua nga tahae i ripekatia ngatahitia me ia; tetahi ki matau, tetahi ki tona maui. 28 Na, ka rite te karaipiture e mea nei, I tāua ngatahitia ia me te hunga hara. 29 A tawai ana ki a ia te hunga e haereere ana i reira, me te oioi o ratou mātenga, ka mea, Ha, ko koe hei whakahoro i te whare tapu, hei hanga ano i nga ra e toru, 30 Whakaorangia koe e koe ano, heke iho hoki i te ripeka. 31 Me nga tohunga nui, ratou ko nga karaipi, i tawai, i mea tetahi ki tetahi, Ko era atu i whakaorangia e ia, tē taea a ia ake te whakaora e ia. 32 Te Karaiti, te Kingi o Iharaira! kia heke iho i te ripeka, kia kite ai tatou, kia whakapono ai. I tawai hoki ki a ia te hunga i ripekatia ngatahitia me ia.

33 Ano ka taea te ono o nga haora, ka pouri a runga o te whenua katoa, taea noatia te iwa o nga haora. 34 A i te iwa o nga haora, ka karanga a Ihu, he nui te reo, ka mea, Iroi, Iroi, rama hapakatanai? ko te tikanga tenei ina whakamaoritia, E toku Atua, e toku Atua, he aha koe i whakarere ai i a au? 35 A, te rongonga o etahi o te hunga e tu ana i reira, ka mea, Nana, e karanga ana ia ki a Iraia. 36 Na, ka oma tetahi, ka whakakī i tetahi hautai ki te winika, a whakanohoia ana ki te kakaho ka whakainu atu māna, ka mea, Kāti; kia kite tatou e haere mai ranei a Iraia ki te tango i a ia ki raro. 37 Na, he nui te reo i puaki i a Ihu, a hemo ake. 38 Na, kua pakaru te arai o te whare tapu, e rua nga wahi, o runga a puta noa ki raro. 39 A, te kitenga o te keneturio e tu ana, e anga mai ana ki a ia, i penei tana karanga, a ka hemo, ka mea ia, He pono ko te Tama a te Atua tenei tangata. 40 I reira hoki etahi wāhine e matakitaki mai ana i tawhiti: i roto i a ratou a Meri Makarini, a Meri hoki whaea o Hemi potopoto raua ko Hohi, me Haromi hoki; 41 (Ara, nga wāhine i aru nei i a ia, i a ia i Kariri, a i mahi mea māna;) he tokomaha hoki era atu wāhine i haere tahi mai me ia ki Hiruharama.

42 Na, kua tino ahiahi, ko te ra takanga ano ia, ara, ko to mua ake i te hapati, 43 Na, haere ana a Hohepa o Arimatia, he rangatira runanga, he tangata ano e tatari ana ki te rangatiratanga o te Atua, haere maia ana ia ki a Pirato, inoia ana te tinana o Ihu. 44 Na, ka miharo a Pirato, hua noa kahore ano i mate: a karangatia ana e ia te keneturio, ka ui ki a ia, Kua mate noa ake ranei ia? 45 Ano ka rongo ki te keneturio, ka hoatu te tinana ki a Hohepa. 46 A ka hokona e tera tetahi rinena, a tangohia ana ia ki raro, takaia ana ki te rinena; whakatakotoria ana ia ki roto ki te urupa i haua ki te kamaka, a whakatakā atu ana he kohatu ki te kuwaha o te urupa. 47 I kite ano a Meri Makarini, raua ko Meri *whaea* o Hohi, i te wahi i whakatakotoria ai ia.

UPOKO 16.

Ta te anahera. 9 *Putanga o Ihu ki a Meri,*
12 *ki nga tokorua.* 14 *Ki nga apotoro.*
19 *Kakenga.*

A, TE pahemotanga o te hapati, ka
hokona etahi mea kakara e Meri
Makarini, e Meri *whaea* o Hemi, e
Haromi, mo ta ratou haere ki te wha-
kawahi i a ia. 2 Na, i te atatu o te
ra tuatahi o te wiki ka haere ratou
ki te urupa i te putanga o te ra; 3
A ka mea ki a ratou ano, Ko wai ta
tatou hei whakataka i te kohatu i te
kuwaha o te urupa? 4 A ta ratou tiro-
hanga atu, ka kite kua hurihia te ko-
hatu: he nui whakaharahara hoki. 5
Ano ka tomo ratou ki te urupa, ka
kite i tetahi taitamariki e noho ana
ki matau, he kakahu ma tona; a ka
koera ratou. 6 Na, ka mea ia ki a
ratou, Kaua e koera: E rapu ana kou-
tou i a Ihu o Nahareta i ripekatia:
kua ara ia; kahore ia i konei: titiro
ki te wahi i whakatakotoria ai ia. 7
Otira haere, korerotia atu ki ana akonga,
ki a Pita hoki, e haere ana ia i mua i a
koutou ki Kariri: ko reira koutou kite
ai i a ia, ko tana hoki tena i mea ai ki a
koutou. 8 A hohoro tonu ta ratou
haere mai, oma mai ana i te urupa; i
wiri hoki ratou, i koera: kihai rawa
hoki i korero ki tetahi tangata; i wehi
hoki.

9 A, te aranga ake *o Ihu* i te atatu i
te *ra* tuatahi o te wiki, ka mātua puta
ia ki a Meri Makarini, e whitu nei nga
rewera i peia e ia i roto i a ia. 10 Hae-
re ana tera, ka korero ki ana *akonga* ki
mua, i a ratou e pouri ana, e tangi ana.
11 A, to ratou rongonga ai e ora ana ia,
a kua kitea e ia, kihai ratou i whaka-
pono.

12 Muri iho i enei mea ka puta ia, he
ahua ke hoki tona, ki etahi atu o ratou
tokorua, i a raua e haere ana, e anga
ana ki nga whenua. 13 Na, ka haere
raua, ka korero ki era atu: kihai ano
hoki ta raua i whakaponohia.

14 Muri iho ka puta ia ki te tekau
ma tahi, i a ratou e noho ana *ki te kai*,
a riria iho e ia to ratou whakaponokore,
me te pakeke o te ngakau, mo ratou
kihai i whakapono ki te hunga i kite nei
i a ia kua ara. 15 A ka mea ki a
ratou, Haere ki te ao katoa, kauwhau-
tia te rongo pai ki nga tāngata ka-
toa. 16 Ko ia e whakapono ana, a ka
oti te iriiri, ka whakaorangia; na, te
tangata e kore e whakapono, ka tau te
he ki a ia. 17 A ka whai tahi enei
tohu i te hunga e whakapono ana: Ma
toku ingoa ratou ka pei rewera ai; ka
korerotia ai e ratou nga reo hou; 18
Ka tango ake ai i nga nakahi; a ki
te inu i tetahi mea whakamate, e kore
e ahatia; ka pa o ratou ringa ki nga
turoro, a ka ora.

19 Na, te mutunga o tana korerota-
nga ki a ratou, ka tangohia te Ariki ki
te rangi, a noho ana ki te ringa matau
o te Atua. 20 Na, haere ana ratou,
kauwhau ana i nga wahi katoa, me te
mahi tahi ano te Ariki, me te whakau i
te kupu ki nga tohu e whai tahi ana.
Amine.

KO TE

RONGO PAI A RUKA.

UPOKO I.

Mo tana pukapuka. 5, 57 *Hoani.* 26 *Ana-*
hera ki a Meri. 67 *Ta Hakaraia.*

NA, he tokomaha kua anga nei ki te
whakahaere i te korero o nga mea
kua tino whakaaetia nei i roto i a tatou,
2 He mea whakarite tonu ki nga tuku-
nga mai ki a tatou ā nga kai titiro, ā
nga kai mahi i te kupu, o te timatanga
iho ano; 3 Koia ahau i mea ai kia ata
whakatakina iho nga mea katoa i nga
take mai ano, a kia tuhituhi whakatepe
atu ki a koe, e Tiopira, e te tangata pai
rawa, 4 Kia mātau ai koe ki te tūturu-
tanga o nga mea i whakaakona ai koe.

5 No mua, no nga ra o Herora
kingi o Huria, tetahi tohunga, ko Haka-
raia te ingoa, no te wiki o Apia: tana
wahine hoki no nga tamahine a Arona,

tona ingoa ko Erihapeti. 6 A he hunga
tika raua i te aroaro o te Atua, kahore
he hē o ta raua haere i runga i nga kupu
ako katoa me nga tikanga a te Ariki. 7
Na, kahore ā raua tamariki, he pākoko
hoki a Erihapeti, a kua maha haere nga
ra o tetahi o tetahi.

8 A kei nga mahi tohunga ia i te aro-
aro o te Atua i te takanga mai o tana
wiki, 9 E whakarite ana i nga ritenga
a nga tohunga; ka taka mai mana te
haere ki roto ki te whare tapu o te Ariki,
tahu ai i te whakakakara. 10 Na, i
waho te nuinga katoa o te iwi e inoi
ana, i te haora whakakakara. 11 A ka
kitea e ia tetahi anahera a te Ariki e tu
ana ki matau o te āta whakakakara. 12
Na, ka ohorere a Hakaraia i tona
kitenga ai, a tau ana te wehi ki a ia.
13 Na, ka mea te anahera ki a ia,
Kaua e mataku, e Hakaraia: kua ra-
ngona hoki to inoi; a ka whanau ta
korua tama ko tāu wahine ko Eriha-
peti; me hua ano e koe tona ingoa
ko Hoani. 14 A ka hari, ka whaka-
manamana koe; he tokomaha hoki e
hari ki tona whanautanga. 15 E nui
hoki ia ki te aroaro o te Ariki; kaua
ano ia e inu i te waina, i te wai
whakahaurangi ranei; a ka kī ia i te
Wairua Tapu, no te kopu mai ano o
tona whaea. 16 He tokomaha ano hoki
o nga tama a Iharaira ka whakatahu-
ritia e ia ki te Ariki ki to ratou Atua.
17 Ka haere ano ia i tona aroaro i
runga i te wairua, i te mana o Iraia, hei
whakatahuri i nga ngakau o nga mātua
ki nga tamariki, i te hunga turi ki nga
whakaaro o te hunga tika; kia rite ai i
a ia he hunga e ata rite ana mo te
Ariki. 18 Na, ko te meatanga a Ha-
karaia ki te anahera, Ma te aha ka
mātau ai ahau ki tenei mea? he koro-
heke nei hoki ahau, kua maha haere
hoki nga ra o taku wahine. 19 Na,
ka whakahokia e te anahera, ka mea
ki a ia, Ko Kapariera ahau, kei te
aroaro o te Atua toku turanga; a kua
tonoa mai nei ahau ki te korero ki a
koe, ki te whakapuaki i tenei rongo pai
ki a koe. 20 Nana, ka reokoretia koe,
e kore ano e taea te whakapuaki
kupu, kia tae mai ra ano te ra e meatia
ai enei mea, mou kihai i whakapono ki
aku kupu, ka mana nei i te wa e rite ai.
21 A tatari tonu te iwi ki a Hakaraia,
me te miharo ano ki tona roa ki roto ki
te whare tapu. 22 A, tona putanga
mai, kihai ia i ahei te korero ki a ratou:
a ka mahara ratou, kua kite ia i tetahi
putanga atua i roto i te whare tapu: na,
ka tungou ia ki a ratou, a mau tonu iho
tona wahangu. 23 A ka rite nga ra hei
minitatanga māna, ka hoki ia ki tona
whare.

24 Na, muri iho i aua ra ka hapū tana
wahine a Erihapeti, a e rima nga mara-
ma i whakangaro ai ia i a ia, i mea ia,
25 Ko ta te Ariki tenei i mea ai ki a au,
i nga ra i titiro mai ai ia, ki te whaka-
mutu i toku tawainga i roto i nga tāngata.

26 Na, i te ono o nga marama ka
tonoa a Kapariera te anahera e te Atua
ki tetahi pa o Kariri, ko Nahareta te
ingoa, 27 Ki tetahi wahina i taumautia
ma tetahi tangata ko Hohepa te ingoa,
no te whare o Rawiri; te ingoa o te
wahina ko Meri. 28 Na, te haerenga
o te anahera ki roto ki a ia, ka mea,
Tena koe, e te wahine kua manakohia
nei; kei a koe te Ariki: ko koe te ma-
naakitia i roto i nga wāhine. 29 A,
tona kitenga i a ia, ka oho ki tana kupu,
ka whakaaroaro ki te tikanga o tenei
ohatanga. 30 Na, ka mea te anahera
ki a ia, Kei mataku koe, e Meri: kua
paingia hoki koe e te Atua. 31 Na, ka
hapū tena koe, a ka whanau he tama,
a me hua tona ingoa ko IHU. 32 Ka
nui ia, ka karangatia hoki ko te Tama a
te Runga Rawa: a ka hoatu ki a ia e
te Ariki e te Atua te torona o Rawiri o
tona pāpā: 33 A hei kingi ia mo te
whare o Hakopa ake ake ake; e kore
ano e mutu tona rangatiratanga. 34
Na, ka mea a Meri ki te anahera, E
peheatia tenei, kahore nei hoki ahau e
mohio ki te tāne? 35 Na, ka whaka-
hokia e te anahera, a ka mea ki a ia,
Ka tae mai te Wairua Tapu ki runga
ki a koe, a ka taumarumaru iho te kaha
o te Runga rawa ki runga ki a koe: mo
reira ano hoki ka karangatia *tou* whanau
tapu, Ko te Tama a te Atua. 36 Na,
kua hapū ano tena a Erihapeti tou
teina, he tama, i tona ruruhitanga; a
ko te ono tenei o nga marama ona i
karangatia nei he pākoko. 37 Kahore
hoki he mea e kore taea e te Atua. 38
Ano ra ko Meri, Na, ko te pononga a
te Ariki; kia peratia ahau me tau i
korero ai. A mawehe atu ana te ana-
hera i a ia.

39 Na, ka whakatika a Meri i aua ra,
a haere kaika ana ki te whenua puke-
puke, ki tetahi pa o Hura; 40 A ka
tomo ki te whare o Hakaraia, ka oha
ki a Erihapeti. 41 A, te rongonga
o Erihapeti i te ohatanga a Meri, ka
oho te tamaiti i roto i tona kopū: na,
kua kī a Erihapeti i te Wairua Tapu;
42 A he nui tona reo ki te karanga, ka

mea, Ka manaakitia koe i roto i nga
wāhine, ka manaakitia ano te hua o
tou kopū. 43 Nohea hoki tenei ki a
au, kia haere mai te whaea o taku Ariki
ki a au? 44 Na, pa kau mai te reo o
to ohatanga ki oku taringa, ka oho te
tamaiti i toku kopū i te hari. 45 A ka
koa ano ia e whakapono ana: ka wha-
karitea hoki nga mea i korerotia ki a ia
e te Ariki. 46 Ka mea a Meri,

Ka whakanui toku wairua i te Ariki,
47 A e hari ana toku wairua ki te Atua
ki toku Kai whakaora;
48 Mona i titiro ki te iti o tana pono-
nga:
Ta te mea hoki katahi ahau ka kiia
e nga whakatupuranga katoa e
haere ake nei, he wahine hari.
49 He nui hoki nga mahi a te Mea
Kaha ki ahau;
A e tapu ana tona ingoa.
50 He mahi tohu tana ki te hunga e
wehi ana ki a ia,
Ki tenei whakatupuranga ki tenei
whakatupuranga.
51 Kua whakaputaina he kaha e ia, *ara*,
e tona ringa;
Nāna te hunga whakakake i marara
ai i te whakaaro o ratou ngakau.
52 Kua whakatakā e ia te hunga kaha i
nga nohoanga,
A whakateiteitia ake ana te hunga
iti.
53 Kua whakakiia e ia te hunga mate
hiakai ki nga mea pai;
A tonoa kautia atu ana te hunga
taonga.
54 Kua tautokona e ia a Iharaira tana
pononga,
He whakamaharatanga hoki ki *tana*
mahi tohu;
55 Ki a Aperahama, ratou ko tona wha-
nau ake tonu atu,
Pera hoki me tana i korero ai ki o
tatou mātua.

56 A tata tonu ki te toru o nga mara-
ma i noho ai a Meri ki a ia, a hoki ana
ki tona whare.

57 A ka rite te taima o Erihapeti e
whanau ai; na, ka whanau he tama.
58 A, te rongonga o te hunga e noho
tata ana, me ona whanaunga, kua wha-
kanuia e te Ariki tona aroha ki a ia; na,
ka hari tahi me ia. 59 A i te waru o
nga ra ka haere mai ratou ki te kokoti
i te tamaiti; a huaina ana e ratou, ko
Hakaraia, ko te ingoa hoki o tona pāpā.
60 Na, ka whakahokia e tona whaea, ka
mea, Kahore; engari me hua ia ko
Hoani. 61 Na, ko ta ratou meatanga
ki a ia, Ara, kahore tenei ingoa i huaina
ki tetahi o ou whanaunga. 62 Na, ka
tungou ratou ki tona pāpā, ko wai tana e
pai ai kia huaina ki a ia. 63 A ka mea
ia ki tetahi papa tuhituhi, a ka tuhituhi,
ka mea, Ko Hoani hei ingoa mona. A
miharo ana ratou katoa. 64 Na, ka
whai reo tonu iho tona mangai, me tona
arero, a ka korero ia, ka whakapai ki
te Atua. 65 A tau ana te wehi ki te
hunga katoa e noho tata ana ki a ratou:
a ka korerotia enei mea katoa puta noa
i te whenua pukepuke katoa o Huria.
66 Na, ka rongoatia *enei mea* ki roto ki
o ratou ngakau e te hunga katoa i ra-
ngona ai, ka mea, He tama aha ianei te-
nei! I a ia hoki te ringa o te Ariki.

67 Na, kua kī a Hakaraia tona pāpā
i te Wairua Tapu, a ka poropiti, ka mea,
68 Kia whakapaingia te Ariki te Atua
o Iharaira;
Kua titiro mai hoki ia, kua hoko i
tona iwi,
69 A kua whakaarahia ake e ia he hao-
na whakaora mo tatou,
I roto i te whare o Rawiri o tana
pononga;
70 Ko tana hoki ia i korerotia e te ma-
ngai o ana poropiti tapu, no te
timatanga ano o te ao:
71 Hei whakaora *i a tatou* i o tatou hoa
whawhai, i te ringa ano o te hunga
katoa e kino ana ki a tatou;
72 Hei whakaputanga mo te mahi tohu
ki o tatou tupuna,
Hei whakamaharatanga ki tana ka-
wenata tapu;
73 Ki te oati i oati ai ia ki a Apera-
hama, ki to tatou tupuna,
74 Kia tukua mai e ia ki a tatou he
oranga i te ringa o o tatou hoa
whawhai;
A kia mahi wehi kore ki a ia,
75 I runga i te tapu, i te tika, ki tona
aroaro, i nga ra katoa e ora ai
tatou.
76 A ko koe, e tama, ka karangatia ko
te poropiti a te Runga rawa:
E haere hoki koe i te aroaro o te
Ariki, hei whakapai i ona ara;
77 Hei whakamatau i tona iwi ki te
whakaoranga,
I o ratou hara e murua ana;
78 He mea hoki na te aroha na te mahi
tohu a to tatou Atua;
Na reira hoki i puta ai te puaotanga
o runga ki a tatou,
79 Hei whakamārama i te hunga e noho
ana i te pouri, i te atarangi hoki o
te mate,
Hei whakatika i o tatou waewae ki
te huarahi o te rangimarie.

80 Na, ka tupu taua tamaiti, a ka
kaha haere tona wairua; a noho ana i
nga koraha, taea noatia te ra e whaka-
kitea ai ia ki a Iharaira.

UPOKO 2.

Whanautanga o Ihu. 10 Anahera ki nga hepara. 25 Ta Himeona. 36 Ana. 42 Te Tamaiti i te temepara.

IAUA ra ka whakatakotoria he tikanga
e Hiha Akuhata, kia tuhituhia te ao
katoa. 2 No te kawanatanga o Hairinia
i Hiria i meatia ai tenei tuhituhinga
tuatahi. 3 A ka haere nga tāngata ka-
toa kia tuhituhia, ia tangata ia tangata
ki tona pa ake ano. 4 A i haere atu
ano a Hohepa i Kariri, i te pa o Naha-
rèta, ki Huria, ki te pa o Rawiri, ko
Peterehema te ingoa; (no te mea no
te whare ia no te kawei o Rawiri:) 5
Kia tuhituhia ai raua ko Meri tana wa-
hine taumau, ko ia ano e hapū ana. 6
A, i a raua i reira, ka rite nga ra e
whanau ai ia. 7 Na, ka whanau tana
matamua, a takaia ana e ia ki nga
kakahu, ka whakatakotoria ki te tako-
toranga kai ma nga kararehe; no te
mea kahore he wahi mo ratou i te
whare.

8 A i taua wahi etahi hepara e noho
koraha ana, e tiaki ana i ta ratou kahui
i te po. 9 Na, ko te putanga o teta-
hi anahera a te Ariki ki a ratou, a whi-
ti mai ana te kororia o te Ariki ki a
ratou, a tawhio noa: a nui whakahara-
hara to ratou wehi. 10 Na, ka mea
te anahera ki a ratou, Kaua e mata-
ku: ta te mea he kai kauwhau tenei
ahau ki a koutou mo te hari nui, meake
puta mai ki te iwi katoa. 11 Nonaia-
nei hoki i whanau ai he Kai whakaora
mo koutou i te pa o Rawiri, ara, a te
Karaiti te Ariki. 12 A ko te tohu tenei
ki a koutou; E kite koutou i te tamaiti
ka oti te takai ki te kakahu, e takoto
ana i te takotoranga kai ma nga kara-
rehe. 13 A kihai i aha ko te tini noa
iho o te ope o te rangi e noho tahi ana
me taua anahera, e whakamoemiti ana
ki te Atua, e mea ana,

14 *Kia whai* kororia te Atua i runga
rawa,
Kia mau te rongo ki runga ki te
whenua, me te whakaaro pai ki
nga tāngata.

15 A ka mawehe atu nga anahera i a
ratou ki te rangi, ka mea nga hepara
tetahi ki tetahi, Tatou ka haere ki Pe-
terehema, kia kite i tenei mea kua puta
nei, kua whakapuakina mai nei e te
Ariki ki a tatou. 16 Na, ka hohoro
ratou te haere, a ka kite i a Meri, i
a Hohepa, i te tamaiti ano e takoto
ana i te takotoranga kai ma nga kara-
rehe. 17 Ano ka kite, ka whakapuakina
te mea i korerotia ki a ratou mo tenei
tamaiti. 18 A miharo ana nga kai
whakarongo katoa ki enei mea, i kore-
rotia nei ki a ratou e nga hepara. 19
Ko Meri ia i ata rongoa i enei mea ka-
toa, whakaaroaro ai i roto i tona ngakau.
20 Na, ka hoki nga hepara, me te wha-
kakororia me te whakamoemiti ki te
Atua mo nga mea katoa i rongo nei i
kite nei ratou, i rite nei ki nga mea i
korerotia mai ki a ratou.

21 Ano ka rite nga ra e waru e kotia
ai te tamaiti, ka huaina tona ingoa ko
IHU, ko ta te anahera i hua ai i te mea
kahore ano i hapū tona whaea.

22 A ka rite nga ra e purea ai te
whaea, e whakaritea ai te ture a Mohi,
ka kawea ia e ratou ki Hiruharama, kia
tapaea atu ki te Ariki; 23 (Kia peratia
me te mea i tuhituhia ki te ture a te
Ariki, Ko nga tāne katoa e oroko puta
mai i te kopū, e karangatia e tapu ana
ki te Ariki; 24 Kia hoatu ano he pa-
tunga tapu, te mea i korerotia i roto i
te ture a te Ariki, Kia rua kukupa, kia
rua ranei pi kukupa. 25 Na, i Hiru-
harama tetahi tangata ko Himiona te
ingoa; he tangata tika, he tangata wha-
kaaro, e tatari ana ki te whakaharinga o
Iharaira: a kei runga te Wairua Tapu i
a ia. 26 Na, kua whakamaharatia mai
ia e te Wairua Tapu, e kore ia e kite i
te mate, kia kite ra ano ia i ta te Ariki
Karaiti. 27 Na, ka haere mai ia ki te
temepara, he meatanga na te Wairua:
a i nga mātua e mau mai ana i te tama-
iti i a Ihu, kia meatia ai e raua ki a ia
ta te ture i whakarite ai, 28 Ka tango
ia i a ia ki ona ringa, a ka whakapai
ki te Atua, ka mea,

29 Katahi, e te Ariki, ka tukua to pono-
nga kia haere i runga i te rangi-
marie,
Ka pera me tau i korero ai:
30 Ka kite nei hoki oku kanohi i tau
whakaoranga,
31 Ka whakatakotoria nei e koe ki te
aroaro o nga iwi katoa;
32 Hei whakamārama e kite ai nga tau-
iwi,
Hei kororia hoki mo tou iwi mo Iha-
raira.

33 A miharo tonu a Hohepa raua ko
tona whaea ki nga kupu i korerotia
mona. 34 Na, ka manaaki a Himiona

i a raua, a ka mea ki a Meri ki tona
whaea, Nana, ka waiho tenei *tama*
hei takanga, hei aranga, mo te tini o
te tangata i roto i a Iharaira; hei tohu
hoki e korerotia kinotia; 35 (Ae ra,
ka tika atu ano te hoari, a puta noa
i tou ake wairua,) e hurahia ai nga wha-
kaaro o nga ngakau maha. 36 Me Ana
hoki, he poropiti, he tamahine na Panu-
era, no te iwi o Ahera: kua maha haere
ona ra, e whitu nga tau o tona wahina-
tanga ake i noho ai ia ki te tāne; 37
He pouaru, tata pu ki te waru tekau
ma wha ona tau; heoi kihai i mahue
i a ia te temepara; he karakia tonu
tāna, he noho puku, he inoi, i te po i
te ao. 38 Na, ka tae mai ia i taua
haora ano, ka whakawhetai ki te Ariki,
a korerotia ana ia e ia ki te hunga katoa
o Hiruharama e tatari ana ki te whaka-
oranga. 39 Ano ka oti nga mea katoa
e rite ana ki ta te ture a te Ariki, ka
hoki ratou ki Kariri, ki to ratou pa ki
Nahareta.

40 Na, ka tupu te tamaiti, a ka kaha
haere tona wairua, ka kī i nga whaka-
aro nui: i a ia ano to te Atua aroha
noa.

41 A i haere ona mātua i ia tau i ia
tau ki Hiruharama ki te hakari o te ka-
penga. 42 A ka tekau ma rua ona tau,
ka haere ratou ki Hiruharama i runga
i nga ritenga o te hākari: 43 A ka rite
nga ra, i a raua e hoki ana, ka noho te ta-
maiti a Ihu ki Hiruharama; kihai hoki a
Hohepa raua ko tona whaea i mohio. 44 I
mea hoki raua kei roto ia i te tira, na, ka
haere, kotahi te ra ki te ara; a ka rapu
raua i a ia i roto i nga whanaunga, i ā raua
tāngata hoki i mohio ai. 45 A, tē kitea
ia, hoki ana ki Hiruharama, ki te rapu
i a ia. 46 A, muri iho i nga ra e toru
ka kitea ia i roto i te temepara, e noho
ana i waenganui o nga kai whakaako, e
whakarongo ana ki a ratou, e ui ana
ki a ratou. 47 A miharo katoa ki tona
matauranga, ki ana korero, te hunga i
rongo ki a ia. 48 Ano ka kite raua i a
ia, ka tino miharo: a ka mea tona whaea
ki a ia, E tama, he aha koe i penei ai
ki a maua? na, pouri noa iho maua
ko to pāpā, i a maua i rapu nei i a koe.
49 Ka mea ia ki a raua, He aha korua
i rapu ai i a au? kihai korua i mahara,
me mea ahau i nga mea a toku Matua?
50 Heoi kihai raua i mātau ki te kupu
i korerotia e ia ki a raua. 51 Na, ka
haere tahi atu ia me raua, ka tae ki Na-
hareta, a ka ngohengohe ki a raua; ko
tona whaea ia i rongoa i enei kupu katoa
i roto i tona ngakau.

52 Na, ka kake haere a Ihu te whaka-
aro nui, te kaumatua, ka paingia ano
e te Atua e te tangata.

UPOKO 3.

1, 19 *Hoani.* 15 *Mo Ihu.* 28 *Nga tupuna o Meri.*

NA, i te tekau ma rima o nga tau o
te rangatiratanga o Taipiria Hiha,
i a Ponotio Pirato e kawana ana i Huria,
i a Herora e tetaraki ana i Kariri, i tona
teina hoki i a Piripi e tetaraki ana i Itu-
ria, i te whenua hoki o Tarakonaiti, a ko
Rihania e tetaraki ana i Apirini, 2 Ko
Anaha raua ko Kaiapa nga tohunga nui,
ka puta te kupu a te Atua ki a Hoani
tama a Hakaraia ki te koraha. 3 Na,
ka haere ia ki nga wahi katoa e patata
ana ki Horano, ka kauwhau i te iriiri
ripeneta hei murunga hara; 4 I pera ano
ia me te mea i tuhituhia ki te pukapuka
o nga korero a Ihaia poropiti, i mea nei,

He reo no tetahi i te koraha e kara-
nga ana,
Whakapaia te huarahi o te Ariki,
Whakatikaia ona ara;
5 Ka whakakiia nga awaawa katoa,
Ka tahoroa nga maunga me nga puke-
puke katoa;
A e meinga kia tika nga *wahi* kopi-
kopiko,
Ko nga *wahi* taratara hei ara maene-
ene;
6 A e kite nga kikokiko katoa i te wha-
kaoranga o te Atua.

7 Na, ka mea ia ki nga mano i ha-
ere mai kia iriiria e ia, E te uri nakahi,
na wai koutou i whakamahara kia rere
i te riri meake puta mai? 8 Na, wha-
kaputaina nga hua e rite ana ki o te
ripeneta, a kei anga kei mea i roto
i a koutou, Ko Aperahama to tatou ma-
tua: ko taku kupu hoki tenei ki a koutou,
E ahei ana ano i te Atua te whakaara
tamariki ake ma Aperahama i roto i enei
kohatu. 9 Na, tenei ka pa te titaha ki
te pakiaka o nga rakau: a ki te kahore
tetahi rakau e hua i te hua pai, ka tua-
kina, ka māka ki te ahi. 10 Na, ka ui
nga mano ki a ia, ka mea, Me aha ra
matou? 11 Na, ka whakahokia e ia, a
ka mea ki a ratou, Ko te tangata i nga
koti e rua, kia hoatu ki te tangata kahore
ona; me te tangata he kai tāna, kia pera
ano. 12 Na, ka haere hoki nga pu-
pirikana kia iriiria, a ka mea ki a ia,
E te kai whakaako, me aha matou? 13
Ka mea ia ki a ratou, Kei nui ake i nga
mea i whakaritea ma koutou ta koutou

e tango ai. 14 Ka ui ano nga hoia ki
a ia, ka mea, Me aha hoki matou? Na,
ko tana meatanga ki a ratou, Kaua e
tukinotia tetahi, kaua e whakapae teka;
kāti ano ma koutou ko o koutou utu.
15 Na, i te iwi e tatari ana, a e wha-
kaaroaro katoa ana i roto i o ratou nga-
kau ki a Hoani, ko te Karaiti ia, ehara
ranei; 16 Ka kī a Hoani, ka mea ki a
ratou katoa, Ko ahau nei, he iriiri taku
i a koutou ki te wai; kei te haere mai
ia tetahi e kaha rawa ana i a au, e kore
ahau e tau hei wewete i te here o ona
hu: māna koutou e iriiri ki te Wairua
Tapu ki te kapura: 17 Ko tana mea
tahi kei tona ringa, a ka tino tahia e
ia tana patunga witi, e kohia ano e ia
te witi ki roto ki tana whare witi; ko te
papapa ia e tahuna ki te kapura e kore
e tineia.
18 He maha atu ano ana kupu wha-
kahau i kauwhau ai ia ki te iwi. 19
Otira i riria e ia a Herora tetaraki mo
Heroriaha wahine a Piripi a tona tua-
kana, mo nga kino katoa hoki i meinga e
Herora; 20 Na, i runga i era katoa,
tutakina ana e ia a Hoani ki te whare
herehere.
21 A ka poto te iwi te iriiri, i a Ihu
ano kua iriiria, a e inoi ana, ka tu-
whera te rangi, 22 Na, ka heke iho te
Wairua Tapu ki runga ki a ia, he ahua
tinana ano hoki tona, anō he kukupa,
ka puta ano he reo no te rangi, e mea
ana, Ko koe taku Tama i aroha ai, taku
i ahuareka atu ai.
23 Na, a Ihu nei, e whakatatata ana
ona tau ki te toru tekau; a ki ta te ta-
ngata kī, he tama ia na Hohepa, a ko
ia ta Hiri, 24 Ko ia ta Matata, ko ia ta
Riwai, ko ia ta Mereki, ko ia ta Iana, ko
ia ta Hohepa, 25 Ko ia ta Matatiaha,
ko ia ta Amoha, ko ia ta Nauma, ko ia
ta Eheri, ko ia ta Nakai, 26 Ko ia ta
Maata, ko ia ta Matatiaha, ko ia ta He-
mei, ko ia ta Hohepa, ko ia ta Hura, 27
Ko ia ta Hoana, ko ia ta Reha, ko ia ta
Horopapere, ko ia ta Haratiere, ko ia ta
Neri, 28 Ko ia ta Mereki, ko ia ta Ari,
ko ia ta Kohama, ko ia ta Eremorama,
ko ia ta Ere, 29 Ko ia ta Hohe, ko ia ta
Erietere, ko ia ta Horimi, ko ia ta Mata-
ta, ko ia ta Riwai, 30 Ko ia ta Himiona,
ko ia ta Hura, ko ia ta Hohepa, ko ia ta
Honana, ko ia ta Eriakimi, 31 Ko ia ta
Merea, ko ia ta Mainana, ko ia ta Matata,
ko ia ta Natana, ko ia ta Rawiri, 32 Ko
ia ta Hehe, ko ia ta Opere, ko ia ta Poaha,
ko ia ta Haramono, ko ia ta Nahona, 33 Ko
ia ta Aminarapa, ko ia ta Arame, ko ia ta
Heteromo, ko ia ta Parete, ko ia ta Hura,
34 Ko ia ta Hakopa, ko ia ta Ihaka, ko
ia ta Aperahama, ko ia ta Tara, ko ia ta
Nahora, 35 Ko ia ta Haruki, ko ia ta
Rakau, ko ia ta Pereke, ko ia ta Epere,
ko ia ta Haraha, 36 Ko ia ta Kainana,
ko ia ta Arapahata, ko ia ta Hema, ko ia
ta Noa, ko ia ta Rameka, 37 Ko ia ta
Matuhara, ko ia ta Enoka, ko ia ta Iarere,
ko ia ta Marereere, ko ia ta Kainana, 38
Ko ia ta Enoha, ko ia ta Heta, ko ia ta
Arama, ko ia ta te Atua.

UPOKO 4.

Whakamatautauranga o Ihu. 14 *Kauwhau-
tanga.* 33 *Tangata i te rewera.* 38 *Hu-
ngawai o Pita, me era atu turoro.* 41 *Nga
rewera.* 42 *Tana inoinga.*

NA, kī tonu a Ihu i te Wairua Tapu,
a hoki ana i Horano; na, ka
kawea ia e te Wairua ki te koraha, 2 A
e wha tekau nga ra i whakamatautauria
ai ia e te rewera. Kihai ano i kai i
tetahi mea i aua ra: ka pahemo, muri
iho ka hiakai. 3 Na, ka mea te rewera
ki a ia, Ki te mea ko te Tama koe a te
Atua, kiia iho tenei kohatu kia meinga
hei taro. 4 Na, ka whakahokia e Ihu
ki a ia, ka mea, Kua oti te tuhituhi, E
kore e ora te tangata ki te taro kau,
engari ki nga kupu katoa a te Atua. 5
Katahi te rewera ka kawe i a ia ki
runga ki tetahi maunga tiketike, a mea
kau iho kua whakakitea katoatia ki a ia
nga rangatiratanga katoa o te ao. 6 Ka
mea te rewera ki a ia, Maku e hoatu ki
a koe tenei rangatiratanga katoa, me
te kororia o enei mea: kua tukua hoki
ki ahau; a ka hoatu e ahau ki taku
e pai ai. 7 Na, ki te koropiko koe ki
toku aroaro, mou katoa. 8 Na, ka
whakahokia e Ihu ki a ia, ka mea,
Haere ki muri i a au, e Hatana: kua oti
hoki te tuhituhi, Me koropiko koe ki te
Ariki ki tou Atua, me mahi ano ki a ia
anake. 9 Na, ka kawea ia ki Hiruha-
rama, a whakaturia ana ki runga ki te
keokeonga o te temepara, a ka mea ki a
ia, Ki te mea ko koe te Tama a te Atua,
rere atu i konei ki raro: 10 Kua oti
hoki te tuhituhi,

Ka korerotia iho koe e ia ki ana
anahera kia tiakina koe:
11 Ma ratou koe e hiki ake ki *o ratou*
ringa,
Kei tūtuki tou waewae ki te kohatu.

12 Na, ka whakahokia e Ihu, ka mea ki
a ia, Kua takoto te korero, Aua e wha-
kamatautau ki te Ariki ki tou Atua.
13 A ka mutu katoa te whakamatau-

tauranga a te rewera, ka mawehe atu i
a ia mo tetahi wahi.
14 Na, ka hoki a Ihu i runga i te
kaha o te Wairua ki Kariri: a haere ana
tona rongo, a puta noa i nga wahi tata
katoa. 15 A ka whakaako ia i roto i o
ratou whare karakia, me te whakakororia
te katoa ki a ia.
16 Na, ka haere ia ki Nahareta, ki te
wahi i whangainga ai ia: ka tomo i te
ra hapati ki te whare karakia, ko tana
hanga hoki ia, ka whakatika ki te korero
pukapuka. 17 A ka homai ki a ia te
pukapuka a Ihaia poropiti. Ano ka
wherahia te pukapuka, ka tupono ia ki
te wahi i tenei tuhituhinga,
18 Kei ahau te Wairua o te Ariki, nāna
nei hoki ahau i whakawahi, hei
kauwhau i te rongo pai ki te hunga
rawakore;
Kua tonoa mai ahau e ia ki te whakaora i te hunga ngakau marū,
Ki te kauwhau ki nga herehere kia
haere noa,
Ki nga matapo kia titiro,
Ki te tuku i te hunga e kurua ana
kia haere noa atu,
19 Ki te kauwhau i te tau manakohanga
mai a te Ariki.
20 Na, ka kopia e ia te pukapuka, a
hoatu ana ki te kai tiaki, noho ana. A
matatau tonu ki a ia nga kanohi o te
hunga katoa i roto i te whare karakia.
21 Katahi ia ka anga ka korero ki a
ratou, Nonaianei, i o koutou taringa *e
whakarongo* mai nei, i mana ai tenei
karaipiture. 22 A i whakapai ratou
katoa ki a ia, i miharo ki nga kupu pai
i puta i tona mangai. Ka mea ratou,
Ehara ianei tenei i te tama a Hohepa?
23 Ka mea ia ki a ratou, Tera rawa e
puaki mai i a koutou tenei kupu whakarite ki a au, E rata, rongoa koe i a koe
ano: ko nga mea i rongo ai matou kua
meinga ki Kaperenauma, meinga hoki ki
konei ki tou whenua. 24 I mea ano ia,
He pono taku e mea nei ki a koutou,
E kore te poropiti e manakohia i tona
ake whenua. 25 Otira he pono taku e
mea nei ki a koutou, He tokomaha nga
pouaru i roto i a Iharaira i nga ra i a
Iraia, i te rangi kua oti te kopani i nga
tau e toru i nga marama e ono, i te
mate-kaitanga nui o te whenua katoa;
26 Heoi kihai i tonoa a Iraia ki tetahi o
ratou, ki te wahine pouaru anake, ki
Harepata o Hairona. 27 He tokomaha
hoki nga repera i roto i a Iharaira, i nga
ra o Eriha poropiti: a kihai tetahi o
ratou i whakamakia, ko Naamana anake
o Hiria. 28 A kī tonu i te riri te hunga
katoa i te whare karakia, i te rongonga
ai ki enei mea; 29 Na, ko to ratou
whakatikanga ake, ka maka i a ia ki
waho o te pa, a arahina ana ki te pari o
te puke i hangā ai to ratou pa, whakataka ai i a ia ki raro. 30 Otira i tika ia
ra waenganui o ratou, a haere ana.
31 A ka tae ki Kaperenauma, ki
tetahi pa o Kariri, ka whakaako hoki i a
ratou i nga hapati. 32 Na, ka miharo
ratou ki tana ako: i whai mana hoki
tana kupu. 33 A i te whare karakia
tetahi tangata he wairua rewera poke
tona, a nui atu tona reo ki te karanga,
34 Ka mea, Kāti ra; he aha matou nāu,
e Ihu o Nahareta; kua tae mai koe ki
te whakangaro i a matou? e mohio ana
ahau ki a koe; ko te Mea Tapu a te
Atua. 35 Na, riria iho ia e Ihu, ka
mea ia, Kāti to korero, puta mai hoki i
roto i a ia. Katahi te rewera ka turaki
i a ia ki waenganui, a puta mai ana i
roto i a ia, kihai hoki tera i ahatia. 36
Na, tau ana te miharo ki a ratou katoa,
a ka korerorero tetahi ki tetahi, ka mea,
He aha tenei kupu? mana tonu nei hoki
tana tono i nga wairua poke, kaha tonu,
a puta mai ana ki waho. 37 A pakū
ana tona rongo puta noa i nga wahi
tutata katoa.
38 A, tona whakatikanga i te whare
karakia, tomo tonu ki te whare o Haimona. Na, e mate ana te hungawai
wahine o Haimona, he nui te kiri-ka;
a ka inoi ratou ki a ia mona. 39 Na,
ka tu ia ki runga i a ia, a riria iho te
kiri-ka; a mutu ake: na, ara tonu ake
ia kei te taka mea ma ratou.
40 I te toenetanga o te ra, ka kawea
mai ki a ia e nga tāngata katoa nga
mea o ratou e mate ana i te tini o nga
mate; na, whakapakia iho e ia ona ringa
ki tenei ki tenei o ratou, a ora ake
ratou. 41 A he tokomaha te hunga i
puta mai nga rewera i roto i a ratou; i
karanga hoki *aua wairua*, i mea, Ko te
Karaiti koe, ko te Tama a te Atua. A
riria ana ratou e ia, kihai i tukua kia
korero: i mātau hoki ratou ko te Karaiti
ia.
42 Ka ao te ra, ka puta atu ia, ka
haere ki tetahi wahi koraha: a ka rapu
nga mano i a ia, a ka tae ki a ia, na,
puritia ana ia, kei whakarerea ratou e ia.
43 Ka mea ia ki a ratou, Me kauwhau
e ahau te rangatiratanga o te Atua ki
era atu pa ano: koia hoki ahau i tonoa
mai ai.
44 A kauwhau ana ia i nga whare
karakia o Kariri.

UPOKO 5.

Kei te kaipuke o Pita. 12 *Repera.* 18 *Pararutiki.* 27 *Matiu.* 29 *Tana hakari.* 34 *korenga e nohopuku o ana akonga.*

AI te mano e aki mai ana ki a ia ki
te whakarongo ki te kupu a te
Atua, na, e tu ana ia i te taha o te roto
o Kenehareta, 2 Na, ka kite ia i etahi
kaipuke è rua e tu ana i te taha o te
roto: ko nga kai hao ia kua riro mai i
runga, e horoi ana i nga kupenga. 3
Na, ka eke ia ki tetahi o nga kaipuke, ki
to Haimona, ka mea ki a ia kia neke atu
ki waho tata. Na, noho ana ia, whaka-
akona ana e ia te iwi i runga i te kai-
puke. 4 A ka mutu tana korero, ka
mea ia ki a Haimona, Neke atu ki te
wahi hohonu, ka tuku ai i ā koutou
kupenga ki te hao. 5 Na, ko te whaka-
hokinga a Haimona, ka mea ki a ia, E
kara, mahi noa matou i te po roa nei, tē
mau tetahi: heoi nau na te kupu, me
tuku e ahau te kupenga. 6 A, ta ratou
meatanga i tenei, he mano tini nga ika
i mau i a ratou: a ka whakapakaru ta
ratou kupenga. 7 Na, ka tawhiri ratou
ki o ratou hoa i tera kaipuke, kia hoe
mai hei hoa mo ratou. A, to ratou
taenga mai, whakakiia ana nga kaipuke
e rua, no ka whakatotohu. 8 A, te
kitenga o Haimona Pita, ka hinga iho ki
nga turi o Ihu, ka mea, Mawehe atu i
a au, e te Ariki; he tangata hara hoki
ahau. 9 Mau tonu hoki tona miharo
me to ona hoa katoa, ki te haonga o nga
ika i haoa nei e ratou: 10 To Hemi
hoki raua ko Hoani, he tama raua na
Heperi, he hoa hoki no Haimona. Na,
ka mea a Ihu ki a Haimona, Kaua e
mataku; i enei wa e takoto ake nei ka
hao tangata koe. 11 A ka whakauria
nga kaipuke ki uta, mahue ake nga mea
katoa i a ratou, a aru ana i a ia.

12 A i a ia i tetahi o nga pa, na, ko
tetahi tangata e kapi ana i te repera: a,
tona kitenga i a Ihu, ka takoto tapapa,
ka inoi ki a ia, ka mea, E te Ariki, ki te
pai koe, e taea ahau e koe te mea kia ma.
13 Na, ka totoro tona ringa, ka pa ki a
ia, ka mea, E pai ana ahau: kia ma koe.
A mutu tonu ake tona repera. 14 Na,
ka whakatupato ia i a ia kia kaua e
korerotia ki te tangata: Engari haere,
kia kite te tohunga i a koe, kawea atu
hoki mo to whakamakanga nga mea i
whakaritea e Mohi, hei mea whakaatu
ki a ratou. 15 Heoi tino pakū atu ana
tona rongo: a he tokomaha noa atu i
huihui mai ki te whakarongo, kia wha-
kaorangia hoki e ia o ratou ngoikoreta-
nga. 16 Otira i haere puku ia ki te
koraha ki te inoi.

17 A i tetahi o aua ra, e whakaako
ana ia, me te noho ano nga Parihi me
nga kai whakaako o te ture, i haere mai
nei i nga kāinga katoa o Kariri, o Huria,
o Hiruharama: a *i reira* ano te kaha o
te Ariki hei whakaora i a ratou. 18 Na,
ko etahi tāngata e kawe mai ana i tetahi
tangata i runga i te moenga, he pararu-
tiki: a mea noa ratou kia kawea ia ki
roto, kia whakatakotoria ki tona aroaro.
19 A, tē kitea e ratou te peheatanga e
kawea ai ia ki roto, i te mano hoki, ka
kakea te whare, a tukua iho ana ia ra
nga toetoe, me te moenga ano, ki wae-
nganui ki te aroaro o Ihu. 20 A, tona
kitenga i to ratou whakapono, ka mea
ia ki a ia, E hoa, ka oti ou hara te muru.
21 Na, ka anga, ka whakaaroaro nga
karaipi me nga Parihi, ka mea, Ko wai
tenei nāna nga kupu kohukohu? Ko
wai hei muru hara? ko te Atua anake.
22 Otira i mahara a Ihu ki ā ratou wha-
kaaroaronga, a ka oho, ka mea ki a ra-
tou, He aha ta koutou e whakaaroaro na
i roto i o koutou ngakau? 23 Ko tehea
te mea takoto noa, ko te mea, Ka oti
ou hara te muru; ko te mea ranei,
Whakatika, haere? 24 Otiia kia mātau
ai koutou he mana muru hara to te
Tama a te tangata i runga i te whenua,
(ka mea ia ki te pararutiki,) Ko taku
kupu tenei ki a koe, Whakatika, tango-
hia ake tou moenga, haere ki tou whare.
25 Na, whakatika tonu ake ia i to ratou
aroaro, a tangohia ake ana te mea i
takoto ai ia, haere ana ki tona whare,
me te whakakororia i te Atua. 26 A
miharo katoa ratou, ka whakakororia i
te Atua, kī tonu hoki ratou i te mataku,
ka mea, Puta ke nga mea i kite nei
tatou i naianei.

27 A, muri i enei mea, ka haere ia,
a ka kite i tetahi pupirikana, ko Ri-
wai te ingoa, e noho ana i te wahi ta-
ngo takoha: a ka mea ki a ia, Arumia
mai ahau. 28 Na, whakarerea ake e ia
nga mea katoa, a whakatika ana, aru
ana i a ia. 29 Na, ka takā e Riwai he
hākari nui māna i tona whare: a he
tokomaha nga pupirikana me nga tāngata-
ta ke i noho tahi ratou. 30 Na, ka
amuamu o ratou karaipi me nga Parihi
ki ana akonga, ka mea, He aha koutou
ka kai tahi ai, ka inu tahi ai me nga
pupirikana me nga tāngata hara? 31
Na, ka whakahokia e Ihu, a ka mea
ki a ratou, Kahore he aha o nga tā-
ngata ora e meatia ai e te rata, engari

o te hunga e mate ana. 32 Kihai ahau
i haere mai ki te karanga i te hunga
tika, engari i te hunga hara, kia
ripeneta. 33 Na, ka mea ratou ki a ia,
He aha nga akonga a Hoani ka hono ai
te noho puku, ka inoi ai, me nga *ako-*
nga ano a nga Parihi; ko āu ia e kai
ana, e inu ana? 34 Na, ko tana meata-
nga ki a ratou, E taea ranei e koutou
te mea kia noho puku nga tama o te
whare marena, i te mea kei a ratou
te tāne marena hou? 35 Na, tera e
tae mai nga ra e tangohia ai te tāne
marena hou i a ratou, katahi ratou ka
noho puku i aua ra. 36 I korerotia
ano e ia tetahi kupu whakarite ki a
ratou; E kore e makā e te tangata
tetahi wahi o te kahu hou hei papaki
mo te kahu tawhito; kei pakaru i te
mea hou, a e kore te papaki i *tangohia*
mai i te mea hou e u ki te mea tawhito.
37 E kore hoki te tangata e riringi i te
waina hou ki te ipu tawhito; kei pakaru
nga ipu i te waina hou, na, ka maringi,
a kore ake nga ipu. 38 Engari me
riringi te waina hou ki te ipu hou; a
ora ake e rua e rua. 39 Ka inu hoki
te tangata i te *waina* tawhito, e kore
ia e hiahia wawe ki te mea hou: e mea
hoki ia, Erangi te mea tawhito.

UPOKO 6.

Hapati. 13 *Te Tekau ma rua,* 17 *turoro.*
20 *Kauwhau.* 47 *Turanga pai mo te whare.*

NA, i te hapati tuatahi i muri i te
ra tuarua, ka haere ia ra wae-
nga witi; a katohia ana e ana akonga
nga puku witi, kainga ake, he mea ko-
mukumuku ki nga ringa. 2 Ka mea
etahi o nga Parihi ki a ratou, He aha
koutou ka mea ai i te mea e kore e
tika kia meatia i te hapati? 3 Na, ka
whakahokia e Ihu, a ka mea ki a ratou,
Kahore ianei koutou i kite i ta Rawiri
i mea ai, i a ia e mate ana i te hiakai,
ratou ko ona hoa; 4 I tona tomokanga
atu ki te whare o te Atua, a tangohia
ana e ia nga taro aroaro, na, kainga ana
e ia, hoatu ana hoki ki ona hoa; nga
mea kihai nei i tika kia kainga, engari
ma nga tohunga anake? 5 I mea ano
ia ki a ratou, Ko te Tama a te tangata
te Ariki ano hoki o te hapati.

6 A i tetahi atu hapati, ka tomo ia
ki te whare karakia, ka whakaako: a
kei reira tetahi tangata, ko tona ringa
matau kua memenge. 7 A ka titiro pu
nga karaipi me nga Parihi ki a ia, me
kore ia e whakaora i te hapati; kia ai
hei whakawakanga mona. 8 Na, ka
mahara ia ki ā ratou whakaaro, a ka
mea ki te tangata i te ringa meme-
nge, Whakatika, e tu ki waenganui. A
whakatika ana ia, tu ana. 9 Katahi ka
mea a Ihu ki a ratou, Maku e ui ki a
koutou tetahi mea; He mea tika ranei
te mahi pai i te hapati, te mahi kino
ranei? te whakaora, te whakamate ra-
nei? 10 Na, ka tirotiro ia ki a ratou
katoa, a ka mea ki taua tangata, Torona
mai to ringa. A pera ana ia: na, kua
ora ano tona ringa, kua pera me tetahi.
11 Na, kī tonu ratou i te haurangi; a ka
korerorero ki a ratou ano, me aha ranei
a Ihu e ratou.

12 A i aua ra ka haere ia ki te mau-
nga ki te inoi, a he inoi tonu tāna i
te roa o te po ki te Atua. 13 A ka ao
te ra, ka karangatia e ia ana akonga: a
kotahi tekau ma rua o ratou āna i whiri-
whiri ai, a huaina ana e ia he apotoro;
14 Ko Haimona, (i huaina ano hoki
ia ko Pita,) ko tona teina, ko Anaru,
ko Hemi raua ko Hoani, ko Piripi
raua ko Patoromu, 15 Ko Matiu raua
ko Tamati, ko Hemi *tama* a Arapiu,
ko Haimona e karangatia nei ko He-
roti, 16 Ko Hura *teina* o Hemi, ko
Hura Ikariote hoki, ko ia ano te kai
tuku. 17 Na, ka heke iho ngatahi ra-
tou, a tu ana ki te wahi raorao, ratou
ko te ropu o ana akonga, me te huihui-
nga nui o te iwi i Huria katoa, i Hiru-
harama, i te taha hoki o te moana o
Taira o Hairona, i haere mai nei ki te
whakarongo ki a ia, kia whakaorangia
hoki o ratou mate; 18 Me te hunga
ano e whakatoia ana e nga wairua poke:
a whakaorangia ana ratou. 19 A i
whai te mano katoa kia pa ki a ia: i
puta mai hoki he kaha i a ia, a wha-
kaorangia ana ratou katoa.

20 Na, ka titiro ona kanohi ki ana
akonga, a ka mea ia, Ka koa *koutou,* e
nga rawakore: mo koutou hoki te ranga-
tiratanga o te Atua. 21 Ka koa *koutou*
e hiakai nei inaianei: ka makona hoki
koutou. Ka koa *koutou* e tangi nei
inaianei: e kata hoki koutou. 22 Ka
koa koutou, ina kinongia e nga tāngata,
ina wehewehea mai *i roto i a ratou,*
ina tawaia, ina rukea atu to koutou in-
goa, ano he mea kino, mo te whakaaro
hoki ki te Tama a te tangata. 23 Kia
hari i taua ra, me te tupekepeke: he
nui hoki to koutou utu i te rangi: i
peneitia hoki nga poropiti e o ratou
mātua. 24 Otira aue, te mate mo
koutou mo te hunga taonga! kei a
koutou hoki to koutou whakamarietanga.

25 Aue, te mate mo koutou mo te
hunga e makona ana! e mate hoki
koutou i te hiakai. Aue, te mate mo
koutou mo te hunga e kata ana inaia-
nei! ka aue hoki koutou, ka tangi. 26
Aue, te mate mo koutou ua korerotia
paitia koutou e nga tāngata katoa! i
penei hoki o ratou mātua ki nga poropiti
teka.

27 Na, ko taku kupu tenei ki a kou-
tou e whakarongo mai nei, Arohaina o
koutou hoa whawhai; kia pai te mahi
ki te hunga e kino ana ki a koutou;
28 Manaakitia te hunga e kanga ana i
a koutou, me inoi mo te hunga e wha-
kawhiu ana i a koutou. 29 Na, ki te
pakia tou paparinga e tetahi, tahuri atu
hoki tetahi; a ki te tangohia tou ngeri e
tetahi, kaua e kaiponuhia tou koti. 30
Hoatu ki nga tāngata katoa e inoi ana
ki a koe; kaua ano e tonoa o mea ki
te tangohia e te tangata. 31 Ko ta
koutou e pai ai kia meatia e nga tā-
ngata ki a koutou, meatia ano e kou-
tou ki a ratou. 32 A ki te aroha
koutou ki te hunga e aroha ana ki a
koutou, keihea he whakawhetai ki a
koutou? e aroha ana hoki te hunga hara
ki te hunga e aroha ana ki a ratou. 33
A ki te atawhai koutou i te hunga e
atawhai ana i a koutou, keihea he wha-
kawhetai ki a koutou? e pena ana ano
te hunga hara. 34 Ki te tuku moni
hoki koutou ki te hunga e mea ai kou-
tou ka utua mai e ratou, keihea he
whakawhetai ki a koutou? e tuku moni
ana hoki te hunga hara ki te hunga hara,
mo te pera kia whakahokia ki a ratou.
35 Engari kia aroha ki o koutou hoa wha-
whai, atawhaitia hoki, tukua atu te moni,
kaua ano e whakaaro kia utua mai ta
koutou; a e rahi te utu ki a koutou,
ka whakatupu tamariki ano hoki koutou
ki a te Runga rawa: e atawhai ana hoki
ia i te hunga e kore e whakawhetai, i
te hunga kino. 36 Kia ngawari rapea
koutou, kia pera me to koutou Matua e
ngawari ana. 37 Kaua e whakawa, a e
kore koutou e whakawakia: kaua e wha-
katau he a e kore te he e whakataua ki
a koutou: houhia te rongo, a e houhia
ano te rongo ki a koutou: 38 Hoatu, a
ka homai ki a koutou; he mehua pai,
pehi rawa, oioi rawa, purena tonu ta
ratou e homai ai ki te kokorutanga o o
koutou kakahu. Ko te mehua hoki e
mehua ai koutou, hei mehua ano tena ki
a koutou.

39 A ka puaki tana kupu whakarite ki
a ratou, E ahei ranei te matapo te arahi
i te matapo? e kore ranei e taka toko-
rua ki te waikeri? 40 E kore te akonga
e rahi ake i tona kai whakaako: engari
ka rite ano ki o ratou kai whakaako nga
tāngata katoa kua tino pukengatia. 41
He aha tāu e titiro ki te otaota i roto i
te kanohi o to teina, tē kite i te kurupae
i tou ake kanohi? 42 E pehea ranei to
korero ki to teina, E *taku* teina, iaua,
kia kapea atu e ahau te otaota i roto i
tou kanohi, tē kite i te kurupae i roto i
tou kanohi? E te tangata tinihanga, kia
mātua kapea atu e koe te kurupae i roto
i tou kanohi, katahi koe ka mārama ki
te kape i te otaota i roto i te kanohi o
tou teina. 43 E kore hoki te rakau
ataahua e hua i te hua kino; e kore ano
te rakau kino e hua i te hua ata-
ahua. 44 Ma ona hua ake nei hoki ka
mohiotia ai tenei rakau tenei rakau. E
kore hoki e kohia nga piki i runga i
nga tataramoa, e kore ano e whakiia
te karepe i runga i te tumatakuru. 45
He tangata pai, he pai tana e whaka-
puta mai ai i roto i te taonga pai a tona
ngakau; he tangata kino, he kino tana
e whakaputa mai ai i roto i nga taonga
kino o tona ngakau: he purenatanga
hoki no te ngakau nga kupu a te mangai.

46 He aha koutou ka karanga ai ki a
au, E te Ariki, e te Ariki, tē mahi i aku
korero? 47 Na, te tangata e haere mai
ana ki a au, e rongo ana ki aku kupu, a
e mahi ana, maku e whakaatu ki a
koutou he ritenga aha tona: 48 Ka rite
ia ki te tangata i hangā e ia tetahi
whare, i keri, i whakahohonu, a whaka-
takoto ana i te turanga ki runga ki te
kamaka: a, te putanga mai o te waipuke,
ka pakaru te roma ki taua whare, heoi
kihai i taea te whakangaueue: no te
mea i hangā ki runga ki te kamaka. 49
Tena ko te tangata i rongo, a kihai i
mahi, ka rite ia ki te tangata i hanga i
tetahi whare ki runga ki te oneone, a
kahore he turanga: te pakarutanga mai
o te roma, na, hinga tonu iho; a nui atu
te pakarutanga o taua whare.

UPOKO 7.

Keneturio. 11 *Naina.* 19 *Ta Hoani ki a Ihu.*
24 *Mo Hoani.* 30 *Ta ratou ki a ia, ki a Ihu.*
36 *Wahine hara,—tona aroha.*

ANO ka mutu enei kupu katoa āna,
me te whakarongo ano te iwi, ka
tomo ia ki Kaperenauma.

2 Na, e mate ana te pononga a tetahi
keneturio, meake marere, tana hoki i
mate-nui ai. 3 A, tona rongonga ki a
Ihu, ka tonoa ki a ia etahi kaumatua o

nga Hurai, hei mea ki a ia kia haere mai ki te whakaora i tana pononga. 4 A, to ratou taenga mai ki a Ihu, he kaha ta ratou inoi, ka mea, he pai *te tangata* e meatia ai tenei e ia: 5 E aroha ana hoki ia ki to tatou iwi, nāna hoki i hanga te whare karakia mo matou. 6 Na, haere tahi ana a Ihu me ratou. A i a ia kahore nei i matara mai i te whare, ka tono te keneturio i etahi hoa ki a ia, ka mea ki a ia, E te Ariki, kei maumau ngenge noa koe: ehara hoki ahau i te tikanga tangata e haere ake ai koe ki raro i toku tuanui: 7 Koia tē tae ai taku aro ki te haere atu ki a koe: engari kia puaki mai tau kupu, a ka ora taku pononga. 8 He tangata hoki ahau e whakahaua ana, he hoia ano aku hei whakahaunga maku, na, ka mea ahau ki tenei, Haere, a ka haere; ki tetahi atu hoki, Haere mai, a ka haere mai; ki taku pononga ano hoki, Meatia tenei, a ka meatia e ia. 9 Te rongonga o Ihu ki enei mea, ka miharo ki a ia, a ka tahuri ka mea ki te mano e aru ana i a ia, Ko taku kupu tenei ki a koutou, kahore ano ahau i kite i roto i a Iharaira i te whakapono hei rite mo tenei te nui. 10 A, te hokinga atu ki te whare o te hunga i tonoa, rokohanga atu kua ora te pononga i mate.

11 A i te aonga ake, ka haere ia ki tetahi pa, ko Naina te ingoa; a he tokomaha o ana akonga i haere tahi me ia, he rahi hoki te hui. 12 A ka whakatata ia ki te kuwaha o te pa, na, he tupapaku tera e kauhoatia mai ana, he huatahi na tona whaea, a ko ia he pouaru: a he tokomaha o te pa e *haere* tahi ana me ia. 13 A, te kitenga o te Ariki i a ia, ka aroha ki a ia, ka mea ki a ia, Kaua e tangi. 14 Na, ka haere ia, ka pa ki te kauhoa: a, tu tonu nga kai kauhoa. Na, ko tana meatanga, E tama, ko taku kupu tenei ki a koe, E ara. 15 Na, ka noho te tupapaku ki runga, ka anga ka korero. A hoatu ana ia e ia ki tona whaea. 16 Na, ka tau te wehi ki a ratou katoa: a ka whakakororia i te Atua, ka mea, Kua puta ake i roto i a tatou he poropiti nui; a, Kua titiro mai te Atua ki tona iwi. 17 Na, haere ana tenei korero mona puta noa i Huria, i nga wahi patata katoa ano hoki.

18 A ka korerotia enei mea katoa ki a Hoani e ana akonga. 19 Na, ka karangatia e Hoani etahi o ana akonga tokorua, ka tonoa ki a Ihu, mea ai, Ko koe ranei tera e haere mai ana? me tatari ranei matou ki tetahi atu? 20 A, te taenga mai o aua tāngata ki a ia, ka mea, Kua tonoa mai maua e Hoani Kai iriiri ki a koe, mea ai, Ko koe ranei tera e haere mai ana? me tatari ranei matou ki tetahi atu? 21 I taua wa pu ano he tokomaha te hunga i whakaorangia e ia i nga turorotanga, i nga mate, i nga wairua kino; a he tokomaha nga matapo i meinga kia kite. 22 A ka whakahokia e Ihu, ka mea ki a raua, Haere korerotia ki a Hoani nga mea e kite nei e rongo nei korua; ko nga matapo e titiro ana, ko nga kopa e haereere ana, ko nga repera kua ma, ko nga turi e rongo ana, ko nga tupapaku e whakaarahia ana, e kauwhautia ana te rongo pai ki te hunga rawakore; 23 Na, ka koa te tangata e kore e hē ki a au.

24 A, te rironga o nga karere a Hoani, ka timata ia, a ka korerotia a Hoani ki te mano, I haere atu koutou ki te koraha kia kite i te aha? I te kakaho e whakangaueuetia ana e te hau? 25 Ano ra, i haere koutou kia kite i te aha? I te tangata he kakahu maeneene ona? Na, kei nga whare kingi te hunga i nga kakahu whakapaipai, i nga kai papai. 26 Ano ra, i haere koutou kia kite i te aha? I te poropiti? Ae ra, ko taku kupu tenei ki a koutou, tera atu i te poropiti. 27 Mona te mea kua tuhituhia nei,

Na, ka tonoa e ahau taku karere ki
mua i tou aroaro,
Māna e whakapai tou huarahi i mua i
a koe.

28 Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, Kahore he poropiti nui atu i a Hoani Kai iriiri i roto i nga whanau a nga wāhine: heoi rahi ake i a ia te nohinohi rawa o te rangatiratanga o te Atua. 29 Na, i whakatikaia ta te Atua e te hunga katoa i rongo, e nga pupirikana ano, i iriiria hoki ki te iriiringa a Hoani. 30 Ko nga Parihi ia, ratou ko nga kai whakaako o te ture, i whakakahore ki ta te Atua whakaaro ki a ratou, i a ratou kihai nei i iriiria e ia. 31 A ka mea te Ariki, Me whakarite e ahau nga tāngata o tenei whakapaparanga ki te aha? e rite ana ki te aha? 32 E rite ana ki nga tamariki e noho ana i te kāinga hoko, e karanga ana ki a ratou ano, e mea ana, Whakatangi noa matou i te putorino ki a koutou, a kahore koutou i kanikani; aue noa matou ki a koutou, na, kahore koutou i tangi. 33 I haere mai hoki a Hoani Kai iriiri, a kihai i kai taro, kihai i inu waina; heoi ka mea koutou, He rewera tona. 34 I haere mai te Tama a te tangata me te kai me te inu; a ka mea koutou, Na,

he tangata kakai, he tangata inu waina,
he hoa no nga pupirikana me nga tānga-
ta hara! 35 Otira e whakatikaia ana te
whakaaro nui e ana tamariki katoa.
36 Na, ka mea tetahi o nga Parihi ki
a ia kia kai tahi raua. A ka tomo ia ki
te whare o te Parihi, ka noho. 37 A ka
mātau tetahi wahine hara o te pa, kei
te whare o te Parihi ia e noho ana, na,
ka kawea mai e ia tetahi pouaka kohatu
e kī ana i te hinu kakara, 38 A tu tangi
ana i muri i ona waewae, ka anga ka
whakamakuku i ona waewae ki nga
roimata, ka muru ki nga makawe o tona
mātenga, ka kihi i ona waewae, ka wha-
kawahi ki te hinu kakara. 39 A, te
kitenga o te Parihi i karangatia ai ia,
ka korero i roto i a ia, ka mea, Me he
poropiti tenei, kua mātau ia ki te wahine
e pa nei ki a ia, tona peheatanga: he
wahine hara hoki. 40 Na, ka korero a
Ihu, ka mea ki a ia, E Haimona, he
kupu taku ki a koe. Ka mea ia, Ko-
rero, e te Kai whakaako. 41 Na, toko-
rua nga tāngata i a raua te moni a tetahi
kai tuku moni: e rima rau nga pene i
tetahi, e rima tekau i tetahi. 42 A, tē
whai mea raua hei whakautu mai, wha-
karerea noatia ana e ia ki a raua. Na,
māu e korero mai, ko wai o raua e tino
nui tona aroha ki a ia. 43 Na, ka wha-
kahokia e Haimona, ka mea, Ki taku
whakaaro, ko te tangata nāna te mea
nui i whakarerea noatia atu. Na, ko
tana meatanga ki a ia, Tika tonu tāu.
44 Na, ka tahuri ia ki te wahine, a ka
mea ki a Haimona, E kite ana koe i
tenei wahine? I haere mai ahau ki
roto ki tou whare, kahore i homai e
koe he wai mo oku waewae: nāna ia i
whakamakuku oku waewae ki nga roi-
mata, a murua iho ki nga makawe o
tona mātenga. 45 Kihai koe i kihi i
ahau: ko tenei ia kahore ano i mutu-
mutu te kihi i oku waewae no taku
taenga mai ra ano. 46 Kihai koe i
whakawahi i toku mātenga ki te hinu:
na, whakawahia ana e ia oku waewae ki
te hinu kakara. 47 Koia ahau ka mea
nei ki a koe, Kua murua ona tini hara;
ina hoki he nui tona aroha: otira i iti
nga mea o tetahi i murua, ka iti ano
tona aroha. 48 A ka mea ia ki a ia,
Kua murua ou hara. 49 Na, ka anga
ka korero *ona* hoa noho ki a ratou ano,
Ko wai tenei e muru nei ano hoki i nga
hara? 50 Na, ko tana meatanga ki te
wahine, Na to whakapono koe i ora ai;
haere marie.

UPOKO 8.

Ta nga wahine atawhaitanga i a te Karaiti.
4 Kai rui. 21 Tona whaea, aha, aha.
22 Ki te hau. 26 Rewera. 37 Ta nga
Kararini. 43 Wahine mate. 49 Ta Hai-
ruha hotiro.

A MURI iho, ka haereere ano ia ki
nga pa ki nga kāinga, ka kau-
whau ka whakapuaki i te rongo pai o te
rangatiratanga o te Atua: i a ia hoki te
tekau ma rua, 2 Me etahi wāhine hoki
kua oti nei te whakaora i nga wairua
kino, i nga ngoikoretanga, ko Meri e
karangatia nei ko Makarini, e whitu nei
nga rewera i puta mai i roto i a ia, 3
Ko Hoana hoki te wahine a Kuha, a ta
Herora kai whakahauhau, me Huhana,
me era atu tona tini, a na ratou i mahi
etahi o o ratou taonga hei mea māna.
4 Na kua rahi te hui i mine mai, kua
tae hoki ki a ia i tenei pa, i tenei pa, a
ka korero kupu whakarite ia: 5 I haere
atu te kai rui ki te rui i tana purapura:
a, i a ia e rui ana, ka ngahoro etahi ki
te taha o te ara; a takahia ana, na,
kainga ake e nga manu o te rangi. 6
Ko etahi i ngahoro ki runga ki te toka;
te tupunga ake, kua maroke, kahore
hoki he makuranga. 7 Ko etahi i nga-
horo ki roto ki nga tataramoa; a tupu
tahi ana nga tataramoa, koaoaotia iho.
8 Ko etahi i ngahoro ki te oneone pai;
tupu ana, tatakirau ona hua. Ka mutu
enei korero, ka karanga ia, Ko ia he
taringa ona hei whakarongo, kia rongo
ia.
9 Na, ka ui ana akonga ki a ia, ka
mea, He aha te tikanga o tenei kupu
whakarite? 10 Ka mea ia, Kua ho-
atu ki a koutou te matauranga ki nga
mea ngaro o te rangatiratanga o te Atua:
ki era atu ia, he whakarite nga kupu:
kia kite ai ratou, a e kore e kite, kia
rongo ai, a kore ake e mātau. 11 Na,
tenei te kupu whakarite: Ko te pura-
pura te kupu a te Atua. 12 Era i te
huarahi, ko nga kai whakarongo; me i
reira ka haere mai te rewera, ka kapo
i te kupu i roto i o ratou ngakau, kei
whakapono ratou, a ka ora. 13 Era i
runga i te toka ko te hunga e tango nei
i te kupu me te hari ano i to ratou ro-
ngonga ai; kahore ia o ratou pakiaka,
whakapono ana ratou ehia ake ano ra, a
i te wa o te whakamatautau ka mawehe
atu. 14 Tera i ngahoro ki roto ki nga
tataramoa, ko te hunga e whakarongo
ana, a, te haerenga atu, ka koaoaotia e
nga whakaaroaronga, e nga taonga, e

nga whakaahuareka o te ao, a hore ake
e pakari o ratou hua. 15 Ko tera i te
oneone pai, ko te hunga e tika ana, e pai
ana te ngakau, a, te rongonga i te kupu,
ka pupuri, a hua ana nga hua i runga i
te manawanui.

16 E kore e tahuna te rama e tetahi,
a e hipokina ki te oko, e waiho ranei i
raro i te moenga; engari ka whakatu-
ria ki runga ki te turanga, kia kitea ai
te māramatanga e te hunga e tomo mai
ana. 17 E kore hoki tetahi mea i hu-
nā, e mahue te whakakite; e kore ano
tetahi mea i ngaro, e mahue te mohio
te puta hoki ki te māramatanga. 18
Kia tupato ki ta koutou whakarongo:
ki tè whai mea hoki tetahi, ka hoatu
ano ki a ia; a ki te kahore he mea a
tetahi, ko te mea i kiia nāna ake, ka
tangohia i a ia.

19 Na, ka haere mai ki a ia tona
whaea me ona teina, a kihai ratou i ahei
te tutuki atu ki a ia, na te mano hoki.
20 Na, ka korerotia ki a ia, ka mea ra-
tou, Tou whaea me ou teina te tu mai
nei i waho, e mea ana kia kite i a koe.
21 Na, ka whakahokia e ia, a ka mea ki
a ratou, Ko toku whaea me oku teina
enei e rongo nei e mahi nei i te kupu a
te Atua.

22 A i tetahi o aua ra, ka eke ia, ratou,
ko ana akonga ki te kaipuke: a ka mea
ki a ratou, Tatou ka whakawhiti ki tera
taha o te roto. Na, rere ana ratou. 23
A i a ratou e rere ana, ka moe ia: na,
ko te putanga o tetahi hau, he tupuhi,
ki te roto; a ka tomo ratou, tata pu
ki te tahuri. 24 Na, ka haere ratou,
ka whakaara i a ia, ka mea, E kara, e
kara, ka mate tatou. Na, ka ara ia, a
riria ana e ia te hau, me te ngaru o te
moana: a mutu iho, na, kua marino.
25 Na, ka mea ia ki a ratou, Keihea to
koutou whakapono? Mataku ana ratou,
miharo ana, ka mea ki a ratou ano, Ko
wai ra tenei, ka tapa nei ki nga hau ki
te moana, a rongo rawa ki a ia?

26 Na, ka rere atu ratou ki te whenua
o nga Kararini, ki tawahi atu o Kariri.
27 A, tona haerenga atu ki uta, ka
tutaki ki a ia he tangata no te pa, he
rewera ona no mua ke, kahore nei
ona kakahu i kakahu ai, kihai ano i
noho i roto i te whare, engari ki nga
urupa. 28 A, tona kitenga i a Ihu, ka
karanga, ka takoto ki tona aroaro, a he
nui tona reo ki te mea mai, He aha ahau
nāu, e Ihu, e te Tama a te Atua i runga
rawa? E, kaua ra ahau e whakamamae-
tia. 29 (I mea hoki ia ki te wairua
poke kia puta mai i taua tangata. He
maha hoki nga wa i hopukia ai ia e ia:
a e tiakina ana ia, he mea here ki nga
mekameka ki nga here waewae; heoi
motumotuhia ana e ia nga here, a aia
ana e te rewera ki te koraha.) 30 Na,
ka ui a Ihu ki a ia, ka mea, Ko wai tou
ingoa? Ka mea ia, Ko Rihiona: he
tokomaha hoki nga rewera i tomo ki
roto ki a ia. 31 Katahi ka inoi ratou
ki a ia kia kaua ratou e tonoa e ia kia
haere ki te hohonu. 32 Na, kei reira
tetahi kahui poaka, he maha, e kai ana
i runga i te maunga: a ka inoi ratou ki
a ia kia tukua ratou kia tomo ki aua
poaka. A tukua ana ratou. 33 A, te
putanga o aua rewera i roto i te ta-
ngata, ka tomo ki roto ki nga po-
aka: na, ko te tino rerenga o te kahui
ra te pari ki te moana, a paremo iho.
34 Ano ka kite nga kai whangai i taua
mea i meatia, ka whati, ka haere ka
korero ki te pa, ki aua whenua hoki.
35 Na, ka haere mai ratou kia kite i
taua mea i meatia; a, to ratou taenga
ki a Ihu, ka kite i te tangata i puta
nei nga rewera i roto i a ia, kua oti te
whakakakahu, kua tika ona whakaaro,
e noho ana ki nga waewae o Ihu: a ka
mataku ratou. 36 A korerotia ana ki a
ratou e te hunga i kite, te whakaoranga
o te tangata i nga rewera. 37 Na, ka
mea te huihui katoa o nga kāinga patata
o nga Kararini kia mawehe atu ia i a
ratou; i mataku whakaharahara hoki
ratou: a eke ana ia ki te kaipuke, hoki
ana. 38 Na, ka inoi ki a ia te tangata
i puta nei nga rewera i roto i a ia, kia
meinga hei hoa mona: heoi ka tono atu
a Ihu i a ia, ka mea, 39 Hoki atu ki tou
whare, korerotia nga mea nui kua meinga
nei e te Atua ki a koe. Na, haere ana
ia, korerotia ana ki te pa katoa nga mea
nui i mea ai a Ihu ki a ia.

40 A ka hoki a Ihu, ka koa te mano
ki tona taenga mai: e tatari ana hoki
ratou katoa ki a ia. 41 Na, ko
te haerenga mai o tetahi tangata
ko Hairuha te ingoa, he rangatira ano
ia no te whare karakia: a takoto ana
ki nga waewae o Ihu, ka inoi ki a ia
kia tomo ki tona whare: 42 Kotahi
tana tamahine, he huatahi, kotahi nei
tekau ma rua ona tau, a e whakahe-
mohemo ana. Na, i tona haerenga, popō
tonu nga mano ki a ia.

43 Na, ko tetahi wahine e mate
ana i te pakaruhanga toto, tekau ma
rua nga tau, a poto katoa tona ora-
nga ki nga rata, kihai ano i taea te
whakaora e tetahi, 44 Ka haere mai
ia i muri, ka pa ki te taniko o tona

kakahu: a mutu iho te rere o ona toto.
45 Na, ka mea a Ihu, Ko wai tenei
kua pa nei ki a au? Ano ka whakaka-
hore katoa, ka mea a Pita ratou ko
ona hoa, E kara, e pipiri ana nga mano
ki a koe, e tutetute ana, a e mea ana
oti koe, Ko wai tenei kua pa nei ki
a au? 46 Otira i mea ano a Ihu, Kua
pa mai ano tetahi ki a au: e mahara
ana hoki ahau kua puta atu he mana
i a au. 47 A, te kitenga o te wahine
kihai ia i ngaro, haere wiri mai ana,
takoto ana i tona aroaro, korerotia ana
e ia ki a ia i te aroaro o te iwi katoa
te mea i pa ai ia ki a ia, me te hohoro
o tona oranga. 48 Na, ka mea ia ki
a ia, Kia maia, e ko: na to whakapono
koe i ora ai; haere marie.
49 I a ia ano e korero ana, ka haere
mai tetahi i *te whare* o te rangatira o
te whare karakia, ka mea ki a ia, Kua
mate to tamahine; kaua e whakararua
te Kai whakaako. 50 A, te rongonga
o Ihu, ka whakahokia e ia ki a ia, ka
mea, Kaua e mataku: ko te whakapono
ia kia whakapono, a ka ora. 51 A
ka tomo ia ki te whare, kihai tetahi
i tukua e ia kia tapoko, ko Pita anake,
ko Hemi, ko Hoani, me te pāpā raua
ko te whaea o te kotiro. 52 A e
tangi ana ratou katoa, e aue ana mo-
na. Na, ka mea ia, Kaua e tangi;
kahore ia i mate, engari e moe ana.
53 A kataina iho ia e ratou, i mohio
hoki ratou kua mate ia. 54 Otira ka
oti katoa te pei e ia ki waho, ka mau
ia ki tona ringa, ka karanga, ka mea,
E ko, e ara. 55 Na, hoki mai ana
tona wairua, a whakatika tonu ake ia:
na, ka mea ia kia hoatu he kai māna.
56 A, miharo tonu ona mātua: na,
ka whakatupato ia i a ratou kia kaua
e korerotia taua meatanga ki tetahi.

UPOKO 9.

Ngarenga o ana apotoro. 7 hiahia o Herora. 11 Mano e rima. 18 Nga kupu mona. 23 Kia maia. 28 Whakaahuatanga ketanga. 37 Tamaiti i te rewera. 44 Mo tona matenga ano. 46 Kei whakakake. 51 Ta nga Hamari.

NA, ka karangatia e ia ana akonga
kotahi tekau ma rua, a ka hoatu
ki a ratou he kaha, he mana, *e peia ai*
nga rewera katoa, e ora ai nga mate.
2 A tonoa ana ratou ki te kauwhau
i te rangatiratanga o te Atua, ki te
whakaora hoki i te hunga e mate ana.
3 A i mea ano ia ki a ratou, Kaua
tetahi mea e mauria ki te ara, kaua
nga tokotoko, kaua he putea, kaua
he taro, kaua he moni; kaua ano e
takiruatia nga koti. 4 A ka tomo kou-
tou ki tetahi whare, hei reira noho
ai, a haere noa i reira. 5 A ki te
kahore etahi e manako ki a koutou,
ka haere koutou ki waho o taua pa,
na, te puehu nei ano o o koutou wae-
wae whakangahorotia atu, hei mea
whakaatu ki a ratou. 6 Na, to ratou
rironga atu, ka haereerea e ratou nga
kāinga, ka kauwhau i te rongo pai,
ka whakaora i nga wahi katoa.
7 A, te rongonga o Herora tetaraki
ki nga mea katoa i meinga e ia, ka
pohehe, no te mea ki ta etahi kī, kua
ara mai a Hoani i te hunga mate; 8
Ki ta etahi, kua puta mai a Iraia; ki
ta etahi, kua ara mai tetahi o nga
poropiti onamata. 9 Na, ka mea a
Herora, Kua poutoa e ahau te mātenga
o Hoani: a ko wai tenei mona nei
enei korero ka rangona nei e ahau? A
ka whai kia kite i a ia.
10 Na, te hokinga mai o nga apo-
toro, ka korerotia ki a ia nga mea
katoa i mea ai ratou. A ka tango ia
i a ratou, ka haere ko ratou anake, ki
tetahi wahi koraha o te pa ko Petahaira
nei te ingoa. 11 Ano ka rongo te mano,
ka aru i a ia: na, ka pupuri ia i a
ratou, ka korerotia ki a ratou te ranga-
tiratanga o te Atua, whakaorangia ana
hoki e ia te hunga e mea ana kia rongo-
atia. 12 Na, kua titaha haere te ra,
a ka haere te tekau ma rua, ka mea
ki a ia, Tonoa te mano, kia haere ai
ki nga kāinga ki nga whenua i tetahi
taha, i tetahi taha, moe ai, ki te mea
kai hoki ma ratou; he wahi koraha
hoki tenei i a tatou nei. 13 A ka
mea ia ki a ratou, Ma koutou e hoatu
he kai ma ratou. Ka mea ratou, Heoi
ano ā matou e rima nga taro e rua
nga ika; ki te kahore matou e haere
ki te hoko kai ma tenei iwi katoa.
14 A me te mea e rima mano nga
tāne. A ka mea ia ki ana akonga,
Meinga ratou kia noho, kia rima tekau
ki te nohoanga. 15 A pera ana ratou,
meinga katoatia ana kia noho. 16
Na, ka mau ia ki nga taro e rima, ki
nga ika e rua, ka titiro atu ki te rangi,
ka whakapai i aua mea, ka whawhati,
ka hoatu ki nga akonga kia whakata-
kotoria atu ma te mano. 17 Na, ka
kai ratou, ka makona katoa: a kotahi
tekau ma rua nga kete i kohia ake
e ratou, he toenga na ratou no nga
whatiwhatinga.

18 A i a ia e inoi ana ko ia anake,
kei a ia ano nga akonga: na, ka ui
ia ki a ratou, ka mea, Ko wai ahau
ki ta nga tāngata kī? 19 Na, ka wha-
kahokia e ratou, ka mea, Ko Hoani
Kai iriiri; ki ta etahi, ko Iraia; na,
ki ta etahi, kua ara tetahi o nga
poropiti onamata. 20 Na, ka mea
ia ki a ratou, A ki ta koutou kī,
ko wai ahau? Ka whakahokia e Pita,
a ka mea, Ko te Karaiti a te Atua.
21 Katahi ia ka whakatupato i a ra-
tou, ka mea kia kaua tenei e kore-
rotia ki te tangata; 22 I mea ano
ia, Kua takoto te tikanga kia maha
nga mamae o te Tama a te tangata,
kia whakakinoa ano ia e nga kau-
matua, e nga tohunga nui, e nga karai-
pi, kia whakamatea, a i te toru o
nga ra ka ara. 23 I mea ano ia ki
a *ratou* katoa, Ki te mea tetahi kia
haere mai i muri i a au, me whakaka-
hore ia e ia ano, me amo tona ripeka
i nga ra katoa, ka aru ai i a au. 24
Ki te whai hoki tetahi kia ora, ka
mate ia: a ki te mate tetahi, mona
i whakaaro ki a au, ka ora ia. 25
He aha hoki te painga ki te tangata,
ki te riro i a ia te ao katoa, a ko
ia ano ka ngaro, ka riro ranei i te
hē? 26 Ta te mea ki te whakama
tetahi ki a au, me aku korero, ka
whakama ano te Tama a te tangata
ki a ia, ina haere mai i runga i te
kororia ona, o tona Matua, o nga ana-
hera tapu. 27 Na, he pono taku
korero ki a koutou, Tenei ano etahi
o te hunga e tu nei e kore e pangia
e te mate, kia kite ra ano i te rangatira-
tanga o te Atua.

28 A ka tata ki te waru o nga ra i
muri i enei korero, ka mau ia ki a
Pita ki a Hoani ki a Hemi, ka haere
atu ki runga ki te maunga ki te inoi.
29 A i tana inoinga, ka puta ke te
ahua o tona mata, a ma tonu tona ka-
kahu, kanapa tonu. 30 Na, tokorua
nga tāngata e korero tahi ana me ia,
ko Mohi raua ko Iraia: 31 I puta
kororia mai, a i korero ki tona hae-
renga meake nei rite i a ia ki Hiru-
harama. 32 A i pehia a Pita ratou
ko ona hoa e te moe: a, to ratou
aranga ake, ka kite i tona kororia,
me nga tāngata tokorua e tu tahi ana
me ia. 33 A i a raua e mawehe atu
ana i a ia, ka mea a Pita ki a Ihu,
E kara, he mea pai kia noho tatou i
konei: na, kia hangā e matou etahi
wharau kia toru; kia kotahi mou, kia
kotahi mo Mohi, kia kotahi mo Iraia:
tē mohio ia ki tana i mea ai. 34 I a
ia e korero ana i enei mea, ka puta
mai he kapua, a taumaru iho ana ki
a ratou: a mataku ana ratou i to ratou
haerenga ki roto ki te kapua. 35 Na,
ka puta mai he reo i te kapua, ka
mea, Ko taku Tama tenei i aroha ai:
whakarongo ki a ia. 36 A, te mu-
tunga o te reo, ko Ihu anake i kitea.
A whakarongo kau ana ratou, kihai
hoki i korerotia e ratou ki te tangata
i aua ra tetahi o nga mea i kite ai ratou.

37 Na, i te aonga ake o te ra, i a
ratou kua tatū iho i runga i te maunga,
he rahi te hui i tutaki ki a ia. 38 Na,
ka karanga mai tetahi tangata i roto
i te mano, ka mea, Tena koa, e te
Kai whakaako, titiro mai ki taku tama:
ko ia anake hoki tāku. 39 Na, te
hopukanga a te wairua i a ia, kihai
i aha kua hamama; na, ka haehae i
a ia me te tutū ano te huka, a marū
iho ia, na, whakarere whakauaua ana
i a ia. 40 A, i te inoi ahau ki o
akonga kia peia ia ki waho: heoi kihai
i taea e ratou. 41 Na, ka whakahokia
e Ihu, a ka mea, E te uri whakapono-
kore, parori ke, kia pehea te roa o taku
nohoanga ki a koutou, o taku ma-
nawanuitanga ki a koutou? Kawea
mai to tama ki konei. 42 Na, i a
ia e haere mai ana, ka taia iho ia e
te rewera, haehaea iho. Na, ka riria
te wairua poke e Ihu, a whakaorangia
ana te tamaiti, hoatu ana ki tona pāpā.
43 Oho mauri katoa ana ratou ki te nui
o te Atua.

A, i ratou e miharo ana ki nga
mea katoa i meinga e Ihu, ka mea
ia ki ana akonga, 44 Rongoatia enei
korero ki roto ki o koutou taringa:
meake hoki tukua te Tama a te tangata
ki nga ringa o nga tāngata. 45 A
kihai ratou i mohio ki tenei kupu, kua
ngaro hoki, kei kitea taua mea e ratou:
a ka mataku ratou ki te ui ki a ia ki
taua kupu.

46 Na, ka puta ake he korerorero i
roto i a ratou, ko wai o ratou e nui rawa.
47 A ka kite a Ihu i te whakaaroaronga
o o ratou ngakau, ka mau ia ki tetahi
tamaiti, a whakaturia ana ki tona aroaro,
48 Ka mea ki a ratou, Ki te mana-
ko tetahi ki tenei tamaiti, na te wha-
kaaro hoki ki toku ingoa, e manako ana
ia ki a au: a ki te manako tetahi ki a
au, e manako ana ia ki toku kai tono
mai: na, te iti rawa i roto i a koutou
katoa ko ia hei mea nui.

49 Na, ka whakahokia e Hoani, ka
mea, E kara, i kite matou i tetahi e

pei rewera ana i runga i tou ingoa; a
riria iho e matou, mona kahore e haere
tahi tatou. 50 A ka mea a Ihu ki a
ia, Kaua e riria: ki te mea hoki ehara
tetahi i te hoa whawhai no tatou, no
tatou ano ia.

51 Ano ka rite nga ra mo tona tango-
hanga ki runga, māro pu tona kanohi ki
te haere ki Hiruharama: 52 Na, ka
tono ia i etahi karere ki mua i tona
aroaro: a ka haere ratou, ka tomo ki
tetahi kāinga o nga Hamari ki te mea
tukunga mai mona. 53 Heoi kihai era
i manako ki a ia, e anga ana hoki ona
kanohi ki Hiruharama. 54 A, te kite-
nga o ana akonga o Hemi raua ko
Hoani, ka mea rana, E te Ariki, e pai
ana ranei koe kia korerotia e maua he
kapura kia heke iho i te rangi, hei
whakangaro i a ratou, hei pera me ta
Iraia i mea ai? 55 A ka tahuri ia, ka
riri ki a raua, ka mea, Kahore korua
e mātau no tehea wairua korua. 56
Kihai hoki te Tama a te tangata i haere
mai ki te whakamate tangata, engari ki
te whakaora. A haere ana ratou he
kāinga ke.

57 A i ratou e haere ana i te ara, ka
mea tetahi ki a ia, E te Ariki, ka aru
ahau i a koe ki nga wahi katoa e haere
ai koe. 58 Na, ko te meatanga a Ihu
ki a ia, He rua o nga pokiha, he koha-
nga o nga manu o te rangi; tena ko te
Tama a te tangata hore ona wahi e
takoto ai tona mātenga. 59 Ka mea ia
ki tetahi atu, Arumia mai ahau. A ka
mea ia, E te Ariki, tukua ahau kia
mātua haere ki te tanu i toku pāpā. 60
Na, ka mea a Ihu ki a ia, Waiho ma nga
tupapaku e tanu o ratou tupapaku: ko
koe ia me haere ki te kauwhau i te
rangatiratanga o te Atua. 61 Ka mea
hoki tetahi atu, E te Ariki, ka aru ahau
i a koe; otira tukua ahau kia mātua
poroporoaki ki te hunga i toku whare.
62 Na, ka mea a Ihu ki a ia, Ki te
pa te ringa o tetahi ki te parau, a ka
titiro ki muri, e kore ia e tau mo te
rangatiratanga o te Atua.

UPOKO 10.

Ngarenga o te Whitu tekau. 17 *To ratou hokinga mai.* 21 *Tana whakawhetai.* 30 *Ko wai te hoa tata.* 41 *Tana ki a Mata.*

NA, i muri i enei mea ka whakari-
tea ano e te Ariki etahi atu e
whitu tekau, a tonoa ana ratou taki-
rua takirua ki mua i tona aroaro, ki
nga pa katoa ki nga wahi meake nei ia
haere ki reira. 2 I mea ano ia ki a
ratou, Ko te kotinga e nui ana, ko nga
kai mahi ia e ruarua ana: na, inoi atu ki
te Ariki nāna te kotinga, kia tonoa mai
e ia he kai mahi ki tana kotinga. 3
Haere: nana, ka tonoa nei koutou e
ahau, ano he reme ki waenganui o nga
wuruwhi. 4 Kaua e mauria he takoto-
ranga moni, kaua he putea, kaua ano
he hu: kaua ano e oha atu ki tetahi
i te huarahi. 5 A ka tomo koutou
ki tetahi whare, ka mātua mea atu,
Kia tau te rangimarie ki tenei whare.
6 A ki te mea kei reira te tama a te
rangimarie, ka tau ta koutou rangi-
marie ki reira: ki te kahore, e hoki mai
ano ki a koutou. 7 Na, hei taua whare
koutou noho ai, ka kai ai ka inu ai i ta
ratou e homai ai: ka tika hoki te utu
mo te kai mahi. Kaua e haereere i
tenei whare ki *tera* whare. 8 A ka
tomo koutou ki tetahi pa, a ka manako
mai ratou ki a koutou, kainga nga mea
e whakatakotoria ana ma koutou: 9 Me
whakaora te hunga mate o reira, ka
mea ki a ratou, Kua tata ki a koutou
te rangatiratanga o te Atua. 10 Tena
ki te tomo koutou ki tetahi pa, a e kore
ratou e manako ki a koutou, me haere
atu ki nga huarahi o reira, me ki atu,
11 Te puehu nei o to koutou pa e piri
nei ki a matou, tenei te mukua atu nei
e matou ki a koutou: otira kia mohio
koutou ki tenei, kua tata ki a kou-
tou te rangatiratanga o te Atua. 12 Ko
taku kupu tenei ki a koutou, Engari to
Horoma i taua ra e māmā i to taua pa.
13 Aue, te mate mou, e Korahina! aue,
te mate mou, e Petahaira! me i meatia
hoki ki Taira ki Hairona nga merekara
kua meatia nei ki a korua, kua ripeneta
ke raua, he taratara hoki te kakahu, me
te noho i roto i te pungarehu. 14 Otira
erangi to Taira to Hairona i te ra wha-
kawa e māmā i to korua. 15 Me koe
hoki, e Kaperenauma, e ikeike na, a
tutuki noa ki te rangi, ka whakatakā koe
ki te reinga. 16 Ki te whakarongo
tetahi ki a koutou, e whakarongo ana ia
ki a au; a ki te whakakahore tetahi ki a
koutou, e whakakahore ana ia ki a au;
a ki te whakakahore tetahi ki a au, e
whakakahore ana ki toku kai tono mai.

17 Na, ka hoki hari mai aua tekau e
whitu, ka mea, E te Ariki, nga rewera
na ano rongo tonu ki a matou, he mea
hoki na tou ingoa. 18 A ka mea ia ki
a ratou, I kite ahau i a Hatana, me te
mea he uira, te takanga i te rangi. 19
Na, ka hoatu nei e ahau ki a koutou he
mana e haere ai koutou i runga i nga

nakahi i nga kopiona, i te kaha katoa
ano o te hoa whawhai: a e kore
rawa koutou e mate i tetahi mea. 20
Otira kaua e hari ki tenei, ki nga wai-
rua ka riro nei ki raro i a koutou; ko
ta koutou ia e tino hari ai, ko o koutou
ingoa kua oti te tuhituhi ki te rangi.
21 I taua wa ano ka hari te wairua
o Ihu, a ka mea ia, Ka whakawhetai
ahau ki a koe, e Pa, e te Ariki o te
rangi o te whenua, kua hunā nei hoki e
koe enei mea i te hunga mātau i te
hunga mahara, a hurahia atu ana ki nga
kohungahunga: ae ra, e Pa, i pai hoki
te penei ki tau titiro. 22 Kua oti nga
mea katoa te tuku ki a au e toku
Matua: e kore ano tetahi e mātau
ki te Tama ko wai ia, ko te Matua
anake; ko wai ranei te Matua, ko te
Tama anake, me te tangata ano hoki e
pai ai te Tama kia whakakitea ia. 23
Na, ka tahuri ia ki nga akonga, ka mea
puku atu, Ka hari nga kanohi e kite ana
i nga mea e kite nei koutou: 24 Ko
taku kupu hoki tenei ki a koutou, he
tokomaha nga poropiti me nga kingi i
hiahia kia kite i nga mea e kite nei
koutou, a kahore i kite; kia rongo ano i
nga mea e rongo nei koutou, a kahore i
rongo.
25 Na, ka whakatika tetahi kai wha-
kaako o te ture, ka whakamatautau i a
ia, ka mea, E te Kai whakaako, me aha
ahau ka whiwhi ai ki te oranga tonu-
tanga? 26 Ka mea ia ki a ia, He
aha te mea i tuhituhia ki te ture? ka
pehea to korerotanga? 27 Na, ka
whakahokia e ia, ka mea, Kia wha-
kapaua tou ngakau, tou wairua, tou
kaha, tou hinengaro, ki te aroha ki te
Ariki ki tou Atua; *me aroha* hoki ki
tou hoa tata, ano ko koe. 28 Ka mea
ia ki a ia, Ka tika to korero: meinga
tenei, a ka ora koe. 29 Na, ka mea ia
kia whakatika i a ia, a ka kī atu ki a
Ihu, Ko wai ra toku hoa tata? 30
Na, ka whakahokia e Ihu, ka mea, I
haere atu tetahi tangata i Hiruharama ki
Heriko, a ka tutaki ki nga kai pahua, na,
ka huia ona e ratou, ka tukitukia ia, a
haere ana, whakarerea iho ia, me te mea
kua mate. 31 Na, ko tetahi tohunga e
haere noa ana i taua ara: a, tona kite-
nga i a ia, ninihi ke atu ana na tahaki.
32 I pena hoki tetahi Riwaiti, tae kau
ki taua wahi, ka haere ka titiro, ninihi
ke atu ana na tahaki. 33 Na, ko tetahi
Hamari e haere ana ki nga whenua,
te taenga ki a ia, ka kite i a ia, ka
aroha, 34 Na, ka haere atu, ka takai i
ona patunga, ringihia iho ki te hinu ki
te waina, ka whakanoho i a ia ki tona
ake kararehe, a kawea ana ia ki te
whare tira, atawhaitia ana ia. 35 I te
aonga ake, i tona haerenga, ka tangohia
e ia e rua nga pene, a hoatu ana ki te
tangata i te whare, ka mea ki a ia, Māu
ia e tiaki; a ki te maha atu āu mea e
pau, maku koe e utu ina hoki mai ahau.
36 Na, ki tau whakaaro, ko wai o tenei
tokotoru te hoa ona i tutaki nei ki nga
kai pahua? 37 Ka mea ia, Ko tera i
atawhaitia ai ia. Ka mea ano a Ihu ki a
ia, Haere, kia pera ano tau mahi.
38 A i to ratou haerenga atu, ka tomo
ia ki tetahi kāinga: na, ko tetahi wahine
ko Māta te ingoa, i whakamanuhiri i a
ia ki tona whare. 39 A he teina tona,
ko Meri te ingoa, na, ka noho tenei ki
nga waewae o Ihu, whakarongo ai ki
tana kupu. 40 Na, raruraru noa iho a
Māta i te nui o te mahi tuari, a haere
mai ana, ka mea, E te Ariki, he mea noa
oti ki a koe kia waiho nei e toku teina
maku anake te tuari? na, korero atu kia
haere mai ia hei hoa moku. 41 Ka
whakahokia e Ihu, ka mea ki a ia, E
Māta, e Māta, e manukanuka ana koe e
raruraru ana ki nga mea maha: 42
Kotahi ia te mea e matea ana: a kua
whiriwhiria e Meri tena wahi pai, e kore
nei e tangohia i a ia.

UPOKO 11.

Kia kaha ki te inoi. 14 *Te wahangu.* 29
Tana kauwhau. 37 *Mo nga Parihi.*

A I a ia e inoi ana i tetahi wahi, a ka
mutu, ka ki atu tetahi o ana akonga
ki a ia, E te Ariki, whakaakona matou
ki te inoi, me Hoani hoki i whakaako i
ana akonga. 2 Ka mea ia ki a ratou,
Ka inoi koutou, mea atu, E to matou
Matua i te rangi, Kia tapu tou ingoa.
Kia tae mai tou rangatiratanga. Kia
meatia tau e pai ai ki runga ki te whenua,
kia rite ano ki to te rangi. 3 Homai ta
matou taro ki a matou, to tenei ra to
tenei ra. 4 Murua o matou hara; e
murua ana hoki e matou o nga tāngata
katoa e hara ana ki a matou. Aua hoki
matou e kawea kia whakawaia; engari
whakaorangia matou i te kino.
5 I mea ano ia ki a ratou, Ko wai o
koutou ki te mea he hoa tona, a ka tae
atu ki a ia i waenganui po, ka mea ki a
ia, E hoa, homai ki a au etahi taro, kia
toru; 6 Kua tae mai hoki taku hoa ki a
au i te ara, kahore aku mea e wha-
katakoto ai ahau māna? 7 A ka whaka-
hokia mai e tera i roto, ka mea, Hoha ki,

kāti ra: kua tutakina noatia ake te tatau,
a kei te moenga nei matou ko aku tama-
riki; e kore e ahei kia whakatika atu
ahau ki te hoatu ki a koe. 8 Ko taku
kupu tenei ki a koutou, Ahakoa kahore ia
i whakatika ki te hoatu ki a ia, no te mea
he hoa nona, ma tana tohe ano ka ara
ake ai ia, ka hoatu ai ki a ia i nga mea i
tonoa e ia. 9 Ko taku kupu ano tenei
ki a koutou, Inoia, a ka homai ki a kou-
tou; rapua, a ka kitea e koutou; patukia,
a ka uakina ki a koutou. 10 Ta te mea
ka whiwhi nga tāngata katoa ina inoi;
ka kite ina rapu; a ka uakina ki te tan-
gata e patuki ana. 11 Ko tehea matua
o koutou ki te inoia e tana tama tetahi
taro, e hoatu ranei ki a ia he kamaka? a
ki te inoia he ika, e hoatu ranei ki a ia he
nakahi hei ika? 12 A ki te inoia he hua
manu, e hoatu ranei ki a ia he kopiona?
13 Ki te mea ko koutou, hunga kino nei,
e mātau ana ki te hoatu mea papai ki a
koutou tamariki: tera noa ake te homai-
tanga o te Wairua Tapu e to koutou
Matua i te rangi ki te hunga e inoi ana
ki a ia.

14 Na, e pei rewera ana ia, he waha-
ngu ano hoki ia. A, te putanga o te
rewera ki waho, ka korero te wahangu;
a miharo ana te mano. 15 Na, ka mea
etahi o ratou, Na te rangatira o nga re-
wera, na Perehepura tāna peinga rewera.
16 Na, ka whakamatautau etahi, ka
mea ki tetahi tohu i a ia i te rangi. 17
Otiia i mātau ia ki ā ratou whakaaro, a
ka mea ki a ratou, Ki te tahuri iho tetahi
rangatiratanga ki a ia ano, ka kore; a *ki
te tahuri* tetahi whare ki tetahi whare, ka
hinga. 18 A ki te tahuri iho a Hatana
ki a ia ano, me pehea e tu ai tona ranga-
tiratanga? e mea na hoki koutou, na
Perehepura taku peinga rewera. 19 Na,
ki te mea na Perehepura taku peinga
rewera, na wai te peinga a a koutou
tama? mo konei hei kai whakahe ra-
tou mo koutou. 20 Tena ki te mea na
te ringa o te Atua taku peinga rewe-
ra, ina, kua tae noa mai te rangatira-
tanga o te Atua ki a koutou. 21 I te
mea ka tiakina tona whare e te tangata
kaha, he patu nei tana, ka ata takoto ona
taonga: 22 Ki te puta mai ia tetahi e ka-
ha atu ana i a ia, a ka hinga tera, na, ka
tangohia ana patu i whakamanawa atu
ia, ka tuwhatuwhaia ona taonga. 23 Te
tangata ehara i te hoa noku, he hoa riri
ia ki a au: te tangata kahore e kohikohi
tahi maua, e titaritari ana. 24 Ka puta
mai te wairua poke i roto i te tangata,
ka haereere ia ra nga wahi wai kore rapu
okiokinga ai; a, tē kitea, ka mea ia, Ka
hoki ahau ki toku whare i puta mai
ai ahau. 25 A, te taenga atu, rokohanga
atu kua oti te puruma, te whakapaipai.
26 Na, ka haere ia, ka tango i etahi atu
wairua tokowhitu, he kino atu i a ia ano;
a tomo atu ana, noho ana i reira: a kino
atu i te timatanga te whakamutunga o
taua tangata.

27 A i a ia e korero ana i enei mea, ka
karanga ake tetahi wahine i roto i te
mano, ka mea ki a ia, Koa tonu te kopu
i kawea ai koe, me nga u i ngotea e koe.
28 Ano ra hoki ko ia, Engari, koa tonu
te hunga e whakarongo ana ki te kupu a
te Atua, a e mahi ana.

29 Ano ka rupeke mai te mano, ka
anga ia ka korero, He whakatupuranga
kino tenei: e rapu ana ki tetahi tohu; a
e kore tetahi tohu e hoatu, ko te tohu
anake o Hona poropiti. 30 I waiho nei
hoki a Hona hei tohu ki nga tāngata o
Ninewe, ka pera ano te Tama a te ta-
ngata ki tenei whakatupuranga. 31 Ka
whakatika ngatahi te kuini o te tonga
i te whakawakanga me nga tāngata o
tenei whakatupuranga, a ka whakatau i
te hē ki a ratou: i haere mai hoki ia i
nga pito o te whenua ki te whakarongo
ki te whakaaro nui o Horomona; a tenei
ano tetahi e nui atu ana i a Horomona.
32 Ka whakatika ngatahi nga tāngata o
Ninewe i te whakawakanga me tenei
whakatupuranga, a ka whakatau i te hē
ki a ratou: i ripeneta hoki ratou i te kau-
whautanga a Hona; a tenei ano tetahi e
nui atu ana i a Hona.

33 Ka tahuna te rama, e kore e waiho
e te tangata ki te *wahi* ngaro, ki raro
ranei i te puhera, engari ki runga ki te
turanga, kia kitea ai te māramatanga e te
hunga e tomo atu ana. 34 Ko te kanohi
te rama o te tinana: na, ki te atea tou
kanohi, ka mārama ano tou tinana ka-
toa; tena ki te kino, ka pouri ano hoki
tou tinana. 35 Na, kia tupato kei pouri
te māramatanga i roto i a koe. 36 Na,
ki te mārama tou tinana katoa, a kahore
ona wahi pouri, ka mārama katoa ano,
me te mea ko te mura o te rama e wha-
kamārama ana i a koe.

37 I a ia e korero ana, ka kiia ia e
tetahi Parihi kia tina rahi raua: a ka
haere ia ki roto, ka noho. 38 A, te kite-
nga o te Parihi, ka miharo, no te mea
kahore ia e horoi i mua o te tina. 39 Ka
mea te Ariki ki a ia, Tenei koutou, e nga
Parihi, te horoi nei i waho o te kapa o te
rihi; ko roto ia o koutou e kī ana i te
pahua i te kino. 40 E te hunga kuare,
kihai ianei i hangā a roto e te kai hanga
o waho? 41 Engari hoatu nga mea o

roto hei atawhainga mo nga rawakore; a
a ka ma nga mea katoa ki a koutou.
42 Na, aue, te mate mo koutou, e nga
Parihi! e hoatu ana hoki e koutou te
wahi whakatekau o te miniti, o te ru, o
nga otaota katoa, a kapea ake te whaka-
rite whakawa me te aroha ki te Atua:
e tika ana ano ko enei kia meatia, kia
kaua ano hoki era e kapea. 43 Aue, te
mate mo koutou, e nga Parihi! ko ta
koutou hoki e rawe ai ko nga nohoanga
rangatira i nga whare karakia, me nga
ohatanga i nga kāinga hoko. 44 Aue,
te mate mo koutou, e nga karaipi, e
nga Parihi, e te hunga tinihanga! e rite
ana koutou ki nga urupa e ngaro ana, a e
kore e kitea e nga tāngata e haereere ana
i runga.
45 Na, ka whakahokia e tetahi o nga
kai whakaako o te ture, ka mea ki a ia,
E te Kai whakaako, he whakahe ano
hoki mo matou enei korero āu. 46 Na,
ko tana meatanga, Aue, te mate mo
koutou ano, e nga kai whakaako o te
ture! e whakawaha ana hoki koutou i
nga tāngata ki nga kawenga e taimaha
rawa ana hei pikaunga, a e kore tetahi o
o koutou matihao e pa atu ki aua ka-
wenga. 47 Aue, te mate mo koutou! ko
koutou nei hoki hei hanga i nga urupa o
nga poropiti, a na o koutou mātua ratou
i whakamate. 48 Na, he kai whakaatu
koutou he kai whakaae ki nga mahi a o
koutou mātua: na ratou hoki ratou i
whakamate, ko koutou hoki hei hanga i
o ratou urupa. 49 Na konei ano te ma-
tauranga o te Atua i mea ai, Maku e
tono he poropiti he apotoro ki a ratou,
a ka whakamate, ka tukino ratou i eta-
hi o ratou: 50 Kia rapua ai *he utu* i
tenei whakapaparanga mo te toto o nga
poropiti katoa, i ringihia nei no te tima-
tanga ra ano o te ao; 51 No te toto o
Apera, tae noa ki te toto o Hakaraia i
mate ki te takiwa o te āta o te temepara:
ae ra, ka mea atu ahau ki a koutou, E
rapua *he utu* i tenei whakapaparanga.
52 Aue, te mate mo koutou, e nga kai
whakaako o te ture! kua tangohia hoki
e koutou te kī o te matauranga: kīhai
koutou i tomo ki roto, a i arai i te hunga
e tomo ana.
53 Na, i a ia e korero ana i enei mea
ki a ratou, ka timata ta nga karaipi ta
nga Parihi, a kaha rawa ta ratou tohe
ki a ia, he mea kia maha atu ai ana ko-
rero: 54 E whanga ana hoki mona, e
whai ana kia mau tetahi *kupu* a tona
mangai, e whakapa hē ai ratou ki a ia.

UPOKO 12.

Ako kei rite ki nga Parihi. 13 *Ako mo te apo taonga, aha, aha.* 49 *Te tukino mo ratou.*

NA, kei te huihui ano tera nga mano,
tona tini, no ka takatakahi i a
ratou ano, a ka anga ia ka mea ki ana
akonga, Ko tenei ta koutou e tupato
wawe ai, ko te rewena a nga Parihi, ara,
te tinihanga. 2 Kahore hoki he mea i
hipokina e mahue te hura; *kahore* hoki
tetahi mea ngaro e mahue te mohio. 3
Mo konei ko ta koutou e korero ai i te
pouri, ka rangona i te māramatanga; a
ko ta koutou e ki ai ki te taringa i nga
ruma i roto rawa, ka kauwhautia i runga
i nga whare. 4 Na, ko taku kupu tenei
ki a koutou, e oku hoa, Kaua e wehingia
te hunga e whakamate nei i te tinana, a,
muri iho kahore ake ā ratou e mea ai.
5 Engari maku e whakaatu ki a koutou
ta koutou e wehi ai: Wehingia ia kei
a ia nei te tikanga mo te maka ki Kehe-
na i muri i tana whakamatenga; ae ra
hoki, ko taku kupu tenei ki a koutou,
Kia wehi ki a ia. 6 Kahore ianei e
hokona nga pihoihoi e rima ki nga patene
e rua? a kahore tetahi o ratou e ware-
ware i te Atua. 7 Heoi ko nga makawe
nei ano o o koutou mātenga oti katoa te
tatau. Kaua ra e wehi: erangi koutou
i nga pihoihoi maha. 8 Ko taku kupu
tenei ki a koutou, Ki te whakaae tetahi
ki a au ki te aroaro o nga tāngata, ka
whakaaetia ano ia e te Tama a te tangata
ki te aroaro o nga anahera a te Atua:
9 A ki te whakakahore tetahi ki a au
ki te aroaro o nga tāngata, ka whakaka-
horetia ano ia ki te aroaro o nga anahera
a te Atua. 10 A ki te korero tetahi he
whakahe mo te Tama a te tangata, ka
murua tona hara: tena ko te tangata e
kohukohua ai te Wairua Tapu, e kore
tana e murua. 11 A ka kawea koutou
ki nga whare karakia, ki nga rangatira,
ki te hunga whai mana; kaua e manu-
kanuka ki te peheatanga ki te aha ranei
e whakahoki atu ai koutou, ki ta koutou
ranei e korero ai. 12 Ma te Wairua
Tapu hoki koutou e ako i taua haora
ano ki nga mea e tika ana kia korerotia
e koutou.
13 Na, ka mea tetahi i roto i te mano
ki a ia, E te Kai whakaako, mea atu ki
toku tuakana, kia kotia mai moku tetahi
wahi o te kāinga. 14 Na, ko tana mea-
tanga ki a ia, E te tangata nei, na wai
ahau i mea hei kai whakarite whakawa,
hei kai kokoti mo koutou? 15 I mea
ano ia ki a ratou, Kia mahara kia tupato

ki te apo: ehara hoki te hua o ona tao-
nga i te mea e ora ai te tangata. 16 Na,
ka korerotia e ia tetahi kupu whakarite
ki a ratou, ka mea, Hua rawa te whenua
o tetahi tangata taonga: 17 Na, ka
whakaaroaro ia i roto i a ia, ka mea, Me
pehea ahau? kahore hoki aku wahi e
kohikohi ai ahau i aku hua. 18 A ka
mea ia, Tenei taku e mea ai: ka wawā-
hia e ahau aku whare witi, a ka hangā
kia nui: a ka kohikohia ki reira aku
hua katoa, me aku mea papai: 19 Ka-
tahi ahau ka mea ki toku wairua, E
toku wairua, ka maha o mea papai kei te
rongoa mo nga tau e maha; noho noa
iho, e kai, e inu, kia koa te ngakau. 20
Otiia ka mea te Atua ki a ia, Kuare, ko
a tenei po ano tangohia ai tou wairua i a
koe: a ma wai nga mea kua pae na i a
koe? 21 Ka penei ano te tangata mona
ake ano nga taonga e meatia ana e ia,
a kahore e hua nga taonga whakate-
Atua.

22 Na, ka mea ia ki ana akonga,
Koia ahau ka mea nei ki a koutou, Kaua
e manukanuka ki to koutou oranga, ki
ta koutou e kai ai; ki te tinana ano,
ki ta koutou e kakahu ai. 23 Rahi atu
te oranga i te kai, me te tinana i te
kakahu. 24 Whakaaroa nga pukeko:
kahore nei e whakato, kahore e ko-
koti; kahore a ratou toa, kahore he
whare witi; heoi e whangainga ana ra-
tou e te Atua: tera noa ake koutou i
nga manu. 25 Ko wai o koutou e taea
e ia te whakaaro iho, te hono atu te-
tahi wahi ki tona roa, kia kotahi te
whatianga? 26 A ki te kore e taea e
koutou te mea nohinohi rawa, he aha i
manukanuka ai ki tetahi atu? 27 Ma-
haratia nga rengarenga, to ratou tupu:
e kore nei e mahi, e kore e miro; na,
ko taku kupu tenei ki a koutou, Kihai a
Horomona me tona kororia katoa i rite
ki tetahi o enei te whai kakahu. 28 Na,
ki te penei ta te Atua whakakakahu
i te tarutaru, kei te parae nei inaia-
nei, a apopo ka makā ki te oumu; tera
noa ake tana i a koutou, e te hunga
whakapono iti. 29 Kaua ra e rapu ki
ta koutou e kai ai, ki ta koutou e inu ai,
kaua e tirengi noa te whakaaro. 30 E
rapu ana hoki nga iwi o te ao ki enei
mea katoa: a e mahara ana to koutou
Matua e matea ana e koutou enei mea.
31 Engari rapua te rangatiratanga o te
Atua: a ka tapiritia mai enei mea katoa
ma koutou. 32 Kaua e mataku, e te
kahui nohinohi; kua pai hoki to koutou
Matua ki te homai i te rangatiratanga ki
a koutou. 33 Hokona o koutou taonga,
hoatu he mea ma te hunga rawakore;
hanga ma koutou he pēke moni e kore
e tawhitotia, he taonga ki te rangi e
kore e memeha, ki te wahi e kore nei e
tata atu te tahae, e kore ano te huhu
e kai. 34 Ko te wahi hoki i to kou-
tou taonga, ko reira ano o koutou nga-
kau.

35 Kia whitikiria o koutou hope, kia
kā nga rama; 36 A, te rite mo koutou
hei nga tāngata e tatari ana ki to ratou
rangatira, ina hoki mai i te marenatanga;
mo tona tae rawa mai patukituki ai, na,
uaki tonu mai ratou ki a ia. 37 Ka koa
nga pononga e rokohina mai e to ratou
rangatira e mataara ana ina tae mai: he
pono taku e mea nei ki a koutou, ka
whitiki ia i a ia, a ka mea i a ratou kia
noho, ka haere mai ki te mahi mea ma
ratou. 38 A ki te haere mai ia i te rua
o nga mataaratanga, ki te haere mai i te
toru o nga mataaratanga, a ka rokohina
e penei *ana* ano, ka koa aua pononga.
39 Otira kia mohio koutou ki tenei, me
i mātau te tangata i te whare, ki te wa e
haere mai ai te tahae, kua mataara ia, a
kahore i tukua kia pokaia tona whare.
40 Kia tatanga ra koutou: no te mea
e puta mai te Tama a te tangata i te
haora e kore ai koutou e mahara.

41 Na, ka mea a Pita ki a ia, E te
Ariki, mo matou tenei kupu whakarite e
korero nei koe? mo te katoa ranei? 42
Na, ka mea te Ariki, Ko wai ra te tuari
pono, mahara, e meinga e *tona* ariki hei
rangatira mo ana tangata, hei hoatu i te
mehua kai i te wa e tika ai? 43 Ka
koa taua pononga, ki te rokohina e tona
rangatira ina tae mai, e pena ana. 44
He pono taku e mea nei ki a koutou,
ka meinga ia hei rangatira mo ana tao-
nga katoa. 45 Otira ki te mea taua po-
nonga i roto i tona ngakau, Ka roa te
haerenga mai o toku ariki; a ka anga
ka whiu i nga pononga tāne i nga pono-
nga wāhine, ka kai, ka inu, ka haurangi;
46 Ka haere mai te rangatira o taua
pononga i te ra e kore ai ia e mahara, i
te haora e kore ai ia e mohio, a ka hau-
topea ia, ka meinga mona wahi i roto i
te hunga whakapono-kore. 47 Na, te
pononga i mahara ki ta tona rangatira i
pai ai, a kihai i whakaaro wawe, kihai i
mea i tana i pai ai, he maha nga whiu
mona. 48 Tena ko ia kihai nei i mātau,
a kua mea i nga mea e tika ai kia whiua,
he torutoru nga whiu mona. He nui
hoki te mea i hoatu ki tetahi tangata,
he nui te mea e kiia kia homai e ia: a
he nui te mea i tukua atu ki tetahi tan-
gata, hira noa atu te mea e tonoa i a ia.

49 I haere mai ahau ki te maka ka-
pura ki te whenua; a ko te aha taku e
pai ai? kia tungia nei ano! 50 Otiia
he iriiringa toku e iriiria ai ahau; a ta-
kare tonu ahau kia oti ra ano. 51 E
mea ana ranei koutou, i haere mai ahau
ki te homai i te rangimarire ki te whe-
nua? Tenei taku kupu ki a koutou,
Kahore; engari i te wehewehe: 52 Ta
te mea i nga ra e takoto ake nei ka
tokorima i roto i te whare kotahi, ka
tahuri ratou ki a ratou ano, tokotoru ki
te tokorua, tokorua ki te tokotoru. 53
Tahuri ana ko te pāpā ki te tama, ko
te tama ki te pāpā; te whaea ki te tama-
hine, me te tamahine ki te whaea: te
hungawai wahine ki tana hunaonga, me
te hunaonga ki tona hungawai wahine.

54 A i mea ano ia ki nga mano,
Ka kite koutou i te kapua e puta mai
ana i te hauauru, na, mea tonu ake kou-
tou, He ua te haere mai nei; a ko ia
ano ia. 55 A *ka kite* i te tonga e pu-
puhi ana, ka mea koutou, Meake ko te
werawera; a ko ia ano ia. 56 E te
hunga tinihanga, e mātau ana koutou ki
te titiro ki te mata o te whenua, o te rangi;
he aha koutou tē titiro ai ki tenei taima?
57 He aha hoki koutou ake ano tē wha-
kaaro ai i te mea tika? 58 I a korua ko
tou hoa tauwhāinga e haere ana ki te kai
whakarite whakawa, hei te huarahi ano
kia kaha te mea kia tukua atu koe e ia:
kei toia koe e ia ki te kai whakarite wha-
kawa, a ka tukua koe e te kai whakarite
whakawa ki te katipa, a ka makā koe e
te katipa ki te whare herehere. 59 Ko
taku kupu tenei ki a koe, E kore koe e
puta mai i reira, kia poto ra ano nga
moni iti rawa te utu e koe.

UPOKO 13.

Ripeneta. 6 *Piki hua kore.* 11 *Te piko ka whakaorangia.* 24 *Kuwaha kuiti.* 31 *Mo Herora.* 34 *Hiruharama.*

I REIRA ano etahi i taua wa e kore-
ro ana ki a ia ki nga tāngata o Kariri,
i whakananua nei o ratou toto e Pirato
ki a ratou patunga tapu. 2 Na, ko te
whakahokinga a Ihu, ka mea ki a ratou,
E mea ana ranei koutou, he hara rawa
aua tāngata o Kariri i nga tāngata katoa
o Kariri, no te mea he pera o ratou
mate? 3 Na, ko taku kupu tenei ki a
koutou, Kahore: engari ki te kore kou-
tou e ripeneta, ka pera ano hoki kou-
tou katoa te ngaro. 4 Me taua tekau
ma waru i horoa nei e te pourewa o Hi-
roama, a mate iho, e mea ana oti koutou,
he hara rawa ratou i nga tāngata katoa e
noho ana i Hiruharama? 5 Ko taku
tenei ki a koutou, Kahore: engari ki te
kore koutou e ripeneta, ka pera ano kou-
tou katoa te mate.

6 A i korerotia e ia tenei kupu wha-
karite; He piki ta tetahi tangata, he mea
whakato ki tana māra waina; na, ka
haere ia, ka rapu hua i runga, a kihai i
kitea. 7 Katahi ia ka mea ki te kai
mahi waina, Na, ka toru oku tau e ha-
ere mai ana ki te rapu hua i runga i
tenei piki, heoi kahore i kitea: tuakina;
hei aha i maumauria ai hoki te whenua?
8 Na, ko ta tera whakahokinga ka
mea ki a ia, E te ariki, waiho ano hoki
i tenei tau, kia keria ra ano e ahau nga
taha, a kia makā he wairakau: 9 A ki
te whai hua, *ka waiho:* ki te kahore, ka
tuakina e koe.

10 A i roto ia i tetahi o nga whare
karakia e whakaako ana i te hapati. 11
Na, ko tetahi wahine, he wairua ngoikore
tona, kotahi tekau ma waru nga tau, piko
tonu, kihai rawa i ahei te whakatika ake.
12 A, te kitenga o Ihu i a ia, ka karanga,
ka mea ki a ia, E kui, ka oti tou ngoiko-
retanga te wewete atu. 13 Na, whaka-
pakia iho e ia ona ringa ki a ia: a kihai i
aha kua tika, a whakakororia ana i te
Atua. 14 Na, ka korero te rangatira o
te whare karakia, i riri hoki mo Ihu i
whakaora i te hapati, a ka mea ki te
mano, E ono nga ra e tika ai te mahi:
hei reira koutou haere mai ai kia whaka-
orangia, kauaka i te ra hapati. 15 Na,
ka whakahokia e te Ariki ki a ia, ka mea,
Tangata tinihanga, e kore ianei tenei ta-
ngata tenei tangata o koutou e wewete i
tana kau i te hapati, i tana kaihe ranei,
ka arahi atu ai i te turanga ki te whaka-
inu? 16 A tenei tamahine nei a Apera-
hama, i herea nei e Hatana, kotahi tekau
ma waru nga tau, kihai ianei i tika kia
wetekina tenei here ona i te ra hapati?
17 Ano ka korerotia enei mea e ia, ka
whakama katoa te hunga e whakahe ana
ki a ia: a hari katoa te mano ki nga mea
kororia katoa i meinga e ia.

18 Na, ka mea ia, E rite ana te ranga-
tiratanga o te Atua ki te aha? a me
whakarite e ahau ki te aha? 19 E rite
ana ki te pua nani i kawea e te tangata, i
ruia ki tana kari; a ka tupu, ka whaka-
rakaunui; no ka noho nga manu o te
rangi ki ona manga. 20 A i mea ano
ia, Me whakarite e ahau te rangatiratanga
o te Atua ki te aha? 21 E rite ana ki
te rewena i tangohia e tetahi wahine, a
whaongia ana ki roto ki nga mehua pa-
raoa e toru, no ka rewenatia katoatia.

22 A ka haereerea e ia nga pa, nga
kāinga koraha, whakaako ai, me te ahu
ano ki Hiruharama. 23 Na, ka mea
tetahi ki a ia, E te Ariki, he torutoru
koia te hunga e ora? Na, ko tana mea-
tanga ki a ratou. 24 Kia kaha te tohe
ki te tomo ma te kuwaha kuiti: ko taku
kupu hoki tenei ki a koutou, he toko-
maha e whai ki te tomo, a e kore e taea.
25 Kia whakatika kau te tangata i te
whare, kia tutakina te tatau, katahi kou-
tou ka anga ka tu ki waho, ka patuki ki
te tatau, ka mea, E te Ariki, e te Ariki,
uakina ki a matou; na, ka whakahokia
mai e ia, a ka mea ki a koutou, Kahore
ahau i mohio ki a koutou, nohea ranei;
26 Ko reira koutou timata ai te mea,
Kua kai matou kua inu ki tou aroaro, a
i whakaako ano koe i o matou huarahi.
27 A ka kī mai ano ia, Ka mea atu ahau
ki a koutou, kahore ahau i mātau ki a
koutou, nohea ranei; mawehe atu i a
au, e nga kai mahi katoa i te kino. 28
Ko te wa tena o te tangihanga me te
teteatanga o nga niho, ina kite koutou i
a Aperahama, i a Ihaka, i a Hakopa, me
nga poropiti katoa, kei te rangatiratanga
o te Atua, a ko koutou kua makā ki
waho. 29 A ka haere mai ratou i te
rawhiti, i te hauauru, i te hauraro, i te
tonga, ka noho ki te rangatiratanga o te
Atua. 30 Na, tera etahi o muri e mei-
nga ki mua, me etahi o mua ki muri.
31 I taua ra ka tae etahi o nga Pa-
rihi, ka mea ki a ia, Haere, whakare-
rea a konei: e hiahia ana hoki a Herora
kia whakamatea koe. 32 A ka mea
ia ki a ratou, Haere mea atu ki taua
pokiha, Na, tenei ahau te pei rewera
nei, te mahi nei i te mahi whakaora aia-
nei, apopo, a i te toru *o nga ra* ka oti
taku. 33 Otiia me haereere ahau aianei,
apopo, a tahi ra: e kore hoki e ahei kia
mate he poropiti i waho o Hiruharama.
34 E Hiruharama, e Hiruharama, e
whakamate nei i nga poropiti, e aki nei
ki te kamaka i te hunga e tonoa ana ki
a koe; ano te tini o aku meatanga kia
whakaminea o tamariki, kia peratia me
te heihei *e whakamine* nei i ana pi ki
raro ki ona parirau, a kihai koutou i pai!
35 Na, ka mahue atu ki a koutou to
koutou whare kia takoto noa ana: he
pono taku e mea nei ki a koutou, E kore
koutou e kite i a au, kia tae mai ra ano
te ra e mea ai koutou, Ka whakapaingia
ia e haere mai ana i runga i te ingoa
o te Ariki.

UPOKO 14.

Whakaoranga i te hapati. 7 Kei whakakake. Etahi atu kupu ako ana.

A I tona haerenga ki te whare o tetahi
o nga rangatira, he Parihi, ki te
kai taro i te hapati, na, titiro pu mai ana
ratou ki a ia. 2 Na, he tangata kopu
tetere tera i tona aroaro. 3 Na, ka oho
mai a Ihu, ka korero ki nga kai whakaako
o te ture, ki nga Parihi, ka mea, He mea
tika ranei te whakaora i te hapati? 4 A
kihai ratou i kikī. Na, ka mau ia ki a
ia, a whakaorangia ana, tukua ana kia
haere; 5 Na, ka whakahokia e ia ki a
ratou, ka mea, Ki te taka te kaihe, te
kau ranei, o tetahi o koutou ki te poka,
e kore ianei e hutia ake e ia i reira pu
ano i te ra hapati? 6 A kihai i taea e
ratou te utu enei *kupu* ana.
7 Na, ka korerotia e ia tetahi kupu
whakarite ki te hunga i karangatia, i
tona kitenga i a ratou e whiriwhiri ana
i nga nohoanga rangatira; i mea ia ki
a ratou, 8 Ki te karangatia koe e tetahi
ki te marenatanga, kaua e noho ki te
nohoanga rangatira; kei karangatia hoki
e ia tetahi e nui atu ana i a koe; 9 A
ka haere mai te tangata i karangatia ai
korua, ka mea ki a koe, Tukua he nohoa-
nga mo tenei; a ka whakama koe, ka
haere ki to muri nohoanga noho ai. 10
Engari ka karangatia koe, haere, e noho
ki to muri nohoanga; mo te tae rawa
mai o te tangata nāna koe i karanga, na,
ka mea ia ki a koe, E hoa, neke ake:
ko reira hoki koe whai kororia ai i te
aroaro o nga tāngata e noho tahi ana
koutou. 11 Ki te whakanui hoki tetahi
i a ia, ka whakaititia; a ki te whakaiti
tetahi i a ia, ka whakanuia.
12 I mea ano ia ki te tangata nāna
nei ia i karanga, E taka koe i te tina,
i te hapa ranei, kaua e karangatia ou
hoa, kaua hoki ou teina, kaua hoki ou
whanaunga, kaua ano nga tāngata tao-
nga e noho tata ana; kei karangatia ano
koe, a ka whai utu koe. 13 Engari
ka taka hakari koe, karangatia nga ra-
wakore, nga ngongengonge, nga kopa,
nga matapo: 14 A ka koa koe; kahore
hoki a ratou utu ki a koe: engari ka utua
koe a te aranga o te hunga tika.
15 Ano ka rongo ki enei mea tetahi
o te hunga e noho tahi ana ki te kai,
ka mea ki a ia, Ka koa te tangata kai
taro i te rangatiratanga o te Atua. 16
Na, ka mea ia ki a ia, I takā he hapa
nui e tetahi tangata, a he tokomaha i
karangatia: 17 A ka tonoa tana po-
nonga i te haora o te hapa, hei mea ki

te hunga i karangatia, Haere mai; kua
rite nei hoki nga mea katoa. 18 Na,
ka anga ratou katoa, ka whakakahore
ngatahi. Ka mea to mua ki a ia, Kua
hokona e ahau he māra, me haere ahau
kia kite: e mea ana ahau ki a koe, kia
tukua ahau kia whakakahore. 19 Na,
ko te meatanga mai a tetahi, E rima
takirua nga okiha kua hokona e ahau,
ka haere ahau ki te whakamatau: e
mea ana ahau ki a koe, kia tukua ahau
kia whakakahore. 20 A i mea mai ano
tetahi, Kua marenatia ahau ki te wahine,
a he mea tenei e kore ai ahau e ahei te
haere. 21 Na, te haerenga mai o taua
pononga, ka korerotia enei mea ki tona
rangatira. Na, ka riri te tangata i te
whare, a ka mea ki tana pononga,
Hohoro te haere ki nga ara ki nga
huarahi o te pa, arahina mai ki konei
nga rawakore, nga ngongengonge, nga
kopa, me nga matapo. 22 Na, ka mea
te pononga, E kara, kua rite tau i mea
ai, a tenei ano he wahi *takoto noa.* 23
A ka mea te rangatira ki te pononga,
Haere ki nga huarahi ki nga taiepa,
toia hoki kia haere mai, kia kī ai toku
whare. 24 Ko taku kupu hoki tenei ki
a koutou, E kore tetahi o aua tāngata
i karangatia ra e kai i taku hapa.

25 Na, he rahi te hui i haere tahi me
ia: ka tahuri ia, ka mea ki a ratou, 26
Ki te haere mai tetahi ki a au, a ka
kore e whakakino ki tona pāpā, whaea,
wahine, tamariki, teina, tuahine, ae ra
ki te ora ano mona ake, e kore ia e
ahei hei akonga maku. 27 A ki te kore
tetahi e mau ki tona ripeka, e haere
mai i muri i a au, e kore ia e ahei hei
akonga maku. 28 Ko wai hoki o kou-
tou, ki te mea ia ki te hanga taumaihi,
e kore e mātua noho ki te tatau i nga
utu, e ranea ranei āna mea hei wha-
kaoti? 29 Kei whakatakoto rawa ake
ia i te turanga, na, e kore e taea te
whakaoti, a ka tawai ki a ia te hunga
katoa e titiro ana, 30 Ka mea, I
timata te tangata nei te hanga whare,
a kihai i taea te whakaoti. 31 Ko tehea
kingi ranei e haere ana ki te whawhai
ki tetahi atu kingi, a e kore e mātua
noho, e whakaaro, e ahei ranei ia me
nga mano kotahi tekau, te tu ki te riri
i tetahi atu e haere mai ana ki a ia me
nga mano e rua tekau? 32 A ki te
kahore, i a ia ano i tawhiti, ka tukua he
karere, ka mea kia houhia te rongo.
33 Waihoki, ko nga tāngata katoa o
koutou e kore e whakarere i a ratou mea
katoa, e kore e ahei hei akonga maku.
34 He mea pai te tote: otira ki te hemo
te ha o te tote, ma te aha ka whai ha ai?
35 E kore e pai mo te whenua, e kore
ano hei whakawairakau; a ka akiritia
ki waho. Ko ia he taringa ona hei
whakarongo, kia rongo ia.

UPOKO 15.

Hae o nga Parihi ka patua. 11 *Tama kuare.*

NA, ka whakatata ki a ia nga pupi-
rikana katoa me nga tāngata hara,
ki te whakarongo ki a ia. 2 A ka amu-
amu nga Parihi me nga karaipi, ka mea,
E manako ana tenei tangata ki nga
tāngata hara, a e kai tahi ana me ratou.

3 Na, ka korerotia e ia tenei kupu
whakarite ki a ratou, a ka mea, 4 Ko
tehea tangata o koutou he rau ana hipi,
a ka ngaro tetahi o ratou, e kore ianei
e waiho e ia nga tekau e iwa ma iwa
i te koraha, a ka haere ki taua mea i
ngaro, kia kitea ra ano? 5 A ka kitea,
ka waha i runga i ona pokowhiwhi, ka
koa. 6 Ano ka tae ki te whare, ka
karangatia ona hoa me nga tāngata e
noho tata ana, ka mea ki a ratou, Kia
hari tahi tatou; kua kitea hoki taku hipi
i ngaro. 7 Ko taku kupu tenei ki a
koutou, Ka pera ano i te rangi mo te
tangata hara kotahi ina ripeneta, nui atu
i te hari mo nga tāngata tika e iwa te-
kau ma iwa, kahore nei ā ratou mea e
ripeneta ai.

8 Ko tehea wahine ranei, kotahi nei
tekau ana moni, a ki te ngaro tetahi
moni, e kore ianei ia e tahu i te rama, e
puruma i te whare, e rapu marie, kia
kitea ra ano? 9 Ano ka kitea, ka
karangatia ona hoa me te hunga e noho
tata ana, ka mea, Kia hari tahi tatou;
kua kite hoki ahau i taku moni i ngaro.
10 Waihoki, ko taku kupu tenei ki a
koutou, He hari kei te aroaro o nga ana-
hera o te Atua mo te tangata kino ko-
tahi ina ripeneta.

11 A i mea ano ia, Tokorua nga
tama a tetahi tangata: 12 A ka mea
to muri o raua ki tona pāpā, E pa, ho-
mai ki a au te wahi taonga e wehea
e koe moku. Na, ka wehewehea e ia
ki a raua tona oranga. 13 A kihai i
maha nga ra, ka kohikohia e te tama
o muri nga mea katoa, a haere ana ki
te whenua tawhiti, maumauria ana ona
taonga ki reira, he tōreretanga ki te
kino. 14 Ano ka poto ana mea katoa,
ka mate rawa taua whenua i te kai; a
ka timata ia te rawakore. 15 Na, ka
haere ia, ka noho ki tetahi o nga tāngata

o taua whenua; a ka tonoa e ia ki ana māra ki te whangai poaka. 16 A i hiahia ia kia whakakiia tona kopu ki nga hua e kainga ana e nga poaka: heoi kihai i hoatu e tetahi ki a ia. 17 A, te hokinga ake o ona whakaaro, ka mea ia, Ano te tini o nga kai mahi a toku pāpā, he nui noa atu a ratou taro, ko ahau ia, ka ngaro i te kai kore! 18 Ka whakatika ahau, ka haere ki toku matua, ka mea ki a ia, E pa, kua hara ahau ki te rangi, ki tou aroaro ano, 19 A heoi ano tikanga kia karangatia ahau he tama nāu: meinga ahau kia rite ki tetahi o o kai mahi. 20 Na, ka whakatika ia, a haere ana ki tona matua. Na, i a ia i tawhiti, ka kite tona matua i a ia, ka aroha, ka oma, hinga iho ki tona kakī, kihi ana i a ia. 21 Na, ko te meatanga a te tama ki a ia, E pa, kua hara ahau ki te rangi, ki tou aroaro ano, a heoi ano tikanga kia karangatia ahau he tamaiti nāu. 22 Na, ka mea te matua ki ona pononga, Mauria mai te kakahu, te mea pai rawa, whakakakahuria atu ki a ia; homai hoki he mowhiti mo tona ringa, he hu hoki mo ona waewae: 23 Kawea mai ano te kuao kau, te mea whangai, patua; kia kai tatou, kia koa te ngakau: 24 Ko tenei tama hoki aku i mate, a kua ora; i ngaro, a kua kitea. A ka anga ratou ka koa. 25 Na, kei te māra tana tama matamua: a, tona haerenga mai, ka whakatata ki te whare, ka rongo i te waiata i te kanikani. 26 Na, karangatia ana e ia tetahi o nga tāngata, ka ui atu, he aha ra enei mea. 27 Na, ko ta tera meatanga ki a ia, Kua tae mai to teina; a kua patua te kuao momona a te kau e tou matua, no te mea kua riro ora mai ia. 28 Na, ka riri ia, a kihai i pai kia haere ki roto: me i reira ka haere tona matua ki waho, ka tohe ki a ia. 29 Na, ka whakahokia e ia, ka mea ki tona matua, Na, te tini o nga tau i mahi nei ahau ki a koe, kahore rawa hoki i takahi i to kupu: heoi kahore rawa i homai e koe ki a au he kuao koati, kia koa tahi ai ahau me oku hoa: 30 Tena ka tae mai nei tenei tama āu, i pau nei to oranga i a ia, ratou tahi ko nga wāhine puremu, kua patua e koe te kuao momona a te kau māna. 31 Na, ka mea tera ki a ia, E tama, kei a au tonu koe, a māu aku mea katoa. 32 He tika ia kia koa *tatou*, kia hari: i mate hoki to teina nei, a kua ora; i ngaro, a kua kitea.

UPOKO 16.

Whakaaro tika mo nga taonga. 14 *He o ta nga Parihi,* 19 *Te tangata taonga.*

AI mea ano ia ki ana akonga, No mua tetahi tangata taonga, he tuari taonga tona; a ka korerotia ia ki a ia, e maumauria ana e ia ana mea. 2 Na, ka karangatia ia, a ka mea ki a ia, He aha tenei e rangona nei e ahau mou? korerotia mai te tikanga o nga mea i tuaritia e koe; e kore hoki e ahei kia waiho koe hei tuari. 3 Na, ko te meatanga a taua tuari i roto i a ia, Me aha ahau? e tangohia ana hoki i a au te tuaritanga e toku ariki: e kore ahau e kaha ki te keri; e whakama ana ahau ki te tono *mea maku.* 4 E mohio ana ahau ki taku e mea ai, mo toku peinga rawatanga atu i te tuaritanga, ka ai o ratou whare hei tukunga atu moku. 5 Na, ka karangatia e ia tenei tangata tenei tangata o te hunga i a ratou nei etahi mea a tona ariki, a ka mea ki te tuatahi, E hia nga mea a toku ariki i a koe? 6 Na, ka mea tera, Kotahi rau mehua hinu. Na, ko tana meatanga ki a ia, Tangohia to pukapuka, hohoro te noho, tuhituhia e rima tekau. 7 Katahi ia ka mea ki tetahi, E hia hoki i a koe? Ka mea ia, Kotahi rau mehua witi. Na, ka mea ia ki a ia, Tangohia to pukapuka, tuhituhia e waru tekau. 8 A ka whakamoemititia te tuari kino e te ariki, mona i whai whakaaro: engari hoki nga tamariki o tenei ao, i to ratou whakapaparanga, e nui ana te whakaaro i to nga tamariki o te mārama. 9 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Waiho te taonga kino hei mea i etahi hoa aroha mo koutou; mo te hē rawa iho o koutou, ka ai he tukunga atu mo koutou ki nga whare ora tonu. 10 Ko ia e pono ana i te mea nohinohi rawa, e pono ano i te mea nui: a ko ia e kore e tika i te mea nohinohi rawa, e kore e tika i te mea nui. 11 Na, ki te kahore i pono ta koutou mahi ki te taonga hē, ma wai e tuku ki a koutou te *taonga* pono? 12 A ki te kahore koutou i pono i to te tangata ke, ma wai e hoatu he mea ma koutou ake ki a koutou? 13 E kore e ahei i tetahi te mahi ki nga rangatira tokorua: ka kino hoki ki tetahi, ka aroha ki tetahi; ka u ranei ki tetahi, a ka whakahawea ki tetahi. E kore e ahei i a koutou te mahi ki te Atua ki te taonga.

14 A i rongo nga Parihi ki enei mea katoa, he hunga apoapo moni hoki ra-

tou: a ka whakahi ki a ia. 15 Na, ko tana meatanga ki a ratou, Ko koutou te hunga e whakatikatika ana i a koutou ano i te aroaro o nga tāngata; ko te Atua ia e mātau ana ki o koutou ngakau: ko te mea nui hoki ki nga tāngata hei mea whakarihariha ki te aroaro o te Atua. 16 *I tutuki* te ture me nga poropiti ki a Hoani: no reira ake i kauwhautia ai te rangatiratanga o te Atua, a taruke ana nga tāngata katoa ki roto. 17 Erangi te pahemotanga o te rangi o te whenua e takoto noa ana, e kore ia tetahi tohu o te ture e taka. 18 Ki te whakarere tetahi i tana wahine, a ka marena i tetahi atu, e puremu ana ia: a ki te marena tetahi i te wahine kua whakarerea e te tangata, e puremu ana ia.

19 I mua tetahi tangata taonga, he kakahu papura ona, he rinena, i kai ano i nga kai papai i nga ra katoa: 20 Na, ko tetahi tangata rawakore ko Raharuhi te ingoa, ka whakatakotoria ki tona kuwaha, he tuwhenua, 21 A e hiahia ana kia whangainga ki nga kongakonga e ngahoro ana i te tepu a te tangata taonga: i haere mai ano nga kuri, a mitimiti ana i ona mate. 22 Nawaia, ka mate te tangata rawakore, a kawea ana e nga anahera ki te uma o Aperahama: i mate ano te tangata taonga, a tanumia ana; 23 A tana tirohanga ake i te reinga, i a ia e whakamamaetia ana, ka kite i a Aperahama i tawhiti, me Raharuhi i tona uma. 24 Na, ka karanga ia, ka mea, E pa, e Aperahama, kia aroha ki a au, tonoa mai hoki a Raharuhi ki te tou i te pito o tana matihao ki te wai, hei whakamatao i toku arero; e mamae ana hoki ahau i tenei muramura. 25 Na, ka mea a Aperahama, E tama, kia mahara kua riro i a koe āu mea papai i tou oranga, i kino hoki nga mea i a Raharuhi: na, ka whakamarietia nei ia, a e whakamamaetia ana koe. 26 A haunga enei mea katoa, kua oti te whakapumau tetahi tawha nui ki te takiwa o koutou o matou: a ki te mea etahi ki te whakawhiti atu i konei ki a koutou, e kore e ahei; e kore ano e whiti mai i kona ki a matou. 27 Ano ra ko tera, Koia ahau ka mea nei ki a koe, e pa, kia tonoa ia ki te whare o toku pāpā: 28 Tokorima hoki oku teina; kia korero ai ia ki a ratou, kei haere mai hoki ratou ki tenei wahi mamae. 29 Ka mea a Aperahama ki a ia, Kei a ratou a Mohi ratou ko nga poropiti; me whakarongo ki a ratou. 30 Ka mea ia, Kahore, e pa, e Aperahama: engari ki te haere tetahi ki a ratou o te hunga mate, ka ripeneta ratou. 31 Na, ka mea mai tera ki a ia, Ki te kore ratou e whakarongo ki a Mohi, ki nga poropiti, e kore ano e whakaae, ahakoa ara atu te tangata i te hunga mate.

UPOKO 17.

Etahi atu akoranga ana. 7 Kahore he koninga ake mo ta tatou ki te Atua. 11 Nga repera. 22 Tona haerenga mai he huaki tata.

NA, ka mea ia ki nga akonga, E kore e taea te whakakahore te putanga o nga take hē: otiia aue, te mate mo te *tangata* e puta ai! 2 E nui te pai ki a ia ki te whakawerewerea ki tona kakī te kohatu mira kaihe, kia makā hoki ia ki te moana, a kia kaua ia e whakahe i tetahi o enei mea nohinohi. 3 Kia tupato ki a koutou: Ki te hara ki a koe tou teina, riria; a ki te ripeneta, murua tāna. 4 A ki te whitu nga haranga ki a koe i te ra tahi, a ka whitu ona hokinga ki a koe i te ra tahi, a ka mea, E ripeneta ana ahau; murua tāna.

5 A ka mea nga apotoro ki te Ariki, Whakanuia to matou whakapono. 6 Na, ka mea te Ariki, Ki te mea he whakapono to koutou, me te pua nani *te rahi*, ka mea koutou ki tenei hikamaina, Kia ranga atu koe, kia whakatokia ki te moana; na, ka rongo ki a koutou. 7 Na, ko wai o koutou he pononga tana e parau ana, e tiaki ana ranei i nga hipi, a, tona hokinga mai i te māra, ka mea tonu atu ki a ia, Haere ake, e noho ki te kai? 8 A e kore e mea ki a ia, Takā he hapa maku, ka whitiki ai i a koe, ka tuari mai ki a au, a, ka kai ahau ka inu; a ka mutu enei mea, ka kai hoki koe, ka inu? 9 E whakawhetai oti ia ki taua pononga, mona i mea i nga mea i whakahaua ai ia? E mea ana ahau, Kahore. 10 Waihoki ko koutou, ka oti nga mea katoa i whakahaua ai koutou, me kī atu, He pononga kino matou: ta matou i mea ai, ko te mea kua takoto nei te tikanga kia mahia e matou.

11 A i a ia e haere ana ki Hiruharama, ka haere ia ra waenganui o Hamaria, o Kariri. 12 A, i a ia e tomo ana ki tetahi kāinga koraha, kotahi tekau nga tāngata i tutaki ki a ia, he repera, na, ka tu mai ratou i tawhiti: 13 A ka karanga, ka mea, E kara, e Ihu, kia aroha ki a matou. 14 A, tona kitenga atu, ka mea ki a ratou, Haere, kia kite nga tohunga i a koutou. A i a ratou e haere ana, na, kua ma. 15 A, te kitenga o tetahi o ratou, kua ora ia, ka hoki mai, a he rahi tona reo ki te whakakororia i te Atua,

16 A takoto tapapa ana ia ki ona wae-
wae, ka whakawhetai ki a ia: a no Ha-
maria ia. 17 A ka oho atu a Ihu, ka
mea, Kihai ranei te tekau i whakaorangia?
a keihea nga tokoiwa? 18 Heoi ano
nga mea i kitea e hoki mai ana ki te
homai i te kororia ki te Atua, ko tenei
tangata iwi ke. 19 Na, ka mea ki a ia,
Whakatika, haere: na to whakapono koe
i ora ai.
20 A ka uia ia e nga Parihi, ko ahea
puta ai te rangatiratanga o te Atua, na,
ka whakahokia e ia ki a ratou, ka mea,
E kore e kitea te putanga o te ranga-
tiratanga o te Atua: 21 E kore ano ra-
tou e mea, Na, tenei! na, tera! kei
roto hoki i a koutou te rangatiratanga o
te Atua.
22 A i mea ano ia ki nga akonga, Tera
e tae mai nga ra e hiahia ai koutou kia
kite i tetahi o nga ra o te Tama a te ta-
ngata, a e kore e kite. 23 A e mea
ratou ki a koutou, Na, tenei; na, tera:
kaua e haere atu, kaua e aru atu. 24 Ka
rite hoki ki te uira e hiko mai ana i te-
tahi wahi i raro o te rangi; a tiaho atu
ana ki tetahi wahi i raro o te rangi; e
pera ano te Tama a te tangata i tona
ra. 25 Otiia ko te tikanga tenei kia
maha nga mamae mona ki mua, kia wha-
kakinoa ano hoki e tenei whakapapa-
ranga. 26 Ka rite hoki ki nga ra i a
Noa nga ra o te Tama o te tangata. 27
E kai ana ratou, e inu ana, e marena
ana, e tukua ana ki te marena, taea
noatia te ra i tomo ai a Noa ki te aka,
a, te putanga o te waipuke, na, ngaro
katoa. 28 Ka rite ano ki nga ra i a
Rota; e kai ana ratou, e inu ana, e
hoko mai ana, e hoko atu ana, e wha-
kato ana, e hanga whare ana; 29 A, te
ra i puta ai a Rota i Horoma, ka uaina
he kapura he whanariki i te rangi, na,
ngaro katoa. 30 Ka pera ano i te ra
e whakakitea mai ai te Tama a te tangata.
31 I taua ra, kei runga tetahi i te whare,
me ona taonga hoki i roto i te whare,
kaua ia e heke iho ki te tiki i aua mea:
te tangata hoki i te māra, kaua hoki ia
e hoki atu ki nga mea o muri. 32 Kia
mahara ki te wahine a Rota. 33 Ki
te whai tetahi kia ora ia, ka mate ano
ia; a ki te mate tetahi, ka ora ano ia.
34 Ko taku kupu tenei ki a koutou, I
taua po tokorua i te moenga kotahi; ko-
tahi e tangohia, kotahi e waiho. 35 To-
korua nga wāhine e huri ana; kotahi e
tangohia, kotahi e waiho. 36 Tokorua
nga tāngata i te māra; kotahi e tango-
hia, kotahi e waiho. 37 Na, ka wha-
kahokia e ratou, ka mea ki a ia, Ko-
hea, e te Ariki? Ka mea ia ki a ra-
tou, Ko te wahi i te tupapaku, ko reira
huihui ai nga ekara.

UPOKO 18.

Me inoi. 9 me te whakaiti ano i a koe. 15 Nga tamariki. 18 Arainga a te taonga. 28 Me whakanui ia ki runga ake i nga mea maori. 31 Mo tona matenga. 35 Te matapo.

NA, ka korero ia i tetahi kupu whaka-
rite ki a ratou mo tenei, kia inoi
tonu, kia kaua e ngoikore; 2 I mea ia, I
tetahi pa tetahi kai whakarite whaka-
wa, kihai nei i wehi ki te Atua, kihai
ano i hopohopo ki te tangata: 3 A i
taua pa ano tetahi pouaru; na, ka haere
mai ia ki a ia, ka mea, Whakatikaia taku
whakawa i toku hoa tauwhāinga. 4
A roa iho kihai ia i pai: muri iho ka
mea ia i roto i a ia, Ahakoa kahore ahau
e wehi ki te Atua, e hopohopo ki te ta-
ngata: 5 Heoi ka raruraru ahau i te pou-
aru nei, na, ka whakatikaia e ahau tana
whakawa, kei haere tonu mai, a taea
noatia iho taku raru. 6 Ka mea te Ari-
ki, Whakarongo ki ta te kai whakarite
whakawa kino i mea ra. 7 A e kore
ranei te Atua e whakatika i te whakawa-
kanga a ana tāngata i whiriwhiri ai, e
karanga nei ki a ia i te ao i te po, ahakoa
whakaroa noa ia ki a ratou? 8 Ko taku
kupu tenei ki a koutou, Ka hohoro ia te
whakatika i ta ratou whakawa. Otira
ka tae mai te Tama a te tangata, e roko-
hina mai ranei e ia he whakapono ki
runga ki te whenua?
9 Ka korero ano ia i tenei kupu wha-
karite ki etahi i u o ratou whakaaro ki
a ratou ano he tika, a i whakakorekore
ki era atu: 10 Tokorua nga tāngata
i haere ki te temepara ki te inoi; he
Parihi tetahi, ko tetahi he pupirikana.
11 Tu ana te Parihi ko ia anake, ko tana
karakia tenei, E te Atua, ka whakawhetai
ahau ki a koe, no te mea kahore ahau
e rite ki era atu tāngata, ki te hunga hao
taonga, kino, puremu, moku hoki tē rite
ki tenei pupirikana. 12 Takirua aku
nohoanga pukutanga i te wiki, e hoatu
ana e ahau te wahi whakatekau o aku
mea katoa. 13 Ko te pupirikana ia i tu
mai i tawhiti, kihai i mea kia anga ake
ona kanohi ki te rangi, heoi patuki ana
ki tona uma, ka mea, E te Atua, tohungia
ahau te tangata hara. 14 Ko taku kupu
tenei ki a koutou, Nui atu te tika o tenei
i to tera i te hokinga atu ki tona whare:
ki te whakanui hoki tetahi i a ia, ka

whakaītitia; a ki te whakaīti tetahi i a ia,
ka whakanuia.
15 Na, ka kawea mai e ratou ki a ia
etahi tamariki nonohi, kia pa ai ia ki
a ratou: a, te kitenga o *ana* akonga,
ka riria atu ratou. 16 Otira ka karanga-
tia ratou e Ihu, ka mea ia, Tukua nga
tamariki nonohi kia haere mai ki a au,
kaua hoki ratou e araia atu: no nga
penei hoki e rangatiratanga o te Atua.
17 He pono taku e mea nei ki a kou-
tou, Ki te kahore e rite te tango a tetahi
i te rangatiratanga o te Atua ki ta te
tamaiti nohinohi, e kore rawa ia e tomo
ki roto.
18 Na, ka ui tetahi rangatira ki a ia,
ka mea, E te Kai whakaako pai, me aha
ahau ka whiwhi ai ki te oranga tonuta-
nga? 19 Na, ko te meatanga a Ihu ki
a ia, He aha ahau i kïia ai e koe he
pai? kahore tetahi i pai, kotahi anake,
ko te Atua. 20 E mātau ana koe ki nga
ture, Kaua e puremu, Kaua e patu ta-
ngata, Kaua e tahae, Kaua e whakapae
teka, Whakahonoretia tou pāpā me tou
whaea. 21 Na, ka mea ia, Kua rite i a
au anei katoa no taku tamarikitanga ake.
22 A, te rongonga o Ihu ki enei mea,
ka mea ki a ia, Kotahi te mea kahore
e rite i a koe: hokona o mea katoa, ka
tuwha atu ma nga rawakore, a e whai
taonga koe ki te rangi: a haere mai i
muri i a au. 23 Na, ka rongo ia ki enei
mea, ka pouri rawa; he nui hoki ona ta-
onga. 24 A ka kite a Ihu i a ia e pouri
rawa ana, ka mea, Ano te whakauaua o te
tapoko o te hunga taonga ki te rangatira-
tanga o te Atua! 25 Ta te mea, erangi
te haere o te kamera ra te kowhao o te
ngira e takoto noa ana, he *whakauaua*
rawa ia te haere o te tangata taonga ki
roto ki te rangatiratanga o te Atua. 26
Na, ka mea nga kai whakarongo, Ko wai
ra e ora? 27 Ka mea ia, Ko nga mea
e kore e taea e te tangata, e taea e te
Atua. 28 A ka mea a Pita, Na, kua
whakarerea nei e matou nga mea ka-
toa, a aru ana i a koe. 29 Na, ka mea
ia ki a ratou, He pono taku e mea
nei ki a koutou, Ki te whakarerea e
tetahi tangata he whare, he matua, he
tuakana, he wahine, he tamariki, he wha-
kaaro hoki nana ki te rangatiratanga
o te Atua, 30 Ina, tini atu nga mea e
riro i a ia i tenei wa, a i te ao meake
puta ko te oranga tonutanga.
31 A ka mau ia ki te tekau ma rua,
ka mea ki a ratou, Na, e haere ana tenei
tatou ki Hiruharama, a ka rite katoa nga
mea i tuhituhia e nga poropiti mo te Ta-
ma a te tangata. 32 Ka tukua hoki ia
ki nga tauiwi, ka tawaia, ka whakatupuria
kinotia, ka tuwhaina: 33 A ka oti ia te
whiu, ka whakamatea: a i te toru o nga
ra ka ara. 34 A kihai ratou i mātau ki
tetahi o enei mea: a he mea huna ki a
ratou tenei kupu, kihai hoki ratou i mo-
hio ki nga mea i korerotia.
35 A i a ia e whakatata ana ki Heriko,
e noho ana tetahi matapo i te taha o te
huarahi ki te tono *mea mana:* 36 A,
tona rongonga i te mano e haere atu ana,
ka ui atu, He aha tenei? 37 Ka mea
ratou ki a ia, Ko Ihu o Nahareta e haere
atu ana. 38 Katahi ia ka karanga, ka
mea, E Ihu, e te Tama a Rawiri, kia
aroha ki a au. 39 Na, ka riria ia e te
hunga i haere i mua kia noho puku: heoi
rahi noa ake tana karanga, E te Tama
a Rawiri, kia aroha ki a au. 40 Na, ka
tu a Ihu, ka mea kia arahina mai ki a
ia: ano ka tata, ka ui ki a ia, 41 Ka
mea, Kia ahatia koe e ahau? Ka mea
ia, E te Ariki, kia titiro ahau. 42 Ka
mea a Ihu ki a ia, Titiro: na tou whaka-
pono koe i whakaora. 43 A titiro tonu
ake ia, a aru ana i a ia, me te whaka-
kororia i te Atua: a, te kitenga o te iwi
katoa, ka whakamoemiti ki te Atua.

UPOKO 19.

Hakiaha. 11 *Nga moni i nga pononga.* 28 *Kei runga i te kaihe.* 37 *Ta te mano.* 41 *Tana tangi.* 45 *Tana i roto i te temepara.*

AKA tomo *a Ihu*, ka tika i waenga-
nui o Heriko. 2 Na, ko tetahi
tangata ko Hakiaha te ingoa i karanga-
tia ai, he rangatira pupirikana, he ta-
ngata taonga ano: 3 I whai ia kia
kite i a Ihu he pehea ranei ia; heoi
kihai i taea e ia i te mano, he tangata
poto hoki. 4 Na, ka oma ia ki mua, a
kake ana ki tetahi hikamora, kia kite i a
ia: meake hoki ia tika ra reira. 5 Ano
ka tae a Ihu ki taua wahi, ka titiro atu,
ka kite i a ia, a ka mea ki a ia, E Haki-
aha, eahua, heke iho; me noho hoki ahau
ki tou whare aianei. 6 A hohoro tonu
ia te heke iho, koa tonu hoki ki a ia hei
manuhiri māna. 7 Na, ka amuamu ka-
toa nga tāngata i kitea ai, ka mea, Kua
riro ia ki te tangata hara noho ai. 8 Na,
ka tu a Hakiaha, ka mea ki te Ariki,
E te Ariki, na, he hoatu taku i te ha-
whe o aku taonga ki te hunga rawa-
kore: a ki te mea kua riro mai i a au te
mea a tetahi i te whakapae teka, ka taki-
whatia aku utu. 9 Na, ko te meatanga
a Ihu ki a ia, Nonaianei te oranga i
tae mai ai ki tenei whare, he tama nei

hoki ia na Aperahama. 10 I haere mai
hoki te Tama a te tangata ki te rapu ki
te whakaora i te mea i ngaro.

11 A i a ratou e whakarongo ana ki
enei mea, ka korerotia ano e ia tetahi
kupu whakarite, no te mea e tata ana
ia ki Hiruharama, a e mea ana ratou,
ko reira pu ano whakakitea mai ai te
rangatiratanga o te Atua. 12 Na, ka
mea ia, I haere tetahi rangatira nui ki
te whenua mamao, kia riro ai i a ia
tetahi rangatiratanga, ka hoki mai ai.
13 A kotahi tekau āna pononga i kara-
ngatia e ia, a kotahi tekau nga pauna i
hoatu e ia ki a ratou, ka mea ki a ratou,
Mahia *enei*, kia hoki mai ra ano ahau.
14 Otira i kino tona iwi ki a ia, ka tono
karere i muri i a ia, ka mea, E kore
matou e pai ki tenei hei kingi mo matou.
15 A, tona hokinga mai, i te rironga o
te rangatiratanga i a ia, na, ka mea kia
karangatia ki a ia aua pononga, i hoatu
nei e ia te moni ki a ratou, kia kite ai
ia i ta tetahi i ta tetahi i mahi ai. 16
Ka tae mai to mua, ka mea, E te ariki,
ka ngahuru nga pauna kua mahia ki to
pauna. 17 A ka mea ia ki a ia, Ka
pai, e te pononga pai: pono tonu tau
mahi i te mea nohinohi rawa, na, hei
rangatira koe mo nga pa kotahi tekau.
18 A, te haerenga mai o te tokorua, ka
mea, E te ariki, e rima nga pauna kua
mahia ki to pauna. 19 A ka mea ia ki
tenei, Hei rangatira ano koe mo nga
pa e rima. 20 Na, te haerenga mai o
tetahi, ka mea, E te ariki, na, to pauna;
i te rongoa hoki i a au i roto i te tauera:
21 I mataku hoki ahau ki a koe, no te
mea he tangata uaua koe: e tango ana
koe i te mea kihai i whakatakotoria iho
e koe, e kotikoti ana i te mea kihai i ruia
e koe. 22 Na, ko tana meatanga ki a
ia, Kei ta to mangai he whakahēanga
maku i a koe, e te pononga kino. I
mohio koe he tangata uaua ahau, e ta-
ngo ana i te mea kihai i whakatakotoria
e ahau, e kotikoti ana i te mea kihai i
ruia e ahau: 23 A he aha koe tē hoatu
ai i taku moni ki te takotoranga moni,
penei kua riro mai taua mea i a au, me
ona hua ano, i toku taenga mai? 24
Na, ka mea ia ki te hunga e tu tata ana,
Tangohia te pauna i a ia, hoatu hoki ki
tera i nga pauna kotahi tekau. 25 (Ka
mea ratou ki a ia, E te ariki kotahi nei
tekau ana pauna) 26 Ko taku kupu
hoki tenei ki a koutou, Ki te whai mea
tetahi, ka hoatu ano ki a ia; a ki te
kahore he mea a tetahi, ko ana mea ake
ka tangohia i a ia. 27 Tena ko aua
hoa riri oku kihai nei i pai ki a au hei
kingi mo ratou, arahina mai ki konei, me
patu ki toku aroaro.

28 Ano ka mutu enei korero, ka turia
atu e ia ki mua, ka haere ki Hiruha-
rama.

29 Ano ka tata ia ki Petapaki ki Pe-
tani, ki te maunga e karangatia nei ko
to nga Oriwa, na, tokorua ana akonga i
tonoa e ia, 30 I mea ia, Haere korua ki
te kāinga e anga mai ana *kī a korua;*
ano ka tomo atu, ka kite korua i tetahi
kuao *kaihe* e here ana, he mea kahore
ano i nohoia noatia e te tangata: wete-
kina, arahina mai. 31 A ki te mea
tetahi ki a korua, He aha i wetekina ai
e korua? kia penei ta korua kī atu, E
mea ana te Ariki ki a ia māna. 32 Na,
te haerenga atu o nga tāngata i tonoa,
rokohanga atu, rite tonu ki tana i korero
ai ki a raua. 33 Na, i a raua e wewete
ana i te kuao, ka mea ona rangatira ki a
raua, He aha korua ka wewete ai i te
kuao na? 34 Na, ko ta raua meatanga
atu, E mea ana te Ariki ki a ia māna.
35 Na, ka arahina mai ia ki a Ihu: a
pangā iho e raua o raua kakahu ki ru-
nga ki te kuao, whakanohoia ana a Ihu
ki runga. 36 A i a ia e haere ana, ka
wharikiria o ratou kakahu ki te huarahi.
37 A, tona tatanga ki te heketanga o
maunga Oriwa, na, koa noa iho te hui-
hui katoa o nga akonga, ka anga ka
whakamoemiti ki te Atua, he nui hoki
te reo, mo nga merekara katoa i kite ai
ratou; 38 Ka mea, Ka whakapaingia te
Kingi e haere mai ana i runga i te ingoa
o te Ariki: He rongo mau ki runga ki te
rangi, he kororia ki runga rawa. 39
Na, ka mea etahi o nga Parihi i roto i
te mano ki a ia, E te Kai whakaako,
riria o akonga. 40 Na, ka whakahokia
e ia, ka korero ki a ratou, Ko taku kupu
tenei ki a koutou, me i noho puku enei,
kua karanga ake nga kamaka.

41 Ano ka tata ia, a ka kite i te pa,
ka tangihia e ia, 42 Ka mea, Me i mohio
koe, a koe ano, ahakoa i tenei ra nei ano
ou, ki nga mea e mau ai tou rongo! ko
tenei kua hunā atu i to tirohanga. 43
Tera hoki e tae mai nga ra ki a koe, e
hangā ai e ou hoa riri he parepare mou
a taka noa, a ka karapotia koe, ka kopa-
nia hoki i nga taha katoa. 44 A ka
whakahoroa koe ki raro, me o tamariki
i roto i a koe; e kore ano e waiho tetahi
kamaka i runga i tetahi kamaka i roto i
a koe; no te mea kihai koe i mātau
ki te wa i tirohia ai koe.

45 A ka tomo ia ki te temepara, ka
anga ka pei ki waho i te hunga o reira
e hoko mai ana e hoko atu ana; 46 A

ka mea ki a ratou, Kua oti te tuhituhi,
Ko toku whare hei whare inoi: a kua
meinga nei e koutou hei ana mo nga kai
pahua.
47 A whakaako ana ia i te temepara i
ia ra i ia ra. Otiia e rapu ana nga tohu-
nga nui me nga karaipi me nga ranga-
tira o te iwi kia whakangaromia ia; 48
Heoi kihai i kitea ta ratou e mea ai: no
te mea e u ana nga tāngata katoa ki a
ia, e whakarongo ana.

UPOKO 20.

Te ui ka utua ki te ui. 9 *Marā waina.* 19 *Mo te takoha,* 27 *Tana ki nga Haruki.* 41 *Ariki o Rawiri.* 45 *Mo nga karaipi.*

AI tetahi o aua ra, i a ia e whakaako
ana i te iwi i roto i te temepara, a
e kauwhau ana i te rongo pai, ka tae
mai nga tohunga nui, nga karaipi, me
nga kaumatua ki *a ia,* 2 Ka korero ki a
ia, ka mea, Korerotia mai ki a matou te
mana i mea ai koe i enei mea? na wai
hoki i hoatu tenei mana ki a koe? 3
Ka whakahokia e ia, a ka mea ki a ratou,
Maku hoki e ui ki a koutou kia kotahi
kupu; a ma koutou e mea mai ki a au:
4 Te iriiringa a Hoani, no te rangi ranei,
no nga tāngata ranei? 5 A ka korero
ratou ki a ratou ano, ka mea, Ki te mea
tatou, No te rangi; ka mea mai ia, Ha,
he aha koutou tē whakapono ai ki a ia?
6 A ki te mea tatou, No nga tāngata;
ka akina tatou e te iwi katoa ki te ka-
maka: e mea ana hoki ratou he poropiti
a Hoani. 7 Na, ka whakahokia mai e
ratou, E kore e kitea nohea ranei. 8
Na, ko te meatanga a Ihu ki a ratou,
E kore ano e korerotia e ahau ki a
koutou te mana i mea ai ahau i enei
mea.
9 Na, ka anga ia ka korero i tenei
kupu whakarite ki te iwi; I whakatokia
tetahi māra waina e tetahi tangata, a
tukua ana ki nga kai mahi, a haere ana
ki tawhiti, a maha noa nga ra. 10 A i
te po i tika ai ka tonoa he pononga ki
nga kai mahi, kia homai ai e ratou ki
a ia etahi o nga hua o te māra wai-
na: otira ka whiua ia e nga kai mahi,
whakahokia kautia ana. 11 Na, ka
tonoa ano e ia tetahi atu pononga: a
ka whiua ano ia e ratou, ka tukinotia,
whakahokia kautia ana. 12 Na, ka
tonoa ano hoki tetahi e ia, te tuatoru:
a tukitukia ana ia e ratou, makā ana ki
waho. 13 Na, ka mea te rangatira o te
māra waina, Me pehea ahau? Ka tonoa
taku tama, taku e aroha nei: tera pea
ratou e hopohopo *ki a ia* ina kite i a ia.
14 A, te kitenga o nga kai mahi i a ia,
ka korerorero ki a ratou ano, ka mea,
Ko te rangatira tenei mona te kāinga:
tena, tatou ka whakamate i a ia, kia riro
mai ai te kāinga mo tatou. 15 Na,
makā ana ia ki waho o te māra waina,
whakamatea iho. Na, ka aha te ranga-
tira o te māra waina ki a ratou? 16 Ka
haere mai ia, ka whakangaro i aua kai
mahi, a ka hoatu te māra waina ki etahi
atu. A ka rongo ratou, ka mea, Kauaka.
17 Ka titiro ia ki a ratou, ka mea, He
aha ra tenei kua oti te tuhituhi,
Ko te kohatu i kapea e nga kai ha-
nga,
Kua meinga tenei hei upoko mo te
kokonga?
18 Na, ki te hinga tetahi ki runga ki
tenei kohatu, na, mongamonga noa; a
ki te hinga tenei ki runga ki tetahi, ngo-
tangota noa ia, ano he puehu.
19 Na, ka whai nga tohunga nui me
nga karaipi kia hopukia ia i taua wa
ano; a ka mataku ratou i te iwi: i mo-
hio hoki ratou i korerotia e ia tenei kupu
whakarite mo ratou. 20 A ka ata tiro-
hia ia e ratou, tonoa mai ana he kai
whakarongo, ko te ahua kei to te hunga
tika, hei hopu mo tana korero, kia tukua
ai ia ki te rangatiratanga, ki te kaha o te
kawana. 21 A ka ui ratou ki a ia, ka
mea, E te Kai whakaako, e mohio ana
matou he tika tau e korero nei, e wha-
kaako nei, e kore ano e manakohia e
koe te kanohi *tangata,* engari e whaka-
ako pono ana koe i te huarahi o te Atua:
22 He mea tika ranei te hoatu takoha
e matou ki a Hiha, kauaka ranei? 23
Otira i kitea e ia to ratou hianga, a ka
mea ki a ratou, He aha koutou ka wha-
kamatautau nei i a au? 24 Kia kite
ahau i tetahi pene. No wai tona ahua
me te tuhituhinga? Na, ka whakaho-
kia e ratou, ka mea, No Hiha. 25 Ka-
tahi ia ka mea ki a ratou, Hoatu rapea
ki a Hiha nga mea a Hiha, ki te Atua
ano nga mea a te Atua. 26 Heoi kihai
i taea e ratou te hopu i tetahi korero
ana i te aroaro o te iwi: na, ka miharo
ratou ki tana kupu, a whakarongo kau
ana.
27 Na, ka tae mai etahi o nga Haruki
e mea nei kahore he aranga; ka ui ki
a ia, 28 Ka mea, E te Kai whakaako,
i tuhituhi a Mohi ki a matou, Ki te mate
te tuakana o tetahi tangata, a he wahine
ano tana, a ka mate uri-kore ano ia, me
tango te wahine e tana teina, ka whaka-
tupu uri ai mo tana tuakana. 29 Na,
tokowhitu taua whanau: ka tango te

mua i te wahine, a mate uri-kore ana.
30 Na, ka tango te tokorua i te wahine,
a ka mate uri-kore ano ia. 31 Na, ka
tango te tokotoru i a ia; penei ano nga
tokowhitu: kahore ā ratou tamariki i
waiho ai, a mate iho ratou. 32 Na,
muri iho i te katoa ka mate ano te
wahine. 33 Na, i te aranga ma wai
o ratou te wahine? he wahine hoki ia na
te tokowhitu. 34 Ka whakahokia e
Ihu, ka mea ki a ratou, E marena ana,
e hoatu ana ki te marena, nga tamariki
o tenei ao: 35 Tena ko te hunga e pai-
ngia ana kia whiwhi ki tera ao, ki te
aranga ano i roto i te hunga mate, e
kore e marena, e kore ano e hoatu ki
te marena: 36 E kore ano ratou e
ahei kia mate: e rite ana hoki ki nga
anahera; he tamariki hoki ratou na te
Atua, he tamariki na te aranga. 37
Na, te aranga o te hunga mate, kua
whakakitea mai tena e Mohi i *tana mo*
te rakau, i te Ariki e korerotia ana e
ia, Ko te Atua o Aperahama, ko te
Atua o Ihaka, ko te Atua o Hakopa.
38 Ehara hoki ia i te Atua no te hunga
mate, engari no te hunga ora: e ora
katoa ana hoki i roto i a ia. 39 Na, ka
whakahokia mai e etahi o nga karaipi, ka
mea, E te Kai whakaako, e pai ana to
korero. 40 A kihai ratou i maia ki te ui
ano ki a ia ki tetahi mea.

41 Na, ka mea ia ki a ratou, Na te
aha ratou i mea ai he tama na Rawiri a
te Karaiti? 42 Kua mea nei a Rawiri i
te pukapuka o nga waiata,

I mea te Ariki ki toku Ariki,
Hei toku matau koe noho ai,
43 Kia meinga ra ano e ahau o hoa riri
he turanga waewae mou.

44 Na, ka karangatia nei ia e Rawiri he
Ariki, a na te aha i tama ai ki a ia?

45 A, i te iwi katoa e whakarongo
ana, ka mea ia ki ana akonga, 46 Kia
tupato ki nga karaipi, ko ta ratou nei e
rawe ai ko nga kakahu roroa ina haereere
ratou, a e whakapai ana ki nga ohatanga
i nga kāinga hoko, me nga nohoanga
rangatira i nga whare karakia, me nga
nohoanga rangatira i nga hākari; 47 Pau
ake hoki i a ratou nga whare o nga pou-
aru, a e inoi roa ana, he ahua kau: nui
rawa te hē e tau ki a ratou.

UPOKO 21.

Te kohikohi pai. 5 *Whakangaromanga o Hiruharama.* 25 *Tohu.* 34 *Kia mataara.*

A, TANA tirohanga ake, ka kite i te
hunga taonga, e maka ana i a
ratou *moni* hoatu noa ki te takotoranga
moni. 2 A ka kite ia i tetahi pouaru
rawakore, e maka ana i nga moni nohi-
nohi rawa e rua ki reira. 3 Na, ka mea
ia, He pono taku e mea nei ki a kou-
tou, nui ke ta tenei pouaru rawakore i
maka ai i ā ratou katoa: 4 Ko ratou
katoa hoki, e hira nei o ratou, a makā
ana ko tetahi wahi ki roto ki nga mea ma
te Atua: ko tenei ia he rawakore, a
makā ana e ia tona oranga katoa.

5 A i etahi e korero ana ki te teme-
para, ka oti nei te whakapaipai ki nga
kohatu papai ki nga whakahere, ka mea
ia, 6 Na, enei mea e kite nei koutou, tera
e tae mai nga ra e kore ai e toe tetahi
kohatu i runga i tetahi kohatu, engari ka
whakahoroa. 7 Na, ka ui ratou ki a ia,
ka mea, E te Kai whakaako, ko ahea
enei mea? a he aha te tohu ina tata
enei mea te puta? 8 A ka mea ia,
Kia mahara kei mamingatia koutou: he
tokomaha hoki e haere mai i runga i
toku ingoa, e mea, Ko ahau *ia;* a kua
tata te taima: na, kei haere i muri i
a ratou. 9 Na, ka rongo koutou ki nga
taua ki nga whakaoho, kaua e mataku:
kua takoto hoki te tikanga mo enei mea
kia mātua puta mai; taihoa ia te mu-
tunga.

10 Katahi ia ka mea ki a ratou, Ka
whakatika tetahi iwi ki tetahi iwi, tetahi
rangatiratanga ki tetahi rangatiranga;
11 A e nui nga ru i te tini o nga wahi,
me nga wa o te mate kai, me nga mate
uruta; me nga mataku hoki, me nga tohu
nui o te rangi. 12 A ko mua ake i anei
mea katoa pa ai o ratou ringa ki a kou-
tou, tukino ai *i a koutou,* tuku ai ki
nga whare whakawa, ki nga whare here-
here, he mea arahi ki nga kingi ki nga
kawana, mo toku ingoa. 13 A ka waiho
ki a koutou hei tohu whakaatu. 14 Na,
kia tūturu o koutou ngakau, kia kaua e
whakaaroa wawetia ta koutou kupu e
whakahoki atu ai: 15 Maku hoki e hoatu
ki a koutou he mangai, he matauranga, e
kore e taea te whakakahore, te pehi, e o
koutou hoa whawhai katoa. 16 A ka tukua
atu koutou e nga mātua, e nga teina, e
nga whanaunga, e nga hoa; ka whaka-
matea ano etahi o koutou. 17 Ka kino
ano nga tāngata katoa ki a koutou, he
whakaaro ki toku ingoa. 18 Otiia e
kore e ngaro tetahi makawe o o koutou
upoko. 19 Ma te manawanui e mau ai
o koutou wairua.

20 Otira ka kite koutou i Hiruharama
e karapotia ana e nga taua, ko reira kou-
tou mohio ai, kua tata tona whakangaro-
manga. 21 Hei reira kia oma te hunga
i Huria ki nga maunga; me te hunga i

waenganui o reira kia haere atu; kei
haere hoki ki reira te hunga i nga tua-
whenua. 22 Ko nga ra hoki enei o te
rapunga utu, e rite ai nga mea katoa kua
oti te tuhituhi. 23 Otira aue, te mate o
te hunga e hapū ana, o nga mea e wha-
ngai ana ki te u, i aua ra! e nui hoki te
aitua ki te whenua, me te riri ki tenei
iwi. 24 A ka hinga ratou i te mata o te
hoari, ka riro pārau ki nga iwi katoa:
a ka takahia Hiruharama e nga tau-
iwi, kia rite ra ano nga wa o nga tau-
iwi. 25 Na, ka whai tohu te ra, te ma-
rama, me nga whetu: a i runga i te
whenua he pawera no nga tauiwi, he
tumatatenga; me te haruru ano te mo-
ana, te ngaru; 26 Ka hemo ano nga
tāngata i te mataku, i te tāringa atu ki
nga mea e puta mai ana ki te ao: e nga-
ueue hoki nga mea kaha o nga rangi. 27
Ko reira ano ratou kite ai i te Tama
a te tangata e haere mai ana i runga i te
kapua, me te kaha ano me te kororia nui.
28 Ano ka timata anei mea te puta,
titiro ake, kia ara hoki o koutou mātenga;
ka tata hoki to koutou whakaoranga.

29 Na, ka korerotia e ia tetahi kupu
whakarite ki a ratou; Titiro ki te piki,
me nga rakau katoa; 30 I te mea
e pihi ana, na, ka kite koutou, ka
mātau noa ake kua tata te raumati. 31
Waihoki, ko koutou, ina kite i enei mea
e puta mai ana, ka mātau kua tata te
rangatiratanga o te Atua. 32 He pono
taku e mea nei ki a koutou, E kore
rawa e pahemo tenei whakatupuranga,
kia puta *enei* mea katoa. 33 E pahemo
te rangi me te whenua, ko aku kupu ia e
kore e pahemo.

34 Otira kia tupato ki a koutou ano,
kei taimaha o koutou ngakau i te kakai, i
te haurangi, i nga raruraru o te ao, a ka
puta whakarere mai taua ra ki a koutou.
35 Ka puta mai hoki, ano he reti, ki nga
tāngata katoa e noho ana i te mata o te
whenua katoa. 36 Mo konei ra kia ma-
taara, kia inoi tonu, kia paingia ai koutou
kia mawhiti i enei mea katoa meake nei
puta, kia tu hoki i te aroaro o te Tama a
te tangata.

37 A i whakaako ia i te temepara i te
awatea; na, i te po ka haere, ka noho ki
te maunga i karangatia nei ko to nga
Oriwa. 38 A i haere katoa mai te iwi ki
a ia i te atatu ki te temepara, ki te wha-
karongo ki a ia.

UPOKO 22.

Ta nga tino tohunga ratou ko Hura. 7 *Ka-
penga.* 19 *Hapa tapu.* 21 *Ta Ihu mo Hura.*
24 *Mo nga akonga kia kaua e whakatupu ra-
ngatira.* 39 *Kei Oriwa.* 47 *Ta Hura.* 50
Maraku. 54 *Ta Pita.* 63 *A Ihu i te ru-
nanga.*

NA, kua tata te hakari taro rewena-
kore, e karangatia nei ko te kape-
nga. 2 A ka rapu nga tohunga nui me
nga karaipi ki te pehea e whakamate ai
ratou i a ia: i mataku hoki ratou i te
iwi.

3 Na, ka tapoko a Hatana ki a Hura,
tona ingoa nei ko Ikariote, ko ia nei
tetahi o te tekau ma rua. 4 A ka haere
ia, ka korero ki nga tohunga nui me nga
rangatira hoia, ki te pehea e tukua ai ia
ki a ratou. 5 A ka hari ratou, ka
whakaae kia hoatu he moni ki a ia.
6 Na, ka whakaae ia, a ka rapu i te wa
pai e tukua ai ia ki a ratou, i te mea ka-
hore he huihuinga tangata.

7 Na, ka tae mai te ra o te taro re-
wena-kore, i tika nei kia patua te kape-
nga. 8 Ka tonoa e ia a Pita raua ko
Hoani, ka mea, Tikina, takā te kapenga
ma tatou, kia kai ai tatou. 9 Na, ka
mea raua ki a ia, Kohea koe pai ai kia
takā e maua? 10 A ka mea ia ki a
raua, Na, ka tomo korua ki te pa, ka tu-
taki he tangata ki a korua e mau ana i
te kahaka wai; e aru korua i a ia ki te
whare e tomo ai ia. 11 Ka mea ki
te tangata i te whare, E mea ana te Kai
whakaako ki a koe, Kei hea te ruma e
kai ai matou ko aku akonga i te kapenga?
12 A ka whakaaturia e ia ki a korua he
ruma nui i runga, oti rawa te whariki:
me taka e korua ki reira. 13 Na, haere
ana, a rokohanga atu rite tonu ki tana i
korero ai ki a raua: a takā ana e raua te
kapenga.

14 A ka rite te haora, ka noho ia,
ratou ko nga apotoro kotahi tekau ma
rua. 15 Na, ka mea ia ki a ratou, Nui
atu toku hiahia kia kai tahi tatou i tenei
kapenga, i te mea kahore ano ahau i
mate noa: 16 Ko taku kupu hoki tenei
ki a koutou, E kore ahau e kai i tenei a
muri ake nei, kia tino rite ra ano i te ra-
ngatiratanga o te Atua. 17 Na, ka mau
ia ki te kapa, ka mutu te whakawhetai,
ka mea ia, Tangohia tenei, tuwhaina ma
koutou: 18 Ko taku kupu hoki tenei ki
a koutou, E kore ahau e inu i te hua o
te waina, kia tae mai ra ano te ranga-
tiratanga o te Atua. 19 Na, ka mau ia
ki te taro, ka mutu te whakawhetai, ka
whawhati, na, ka hoatu e ia ki a ratou,
a ka mea, Ko toku tinana tenei e hoatu
ana mo koutou: meinga tenei hei wha-
kamaharatanga ki a au. 20 I peneitia
ano hoki te kapa, i muri iho i te hapa, i

mea ia, Ko tenei kapa te kawenata hou
i runga i oku toto e ringihia ana mo
koutou. 21 Otira, *tenei* kei ahau nei,
kei te tepu, te ringa o te kai tuku i
a au. 22 Na, e haere ana te Tama a
te tangata, e pera ana me te mea i
whakaritea: he aue ia mo te tangata
e tukua ai ia! 23 Na, ka anga ratou
ka rapu ki a ratou ano, ma wai o ratou
tenei e mea.

24 A he tautotohe ano ta ratou, ko
wai o ratou e meinga te tangata nui.
25 Na, ka mea ia ki a ratou, Ko nga
kingi o nga tauiwi hei whakatupu
rangatira ki a ratou; a e huaina ana o
ratou kai akiaki, He hunga atawhai. 26
Otiia kaua koutou e pera: engari kia
rite ki to muri rawa te mea nui o kou-
tou: kia rite ano te tino tangata ki
te kai mahi. 27 Ko wai hoki te mea
nui, ko ia e noho ana ki te kai, ko te kai
mahi ranei? ehara ranei te tangata e
noho ana ki te kai? tenei raia ahau i
roto i a koutou te rite nei ki te kai mahi.
28 Na, ko koutou te hunga i noho tahi
tatou i oku whakamatautauranga. 29
A ka whakarite ahau i te rangatiratanga
mo koutou, i te pera me ta toku Ma-
tua i whakarite ai moku; 30 Kia kai
kia inu koutou ki taku tepu i toku
rangatiratanga, kia noho ano ki runga
ki nga torona, whakawa ai i nga iwi
kotahi tekau ma rua o Iharaira. 31
Na, ka mea te Ariki, E Haimona, e
Haimona, na, kua inoia koutou e Ha-
tana kia tātaria, ano he witi: 32 Otiia
kua inoi ahau mou, kei hemo tou wha-
kapono: a ka tahuri mai koe, whakaka-
hangia ou teina. 33 Na, ka mea tera ki
a ia, E te Ariki, e pai ana ahau kia
haere hei hoa mou ki te whare herehere,
ki te mate hoki. 34 Ano ra ko ia,
Tenei taku kupu ki a koe, e Pita, e kore
te tikaokao e tangi aianei, ka toru āu
whakakahoretanga i tou matauranga ki
a au.

35 I mea ano ia ki a ratou, I taku
tononga i a koutou, a kahore a koutou
pēke moni, kahore he putea, kahore he
hu, i kore ranei tetahi mea ma koutou?
Ka mea ratou, Kahore. 36 Ano ra ko
ia ki a ratou, Tena ko tenei ki te mea
he pēke moni to tetahi, mauria atu,
me te putea ano: me ia hoki kahore
ana hoari, kia hokona tona kakahu,
ka hoko ai i *tetahi*. 37 Ko taku kupu
hoki tenei ki a koutou, Ko te tikanga
tenei, kia rite i a au te mea kua oti
nei te tuhituhi, ara, Kua huihuia ia ki
te hunga hara: he tutukitanga hoki to
nga mea moku. 38 Na, ka mea ratou,
E te Ariki, na, e rua enei hoari. A ka
mea ia ki a ratou, Kāti ano.

39 Na, ka puta atu ia, ka haere ki
maunga Oriwa, ko tana hanga hoki;
me te aru ano ana akonga i a ia. 40 A,
te taenga ki taua wahi, ka mea ia ki a
ratou, Me inoi kei uru koutou ki te wha-
kamatautauranga. 41 Na, ka mawehe
atu ia i a ratou, kei to te taunga kamaka
te mataratanga, a ka tukua ona turi, ka
inoi, 42 Ka mea, E Pa, ki te pai koe,
tangohia atu tenei kapa i a au: otira
kauaka e waiho i taku e pai ai, engari i
tāu. 43 Na, ka puta mai ki a ia tetahi
anahera i te rangi, e whakakaha ana i a
ia. 44 A, uaua tonu tana inoi, me te
oke ano: a ko tona kakawa, ano he tepe
toto e turuturu iho ana ki te whenua.
45 Na, ka ara ia i te inoi, a, te taenga
ki ana akonga, rokohanga mai e moe
ana ratou, he ngakau pouri hoki. 46
Na, ko tana meatanga ki a ratou,
He aha koutou ka moe ai? Whakatika
ki te inoi, kei uru ki te whakamatau-
tauranga.

47 A, i a ia e korero ana, na, ko te
huihuinga tangata, me tera hoki i
karangatia nei ko Hura, ko ia hoki
tetahi o te tekau ma rua, e haere ana i
mua i a ratou, na, ka whakatata ia ki
a Ihu ki te kihi i a ia. 48 Ano ra ko
Ihu ki a ia, E Hura, he kihi tāu hei tuku
mo te Tama a te tangata? 49 A, te
kitenga o ona hoa i nga mea meake
meatia, ka mea ratou ki a ia, E te Ariki,
me patu ranei matou ki te hoari? 50
Na, hāua iho e tetahi o ratou te pononga
o te tohunga nui, a tapahia ana tona
taringa matau. 51 Na, ka oho mai a
Ihu, ka mea, Kāti ra i tenei. A whaka-
pakia ana tona taringa, na, kua ora.
52 Katahi ka mea a Ihu ki nga tohunga
nui, ki nga rangatira o te temepara, ki
nga kaumatua, i haere atu ki a ia, He
tahae *ahau* i haere mai ai koutou me
nga hoari me nga patu? 53 I a au e
noho ana i a koutou i te temepara i ia
ra i ia ra, kihai i totoro mai o kou-
tou ringa ki a au: otira no koutou te-
nei haora, ko te kahanga hoki o te
pouri.

54 Na, ka hopu ratou i a ia, ka
arahi atu, a kawea ana ia ki roto ki
te whare o te tino tohunga. Ko Pita
ia i aru mai i tawhiti. 55 Ano ka oti i
a ratou he kapura te tahu ki waenga
marae, i a ratou e noho tahi ana, ka
noho hoki a Pita i waenganui o ratou.
56 Na, ka kitea ia e tetahi kotiro, i a
ia e noho ana i te kapura; a matatau
tonu mai te titiro ki a ia, ka mea, I a ia

ano hoki tenei. 57 Na, ka whakakahore
ia ki a ia, ka mea, E ko, kahore ahau e
mohio ki a ia. 58 A taro kau iho ka
kite tetahi atu i a ia, ka mea, No ratou
hoki koe. Na, ka mea a Pita, E mara,
kahore. 59 A, me te mea kotahi te
haora ki te takiwa, ka tohe ano tetahi
atu, ka mea, He pono i a ia ano hoki
tenei: nô Kariri hoki. 60 A ka mea
a Pita, E mara, kahore ahau e mātau ki
tau e mea. A i reira pu ano, i a ia e
korero ana, ka tangi te tikaokao. 61
Na, ka tahuri te Ariki, ka titiro ki a
Pita. A ka mahara a Pita ki te kupu a
te Ariki, ki tana meatanga ki a ia, E
kore e tangi te tikaokao, ka toru āu wha-
kakahoretanga ki a au. 62 Na, haere
atu ana a Pita ki waho, a nui atu tana
tangi.

63 Na, ka taunu nga kai pupuri o Ihu
ki a ia, ka whiu. 64 A ka hipokina ia,
ka pahiatia tona kanohi, ka ui ki a ia,
ka mea, Poropiti mai, na wai koe i pa-
paki? 65 A he maha era atu kupu kino
i korero ai ratou ki a ia.

66 Ano ka ao te ra, ka huihui nga
kaumatua o te iwi, nga tohunga nui, me
nga karaipi, a arahina atu ana ia ki to
ratou runanga, ka mea ratou, 67 Ko te
Karaiti ranei koe? meinga mai ki a
matou. Ano ra ko ia ki a ratou, Ki te
korerotia e ahau ki a koutou, e kore
koutou e whakapono; 68 A ki te ui
ahau, e kore koutou e whakahoki kupu
ki a au, e kore ano hoki e tuku *i a au*
kia haere. 69 Tenei ake ka noho te
Tama a te tangata ki matau o te kaha o
te Atua. 70 Na, ka mea ratou katoa,
Ko te Tama ranei koe a te Atua? Ano
ra kō ia ki a ratou, Kua korerotia mai
na e koutou ko ahau ia. 71 Na, ka mea
ratou, Hei aha ake he kai whakaatu ma
tatou? kua rongo nei hoki tatou ake i
ta tona mangai.

UPOKO 23.

A Ihu i a Pirato. 8 *Ta Herora ki a ia.* 13
Ko Parapa kia ora: ko Ihu kia mate. 27
Tana ki nga wahine e tangi ana. 33 *Tona
ripekatanga;* 50 *Tanumanga.*

KATAHI ka whakatika to ratou
huihui katoa, a arahina ana ia ki
a Pirato. 2 Na, ka anga ratou ka wha-
kapa hē ki a ia, ka mea, Kua mau i a
matou tenei tangata e kukume ke ana i
te iwi, e mea ana, kia kaua e hoatu te
takoha ki a Hiha, e kī ana he kingi ia
ko te Karaiti. 3 Na, ka ui a Pirato ki
a ia, ka mea, Ko koe ranei te kingi o
nga Hurai? Ka whakahokia e ia ki
a ia, ka mea, Kua korerotia mai na e
koe. 4 Na, ko te meatanga a Pirato ki
nga tohunga nui, ki nga mano, Kahore
tetahi hē o tenei tangata i mau i a au.
5 A nui atu ta ratou tohe, ka mea, E
whakahihiri ana ia i te iwi, e whakaako
ana puta noa i Huria, no Kariri te tima-
tanga, a taea noatia a konei. 6 A, te
rongonga o Pirato ki Kariri, ka ui, No
Kariri ranei tenei tangata? 7 A ka
rongo ia no te rangatiratanga o Herora
ia, ka tonoa ia ki a Herora, i Hiruharama
hoki ia i aua ra.

8 A, te kitenga o Herora i a Ihu, nui
rawa tona hari: no mua hoki tona hia-
hia kia kite i a ia, he maha hoki nga
mea i rangona e ia mona; i mea hoki ia
kia kite i tetahi tohu e meinga ana e ia.
9 Na, he maha nga kupu i ui ai ia ki a
ia; heoi kahore kau he kupu i whakaho-
kia e ia. 10 Na, tu ana nga tohunga
nui me nga karaipi, a kaha rawa ta ratou
whakapa hē ki a ia. 11 Na, ka wha-
korekore a Herora ratou ko ana hoia
ki a ia, ka taunu, a ka oti ia te wha-
kakakahu ki te kahu whakapaipai, ka
whakahokia atu ki a Pirato. 12 I taua
rangi ano ka houhia te rongo a Pirato
raua ko Herora: i mua hoki e maua-
hara ana ki a raua.

13 Na, ka karangatia e Pirato nga
tohunga nui, nga rangatira, me te iwi
ano, 14 Ka mea ia ki a ratou, Kua
kawea mai nei e koutou tenei tangata
ki a au, me te kī ano kei te kukume
ke ia i te iwi: a ka oti nei ia te uiui
e ahau i to koutou aroaro, kihai i mau
i a au tetahi hē o tenei tangata i roto
i nga mea i whakapangia nei e koutou
ki a ia: 15 Kihai ano a Herora: i to-
noa hoki koutou e ahau ki a ia; a ka-
hore nei ana mahi e tika ai kia mate
ia. 16 Na, me whiu ia e ahau, ka
tuku atu ai. 17 (Kua takoto hoki te
tikanga kia tukua atu tetahi ki a ratou
i te hakari.) 18 Na, ka panui ratou ki
te karanga, ka mea, Whakamatea tenei,
ko Parapa te tuku mai ki a matou: 19
(Ko tenei hoki i makā ki te whare he-
rehere mo te nananga i nana ai ia i
roto i te pa, mo te patu tangata.) 20
Na, ka karanga ano a Pirato, he mea
hoki nāna kia tukua a Ihu. 21 Heoi
karanga ana ratou, mea ana, Ripekatia
ia, ripekatia. 22 Ka mea ano ia ki
a ratou, ko te toru o nga meatanga,
He aha ra te kino i meinga e tenei
tangata? kahore ano i mau i a au
tetahi hē ona e mate ai: maku ia e
whiu, ka tuku atu ai. 23 Heoi nui atu
o ratou reo ki te tohe, ka tono kia ripe-

katia ia. A riro rawa i nga reo o ra-
tou ko nga tohunga nui. 24 Na, ka
kī a Pirato kia waiho i ta ratou i tono
ai. 25 Na, tukua ana ki a ratou te
tangata i makā ki te whare herehere
mo te nananga mo te patu tangata,
ta ratou hoki i tono ai; ko Ihu ia i
tukua ki ta ratou i pai ai.

26 A i a ratou e arahi ana i a
ia, ka mau ki a Haimona ki tetahi
tangata o Hairini, e haere mai ana i
nga whenua, a whakatakotoria ana ki
a ia te ripeka, kia amohia i muri i a
Ihu.

27 Na, he nui te huihuinga o te iwi
i aru i a ia, me nga wāhine hoki e tangi
ana, e aue ana ki a ia. 28 Na, ka
tahuri a Ihu ki a ratou, ka mea, E
nga tamahine o Hiruharama, kaua ahau
e tangihia, engari me tangi ki a koutou,
ki a koutou tamariki. 29 Tera hoki
e puta nga ra e mea ai ratou, Koa
tonu nga pākoko, me nga kopu kahore
ano i whanau, me nga u kahore ano
i ngotea. 30 Ko reira timata ai ratou
te mea ki nga maunga, Horo iho ki runga
ki a matou: ki nga pukepuke hoki,
Hipokina matou. 31 Ki te meinga
hoki enei mea e ratou i te rakau e
kaimata ana, ko te aha e meatia i te
rakau ka maroke?

32 Na, tokorua ano hoki era, he
hunga mahi kino, e arahina ngatahitia
ana ratou kia whakamatea.

33 A ka tae mai ratou ki te wahi
e karangatia nei ko Angaanga, ka ripe-
ka i a ia ki reira, me aua kai mahi kino,
kotahi ki matau, kotahi ki maui. 34
Na, ka mea a Ihu, E Pa, houhia te
rongo ki a ratou: kahore hoki ratou
e mahara ki ta ratou e mea nei. A
wehewehea ana ona kakahu e ratou he
mea maka ki te rota. 35 Me te tu ano
te iwi matakitaki ai. Na, ka whakahi
ratou tahi ko nga rangatira, ka mea,
Ko era atu i whakaorangia e ia; māna
ano ia e whakaora, ki te mea ko te
Karaiti ia, ko ta te Atua i whiriwhiri ai.
36 I taunu hoki nga hoia ki a ia, i
haere mai me te kawe mai i te winika
ki a ia, 37 I mea, Ki te mea ko koe
te kingi o nga Hurai, māu koe e whaka-
ora. 38 A ka tuhituhia te tuhituhinga
ki runga i a ia, no Kariki, no Roma,
no Hiperu nga reta, KO TE KINGI TE-
NEI O NGA HURAI.

39 I kohukohu ano ki a ia tetahi o
nga kai mahi kino i iri ra, i mea, Ki
te mea ko koe te Karaiti, whakaorangia
koe, tatou hoki. 40 Na, ka whakahokia
e tetahi, ka riri ki a ia, ka mea, E
kore ranei koe e mataku ki te Atua,
kei tenei mate tahi nei hoki koe? 41
Ka tika raia to taua; ka whiwhi hoki
taua ki nga mea e tika ana mo a taua
hanga: ko tenei ia kahore ana mahi hē.
42 Na, ko tana meatanga ki a Ihu, E
te Ariki, kia mahara koe ki a au ina
haere mai koe i runga i to rangatiratanga.
43 Ano ra ko Ihu ki a ia, He pono
taku e mea nei ki a koe, Koaianei koe
noho ai ki a au ki pararaiha.

44 Na, kua tata ki te ono o nga haora,
a ka pouri a runga o te whenua katoa,
a, te iwa ra ano o nga haora. 45 I
pouri ano te ra, i pakaru ano hoki te
arai o te whare tapu i waenganui. 46
A nui atu te reo o Ihu ki te karanga;
i mea ia, E Pa, tenei toku wairua ka
tukua atu nei ki ou ringa: ka mutu
enei kupu, ka hemo. 47 Na, te kitenga
o te keneturio i taua mea, ka wkakako-
roria ia i te Atua, ka mea, He pono,
he tangata tika tenei. 48 Me te hunga
katoa hoki i huihui ki taua matakita-
kinga, i to ratou kitenga i aua mea i
meatia, ka patuki ki o ratou uma, a hoki
ana. 49 A tu mai ana i tawhiti te
hunga katoa i mohio ki a ia, ratou ko
nga wāhine i aru mai i a ia i Kariri,
matakitaki ana ki enei mea.

50 Na, *tera* tetahi tangata, ko Ho-
hepa te ingoa, he tangata noho runanga;
he tangata pai, he tangata tika: 51
(Kihai ano i whakaae ki ta ratou wha-
kaaro, ki ta ratou mahi;) no Arimatia
ia, no tetahi pa o nga Hurai: he tangata
ano ia e tatari ana ki te rangatira-
tanga o te Atua. 52 I haere ia ki
a Pirato, a tonoa ana e ia te tinana
o Ihu. 53 Na, ka tangohia iho e ia taua
tinana, a takaia ana ki te rinena, ka
waiho ki te rua i haua ki roto ki te
kohatu, kahore hoki i takoto noa te-
tahi tangata ki reira. 54 Na, ko te ra
takanga *hakari* ia, a meake puao te
hapati. 55 A i aru mai ano nga wāhine
i haere tahi mai nei me ia i Kariri, a
kite ana i te urupa, i te whakatako-
toranga ano o tona tinana. 56 Na, ka
hoki ratou, ka mahi i nga mea kakara me
nga hinu.

A noho ana i te hapati, he whakaaro
hoki ki te ture.

UPOKO 24.

Nga anahera mo tona aranga. 13 Putanga i te ara ki Emauha; 36 Ki nga apotoro. 50 Kakenga.

NA, i te *ra* tuatahi o te wiki, i te
tino ata po, ka haere ratou ki

te urupa ki te mau i nga mea kakara
kua mahia nei e ratou, ratou tahi ko
etahi atu. 2 A, rokohanga e ratou
kua hurihia te kamaka i te urupa. 3
A, to ratou haerenga ki roto, kihai i
kitea te tinana o te Ariki, o Ihu. 4
A, i a ratou e whakaaroaro ana ki
tenei, na, tokorua nga tāngata i puta
ki a ratou, uira tonu nga kakahu.
5 Na, i a ratou e mataku ana, a e
kupapa iho ana o ratou kanohi ki te
whenua, ka mea raua ki a ratou, He
aha koutou ka rapu ai i te tangata ora
i roto i te hunga mate? 6 Kahore ia
i konei, engari kua ara: kia mahara
ki tana i mea ai ki a koutou i a ia
i Kariri, 7 Ki tana meatanga, Kua
takoto te tikanga kia tukua te Tama
a te tangata ki nga ringa o te hunga
hara, kia ripekatia, a i te toru o nga
ra ka ara. 8 Na, ka mahara ratou ki
ana kupu; 9 A hoki ana i te urupa
ka korero i enei mea katoa ki te tekau
ma tahi, ratou ko era atu katoa. 10
Ko Meri Makarini ratou ko Hoana,
ko Meri *whaea* o Hemi, ko o ratou hoa
wāhine, nga kai korero i enei mea ki
nga apotoro. 11 A ki ta ratou wha-
kaaro he mea tito noa a ratou kupu,
a kihai ratou i whakaponohia. 12
Katahi ka whakatika a Pita, ka oma
ki te urupa; a, tona pikonga iho ka
kite ko nga kakahu takai anake e takoto
ana; a hoki ana me te miharo ano i
roto i a ia ki taua mea i meatia.

13 Na, tokorua o ratou e haere ana
i taua ra ki tetahi kāinga koraha, e
ono tekau paronga te mataratanga i
Hiruharama, ko Emauha te ingoa. 14
A e korerorero ana raua tetahi ki
tetahi ki enei mea katoa i meinga. 15
A i a raua e korerorero ana e uiui
ana ki a raua, na, ko Ihu ake ano kua
whakatata mai, a haere tahi ana ratou.
16 I puritia hoki o raua kanohi, i
kore ai raua e mohio ki a ia. 17 Na,
ka mea ia ki a raua, He aha enei kupu
e korero nei korua ki a korua, i a korua
e haere nei, e ahua pouri nei? 18
Na, ka whakahokia e tetahi, ko Kereopa
te ingoa, a ka mea ki a ia, I Hiruharama
koe e noho ana, a ko koe anake kahore
i mohio ki nga mea kua meinga nei
ki reira i enei ra? 19 Ka mea ia ki a
raua, Ki ehea mea? Ka mea raua ki
a ia, Ki nga mea o Ihu o Nahareta, he
poropiti hoki ia, he kaha tana mahi
tana kupu, i te aroaro o te Atua, o te
iwi katoa: 20 Ki tona hoatutanga hoki
e nga tohunga nui, e o matou ranga-
tira hoki, kia tukua ki te mate, a ripe-
katia ana ia. 21 I tumanako ano ma-
tou ki a ia māna e whakaora a Ihara-
ira: na, i te taha ano o enei mea katoa,
ko te toru hoki tenei o nga ra i meinga
ai enei mea. 22 A miharo noa iho ma-
tou ki etahi wāhine a matou, i haere i te
atatu ki te urupa; 23 Heoi kihai i kitea
tona tinana, a haere mai ana ratou, ka
mea, kua kitea ano e ratou he puta-
nga anahera, i mea mai nei kei te ora ia.
24 Na, ka haere atu etahi o o maua
hoa ki te urupa, a rokohanga atu, rite
tonu ki ta nga wāhine i korero ai: otira
kihai ia i kitea. 25 Na, ko tana mea-
tanga ki a raua, E te hunga whakaaro
kore, ngakau puhoi ki te whakapono ki
nga mea katoa i korero ai nga poropiti:
26 Kahore ianei i takoto te tikanga kia
mate a te Karaiti i enei mea, a kia tomo
ki tona kororia? 27 Na, ka timata ia
ki ta Mohi, ki ta nga poropiti katoa, a
whakaaturia ana ki a raua nga mea
mona o nga karaipiture katoa. 28 A ka
tata ki te kāinga i haere ai ratou: na,
ka ahu atu ia, me te mea e haere tonu
ana ia. 29 Na, ka tohe raua ki a ia,
ka mea, E noho ki a maua: kua
ahiahi hoki, kua titaha hoki te ra. Na,
ka tomo atu ia, ka noho ki a raua. 30
A, tona nohoanga iho ki a raua ki te
kai, ka mau ia ki te taro, ka whakapai,
ka whawhati, a hoatu ana ki a raua. 31
Na, kua kite o raua kanohi, a ka mohio
ki a ia; a ngaro whakarere atu ia i a
raua. 32 A ka mea raua ki a raua,
Kihai koia o taua ngakau i mumura i
roto i a taua, i a ia e korero ana ki a
taua i te ara, e whakaatu ana i nga ka-
raipiture ki a taua? 33 Na, ka whaka-
tika raua i taua haora ano, a hoki ana ki
Hiruharama, a rokohanga mai kua hui-
hui te tekau ma tahi me o ratou hoa,
34 A e mea ana, Koia rawa ano! kua
ara te Ariki, a kua puta mai ki a Hai-
mona. 35 Na, ka korerotia e raua nga
meatanga i te ara, to raua mohiotanga
hoki ki a ia i te whatiwhatinga o te taro.

36 A, i a raua e korero ana i enei
mea, na, ko Ihu ake ano e tu ana i
waenganui o ratou, e mea ana ki a ra-
tou, *Kia tau* te rangimarie ki a koutou.
37 Na, koera ana ratou, wehi tonu; i
mea hoki he wairua ta ratou i kite ai.
38 Na, ko tana meatanga ki a ratou,
He aha koutou ka pororaru ai? na te
aha hoki i puta ake ai nga whakaaroaro-
nga i roto i o koutou ngakau? 39 Tiro-
hia oku ringa me oku waewae, ko ahau
ano ia: whawhakia ahau, kia kite ai
koutou; kahore hoki o te wairua kiko-
kiko, wheua ranei, me oku e kitea nei e

koutou. 40 Ano ka korerotia tenei, ka
whakakitea ki a ratou ona ringa me
ona waewae. 41 A i a ratou kahore
nei i whakapono i te hari, a e miharo
ana, ka mea ia ki a ratou, He kai ranei
ta koutou i konei? 42 Ka hoatu e ra-
tou ki a ia tetahi ika, he mea tunu, me
tetahi honikoma. 43 Na, ka tango ia,
a kainga ana e ia i to ratou aroaro.
44 I mea ano ia ki a ratou, Ko nga
kupu enei i korero ia ahau ki a koutou,
i a au ano i a koutou, me whakarite nga
mea katoa kua oti te tuhituhi i roto i te
ture a Mohi, i nga poropiti, i nga waiata,
moku. 45 Katahi ia ka whakamakoha
i o ratou hinengaro, kia mātau ai ki nga
karaipiture, 46 A ka mea ki a ratou,
Ko te mea tenei i tuhituhia, ko te
tikanga ano tenei, ko te Karaiti kia
whakamamaetia, kia ara ano i te hunga
mate i te toru o nga ra: 47 A kia kau-
whautia te ripeneta me te murunga hara
i runga i tona ingoa, ki nga tauiwi katoa;
ki Hiruharama ano hoki timata ai. 48
Na, ko koutou hei kai whakaatu mo enei
mea. 49 A maku e tuku ki a kou-
tou te mea i korerotia i mua e toku Ma-
tua: otiia kia noho koutou ki te pa ki
Hiruharama, kia whiwhi ra ano ki te
kaha i runga.
50 Na, arahina ana ratou e ia ki
waho ki Petani, na, kua ara ona ringa,
a whakapaingia ana ratou e ia. 51
A i a ia e whakapai ana i a ratou,
ka mawehe atu ia i a ratou, kahakina
atu ana ki te rangi. 52 Na, ka koro-
piko ki a ia, a hoki ana ki Hiruha-
rama, he nui hoki te koa: 53 A noho
tonu ana ratou i te temepara, me te
whakamoemiti, me te whakapai ki te
Atua. Amine.

KO TE

RONGO PAI A HOANI.

UPOKO 1.

Atuatanga, tangatatanga, mahi, a Ihu. 15 *Ta Hoani.* 39 *Anaru ma.*

I TE timatanga te Kupu, a i te Atua
te Kupu, ko te Atua ano te Ku-
pu. 2 I te Atua ano tenei *Kupu* i te
timatanga. 3 Nāna nga mea katoa i
hanga; a kahore tetahi mea i kore te
hanga e ia o nga mea i hangā. 4 I a ia
te ora; a ko te ora te māramatanga mo
nga tāngata. 5 I roto i te pouri te
Māramatanga e whiti ana; heoi kihai i
mau i te pouri. 6 I tonoa mai he ta-
ngata e te Atua, ko Hoani tona ingoa.
7 I haere mai ia hei kai whakaatu, hei
whakaatu mo te Māramatanga, kia
meinga ai e ia nga tāngata katoa kia
whakapono. 8 Ehara ia i te Mārama-
tanga, engari hei kai whakaatu mo te
Māramatanga. 9 Ko te Māramatanga
pono tera, e mārama ai nga tāngata
katoa e haere mai ana ki te ao. 10 I
te ao ia, i hangā ano e ia te ao, a kihai
te ao i mohio ki a ia. 11 I haere mai
ia ki ona, a kihai ona i manako ki a ia.
12 Tena ko te hunga i manako ki a ia,
i tukua e ia ki a ratou nga tikanga
e meinga ai ratou hei tamariki ma te
Atua, ki te hunga hoki e whakapono
ana ki tona ingoa: 13 Ki te hunga eha-
ra nei i te toto, ehara i ta te kikokiko i
pai ai, ehara i ta te tangata i pai ai,
engari na te Atua i whanau ai. 14 A i
whakakikokikotia te Kupu, a noho ana
i a matou, (a i kite ano matou i tona
kororia, he kororia e rite ana ki to te
Tama kotahi a te Matua), kī tonu i te
aroha noa me te pono. 15 I korerotia
ano ia e Hoani; i karanga tera, i mea,
Ko ia tenei i korerotia ra e ahau, Ko ia
e haere mai ana i muri i a au e meinga
ana ki mua i a au: no mua hoki ia i
a au. 16 A kua riro i a tatou katoa
tetahi wahi o tona raneatanga, te aroha
noa hoki hono iho ano ki te aroha noa.
17 I homai hoki e Mohi te ture, ko te
aroha noa me te pono i ahu mai i a Ihu
Karaiti. 18 Kahore ano tetahi i kite
noa i te Atua; ko te Tama kotahi i
te uma o te Matua, nana *ia* i whaka-
puaki.
19 Na, ko te korero tenei a Hoani,
i te tononga o nga tohunga ratou ko nga
Riwaiti e nga Hurai i Hiruharama hei
ui ki a ia, Ko wai koe? 20 Na, ka

whakina e ia, kihai i whakakahore, i
whaki hoki, Ehara ahau i a te Karaiti.
21 A ui ana ratou ki a ia, Ko wai oti?
Ko Iraia koe? Ka mea ia, Kahore. Ko
te poropiti oti koe? Ka whakahokia
e ia, Kahore. 22 Na, ka mea ratou
ki a ia, Ko wai koia koe? hei kupu
whakahoki ma matou ki te hunga i
tonoa mai ai matou. E pehea ana koe
ki a koe? 23 Ka mea ia, He reo ahau
no tetahi e karanga ana i te koraha,
Whakatikaia te huarahi o te Ariki; he
pera ano me ta Ihaia poropiti i mea ai.
24 A no nga Parihi te hunga i tonoa.
25 Na, ka ui ratou ki a ia, ka mea ki a
ia, Na te aha oti koe i iriiri ai, ki te mea
ehara koe i a te Karaiti, ehara i a Iraia,
ehara i te poropiti? 26 Na, ka whaka-
hokia e Hoani ki a ratou, ka mea, He
iriiri taku ki te wai: otiia tena te tu na
i waenganui i a koutou tetahi kahore e
mohiotia e koutou; 27 Ko ia tenei e
haere mai ana i muri i a au, no mua ia i
a au; kahore hoki ahau e tau hei we-
wete i te here o tona hu. 28 I meatia
enei mea ki Petapara, ki tawahi atu o
Horano, ki te wahi i iriiri ai a Hoani.

29 I te aonga ake ka kite a Hoani i a
Ihu e haere mai ana ki a ia, a ka mea,
Na, te Reme a te Atua, hei waha atu i
te hara o te ao! 30 Ko ia tenei i korero
ai ahau, Kei te haere mai i muri i a au
tetahi tangata kua meinga ki mua i a
au; no mua hoki ia i a au. 31 A ka-
hore ahau i mātau ki a ia; heoi hei
whakakite i a ia ki Iharaia, i haere mai
ai ahau me taku iriiri ki te wai. 32 Na,
ka whakaatu a Hoani, ka mea, I kite
ahau i te Wairua e heke iho ana i te
rangi, ano he kukupa, a noho ana i runga
i a ia. 33 A kahore ahau i mātau ki a
ia: engari i ki mai ki a au te kai tono i
a au ki te iriiri ki te wai, Te tangata e
kite ai koe i te Wairua e heke iho ana, a
e noho ana ki runga ki a ia, ko ia tena te
kai iriiri ki te Wairua Tapu. 34 A kua
kite ahau, kua whakaatu nei hoki, ko te
Tama tenei a te Atua.

35 I te aonga ake i te tu ano a Hoani,
me ana akonga tokorua; 36 Na, ka ti-
tiro ia ki a Ihu e haere ana, a ka mea,
Na, te Reme a te Atua! 37 A ka rongo
nga akonga tokorua ki a ia e korero ana,
a aru ana raua i a Ihu. 38 A, te tahu-
ritanga o Ihu, ka kite i a raua e aru ana,
ka mea ia ki a raua, E rapu aha ana ko-
rua? Na, ko ta raua meatanga ki a ia,
E Rapi, (ko te tikanga tenei ina whaka-
maoritia, E te Kai whakaako,) kei hea
tou kāinga? 39 Ka mea ia ki a raua,
Haere mai kia kite. Haere ana raua, a
ka kite i tona wahi i noho ai, a noho ana
i a ia i taua ra: ko te tekau hoki ia o
nga haora. 40 Ko Anaru teina o Hai-
mona Pita tetahi o taua tokorua i rongo
nei ki a Hoani, a aru ana i a ia. 41 Ko
ia kua kite wawe i tona tuakana ake i a
Haimona, ka mea ki a ia, Kua kitea e
maua te Mihaia, (ko te tikanga tenei ina
whakamaoritia, ko te Karaiti.) 42 Ka
arahi ia i a ia ki a Ihu. A ka titiro a
Ihu ki a ia, ka mea, Ko Haimona koe
tama a Hona: me hua koe ko Kipa, (tona
whakamaoritanga, Ko Kohatu.)

43 I te aonga ake ka mea a Ihu kia
haere ki Kariri, a, tona kitenga i a Piripi,
ka mea ki a ia, Arumia mai ahau. 44
Na, no Petahaira a Piripi, no te pa o
Anaru raua ko Pita. 45 Ka kite a Piripi
i a Natanahira, ka mea ki a ia, Kua kitea
e matou ta Mohi i tuhituhi ai i roto i te
ture, ta nga poropiti na, a Ihu o Nahareta
tama a Hohepa. 46 Na, ka mea a Na-
tanahira ki a ia, E puta koia tetahi
mea pai i Nahareta? Ka mea a Piripi
ki a ia, Haere mai kia kite. 47 A, te
kitenga o Ihu i a Natanahira e haere mai
ana ki a ia, ka puaki tana kupu mona,
Na, te tino tangata o Iharaira, kahore
ona tinihanga. 48 Ka mea a Natanahira
ki a ia, Nohea koe i mātau ai ki a
au? Ka whakahokia e Ihu ki a ia, ka
mea, I te mea kiano koe i karangatia e
Piripi, i a koe ano i raro i te piki, i kite
ahau i a koe. 49 Na, ka whakahokia e
Natanahira, ka mea ki a ia, E Rapi, ko
koe te Tama a te Atua, ko koe te Kingi
o Iharaira. 50 Na, ka whakahokia e Ihu,
ka mea ki a ia, No taku meatanga ki a
koe, I kite ahau i a koe i raro i te piki, i
whakapono ai koe? rahi atu i enei nga
mea e kitea e koe. 51 I mea ano ia ki
a ia, He pono, he pono tenei kupu aku
ki a koutou, Tukua atu koutou kite ai i te
rangi e tuwhera ana, i nga anahera ano
a te Atua e piki atu ana e heke iho ana
ki te Tama a te tangata.

UPOKO 2.

Te wai hei waina. 12 *Kei Kaperenauma.* 13 *Kei Hiruharama.* 14 *Ana mahi i reira.*

NA, i te toru o nga ra he marenata-
nga kei Kana o Kariri; a i reira
te whaea o Ihu: 2 A i karangatia ano a
Ihu ratou ko ana akonga ki te marena-
tanga. 3 A, te potonga o te waina, ka
mea te whaea o Ihu ki a ia, Kahore a
ratou waina. 4 Ka mea a Ihu ki a ia,
Ko te aha taku, tau, e tai? kahore ano
kia taea noatia taku haora. 5 Ka mea

tona whaea ki nga kai mahi, Ko tana e
mea ai ki a koutou, meatia. 6 A e ono
nga ipu kohatu e tu ana i reira, he tika-
nga na nga Hurai mo te horoi, e rua e
toru nga mehua o tetahi o tetahi ina kī.
7 Ka mea a Ihu ki a ratou, Whakakiia
nga ipu ki te wai. A whakakiia ana e
ratou, purena noa. 8 Na, ka mea ia ki
a ratou, Tena, utuhia, kawea atu ki te
rangatira o te hākari. A kawea ana
e ratou. 9 Ano ka whakamatautau te
rangatira o te hākari i te wai i whakawai-
natia, a kihai i mohio nohea ranei; (ko
nga pononga ia i utuhia ai te wai i mo-
hio;) ka karanga te rangatira o te hākari
ki te tāne marena hou, 10 Ka mea ki a
ia, E whakatakotoria ana e nga tāngata
katoa te waina pai i te timatanga; a ka
roa te inumanga, mo reira te *waina* he iti
iho nei te pai: ko koe *ia*, kua tohu i te
waina pai mo konei. 11 I meatia tenei
timatanga merekara e Ihu ki Kana o Ka-
riri, a whakakitea ana e ia tona kororia;
a whakapono ana ana akonga ki a ia.

12 Muri iho i tenei ka haere ia ki Ka-
perenauma, a ia, tona whaea, ona teina,
me ana akonga: a kihai i maha nga ra i
noho ai ratou ki reira.

13 Na, kua tata te kapenga o nga Hu-
rai, a ka haere a Ihu ki Hiruharama: 14
Na, rokohanga atu e ia kei roto i te teme-
para e noho ana nga kai hoko kau, hipi,
kukupa, me nga kai whakawhitiwhiti moni.
15 A ka oti tetahi whiu te hanga e ia ki
nga aho nonohi, na, whiua katoatia ana
ratou e ia ki waho i te temepara, me nga
hipi, me nga kau; a ringihia ana te moni
a nga kai whakawhitiwhiti moni, hurihia
ake nga tepu; 16 I mea ano ia ki nga
kai hoko kukupa, Tangohia atu enei i
konei; aua te whare o toku Matua e mei-
nga hei whare hokohoko. 17 A ka mahara
ana akonga ki te mea i tuhituhia, Ka
pau ahau i te aroha ki tou whare. 18
Na, ka whakahokia e nga Hurai, ka mea
ki a ia, He aha te tohu e whakakitea
ana e koe ki a matou, ina koe ka mea
i anei mea? 19 Na, ka whakahokia e
Ihu, ka mea ki a ratou, Wawahia tenei
whare tapu, a kia toru nga ra ka ara ano i
a au. 20 Ano ra ko nga Hurai, E wha
tekau ma ono nga tau i hangā ai tenei
whare tapu, a e oti ranei te hanga e koe
i nga ra e toru? 21 Otira ko te whare
tapu o tona tinana tana i korero ai. 22
Na, tona aranga ake i te hunga mate, ka
mahara ana akonga ki tana korerotanga
i tenei ki a ratou; a whakapono ana ki te
karaipiture, ki te kupu hoki i korerotia e
Ihu.

23 Na, i a ia i Hiruharama i te kape-
nga, i te hākari, he tokomaha i whaka-
pono ki tona ingoa, i to ratou kitenga i
ana merekara i meatia e ia. 24 Otira
kihai a Ihu i tuku atu i a ia ki a ratou, i
mohio hoki ia ki nga tāngata katoa. 25
A kahore ana meatanga kia whakaaturia
te tangata e tetahi: i mātau hoki ia ki te
mea i roto i te tangata.

UPOKO 3.

Ta Ihu ki a Nikorima. 14 Me titiro ki a ia, ka kore e mate. 23 Ta Hoani Kai iriiri mona.

NA, he tangata tera no nga Parihi, ko
Nikorima tona ingoa, he rangatira
no nga Hurai: 2 I haere mai tenei ki a
Ihu i te po, a ka mea ki a ia, E Rapi, e
mātau ana matou i haere mai koe i te
Atua hei kai whakaako, ina hoki e kore
tetahi tangata e ahei te mea i anei mere-
kara e meatia nei e koe, ki te kahore te
Atua i a ia. 3 Ka whakahokia e Ihu,
ka mea ki a ia, He pono, he pono taku
e mea nei ki a koe, Ki te kahore te
tangata e whanau hou, e kore ia e ahei
te kite i te rangatiratanga o te Atua. 4
Ka mea a Nikorima ki a ia, Me pehea ka
whanau ai te tangata i tona koroheketa-
nga? e taea ranei te takirua o nga hae-
renga ki roto ki te kopu o tona whaea,
whanau mai ai? 5 Ka whakahokia e
Ihu, He pono, he pono taku e mea nei
ki a koe, Ki te kahore te tangata e wha-
nau i te wai, i te Wairua hoki, e kore ia
e ahei te tomo ki te rangatiratanga o
te Atua. 6 Ko ta te kikokiko e wha-
nau ai he kikokiko; a ko ta te Wairua
e whanau ai he wairua. 7 Aua ra e
miharo ki taku i mea nei ki a koe, He
mea tūturu tenei, ara, kia whanau hou
koutou. 8 E pupuhi ana te hau ki tana
wahi e pai ai, a ka rongo koe ki tona
harurutanga, otiia e kore e mohiotia e
koe te wahi i puta mai ai, e tae atu ai
ranei: ko te ritenga tenei ki te hunga
katoa ka whanau i te Wairua. 9 Ka
whakahokia e Nikorima, ka mea ki a ia,
Me pehea ka taea ai enei mea? 10 Ka
whakahokia e Ihu, ka mea ki a ia, He
kai whakaako koe no Iharaira, a kahore i
mātau ki enei mea? 11 He pono, he
pono taku e mea nei ki a koe, E kore-
rotia ana e matou ta matou i mātau ai,
a e whakaaturia ana ta matou i kite ai;
heoi, e kore koutou e tango ki ta matou
whakaaturanga. 12 Ki te mea kua
korerotia e ahau ki a koutou nga mea
o te whenua, a kahore koutou e wha-
kapono, me pehea ka whakapono ai ki
te korerotia e ahau ki a koutou nga mea

o te rangi? 13 Kahore hoki he ta-
ngata i kake noa ki te rangi, ko ia
anake i heke iho i te rangi, ko te Tama
a te tangata, e noho mai nei i te rangi.
14 Ka rite hoki ki ta Mohi whakai-
ringa i te nakahi i te koraha; kua ta-
koto te tikanga kia pera te whakairinga
o te Tama a te tangata: 15 Kia kahore
ai e ngaro te tangata e whakapono ana
ki a ia, engari kia whiwhi ki te oranga
tonutanga.

16 Koia ano te aroha o te Atua ki te
ao, homai ana e ia tana Tama kotahi, kia
kahore ai e ngaro te tangata e whaka-
pono ana ki a ia, engari kia whiwhi ai ki
te oranga tonutanga. 17 Kihai hoki te
Atua i tono i tana Tama ki te ao, ki te
whakahē i te ao; engari kia ora ai te
ao i a ia. 18 Ko ia e whakapono ana ki
a ia, e kore e tau te hē ki a ia: tena ko
ia e kore e whakapono, kua whakahengia
noatia ake, mona kihai i whakapono ki te
ingoa o te Tama kotahi a te Atua. 19
A ko te whakahenga tenei, no te mea
kua tae mai nei te māramatanga ki te ao,
a nui atu to nga tāngata aroha ki te
pouri i to ratou ki te māramatanga, he
kino hoki no a ratou mahi. 20 E kino
ana hoki ki te māramatanga nga kai
mahi katoa i te kino, e kore ano hoki e
haere mai ki te māramatanga, kei wha-
kakitea a ratou mahi. 21 Tena ko te
kai mahi i te pono, e haere mai ana ki te
māramatanga, kia kitea ai ana mahi, i
mahia i roto i te Atua.

22 A no muri i anei mea ka haere a
Ihu, ratou ko ana akonga, ki te whenua
o Huria; a noho tahi ana ratou ki reira,
me tana iriiri ano. 23 Na, i te iriiri ano
hoki a Hoani ki Enona, ki tetahi wahi e
tata ana ki Harema, no te mea he nui te
wai o reira: a ka haere mai ratou, ka
iriiria. 24 Kahore hoki i pangā noatia
a Hoani ki te whare herehere, 25 Na,
ka totohe nga akonga a Hoani ki nga
Hurai ki te purenga. 26 A ka haere
ratou ki a Hoani, ka mea ki a ia, E
rapi, te tangata i tera taha na korua i
Horano, tau i whakaatu mai na, nana,
kei te iriiri ano ia, a e haere ana te katoa
ki a ia. 27 Ka whakahokia e Hoani, ka
mea, E kore tetahi mea e riro mai i te
tangata, ki te kore e homai ki a ia i
runga i te rangi. 28 Ko koutou hei kai
whakaae ki a au, ki taku meatanga,
Ehara ahau i a te Karaiti, engari i tonoa
mai ahau i mua i a ia. 29 Te tangata i
te wahine marena hou, ko ia te tāne
marena hou: na, te hoa o te tāne ma-
rena hou, e tu ana, e rongo ana ki a ia,
ka hari pu ki te reo o te tāne marena
hou: na reira i tino nui ai tenei hari oku.
30 Ko te tikanga tenei, ko ia kia nui
haere, ko ahau kia iti haere.

31 Ko ia e haere mai ana i runga kei
runga ake ia i te katoa: ko to te whenua
no te whenua ia, a no te whenua ana
korero: ko ia e haere mai ana i te rangi,
kei runga ake ia i te katoa. 32 A ko
tana i kite ai, i rongo ai, ko ia tana e
whakaatu ai: kahore hoki tetahi tangata
e tango atu ki tana whakaaturanga. 33
Ki te manako tetahi ki tana whakaatura-
nga, kua piri tana tohu ki te pono o ta te
Atua. 34 Ko ta te Atua i tono mai ai,
e korero ana ia i nga kupu a te Atua:
kahore hoki te Wairua e homai e te
Atua i runga i te mehua. 35 E aroha
ana te Matua ki te Tama, a kua hoatu
nga mea katoa ki tona ringa. 36 Ko ia
e whakapono ana ki te Tama, he ora-
nga tonutanga tona: a ko ia e kore e
whakapono ki te Tama, e kore e kite i
te ora; engari ka mau tonu te riri a
te Atua ki a ia.

UPOKO 4.

Ki te wahine o Hamaria. 31 Ki ana akonga.
43 Kei Kariri. Te tamaiti mate i Kapere-
nauma.

ANO ka mohio te Ariki kua rongo nga
Parihi, ko nga akonga a Ihu i mea
ai, i iriiri ai, he tokomaha atu i ā Hoani.
2 (He ahakoa ra ehara i a Ihu nana i
iriiri, na ana akonga ia,) 3 Ka mahue
Huria i a ia, a hoki ana ano ki Kariri.
4 Na, te ara mona i tika na Hamaria.
5 A ka haere ia ki tetahi pa o Hamaria,
ko Haika te ingoa, e patata ana ki te
kāinga i hoatu e Hakopa ki tana tama
ki a Hohepa. 6 A kei reira te puna a
Hakopa. Na, kua ngenge a Ihu i te
haerenga, heoi noho ana ia ki te taha o
te puna: a meake ko te ono o nga haora.
7 Na, ka haere mai tetahi wahine o
Hamaria ki te ūtu wai: ka mea a Ihu ki
a ia, Homai he wai moku. 8 (Kua riro
hoki ana akonga ki te pa, ki te hoko
kai.) 9 Na, ko te meatanga mai a te
wahine o Hamaria ki a ia, He aha koe ka
tono mai ai ki te wai i a au, ina he Hurai
koe, he wahine ahau no Hamaria? ka-
hore hoki e tātata nga Hurai ki nga
Hamari. 10 Ka whakahokia e Ihu, ka
mea ki a ia, Me i mātau koe ki ta te
Atua e homai ai, ki tenei hoki e mea
nei ki a koe, Homai he wai moku; pe-
nei kua tono koe ki a ia, a kua hoatu
e ia te wai ora ki a koe. 11 Ka mea
te wahine ki a ia, E kara, kahore au
pēre, a e hohonu ana te puna: nohea

tena wai ora āu? 12 He nui oti koe
i to matou matua i a Hakopa, i homai ai
te puna ki a matou, a inu ana ia i konei
ratou ko ana tamariki, me ana kararehe?
13 Ka whakahokia e Ihu, ka mea ki a
ia, E mate ano i te wai nga tāngata katoa
e inu ana i tenei wai: 14 Tena ko te
tangata e inu ana i te wai e hoatu e ahau
ki a ia, e kore e mate i te wai a ake
ake; engari te wai e hoatu e ahau ki a
ia, hei puna wai i roto i a ia e pupu ake
ana, a te oranga tonutanga ra ano. 15
Ka mea te wahine ki a ia, E kara, homai
ki a au tenei wai, kei mate ahau i te wai,
kei haere mai hoki ki konei ūtu ai. 16
Ka mea a Ihu ki a ia, Tikina karangatia
to tahu, ka hoki mai ai. 17 Ka whaka-
hokia e te wahine, ka mea, Kahore oku
tahu. Ka mea a Ihu ki a ia, He korero
tika tau, Kahore oku tahu: 18 Ina hoki
kua tokorima ou tahu; a ko ia i a koe
nei ehara i te tahu nou: he pono tenei
korero āu. 19 Ka mea te wahine ki
a ia, E kara, e kite ana ahau he poropiti
koe. 20 I karakia o matou mātua i
runga i tenei maunga; a e mea ana
koutou, ko Hiruharama te wahi e tika
ai te karakia. 21 Ka mea a Ihu ki a
ia, E tai, whakapono ki a au, meake
puta te wa, e kore ai koutou e kara-
kia ki te Matua i runga i tenei mau-
nga, e kore ano i Hiruharama. 22
Kahore koutou e mohio ki ta koutou
e karakia nei: e mātau ana matou ki
ta matou e karakia nei: no nga Hurai
nei hoki te ora. 23 Otira meake puta
te wa, a tenei ano, e karakia ai nga
kai karakia pono ki te Matua i ru-
nga i te wairua i te pono: e rapu ana
hoki te Matua ki te pera hei karakia ki
a ia. 24 He Wairua te Atua: a me
karakia nga kai karakia ki a ia i runga i
te wairua i te pono. 25 Ka mea te
wahine ki a ia, E mātau ana ahau kei te
haere mai a te Mihaia, (e karangatia nei
ko te Karaiti;) ka tae mai ia, mana nga
mea katoa e korero ki a tatou. 26 Ka
mea a Ihu ki a ia, Ko ahau ano ia e ko-
rero nei ki a koe.

27 Na, ka puta mai i reira ana akonga
a ka miharo ki tana korerotanga ki te
wahine: heoi kihai tetahi i mea, He aha
tau e rapu? He aha koe ka korero ai ki
a ia? 28 Na, ka whakarerea e te wahine
tana ipu, a haere ana ki te pa, ka mea
ki nga tāngata, 29 Haere mai, kia kite i
te tangata i korerotia mai ai ki a au nga
mea katoa i mea ai ahau: ehara oti
tenei i a te Karaiti? 30 Me i reira ka
puta ratou ki waho o te pa, a haere ana
ki a ia. 31 A i taua takiwa ano ka tohe
nga akonga ki a ia, ka mea, E te Kai
whakaako, e kai ra. 32 Ka mea ia ki a
ratou, He kai ano taku hei kai maku, e
kore e kitea e koutou. 33 Na, ka mea
nga akonga tetahi ki tetahi, I kawea
mai ranei e tetahi he kai māna? 34 Ka
mea a Ihu ki a ratou, Ko taku kai tenei,
ko te mea i ta toku kai tono e pai
ai, kia whakaotia hoki tana mahi. 35 E
kore ianei koutou e mea, Kia wha atu
nga marama, a ka taea te kotinga?
Nana, ko taku kupu tenei ki a koutou,
Kia ara ake o koutou kanohi, tirohia nga
māra; kua ma noa ake: ko te kotinga
tenei. 36 A ka whiwhi te kai kokoti ki
te utu, ka kohia ano hoki e ia nga hua
mo te oranga tonutanga: kia hari tahi
ai te kai rui raua ko te kai kokoti. 37
No konei hoki i pono ai taua ki, E rui
ana tetahi, e kokoti ana tetahi. 38 I
tonoa koutou e ahau ki te kokoti i te
mea kihai i mahia e koutou: he tangata
ke na ratou i mahi, a kua uru koutou ki
ā ratou mahi.

39 A he tokomaha nga Hamari o taua
pa i whakapono ki a ia, mo te ki a te
wahine i mea ra, I korerotia mai e ia ki a
au nga mea katoa i mea ai ahau. 40
Ano ka tae nga Hamari ki a ia, ka mea
kia noho ia ki a ratou: a e rua nga ra
i noho ai ia ki reira. 41 Na, hira noa
ake nga tāngata i whakapono, he mea
hoki na tana ake kupu; 42 I mea ano
ki te wahine, Ehara i te mea na to kupu
i whakapono ai matou inaianei: kua
rongo nei hoki matou ake, a ka mā-
tau, ko te Karaiti pu tenei, ko te Kai
whakaora o te ao.

43 Ka pahure nga ra e rua, ka turia
atu e ia i reira, a haere ana ki Kariri.
44 I mea hoki a Ihu, Kahore he honore
o te poropiti i tona kāinga ake. 45
A, tona taenga ki Kariri, ka whakama-
nuhiritia ia e nga tāngata o Kariri, i
kite hoki ratou i nga mea katoa i mea-
tia e ia ki Hiruharama, i te hākari: i
haere hoki ratou ki te hākari.

46 A ka tae ano a Ihu ki Kana o
Kariri, ki te wahi i meatia ai e ia te
wai hei waina. Na, ko tetahi tangata
a te kingi, kei Kaperenauma tana tama
e mate ana. 47 Ano ka rongo ia kua
tae mai a Ihu i Huria ki Kariri, ka haere
atu ki a ia, ka inoi ki a ia kia haere
ia ki te whakaora i tana tama: meake
hoki marere. 48 Na, ko te meatanga
a Ihu ki a ia, Ki te kahore koutou e
kite i nga tohu, i nga merekara, e kore
koutou e whakapono. 49 Ka mea te
tangata a te kingi ki a ia, E te Ariki,
haere ake i te mea kahore ano kia

mate noa taku tama. 50 Ka mea a Ihu ki a ia, Haere; kua ora to tama. Na, whakapono ana te tangata ki te kupu i korerotia e Ihu ki a ia, a haere ana. 51 A, i a ia e haere ana, ka tutaki ana pononga ki a ia, ka korero, ka mea, Kua ora to tama. 52 Na, ka ui ia ki a ratou ki te haora i matūtū ake ai ia. Ka mea ratou ki a ia, Nonanahi, no te whitu o nga haora, i mutu ai tona kā. 53 Na, ka mohio te pāpā ko te tino haora ia i mea ai a Ihu ki a ia, Kua ora to tama: a whakapono ana ia ratou ko tona whare katoa. 54 Ko te rua ano tenei o nga merekara i meatia e Ihu, i muri i tana haerenga i Huria ki Kariri.

UPOKO 5.

Whakaoranga i te Hapati. 10 *Ta nga Hurai.* 17 *Ana utu ki a ratou.*

MURI iho i enei mea he hākari ta nga Hurai; a haere ana a Ihu ki Hiruharama.

2 Na, kei Hiruharama tetahi wai kaukauranga kei te *tatau* hipi, tona ingoa Hiperu ko Petehera; e rima ona whakamahau. 3 Na, kei roto i enei e takoto ana tona tini o nga turoro, o nga matapo, o nga kopa, o nga memenge, e tatari ana ki te pokarekarenga o te wai. 4 I heke iho hoki tetahi anahera i te wa i rite ai ki te kaukauranga, whakapokarekare ai i te wai: a ko ia kua tae wawe i muri iho o te pokarekarenga o te wai, i ora i tona mate, ahakoa he aha he aha. 5 Na, kei reira tetahi tangata, e toru tekau ma waru nga tau i mate ai. 6 A, te kitenga o Ihu i a ia e takoto ana, a ka mātau ano ka roa ke nei te wa ona *e mate ana*, ka mea ki a ia, E pai ana ranei koe kia whakaorangia? 7 Ka whakahokia mai e taua turoro ki a ia, E te Ariki, kahore aku tangata hei tuku i a au ki te kaukauranga, ina whakapokarekarea te wai: heoi i ahau e haere atu ana, ka heke atu tetahi i mua i a au. 8 Ka mea a Ihu ki a ia, Whakatika, tangohia ake to moenga, haere. 9 A ora tonu ake taua tangata, a tangohia ake ana e ia tona moenga, haere ana.

A ko te hapati taua ra. 10 Na, ka mea nga Hurai ki taua tangata i whakaorangia, Ko te hapati tenei: e kore e tika kia mauria e koe to moenga. 11 Ka whakahokia e ia ki a ratou, Te tangata i whakaorangia ai ahau, nāna i mea ki a au, Tangohia ake to moenga, haere. 12 Na, ka ui ratou ki a ia, Ko wai tena tangata i mea na ki a koe, Tangohia ake to moenga, haere? 13 Otiia kihai taua tangata i whakaorangia i mohio ko wai ia: i pahuhu atu hoki a Ihu, he tokomaha hoki nga tāngata i taua wahi. 14 Muri iho i enei mea ka kite a Ihu i a ia i roto i te temepara, a ka mea ki a ia, Na, ka oti nei koe te whakaora: kāti te hara, kei kino rawa iho te mea e pa ki a koe. 15 Haere ana taua tangata, korero ana ki nga Hurai, Na Ihu ia i whakaora. 16 Koia nga Hurai i whai ai i a Ihu, i mea ai kia whakamatea ia, mona i mea i enei mea i te hapati. 17 Na, ka whakahokia e Ihu ki a ratou, E mahi ana toku Matua a taea noatia tenei ra; e mahi ana ano ahau. 18 Koia nga Hurai i tino whai rawa ai kia patua ia, ehara hoki i te mea ko tana takahanga anake i te hapati, engari mona i mea ko te Atua tona Matua ake, i mea e rite ana ia ki te Atua te nui.

19 Na, ka whakahokia e Ihu, a ka mea ki a ratou,

He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, E kore e taea e te Tama te mea tetahi mea, e ia anake, engari nga mea e kite ai ia e meatia ana e te Matua: ko tana hoki e mea ai, e meatia ana hoki e te Tama. 20 E aroha ana hoki te Matua ki te Tama, a e whakakitea ana ki a ia nga mea katoa e mea ai ia: a nui atu i anei nga mahi e whakakitea e ia ki a ia, kia miharo ai koutou. 21 Ko ta te Matua hoki, he whakaara, he whakaora i nga tupapaku; ka pera ano te Tama, ka whakaora i ana e pai ai. 22 E kore hoki te Matua e whakawa i tetahi, engari kua tukua e ia nga whakawa katoa ki te Tama: 23 Kia rite ai te whakahonore a nga tāngata katoa i te Tama ki ta ratou whakahonore i te Matua. Ki te kahore tetahi e whakahonore i te Tama, e whakakahore ana ia i te honore mo te Matua nana nei ia i tono mai.

24 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Te tangata e rongo ana ki taku korero, a e whakapono ana ki toku kai tono mai, he oranga tonutanga tona; e kore ano ia e riro ki roto ki te whakamatenga, engari kua whiti atu i te mate ki te ora. 25 He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, Meake puta te wa, a tenei ano inaianei, e rongo ai nga tupapaku i te

reo o ta te Atua Tama; a, te hunga e
rongo ana ka ora. 26 Ta te mea he
oranga to te Matua kei roto i a ia;
waihoki kua homai e ia ki te Tama,
kia whai oranga i roto i a ia; 27 A
kua homai ano ki a ia he tikanga mo
te whakawa, no te mea ko ia te Tama
a te tangata. 28 Kaua e miharo ki
tenei: no te mea meake puta te wa,
e rongo ai i tona reo nga tāngata ka-
toa i roto i nga urupa, 29 A ka puta
mai; ko nga kai mahi o te pai ki te
aranga o te oranga; a ko nga kai mahi o
te kino, ki te aranga o te whakawakanga.
30 E kore e ahei i a au te mea tetahi
mea e ahau anake: rite tonu taku wha-
kawa ki taku e rongo ai: a e tika ana
taku whakawa; kahore hoki ahau e rapu
i taku i pai ai, engari i ta te Matua
i pai ai, nāna nei ahau i tono mai. 31
Me he mea ko ahau hei whakaatu i
aku aha i aku aha, ehara taku i te
whakaatu pono. 32 Tera atu ano te-
tahi kai whakaatu moku; a e mohio
ana ahau he whakaaturanga pono tāna
e whakaatu nei moku. 33 I tono tangata
koutou ki a Hoani, a i whakaaturia e
ia te pono. 34 Kahore ahau e manako
ki ta te tangata whakaaturanga: engari
e korerotia ana e ahau anei mea kia ora
ai koutou. 35 He rama kā tera, he
rama mārama tonu: a he wa ano i
pai ai koutou kia hari ki tona mārama-
tanga. 36 Otiia he kai whakaatu ano
toku nui atu i a Hoani: ko nga mahi
hoki i homai e te Matua kia whakaotia
e ahau, ko aua mahi e mahia nei e
ahau, hei whakaatu moku, i tonoa mai
ahau e te Matua. 37 Na, te Matua
nana nei ahau i tono mai, kua oti ahau
te whakaatu e ia. Kahore ano koutou
i rongo noa ki tona reo, kahore ano i
kite i tona ahua. 38 Kahore ano hoki
i mau tana kupu i roto i a koutou; ina
kahore ano koutou i whakapono ki tenei
i tonoa mai e ia. 39 Whakatakina
nga tikanga o nga karaipiture; e mea
ana hoki koutou kei reira te oranga
tonutanga mo koutou: a ko enei hei
kai whakaatu moku. 40 Heoi kahore
koutou e pai kia haere mai ki a au,
kia whiwhi ai ki te ora. 41 He ko-
roria tangata, kahore au e manako atu.
42 Na, kua mātau ahau ki a koutou,
kahore te aroha o te Atua i roto i a
koutou. 43 Kua tae mai nei ahau i
runga i te ingoa o toku Matua, a ka-
hore nei koutou e manako mai ki a
au; ki te haere mai tetahi i runga i
tona ake ingoa, ka manako koutou ki
a ia. 44 Me pehea koutou ka whaka-
pono ai, i a koutou ka whakapai atu
nei ki te honore a koutou ki a koutou
ano, a kahore e rapu i te honore *e puta
mai ana* i te Atua anake? 45 Kei mea
koutou e korerotia to koutou hē e ahau
ki te Matua: tera te kai korero mo
to koutou hē, ko Mohi, ko ta koutou e
tumanako nei. 46 Me i whakapono
hoki koutou ki a Mohi, kua whakapono
ano ki a au: tana hoki i tuhituhi ai he
mea moku. 47 Tena ko tenei ka kore
koutou e whakapono ki ana i tuhituhi
ai, ma te aha ka whakapono ai ki aku
korero?

UPOKO 6.

Whangainga o nga mano e rima. 15 *Ta ra-
tou.* 16 *Tana mawehenga atu.* 22 *Ka
whaia.* 26 *Tana.* 32 *Ko ia te taro ora.*
66 *Ta ratou.* 68 *Ta Pita.*

MURI iho i anei mea ka whiti atu
a Ihu i te moana o Kariri, *ara*, i
to Taipiria. 2 A he rahi te hui i aru i
a ia, i kite hoki ratou i ana merekara
i mea ai ia ki nga turoro. 3 Na, ka
haere a Ihu ki runga ki te maunga, a
noho ana i reira ratou ko ana akonga.
4 A kua tata te kapenga, te hākari a
nga Hurai. 5 Na, te marangatanga ake
o nga kanohi o Ihu, ka kite i te rahi o
te hui e haere mai ana ki a ia; ka mea
ia ki a Piripi, Kohea tatou hoko ai i
etahi taro, kia kai ai enei? 6 I penei
ai tana ki hei whakamatau mona; i
mohio hoki ia ki tana e mea ai. 7 Ka
mea a Piripi ki a ia, E kore e ranea ma
ratou nga taro o nga pene e rua rau, e
kore e riro tetahi wahi iti i tenei i tenei
o ratou. 8 Ka mea tetahi o ana akonga
ki a ia, a Anaru teina o Haimona Pita,
9 He tamaiti tenei e rima ana taro pare,
e rua ika nonohi; heoi hei aha enei ma
tenei ope nui? 10 Na, ka mea a Ihu,
Meinga nga tāngata kia noho. He nui
hoki te tarutaru i taua wahi. Na, noho
ana nga tangata ki raro, te tokomaha me
te mea e rima mano. 11 Na, ka mau
a Ihu ki nga taro; a ka mutu te wha-
kawhetai, ka tuwha atu ki nga akonga,
a na nga akonga ki te hunga i noho
ra; me nga ika ano, ta ratou i pai ai.
12 Ano ka makona ratou, ka mea ia ki
ana akonga, Kohikohia nga toenga o
nga whatiwhatinga, kei maumauria te-
tahi wahi. 13 Na, kohikohia ana e ra-
tou, a whakakiia ana nga kete tekau ma
rua ki nga whatiwhatinga o nga taro pare
e rima, ki nga toenga a nga tāngata i kai
ra. 14 A, te kitenga o aua tāngata i te
merekara i meatia e Ihu, ka mea ratou,

Ko ia ano tenei te poropiti e haere mai
ana ki te ao.
15 A i mahara a Ihu, meake ratou
haere mai ki te tango i a ia ki te wha-
kakingi i a ia, na, haere ana ano ia ki
te maunga, ko ia anake.
16 Ano ka ahiahi, ka haere ana ako-
nga ki te moana. 17 Na, ka eke ratou
ki te kaipuke, ka whakawhiti ki tera taha
o te moana ki Kaperenauma. A kua
pouri noa ake, kahore ano a Ihu kia
tae noa ki a ratou. 18 Na, ko te tura-
nga o te moana, he nui hoki no te puha-
nga o te hau. 19 A, to ratou hoenga
atu, e rua tekau ma rima, e toru tekau
ranei paronga, ka kite i a Ihu e haere
maori ana i runga i te moana, a e
whakatata ana ki te kaipuke: na, ka
mataku ratou. 20 Na, ka mea ia ki a
ratou, Ko ahau tenei; aua e mataku.
21 Na, ka mea ratou kia eke ia ki te
kaipuke: a kihai i aha kua u te kaipuke
ki te wahi i hoe ai ratou.
22 I te aonga ake, ka mahara te mano
e tu ana i tera taha o te moana, kahore
he poti ke atu o reira, ko tera anake i
eke ai ana akonga, a kihai a Ihu i eke
tahi ratou ko ana akonga ki te poti,
engari ko ana akonga anake i haere;
23 (He poti ke ra ia i u mai i Taipiria
ki pahaki atu o te wahi i kai ai ratou i
te taro i ta te Ariki whakawhetainga:)
24 A, te kitenga o te mano kahore a
Ihu i reira, kahore ano hoki ana ako-
nga, ka eke ano ratou ki nga kaipuke,
ka rere ki Kaperenauma ki te rapu i a
Ihu. 25 A, to ratou kitenga i a ia i
tawahi o te moana, ka mea ki a ia, E
Rapi, nonahea koe i tae mai ai ki konei?
26 Ka whakahokia e Ihu ki a ratou,
ka mea, He pono, he pono taku e mea
nei ki a koutou, Ehara i te mea he kite-
nga no koutou i nga merekara i rapu ai
koutou i a au, engari no te mea i kai
koutou i nga taro, a ka makona. 27
Aua e mahia te kai memeha, engari te
kai e mau tonu ana ā te oranga tonu-
tanga ra ano, ta te Tama hoki a te
tangata e homai ai ki a koutou: kua oti
hoki ia te whai tohu e te Atua e te
Matua. 28 Na, ka mea ratou ki a ia,
Me aha matou e mahi ai i nga mahi a te
Atua? 29 Ka whakahokia e Ihu, a ka
mea ki a ratou, Ko ta te Atua mahi
tenei, kia whakapono koutou ki tana i
tono mai ai. 30 Na, ka mea ratou ki a
ia, Ko tehea tohu te meatia ana e koe
kia kite ai matou, kia whakapono ai ki
a koe? tena koa tau mahi? 31 I kai
mana o tatou mātua i te koraha; ko te
mea hoki tena i tuhituhia, I homai e ia
he taro i te rangi hei kai ma ratou. 32
Na, ko te meatanga a Ihu ki a ratou,
He pono, he pono taku e mea nei ki
a koutou, Ehara i a Mohi nana i hoatu
tena taro ki a koutou i te rangi; engari
tenei te hoatu nei te taro pono o te rangi.
e toku Matua ki a koutou. 33 Ko te
taro hoki a te Atua ko ia e heke iho
ana i te rangi, e homai ana i te ora-
nga ki te ao. 34 Na, ka mea ratou ki
a ia, E te Ariki, homai tenei taro ki a
matou i nga wa katoa. 35 Ka mea a
Ihu ki a ratou, Ko ahau te taro o te ora:
ki te haere mai tetahi ki a au, e kore
rawa ia e hiakai; ki te whakapono
hoki tetahi ki a au, mutu ake tona mate
wai. 36 Otira i mea ano ahau ki a
koutou, Kua kite koutou i a au, a
kahore i whakapono. 37 Ko a te Matua
e homai ai ki a au ka haere katoa mai
ki a au; a ki te haere mai tetahi ki
a au, e kore rawa e pangā e ahau ki
waho. 38 I heke iho hoki ahau i te
rangi, ehara i te mea hei mahi i taku i
pai ai, engari i ta toku kai tono mai i pai
ai. 39 A ko ta te Matua i pai ai, nana
nei ahau i tono mai, koia tenei, kia kaua
e ngaro i a au tetahi wahi o nga mea
katoa i homai e ia ki a au; engari kia
whakaarahia ake e ahau a te ra whaka-
mutunga. 40 A ko te pai tenei a toku
kai tono mai, ko nga tāngata katoa e
kite ana i te Tama, a e whakapono ana
ano ki a ia, kia whiwhi ratou ki te
oranga tonutanga; maku ano ratou e
whakaara ake a te ra whakamutunga.
41 Na, ka korero komuhumuhu nga
Hurai ki a ia, mona i mea, Ko ahau te
taro i heke iho i te rangi. 42 A ka mea
ratou, Ehara oti tenei i a Ihu tama a
Hohepa, e mohio nei tatou ki tona pāpā
raua ko tona whaea? ha! he pehea tana
e ki nei, I heke iho ahau i te rangi? 43
Na, ka whakahokia e Ihu, ka mea ia ki
a ratou, Kāti te komuhumuhu i roto i a
koutou. 44 Kahore he tangata e ahei
te haere mai ki a au, ki te kahore ia e
kumea e te Matua i tonoa mai ai ahau:
a maku ano ia e whakaara ake a te ra
whakamutunga. 45 Kua oti te tuhituhi
i roto i nga poropiti, A ka whakaakona
katoatia ratou e te Atua. Na, nga tā-
ngata katoa kua rongo ki te Matua, a
kua akona, ka haere mai ki a au. 46
Kahore hoki te tangata i kite i te Matua;
ko ia anake i puta mai i te Atua, ko ia
kua kite i te Matua. 47 He pono, he
pono taku e mea nei ki a koutou, Ki
te whakapono tetahi ki a au, he oranga
tonutanga tona. 48 Ko ahau te taro o
te ora. 49 I kai mana o koutou mātua

i te koraha, a kua mate. 50 Ko te taro
tenei e heke iho ana i te rangi, kia kai ai
te tangata i a ia, a kia kaua e mate. 51
Ko ahau te taro ora i heke iho i te rangi;
ki te kai tetahi i tenei taro, e ora tonu
ia: a, te taro e hoatu e ahau ko oku
kikokiko, e hoatu e ahau hei oranga mo
te ao.

52 Na, ka totohe nga Hurai tetahi ki
tetahi, ka mea, Me pehea e homai ai e
tenei tangata ona kikokiko kia kainga e
tatou? 53 Na, ko te meatanga a Ihu
ki a ratou, He pono, he pono taku e
mea nei ki a koutou, Ki te kahore kou-
tou e kai i nga kikokiko o te Tama a
te tangata, e inu i ona toto, kahore he
oranga i roto i a koutou. 54 Ko ia e
kai ana i oku kikokiko, a e inu ana i oku
toto, he oranga tonutanga tona; a maku
ia e whakaara ake a te ra whakamutunga.
55 He kai pono hoki oku kikokiko, he
tino mea oku toto hei inumanga. 56
Ko ia e kai ana i oku kikokiko, a e inu
ana i oku toto, e noho ana i roto i a au,
me ahau hoki i roto i a ia. 57 Na te
Matua ora hoki ahau i tono mai, no te
Matua ano toku oranga: waihoki ki te
kai tetahi i a au, kei a au he oranga
mona. 58 Ko te taro tenei i heke iho i
te rangi: e kore e pera me o koutou
mātua i kai mana nei, a kua mate: ki te
kai tetahi i tenei taro, e ora tonu ia. 59
I korerotia enei mea e ia i roto i te whare
karakia, i a ia e whakaako ana i Kapere-
nauma.

60 Na, he tokomaha ana akonga i
te rongonga ai, i mea, He kupu pakeke
tenei; ko wai e ahei te whakarongo atu?
61 A ka mohio a Ihu i roto i a ia, e
komuhumuhu ana ana akonga ki tenei,
ka mea ia ki a ratou, E hē ana koutou
ki tenei? 62 *Ka pehea* ra ki te mea ka
kitea e koutou te Tama a te tangata, e
kake atu ana ki te wahi i noho ai ia i
mua? 63 Ko te wairua te whakaora
ana; kahore a te kikokiko wahi: he
wairua, he oranga, nga kupu e korero
nei ahau ki a koutou. 64 Tenei ano
ia etahi o koutou kahore o ratou wha-
kapono. I mātau hoki a Ihu no te
timatanga ki nga mea kahore o ratou
whakapono, ki te tangata ano e tu-
kua ai ia. 65 A ka mea ia, Na konei
ahau i mea ai ki a koutou, Kahore he
tangata e ahei te haere mai ki a au,
ki te kahore e hoatu ki a ia e toku
Matua.

66 I taua wa he tokomaha ana ako-
nga i hoki ki muri, a mutu ake ta ratou
haere tahi me ia. 67 Na, ka mea a Ihu
ki te tekau ma rua, E mea ana ano
ranei koutou kia haere? 68 Na, ka
whakahokia e Haimona Pita ki a ia, E
te Ariki, me haere matou ki a wai? kei
a koe nga kupu o te oranga tonutanga.
69 A kua whakapono matou, kua mātau,
ko te Karaiti koe, ko te Tama a te Atua
ora. 70 Ka whakahokia e Ihu ki a
ratou, He teka ianei kotahi tekau ma
rua koutou i whiriwhiria e ahau, a he
rewera tetahi o koutou? 71 Ko Hura
Ikariote *tama* a Haimona tana i korero
ai: ko te tangata hoki ia meake nei
tuku i a ia; ko tetahi o te tekau ma rua
hoki ia.

UPOKO 7.

Tana ki ona teina. 10 *Kei Hiruharama.* 14
Kei te temepara. 40 *Ta te iwi mona.* 45
Riri a nga Parihi.

I MURI i enei mea ka haereere a Ihu
i Kariri: kahore hoki ia i pai ki te
haereere i Huria, e rapu ana hoki nga
Hurai kia whakamatea ia. 2 Na, kua
tata ta nga Hurai hākari wharau. 3
Na, ka mea ona teina ki a ia, Haere
atu i konei, anga atu ki Huria, kia kite
ai ano o akonga i au mahi e mahi nei
koe. 4 E kore hoki tetahi tangata e
mea huna i tetahi mea, ki te whai ia kia
ara tona ingoa. Ki te mea koe i anei
mea, kia kite te ao i a koe. 5 Kihai
hoki ona teina i whakapono ki a ia. 6
Na, ka mea a Ihu ki a ratou, Kahore
ano kia taea noatia toku taima: to kou-
tou taima ia kei nga wa katoa. 7 E
kore te ao e kino ki a koutou; engari ka
kino ki a au, no te mea e whakaaturia
ana e ahau e kino ana āna mahi. 8
Haere koutou ki tenei hākari: e kore
ahau e haere wawe ki tenei hākari;
kahore hoki toku taima kia ata rite noa.
9 A ka mutu tenei korero āna ki a
ratou, ka noho ia ki Kariri.

10 Ano ka riro ona teina, ka hae-
re ano ia ki te hākari, ehara i te
mea whakakite nui, engari i tuā huna.
11 A i rapu nga Hurai ki a ia i te
hākari, i mea, Keihea ia? 12 A he nui
te korero komuhumuhu mona i roto i
te mano: ko etahi i mea, He tangata
pai ia: ko etahi i mea, Kahore; engari
e whakapohehe ana ia i te iwi. 13
Heoi kihai i rahi te korero a tetahi
tangata mona, he wehi ki nga Hurai.

14 Na, i waenganui o te hākari, ka
haere a Ihu ki roto ki te temepara
whakaako ai. 15 A ka miharo nga
Hurai, ka mea, Na te aha i hua ai te
mohio o tenei tangata, ehara nei hoki ia
i te mea whakaako? 16 Ka whakaho-
kia e Ihu ki a ratou, ka mea, Ehara i te

mea naku ake taku e whakaako nei,
engari na toku kai tono mai. 17 Ki te
pai tetahi tangata ki te mea i tana e pai
ai, e mātau ia ki te whakaakoranga, no
te Atua ranei, he korero naku ake ranei.
18 Te tangata nāna ake tāna korero, e
whai ana ia i tona ake kororia: tena ki
te whai tetahi i te kororia o tona kai
tono, e pono ana ia, a kahore ona hē.
19 He teka ianei na Mohi te ture i
hoatu ki a koutou, a kahore e whakaritea
te ture e tetahi o koutou? He aha
koutou ka whai nei kia whakamatea
ahau? 20 Na, ko te whakahokinga a te
mano, ka mea, He rewera tou: ko wai
te whai ana kia whakamatea koe? 21
Ka whakahokia e Ihu, ka mea ki a
ratou, Kotahi aku mahi i mahi ai, a e
miharotia ana e koutou katoa. 22 I
homai e Mohi te kotinga ki a koutou;
(ehara i te mea na Mohi ake, engari na
nga tupuna;) a e kokoti ana koutou i te
tangata i te hapati. 23 Ki te kotia te
tangata i te hapati, kei takahia te ture a
Mohi; e riri ana oti koutou ki a au,
moku i whakaora rawa i te tangata i te
hapati? 24 Kaua e waiho te whakawa
i runga i ta te kanohi, engari kia tika ta
koutou whakarite.
25 Me i reira ka mea etahi o nga
tāngata o Hiruharama, Ehara oti tenei i
a ia, i whaia nei e ratou kia whakama-
tea? 26 Na, maia tonu tana korero, a
kahore a ratou kupu ki a ia. E tino
mātau ana ranei nga rangatira, ko te tino
Karaiti tenei? 27 Otiia e mātau ana
tatou ki te wahi i puta mai ai tenei: tena
ka tae mai a te Karaiti, kahore he tanga-
ta e mātau ki te wahi e puta mai ai ia.
28 Na, ka karanga a Ihu i te temepara i
a ia e whakaako ana, ka mea, E mātau
ana koutou ki a au, e mātau ana ano
ki te wahi i haere mai ai ahau: ehara
i a au ake taku haere mai; engari e
pono ana te kai tono mai i a au; ka-
hore nei ano koutou i mātau noa ki a
ia. 29 E mātau ana ahau ki a ia; i
puta mai hoki ahau i a ia, nāna ano
ahau i tono mai. 30 A i whai ratou kia
hopukia ia: otiia kihai i pa te ringa o
tetahi ki a ia, kahore hoki tona haora
i taka noa. 31 A he tokomaha o te
mano i whakapono ki a ia, i mea, Ka
tae mai a te Karaiti, tera ranei e maha
atu ana merekara e mea ai i a tenei e
mea nei? 32 I rongo nga Parihi i te
mano e korerorero ana i enei mea mona;
na, ka tonoa e nga Parihi ratou ko nga
tohunga nui he katipa ki te hopu i a ia.
33 Na, ka mea a Ihu ki a ratou, He iti
noa ake te wahi e noho ai au ki a kou-
tou, katahi au ka hoki ki toku kai tono
mai. 34 Tera koutou e rapu i a au,
heoi e kore koutou e kite: e kore hoki
koutou e ahei te haere ake ki te wahi e
noho ai ahau. 35 Na, ka mea nga
Hurai ki a ratou ano, E haere oti ia ki
hea, e kore ai e kitea e tatou? e haere
oti ia ki nga konene i roto i nga Kariki,
ako ai i nga Kariki? 36 He ki aha te-
nei e ki mai nei ia, Tera koutou e rapu i
a au, a e kore e kite: e kore hoki koutou
e ahei te haere ake ki te wahi e noho ai
ahau?
37 I te ra whakamutunga, i te *ra* nui
o te hākari, i tu a Ihu, i karanga, i mea,
Ki te mate wai tetahi, kia haere mai ia
ki a au inu ai. 38 Ki te whakapono
tetahi ki a au, ka rite ki ta te karaipi-
ture, ka rere nga awa wai ora i roto i
tona kopu. 39 (I korerotia tenei e ia
mo te Wairua, meake nei riro i te hunga
e whakapono ana ki a ia; kahore hoki
te Wairua Tapu kia tae noa mai; no
te mea kiano a Ihu i whakakororiatia
noatia.) 40 A he tokomaha o te mano i
to ratou rongonga ai i *tenei* kupu, i mea,
He pono ko te Poropiti tenei. 41 Ka
mea etahi, Ko te Karaiti tenei. Ko
etahi i mea, E puta mai ranei a te
Karaiti i Kariri? 42 Kahore koia te
karaipiture i mea, E puta mai a te Ka-
raiti i te uri o Rawiri, i Peterehema, i te
kāinga i noho ai a Rawiri? 43 Na, ka
waiho ia hei take wehewehenga ma te
mano. 44 Ko etahi o ratou i mea kia
hopukia ia: otira kihai i pa nga ringa o
tetahi ki a ia.
45 Na, ko te taenga atu o nga katipa
ki nga tohunga nui ratou ko nga Parihi;
ka mea atu enei ki a ratou, Na te aha ia
tē kawea mai ai e koutou? 46 Ka
whakahokia e nga katipa, Kahore rawa
he tangata i rite ana korero ki a tenei
tangata. 47 Na, ka pehia ta ratou e
nga Parihi, Kua tinihangatia ano hoki
koutou? 48 Kua whakapono koia teta-
hi o nga rangatira, o nga Parihi ranei ki
a ia? 49 Ko tenei hunga ia e kore nei
e mātau ki te ture, ka oti ratou te
kanga. 50 Ka mea a Nikorima ki a
ratou, (tera hoki i haere po mai ki a ia,
ko ia hoki tetahi o ratou,) 51 Ka wha-
kahengia ranei te tangata e ta tatou
ture, i te mea kahore ano i whakarongo
noa ki a ia, i mātau hoki ki tana mahi?
52 Na, ka pehia e ratou, ka mea ki a ia,
Ko koe hoki no Kariri? Mau e rapu, e
titiro: kahore hoki kia ara noa tetahi
poropiti i Kariri.
53 Na, hoki ana ratou ki tona whare
ki tona whare.

UPOKO 8.

Te wahine puremu. 18 *Tana kauwhau.*

NA, ka haere a Ihu ki maunga Oriwa. 2 A i te atatu ka hoki ano ia ki te temepara, a tae katoa mai ana te iwi ki a ia; na, ka noho ia, ka whakaako i a ratou. 3 Katahi ka arahina mai ki a ia e nga karaipi ratou ko nga Parihi tetahi wahine i hopukia e puremu ana; a whakaturia ana ki waenganui. 4 Ka mea ratou ki a ia, E te Kai whakaako, i hopukia putia te wahine nei e puremu ana. 5 A i whakahau a Mohi ki a matou i roto i te ture, kia akina nga penei ki te kohatu: tena koa tau ki? 6 I penei ai ratou he whakamatautau mona, kia whai take ai ratou e whakapangia ai he hē ki a ia. Ka piko a Ihu, a tuhituhi ana tona ringa ki te whenua. 7 A ka tohe tonu ratou ki te ui ki a ia, ka whakatika ake ia, ka mea ki a ratou, Te tangata o koutou kahore ona hara, māna te kohatu matamua e aki ki a ia. 8 Na, ka piko ano ia, ka tuhituhi ki te whenua. 9 A, to ratou rongonga ai, ka ngau o ratou hē i roto i o ratou ngakau, ka haere takitahi atu ki waho, na nga kaumatua i timata, a poto noa o muri rawa: a ko Ihu anake i mahue, me te wahine hoki e tu ana i waenganui. 10 A te marangatanga ake o Ihu, kahore ana tangata i kite ai, ko te wahine anake, na, ka mea ia ki a ia, E tai, keihea aua kai whakapa hē ou? kahore ano ranei tetahi kia whakatau noa i te hē ki a koe? 11 Ano ra ko tera, Kahore, e te Ariki. Ka mea a Ihu ki a ia, Kahore ano hoki ahau e whakatau i te hē ki a koe: haere, kāti te hara.

12 I ki atu ano a Ihu ki a ratou, i mea, Ko ahau te whakamarama o te ao: ki te aru tetahi i a au, e kore ia e haere i te pouri, engari ka whiwhi ki te māramatanga o te ora. 13 Na, ka mea nga Parihi ki a ia, Ko koe ano tou kai whakaatu; ehara tau i te whakaaturanga pono. 14 Ka whakahokia e Ihu, a ka mea ki a ratou, Ahakoa ko ahau ano toku kai whakaatu, e pono ana taku whakaaturanga: no te mea e mātau ana ahau ki te wahi i haere mai ai ahau, ki te wahi hoki e haere atu nei ahau; ko koutou ia kahore e mātau ki te wahi i haere mai ai ahau, ki te wahi ano e haere atu nei ahau. 15 Na te kikokiko ta koutou tikanga whakawa; e kore ahau e whakawa i tetahi. 16 A ki te whakawa ahau, e tika ana taku whakawa; ehara hoki i te mea ko ahau anake, engari ko maua ko te Matua nāna nei ahau i tono mai. 17 Kua oti ano hoki te tuhituhi i roto i ta koutou ture, E pono ana te whakaaturanga a nga tāngata tokorua. 18 Ko ahau hei kai whakaatu moku, a hei kai whakaatu ano moku te Matua nāna nei ahau i tono mai. 19 Na, ka mea ratou ki a ia, Keihea tou Matua? Ka whakahokia e Ihu, Kahore koutou e mātau ki a au, kahore ano ki toku Matua: me i mātau koutou ki a au, kua mātau ano ki toku Matua. 20 I korerotia enei kupu e Ihu i te whare takotoranga taonga, i a ia e whakaako ana i roto i te temepara: a kahore tetahi i hopu i a ia; kiano hoki tona haora i taka noa.

21 Me i reira ka ki atu ano a Ihu ki a ratou, E haere atu ana ahau, a tera koutou e rapu i a au, e mate ano hoki i roto i to koutou hara: e kore koutou e ahei te haere ake ki te wahi e haere ai ahau. 22 Na, ka mea nga Hurai, E whakamate oti ia i a ia ano? ina ia ka mea, E kore koutou e ahei te haere ake ki te wahi e haere ai ahau. 23 Ano ra ko ia ki a ratou, No raro nei koutou; no runga ahau: no tenei ao koutou; ehara ahau i tenei ao. 24 Koia ahau i mea ai ki a koutou, E mate koutou i roto i o koutou hara: ki te kore hoki koutou e whakapono ko ahau *ia*, e mate koutou i roto i o koutou hara. 25 Katahi ratou ka mea ki a ia, Ko wai koe? Na, ka mea a Ihu ki a ratou, Ko taku ano i korero ai ki a koutou i te timatanga. 26 He maha aku mea mo koutou e korero ai, e whakawa ai: otira e pono ana toku kai tono mai; a e korerotia ana e ahau ki te ao nga mea i rongo ai ahau ki a ia. 27 Kihai ratou i mātau ko te Matua tana i korero ai ki a ratou. 28 Katahi a Ihu ka mea ki a ratou, Kia oti te Tama a te tangata te whakairi e koutou, ko reira koutou mātau ai ko ahau *ia*, a e kore e meatia tetahi mea e ahau ake; engari ko a toku Matua i whakaako mai ai ki a au, ko enei aku e korero nei. 29 Kei a au nei ano toku kai tono mai: kihai ahau i waiho e te Matua ko ahau anake; no te mea e mahi tonu ana ahau i nga mea e paingia ana e ia. 30 I a ia ano e korero ana i enei mea, he tokomaha i whakapono ki a ia.

31 Me i reira ka mea a Ihu ki nga Hurai i whakapono ki a ia, Ki te mau tonu koutou ki taku kupu, he tino akonga koutou naku; 32 A e mātau koutou ki te pono, ma te pono ano koutou ka

rangatira ai. 33 Ka whakahokia e ra-
tou ki a ia, He whanau matou no
Aperahama, kahore matou i waiho noa
hei pononga ma tetahi tangata: he
aha tau e mea, Ka whakarangatiratia
koutou? 34 Ka whakahokia e Ihu ki a
ratou, He pono, he pono taku e mea
nei ki a koutou, He pononga na te hara
nga kai mahi katoa o te hara. 35 E
kore te pononga e noho tonu i te whare:
ko te Tama *ia* e noho tonu ana. 36 Na,
i te mea ka whakarangatiratia koutou
e te Tama, he tino rangatira koutou.
37 E mātau ana ano ahau, he whanau
koutou na Aperahama; heoi e whai ana
koutou kia whakamatea ahau, he kore
hoki no taku kupu e mau i roto i a
koutou. 38 E korerotia ana e ahau taku
i kite ai ki toku Matua: a e mahi ana
koutou i ta koutou i kite ai ki to koutou
matua. 39 Ka whakahokia e ratou,
ka mea ki a ia, Ko Aperahama to matou
matua. Ka mea a Ihu ki a ratou, Me
he tamariki koutou na Aperahama, kua
mahia e koutou nga mahi a Aperahama.
40 Tena ko tenei e whai ana koutou
kia whakamatea ahau, te tangata nāna
i korero te pono ki a koutou, taku hoki
i rongo ai ki te Atua: kihai a Aperaha-
ma i pena. 41 E mahi ana koutou i
nga mahi a to koutou matua. Katahi
ratou ka mea mai ki a ia, Kihai matou
i whanau poriro mai; kotahi to matou
Matua, ko te Atua. 42 Ka mea ano a
Ihu ki a ratou, Me he mea ko te Atua
to koutou Matua, kua aroha koutou ki a
au: i haere mai hoki ahau i te Atua,
a kua tae mai nei; kihai hoki ahau i
haere noa mai, engari nāna ahau i tono
mai. 43 He aha ra koutou tē mātau ai
ki taku korero? no te mea e kore koutou
e ahei te whakarongo ki taku kupu.
44 Na to koutou matua koutou, na te
rewera, a e pai ana kia mea i ta to
koutou matua i hiahia ai. He kai
kohuru ia no te timatanga, a kihai i mau
ki te pono, no te mea kahore he pono
i roto i a ia. I te mea ka korero teka
ia, e korerotia ana e ia āna: he korero
teka hoki tana, ko te matua hoki ia o
tena mea. 45 I taku korerotanga i
te pono, kahore koutou e whakapono
ki a au. 46 Ko wai o koutou hei wha-
kaatu he hara toku? Ki te pono taku
korero, he aha koutou tē whakapono
ai ki a au? 47 E whakarongo ana
te tangata a te Atua ki nga korero
a te Atua: koia koutou tē whakaro-
ngo ai, no te mea ehara koutou i te
Atua. 48 Na, ka whakahokia e nga
Hurai, ka mea ki a ia, Kahore koia i
tika ta matou i mea ra, No Hamaria koe,
a he rewera tou? 49 Ka whakahokia
e Ihu, Kahore oku rewera; engari e
whakahonore ana ahau i toku Matua, ko
koutou ia te whakakahore ana i te
honore moku. 50 Kahore aku whai i
te kororia moku: tera ano te kai whai,
te kai whakatikatika. 51 He pono, he
pono taku e mea nei ki a koutou, Ki
te pupuri tetahi i taku kupu, e kore
ia e kite i te mate, ake ake. 52 Ka
mea ano nga Hurai ki a ia, Katahi
matou ka mohio he rewera tou. Kua
mate a Aperahama ratou ko nga poro-
piti; a e mea ana koe, Ki te pupuri
tetahi i taku kupu, e kore ia e pangia e
te mate, ake ake. 53 He nui oti koe
i to matou matua i a Aperahama kua
mate nei? kua mate ano nga poro-
piti: ki tau ko wai koe? 54 Ka wha-
kahokia e Ihu, Ki te whakahonore ahau
i a au ano, he honore noa toku: ko
toku Matua hei whakahonore i a au;
ko ta koutou e mea nei, Ko ia to koutou
Atua: 55 Heoi kahore koutou i mātau
ki a ia; ko ahau ia e mātau ana ki a ia:
a ki te mea ahau, Kahore ahau e mātau
ki a ia, he tangata teka ahau, he pena
ano me koutou: otira e mātau ana ahau
ki a ia, a e pupuri ana i tana kupu.
56 I hari to koutou matua a Aperahama,
mona ka kite i toku ra: i kite ia, a koa
ake. 57 Katahi ka mea nga Hurai ki
a ia, Kahore ano i rima tekau noa o tau,
a kua kite koe i a Aperahama? 58 Ka
mea a Ihu ki a ratou, He pono, he pono
taku e mea nei ki a koutou, Kahore
ano a Aperahama kia whanau noa, ko
au tenei. 59 Na, ka mau ratou ki etahi
kohatu hei epa atu ki a ia: heoi huna
ana a Ihu i a ia, puta mai ana i roto i te
temepara na waenganui o ratou, a tika
tonu atu.

UPOKO 9.

Te matapo, 8 *Kei nga Parihi.* 35 *Kei a Ihu.*
39 *Ta Ihu.*

NA, i a *Ihu* e haere ana, ka kite ia
i tetahi i matapo, no *tona* whanau-
tanga mai ano. 2 Na, ka ui ana akonga
ki a ia, ka mea, E te Kai whakaako, ko
wai i hara, ko tenei, ko ona mātua ra-
nei, i whanau matapo ai ia? 3 Ka
whakahokia e Ihu, Ehara i te mea ko
tenei kua hara, ko ona mātua ranei:
engari kia ai ia hei whakakitenga mo
nga mahi a te Atua. 4 Me mahi e ahau
nga mahi a toku kai tono mai i te mea
e ao ana: meake ko te po e kore ai e
taea te mahi e tetahi tangata. 5 I te

mea i a au i te ao nei, ko ahau te māra-
matanga o te ao. 6 Ka mutu enei
korero ana, ka tuwha ia ki te whenua,
a pokepokea ana tetahi paru ki te hu-
ware, pania atu ana te paru ki nga
kanohi o te matapo, 7 Na, ka mea ki
a ia, Haere ki te horoi ki te kaukauranga
i Hiroama, (ko Tono te whakamaorita-
nga.) Na, haere ana ia, horoi ana, a
hoki titiro mai ana. 8 Me i reira ka
mea nga tāngata e noho tata ana, ratou
ko nga tāngata i kite i tona matapota-
nga i mua, Ehara ianei tenei i taua
tangata i noho ra, i tono *mea māna?*
9 Ka mea etahi, Ko ia tenei: ko etahi
i mea, Me ia ano te ahua: ka mea ia,
Ko ahau ra *ia*. 10 Katahi ratou ka
mea ki a ia, Na te aha ra i kite ai ou
kanohi? 11 Ka whakahokia e ia, a
ka mea, Na tetahi tangata ko Ihu te
ingoa i pokepoke paru, a pania ana e
ia ki oku kanohi; i mea ano ia ki a
au, Haere ki Hiroama horoi ai: na,
taku haerenga atu, taku horoinga, kite
ana ahau. 12 Na, ka mea ratou ki a
ia, Keihea ia? Ka mea ia, E kore ahau
e mohio.

13 Ka kawea atu ki nga Parihi taua
tangata i matapo i mua ra. 14 A no te
hapati i pokepokea ai e Ihu te paru,
i meinga ai ona kanohi kia kite. 15
Na, ka ui ano nga Parihi ki a ia, ki te
pehea i kite ai ia. Ka mea ia ki a ratou,
I pania e ia he paru ki oku kanohi, na,
horoi ana ahau, kite ana. 16 Na, ka
mea etahi o nga Parihi, Ehara tenei i te
tangata na te Atua, ina hoki tē whakarite
ia i te hapati. Ka mea etahi, Ma te aha
e taea ai anei merekara e te tangata
hara? Na, ka wehewehea ratou. 17 Ka
mea ano ratou ki te matapo, E pehea
ana koe ki a ia, ki tana meatanga i ou
kanohi kia kite? Ka mea ia, He poro-
piti ia. 18 Heoi kahore nga Hurai i
whakapono i matapo taua tangata, a kua
meinga kia kite, karangatia noatia e
ratou nga mātua ona i meinga nei kia
kite. 19 Na, ka ui ratou ki a raua, ka
mea, Ko ta korua tama tenei, e mea
nei korua i whanau matapo mai? na te
aha ra ia i titiro ai inaianei? 20 Ka
whakahokia ki a ratou e ona mātua,
ka mea, E mohio ana ano maua, ko ta
maua tama tenei, a i whanau matapo
mai ano: 21 Ko te mea ia i kite ai ia
inaianei, kahore i mohiotia e maua; ka-
hore ano hoki maua e mohio na wai i
mea ona kanohi kia kite: he kaumatua
ia; ui atu ki a ia: māna ia e korero.
22 I penei ona mātua, no te mea i ma-
taku raua i nga Hurai: kua takoto noa
ake hoki ta nga Hurai tikanga, na, ki
te whakaae tetahi, ko te Karaiti ia, me
pei ki waho o te whare karakia. 23 Koia
ona mātua i mea ai, He kaumatua ia; ui
atu ki a ia. 24 Na, ka karangatia ano
e ratou te tangata i matapo i mua ra,
a ka mea ki a ia, Hoatu he kororia ki
te Atua; e mātau ana matou he tangata
hara tenei. 25 Na, ka whakahokia e ia,
a ka mea, Kahore ahau e mātau he ta-
ngata hara ranei ia: kotahi ano taku e
mātau nei, i matapo ahau i mua, a kua
kite tenei. 26 Ka mea ano ratou ki a
ia, I aha ia ki a koe? I peheatia ou
kanohi i meinga ai e ia kia kite? 27 Ka
whakahokia e ia ki a ratou, Kua korero-
tia noatia ake e ahau ki a koutou, a kihai
koutou i whakarongo: he aha ka hiahia
ai koutou kia rongo ano? e mea ana oti
koutou kia meinga hei akonga māna?
28 Na, whakahi ana ratou ki a ia, ka
mea, Ko koe tana akonga; ko matou ia he
akonga na Mohi. 29 E mātau ana matou
i korero te Atua ki a Mohi: ko tenei
tangata ia kahore matou e mātau ki *tona*
wahi i haere mai ai. 30 Na, ko te
whakahokinga a taua tangata, ka mea
ki a ratou, Ha! he mea whakamiharo ra
tenei, kahore koutou i mātau ki *tona*
wahi i haere mai ai, heoi kua meinga e
ia oku kanohi kia kite. 31 E mātau ana
ra tatou, e kore te Atua e whakarongo
ki nga tāngata hara: tena ki te karakia
tetahi ki te Atua, a ka mea i tana e pai
ai, ka rongo ki a ia. 32 Kahore rawa
i rangona no te timatanga ra ano o te ao,
i whakatirohia e tetahi nga kanohi o te
tangata i whanau matapo mai. 33 Ki
te mea kihai i puta mai tenei tangata i
te Atua, e kore e taea e ia tetahi mea.
34 Na, ka whakahokia e ratou, ka mea
ki a ia, I whanau pu koe i roto i nga
hara, a ko koe hei whakaako i a
matou? Na, peia ana ia e ratou ki
waho.

35 I rongo a Ihu kua oti ia te pei e
ratou ki waho; a, tona kitenga i a ia,
ka mea ki a ia, E whakapono ana ranei
koe ki te Tama a te Atua? 36 Ka
whakahokia e ia, a ka mea, Ko wai ia,
e te Ariki, kia whakapono ai ahau ki a
ia? 37 Ka mea a Ihu ki a ia, Kua kite
koe i a ia, ko ia hoki tenei e korero
nei ki a koe. 38 Na, ko tana meatanga
mai, E te Ariki, e whakapono ana ahau.
Na, koropiko ana ia ki a ia. 39 Katahi
a Ihu ka mea, I haere mai ahau ki tenei
ao ki te whakarite whakawa, he mea e
kite ai te hunga kahore nei i kite; e
whakamatapotia ai hoki te hunga e kite
ana. 40 A, ka rangona enei mea e etahi

o nga Parihi e tu tahi ana me ia, ka mea
ratou ki a ia, E matapo ana ano ranei
matou? 41 Ka mea a Ihu ki a ratou,
Me i matapo koutou, kahore o koutou
hara: tena ka mea na koutou, E kite
ana matou; na, e mau na to koutou
hara.

UPOKO 10.

Te tatau. Hepara pai. 19 *Ta ratou mona.* 24 *Ana mahi hei tohu mona.* 40 *Kei Horano.*

HE pono, he pono taku e mea nei
ki a koutou, Ki te kahore te-
tahi e tomo ra te kuwaha ki te kāinga
hipi, a ka piki ke, he tahae ia, he tangata
pahua. 2 Tena ko te tangata e tomo
ana ra te kuwaha, ko te hepara ia o nga
hipi. 3 Ka uaki te kai tiaki tatau ki a
ia; a ka rongo nga hipi ki tona reo: na,
ka karangatia e ia ana hipi ake, to tenei
ingoa to tenei ingoa, a ka arahina ki
waho. 4 A ka oti ana ake hipi te tuku
ki waho, ka haere ia ki mua i a ratou,
a ka aru nga hipi i a ia: e mātau ana
hoki ratou ki tona reo. 5 E kore ia
ratou e aru i te tauhou, engari ka oma
i a ia: e kore hoki e mātau ki te reo
o nga tauhou. 6 I korerotia tenei kupu
whakarite e Ihu ki a ratou: heoi kihai
ratou i mohio ki nga mea i korerotia e ia
ki a ratou.
7 Na, ka mea ano a Ihu ki a ratou,
He pono, he pono taku e mea nei
ki a koutou, Ko ahau te tatau o nga
hipi. 8 He tahae, he kai pahua te hu-
nga katoa i haere mai i mua i a au: heoi
kihai nga hipi i whakarongo ki a ratou.
9 Ko ahau te tatau: ki te waiho ahau
hei huarahi tomokanga atu ma tetahi, e
ora ia, a ka haere ki roto ka haere ki
waho, ka kite hoki i te kai. 10 Heoi
ano ta te tahae e haere mai ai, he tahae,
he patu, he whakamoti hoki: i haere
mai ahau kia whiwhi ai ratou ki te ora,
ina, tona nui noa atu. 11 Ko ahau te
hepara pai: he hepara pai, ka tuku i a
ia ano kia mate mo nga hipi. 12 Tena
ko te tangata e utua ana, ehara nei i te
hepara, ehara nei i a ia nga hipi, tona
kitenga i te wuruhi e haere mai ana,
whakarerea ake e ia nga hipi, oma ana:
na, ka hopukia ratou e te wuruhi, a
whakamararatia ana nga hipi. 13 Ka
oma te tangata e utua ana, no te mea
e utua ana ia, a kahore ana whakaaro
ki nga hipi. 14 Ko ahau te hepara pai,
e mātau ana hoki ki aku, a e matauria
ana ahau e aku, 15 Pera tonu me to te
Matua matauranga ki a au, me toku
matauranga hoki ki te Matua: e tuku
ana hoki ahau i a au ki te mate mo
nga hipi. 16 He hipi atu ano aku, ehara
nei i tenei kāinga: me arahi mai ratou
e ahau, a ka rongo ratou ki toku reo;
a e whakakotahitia te kahui, kotahi ano
hoki hepara. 17 Koia te Matua ka aro-
ha mai ai ki a au, no te mea e tuku ana
ahau i a au kia mate, kia whakaora ake
ai ano ahau i a au. 18 Ehara i te mea
ma tetahi tangata ahau e whakamate,
engari maku ano ahau e tuku ki te mate.
Kei a au te tikanga mo te tuku atu,
kei a au ano te tikanga mo te whakaora.
Na toku Matua tenei ture kua riro mai
nei i a au.
19 Katahi ka wehewehea nga Hurai,
na enei kupu hoki. 20 He tokomaha o
ratou i mea, He rewera tona, e haura-
ngi ana; he aha koutou ka whakarongo
ai ki a ia? 21 Ko etahi i mea, Ehara
enei i nga kupu a te tangata e nohoia
ana e te rewera. E ahei koia i te re-
wera te mea i nga kanohi o nga matapo
kia kite?
22 A i Hiruharama ano tenei, i te
hākari horohoronga, i te mea ko te
hotoke. 23 E haereere ana a Ihu i
te temepara i te whakamahau o Horo-
mona. 24 Na, ka karapotia ia e nga
Hurai, a ka mea ratou ki a ia, Kia
pehea te roa o tau mahi whakaruarua
i o matou ngakau? Ki te mea ko te
Karaiti koe, korerotia matanuitia mai
ki a matou. 25 Ka whakahoki a Ihu
ki a ratou, Kua korerotia e ahau ki
a koutou, a kahore koutou e whakapono:
ko nga mahi e mahi nei ahau i runga i
te ingoa o toku Matua, ko enei hei kai
whakaatu moku. 26 Otira e kore kou-
tou e whakapono, no te mea ehara
koutou i te hipi naku, ko taku hoki
ia i mea ai ki a koutou. 27 E rongo
ana aku hipi ki toku reo, a e mātau
ana ahau ki a ratou, e aru ana hoki
ratou i a au: 28 A e hoatu ana e ahau
ki a ratou he oranga tonutanga; e kore
ano ratou e ngaro ake ake, e kore
ano tetahi e tango i a ratou i roto
i toku ringa. 29 Nui atu i te katoa
toku Matua, nana nei *ratou* i homai
ki a au; e kore ano *ratou* e taea e
tetahi te tango i roto i te ringa o toku
Matua. 30 Ko ahau ko te Matua, ko-
tahi maua. 31 Katahi ka mau ano
nga Hurai ki te kohatu hei aki ki a ia.
32 Ka whakahokia e Ihu ki a ratou,
He maha nga mahi pai kua whakaki-
tea nei e ahau ki a koutou, he mea
na toku Matua; mo tehea o aua mahi
ka akina ai ahau e koutou? 33 Ka

whakahokia e nga Hurai ki a ia, ka
mea, Ehara te mahi pai i te mea e
akina ai koe; engari mo te kohukohu;
mo te mea hoki ko koe tangata nei
ano, e whakaatua na i a koe. 34 Ka
whakahokia e Ihu ki a ratou, Kahore
ranei i tuhituhia i roto i ta koutou ture,
I mea ahau, He atua koutou? 35 Ki
te huaina e ia he atua te hunga i tae
mai nei te kupu a te Atua ki a ratou,
a e kore e taea te whakakahore te
karaipiture; 36 E mea ana oti koutou
ki ta te Matua i whakatapu ai, i tono
mai ai hoki ki te ao, E kohukohu ana
koe; noku i mea, Ko te Tama ahau
a te Atua? 37 Ki te kore ahau e mahi
i nga mahi a toku Matua, aua ahau e
whakaponohia. 38 Tena ki te mahi
ahau, ahakoa kahore koutou e whakapono
ki a au, whakaponohia nga mahi: kia
mātau ai koutou, kia whakapono ai, ko
te Matua kei roto i a au, me ahau hoki
kei roto i a ia. 39 Na, ka whai ano
ratou kia hopukia ia: heoi puta atu
ana ia i o ratou ringa;

40 Na, ka haere ano ia ki tera taha
o Horano, ki te wahi i mātua iriiri ai
a Hoani; a noho ana i reira. 41 A
he tokomaha i haere ki a ia; i mea
ratou, Kihai a Hoani i mahi i tetahi
merekara: he pono ia nga mea katoa
i korerotia e Hoani mo tenei. 42 A
he tokomaha o reira i whakapono ki
a ia.

UPOKO 11.

Ko Raharuhi. 47 Ta Kaiapa ma mona. 49 poropititanga mona. 54 Rapu kuu ana.

NA, kei te mate tetahi tangata, a
Raharuhi o Petani kāinga o Meri
raua ko tona tuakana ko Māta. 2 (Ko
taua Meri ia nāna nei i whakawahi
te Ariki ki te hinu, i muru hoki i ona
waewae ki ona makawe; he tungane
nona a Raharuhi i mate nei.) 3 Na,
ka tono tangata mai nga tuāhine ki
a ia, ka mea, E te Ariki, tenei kei
te mate tau tangata e aroha nei. 4
Te rongonga o Ihu, ka mea ia, Ehara
tenei i te mate e mate rawa ai ia,
engari hei mea mo te kororia o te
Atua; ma tenei hoki ka whai kororia
ai te Tama a te Atua. 5 Na, i aroha
a Ihu ki a Māta, raua ko tona teina,
ki a Raharuhi hoki. 6 Ano ka rongo
ia ki tona matenga, e rua ona ra i noho
ai ki taua wahi ra ano. 7 Muri iho i
tenei ka mea ia ki ana akonga, Tatou
ka haere ano ki Huria. 8 Ka mea nga
akonga ki a ia, E te Kai whakaako, i
whai nga Hurai i mua tata ake nei
kia akina koe ki te kohatu; a e haere
atu ano koe ki reira? 9 Ka whakahokia
e Ihu, He teka ianei tekau ma rua
nga haora o te ra? Ki te haere tetahi
i te awatea, e kore ia e tūtuki, no te
mea e kite ana ia i te māramatanga o
tenei ao. 10 Tena ka haere tetahi i
te po, ka tūtuki ia, no te mea kahore
he whakamarama i roto i a ia. 11 Ka
korerotia anei mea e ia: na, muri iho
ka mea ia ki a ratou, Kei te moe to
tatou hoa a Raharuhi; otiia ka haere
ahau ki te whakaara i a ia i te
moe. 12 Na, ko te meatanga a ana
akonga, E te Ariki, me he mea kei
te moe ia, e ora. 13 Kaore ko tona
matenga ta Ihu i korero ai: ko ratou
ia i mea, mo te takotoranga ina moe
tana korero. 14 Katahi, ka mea nui
a Ihu ki a ratou, Kua mate a Raharuhi.
15 A e hari ana ahau, he whakaaro
hoki ki a koutou, no te mea kahore ahau
i reira, kia whakapono ai koutou; ahakoa
ra kia haere tatou ki a ia. 16 Na,
ka mea a Tamati, e karangatia nei ko
Ririmu, ki ona hoa akonga, Kia haere
ano tatou, kia mate tahi me ia.

17 Na, te taenga atu o Ihu, rokohanga
atu e wha ona ra i roto i te urupa.
18 Na, e tata ana Petani ki Hiruharama,
kotahi pea tekau ma rima paronga:
19 A he tokomaha nga Hurai i tae
mai ki a Māta raua ko Meri, ki te whakamarie
i a raua mo to raua tungane.
20 A, te rongonga o Māta, tena a Ihu te
haere mai na, ka whakatau i a ia: ko
Meri ia i noho i roto i te whare. 21 Na,
ka mea a Māta ki a Ihu, E te Ariki,
me i konei koe, kihai i mate toku tungane.
22 Heoi e mātau nei ano ahau,
ko tau e inoi ai ki te Atua, e homai e
te Atua ki a koe. 23 Ka mea a Ihu
ki a ia, E ara ano to tungane. 24
Ka mea a Māta ki a ia, Ka mātau
ahau e ara ano ia i te aranga a te
ra whakamutunga. 25 Ka mea a
Ihu ki a ia, Ko ahau te aranga me
te ora: ko ia e whakapono ana ki a
au, ahakoa kua mate, e ora ano: 26
E kore ano e mate ake ake nga tāngata
katoa e ora ana, a e whakapono
ana ki a au. E whakapono ana ranei
koe ki tenei? 27 Ka mea ia ki a ia,
Ae, e te Ariki: e whakapono ana ahau,
ko te Karaiti koe, ko te Tama a te Atua,
e haere mai ana ki te ao. 28 A ka
mutu enei korero ana, ka haere, ka
karanga puku i tona teina i a Meri,
ka mea, Kua tae mai te Kai whakaako,
a e karanga ana ki a koe. 29 Ano

ka rongo ia, hohoro tonu te whakatika
a haere mai ana ki a ia. 30 Na, ka-
hore a Ihu i tomo noa ki te kāinga;
heoi kei taua wahi ano ia i tutaki
ai a Māta ki a ia. 31 A, te kitenga o
nga Hurai e noho ana ki a ia i roto
i te whare, e whakamarie ana i a ia,
ka hohoro a Meri te whakatika, te puta
ki waho, ka aru ratou i a ia, ka mea, E
haere ana ia ki te urupa, ki reira tangi
ai. 32 Ano ka tae a Meri ki te wahi
kei reira nei a Ihu, a ka kite i a ia, ka
takoto ki ona waewae, ka mea ki a ia,
E te Ariki, me i konei koe, kihai i mate
toku tungane. 33 Ano ka kite a Ihu
i a ia e tangi ana, me nga Hurai i
haere tahi mai me ia e tangi ana, ka
ngunguru ia, ara, tona wairua, ka koingo,
34 A ka mea, I whakatakotoria ia e
koutou ki hea? Ka mea ratou ki a ia,
E te Ariki, haere mai kia kite. 35 Ta-
ngi ana a Ihu. 36 Na, ka mea nga
Hurai, Nana, tona aroha ki a ia! 37
Na, ka mea etahi o ratou, He kai wha-
katitiro tenei i nga kanohi o te matapo,
a kahore ranei i taea e ia te mea i tenei
tangata kia kaua e mate? 38 Na, ka
ngunguru ano a Ihu i roto i a ia, ka
haere ki te urupa. He ana ia, kua oti
te pa ki te kohatu. 39 Ka mea a Ihu,
Tangohia te kohatu. Ka mea ki a ia a
Māta tuahine o te tupapaku, E te Ariki,
kua piro noa ake ia: ko te *po* wha hoki
tenei. 40 Ano ra ko Ihu ki a ia, Kihai
koia ahau i mea ki a koe, Ki te whaka-
pono koe, e kite koe i te kororia o te
Atua? 41 Na, ka tangohia e ratou te
kohatu i te wahi i takoto ai te tupapaku.
Na, ka ara ake nga kanohi o Ihu, ka
mea ia, E Pa, ko taku whakawhetai
tenei ki a koe, mou i whakarongo ki
a au. 42 I mahara ano ahau e rongo
tonu ana koe ki a au: heoi he whakaaro
ki te hunga e tu mai nei i korero ai
ahau, kia whakapono ai ratou, nau ahau
i tono mai. 43 Ano ka penei tana ki
atu, he nui tona reo ki te karanga, E
Raharuhi, puta mai. 44 Na, ko te puta-
nga mai o te tupapaku, he mea here nga
ringa me nga waewae ki nga takai:
he mea takai tona mata ki te tauera.
Ka mea a Ihu ki a ratou, Wetekia,
tukua kia haere.

45 Na, he tokomaha nga Hurai i
haere mai nei ki a Meri, a, to ratou kite-
nga i nga mea i mea ai a Ihu, ka wha-
kapono ki a ia. 46 Ko etahi o ratou i
haere ki nga Parihi, i korero ki a
ratou i nga mea i mea ai a Ihu.

47 Na, ka whakaminea he runanga
e nga tohunga nui ratou ko nga Parihi,
a ka mea, Kei te aha tatou nei? he ma-
ha hoki nga merekara e meatia nei e
tenei tangata. 48 Ki te penei ta tatou
tuku i a ia, ka whakapono katoa ki a ia:
a ka haere mai nga Roma, ka tango i to
tatou kāinga, i to tatou iwi. 49 Na, ko
tetahi o ratou, ko Kaiapa, ko te tohunga
nui o ia tau, ka mea ki a ratou, kahore
koutou e mātau ki tetahi mea, 50 Tē
whakaaro, he pai mo tatou ki te mate te
tangata kotahi mo te iwi, a kahore e
ngaro te iwi katoa. 51 Na, ehara tenei
korero i te mea nāna ake: engari ko te
tohunga nui ia mo tera tau, a ka poro-
piti, kia mate a Ihu mo taua iwi; 52 A
haunga taua iwi anake, engari kia wha-
kaminea kia kotahi nga tamariki a te
Atua kua marara noa atu. 53 No taua
ra ake ano ka runanga ratou kia whaka-
matea ia.

54 Koia i mutu ai te haere matanui o
Ihu i roto i nga Hurai. Heoi haere atu
ana ia i reira ki te wahi e tata ana ki te
koraha, ki tetahi pa ko Eperaima te ingoa,
a noho ana i reira ratou ko ana akonga.

55 Na, kua tata te kapenga a nga
Hurai: a he tokomaha i haere atu i
taua whenua i mua o te kapenga ki
Hiruharama, ki te pure i a ratou. 56
Na, ka rapu ratou i a Ihu, a ka korero-
rero ki a ratou ano, i a ratou e tu ana
i te temepara, E pehea ana a koutou
whakaaro? e kore ranei ia e haere mai
ki te hākari? 57 Na, kua takoto te
tikanga a nga tohunga nui ratou ko nga
Parihi, ki te mātau tetahi tangata ki te
wahi e noho ai ia, me whakaatu, kia
hopukia ai ia e ratou.

UPOKO 12.

Ta Meri whakawahinga. 12 *Haere nui ana a
Ihu ki Hiruharama.* 20 *Nga Kariki.* 37
Pakeke tonu nga Hurai. 44 *Ta Ihu ki a
ratou.*

NA, e ono nga ra i mua ake o te ka-
penga ka haere a Ihu ki Petani,
kei reira nei a Raharuhi i mate ra, i
whakaarahia ake nei e ia i te hunga
mate. 2 A taka ana e ratou he hapa
māna ki reira, ko Māta te kai taka: ko
Raharuhi tetahi o te hunga i noho tahi
me ia. 3 Na, ka mau a Meri ki tetahi
pauna hinu kakara, he tino nara, he mea
utu nui, a whakawahia ana e ia nga
waewae o Ihu, me te muru ano i ona
waewae ki ona makawe; kī noa te
whare i te kakara o te hinu. 4 Na, ka
mea tetahi o ana akonga, a Hura Ika-
riote *tama* a Haimona, tenei meake nei

tuku i a ia, 5 He aha tenei hinu tē hokoa ai ki nga pene e toru rau, ka hoatu ai ki te hunga rawakore? 6 I korerotia ai tenei e ia, ehara i te mea he whakaaro nona ki te hunga rawakore; erangi no te mea he tahae ia, i a ia hoki te putea, ko ia hoki hei mau i nga mea i whaongia *ki roto*. 7 Na, ko te meatanga a Ihu, Waiho ra u ana: i tohungia tenei e ia mo te ra o toku tanumanga. 8 Kei a koutou hoki nga rawakore i nga wa katoa; ko au ia e kore e noho tonu i a koutou.

9 He tokomaha o nga Hurai i mātau, kei reira *a Ihu:* a haere mai ana, ehara i te mea mo Ihu anake, erangi kia kite hoki i a Raharuhi, i whakaarahia e ia i te hunga mate. 10 Otira kua takoto te whakaaro a nga tohunga nui kia whakamatea ano a Raharuhi; 11 Nana hoki i tokomaha ai nga Hurai i haere, i whakapono ki a Ihu.

12 I te aonga ake ka rongo te mano tini i haere mai nei ki te hākari, e haere mai ana a Ihu ki Hiruharama, 13 Ka mau ratou ki nga manga nikau, haere ana ki te whakatau i a ia, me te karanga, Ohana: ka whakapaingia te Kingi o Iharaira e haere mai ana i runga i te ingoa o te Ariki. 14 Ano ka kite a Ihu i tetahi kuao kaihe, ka noho ia i runga; ka pera ano me te mea i tuhituhia, 15 Kaua e mataku, e te tamahine o Hiona: na, kei te haere mai tou Kingi, e noho ana i runga i te kuao kaihe. 16 Otiia kihai ana akonga i mātau wawe ki anei mea: engari ka oti a Ihu te whakakororia, katahi ratou ka mahara kua tuhituhia enei mea mona, a kua meinga ano enei mea ki a ia. 17 I whakaae ano te hunga i tona taha i tana karangatanga i a Raharuhi i roto i te urupa, i tana whakaarahanga hoki i a ia i te hunga mate. 18 Na konei hoki te mano i whakatau ai i a ia, i rongo hoki ratou, kua meinga tenei merekara e ia. 19 Na, ka mea nga Parihi ki a ratou ano, Ka kite ranei koutou kahore a koutou wahi? na, kua riro te ao ki te whai i a ia.

20 Na, he Kariki etahi o te hunga i haere mai ki te hākari ki te karakia: 21 A haere mai ana enei ki a Piripi o Petahaira o Kariri, a ki ana ki a ia, mea atu ana, E kara, e hiahia ana matou kia kite i a Ihu. 22 Haere ana a Piripi, korero ana ki a Anaru: na Anaru ano raua ko Piripi i korero ki a Ihu. 23 Ka ki a Ihu ki a raua, ka mea, Kua tae mai te haora e whakakororiatia ai te Tama a te tangata. 24 He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, Ki te kore tetahi pata witi e marere ki te oneone, a e pirau, ka takoto ko ia anake: tena ki te pirau, he nui ona hua. 25 Ki te aroha tetahi ki te ora, ka mate ano ia; a ki te kino tetahi ki te ora i tenei ao, ka tūturu ki a ia te ora ake ake. 26 Ki te mea tetahi ko ia hei kai mahi maku, me aru ahau e ia: a, te wahi e noho ai ahau, ko reira ano taku kai mahi: a ki te mahi tetahi i aku mahi, ma toku Matua ia e whakahonore. 27 Kua pouri tenei toku wairua; a kia pehea atu ahau? E Pa, whakaorangia ahau i tenei wa: otira ko te mea tenei i haere mai ai ahau ki tenei wa. 28 E Pa, whakakororiatia tou ingoa. Na, ka puta he reo i te rangi, Kua whakakororiatia e ahau, a e whakakororiatia ano. 29 A, te rongonga o nga tāngata e tu ana *i reira*, ka mea, He whatitiri: ko etahi i mea, Kua korero tetahi anahera ki a ia. 30 Ka whakahokia e Ihu, ka mea, Ehara tenei reo i puta mai nei i te mea moku, engari mo koutou. 31 Ko aianei te whakawa mo tenei ao: ko aianei makā ai te rangatira o tenei ao ki waho. 32 A ki te whakairihia ake ahau ki runga i te whenua, maku nga tāngata katoa e kukume ki a au. 33 I penei ia hei whakaatu i te mate e mate ai ia. 34 Ka whakahokia e te mano ki a ia, Kua rongo matou ki ta te ture, e ora tonu ana a te Karaiti: a he aha tau e mea, Me whakairi te Tama a te tangata? Ko wai koia tenei Tama a te tangata? 35 Ano ra ko Ihu ki a ratou, He wahi iti nei te maunga o te māramatanga i roto i a koutou. Haere ra i te mea e whai māramatanga ana koutou, kei rokohina koutou e te pouri: ko ia hoki e haere ana i te pouri e kore e kite i te wahi e haere ai ia. 36 I te mea kei a koutou te māramatanga, me whakapono ki te māramatanga, kia meinga ai koutou he tamariki na te māramatanga.

I korerotia e Ihu enei mea, a haere ana, huna ana i a ia, *kei kitea* e ratou. 37 Heoi ahakoa i meatia e ia aua merekara maha ki to ratou aroaro, kihai ratou i whakapono ki a ia: 38 I rite ai te korero a Ihaia poropiti, tana i mea ai,

E te Ariki, ko wai i whakapono ki ta matou korero?
I whakakitea hoki ki a wai te ringa o te Ariki?

39 Koia hoki ratou tē ahei ai te whakapono, kua mea nei hoki a Ihaia,
40 I whakamatapotia e ia o ratou kanohi, i whakapakeketia o ratou

ngakau; kei kite nga kanohi, kei mātau hoki te ngakau,
Kei tahuri ratou,
A ka whakaorangia e ahau.
41 I korerotia enei mea e Ihaia, i te wa i kite ai ia i tona kororia, i puaki ai hoki tana kupu mona. 42 He ahakoa ra he tokomaha ano nga rangatira i whakapono ki a ia; otira kihai i whakaae *ki a ia*, he whakaaro hoki ki nga Parihi, kei peia ratou ki waho o te whare karakia: 43 Ko ta te tangata honore hoki ta ratou i rawe ai, a kapea ake ta te Atua honore.

44 Na, ka karanga a Ihu, ka mea, Ki te whakapono tetahi ki a au, ehara ahau i tana i whakapono mai ai, engari ko toku kai tono mai. 45 A ko ia e kite ana i a au, e kite ana hoki i toku kai tono mai. 46 Kua tae mai nei ahau hei whakamarama mo te ao, kei noho i te pouri tetahi e whakapono ana ki a au. 47 Na, ki te rongo tetahi ki aku kupu, a e kore e whakapono, e kore ahau e whakahe i a ia: kihai hoki ahau i haere mai ki te whakahe i te ao, engari ki te whakaora i te ao. 48 Ko ia e whakakahore ana ki a au, a e kore e tango ki aku kupu, tena ano te kai whakahe mona; te kupu i korerotia e ahau, ko tena hei whakahe mona a te ra whakamutunga. 49 No te mea ehara i a au ake aku korero; engari na te Matua i tonoa mai ai ahau, nana i tuku mai te ture ki a au, mo taku e korero ai, mo taku e ki ai. 50 A e mahara ana ano ahau he oranga tonutanga tana ture: na, aku e korero nei, rite tonu ki ta te Matua i mea mai ai ki a au taku korero.

UPOKO 13.

Horoinga i nga waewae, me tana ako. 18 *Mo Hura.* 31 *Kia aroha.* 36 *Ki a Pita.*

NA, i mua ake o te hākari o te kapenga, ka mahara a Ihu kua taka tana wa e haere atu ai ia i tenei ao ki te Matua; aroha ana ia ki ona o te ao nei, arohaina ana ratou taea noatia te mutunga. 2 Na, te mutunga o te hapa, kua whakamaharatia noatia ake ano hoki e te rewera te ngakau o Hura Ikariote, *tama* a Haimona, kia tukua ia; 3 A ka mahara a Ihu kua oti nga mea katoa te homai e te Matua ki ona ringa, a i haere mai ia i te Atua, a e hoki atu ana ki te Atua; 4 Ka whakatika ia i te hapa, ka whakarere i ona kakahu; ka mau ki te tauera, ka whitiki i a ia. 5 Me i reira ka ringihia e ia he wai ki te pehana, a ka anga ka horoi i nga waewae o nga akonga, ka muru hoki ki te tauera i whitikiria ai ia. 6 A, tona haerenga ki a Haimona Pita; ka mea tera ki a ia, E te Ariki, e horoi ana koe i oku waewae? 7 Ka whakahokia e Ihu, ka mea ki a ia, E kore koe e mātau aianei ki taku e mea nei: otira e mātau koe a mua ake nei. 8 Ka mea a Pita ki a ia, E kore rawa koe e horoi i oku waewae. Ka whakahokia e Ihu ki a ia, Ki te kore ahau e horoi i a koe, kahore āu wahi i roto i a au. 9 Ka mea a Haimona Pita ki a ia, E te Ariki, aua ra ko oku waewae anake, engari ko oku ringa me toku mātenga. 10 Ka mea a Ihu ki a ia, Ki te mea i te horoi tetahi, kahore atu he aha mana, ko te horoi anake i ona waewae, e ma katoa ana hoki ia: a e ma ana ano koutou; he teka ia te katoa. 11 I mohio hoki ia ki te tangata e tukua ai ia; koia ia i mea ai, Kahore koutou katoa i ma.

12 A ka oti o ratou waewae te horoi, a ka mau ia ki ona kakahu, ka noho ano, na, ka mea ki a ratou, E mātau ana ranei koutou ki taku i mea nei ki a koutou? 13 E karangatia ana ahau e koutou, E te Kai whakaako, E te Ariki: a e tika ana ano ta koutou korero; ko ahau hoki *ia*. 14 Na, kua horoia nei o koutou waewae e ahau e *to koutou* Ariki, e *to koutou* Kai whakaako; me horoi ano hoki e koutou nga waewae o tetahi o o tetahi. 15 Kua hoatu nei hoki e ahau he tauira ma koutou, kia rite ai ta koutou mahi ki taku i mea nei ki a koutou. 16 He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, Kahore te pononga i nui ake i tona rangatira; e kore ano te tangata i tonoa e nui atu i tona kai tono. 17 Ki te mātau koutou ki enei mea, ka koa ki te meatia e koutou. 18 Ehara taku i te korero mo koutou katoa: e mātau ana ahau ki aku i whiriwhiri ai: otira kia rite ai te karaipiture, Ko ia e kai taro tahi nei maua kua hiki ake tona rekereke ki a au. 19 Na, ka korerotia nei e ahau ki a koutou i te mea kahore ano i puta noa, mo te puta rawa mai, kia whakapono ai koutou, ko ahau *ia*. 20 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ki te tango tetahi ki taku e tono ai, e tango ana ia i a au; a ki te tango tetahi i a au, e tango ana ki toku kai tono mai.

21 Ano ka korerotia e Ihu enei mea, ka pouri tona wairua, a ka korero ia, ka mea, He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, ma tetahi o koutou ahau e tuku. 22 Na, ka titiro nga ako-

nga tetahi ki tetahi, ka pohehe, ko wai
ranei tana i korero ai. 23 Na, i te wha-
kawhirinaki ki te uma o Ihu tetahi o ana
akonga, ta Ihu hoki i aroha ai. 24 Na,
ka tungou a Haimona Pita ki a ia kia ui
atu, ko wai ranei tana i korero ai. 25
Na, ka takoto atu ia ki te uma o Ihu, a
ka mea ki a ia, E te Ariki, ko wai koia?
26 Ka whakahokia e Ihu, Ko te tangata
e hoatu ai e ahau te maramara taro ki a
ia, ina toua iho e ahau. Ano ka toua
iho e ia te maramara taro, ka hoatu ki a
Hura Ikariote *tama* a Haimona. 27 A
muri iho i te maramara taro, ka tomo a
Hatana ki roto ki a ia. Na, ka mea a
Ihu ki a ia, Eahua te mea i tau e mea ai.
28 Kahore ia tetahi o te hunga i taua
hapa i mātau mo te aha tenei i kore-
rotia nei e ia ki a ia. 29 I mea hoki
etahi, no te mea i a Hura te putea, koia
a Ihu i mea ai ki a ia, Hokoa nga mea
ma tatou mo te hākari; kia hoatu ranei
tetahi mea ma nga rawakore. 30 Na,
ka tangohia e ia te maramara taro, haere
tonu atu ki waho: he po ano hoki.

31 A, tona rironga ki waho, ka mea
a Ihu, Katahi te Tama a te tangata
ka whakakororiatia, a ka whai kororia
ano te Atua i a ia. 32 Ki te whai
kororia te Atua i a ia, ka whai kororia
ano ia i roto i te Atua ake, ina, ka ho-
horo ia te whakakororia e ia. 33 E nga
tamariki, poto kau nei taku noho i a
koutou. Tera koutou e rapu i a au: a
ko taku i mea ai ki nga Hurai, E kore
koutou e ahei te haere ake ki te wahi e
haere ai ahau; ko taku kupu ano
tena ki a koutou. 34 He ture hou taku
ka hoatu nei ki a koutou, Kia aroha kou-
tou tetahi ki tetahi; kia rite ki toku
aroha ki a koutou, waihoki kia aroha
koutou tetahi ki tetahi. 35 Ma konei
ka mātau ai te katoa, he akonga koutou
naku, me ka aroha koutou tetahi ki
tetahi.

36 Ka mea a Haimona Pita ki a ia,
E te Ariki, e haere ana koe ki hea? Ka
whakahokia e Ihu ki a ia, E kore koe e
ahei te aru i a au aianei ki te wahi e
haere atu nei ahau; a mua ia ka aru koe
i a au. 37 Ka mea a Pita ki a ia, E te
Ariki, he aha ahau tē aru ai i a koe
aianei? Ka tuku ahau i a au kia
mate, he whakaaro naku ki a koe. 38
Ka whakahokia e Ihu ki a ia, E tuku
oti koe i a koe ki te mate, he whakaaro
nau ki a au? He pono, he pono taku e
mea nei ki a koe, E kore e tangi te
tikaokao, kia toru ra ano āu whakaka-
horetanga ki a au.

UPOKO 14.

Tana whakamarie. 6 *Ko ia te ara, aha, aha.*
16 *Mo te Wairua.* 27 *Mo tana rangimarie.*

KEI pouri o koutou ngakau: e wha-
kapono ana koutou ki te Atua,
whakapono hoki ki a au. 2 He ma-
ha nga nohoanga i roto i te whare o
toku Matua: me he kahore, kua kore-
rotia e ahau ki a koutou. Ka haere
ahau ki te mea i tetahi wahi hei tuku-
nga ake mo koutou. 3 A ki te haere
ahau ki te mea wahi hei tukunga ake
mo koutou, ka haere mai ano ahau, ki te
tango i a koutou ki a au; kia noho ai
hoki koutou ki te wahi e noho ai ahau.
4 Na, e mātau ana koutou ki te wahi e
haere atu nei ahau, e mātau ana ano
hoki ki te huarahi. 5 Ka mea a Tamati
ki a ia, E te Ariki, kahore matou e
mātau ki te wahi e haere na koe; me
pehea ka mātau ai matou ki te huarahi?
6 Ka mea a Ihu ki a ia, Ko ahau te
huarahi, te pono, me te ora: e kore
rawa tetahi tangata e haere ake ki te
Matua, ki te kahore ahau. 7 Me i mā-
tau koutou ki a au, kua mātau ano ki
toku Matua: na, i enei ake wa ka mo-
hio koutou ki a ia, kua kite ano hoki i a
ia. 8 Ka mea a Piripi ki a ia, E te Ari-
ki, whakakitea te Matua ki a matou, a
ka tatu o matou *ngakau*. 9 Ka mea a
Ihu ki a ia, Roa noa atu toku nohoanga i
a koutou, a kahore ano koe i mātau noa
ki a au, e Piripi? Ko ia kua kite i a
au kua kite hoki i te Matua; a he aha
koe ka mea ai, Whakakitea te Ma-
tua ki a matou? 10 E kore ianei koe e
whakapono, ko ahau kei roto i te Matua,
a ko te Matua kei roto i a au? ko nga
kupu e korero nei ahau ki a koutou,
ehara i te korero naku ake: engari na te
Matua e noho ana i roto i a au, ko ia te
mea ana i nga mahi. 11 Whakapono
mai ki a au, kei roto ahau i te Matua, a
ko te Matua kei roto i a au: a ki te ka-
hore, whakaaro ki nga mahi, ka whaka-
pono ai ki a au. 12 He pono, he pono
taku e mea atu nei ki a koutou, Ki te
whakapono tetahi ki a au, ko nga mahi e
mea nei ahau, e meinga ano e ia; a
nui atu i anei āna e mea ai; no te mea e
haere ana ahau ki toku Matua. 13
A ko ta koutou e inoi ai i runga i toku
ingoa, e meatia tenei e ahau, kia whai
kororia ai te Matua i te Tama. 14 Ki
te inoia tetahi mea e koutou i runga i
toku ingoa, maku e whakamana mai.
15 Ki te aroha koutou ki a au, kia mau

ki aku ture. 16 A ka inoi ahau ki
te Matua, a māna e homai ki a koutou
tetahi atu Kai whakamarie, hei noho
tonu ki a koutou; 17 Te Wairua o te
pono; e kore nei e riro i te ao, no te
mea e kore e kite i a ia, e kore ano
e mātau ki a ia: otira e mātau ana kou-
tou ki a ia; kei a koutou hoki ia e noho
ana, a ka noho ano i roto i a koutou.
18 E kore koutou e waiho pani e ahau:
e haere mai ano ahau ki a koutou. 19
Taro ake a heoi ano kitenga o te ao i a
au; ko koutou ia e kite i a au: e ora
ana ahau, a ka ora ano koutou. 20
A taua ra koutou mātau ai kei roto
ahau i toku Matua, a ko koutou kei roto
i a au, me ahau hoki kei roto i a koutou.
21 Te tangata kei a ia nei aku ture, a e
puritia ana e ia, ko ia te aroha ana ki a
au: a ki te aroha tetahi ki a au, ka
arohaina ia e toku Matua, a ka aroha
ahau ki a ia, ka whakaatu i a au ki
a ia. 22 Ka mea a Hura ki a ia, hau-
nga a Ikariote, E te Ariki, me pehea tau
whakaatu i a koe ki a matou, a kahore
ki te ao? 23 Ka whakahokia e Ihu, ka
mea ki a ia, Ki te aroha tetahi ki a au, e
puritia e ia taku kupu: a ka arohaina ia
e toku Matua, ka haere atu maua ki a ia,
ka noho tonu ki a ia. 24 Ki te kahore
tetahi e aroha ki a au, e kore e puritia e
ia aku kupu: na, ehara i a au ake te
kupu e rongo nei koutou, engari na te
Matua i tonoa mai ai ahau.

25 Kua korerotia nei e ahau anei
mea ki a koutou, i a au e noho nei i a
koutou. 26 Na, te Kai whakamarie, te
Wairua Tapu, e tonoa mai e te Matua i
runga i toku ingoa, māna koutou e wha-
kaako ki nga mea katoa, māna koutou e
whakamahara ki nga mea katoa kua ko-
rerotia nei e ahau ki a koutou. 27 He
rangimarie taku e waiho nei ki a koutou,
tenei taku rangimarie te hoatu nei e ahau
ki a koutou; e kore e rite ki ta te ao
hoatutanga taku hoatutanga ki a kou-
tou. Kei pouri o koutou ngakau, kei
mataku. 28 Kua rongo na koutou ki
taku i mea ai ki a koutou, E haere ana
ahau, a ka hoki mai ano ki a koutou.
Me i aroha koutou ki a au, kua hari
koutou, noku i mea, E haere ana ahau
ki te Matua: e nui ana hoki toku Matua
i a au. 29 Na, kua korero nei ahau
ki a koutou, i te mea kahore ano i puta,
mo te puta rawa mai, ka whakapono
koutou. 30 E kore e maha ake aku
korero ki a koutou: e haere mai ana
hoki te ariki o tenei ao, a kahore ana
wahi i roto i a au; 31 Otira kia mātau
ai te ao, e aroha ana ahau ki te Matua;
a ko ta te Matua i whakahau mai ai ki a
au, ko taku tena e mea nei. Whakatika,
ka haere atu tatou i konei.

UPOKO 15.

Te Waina. 18 *Kia u ina tukinotia.* 26 *Kai Whakamarie.*

KO ahau te waina pono, ko toku
Matua te kai mahi. 2 Ko nga
manga katoa i roto i a au e kore e whai
hua, e tangohia e ia: a nga *manga* katoa
e whai hua ana, ka whakapaia e ia, kia
maha atu ai ona hua. 3 Na, kua ma
tenei koutou i te kupu i korerotia e ahau
ki a koutou. 4 Kia u koutou ki roto ki
a au, me ahau hoki i roto i a koutou.
Ka rite hoki ki te manga e kore e whai
hua ko ia anake, ki te kahore e u ki te
waina; e kore ano hoki koutou, ki te
kore e u ki roto ki a au. 5 Ko ahau
te waina, ko koutou nga manga: ki te
u tetahi ki roto ki a au, me ahau hoki i
roto i a ia, ka maha o tera hua: ki te
motu ke hoki i ahau, e kore tetahi mea e
taea e koutou. 6 Ki te kore e u tetahi
ki roto ki a au, ka makā atu ia, ano he
manga, a ka maroke; na, ka kohikohia,
ka makā ki te kapura, ka tahuna. 7 Ki
te u koutou ki roto ki a au, a ka u ano
aku kupu i roto i a koutou, e inoia e
koutou ta koutou e pai ai, a ka meatia
ma koutou. 8 Ka whakakororiatia toku
Matua ki te penei, ki te whai hua maha
koutou: a ka meinga koutou he akonga
naku. 9 Rite tonu ki to te Matua aroha
ki a au toku aroha ki a koutou: kia
u ki toku aroha. 10 Ki te pupuri
koutou i aku ture, ka u koutou ki toku
aroha: me ahau hoki kua pupuri nei i
nga ture a toku Matua, a ka u nei
ki tona aroha. 11 Kua korerotia anei
mea e ahau ki a koutou, kia pumau ai
toku koa i roto i a koutou, kia nui rawa
ai ano to koutou koa. 12 Ko taku
ture tenei, Kia aroha koutou tetahi ki
tetahi, me ahau hoki kua aroha nei ki a
koutou. 13 Kahore he aroha o tetahi i
rahi ake i tenei, ara, kia tuku te tangata
i a ia ano kia mate mo ona hoa. 14 Ko
koutou oku hoa, ki te meatia e koutou
aku e whakahau nei ki a koutou. 15
Heoi ano taku meatanga he pononga
koutou; e kore hoki te pononga e mohio
ki ta tona ariki e mea ai: engari kua
oti koutou te hua e au hei hoa; ko aku
mea katoa hoki i rongo ai ahau ki toku
Matua, kua oti te whakakite e ahau
ki a koutou. 16 Kahore koutou i whiri-
whiri i a au, engari naku koutou i whiri-

whiri, a naku ano koutou i mea kia haere
kia whai hua, kia mau tonu hoki o kou-
tou hua: a ko ta koutou e inoi ai ki te
Matua i runga i toku ingoa, ka hoatu
ki a koutou. 17 Ko aku whakahau
enei ki a koutou, kia aroha koutou
tetahi ki tetahi. 18 Ki te mea e kino-
ngia ana koutou e te ao, e mohio ana
koutou i kinongia ahau i mua i a koutou.
19 Ki te mea no te ao koutou, e aroha-
ina e te ao ona: tena ko tenei ehara nei
koutou i te ao, a naku ano koutou i
whiriwhiri i roto i te ao, koia te ao ka
kino ai ki a koutou. 20 Kia mahara ki
te kupu i korero ai ahau ki a koutou, E
kore te pononga e rahi ake i tona ariki.
Ki te mea i whakatoia ahau e ratou, ka
whakatoia ano koutou; ki te mea i
pupuri ratou i taku kupu, ka pupuri ano
ratou i ta koutou. 21 Otira e mea-
tia katoatia anei mea e ratou ki a kou-
tou he whakaaro ki toku ingoa, no te
mea kahore ratou i mohio ki toku kai
tono mai. 22 Me i kaua ahau te haere
mai, te korero ki a ratou, penei kahore o
ratou hara: tena ko tenei kahore a ratou
whakaoraora mo to ratou hara. 23 Te
tangata e whakakino ana ki a au, e
whakakino ana hoki ki toku Matua.
24 Me i kaua te mahia e ahau i roto
i a ratou nga mahi kahore i mahia e
tetahi atu, penei kahore o ratou hara:
tena ko tenei kua kite ratou, kua whaka-
kino ano hoki ki a maua ko toku Matua.
25 *Ma tenei* ia ka rite ai te kupu i
tuhituhia ki ta ratou ture, Kua kino noa
ratou ki a au. 26 Otiia ka tae mai te
Kai whakamarie e tonoa mai e ahau ki
a koutou i te Matua, te Wairua o te
pono, e puta mai ana i te Matua, ko ia
hei kai whakaatu moku: 27 Ko koutou
ano hei kai whakaatu, no te mea i
ahau koutou no te timatanga iho ra ano.

UPOKO 16.

Mo te tukinotanga ano. 7 Ta te kai whakamarie. 23 Te inoi i runga i tona ingoa. 33 Era atu kupu ana.

KUA korerotia e ahau enei mea ki a
koutou, kei hē koutou. 2 Ka peia
atu koutou i roto i nga whare karakia;
a meake puta te wa e mea ai nga kai
whakamate katoa i a koutou, he mahi
pai ta ratou ki te Atua. 3 Na, e meatia
enei mea ki a koutou, no te mea kahore
ratou i mohio ki te Matua, kahore hoki
ki a au. 4 Otiia kua korerotia anei mea
e ahau ki a koutou, mo te puta rawa mai
o taua wa, ka mahara koutou ki aua
mea, he mea korero naku ki a koutou.
Na, kihai enei mea i korerotia e ahau ki
a koutou i te timatanga, no te mea e
noho ana ahau i a koutou. 5 Na, e
haere ana tenei ahau ki toku kai tono
mai; a kahore tetahi o koutou i ui mai
ki a au, Ko hea koe? 6 Otira i taku
korerotanga nei i enei mea ki a koutou,
ka kī o koutou ngakau i te pouri. 7
Na, he pono taku korero ki a koutou;
Nui atu te pai mo koutou ki te haere
ahau: ki te kahore hoki ahau e haere, e
kore te Kai whakamarie e tae mai ki a
koutou; a ki te haere ahau, maku ia e
tono mai ki a koutou. 8 Na, ka tae
mai ia, māna e whakaatu ki te ao te
hara, te tika, me te whakawa: 9 Te
hara, mo ratou kahore e whakapono ki a
au; 10 Te tika, no te mea e haere ana
ahau ki toku Matua, a heoi ano to kou-
tou kitenga i a au; 11 Te whakawa,
no te mea kua whakatikaia te whaka-
wa mo te rangatira o tenei ao. 12
Tenei ake aku mea maha e korero ai
ahau ki a koutou, otiia e kore e taea e
koutou te mau aianei. 13 Na, ka tae
mai ia, te Wairua o te pono, māna kou-
tou e arahi ki te pono katoa: ehara hoki
tana i te korero nāna ake; engari ka
korerotia e ia nga mea e rongo ai ia:
māna hoki e whakakite ki a koutou nga
mea e puta mai ana. 14 Ka whaka-
kororiatia ahau e ia: ka tango hoki ia i
aku mea, a ka whakaaturia ki a kou-
tou. 15 Nga mea katoa a te Matua,
naku: koia ahau i mea ai, ka tangohia e
ia aku mea, a ka whakaaturia ki a
koutou. 16 Taro ake a e kore koutou e
kite i a au: a taro ake ano, ka kite kou-
tou i a au, no te mea ka haere ahau ki te
Matua. 17 Na, ka mea etahi o ana
akonga tetahi ki tetahi, He aha tenei e
mea nei ia ki a tatou, Taro ake a e
kore koutou e kite i a au: taro ake ano
ka kite ano koutou i a au: me tenei, No
te mea e haere ana ahau ki te Matua?
18 Na, ka mea ratou, He aha tenei e
mea nei ia, Taro ake? e kore tatou
e mātau ki tana e mea nei. 19 A i
mohio a Ihu e hiahia ana ratou ki te ui
atu ki a ia, a ka mea ki a ratou, E rapu
ana koutou ki a koutou ano ki taku i mea
ra, Taro ake a e kore koutou e kite i a
au: a, taro ake ano ka kite ano koutou
i a au? 20 He pono, he pono taku e
mea nei ki a koutou, Ka tangi koutou,
ka aue, ko te ao ia ka hari: e pouri ano
koutou, otira ka meinga to koutou pouri
hei hari. 21 I te mea ka whakama-
mae te wahine, ka pouri, no te mea ka
tae mai tona wa: ka whanau tana ta-

maiti, heoi ano maharatanga ki te mamae,
i te hari hoki, no te mea ka whanau he
tangata ki te ao. 22 Na, tenei koutou
te pouri nei: e kite ano ia ahau i a kou-
tou, a ka hari o koutou ngakau, e kore
hoki e tangohia i a koutou to koutou hari
e tetahi. 23 Na, i taua ra e kore koutou
e ui ki tetahi mea i a au. He pono, he
pono taku e mea nei ki a koutou, Ko
a koutou e inoi ai ki te Matua i
runga i toku ingoa, e homai e ia ki a
koutou. 24 Kahore ano i inoia noatia e
koutou tetahi mea i runga i toku ingoa:
inoia, a ka whiwhi koutou, kia tino nui
ai to koutou koa.
25 He mea whakarite taku korerota-
nga i enei mea ki a koutou: otiia meake
puta te wa e kore ai ahau e korero kupu
whakarite ki a koutou, engari ka mārama
taku korero ki a koutou mo te Matua.
26 A taua ra ka inoi koutou i runga i
toku ingoa; a e kore ahau e mea ki a
koutou, e inoi ahau ki te Matua mo
koutou: 27 E aroha ana hoki te Matua
ake ano ki a koutou, mo koutou hoki i
aroha ki a au, a i whakapono i haere mai
ahau i te Atua. 28 I haere mai ahau i
te Matua, a kua tae mai nei ki te ao: ka
mahue ano i a au te ao, a ka haere
ki te Matua. 29 Ka mea ana ako-
nga ki a ia, Na, kua mārama to korero,
ehara tau korero i te kupu whakarite. 30
Katahi matou ka mohio, tenei koe te
mohio nei ki nga mea katoa, a e kore e
mea ma tetahi e ui ki a koe: na konei
matou i whakapono ai i haere mai koe i
te Atua. 31 Ka whakahokia mai e Ihu
ki a ratou, Katahi koutou ka whaka-
pono? 32 Na, meake puta te wa, a
kua puta nei ano, e whakamararatia ai
koutou ki tana mea ki tana mea, a ka
waiho ko ahau anake; otiia he teka ko
ahau anake, no te mea kei a au nei te
Matua. 33 Kua korerotia e ahau anei
mea ki a koutou, kia whai marietanga ai
koutou i roto i a au. Ta koutou i te ao
nei, he matemate: otira kia maia; kua
taea e ahau te ao.

UPOKO 17.

Tana inoi ki tona Matua mo ana akonga, ratou ko te hunga whakapono.

KA korerotia enei mea e Ihu, na, ka
anga ake ona kanohi ki te rangi,
ka mea, E Pa, kua taea te haora: wha-
kakororiatia to Tama, kia whakakoro-
riatia ai ano hoki koe e to Tama: 2
Kua tukua mai nei hoki e koe ki a ia
nga tikanga mo nga kikokiko katoa, kia
hoatu e ia te oranga tonutanga ki te
hunga katoa kua homai nei e koe ki a ia.
3 A ko te oranga tonutanga tenei, kia
mātau ratou ki a koe, *ko koe* anake te
Atua pono, ki a Ihu Karaiti ano hoki i
tonoa mai nei e koe. 4 Kua whakako-
roriatia koe e ahau i runga i te whenua:
ka oti i a au te mahi i homai e koe kia
mahia e ahau. 5 Na, kia whai kororia
ahau aianei i a koe ake, e Pa; hei te
kororia i kororiatia ai ahau i a koe
mua atu o te ao. 6 Kua whakapuakina
e ahau tou ingoa ki nga tāngata i homai
e koe ki a au i roto i te ao: nou ratou,
nau ano hoki ratou i homai ki a au; a
kua puritia e ratou tau kupu. 7 Katahi
ratou ka mātau nau nga mea katoa i
homai nei e koe ki a au; 8 No te mea
kua hoatu e ahau ki a ratou nga kupu i
homai e koe ki a au; a kua tango ratou,
kua tino mātau ano, i haere mai ahau
i a koe, kua whakapono ano ratou,
nau ahau i tono mai. 9 Mo ratou taku
inoi: kahore aku inoi mo te ao, engari
mo āu i homai ai ki a au; nau hoki ra-
tou. 10 Aku katoa, nau ano, naku hoki
āu; a ka whai kororia ahau i a ratou.
11 Na, heoi ano taku noho i te ao; kei
te ao nei ano enei, ko ahau ia ka haere
atu ki a koe. E te Matua tapu, puritia i
runga i tou ingoa te hunga kua homai e
koe ki a au, kia kotahi ai ratou, me tāua
nei. 12 I ahau ano e noho ana i a ratou
i te ao, i puritia ratou e ahau i runga i
tou ingoa: kua tiakina e ahau āu i ho-
mai ai ki a au, a kahore tetahi o ratou i
ngaro, ko te tama anake o te ngaro-
manga; kia rite ai te karaipiture. 13
Na, ka haere atu nei ahau ki a koe; a e
korerotia ana e ahau enei mea i te ao
nei, kia tino nui ai toku koa i roto i a ra-
tou. 14 Kua hoatu e ahau tau kupu ki
a ratou; a e kino ana te ao ki a ratou,
no te mea ehara ratou i te ao, me ahau
hoki ehara nei i te ao. 15 Kahore aku
inoi kia tangohia atu ratou e koe i te ao,
engari kia tiakina ratou e koe kei kino.
16 Ehara ratou i te ao, me ahau hoki
ehara i te ao. 17 Whakatapua ratou e
koe i runga i to pono: ko tau kupu te
pono. 18 Nau ahau i tono mai ki te ao,
he pena ano taku tono i a ratou ki te ao.
19 A he whakaaro ki a ratou i whaka-
tapu ai ahau i a au, kia tapu ai hoki ra-
tou i te pono. 20 Ehara taku i te inoi
mo enei anake, engari mo te hunga e
meinga e ta ratou kupu kia whakapono
ki a au; 21 Kia kotahi ai ratou katoa;
me koe hoki, e Pa, i roto i a au, me ahau
ano i roto i a koe, kia kotahi ai hoki
ratou i roto i a tāua: kia whakapono ai

te ao, nau ahau i tono mai. 22 Kua
hoatu ano e ahau ki a ratou te ko-
roria i homai e koe ki a au; kia kotahi
ai ratou, me taua nei hoki he kotahi: 23
Ko ahau i roto i a ratou, ko koe hoki i
roto i a au, kia tino tutuki ai ratou ki te
kotahitanga: kia mohio ai ano te ao,
nau ahau i tono mai, a e rite ana tou
aroha ki a ratou ki tou aroha ki a au.
24 E Pa, e mea ana ahau kia noho tahi
ki a au, ki te wahi e noho ai ahau, āu i
homai ai ki a au; kia kite ai ratou i
toku kororia kua homai nei e koe ki a
au: no mua atu hoki i te hanganga o te
ao tou aroha ki a au. 25 E te Matua
tika, ahakoa te ao tē mohio ki a koe, e
mohio ana ano ahau ki a koe, a kua
mohio ano enei, nau ahau i tono mai.
26 Kua whakapuakina ano tou ingoa
e ahau ki a ratou, a ka whakapuakina
ano: kia mau ai i roto i a ratou te aro-
ha i arohaina ai ahau e koe, me ahau
ano i roto i a ratou.

UPOKO 18.

Ta Hura. 6 *Nga kai hopu.* 10 *Maraku.* 12 *Whare o te tino tohunga.* 15 *Ta Pita.* 19 *Ta Kaiapa.* 28 *Kei a Pirato.* 40 *Ko Parapa kia ora.*

KA mutu enei korero a Ihu, ka haere
ia, ratou ko ana akonga ki tera
taha o te manga wai, ara o Kerono.
Na, he kāri kei reira, a tapoko atu ana
ia, ratou ko ana akonga. 2 I matauria
ano taua wahi e Hura, e te tangata e
tukua ai ia: he maha hoki nga hokinga
o Ihu, ratou ko ana akonga ki reira. 3
Na, ka hoatu ki a Hura tetahi matua me
etahi katipa e nga tohunga nui, ratou ko
nga Parihi, a haere mai ana ki reira, me
nga roherohe, me nga rama, me nga
patu. 4 A i mātau a Ihu ki nga mea
katoa meake pa ki a ia, ka puta atu,
ka mea ki a ratou, Ko wai ta koutou
e rapu? 5 Ka whakahokia e ratou ki a
ia, Ko Ihu o Nahareta. Ka mea a Ihu
ki a ratou, Ko ahau *ia*. A, i te tu ano i
roto i a ratou a Hura, tona kai tuku. 6
Na, tana korerotanga ki a ratou, Ko ahau
ia, hoki ana ratou ki muri, hinga ana ki
te whenua. 7 Na, ka ui ano ia ki a
ratou, Ko wai ta koutou e rapu? Ka
mea ratou, Ko Ihu o Nahareta. 8 Ka
whakahokia e Ihu, Kua mea ahau ki
a koutou, Ko ahau *ia:* ki te mea e rapu
ana koutou i a au, tukua enei kia haere:
9 Kia rite ai te kupu i korerotia e ia,
Kahore i ngaro tetahi o te hunga i ho-
mai e koe ki a au. 10 Na, he hoari ta
Haimona Pita, unuhia ana e ia, a haua
iho te pononga a te tohunga nui, tapahia
ana tona taringa matau. Te ingoa o
taua pononga ko Maraku. 11 Ka mea a
Ihu ki a Pita, Kuhua to hoari ki te
takotoranga: auaka ranei te kapa i
homai e toku Matua ki a au e inumia e
ahau?

12 Me i reira ka hopukina a Ihu e
taua matua, e te rangatira me nga ka-
tipa o nga Hurai, a hereherea ana ia.
13 Na, ka mātua kawea ia e ratou ki a
Anaha; ko ia hoki te hungawai o Kaia-
pa, ko *Kaiapa* hoki te tohunga nui mo
ia tau. 14 Ko Kaiapa te kai whakata-
koto i te whakaaro ki nga Hurai, Nui
atu te pai ki te mate te tangata kotahi
mo te iwi.

15 Na, ka arumia a Ihu e Haimona
Pita, raua ko tetahi atu o nga akonga:
i mohiotia hoki taua akonga e te tohu-
nga nui, a tomo tahi ana me Ihu ki te
whare o te tohunga nui. 16 Ko Pita ia
i tu i te kuwaha i waho. Na, ka puta
atu taua akonga i mohiotia nei e te
tohunga nui, ka korero ki te kai tiaki
o te tatau, a arahina ana a Pita ki
roto. 17 Na, ko te meatanga a te kotiro
tiaki o te tatau ki a Pita, Ehara ianei
koe i tetahi o nga akonga a tenei ta-
ngata? Ka mea ia, Ehara. 18 Na, i
te tu tera nga pononga me nga katipa,
i whakaungia hoki e ratou te kapura
waro, i te makariri: a inaina ana ratou:
tu tahi ana ano a Pita me ratou, ina-
ina ana.

19 Na, ka uia a Ihu e te tohunga nui
ki ana akonga, ki tana ako. 20 Ka
whakahokia e Ihu ki a ia, I mārama
tonu taku korero ki te ao; i ako tonu
ahau i roto i te whare karakia, i te teme-
para hoki, i te wahi i huihui tonu ai
nga Hurai; kahore hoki tetahi mea i
korerotia pukutia e ahau. 21 He aha
koe ka ui ai ki a au? ui atu ki te hu-
nga i rongo ki taku i mea ai ki a ra-
tou: nana, e mohio ana ratou ki aku
i korero ai. 22 Tana korerotanga i enei
kupu, ka papaki i a Ihu tetahi o nga
katipa i tu ra, ka mea, E pena ana koe
ki te tohunga nui? 23 Ka whakahokia
e Ihu ki a ia, Ki te kino aku korero,
whakaaturia te kino: a ki te pai, he
aha koe i papaki ai i a au? 24 Na, ka
tonoa hereheretia atu ia e Anaha ki a
Kaiapa tohunga nui.

25 A i te tu ano a Haimona Pita, e
inaina ana. Ka mea ratou ki a ia,
Ehara ianei koe i tetahi o ana akonga?
Ka whakakahore ia, ka mea, Ehara.
26 Ka mea tetahi o nga pononga a te

tohunga nui, he whanaunga nona i tapahia nei te taringa e Pita, Kihai ianei ahau i kite i a koe, korua tahi i te kāri? 27 Na, ka whakakahore ano a Pita: a tangi tonu iho te tikaokao.

28 Katahi ka arahina a Ihu e ratou i a Kaiapa ki te whare whakawa: a ka puao te ata; ko ratou ia kihai i tomo ki te whare whakawa, kei poke ratou; engari kia kai ai ratou i te kapenga. 29 Na, ka puta a Pirato ki a ratou, ka mea, He aha ta koutou korero whakawa mo tenei tangata? 30 Ka whakahokia e ratou, ka mea ki a ia, Me i kaua ia te mahi i te kino, kihai i kawea mai e matou ki a koe. 31 Na, ko te meatanga a Pirato ki a ratou, Tangohia atu, whakawakia, kei ta koutou te ture. Ka ki mai nga Hurai ki a ia, E kore e tika kia whakamatea tetahi tangata e matou: 32 I rite ai hoki te kupu i korerotia e Ihu, tana hoki i korero ai hei whakaatu i te mate e mate ai ia.

33 Me i reira ka tomo ano a Pirato ki te whare whakawa, a ka karanga i a Ihu, ka mea ki a ia, Ko te Kingi ranei koe o nga Hurai? 34 Ka whakahokia e Ihu ki a ia, Nau ake ano tenei kupu, he korero ranei moku na te tangata ke ki a koe? 35 Ka mea a Pirato, He Hurai koia ahau? Na tou iwi, na nga tohunga nui ano hoki, koe i kawe mai ki a au: i aha koia koe? 36 Ka whakahokia e Ihu, Ehara toku rangatiratanga i tenei ao: me he mea no tenei ao toku rangatiratanga, kua tatau aku pononga, kei tukua ahau ki nga Hurai: tena ko tenei ehara toku rangatiratanga i konei. 37 Na, ka mea a Pirato ki a ia, He kingi oti koe? Ka whakahokia e Ihu, Kua korerotia mai na e koe he kingi ahau. Ko te mea tenei i whanau ai ahau; na tenei hoki ahau i haere mai ai ki te ao, hei kai whakaatu mo te pono. E whakarongo ana ki toku reo nga tāngata katoa o te pono. 38 Ka mea a Pirato ki a ia, He aha te pono?

A, te puakanga o tenei ki, hoki ana ia ki waho ki nga Hurai, ka mea ki a ratou, Kahore tetahi hē o tenei tangata i mau i a au. 39 Otiia he ritenga tenei na koutou, kia tukua e ahau ki a koutou tetahi tangata i te kapenga: na, e pai ana ranei koutou kia tukua e ahau ki a koutou te Kingi o nga Hurai? 40 Heoi karanga katoa ana ano ratou, ka mea, Auaka tenei, engari a Parapa. Na, he tahae a Parapa.

UPOKO 19.

E tukinotia ana a Ihu. 4 Ta Pirato mona. Ka ripekatia. 23 Ta nga hoia. 26 Tona whaea. 28 Matenga. 31 Tona werohanga. 38 Tanumanga.

KATAHI ka mau a Pirato ki a Ihu, ka whiu *i a ia*. 2 A ka whiria e nga hoia he karauna tataramoa, potaea ana ki tona mātenga, whakakakahuria ana hoki ia ki te kahu papura, 3 Na, ka mea ratou, Tena koe, e te Kingi o nga Hurai! a pakia ana ia. 4 Ka haere ano a Pirato, ka mea ki a ratou, Na, tenei te arahina atu nei e ahau ki a koutou, kia mohio ai koutou, kahore rawa i mau i a au tetahi hē ona. 5 Na, ka puta a Ihu ki waho, me te karauna tataramoa i runga i a ia, me te kakahu papura. Ka mea *a Pirato* ki a ratou, Na, te tangata nei! 6 A, te kitenga o nga tohunga nui ratou ko nga katipa i a ia, ka karanga ratou, ka mea, Ripekatia, ripekatia. Ka ki atu a Pirato ki a ratou, Tangohia atu ia e koutou, ripekatia: kahore hoki i mau i a au tetahi hē ona. 7 Ka whakahokia e nga Hurai ki a ia, He ture ta matou, a ki ta matou ture, he mea tika kia mate ia, mona i mea ko te Tama ia a te Atua. 8 A, te rongonga o Pirato i tenei ki, nui rawa tona wehi; 9 Ka tomo ano ia ki te whare whakawa, a ka mea ki a Ihu, No hea koe? Heoi kahore a Ihu kupu whakahoki ki a ia. 10 Na, ka mea a Pirato ki a ia, E kore koe e korero ki a au? kahore koe e mohio, kei a au te tikanga mo te ripeka i a koe, kei a au ano te tikanga mo te tuku i a koe kia haere? 11 Ka whakahokia e Ihu, Kahore o tikanga ki a au, me kahore i homai ki a koe i runga: koia i nui rawa ai te hara o te kai tuku i a au ki a koe. 12 Na, i reira ake ano ka whai a Pirato kia tukua ia kia haere: otiia ka karanga nga Hurai, ka mea, Ki te tukua tenei e koe, ehara koe i te hoa no Hiha: ki te whakakingi tetahi tangata i a ia, he whakakahore tana i a Hiha. 13 Ano ka rongo a Pirato i tenei korero, ka arahina e ia a Ihu ki waho, a noho ana ki runga ki te nohoanga whakawa, ki te wahi e karangatia nei ko te Whariki kohatu, ki te reo Hiperu, ko Kapata. 14 Ko te takanga ia o te kapenga, tata pu ki te ono o nga haora: a ka mea ia ki nga Hurai, Na, to koutou Kingi! 15 Na, ko ta ratou karangatanga, Whakamatea, whakamatea, ripekatia. Ka mea a Pirato ki a ratou, Kia

ripeka koia ahau i to koutou Kingi?
Ka whakahokia e nga tohunga nui,
Kahore o matou kingi, ko Hiha anake.
16 Katahi ia ka hoatu e ia ki a ratou
kia ripekatia. A ka mau ratou ki a Ihu,
ka arahi atu.

17 A amo ana ia i tona ripeka, haere
ana ki te wahi e karangatia nei ko te
wahi o te angāanga, tona ingoa ki te reo
Hiperu, ko Korokota: 18 Na, ripekatia
ana ia e ratou ki reira, a ia me tera
tokorua atu, kotahi ki tetahi taha kotahi
ki tetahi taha, ko Ihu i waenganui. 19
Na, tuhituhia ana e Pirato tetahi ingoa,
whakapiritia ana ki te ripeka. Ko te
tuhituhi tenei, KO IHU O NAHA-
RETA, KO TE KINGI O NGA HU-
RAI. 20 A he tokomaha nga Hurai i
korerotia ai tenei ingoa: i tata hoki ki te
pa te wahi i ripekatia ai a Ihu: i tuhi-
tuhia hoki ki te reo Hiperu, ki te reo
Kariki, ki te reo o Roma. 21 Na, ka
mea nga tohunga nui o nga Hurai ki a
Pirato, Aua e tuhituhia, Ko te Kingi o
nga Hurai; engari, Nāna i mea, Ko
ahau te Kingi o nga Hurai. 22 Ka
whakahokia e Pirato, Ko taku i tuhi-
tuhi ai kua tuhituhia.

23 A ka oti a Ihu te ripeka e nga
hoia, ka mau ratou ki ona kakahu, we-
hea ake kia wha nga wahi, ki ia hoia
he wahi; me te koti ano: na, kahore
he tui o te koti, he mea whatu iho i
runga a puta noa. 24 Na, ka mea
ratou tetahi ki tetahi, Kaua e haea e
tatou, engari me maka ki te rota *kia
kitea ai*, mo wai ranei: na, ka rite te
karaipiture e mea nei,

I wehewehea oku kakahu mo ratou,
I maka rota hoki mo toku weruweru.

Ko ta nga hoia tenei i mea ai. 25 Na,
i te taha o te ripeka o Ihu tona whaea
e tu ana, ratou ko te teina o tona whaea,
ko Meri wahine o Kereopa, ko Meri
Makarini. 26 A, te kitenga o Ihu i
tona whaea, me te akonga hoki i aroha
ai ia e tu tahi ana, ka mea ia ki tona
whaea, E tai, nana, to tamaiti! 27
Katahi ia ka mea ki taua akonga, Na,
to whaea! No taua haora ake ano, i
tango ai taua akonga i a ia ki tona
whare.

28 Muri iho i tenei, ka mohio a Ihu
ka oti nga mea katoa, na, ka mea ia,
hei whakaritenga hoki mo te karaipiture,
He mate wai toku. 29 Na, tera e tu
ana tetahi oko, kī tonu i te winika: a ka
whakakiia e ratou tetahi hautai ki te
winika, whakanohoia ana ki runga ki
te hihopa, hoatu ana ki tona mangai.
30 A, te inumanga nei o te winika e
Ihu, ka mea ia, Kua oti: na, ka tuohu
tona mātenga, tukua atu ana te wairua.

31 Na, *i mea* nga Hurai, kia kaua e
mau nga tinana ki te ripeka i te hapati,
ko te Takanga hoki ia, ko te ra nui hoki
taua hapati, ka mea ratou ki a Pirato
kia whatiia o ratou waewae, kia tango-
hia atu hoki. 32 Na, ka haere nga
hoia, ka whawhati i nga waewae o to
mua, me o tera i ripekatia ngatahitia
me ia. 33 A, to ratou taenga ki a
Ihu, ka kite kua mate noa ake ia, ki-
hai i whatiia e ratou ona waewae: 34
Engari i werohia tona kaokao e tetahi
o nga hoia ki te matia, a puta tonu
he toto he wai. 35 A ko te tangata i
kitea ai, ko ia ano te kai whakaatu,
e pono ana ano tana whakaaturanga:
a e mohio ana ano ia he korero pono
tana, he mea ra kia whakapono ai
koutou. 36 I meatia hoki enei mea,
kia rite ai te karaipiture, E kore tetahi
iwi ona e whatiia. 37 A e mea ana ano
tetahi atu karaipiture, Ka titiro ratou
ki ta ratou i wero ai.

38 Muri iho i enei mea, ka inoi a
Hohepa o Arimatia ki a Pirato kia
tangohia e ia te tinana o Ihu; he akonga
ia na Ihu, otiia he mea huna i te wehi
ki nga Hurai: a whakaae ana a Pirato.
Na, ka haere ia, ka tango i te tinana
o Ihu. 39 I haere mai ano a Niko-
rima, tera i haere ra i mua ki a Ihu i te
po, me te mau ano i te maira, i te aroa,
he mea whakananu, kia kotahi pea rau
pauna. 40 Na, ka tango raua i te tinana
o Ihu, takaia ana ki nga kakahu rinena
me nga mea kakara, ko ta nga Hurai
ritenga hoki ia mo te tanu. 41 Na, he
kāri kei te wahi i ripekatia ai ia; a i
roto i taua kāri tetahi urupa hou, he mea
kahore ano i takotoria noatia e tetahi.
42 Na, ka whakatakotoria a Ihu e raua
ki reira, no te mea he *ra* takanga ia no
nga Hurai; a e tata ana te urupa.

UPOKO 20.

Meri ki te rua. 3 Pita raua ko Hoani. 11 Putanga ki a Meri; 19 ki ana akonga. 24 Ta Tamati.

I TE *ra* tuatahi o te wiki ka haere
a Meri Makarini ki te urupa i te
atatu, i te mea e pouri ana ano, a ka kite
i te kohatu kua tangohia atu i te urupa.
2 Na, ka oma ia, ka haere ki a Haimona
Pita, raua ko tera akonga i aroha ai a
Ihu, a ka mea ki a raua, Kua tangohia e
ratou te Ariki i te urupa, a kahore matou
e mohio ki te wahi i waiho ai ia e ratou.

3 Na, ka puta atu a Pita, me taua
akonga, ka haere ki te urupa. 4 A oma
ngatahi ana raua: otiia i hohoro tera
akonga i a Pita, a ko ia kua tae wawe ki
te urupa. 5 Na, piko iho ana ia, ka
kite i nga takai rinena e takoto ana;
heoi kihai i tapoko ki roto. 6 Na,
ka haere mai ano a Haimona Pita, i
muri i a ia, a, tona tomokanga ki te
urupa, ka kite i nga takai rinena e takoto
ana, 7 Me te tauera i takaia ai tona
mātenga, kihai i takoto tahi me nga
takai rinena, he mea whakakopa ia ki
tetahi wahi i tahaki. 8 Katahi ka tomo
tera akonga, i tae wawe mai nei ki
te urupa, kite ana, whakapono ana. 9
Kiano hoki ratou i mohio noa ki te
karaipiture, Kua takoto te tikanga kia
ara ake ia i te hunga mate. 10 Na,
hoki ana ano nga akonga ki te kāinga.

11 Ko Meri ia tu tonu i waho o te
urupa tangi ai: a i a ia e tangi ana, ka
piko iho ki te urupa, 12 Ka kite i nga
anahera tokorua, he ma nga kakahu, e
noho ana, ko tetahi ki te mātenga, ko
tetahi ki nga waewae, i te wahi i takoto
ai te tinana o Ihu. 13 A ka mea raua
ki a ia, E tai, he aha tau e tangi?
Ka mea ia ki a raua, Kua tangohia e
ratou toku Ariki, a e kore ahau e mātau
ki te wahi i whakatakotoria ai ia. 14
A ka penei ana korero, ka tahuri wha-
kamuri, ka kite i a Ihu e tu ana, otiia
kihai i mohio ko Ihu ia. 15 Ka mea
a Ihu ki a ia, E tai, he aha tau e
tangi? ko wai tau e rapu? Hua noa
ia ko te kai ngaki kāri, na, ko tana
meatanga ki a ia, E mara, ki te mea
kua mauria atu ia e koe, korerotia ki
a au te wahi i whakatakotoria ai ia, a
maku ia e tango atu. 16 Ka mea a Ihu
ki a ia, E Meri. Ka tahuri atu tera, ka
mea ki a ia, E Raponi; (ko te tikanga
tenei, E te Kai whakaako.) 17 Ka
mea a Ihu ki a ia, Kei pa ki a au;
kiano hoki ahau i kake noa ki toku
Matua: engari haere ki oku teina, ka
mea ki a ratou, ka kake ahau ki toku
Matua, ki to koutou Matua; ki toku
Atua, ki to koutou Atua. 18 Haere
ana a Meri Makarini, korero ana ki nga
akonga, kua kite ia i te Ariki, a kua
korerotia mai e ia enei mea ki a ia.

19 I taua ra tuatahi ano o te wiki,
i te ahiahi, i nga tatau e kati ana o te
wahi i huihui ai nga akonga i te wehi i
nga Hurai, ka haere mai a Ihu, ka tu i
waenganui, a ka mea ki a ratou, *Kia tau*
te rangimarie ki a koutou. 20 A ka
puaki tenei kupu āna, ka whakakitea
e ia ona ringa me tona kaokao ki a
ratou. Na, hari tonu nga akonga, i te
ratou kitenga i te Ariki. 21 Ka mea
ano a Ihu ki a ratou, *Kia tau* te rangi-
marie ki a koutou: i tonoa mai ahau e
te Matua, ka pera ano taku tono i a
koutou. 22 Ka korerotia tenei, ka wha-
kaha mai ia, a ka mea ki a ratou, Kia
riro atu te Wairua Tapu i a koutou:
23 Ki te whakarerea noatia atu e kou-
tou nga hara o etahi, ka whakarerea o
ratou; a ki te whakamaua o etahi e
koutou, ka mau ano.

24 Ko Tamati ia ko tetahi o te tekau
ma rua, tetahi o ona ingoa ko Ririmu,
kahore ia i a ratou i te taenga mai o Ihu.
25 A, te meatanga a era akonga ki a
ia, Kua kite matou i te Ariki; ka mea
ia ki a ratou, Ki te kahore ahau e kite i
te ngaunga a nga whao i ona ringa
e kuhu i toku matihao ki te ngaunga a
nga whao, e kuhu hoki i toku ringa
ki tona kaokao, e kore e whakaponohia
e ahau.

26 A ka pahemo ano nga ra e waru,
na, kei roto ano ana akonga, ratou ko
Tamati: ka haere mai a Ihu i te mea
e kati ana nga tatau, ka tu i waenga-
nui, ka mea, *Kia tau* te rangimarie
ki a koutou. 27 Katahi ia ka mea
ki a Tamati, Torona mai to matihao,
kia kite hoki koe i oku ringa; torona
mai hoki to ringa, ka kuhu ki toku
kaokao: aua e whakateka, engari me
whakapono. 28 Na, ka whakahokia e
Tamati, ka mea ki a ia, E toku Ariki,
e toku Atua. 29 Ka mea a Ihu ki a
ia, No to kitenga i a au, i whakapono
ai koe, e Tamati: ka koa te hunga
kahore i kite, a kua whakapono.

30 He maha ano era atu tohu i oti i
a Ihu, i te aroaro o ana akonga, kahore
nei i tuhituhia ki tenei pukapuka: 31
Otiia kua tuhituhia enei, kia whakapono
ai koutou ko Ihu te Karaiti, ko te Tama
a te Atua; kia whiwhi ai hoki ki te
oranga i runga i tona ingoa, ina whaka-
pono.

UPOKO 21.

Putanga ano ki ana akonga. 15 *Tana ki a Pita.* 18 *Mo to Pita matenga.* 20 *Mo Hoani.*

MURI iho i enei mea ka whakakite
a Ihu i a ia ki nga akonga i
te moana o Taipiria; ko tana whaka-
kitenga tenei: 2 E noho tahi ana a
Haimona Pita, a Tamati, ko Ririmu
nei tona ingoa, a Natanahira o Kana
o Kariri, nga *tama* a Heperi, tokorua

atu ano o ana akonga. 3 Ka mea a
Haimona Pita ki a ratou, Ka haere
ahau ki te hao. Ka mea ratou ki a ia,
Tatou tahi te haere. Haere ana ratou,
a eke tonu atu ki runga ki te kaipuke;
a i taua po kihai i mau tetahi mea. 4
Na, ka puao te ata, ka tu a Ihu ki
tatahi: otiia kihai nga akonga i mohio
ko Ihu ia. 5 Na, ko te meatanga a
Ihu ki a ratou, E tama ma, kahore a
koutou kai? Ka whakahokia e ratou
ki a ia, Kahore. 6 Ka mea ia ki a
ratou, Makā te kupenga ki te taha matau
o te kaipuke, a ka mau *etahi*. Na, ta
ratou makanga atu, kihai i taea te ku-
kume i te tini o nga ika. 7 Katahi
ka mea te akonga i arohangia e Ihu
ki a Pita, Ko te Ariki. A, te rongonga
o Haimona Pita, ko te Ariki, ka whi-
tikiria tona kakahu, (e tu kau ana hoki-
ia,) a rere ana ki te moana. 8 Ko era
akonga ia i hoe mai *i runga* i te poti;
(kihai hoki i mamao atu i te whenua,
me te mea e rua rau whatianga,) e
kukume ana i te kupenga me nga
ika. 9 A, to ratou uranga ki uta, ka
kite i te kapura waro me nga ika e
takoto ana i runga, me tetahi taro. 10
Ka mea a Ihu ki a ratou, Homai eta-
hi o nga ika kua mau na i a koutou.
11 Na, haere ana a Haimona Pita, a
kumea ana e ia te kupenga ki uta, ki
tonu i nga ika nunui, kotahi rau e rima
tekau ma toru: a ahakoa tini, kihai i
pakaru te kupenga. 12 Ka mea a Ihu
ki a ratou, Haere mai ki te kai. Heoi
kihai tetahi o nga akonga i maia ki te
ui ki a ia, Ko wai koe? i mohio hoki
ko te Ariki. 13 Na, ka haere mai a Ihu,
ka mau ki te taro, a homai ana e ia
ki a ratou, me nga ika. 14 Ko te
toru tenei o nga putanga o Ihu ki ana
akonga, i muri i tona aranga ake i te
hunga mate.

15 A ka mutu ta ratou kai, ka mea
a Ihu ki a Haimona Pita, E Haimona,
tama a Hona, rahi atu ranei tou aroha
ki a au i to enei? Ka mea tera ki a ia,
Ae, e te Ariki; e mohio ana koe e aroha
ana ahau ki a koe. Ka mea ia ki a
ia, Whangainga aku reme. 16 Ka mea
ano ia ki a ia, ko te rua o nga mea-
tanga mai, E Haimona, *tama* a Hona, e
aroha ana koe ki a au? Ka mea tera ki
a ia, Ae, e te Ariki; e mohio ana koe
e aroha ana ahau ki a koe. Ka mea ia
ki a ia, Whangainga aku hipi. 17 Ka
mea ia ki a ia, ko te toru o nga meatanga,
E Haimona, *tama* a Hona, e aroha ana
koe ki a au? Ka pouri a Pita no te mea
ka toru ana meatanga ki a ia, E aroha
ana koe ki a au? Ka mea ano ki a ia,
E te Ariki, e mohio ana koe ki nga mea
katoa; e mohio ana koe e aroha ana
ahau ki a koe. Ka mea a Ihu ki a ia,
Whangainga aku hipi. 18 He pono, he
pono taku e mea nei ki a koe, I to
tamarikitanga, i whitiki koe i a koe, i
haere ki tau wahi i pai ai: ka korohe-
ketia koe, ka whakamarokia e koe ou
ringa, a he tangata kē māna koe e whitiki,
e kawe ki te wahi e kore ai koe e pai.
19 I korerotia tenei e ia, hei tohu mo
te mate e whakakororia ai ia i te Atua.
A ka puaki tenei kupu āna, ka mea ia
ki a ia, Haere mai i muri i a au. 20 A,
te tahuritanga o Pita, ka kite i te akonga
i aroha ai a Ihu e aru ana; tera hoki
i whakawhirinaki ki tona uma i te hapa,
a i mea, E te Ariki, ko wai te kai tuku
mou? 21 A, te kitenga o Pita i a ia,
ka mea ki a Ihu, E te Ariki, e aha ra
tenei? 22 Ka mea a Ihu ki a ia, Ki te
pai ahau kia noho tonu ia kia tae mai ra
ano ahau, hei aha mau? haere mai koe
i muri i a au. 23 Heoi ka puta atu tenei
kupu ki nga hoa, e kore taua akonga e
mate: otiia kihai a Ihu i mea ki a ia,
E kore ia e mate; engari, Ki te pai ahau
kia noho tonu ia kia tae mai ra ano ahau,
hei aha mau?

24 Ko taua akonga tenei e whaka-
atu nei i enei mea, ko te kai tuhituhi
hoki ia i enei mea: a e mohio ana ano
matou e tika ana tana whakaaturanga.

25 Na, tera atu ano tona tini o nga
mea i mea ai a Ihu, me i tuhia kato-
atia, e mea ana ahau, e kore te ao nei
ano e whai takotoranga mo nga pukapuka
e tuhia. Amine.

KO

NGA MAHI A NGA APOTORO.

UPOKO 1.

Ihu ki ana akonga. 9 Kakenga. 15 Te whakakapi mo Hura.

TO mua korero he mea tuhituhi naku,
e Tiopira, mo nga mea katoa i timata
ai a Ihu te mahi, te ako, 2 Taea
noatia te ra i tangohia ake ai ia, i muri
i tana akoranga, ara i ta te Wairua Tapu,
ki nga apotoro i whiriwhiria e ia, 3 He
maha hoki nga tohu i whakakite ora ai
ia i a ia ki a ratou, i muri i tona matenga;
e wha tekau ano nga ra i kitea
ai e ratou, i korerotia ai e ia nga mea o
te rangatiratanga o te Atua: 4 A ka
huihui tahi ia me ratou, ka mea ia kia
kaua ratou e haere atu i Hiruharama,
engari kia taria te mea i korerotia i mua
e te Matua, i rongo ra koutou ki a au:
5 I iriiri hoki a Hoani ki te wai; ko
koutou ia e kore e maha ake nga ra ka
iriiria ki te Wairua Tapu.

6 A ka tamene mai ratou, ka ui ki a
ia, ka mea, E te Ariki, ko te wa ianei
tenei e whakahoki ai koe i te rangatiratanga
ki a Iharaira? 7 Na, ko tana
meatanga ki a ratou, E kore e riro i a
koutou te mohio ki nga wa ki nga taima,
kua waiho e te Matua māna ake
te tikanga. 8 Engari ka riro he kaha
i a koutou, ina haere mai te Wairua
Tapu ki runga ki a koutou: a hei
kai whakaatu koutou moku ki Hiruharama,
ki Huria katoa, ki Hamaria hoki,
a tae noa ki te pito whakamutunga o te
ao. 9 Ano ka mutu tana korero i enei
mea, i a ratou ano e titiro ana, ka tangohia
atu ia; a toremi atu i to ratou tirohanga
ki roto ki te kapua. 10 A i a ratou
e titiro matatau atu ana ki te rangi, i a
ia e haere ana, na, tokorua nga tāngata
e tu ana i to ratou taha, he ma nga
kakahu; 11 E mea mai ana, E nga tāngata
o Kariri, he aha ta koutou e tu e
matakitaki atu na ki te rangi? ko tena
Ihu kua tangohia atu na i a koutou ki te
rangi, ka pera ano tona haerenga mai me
ia i tirohia atu na e koutou e haere ana
ki te rangi.

12 Na, hoki ana ratou ki Hiruharama
i te maunga e karangatia nei ko
Oriwa, he wahi tata ki Hiruharama, he
haerenga hapati. 13 A ka tomo ratou,
ka kake ki te ruma i runga, ki te wahi
i noho ai a Pita, a Hemi, a Hoani, a
Anaru, a Piripi, a Tamati, a Patoromu,
a Matiu, a Hemi *tama* a Arapiu, a Haimona
Heroti, a Hura *teina* o Hemi. 14
Anei katoa kotahi tonu te whakaaro i u
ai ki te inoi, ki te karakia, me nga wāhine,
me to Ihu whaea me Meri, me ona
teina.

15 I aua ra ka whakatika a Pita i
waenganui o nga akonga, ka mea, (na,
te maha o nga ingoa ki te huihuia, kotahi
rau e rua tekau,) 16 E hoa ma, e *aku*
teina, i tika ano kia whakaritea tenei
karaipiture, ta te Wairua Tapu i korerotia
i mua e te mangai o Rawiri mo Hura,
mo te kai arahi o nga kai hopu i a Ihu.
17 I huihuia tahitia hoki ia ki a tatou,
i a ia ano tetahi wahi o tenei mahi.
18 Na, hokoa ana e taua tangata tetahi
wahi ki te utu o te kino; a taka tupou
iho, koara pu i waenganui, pakaru katoa
ki waho ona whekau. 19 I rangona ano
e te hunga katoa e noho ana i Hiruharama;
na reira taua wahi i huaina ai,
ko Akerama, he *kupu* no to ratou reo
mo tenei, Ko te kāinga o te toto. 20
Kua oti hoki te tuhituhi ki te pukapuka
o nga waiata,

Kia ururuatia tona nohoanga,
Kaua hoki tetahi e noho ki reira;

a,

Kia riro tana mahi tirotiro i tetahi
atu.

21 Na, ko te tikanga tenei, Ko nga tāngata
i haere tahi nei tatou, i nga wa
katoa i haereere mai ai i haereere atu ai
te Ariki, a Ihu i roto i a tatou, 22 Hei
te iriiringa a Hoani timata ai, a tae noa
ki te ra i tangohia ake ai ia i a tatou,
me waiho tetahi o era hei hoa mo tatou
ki te whakaatu i tona aranga mai. 23 A
tokorua a ratou i whakarite ai, ko Hohepa
i karangatia nei ko Pahapa, tetahi atu
o ona ingoa ko Hutuha, raua ko Matiaha.
24 Na, ka inoi ratou, ka mea, Ko koe, e
te Ariki, te mohio ana ki nga ngakau o te
katoa, mau e whakakite ko wai o tenei
tokorua tau i whiriwhiri ai, 25 Kia riro
i a ia tetahi wahi o tenei mahi minita,
o te apotorotanga, i taka atu nei a Hura,

he mea kia haere ai ia ki tona wahi. 26
Na, ka hoatu e ratou o raua rota; a ka
tau te rota ki a Matiaha; a uru ana ia
ki nga Apotoro tekau ma tahi.

UPOKO 2.

Wairua Tapu. 4 *Reo ke.* 6 *Ta te mano.*
14 *Ta Pita.* 37 *Te iriiringa.* 41 *Te hahi.*

AKA taka mai te ra o te Petekoha, e
noho tahi ana ratou katoa, kotahi
ano te whakaaro. 2 Na, puta wha-
karere mai ana he harurutanga no te
rangi, ano he hau nui e keri ana, a kī
katoa te whare i noho ai ratou. 3 Heoi
puta mai ana ki a ratou etahi arero
he mea manganga, ano he ahi, a tau
ana ki runga ki tetahi ki tetahi o ratou.
4 Na, kī katoa ratou i te Wairua Tapu,
a ka timata te korero, rere ke ana nga
reo, rite tonu ki ta te Wairua i hoatu ai
ki a ratou kia korerotia.

5 A i Hiruharama e noho ana etahi
Hurai, he hunga whakaaro, no nga iwi
katoa i raro o te rangi. 6 Na, ka haere
te rongo o tenei, ka whakarapopoto te
mano, ka pororaru, no te mea ka rangona
e tera e tera tona reo e korerotia ana e
ratou. 7 Na, ka oho ratou katoa, ka
miharo, ka mea tetahi ki tetahi, Na,
ehara ianei enei katoa e korero nei i te
hunga no Kariri? 8 A na te aha tatou
ka rongo nei ia tangata ia tangata i o
tatou reo o to tatou whanautanga? 9 Te
hunga o Patia, o Miria, o Erama, nga
mea e noho ana i Mehopotamia, i Huria,
i Kaparokia, i Ponoto, i Ahia, 10 I Pe-
rukia, i Pamapuria, i Ihipa, i nga wahi o
Ripia e patata ana ki Hairini, me nga ma-
nuhiri o Roma, nga Hurai, nga porohiraiti,
11 Nga Kariti, nga Arapi, e rongo ana
tatou i a ratou e whakapuaki ana i nga
mahi nui a te Atua, a no tatou ano nga
reo. 12 A miharo katoa ana ratou, pohe-
he ana, ka mea tetahi ki tetahi, He aha
tenei? 13 Ko etahi i whakamanu-
manu, i mea, E kī ana ratou i te waina
reka.

14 Otira ka whakatika a Pita me te
tekau ma tahi, ka karanga ake, ka mea
ki a ratou, E nga tāngata o Huria, kou-
tou katoa e noho ana i Hiruharama, kia
mohio koutou ki tenei, kia whai taringa
mai ki aku kupu: 15 Kahore hoki o enei
haurangi me ta koutou e whakaaro nei,
ko te toru hoki *tenei* o nga haora o te ra.
16 Engari ko te mea tenei i korerotia e
Hoera poropiti;

17 A tenei ake kei nga ra whakamu-
tunga, e ai ta te Atua;
Ka ringihia e ahau toku Wairua ki
nga kikokiko katoa:
A e poropiti a koutou tama, a kou-
tou tamahine,
E kite ano a koutou taitamariki i nga
kitenga,
A ka moemoea o koutou kaumatua:
18 I aua ra ano ka ringihia e ahau
toku Wairua ki aku pononga tāne,
Ki aku pononga wāhine, a ka poro-
piti ratou:
19 Ka hoatu ano e ahau nga mea wha-
kamiharo i te rangi i runga,
Me nga tohu ki te whenua i raro;
He toto, he kapura, he paoa pongere:
20 Ko te ra ka rere ke, ka pouri,
Ko te marama ka whakatoto,
I te mea kiano i puta noa mai taua
ra nui o te Ariki e rahi nei te
rongo:
21 Na, ko reira ora ai te hunga katoa
e karanga ana ki te ingoa o te
Ariki.

22 E nga tāngata o Iharaira, kia rongo
koutou ki enei kupu; Ko Ihu o Naha-
reta, he tangata i whakakitea nuitia e te
Atua ki a koutou, i runga i nga mere-
kara, i nga mea whakamiharo, i nga tohu
i mea te Atua kia mahia e ia i waenga-
nui o koutou, e mahara ana ano ra kou-
tou: 23 Ko tenei tangata i tukua atu,
he whakaaro i whakatakotoria, he mea
hoki i mohiotia noatia ake e te Atua,
tangohia ana e koutou, whakamatea iho,
he mea titi e nga ringa kino; 24 Na
te Atua ia i whakaara ake, nāna i wewete
nga mamae o te mate: no te mea e kore
ia e taea te pupuri e taua *mate*. 25 Ko
ta Rawiri korero hoki tenei mona,
Kua kite noa ake ahau i te Ariki i
mua tonu i toku aroaro;
Kei toku matau nei ia; a e kore ahau
e whakakorikoria:
26 Koia i koa ai toku ngakau, i whaka-
manamana ai hoki toku arero;
I takoto tumanako ai ano oku kiko-
kiko:
27 No te mea e kore e waiho e koe toku
wairua i te po,
E kore ano e tukua tō Mea Tapu
kia kite i te pirau.
28 Kua whakakitea e koe ki a au nga
huarahi o te ora;
Purena tonu toku koa i tou aroaro.
29 E hoa ma, e *aku* teina, e tika ana
kia hangai te kupu ki a koutou mo te
tupuna mo Rawiri, kua mate ia, kua
tanumia, kei a tatou ano tona urupa,
a taea noatia tenei ra. 30 He poropiti
ano ia, a i mahara ano kua oati te
Atua i te oati ki a ia, ka whakaputaina

ake a te Karaiti he hua no tona hope,
he mea hoki no te kikokiko, hei noho ki
runga ki tona torona; 31 I kite wawe
ia *i tenei*, a korerotia ana te aranga o
te Karaiti, ara, tona wairua kihai i waiho
i te reinga, kihai ano tona kikokiko
i kite i te pirau. 32 Kua whakaarahia
ake tenei Ihu e te Atua: ko matou katoa
nga kai whakaatu. 33 Na, ka oti nei
ia te whakaikeike e te ringa matau o
te Atua, a ka homai ki a ia e te Matua
te Wairua Tapu i korerotia i mua, kua
ringihia mai e ia tenei, e kite nei e
rongo nei koutou. 34 Kahore hoki a
Rawiri i kake ki te rangi; heoi e mea
ana ia,

I mea te Ariki ki toku Ariki, Hei toku
ringa matau koe noho ai,
35 Kia meinga ra ano e ahau ou hoa riri
hei turanga waewae mou.

36 Mo reira ra kia mātau pu te whare
katoa o Iharaira, kua meinga e te Atua
hei Ariki, hei Karaiti, taua Ihu i ripe-
katia na e koutou.

37 To ratou rongonga ai, ka pawera-
wera o ratou ngakau, a ka mea ki a Pita
ratou ko ara atu apotoro, E hoa ma, e
nga tuakana, me aha matou? 38 Na,
ko te meatanga a Pita ki a ratou,
Ripeneta, kia iriiria tena tangata tena
tangata o koutou i runga i te ingoa o Ihu
Karaiti, hei murunga hara; a ka riro
i a koutou te homaitanga o te Wai-
rua Tapu. 39 Ki a koutou hoki ki a
koutou tamariki te kupu homai, ki te
hunga katoa ano o tawhiti, ki nga mea
e karanga ai te Ariki to tatou Atua.
40 A he maha atu ara kupu i korero ai,
i kauwhau ai ia, i mea ai, Kia ora koutou
i tenei whakatupuranga tutū. 41 Na,
nga mea i tango hari i tana kupu i iriiria,
a tata tonu ki te toru o nga mano nga
wairua i honoa mai i taua ra. 42 A u
tonu ratou ki te ako a nga apotoro, ki te
whakahoatanga, ki te whawhati taro, ki
te inoi.

43 A tau ana te wehi ki nga wairua
katoa; he maha hoki nga mea whaka-
miharo me nga tohu i meinga e nga
apotoro. 44 I noho tahi ano te hunga
whakapono katoa, i huihuia katoatia ano
hoki a ratou mea; 45 A hokoa ana e
ratou nga kāinga, me nga taonga, a tu-
whaina ana ma te katoa, rite tonu ki te
mate o tetahi o tetahi. 46 Noho tonu
ano hoki ratou i tenei ra i tenei ra i te
temepara, kotahi tonu ano te ngakau, a
whawhati taro ana i ia whare i ia whare,
kai ana i *a ratou* kai i runga i te koa, i
te ngakau tapatahi; 47 E whakamoemiti
ana ki te Atua, e paingia ana hoki e te
iwi katoa. A honoa ana e te Ariki i nga
ra katoa ki te hahi te hunga e whakao-
rangia ana.

UPOKO 3.

Te kopa. 12 Ta Pita kauwhau.

NA, e haere tahi ana a Pita raua ko
Hoani ki te temepara i te haora
inoi i te iwa *o nga haora*. 2 Na, ka
kawea mai tetahi tangata, he kopa no te
kopu mai ano o tona whaea, he mea
whakatakoto i nga ra katoa ki te ku-
waha o te temepara i karangatia nei
ko Ataahua, ki te tono mea māna i
te hunga e tomo ana ki te teme-
para; 3 A, tona kitenga i a Pita raua
ko Hoani meake tomo ki te temepara,
ka tono ia ki tetahi mea māna. 4 Na,
ka titiro matatau a Pita raua ko Ho-
ani ki a ia, a ka mea, Titiro mai ki
a maua. 5 Na, ka tatari ake ia ki a
raua, hua noa, ka riro mai tetahi mea a
raua māna. 6 Ano ra ko Pita, Kahore
aku hiriwa aku koura; na, taku nei, me
hoatu tenei e ahau ki a koe: Whakatika
i runga i te ingoa o Ihu Karaiti o Naha-
reta, haere. 7 Na, ko tana hopukanga
i tona ringa matau, kei te whakaara:
na, kaha tonu iho ona waewae me
nga pona. 8 Heoi, tana mokowhitinga
ake, tu ana, haere ana, tomo tahi ana
me raua ki te temepara, haere ana,
tupeke ana, whakamoemiti ana ki te
Atua. 9 A ka kite te iwi katoa i a ia e
haere ana, e whakamoemiti ana ki
te Atua, 10 A ka mahara, ko ia ano
tera i noho ki *te tono* mea māna ki te
tatau Ataahua o te temepara: na, ka
ohorere ratou, ka miharo ki taua mea i
pa ki a ia.

11 A, i te kopa i whakaorangia nei e
pupuri ana i a Pita raua ko Hoani, ka
oma mai te iwi katoa ki a ratou ki te
whakamahau i karangatia nei ko ta
Horomona, rahi rawa te miharo. 12 A,
te kitenga o Pita, ka mea ki te iwi,
E nga tāngata o Iharaira, he aha ta
koutou e miharo ki tenei? he aha hoki
koutou ka titiro pu mai ai ki a maua, me
te mea he mana no maua ake, he ngakau
karakia ranei i meatia ai tenei kia
haere? 13 Na te Atua o Aperahama,
o Ihaka, o Hakopa, na te Atua o o tatou
mātua, i whakakororia tana Tama a
Ihu; ta koutou i tuku na, i whakaka-
hore na i te aroaro o Pirato, i a ia ra i
mea kia tukua ia kia haere. 14 Heoi
whakakahoretia ana e koutou te Mea
Tapu, te Mea Tika, a inoia ana ko te

tangata kohuru kia tukua ki a koutou;
15 A patua ana e koutou te take o te
ora; na, kua whakaarahia nei ia e te
Atua i te hunga mate; a ko nga kai wha-
kaatu nei ano matou. 16 A na tona
ingoa na te whakapono hoki ki tona ingoa
i whakakaha tenei tangata, e kite nei e
mātau nei koutou; ae, ko te whakapono
ki a ia te mea nāna i hoatu tenei tino
oranga ki a ia i te aroaro o koutou
katoa. 17 Na, e *aku* teina, e mahara
ana ahau, na te kuare tena mahi a
koutou ko o koutou rangatira. 18
Heoi, nga mea a te Atua i whakakitea
i mua e nga mangai o ana poropiti
katoa, mo te Karaiti kia whakamamaetia,
kua rite enei i a ia. 19 Na, ripeneta ra
koutou, tahuri hoki, kia murua ai o
koutou hara, ina tae mai nga wa o te
tānga manawa i te aroaro o te Ariki,
20 A ka tonoa e ia a Ihu Karaiti, i kau-
whautia nei ki a koutou i mua: 21 Kua
takoto nei te tikanga kia noho ia ki
te rangi, kia tae mai ra ano nga wa o te
whakahokinga o nga mea katoa, o ta te
Atua i korerotia e nga mangai o ana
poropiti tapu katoa, o te timatanga
ra ano o te ao. 22 I mea ra hoki a
Mohi ki nga tupuna, Ma te Ariki ma to
koutou Atua e whakaara ake he poropiti
mo koutou i roto i o koutou teina, he
penei ano me ahau te ahua; ko ia ta
koutou e whakarongo ai i nga mea katoa
e mea ai ia ki a koutou. 23 A nga
wairua katoa e kore e whakarongo ki
taua poropiti, ka whakamatea rawatia i
roto i te iwi. 24 Na, nga poropiti katoa
o Hamuera iho ano, me o muri nei, te
hunga katoa i korero, i poropititia ano
enei ra e ratou. 25 Ko koutou nga
tamariki a nga poropiti, o te kawe-
nata hoki i whakatakotoria e te Atua
ki o tatou tupuna, i a ia i mea ki a
Aperahama, Ma tou uri ka manaakitia ai
nga hapu katoa o te ao. 26 Ka oti nei
tana Tama a Ihu te whakaara e te
Atua, ka mātua tonoa mai nei ia e ia ki
a koutou, hei manaaki i a koutou, hei
whakatahuri i tenei i tenei i o koutou
hara.

UPOKO 4.

*Ka mau a Pita ma. 5 E whakawakia ana. 8
Ta Pita. 13 Ta ratou. 19 Ta Pita-ma.
23 Ta te hahi. 31 Ta te Atua. 32 To
ratou aroha.*

AI a raua e korero ana ki te iwi,
ka whakaekea raua e nga tohu-
nga, e te rangatira o te temepara, e nga
Haruki, 2 I riri mo ta raua ako i te
iwi, mo te kauwhautanga hoki i runga i
a Ihu, i te aranga i roto o te hunga
mate. 3 Na, ka pa o ratou ringa ki a
raua, a ka meinga kia tiakina kia ao ra
ano te ra; no te mea kua ahiahi noa
ake. 4 Ahakoa ra he tokomaha i wha-
kapono o te hunga i rongo i te kupu; te
tokomahatanga o nga tāngata, me te
mea e rima nga mano.

5 Na, i te aonga ake, ka huihui o
ratou rangatira, nga kaumatua, me nga
karaipi, ki Hiruharama, 6 Ratou ko te
tino tohunga ko Anaha, ko Kaiapa, ko
Hoani, ko Arehanera, me nga whanau-
nga katoa o te tohunga nui. 7 Ano ka
whakaturia raua ki waenganui, ka uia,
Tena koa te mana, te ingoa i meatia ai
tenei e korua? 8 A kī tonu a Pita i te
Wairua Tapu, ka mea ki a ratou, E nga
rangatira o te iwi, e nga kaumatua o
Iharaira, 9 Ki te uia maua aianei ki te
mahi pai ki te tangata ngoikore, ki te
peheatanga i whakaorangia ai ia; 10
Kia mohio koutou katoa, me te iwi
katoa o Iharaira, na te ingoa o Ihu
Karaiti o Nahareta i ripekatia na e
koutou, i whakaarahia ake ano e te
Atua i te hunga mate, nāna tenei i tu
ora ai i to koutou aroaro. 11 Ko te
kohatu tenei i whakakahoretia e koutou,
e nga kai hanga, a kua meinga nei hei
upoko mo te kokonga. 12 Kahore hoki
he oranga i tetahi ake: kahore hoki he
ingoa ke atu i raro o te rangi kua homai
ki nga tāngata, e ora ai tatou.

13 Na, ka kite ratou i te maia o Pita
raua ko Hoani, a ka mātau ki a raua
ehara i te mea whakaako, a he hunga
ware, ka miharo ratou; ka mahara hoki
he hoa raua no Ihu. 14 A ka kite i te
tangata i whakaorangia e tu tahi ana
ratou, kahore a ratou kupu hei whaka-
hoki. 15 Na, ka tono ratou i a raua kia
haere ki waho o te runanga, a ka korero-
rero ki a ratou ano, 16 Ka mea, Me
aha e tatou enei tāngata? ka kite katoa
hoki te hunga e noho ana i Hiruharama,
he merekara ingoa nui kua meinga
nei e raua; e kore ano e ahei te wha-
korekore e tatou. 17 Otiia kaua e
tukua kia horapa atu ki roto ki te iwi;
engari kia kaha ta tatou whakawehi i a
raua, kia kaua e korerotia tenei ingoa ki
tetahi tangata, i nga wa e takoto ake
nei. 18 A karangatia ana raua e ratou,
ka mea ki a raua, Kia kaua rawa e
korero, kia kaua e whakaako, runga i
te ingoa o Ihu. 19 Na, ko te whaka-
hokinga a Pita raua ko Hoani ki a
ratou, ka mea, Whakaaroa e koutou, ka

tika ranei ki te aroaro o te Atua ko
koutou kia whakarangona, a kaua te
Atua? 20 E kore hoki e ahei kia kaua
e korerotia e maua nga mea i kite ai, i
rongo ai matou. 21 Heoi whakawehi
ana ano ratou ki a raua, a tukua
ana kia haere, kihai hoki i kitea te
mea e whiua ai raua, *i wehi hoki* i te
iwi: i whakakororia katoa hoki i te
Atua mo taua mea i meatia. 22 No
te mea kua wha tekau ke nga tau o te
tangata i meinga nei ki a ia tenei mere-
kara whakaora.

23 A ka oti raua te tuku, ka haere ki
o raua hoa, a korerotia katoatia ana nga
mea i korero ai nga tohunga nui me nga
kaumatua ki a raua. 24 A, to ratou
rongonga ai, ka karanga tahi ratou ki te
Atua, ka mea, E te Ariki, ko koe te
Atua i hangā ai te rangi me te whenua,
te moana, me o reira mea katoa: 25
Nau te kupu *i korerotia* e te mangai o to
pononga o Rawiri,

He aha ka nana ai nga tauiwi,
Ka whakaaro horihori ai te iwi?
26 I whakatika nga kingi o te whe-
nua,
I huihui ngatahi nga rangatira ki te
Whawhai ki te Ariki raua ko tana
Karaiti.

27 He pono nei hoki te huihuinga o He-
rora, o Ponotio Pirato, o nga tauiwi,
ratou ko te iwi o Iharaira, ki to Tama
tapu ki a Ihu i whakawahia e koe, 28
Ki te mea i ta tou ringa, i ta tou wha-
kaaro i whakatakoto ai i mua kia meatia.
29 Na, titiro iho, e te Ariki, aianei ki ā
ratou kupu whakawehi: a tukua ki
o pononga kia tino maia te korero i to
kupu, 30 Whakamarokia mai tou ri-
nga ki te whakaora; a kia meatia
nga tohu me nga mea whakamiharo, i
runga i te ingoa o to Tama tapu o Ihu.
31 Te mutunga o ta ratou inoi, ka
ngaueue te wahi i whakamine ai ratou;
a kī katoa ana ratou i te Wairua Tapu,
na, maia noa iho ratou ki te korero
i te kupu a te Atua.

32 Kotahi ano ngakau, kotahi ano
wairua o te mano o te hunga whaka-
pono: kihai ano tetahi i mea, māna
ake tetahi o ana taonga; heoi he mea
huihui noa iho a ratou mea katoa. 33
A nui atu te kaha i whakapuakina ai e
nga apotoro te aranga o te Ariki o
Ihu; he nui ano te aroha noa i
runga i a ratou katoa. 34 Kahore
hoki tetahi o ratou i rawakore: ko te
hunga hoki he kāinga, he whare o ratou,
hokona ana e ratou, a mauria mai ana
nga utu o nga mea i hokoa, 35 A
whakatakotoria ana ki nga waewae o
nga apotoro: na, ka tuwhaina ma ia
tangata ma ia tangata, he mea whaka-
rite ki te mate o tetahi o tetahi.

36 A ko Hohi i huaina e nga apotoro
ko Panapa, (ko te tikanga tenei ina
whakamaoritia, Ko te tama a te whaka-
marietanga,) he Riwaiti, ko Kaiperu
tona kāinga, 37 He wahi whenua tona,
na hokoa ana, a mauria mai ana nga
moni, whakatakotoria ana ki nga wae-
wae o nga apotoro.

UPOKO 5.

Anania ma—korero teka. 18 *Ka mau nga apotoro.* 19 *Ta te anahera:* 21 *Ta ratou.* 22 *Nga katipa.* 27 *Kei te runanga.* 29 *Ta Pita ma.* 33 *Ka waiho i ta Kamariere.*

NA, ka hokona he kāinga e tetahi
tangata, ko Anania te ingoa, raua
ko tana wahine, ko Hapaira; 2 A
wehea ketia atu ana e ia tetahi wahi o
te utu, me te mohio ano tana wahine,
ka mauria mai tetahi wahi, a whakata-
kotoria ana ki nga waewae o nga apo-
toro. 3 Na, ko te meatanga a Pita, E
Anania, na te aha i whakakiia ai tou
ngakau e Hatana kia teka koe ki te
Wairua Tapu, a kia wehea atu tetahi
wahi o te utu o te whenua? 4 He teka
ianei nou ake i te mea kahore ano i riro,
a ka oti te hoko, i a koe ano te tikanga
mo te pehea mo te pehea? na te aha
tenei mea i whakaaroa ai i roto i tou
ngakau? kihai koe i teka ki te tangata,
engari ki te Atua. 5 A, te rongonga o
Anania i enei kupu, hinga ana, mate
rawa: a he nui te wehi i tau ki te hunga
katoa i rongo i enei mea. 6 Na, ka
whakatika nga taitamariki, takai ana i
a ia, maua atu ana ki waho, tanumia
ana.

7 A ka tata te takiwa ki te toru o
nga haora, ka tomo mai tana wahine,
kihai i mohio ki taua meatanga. 8
Na, ko te meatanga a Pita ki a ia,
Korero mai ki a au, ko nga utu tera i
hokoa ai e korua te whenua? Ka mea
mai ia, Ae, koia tena. 9 Ka mea a
Pita ki a ia, He aha korua i ngakau
tahi ai ki te whakamatautau i te Wairua
o te Ariki? Nana, kei te kuwaha nga
waewae o te hunga i tanumia ai to
tāne, a ma ratou koe e kawe ki waho.
10 Na, hinga tonu iho ia ki ona wae-
wae, mate rawa: a, te haerenga mai o
nga taitamariki, rokohanga mai kua
mate, na, kawea ana ki waho, tanumia
ana ki te taha o tana tāne. 11 A nui

atu te wehi o te hahi katoa, o te hunga
katoa ano i rangona ai enei mea.
12 A no nga apotoro nga ringa i
meinga ai nga tohu maha, me nga mea
whakamiharo, i roto i te iwi; (a i noho
ratou katoa ki te whakamahau o Horo-
mona, kotahi ano te ngakau. 13 Kihai
hoki tetahi o era atu i maia te uru ki
a ratou: a whakanuia ana ratou e te
iwi. 14 A nui atu te hunga whaka-
pono i honoa ki te Ariki, tona tini o te
tāne o te wāhine.) 15 I mauria atu
ano e ratou nga turoro ki nga ara, he
mea whakatakoto ki nga moenga ki
nga whariki, kia taumarumaru iho ai
ko te atarangi kau o Pita ki tetahi o
ratou, i a ia e haere ana. 16 A he
tokomaha i huihui mai ki Hiruharama
i nga pa o tetahi taha o tetahi taha,
me te mau mai ano i nga turoro, i te
hunga ano e whakatoia ana e nga
wairua poke: a whakaorangia katoatia
ana ratou.
17 Me i reira ka whakatika te to-
hunga nui, ratou ko ona hoa katoa, (te
titorehanga ki nga Haruki,) kī tonu i
te riri, 18 Ka pa o ratou ringa ki
nga apotoro, a makā ana e ratou ki te
whare herehere nui. 19 Otira na tetahi
anahera a te Ariki i uaki nga tatau o te
whare herehere i te po; arahina ana
ratou e ia ki waho, ka mea ia, 20
Haere, e tu i roto i te temepara, ka
korero ki te iwi i nga kupu katoa o tenei
ora. 21 A, to ratou rongonga ai, tomo
ana ki te temepara i te atatu, ako
ana. Na, te haerenga mai o te tohunga
nui, ratou ko ona hoa, huihuia ana e
ratou te runanga me nga kaumatua
katoa o nga tama a Iharaira, ka tono
tangata ki te whare herehere hei
tiki i a ratou. 22 A, te taenga atu o
nga katipa, kihai ratou i kitea i roto i te
whare herehere, na, ka hoki atu, ka
korero, 23 Ka mea, Rokohina atu e
matou e tutaki ana ano te whare here-
here, u tonu, me nga kai tiaki e tu ana
i waho o nga tatau: te whakapua-
retanga, kahore kau i kitea tetahi i roto.
24 Ano ka rongo te tohunga, ratou ko
te rangatira o te temepara, ko nga
tohunga nui, ki enei kupu, ka pororaru
he aha ranei te tukunga iho o tena
mea. 25 Na, ko te haerenga mai o
tetahi, ka korero ki a ratou, ka mea, Na,
te hunga i makā ra e koutou ki te whare
herehere, e tu mai ra i te temepara, e
ako ana i te iwi. 26 Katahi ka haere
te rangatira, ratou ko nga katipa, a
arahina mai ana ratou, he mea ata
hanga: i wehi hoki i te iwi, kei akina
ki te kohatu. 27 A ka oti ratou te
arahi mai, ka whakaturia ki roto i te
runanga: na, ka ui te tohunga nui
ki a ratou, 28 Ka mea Kihai koia
matou i ata whakatupato i a koutou kia
kaua e ako i runga i tenei ingoa? na,
kua kī nei Hiruharama i ta koutou ako,
a e mea ana koutou kia whakairia nga
toto o tenei tangata ki a matou. 29 Na,
ko te whakahokinga a Pita, ratou ko
nga apotoro, ka mea, Erangi te wha-
karongo ki te Atua, kaua ki te tangata.
30 Na te Atua o o tatou tupuna i
whakaara ake a Ihu, kua whakamatea
na e koutou, he mea whakairi ki te rakau.
31 Kua oti tenei te whakanoho ki runga
e te ringa matau o te Atua, hei Piriniha,
hei Kai whakaora, hei homai i te ripe-
neta i te murunga hara ki a Iharaira.
32 A ko matou ana kai whakaatu i
enei mea; ko te Wairua Tapu ano
i homai e te Atua ki te hunga e rongo
ana ki a ia.
33 A, to ratou rongonga ai, mamae
pu ratou, a ka runanga kia whakamatea
ratou. 34 Na, ka whakatika tetahi o
nga Parihi i roto i te runanga, ko Kama-
riere te ingoa, he kai whakaako i te ture,
he tangata e whakanuia ana e te iwi
katoa, ka mea, kia nekehia atu nga
apotoro ki waho tetahi wahi; 35 Na,
ko tana meatanga ki a ratou, E nga
tāngata o Iharaira, kia tupato ki ta
koutou e mea ai ki enei tāngata. 36
I mua hoki i enei ra ka whakatika a
Teura, me te ki ano, ko ia tetahi *tangata
nui;* a tata tonu ki te wha o nga rau te
tokomaha o nga tāngata i huihui ki a
ia: na, marū iho ia; whakamararatia
ake hoki te hunga katoa i rongo ki a
ia, kore ake. 37 A muri iho i taua
tangata, ka whakatika a Hura o Kariri
i nga ra o te tuhituhinga, a he tini te
tangata i kumea ki te whai i a ia; ngaro
iho ano ia; marara ake te hunga
katoa i rongo ki a ia. 38 Na, ko taku
kupu tenei ki a koutou, Kāti te mea ki
enei tāngata, waiho; ki te mea hoki na
te tangata tenei whakaaro, tenei mahi,
tera e kahore noa iho: 39 Tena. na
te Atua, e kore rawa e taea te whakaka-
hore e koutou; kei kitea pea e whawhai
ana koutou ki te Atua. 40 A rongo
rawa ratou ki a ia: na, ka karanga
i nga apotoro, ka whiu, ka whakatupato,
kia kaua e korero i runga i te ingoa o
Ihu, a tukua ana kia haere. 41 Heoi
haere hari atu ana ratou i te aroaro o
te runanga, no te mea i paingia ratou
kia whaikinotia mo tona ingoa. 42 A
i tenei ra i tenei ra, hore rawa kia mutu

ta ratou ako ta ratou kauwhau i a Ihu
Karaiti, i roto i te temepara, i tenei
whare i tenei whare.

UPOKO 6.

Nga rikona mo nga rawakore. 6 *Tepene.*
12 *Ka whakawakia.*

NA, i aua ra, i te mea ka tokomaha
haere nga akonga, ka amuamu
nga Hurai whaka-Kariki ki nga Hiperu,
no te mea i hapa a ratou pouaru i nga
mea i tuwhaina i tenei ra i tenei ra.
2 Katahi ka karangatia e te tekau ma
rua te mano o nga akonga, ka mea
E kore e pai kia whakarerea e matou
te kupu a te Atua, a ko te mahi tepu
ma matou. 3 Na, tirohia iho, e nga
teina, i roto i a koutou kia tokowhitu
nga tāngata e korerotia paitia ana, e kī
ana i te Wairua Tapu i te mahara, a ma
matou ratou e whakatu ki tenei mahi.
4 Ko matou ia ka u tonu ki te inoi, ki
te mahi i te kupu. 5 A pai katoa te
mano ki taua korero: na, whiriwhiria
ana e ratou a Tepene, he tangata e kī
ana i te whakapono, i te Wairua Tapu,
ratou ko Piripi, ko Porokoru, ko Nika-
nora, ko Timona, ko Paramena, ko
Nikora he porohiraiti no Anatioka: 6
Na, whakaturia ana ratou ki te aroaro
o nga apotoro: ka inoi era, ka whakapa
i nga ringa ki a ratou.

7 Heoi tupu ana te kupu a te Atua;
tino nui haere ana te tokomaha o nga
akonga i Hiruharama; a he tokomaha
rawa nga tohunga i tahuri mai ki te
whakapono.

8 A kī tonu a Tepene i te whakapono
i te kaha, he nui hoki nga merekara me
nga tohu i meatia e ia i roto i te iwi.
9 Na, ka whakatika etahi o te whaka-
minenga e karangatia nei, no nga Ripe-
retini, me etahi o nga tāngata o Hairini,
o Arehanaria, o te hunga hoki o Kirikia,
o Ahia, totohe ai ki a Tepene. 10 A
kihai i tau i a ratou te whakatae ki te
mohio, ki te wairua i korero ai ia. 11
Na, ka whakaki ratou i etahi tangata
hei mea, I rongo matou i a ia e korero
kohukohu ana mo Mohi, mo te Atua ano
hoki. 12 A whakaohokia ana e ratou te
iwi, nga kaumatua, me nga karaipi, na,
whakaekea ana ia e ratou, hopukia ana,
kawea ana ki te runanga. 13 A whaka-
turia ana e ratou etahi kai whakapae
teka hei mea, Kahore e mutu te korero
a tenei tangata i nga kupu kohukohu
mo tenei kāinga tapu, mo te ture: 14
I rongo hoki matou ki a ia e mea ana,
Ma tenei Ihu o Nahareta e pākaru te
kāinga nei, e whakaputa ke nga ritenga
i homai e Mohi ki a tatou. 15 A ka
titiro pu ki a ia te hunga katoa e noho
ana i te runanga, ka kite i tona mata,
ano he mata anahera.

UPOKO 7.

Ta Tepene korero whakapapa. He whaka-haere i ta te Atua, i ta ratou ko o ratou tupuna. 52 *i ta ratou ki a Ihu.* 54 *Ka riri.* 59 *Tona matenga.*

KATAHI ka mea te tohunga nui, He
pono ranei enei mea? 2 Na, ko
tana meatanga,

E hoa ma, e *aku* tuakana, e *aku*
mātua, whakarongo; I puta te Atua
o te kororia ki to tatou matua ki a
Aperahama, i a ia i Mehopotamia, i te
mea kiano i noho noa ki Karana, 3 I
mea ki a ia, Haere atu i tou whenua, i
ou whanaunga, a haere mai ki te whe-
nua e whakakitea e ahau ki a koe. 4
Na, ko tana haerenga mai i te whenua o
nga Karari, noho ana ki Karana: a, te
matenga o tona pāpā, ka whakahekea
mai ia ki tenei whenua e noho nei
koutou. 5 A kihai i homai tetahi kāi-
nga mona i konei, kahore noa iho he
turanga waewae: heoi i mea mai ia, e
homai a konei hei kāinga mona, mo
tona whanau ano i muri i a ia, i te
mea kahore ano ana tamariki. 6 I
penei ano te korero a te Atua, e noho
manene tona whanau ki te whenua ke:
ka meinga hoki hei pononga, a e wha
rau o nga tau e tukinotia ai. 7 Na, te
iwi e meinga ai ratou hei pononga, ka
whakawakia e ahau, e ai ta te Atua:
muri iho i tenei ka puta mai ratou, a ka
karakia i tenei wahi ki a au. 8 A i
homai ano e ia ki a ia te kawenata o te
kotinga: a whanau ake tana tama ko
Ihaka, a i te tuawaru o nga ra ka kotia;
a na Ihaka a Hakopa; na Hakopa hoki
nga tupuna kotahi tekau ma rua. 9
Na, ka hae nga tupuna, a hokoa ana a
Hohepa ki Ihipa: otira i a ia te Atua;
10 Nāna ia i whakaora i ona matenga
katoa, a homai ana ki a ia he pai, he
matauranga i te aroaro o Parao kingi o
Ihipa; a meinga ana e tera hei kawana
mo Ihipa, mo tona whare katoa.
11 Na, ko te putanga o te mate kai
ki te whenua katoa o Ihipa, o Kanana,
he nui te mate: kihai rawa i kitea
he oranga e o tatou mātua. 12 Ano
ko rongo a Hakopa, e whai witi ano
a Ihipa, ka mātua tonoa e ia o tatou

mātua. 13 A i te rua *o nga haerenga* ka
whakaaturia a Hohepa ki ona tuakana;
a ka kitea e Parao te iwi o Hohepa. 14
Na, ka tono tangata a Hohepa ki te tiki
i tona pāpā i a Hakopa, me ona hu-
ānga katoa, e whitu tekau ma rima
nga wairua. 15 Na, ka heke a Hakopa
ki Ihipa, a ka mate, a ia, me o tatou
mātua. 16 Ka kawea ratou ki Hikeme,
ka whakatakotoria ki te urupa i hokoa
e Aperahama, he mea hoko ki te moni
i nga tama a Emora *pāpā* o Hikeme.
17 Ano ka tata te wa mo te mea i
korerotia i mua, i oatitia e te Atua
ki a Aperahama, ka tupu te iwi, ka tini
haere ki Ihipa, 18 A whakatika noa
tetahi atu kingi kihai nei i mohio ki a
Hohepa. 19 Tinihangatia ana e tenei
to tatou iwi, whakatupuria kinotia ana o
tatou mātua, meinga ana kia makā atu a
ratou tamariki kei ora. 20 I taua wa ka
whanau a Mohi, he mea ataahua ki te
Atua, e toru nga marama i whangainga
ai ia i roto i te whare o tona pāpā. 21
A ka oti ia te maka atu, ka tangohia
ake e te tamahine a Parao, a atawhaitia
ana hei tamaiti māna. 22 Na, ka wha-
kaakona a Mohi ki nga whakaaro mohio
katoa o nga Ihipi, kaha rawa te kupu, te
mahi. 23 A ka tino wha tekau ona tau,
ka mea a roto o tona ngakau, kia kite ia
i ona tuakana, i nga tama a Iharaira.
24 A ka kite ia i tetahi e whakatu-
puria kinotia ana, ka awhinatia e ia, a
rapua ana e ia he utu mo te mea i tuki-
notia, patua iho e ia te Ihipi. 25 Hua
noa e mohio ona tuakana, nona te ringa
e homai ai e te Atua te whakaoranga
mo ratou: heoi kihai ratou i mohio. 26
Na, i te aonga ake ka puta ano ia ki
etahi e whawhai ana ki a raua, ka tohe
kia houhia ta raua rongo, ka mea, E
hoa ma, he teina he tuakana korua; he
aha tetahi ka kino ai ki tetahi? 27
Heoi turakina atu ana ia e te tangata
nana te hē ki tona hoa; i mea ia, Na
wai koe i mea hei rangatira hei kai
whakarite whakawa mo maua? 28 E
mea ana koe ki te whakamate i a au, me
koe i whakamate i te Ihipi inanahi?
29 Na, ka oma a Mohi i taua korero, a
noho manene ana i te whenua o Miri-
ana; a whanau ana ki reira ana tama
tokorua. 30 A ka tino rite nga
tekau e wha o nga tau, ka puta ki a
ia i te koraha o maunga Hinai tetahi
anahera a te Ariki, i roto i te mura
ahi i te rakau. 31 A, te tirohanga a
Mohi, ka miharo ki taua kitenga: a i
a ia e whakatata ana ki te matakitaki,
ka puaki te reo o te Ariki ki a ia,
32 Ko ahau te Atua o ou mātua, te
Atua o Aperahama, te Atua o Ihaka, te
Atua o Hakopa. Heoi wiri noa a Mohi,
kihai i ngoto te titiro atu. 33 Na, ko
te kianga a te Ariki ki a ia, Wetekia
nga hu o ou waewae: he whenua tapu
hoki te wahi e tu na koe. 34 Kua kite
ahau, kua kite ahau i te matenga o toku
iwi i Ihipa, kua rongo hoki i to ratou
auetanga, a kua heke iho nei ki te
whakaora i a ratou. Na, haere mai, me
tono koe e ahau ki Ihipa. 35 Ko taua
Mohi i whakakahoretia ra e ratou, i mea
ra ratou, Na wai koe i mea hei rangatira
hei kai whakarite whakawa? ko ia ano
i tonoa e te Atua hei rangatira, hei kai
whakaora, he mea ki mai na te anahera
i puta ki a ia i roto i te rakau. 36
Nāna ratou i arahi mai ki waho, i muri
iho i tana mahinga i nga mea whakami-
haro i nga tohu ki te whenua o Ihipa, ki
te moana Whero, ki te koraha, i nga tau
e wha tekau. 37 Ko taua Mohi ano
tenei nāna nei i mea ki nga tama a
Iharaira, Ma te Ariki ma to koutou Atua
e whakaara ake he poropiti mo koutou, i
roto i o koutou teina, he penei ano me
ahau; ko ia ta koutou e rongo ai. 38
Ko ta te hahi tangata tenei i te koraha,
ko te hoa o te anahera i korero ki a ia i
maunga Hinai, o o tatou mātua ano
hoki: i riro mai ano i a ia nga ture
ora kia homai ki a tatou: 39 Kihai nei
o tatou mātua i pai ki te whakarongo ki
a ia, heoi peia ana ia e ratou, a hoki ana
o ratou ngakau ki Ihipa, 40 A mea
ana ratou ki a Arona, Hangā ma tatou
etahi atua hei haere ki mua i a tatou:
ko tenei Mohi hoki i arahina mai ai
tatou i te whenua o Ihipa, kahore tatou
e mātau i ahatia ranei. 41 Heoi hangā
ana e ratou he kuao kau i aua ra, a
tapaea ana he patunga tapu ma taua
whakapakoko, a koa ana o ratou nga-
kau ki nga mahi a o ratou ringa. 42
Na, ka tahuri te Atua, ka tukua ratou
kia karakia ki te ope o te rangi: kia
pera me *te mea* i tuhia ki te pukapuka
a nga poropiti,

E te whare o Iharaira, i homai koia
e koutou ki a au nga patunga tapu
me nga whakahere,
I nga tau e wha tekau i te koraha?
43 Na, kua mau koutou ki te tapena-
kara a Moroka,
Ki te whetu o to koutou atua o
Remapana,
Ki nga whakapakoko i hangā e kou-
tou hei koropikonga atu;
Na, maku koutou e kawe atu ki ko
atu i Papurona.

44 I o tatou tupuna te tapenakara o te
whakaaturanga i te koraha, tana hoki i
whakarite ai, i mea ai ki a Mohi kia
hangā e ia, kia rite ki te ahua i kite ai
ia. 45 A, te rironga mai i o tatou tu-
puna, na, mauria mai ana e ratou ko
Hohua ki te whenua o nga tauiwi, i peia
nei e te Atua i te aroaro o o tatou tupu-
na, a taea noatia nga ra i a Rawiri; 46
Na, i paingia tera e te Atua, a ka mea ia
kia kitea tetahi tapenakara mo te Atua o
Hakopa. 47 Na Horomona ia i hanga
he whare mona. 48 He ahakoa e kore
a te Runga rawa e noho ki nga whare i
hangā e te ringa, ko ta te poropiti hoki
tena i mea ai,
49 Ko te rangi taku torona,
Ko te whenua taku turanga waewae:
He whare pehea ta koutou e hanga
ai moku? e ai ta te Ariki:
A ko tehea te wahi e okioki ai ahau?
50 Ehara koia i toku ringa nana enei
mea katoa i hanga?
51 E te hunga kakī maro, kahore nei
i kotia te ngakau, te taringa, tutū tonu
koutou ki te Wairua Tapu: rite tonu ta
koutou ki ta o koutou tupuna. 52 Ko
tehea o nga poropiti kihai i whakatupu-
ria kinotia e o koutou mātua? a marū
iho i a ratou te hunga i poropititia ai te
haerenga mai o te Tika: ko koutou nei
ona kai tuku, ona kai whakamate: 53
Kua riro ano i a koutou te ture, he
mea whakatakoto mai na nga anahera,
heoi kihai i mau i a koutou.
54 A, to ratou rongonga i enei mea,
mamae pu o ratou ngakau, tetea noa iho
nga niho ki a ia. 55 Otiia kī tonu ia i
te Wairua Tapu, a titiro pu ana ki
te rangi, ka kite i te kororia o te Atua,
me Ihu e tu ana ki te ringa matau
o te Atua; 56 Na, ko tana kianga atu,
Nana, ka kite ahau i nga rangi e tu-
whera ana, me te Tama a te tangata e
tu ana i te ringa matau o te Atua.
57 Na, nui atu to ratou reo ki te hama-
ma, purua ana o ratou taringa, tahi tonu
te amohanga mai ki a ia, 58 Makā ana
e ratou ki waho o te pa, akina iho ki te
kamaka: i whakatakotoria ano e nga
kai whakaatu o ratou kakahu ki nga
waewae o tetahi taitamariki, ko Haora
te ingoa. 59 Heoi akina ana a Tepene
ki te kamaka e ratou, i a ia e karanga
ana, e mea ana, E te Ariki, e Ihu, tenei
toku wairua ki a koe. 60 Na, tukua
ana e ia nga turi, a nui atu tona reo ki
te karanga, E te Ariki, aua tenei hara e
whakairia ki a ratou. A, tana korero-
tanga i tenei, ka moe.

UPOKO 8.

Piripi ki Hamaria. 14 A Pita-ma ka unga ki reira. 18 Haimona Makutu. 26 Unaka o Etiopia.

A I reira a Haora e whakaae ana ki
tona matenga.
Na, he nui te whakatoinga o te hahi i
Hiruharama i taua wa: a marara katoa
ratou, puta noa i nga wahi o Huria, o
Hamaria; kahore ia nga apotoro. 2
A, na te hunga whakaaro a Tepene i
kawe *i tanu*, he nui hoki te tangihanga
i tangihia ai ia e ratou. 3 Ko Haora
ia, raru ana i a ia te hahi, tomo ana
ki tenei whare ki tenei whare, toia ana
nga tāne nga wāhine, a hoatu ana ki
roto ki te whare herehere.
4 Na, nga mea i marara atu, haere
noa atu ana me te kauwhau i te kupu.
5 I haere ano a Piripi ki te pa o
Hamaria, a kauwhau ana i a te Karaiti
ki a ratou. 6 Na, kotahi ano te ngakau
o nga tāngata ki te whakarongo ki
nga mea i korero ai a Piripi, i a ratou
e rongo ana, e kite ana, i nga merekara
i mea ai ia. 7 I puta mai hoki nga
wairua poke i roto i te tini e nohoia ana,
he nui hoki te reo ki te karanga: he
tokomaha ano nga pararutiki, nga kopa,
i whakaorangia. 8 A, nui atu te hari
o taua pa.
9 Na, ko tetahi tangata ko Haimona
te ingoa, no mua nei tana mahi makutu
i roto i taua pa, e ki ana he tangata nui
ia, a miharo noa te iwi o Hamaria. 10
A i whakarongo katoa ki a ia te iti te
rahi, i mea, Ko te kaha nui o te Atua
tenei tangata. 11 I whakarongo ai
ratou ki a ia, kua roa ke hoki to ratou
miharotanga ki ana mahi makutu. 12
Ano ka whakapono ratou ki a Piripi, e
kauwhau ana i nga mea o te rangatira-
tanga o te Atua, o te ingoa hoki o Ihu
Karaiti, ka iriiria ratou, nga tāne, nga
wāhine. 13 Me Haimona ano i wha-
kapono ano ia, i iriiria, a u ana ki a
Piripi; a, tona kitenga i nga merekara,
i nga tohu nunui i meinga, ka miharo.
14 A ka rongo nga apotoro i Hiruha-
rama, ko Hamaria kua tango i te kupu a
te Atua, ka tonoa ki a ratou a Pita raua
ko Hoani: 15 To raua taenga atu, ka
inoi mo ratou kia riro mai te Wairua
Tapu i a ratou: 16 (Kahore hoki
ia i tau noa ki tetahi o ratou: i iriiria
kautia i runga i te ingoa o te Ariki o
Ihu.) 17 Me i reira ka whakapakia
nga ringa ki a ratou, a ka riro mai te

Wairua Tapu. 18 A, te kitenga o
Haimona, na te pānga o nga ringa o
nga apotoro i hoatu ai te Wairua Tapu,
ka mauria mai he moni ki a ratou,
19 Ka mea ia, Homai hoki ki a au tenei
mana, kia riro ai te Wairua Tapu i
te tangata e whakapakia atu e oku
ringa. 20 Na, ko te meatanga a Pita ki
a ia, Kia pirau ngatahi korua ko to
moni, ina koe ka mea, ma te moni ka
whiwhi ai ki nga mea e homai ana e te
Atua. 21 Kahore he wahi mou, kahore
he taunga mou ki tenei mea: kahore
hoki i tika tou ngakau i te aroaro o te
Atua. 22 Na, ripenetatia tenei kino au,
inoi ki te Atua, me kore e murua te
whakaaro a tou ngakau. 23 Kua kite
hoki ahau i a koe, kei te au kawa, kei te
here o te kino. 24 Na, ko te whakaho-
kinga a Haimona, ka mea, Ma korua
e inoi moku ki te Ariki, kei pa ki a
au tetahi o nga mea kua korerotia na
e korua.

25 A ka mutu ta raua whakaatu, ta
raua kauwhau i te kupu a te Ariki, ka
hoki ki Hiruharama, a he maha nga
kāinga o nga Hamari i kauwhautia ai e
raua te rongo pai.

26 Na, ka ki tetahi anahera a te
Ariki ki a Piripi, ka mea, Whakatika,
haere ki te tonga, ki te ara e maro ana
i Hiruharama ki Kaha; he wahi koraha
tena. 27 Whakatika ana ia, haere ana:
na, ko tetahi tangata o Itiopia, he unaka,
he tangata nui na Kanarahi kuini o nga
Itiopia, ko te kai tiaki ia o ana taonga
katoa, i haere mai ki Hiruharama ki te
karakia, 28 A e hoki ana, e noho ana i
runga i tona hariata, me te korero i a
Ihaia poropiti. 29 Na, ko te meatanga
a te Wairua ki a Piripi, Haere, awhitia
atu ki te hariata ra. 30 Heoi oma atu
ana a Piripi, a ka rongo ki a ia e korero
ana i a Ihaia poropiti, ka mea atu, E
mātau ana ranei koe ki tau e korero na?
31 Ano ra ko ia, Me pehea koia, ki te
kore tetahi e arataki i a au? Na, ka
mea ia ki a Piripi kia eke ki runga, noho
tahi ai raua. 32 A, te wahi o te karaipi-
ture i korero nei ia, ko ia tenei,

Ano he hipi i arahina ia kia patua;
A me te reme i te aroaro o tona kai
kukuti e wahangu ana,
Kihai i kuihi tona waha:
33 I tona whakaitinga i whakakorea he
whakarite whakawa mona:
Ma wai hoki tona whakatupuranga e
korero?
Kua tangohia hoki ia kei ora ki te
whenua.

34 Na, ka oho te unaka, ka mea ki a
Piripi, Tena koa, mo wai tenei korero
a te poropiti? mona ranei, mo te
tangata ke ranei? 35 Na, ka puaki te
mangai o Piripi, a ka timata i taua ka-
raipiture ano, kauwhautia ana e ia a Ihu
ki a ia. 36 A i a raua e haere ana i te
ara, ka tae ki tetahi wai: a ka mea te
unaka, Na, he wai; he aha ahau tē iri-
iria ai? 37 Mea atu ana a Piripi, Ki te
whakapono katoa tou ngakau, e ahei
ano. Na, ka whakahokia e ia, a ka
mea, E whakapono ana ahau ko Ihu
Karaiti te Tama a te Atua. 38 Katahi
tera ka mea kia tu te hariata: a heke
ana raua ki te wai, a Piripi raua
ko te unaka, a iriiria ana ia e ia. 39
A, to raua haerenga ake i te wai, ka-
hakina atu ana a Piripi e te Wairua o
te Ariki, a heoi ano to te unaka kitenga
i a ia: na, haere hari ana ia i tona ara.
40 Ko Piripi ia i kitea ki Ahota: na,
haereere ana ia ki te kauwhau ki nga pa
katoa, tae noa ki Hiharia.

UPOKO 9.

Haora ki Ramahiku. 4 *Ihu ki a ia.* 18 *Iri-
iringa.* 20 *Kauwhautanga.* 23 *Oranga
noatanga.* 26 *Kei Hiruharama.* 32 *Ta
Pita ki a Ainia,* 36 *ki a Tapita.*

KO Haora ia, he whakawehi tonu, he
patu ta tona ngakau mo nga ako-
nga a te Ariki, a haere ana ki te tohu-
nga nui; 2 Kei te tono pukapuka i a ia
ki nga whakaminenga i Ramahiku, mo
te tutaki rawa ake ki etahi tāngata e
anga penei ana, nga tāne, nga wāhine,
ka herea e ia, ka kawea ki Hiruharama.
3 I a ia ano e haere ana, a ka whaka-
tata ki Ramahiku; na, whiti whakarere
mai ana ki a ia he māramatanga no te
rangi: 4 Hinga ana ia ki te whenua,
ka rongo i tetahi reo e mea ana ki a ia,
E Haora, e Haora, he aha tau e whaka-
toi nei i a au? 5 Ano ra ko ia, Ko
wai koe, e te Ariki? Ka mea te Ariki,
Ko Ihu ahau, e whakatoia nei e koe:
ehara tau, te whana ki nga koikoi. 6
Na, wiri ana ia, ihiihi ana, ka mea, E te
Ariki, kia aha ahau? Ano ra ko te
Ariki ki a ia, Whakatika, tomo atu ki
te pa, a ka korerotia ki a koe tau e mea
ai. 7 Na, nga tāngata i haere tahi ra
ia, tu reo kore ana ratou, rongo kau ana
ki te reo, kahore i kitea he tangata. 8
A, te whakatikanga ake o Haora i te
whenua, te mawheratanga o ona kanohi,
hore rawa ana tāngata i kite ai: na, ka
arahina ringaringatia ia, a kawea ana ki
Ramahiku. 9 A e toru ona ra kihai ia i
kite, kihai i kai, kihai i inu.

10 Na, i Ramahiku tetahi akonga, ko
Anania te ingoa; a ka puta te Ariki, ka
mea ki a ia he mea kitenga, E Anania.
A ka mea tera, Tenei ahau, e te Ariki.
11 Ano ra ko te Ariki ki a ia, Whaka-
tika, haere ki te ara e karangatia nei ko
Tika, ka rapu i roto i te whare o Hura
ki *tetahi tangata* ko Haora te ingoa, no
Tarahu: kei te inoi hoki ia, 12 A kua
kite moemoea i tetahi tangata, ko Ana-
nia te ingoa, e tomo ana, e whakapa ana
i *tona* ringa ki a ia, kia kite ai. 13
Na, ko te whakahokinga a Anania, E te
Ariki, he tokomaha aku i rongo ai ki
tenei tangata, ki te nui o ana kino i mea
ai ki tou hunga tapu i Hiruharama: 14
A tenei ano kei a ia he tikanga i nga to-
hunga nui, kia herea katoatia te hunga e
karanga ana ki tou ingoa. 15 Heoi ka
mea te Ariki ki a ia, Haere: he mea
whiriwhiri ia naku, hei mau mo toku
ingoa ki te aroaro o nga tauiwi, o nga
kingi, o nga tama a Iharaira: 16 Ka
whakakitea atu hoki e ahau ki a ia nga
mea nui e mamae ai ia mo toku ingoa.
17 Na, haere ana a Anania, tomo ana
ki roto ki te whare; ka whakapa i ona
ringa ki a ia, ka mea, E *taku* teina,
e Haora, na te Ariki na Ihu i puta ra ki
a koe i te ara i haere mai na koe, nāna
ahau i tono mai, kia kite ai koe, kia
kī ai hoki i te Wairua Tapu. 18 Na,
marere tonu iho *etahi mea*, ano he unahi,
i ona kanohi, a kite tonu ake ia, ka wha-
katika, ka iriiria. 19 Na, ka kai ia, ka
whai kaha.

Na, noho ana a Haora ki nga akonga
i Ramahiku i etahi ra. 20 A kauwhau-
tia tonutia atu e ia a te Karaiti i roto i
nga whare karakia, ko te Tama ia a te
Atua. 21 A miharo tonu te hunga ka-
toa i rongo, ka mea, Ehara ianei tenei i
te kai whakangaro o te hunga i karanga
ki tenei ingoa i Hiruharama, a ko te mea
ano tenei i haere mai ai ia, kia herea
ratou, kia arahina ki nga tohunga nui?
22 Heoi ka kaha haere a Haora, a wha-
kapororarutia ana e ia nga Hurai e noho
ana i Ramahiku, i a ia e whakakite ana
ko te Karaiti ano tenei.

23 A ka maha nga ra ka pahure, ka
runanga nga Hurai kia whakamatea ia:
24 Heoi i mātau a Haora ki ta ratou
whakapapanga *mona*. A whanga tonu
ratou ki nga tatau i te ao i te po, kia
whakamatea ia. 25 Na, ka mau nga
akonga ki a ia i te po, a tukua iho ana e
ratou, ra te taiepa i roto i te kete.

26 A, te taenga o Haora ki Hiruhara-
ma, ka whai kia uru ki nga akonga:
otiia i wehi katoa ratou i a ia, kihai
i whakapono he akonga ia. 27 Na, ka
tango a Panapa i a ia, a arahina ana ki
nga apotoro, a korerotia ana e ia ki a
ratou tona kitenga i te Ariki i te ara,
tana korerotanga hoki ki a ia, tona maia
hoki ki te kauwhau i Ramahiku i runga
i te ingoa o Ihu. 28 Na, ka noho ia i a
ratou, haereere atu ana haereere mai ana
i Hiruharama. 29 A maia rawa ia te
kauwhau i runga i te ingoa o te Ariki o
Ihu, korero ana, totohe ana ki nga Hurai
whaka-Kariki: otiia ka whakangakau
ratou kia whakamatea ia. 30 A ka
mohio nga tuakana, ka arahina ia ki raro
ki Hiharia, a tonoa ana ki Tarahu.

31 Na, ka whai tānga manawa nga
hahi, puta noa i Huria, i Kariri, i
Hamaria, tupu ana te whakaaro; a haere
ana i runga i te wehi o te Ariki, i te
whakamarietanga ano a te Wairua Tapu,
ka whakatokomahatia.

32 A i a Pita e haereere ana ki nga
kāinga katoa, ka haere ki raro ki nga
tāngata tapu e noho ana i Raira. 33 A
ka kitea i reira tetahi tangata, ko Ainia
te ingoa, e waru ona tau i takoto ai i
runga i te moenga, he pararutiki. 34
Na, ko te meatanga a Pita ki a ia, E
Ainia, ka ora koe i a Ihu Karaiti: wha-
katika, wharikitia tou moenga. Na, wha-
katika tonu ake ia. 35 A i kite katoa i
a ia te hunga e noho ana i Raira, i Ha-
rona, a tahuri ana ki te Ariki.

36 Na, i Hopa tetahi akonga e noho
ana, ko Tapita te ingoa, te whaka-
maoritanga, ko Roka: he mahi tonu ta
taua wahine i nga mahi pai, he atawhai
rawakore. 37 A i aua ra, ka turo-
rotia ia, ka mate rawa: a ka oti ia te
horoi e ratou, ka whakatakotoria ki te
runga ruma. 38 Na, e tata ana Raira ki
Hopa, a, te rongonga o nga akonga, kei
reira a Pita, ka tonoa e ratou tokorua
nga tāngata ki a ia hei mea, kia kaua ia
e whakaroa ki te haere ki a ratou. 39
Na, whakatika ana a Pita, haere tahi ana
ratou. Tona taenga atu, ka arahina ki te
ruma i runga: a i tona taha e tu ana nga
pouaru katoa, e tangi ana, e whakakite
ana i nga koti i nga kakahu i hangā e
Roka, i a ia e noho ana i a ratou. 40
Na, ka tonoa ratou katoa e Pita ki waho,
ka tukua ona turi, ka inoi; na, tahuri
ana ia ki te tupapaku, ka mea, E Tapita,
e ara. Na, ka titiro ona kanohi: a ka
kite i a Pita, ka noho ki runga. 41 Na,
hoatu ana e ia *tona* ringa ki a ia, whaka-
arahia ana e ia, a ka oti te karanga nga
tāngata tapu me nga pouaru, hoatu ora
ana i a ia. 42 A ka rangona *tenei* puta
noa i Hopa; he tokomaha hoki i whaka-

pono ki te Ariki. 43 A he maha ona ra
i noho ai ia ki Hopa, ki a Haimona kai
mahi hiako.

UPOKO 10.

Koroniria. 11 *Putanga ki a Pita.* 24 *Kei a Koroniria-ma.* 48 *To ratou iriiringa.*

NA, i Hiharia tetahi tangata ko
Koroniria te ingoa, he keneturio
no te pu i karangatia nei ko to Itari; 2
He tangata karakia ia, e wehi ana i te
Atua, ratou ko tona whare katoa, he
maha ana mahi atawhai ki te iwi, me te
inoi tonu ano ki te Atua. 3 I kite nui
ia, i te mea ka tata ki te iwa o nga haora
o te ra, i tetahi anahera a te Atua, he
mea kitenga, e haere mai ana ki a ia,
e mea ana hoki ki a ia, E Koroniria.
4 Na, ka titiro pu atu ia ki a ia, a ka
wehi, ka mea, He aha, e te ariki? Ka
ki mai tera ki a ia, Kua puta ake o inoi
me o mahi atawhai, hei whakamaharata-
nga ki te aroaro o te Atua. 5 Na, tonoa
aianei he tangata ki Hopa, ki te tiki i a
Haimona, te rua nei o ona ingoa ko Pita:
6 He manuhiri ia na Haimona kai mahi
hiako, kei te taha nei o te moana tona
whare: māna e korero ki a koe tau
e mea ai. 7 A, te rironga o te anahera
i korero nei ki a Koroniria, tokorua ana
tāngata i karangatia e ia, me tetahi hoia
karakia no te hunga e piri tonu ana ki a
ia; 8 A ka oti *enei* mea katoa te korero
ki a ratou, ka tonoa ratou e ia ki Hopa.
9 Na, i te aonga ake, i a ratou e haere
ana, a ka whakatata ki te pa, ka kake a
Pita ki runga ki te tuanui, i te ono o nga
haora, ki te inoi: 10 Na, ka nui tona
mate kai, ka mea ia ki te kai: otira, i a
ratou e taka ana, ka puta te ngakau
matakite ki a ia; 11 Na, ka kite i te
rangi e mawhera ana, me tetahi mea e
heke iho ana ki a ia, ano he kakahu nui,
he mea here i nga pito e wha, a tatu
rawa ki raro ki te whenua: 12 A i runga
ano i taua mea nga mea waewae-wha
katoa o te whenua, me nga kararehe
mohoao, me nga mea ngokingoki, me
nga manu o te rangi. 13 Na, ko te pu-
tanga o te reo ki a ia, E Pita, e ara;
patua, e kai. 14 Na, ko te kianga atu a
Pita, Kahore, e te Ariki; kiano hoki
ahau i kai i te mea noa, i te mea poke.
15 Na, ka tuaruatia ano te reo ki a ia,
Ko ā te Atua i mea ai kia mā, aua e
whakanoatia e koe. 16 A ka toru nga
meatanga o tenei: ka whakahokia taua
mea ki te rangi.
17 Heoi, i a Pita e whakaaroaro ana i
roto i a ia ki te tikanga o te kitenga.
nei, na, ko nga tāngata i tonoa e Koro-
niria kua ui ki te whare o Haimona, a e
tu ana i te kuwaha, 18 E karanga ana,
e ui ana, me kahore he manuhiri i kona,
a Haimona, te rua nei o ona ingoa ko
Pita. 19 A, i a Pita e whakaaro ana
ki taua kitenga, ka mea te Wairua
ki a ia. Nana, tokotoru enei tāngata e
rapu nei ki a koe. 20 Na, whakatika,
heke atu, haere tahi koutou, kei ruarua;
naku hoki ratou i tono mai. 21 Na,
ka haere iho a Pita ki aua tāngata i
tonoa mai ki a ia e Koroniria; ka mea,
Ko ahau tenei e rapua nei e koutou: he
aha tenei e tu nei koutou? 22 Na, ka
mea ratou, Ko Koroniria ra, he keneturio,
he tangata tika, e wehi ana i te Atua, e
korerotia paitia ana e te iwi katoa o nga
Hurai, kua whakamaharatia ia e tetahi
anahera tapu kia tikina mai koe ki tona
whare, kia rongo ai ia ki etahi kupu i a
koe. 23 Na, karangatia ana ratou e ia
ki roto hei manuhiri māna.
A i te aonga ake ka haere tahi ratou
ko Pita; i haere tahi ano etahi teina
i Hopa. 24 Na, i te aonga ake, ka
tomo ratou ki Hiharia. A e tatari ana a
Koroniria ki a ratou, kua oti hoki te hui-
hui mai ona whanaunga, me ona hoa
tupu. 25 Na, i a Pita e tomo atu ana,
ka tutaki a Koroniria ki a ia, hinga ana
ki *ona* waewae, koropiko ana. 26 Oti-
ra ka whakaara a Pita i a ia, ka mea,
E tu ki runga; he tangata ano hoki
ahau. 27 Na, ka korerorero raua, a, te
tomokanga ki roto, ka kite he tokomaha
kua mene mai. 28 Na, ko tana meata-
nga ki a ratou, E mātau ana koutou e
kore e tika kia huihui te tangata o nga
Hurai, kia haere atu ranei ki te tangata
iwi ke: otira kua whakakitea e te Atua
ki a au kia kaua e kiia te tangata he noa,
he poke. 29 Koia ahau i haere mai ai,
tē whai kupu i taku tikinga ake: na, ka
ui nei ahau, he aha te mea i tikina ake ai
ahau? 30 Ka mea a Koroniria, I te noho
puku ahau a taea noatia tenei haora, i te
wha o enei ra ka pahemo nei; a i te iwa
o nga haora, ka inoi ahau i roto i toku
whare; na, ko te turanga o tetahi ta-
ngata i toku aroaro, kanapa tonu te
kakahu, 31 Ka mea mai, E Koroniria,
kua rangona to inoi, e maharatia ana
hoki āu mahi atawhai i te aroaro o te
Atua. 32 Na, tonoa he tangata ki
Hopa, ki te tiki i a Haimona, te rua nei
o ona ingoa ko Pita; he manuhiri ia i
roto i te whare o Haimona kai mahi
hiako, i te taha o te moana; ka tae mai
ia, māna e korero ki a koe. 33 Na,
tono tonu atu ahau ki a koe; a tika

tonu tau mahi, tou haerenga mai. Na,
tenei matou katoa kei te aroaro o te
Atua, whakarongo ai ki nga mea katoa
i whakahaua e te Atua ki a koe. 34
Na, ka puaki te mangai o Pita, ka mea,
He pono, ka kite ahau kahore a te
Atua whakapai kanohi. 35 Engari ki
te wehi tetahi tangata o nga tini iwi ki
a ia, ki te mahi tika, ka paingia e ia.
36 Te kupu i homai e ia kia whaka-
puakina ki nga tama a Iharaira, te
kauwhau o te rongo ka mau i a Ihu
Karaiti: (ko ia te Ariki o te katoa:)
37 E mātau ana ano koutou ki taua
kupu, i kauwhautia nei puta noa i
Huria, no Kariri te timatanga, i muri
i te iriiringa i kauwhautia e Hoani;
38 He mea mo Ihu o Nahareta i wha-
kawahia nei e te Atua ki te Wairua
Tapu, ki te kaha: a haereere ana ki te
mahi pai, ki te whakaora i te hunga
katoa i pehia e te rewera; no te mea i a
ia te Atua. 39 A ko matou nga kai
whakaatu o nga mea katoa i mea ai ia
ki te whenua o nga Hurai, ki Hiru-
harama; a whakamatea ana ia e ratou,
he mea whakairi ki runga ki te rakau:
40 I whakaarahia ake tenei tangata
e te Atua i te toru o nga ra, a meinga
ana kia kitea nuitia; 41 Ehara i te
mea e te iwi katoa, engari e nga kai
whakaatu i whiriwhiria e te Atua i mua,
ara e matou i kai tahi i inu tahi nei
me ia, i muri i tona aranga ake i te
hunga mate. 42 A i mea ia ki a ma-
tou kia kauwhau ki te iwi, kia wha-
kaatu, ko ia ta te Atua i whakarite
ai hei Kai whakarite whakawa mo nga
tāngata ora, mo nga tāngata mate. 43
He kai whakaatu nga poropiti katoa
mona, ara, ma tona ingoa ka whiwhi ai
ki te murunga hara nga tāngata katoa e
whakapono ana ki a ia.
44 I a Pita e korero ana i enei kupu,
ka tau te Wairua Tapu ki te hunga
katoa e whakarongo ana ki te kupu.
45 A miharo ana te hunga whaka-
pono o te kotinga, nga mea i haere
tahi mai i a Pita, no te mea kua ringi-
hia mai ano hoki te Wairua Tapu, kua
homai ki nga tauiwi; 46 I rongo hoki
ratou ki nga reo i korero ai, i whakanui
ai ratou i te Atua. Katahi ka oho a
Pita, 47 E ahei ranei te whakakahore e
tetahi te wai, kei iriiria enei, kua whiwhi
tahi nei me tatou ki te Wairua Tapu?
48 Na, ka mea ia kia iriiria ratou i
runga i te ingoa o te Ariki. A ka tohe
ratou kia noho ia i etahi ra.

UPOKO 11.

Pita.—Mo tona haerenga ki a Koroniria. 19
Rongo pai kei nga whenua. 22 *Panapa ka
ungā ki a ratou.* 26 *Karaitiana.* 27
Atawhai ki nga rawakore.

AI rongo nga apotoro me nga tua-
kana i Huria, kua tango ano hoki
nga tauiwi ki te kupu a te Atua. 2 Na,
te taenga o Pita ki Hiruharama, ka wha-
kawakia ia e te hunga o te kotinga, 3 I
mea ratou, I haere koe ki roto ki nga
tāngata kihai i kotia, a kai tahi ana kou-
tou. 4 Na, ka timata a Pita, ka korero
whakatepe atu ki a ratou, ka mea, 5 I
te pa ahau i Hopa e inoi ana: a ka kite
moemoea i tetahi kitenga, ko tetahi
mea e heke iho ana, ano he kakahu
nui, he mea tuku iho i te rangi ki nga
pito e wha; a tae tonu mai ki a au:
6 A ka titiro pu atu ahau ki reira, ka
whakaaro ahau, a ka kitea nga mea
waewae wha o te whenua, me nga ka-
rarehe mohoao, me nga mea ngokingoki,
me nga manu o te rangi. 7 A ka rongo
ahau i te reo e mea ana ki a au, E ara,
e Pita; patua, e kai. 8 Heoi ka ki atu
ahau, Kahore, e te Ariki: kiano hoki
tetahi mea e noa ana, e poke ana, i ta-
poko noa ki toku mangai. 9 Na, ka
whakahoki ano te reo ki a au i te
rangi, ko te rua o nga meatanga, Ko
ā te Atua i mea ai kia ma, aua e whaka-
noatia e koe. 10 A ka toru nga mea-
tanga o tenei: ka hutia katoatia ake ano
ki te rangi. 11 Na, i reira pu ano kua
tae ake nga tāngata tokotoru ki te whare
i noho ai ahau, he mea tono mai no
Hiharia ki a au. 12 Na, ka mea te
Wairua ki a au kia haere tahi matou,
kia kaua ahau e ruarua. I haere tahi
ano i a au enei teina tokoono, a tomo
ana matou ki te whare o taua tangata:
13 Na, ka korerotia mai e ia ki a ma-
tou tona kitenga i te anahera i tona
whare e tu ana, e mea ana ki a ia,
Tonoa etahi tāngata ki Hopa, tikina
a Haimona, te rua nei o ona ingoa ko
Pita; 14 Māna e korero ki a koe etahi
hi kupu, e ora ai koutou ko tou whare
katoa. 15 A, taku timatanga ki te
korero, ka tau te Wairua Tapu ki a
ratou, ka pera ano me ia ki a tatou i te
timatanga. 16 Katahi ahau ka mahara
ki te kupu a te Ariki, ki tana i mea ai,
I iriiri ra a Hoani ki te wai; ko koutou
ia ka iriiria ki te Wairua Tapu. 17 Na,
ka rite nei ta te Atua mea i hoatu ai ki
a ratou, ki tana nei ki a tatou, ki te
hunga kua whakapono ki te Ariki ki a

Ihu Karaiti; he aha ahau, hei arai i ta
te Atua? 18 Ano ka rongo ratou ki
enei mea, mutu pu ta ratou korero, heoi
ka whakakororia i te Atua, ka mea, Koia
hoki, kua homai e te Atua ki nga tauiwi
te ripeneta e ora ai.

19 Na, te hunga i whakamararatia i
te tukinotanga i puta ake i to Tepene,
haereere ana ratou, a tae noa ki Piniki,
ki Kaiperu, ki Anatioka, me te kauwhau
ano i te kupu ki nga Hurai anake,
kahore ki etahi atu. 20 Etahi tāngata
hoki o ratou no Kaiperu, no Hairini, i
haere enei ki Anatioka, i korero ki nga
Hurai whaka-Kariki, i kauwhau i te
Ariki i a Ihu. 21 A i a ratou te ringa
o te Ariki: he tokomaha rawa hoki i
whakapono, i tahuri ki te Ariki. 22
Na, te taenga o te rongo o enei mea
ki nga taringa o te hahi i Hiruharama,
ka tonoa e ratou a Panapa kia haere ki
Anatioka. 23 A, tona taenga atu, tona
kitenga i te aroha noa o te Atua, ka
hari, ka whakahau i a ratou katoa kia
u te ngakau, kia piri ki te Ariki. 24
He tangata pai hoki ia, kī tonu i te
Wairua Tapu i te whakapono: a he nui
te hunga i honoa ki te Ariki. 25 Me i
reira ka haere atu a Panapa ki Tarahu,
ki te rapu i a Haora: 26 A, tona kite-
nga i a ia, ka kawea ia ki Anatioka. A
kotahi to raua tino tau i huihui ai ki te
hahi, he nui hoki te hunga i whaka-
akona. A i mātua huaina nga akonga
he Karaitiana ki Anatioka.

27 I aua ra ka haere mai etahi poro-
piti i Hiruharama ki Anatioka. 28 A
ka whakatika tetahi o ratou, ko Akapu
te ingoa, ka korero, *he mea whakaako*
e te Wairua, meake he mate nui i te
hiakai pa ai ki te whenua, a puta noa:
i puta ano tenei i nga ra o Karauria
Hiha. 29 Na, ka whakatakoto tikanga
nga akonga, ara, nga mea i whai rawa,
tenei tenei, kia tonoa he mea ma nga
tuakana e noho ana i Huria: 30 I pera
ano ratou, i mea kia kawea ki nga kau-
matua e nga ringa o Panapa raua ko
Haora.

UPOKO 12.

Matenga o Hemi. 3 Hereherenga o Pita. 7 Ka whakaputaina mai e te anahera. 20 Matenga o Herora.

NA, i taua wa, ka totoro nga ringa
o kingi Herora ki te tukino i eta-
hi o te hahi. 2 A whakamatea ana e
ia a Hemi tuakana o Hoani ki te hoari.
3 A, tona kitenga he pai ki nga Hurai,
ka anga ia, ka hopu ano i a Pita. (Ko
nga ra ia o te taro rewena-kore.) 4
Ano ka mau ia, ka makā ki te whare
herehere, a tukua ana ki nga hoia ko-
tahi tekau ma ono kia tiakina; i mea,
ko muri iho i te kapenga ka whaka-
putaina ki waho ki te iwi. 5 Na, ka
puritia a Pita ki roto ki te whare here-
here: otiia kihai i mutumutu te inoi
a te hahi ki te Atua mona. 6 Ano
ka tata ia te arahina ki waho e He-
rora, i taua po e moe ana a Pita i wae-
nganui o nga hoia tokorua, he mea here
ki nga mekameka e rua: me nga kai
tiaki i te tatau, e tiaki ana i te whare he-
rehere. 7 Na, ko te turanga o tetahi
anahera a te Ariki ki *tona* taha, tiaho
ana te māramatanga i roto i te whare:
na, ka papaki ia i te kaokao o Pita, ka
whakaara i a ia, ka mea, E ara, ho-
horo. A marere iho ona mekameka i
nga ringa. 8 Na, ko te meatanga a te
anahera ki a ia, Whitikiria tou, herea ou
hu. A meinga ana e ia. Ka mea ano
ki a ia, Kakahuria tou kakahu, haere
mai i muri i a au. 9 Na, ka haere ia ki
waho, ka aru i a ia; a kihai i mahara
he pono ta te anahera i mea ai; hua noa
he rekanga kanohi tana i kite nei. 10
Ano ka mahue te tuatahi, te tuarua o
nga kai tiaki, ka tae ki te tatau rino i te
putanga atu ki te pa; tuwhera noa ana
ki a raua: puta ana raua ki waho, haere
ana, puta rawa i tetahi ara, mawehe tonu
atu te anahera i a ia. 11 A, te hokinga
ake o nga whakaaro o Pita, ka mea ia,
Katahi ahau ka tino mohio, kua tono mai
te Ariki i tana anahera, hei tango i a au
i roto i te ringa o Herora, i nga mea
katoa ano e taria nei e te iwi o nga
Hurai. 12 Ano ka whakaaroa e ia, ka
haere ki te whare o Meri, whaea o Hoani,
te rua nei o ona ingoa ko Maka; he
tokomaha hoki kua huihui ki reira ki te
inoi. 13 A, te patukinga a Pita ki te
tatau o te whatitoka, ka tae mai he kotiro
ki te whakarongo, ko Rora te ingoa. 14
Ano ka mohio ia ki te reo o Pita, kihai
i uakina te tatau i te hari, heoi oma ana
ki roto, ki te korero ki te tunga o Pita
i te tatau. 15 Na, ka mea ratou ki a ia,
E haurangi ana koe. Heoi ka tohe tonu
ia he pono. Na, ka mea ratou, Ko tona
anahera. 16 Me te patuki tonu ano tera
a Pita: a, ta ratou uakanga, ka kite i
a ia, ka miharo. 17 Na, ka pepehi
atu tona ringa i a ratou kia kaua e
kuihi, ka korerotia ki a ratou tona wha-
kaputanga mai e te Ariki i te whare
herehere. A ka mea, Korerotia enei
mea ki a Hemi, ratou ko nga teina.

Na, ka puta mai ia, a haere ana he
wahi ke. 18 Na, ka ao te ra, kihai i
iti te pororaru o nga hoia, i ahatia ranei
a Pita. 19 Na, ka rapu a Herora i a ia,
a, tē kitea, ka whakawa i nga kai tiaki,
a ka mea kia whakamatea. Na, haere
atu ana ia i Huria ki raro ki Hiharia
noho ai.

20 A he nui te riri a Herora ki te
hunga o Taira, o Hairona: otira ka puta
ngatahi mai ratou ki a ia, a ka oti a
Parahitu te kai tiaki o te whare moenga
o te kingi te whakaki e ratou, ka tono
kia houhia te rongo; no to te kingi
whenua hoki nga kai o to ratou. 21 A
i tetahi ra i whakaritea, ka kakahu a
Herora i tetahi kakahu kingi, ka noho
ki runga ki te torona, a whakatu ana ki
a ratou. 22 Na, ko te karangatanga a
te huihui, He reo atua, ehara i to te
tangata. 23 A i reira pu ano ka patua
ia e tetahi anahera a te Ariki, no te mea
kihai i hoatu e ia te kororia ki te Atua:
a kainga ana ia e te kutukutu, hemo
ake.

24 Na, ka tupu te kupu a te Atua, ka
nui haere.

25 A ka hoki a Panapa raua ko Haora
i Hiruharama, i te otinga o ta raua mahi,
me te kawe mai i a Hoani, te rua nei o
ona ingoa ko Maka.

UPOKO 13.

Paora raua ko Panapa ka ungā. 13 *Ta Paora ki a Erima.* 14 *Kei Anatioka.* 45 *Ta nga Hurai,* 46 *I tahuri ai a Paora ma ki nga Tauiwi.*

NA, i te hahi i Antioka etahi poro-
piti, me etahi kai whakaako: ko
Panapa ko Himeona i karangatia nei
ko Nikera, ko Rukia no Hairini, ko Ma-
naena he mea whakatupu ngatahi nei raua
ko Herora tetaraki ano, me Haora ano.
2 A, i ratou e karakia ana ki te Ariki,
e noho puku ana, ka mea te Wairua
Tapu, Motuhia mai ki a au a Panapa
raua ko Haora ki te mahi i karanga-
tia ai raua e ahau. 3 Na, ka noho
puku ratou, ka inoi, ka popoki iho o
ratou ringa ki a raua, a tonoa ana kia
haere.

4 Na, ka tonoa nei raua e te Wairua
Tapu, ka haere ki Herukia; a rere atu
ana i reira ki Kaiperu. 5 Na, i a raua
i Harami, ka kauwhautia e raua te kupu
a te Atua i roto i nga whare karakia
o nga Hurai: i a raua ano a Hoani
hei kai mahi. 6 A, to ratou putanga
ki tera taha o te motu ki Papaho, ka
kitea tetahi kai makutu, he poropiti teka,
he Hurai, ko Paraihu te ingoa: 7 I te
tino kawana ia i a Herekiu Paora; he
tangata mahara *a Herukia;* a karangatia
ana e ia a Panapa raua ko Haora, i
hiahia kia rongo i te kupu a te Atua.
8 Otira i tautohe ki a raua a Erima te
kai makutu, (ko te whakamaoritanga
hoki tenei o tona ingoa,) i mea kia tahuri
ke te tino kawana i te whakapono. 9
Na, te tino tirohanga pūtanga ki a ia a
Haora, (ara a Paora,) kī tonu i te Wairua
Tapu, 10 Ka mea, Kī tonu koe i te tini-
hanga, i nga tini mahi pokanoa; tama
a te rewera, hoa riri o nga mahi tika
katoa! e kore ianei e mutu to whakaputa
ke i nga ara tika a te Ariki? 11 Na,
aianei *pa ai* te ringa o te Ariki ki a koe,
ka matapotia koe, e kore e kite i te ra
a taka noa tetahi wa. Na, taka tonu iho
ki a ia he kohu me te pouri; a haereere
noa ia ki te rapu kai arahi. 12 A, te
kitenga o te tino kawana i taua meatanga,
ka whakapono, i miharo hoki ki te ako
a te Ariki.

13 Na, ka rere atu a Paora ratou ko
ona hoa i Papaho, ka u ki Pereka i
Pamapuria: a whakarere ana a Hoani i
a raua, hoki ana ki Hiruharama. 14 Ko
raua ia haere atu ana i Pereka, tae tonu
atu ki Anatioka i Pihiria, a tomo ana
ki te whare karakia i te ra hapati, noho
ana, 15 A ka mutu te korerotanga o te
ture me nga poropiti, ka tono tangata
nga rangatira o te whare karakia ki a
raua, ka mea, E hoa ma, ki te mea he
kupu whakaako ta korua ki te hunga
nei, korerotia. 16 Na, ka tu a Paora ki
runga, ka tawhiri tona ringa, ka mea,

E nga tāngata o Iharaira, e te hunga
e wehi ana ki te Atua, whakarongo mai.
17 Na te Atua o tenei iwi o Iharaira i
whiriwhiri o tatou mātua, a whakanuia
ana e ia tenei iwi, *i a ratou* e noho ma-
nene ana i te whenua o Ihipa, a i runga
tonu te ringa i arahina mai ai ratou e ia
i reira. 18 Na, me te mea e wha tekau
nga tau i atawhaitia ai ratou e ia i te
koraha. 19 A ka whitu nga iwi ka
ngaro i a ia ki te whenua o Kanaana, ka
wehewehea e ia ki te rota to ratou whe-
nua mo ratou. 20 A, muri iho i enei mea,
i te mea ka tata ki nga tau e wha rau
e rima tekau, ka hoatu e ia he kai wha-
karite whakawa, taea noatia a Hamuera
poropiti. 21 Katahi ratou ka mea ki
tetahi kingi: a hoatu ana e te Atua ki
a ratou a Haora, tama a Kihi, he tangata
no te pu o Peniamine, a e wha tekau
nga tau. 22 A ka oti ia te whakataka,
ka whakaarahia ake a Rawiri hei kingi

mo ratou; i whakaaturia hoki ia e ia, i
korerotia, Kua kitea e ahau a Rawiri
tama a Hehe, he tangata e whakaaetia
ana e toku ngakau; ka meatia e ia nga
mea katoa e pai ai ahau. 23 He uri no
tenei tangata, he Kai whakaora mo Iha-
raira, a Ihu i whakaarahia nei e te Atua,
ko tana hoki tena i korero ai i mua: 24
No mua tata ano hoki i tona haerenga
mai, te kauwhautanga a Hoani i te iriiri
ripeneta, ki te iwi katoa o Iharaira. 25
A ka tutuki a Hoani ki tona tutukita-
nga, ka mea ia, Ko wai koia ahau ki ta
koutou whakaaro? ehara ra ahau *i a ia*,
engari tera te haere mai ana *tetahi* i muri
i a au, ko ona hu e kore ahau e tau hei
wewete. 26 E *aku* tuakana, e nga ta-
mariki o te kawei o Aperahama, e te
hunga i roto i a koutou e wehi ana ki te
Atua, kua homai te kupu o tenei oranga
kia whakapuakina ki a koutou. 27 Kihai
te hunga e noho ana i Hiruharama, me
o ratou rangatira, i mohio ki a ia, ki
nga reo ano o nga poropiti e korerotia
ana i nga hapati katoa. Na, kua rite i a
ratou *aua reo*, i a ratou i tuku *i a ia* ki
te mate. 28 Ahakoa kihai i kitea e
ratou he mea e mate ai ia, ka tohe ratou
ki a Pirato kia whakamatea ia. 29 Ano
ka rite katoa i a ratou nga mea i tuhitu-
hia mona, tangohia iho ana *ia* i te rakau,
whakatakotoria ana ki roto ki te urupa.
30 Heoi na te Atua ia i whakaara ake
i te hunga mate: 31 A he maha nga
ra i kitea ai ia e te hunga i haere tahi i
a ia i Kariri ki Hiruharama, ko ratou
hoki hei kai whakaatu mona ki te iwi.
32 Na, he kauwhau tenei maua ki a kou-
tou i te rongo pai, i korerotia i mua ki
nga mātua, 33 Kua mana tenei i te
Atua, hei mea ma tatou, ma a ratou ta-
mariki, i a ia i whakaara nei i a Ihu;
ko te mea hoki tena i tuhituhia i te rua
o nga waiata, Ko koe taku Tama, no-
naianei koe i whakatupuria ai e ahau.
34 Ko tana korero ano tenei mona i
whakaarahia nei e ia i te hunga mate,
tē hoki ano ki te pirau i muri iho, Ka
hoatu e ahau ki a koutou nga mea tapu,
nga mea pono o Rawiri. 35 Koia hoki
ia i mea ai i tetahi atu *waiata*, E kore
koe e tuku i tou Mea Tapu kia kite i te
pirau. 36 Ko Rawiri hoki i mahi i ta
te Atua i pai ai i tona whakatupuranga
ano, a moe iho, whakatakotoria ana ki
ona mātua, kite ana i te pirau. 37 Ko
tenei ia i whakaarahia ake nei e te Atua,
kihai ia i kite i te pirau. 38 Na, kia
mohio koutou, e *aku* tuakana, na te-
nei tangata te murunga hara e kau-
whautia nei ki a koutou; 39 A māna
nga tangata katoa, e whakapono ana,
ka whakatikaia ai i nga mea katoa, e kore
nei koutou e whakatikaia i runga i ta
Mohi ture. 40 Na, kia mahara, kei
pa ki a koutou te mea i korerotia e
nga poropiti;

41 Titiro mai, e te hunga whakahawea,
ka miharo ai, a whakangaromia
iho:
Ka mahia hoki e ahau he mahi i
o koutou ra,
He mahi e kore e whakaponohia e
koutou, ki te whakapuakina e te
tangata ki a koutou.

42 A ka puta mai nga Hurai i roto i
te whare karakia, ka tohe nga tauiwi
kia kauwhautia ano aua kupu ki a
ratou, i to muri iho hapati. 43 Heoi
ka pākarukaru te huihui, he tokomaha
nga Hurai me nga porohiraiti karakia
i aru i a Paora raua ko Panapa: a ka
korero raua ki a ratou, ka ako kia mau
tonu ratou ki te aroha noa o te Atua.

44 Na, i to muri iho hapati, ka huihui
mai te pa, me te mea ko ratou katoa,
ki te whakarongo ki te kupu a te Atua.
45 A, te kitenga o nga Hurai i te hui-
hui, ka kī ratou i te hae, ka whakaka-
hore ki nga mea i korerotia e Paora,
ka whakateka, ka kohukohu. 46 Ka-
tahi a Paora raua ko Panapa ka korero
maia atu, ka mea, I takoto te tikanga
kia mātua korerotia te kupu a te Atua ki
a koutou: na, ka peia nei e koutou,
ka whakaaro koutou e kore e pai te
oranga tonutanga mo koutou, na, ka
tahuri atu nei maua ki nga tauiwi. 47
I penei hoki te ako a te Ariki ki a
matou,
Kua waiho koe e ahau hei mārama
ki nga tauiwi,
Kia ai koe hei oranga puta noa i nga
pito o te whenua.

48 Na, te rongonga o nga tauiwi, ka
hari, ka whakakororia i te kupu a
te Ariki: a ka whakapono te hunga i
rite mo te oranga tonutanga. 49 A
pakū ana te kupu a te Ariki puta noa i
taua whenua. 50 Otira i whakaohokia
nga wāhine karakia e nga Hurai, me
nga wāhine rangatira, me nga tāngata
nunui o te pa, a ara ana i a ratou he
whakatoinga mo Paora raua ko Panapa,
peia ana raua i o ratou wahi. 51 Heoi
ruia atu ana e raua te puehu o o raua
waewae ki a ratou, a haere ana ki
Ikoniuma. 52 Na, kī tonu nga akonga
i te hari, i te Wairua Tapu.

UPOKO 14.

Tukinotia ana i Ikoniuma. 8 *Kopa i Raihitara.*
19 *Ta ratou ki a Paora.* 21 *Kauwhau*
tonu. 26 *Hoki ana ki Anatioka.*

NA, i Ikoniuma, ka haere tahi raua
ki roto ki te whare karakia o nga
Hurai, a ka korero, no ka whakapono
tona tini o nga Hurai o nga Kariki.
2 Na nga Hurai whakateka ia i wha-
kaoho i whakakino nga ngakau o nga
tauiwi ki nga teina. 3 Na, he nui te
wa i noho ai raua, i maia ai te korero i
nga mea a te Ariki, me te whakaae ano
ia ki te kupu o tona aroha noa, me
te homai ano e ia nga tohu me nga mea
whakamiharo kia meatia e o raua ringa.
4 Otiia i wehewehea nga tāngata o te
pa: ko etahi i u ki nga Hurai, ko etahi
ki nga apotoro. 5 A i nga tauiwi, ratou
ko nga Hurai, ko o ratou rangatira, e
huaki mai ana ki te whakutupu kino,
ki te aki i a raua ki te kohatu, 6 Ka
tupato raua, a rere ana ki Raihitara,
ki Rerepe, ki nga pa o Raikaonia, ki
pahaki tata atu ano hoki: 7 A kau-
whautia ana e raua te rongo pai ki
reira.
8 A i Raihitara e noho ana tetahi
tangata waewae ngoikore, he kopa no
te kopu mai o tona whaea, kahore i
haere i mua iho: 9 I rongo tenei i a
Paora e korero ana: a, te tirohanga
pūtanga atu o tera ki a ia, ka kite he
whakapono tona e ora ai; 10 He nui
noa atu tona reo ki te ki atu, E tu
ou waewae ki runga. Na, mokowhiti
ake ana ia, haere ana. 11 A, te kitenga
o nga tāngata i ta Paora i mea ai,
ka ara to ratou reo, to Raikaonia, ka
mea, Kua heke iho nga atua ki a tatou,
no nga tāngata te ahua. 12 A huaina
ana e ratou a Panapa ko Hupita, a Paora
ko Merekurai, no te mea ko ia te pu
korero. 13 Na, ka kawea mai e te
tohunga o Hupita, o tera i te ngutu o
to ratou pa, he puru he tupare ki nga
kuwaha, a ka mea kia patua he whaka-
here e ratou ko nga tāngata. 14 A,
te rongonga o nga apotoro, o Panapa
raua ko Paora, ka haehae i o raua kaka-
hu, a rere ana ki roto ki nga tāngata, ka
karanga atu, 15 Ka mea, E mara ma,
he aha koutou ka mea ai i anei mea?
He tāngata hoki maua e rite tahi ana ki
a koutou te tu, a e kauwhau ana kia ta-
huri ke koutou i enei mea tekateka noa
ki te Atua ora, nāna nei i hanga te rangi,
me te whenua, te moana, me o reira mea
katoa: 16 I nga whakatupuranga hoki
kua pahemo atu, i tukua e ia nga iwi ka-
toa kia haere i o ratou ara ake. 17
Otiia kihai i tukua e ia kia kahore he kai
whakaatu mona; i atawhai hoki, i homai
ano e ia ki a tatou te ua o te rangi, me
nga po hua, i makona ai o tatou ngakau
i te kai, i te koa. 18 A ka korerotia
enei *kupu*, na, mutu whakauaua i a raua
ta nga tāngata *meatanga* ki te patu wha-
kahere ma raua.
19 Na, ko te haerenga mai o etahi
Hurai i Anatioka, i Ikoniuma, ka whaka-
ki i te iwi. a akina ana a Paora ki te ko-
hatu, toia ana ki waho o te pa, hua noa
kua mate. 20 Otiia, i nga akonga e tu
ana i tona taha, ka whakatika ia, haere
ana ki roto ki te pa: a i te aonga ake ka
haere raua ko Panapa ki Rerepe. 21
Ano ka kauwhau raua i te rongo pai ki
taua pa, a ka tokomaha ka meinga hei
akonga, na, hoki ana raua ki Raihitara,
ki Ikoniuma, ki Anatioka, 22 Whakau
ana i nga wairua o nga akonga, whaka-
hau ana *i a ratou* kia mau tonu ki te
whakapono, kua takoto hoki te tikanga,
me na runga i nga matenga maha te
ara atu mo tatou ki te rangatiratanga
o te Atua. 23 I whakarite kaumatua
ano raua mo ratou i tenei hahi i tenei
hahi, me te inoi ano raua, me te noho
puku, a tukua atu ana ratou ki te Ariki i
whakapono nei ratou. 24 Na, ka haere
raua na waenganui o Pihiria, tae tonu
atu ki Pamapuria. 25 A ka oti te kau-
whau e raua te kupu ki Pereka, ka haere
ki raro ki Ataria: 26 A rere ana i reira
ki Anatioka, ki te wahi i tukua ai raua ki
te aroha noa o te Atua mo te mahi ka
oti nei i a raua. 27 Na, ka tae atu, ka
huihuia te hahi, ka korerotia nga mea i
mahi tahi ai te Atua me raua, tāna ua-
kanga hoki i te tatau o te whakapono
ki nga tauiwi. 28 A kihai i iti te wa i
noho ai raua i reira ki nga akonga.

UPOKO 15.

Tautohetohe mo te kotinga. 6 *Te hinota.* 13
Ta Hemi. 22 *Te pukapuka.* 36 *Paora*
raua ko Panapa ka wehea.

NA, te taenga ake o etahi i Huria, ka
whakaako i nga teina, na, Ki te
kore koutou e kotia, kia rite ki ta Mohi,
e kore koutou e taea te whakaora. 2
Na, kihai i iti te whawhai, te uiui a Paora
raua ko Panapa ki a ratou, ka whakaritea
ko Paora ko Panapa ko etahi atu hoki o
ratou, kia haere ki nga apotoro ki nga
kaumatua ki Hiruharama, ki tenei tauto-
henga. 3 Heoi arahina ana ratou e te

hahi, haere ana ra Piniki, ra Hamaria,
ka korerotia te tahuritanga o nga tauiwi:
a nui atu te hari o nga teina katoa. 4
A, to raua taenga ki Hiruharama, ka
whakamanuhiritia e te hahi, e nga apo-
toro hoki ratou ko nga kaumatua, ka
korerotia nga mea i mahi tahi ai te Atua
me raua. 5 Na, te whakatikanga o eta-
hi tāngata whakapono no te titorehanga
ki nga Parihi, ka mea, me kokoti ratou,
me ako hoki kia whakaritea te ture a
Mohi.
6 Na, ka huihui nga apotoro ratou ko
nga kaumatua ki te whakaaro ki tenei
mea. 7 A ka nui te tautohetohe, ka
whakatika a Pita, ka mea ki a ratou,
E nga tuakana, ka mātau koutou,
noku te mangai i roto i a tatou i whiri-
whiria e te Atua i nga ra o mua hei mea
e rongo ai nga tauiwi ki te kupu o te
rongo pai, e whakapono ai hoki. 8 I
whakaae hoki ki a ratou te Atua e mā-
tau nei ki nga ngakau, i a ia i hoatu i te
Wairua Tapu ki a ratou, rite tahi *ki tana*
ki a tatou; 9 A kahore i puta ke tona
whakaaro ki a tatou ki a ratou, i o ratou
ngakau kua ma i a ia i runga i te whaka-
pono. 10 Ko tenei, he aha koutou ka
whakamatautau ai i te Atua, ka whaka-
takoto ioka ai ki te kakī o nga akonga,
he mea kihai nei i taea te mau e o tatou
mātua, e tatou hoki? 11 Heoi ka whaka-
pono nei tatou, tera tatou e ora i runga
i te aroha noa o te Ariki o Ihu Karaiti,
pera tahi me ratou.
12 Na, noho puku ana te mano katoa,
whakarongo ana ki a Panapa raua ko
Paora e korero ana i nga tohu i nga
mea whakamiharo, i mea ai te Atua kia
mahia e raua i roto i nga tauiwi. 13 A
ka mutu ta raua, ka whakahoki a Hemi,
ka mea, E nga tuakana, whakarongo ki
a au:
14 Kua korerotia e Himiona ta te
Atua tirohanga mai i mua, tana tango-
hanga i tetahi iwi i roto i nga tauiwi
mo tona ingoa. 15 A e rite ana ki
tenei nga korero a nga poropiti; i tuhia
hoki,
16 I muri o enei mea ka hoki ahau,
Ka hangā ano e ahau te tapenakara
o Rawiri, kua hinga nei;
Ka hangā ano e ahau ona wahi kua
horoa,
A ka whakaarahia ano:
17 Kia rapu ai nga toenga o nga tāngata
ki te Ariki,
Nga tauiwi katoa hoki i karangatia
nei toku ingoa ki runga ki a ratou,
E ai ta te Ariki, e mahi nei i enei
mea katoa.
18 E mohiotia ana e te Atua ana mahi
katoa no te timatanga ra ano o te
ao.
19 Na, ko taku whakaaro tenei, kia kaua
e whakararua te hunga e tahuri ana mai
ki te Atua i roto i nga tauiwi: 20 Enga-
ri kia tuhi atu ki a ratou, kia mawehe
atu i nga poke o nga whakapakoko, i te
moe tahae, i te mea kua nōtia te kakī, i
te toto. 21 No nga whakatupuranga
hoki o mua nga kai kauwhau i a Mohi
i tenei pa i tenei pa, he mea korero i
roto i nga whare karakia i nga hapati
katoa.
22 Katahi ka pai nga apotoro ratou
ko nga kaumatua me te hahi katoa, kia
whiriwhiria etahi tāngata i roto i a ratou,
kia tonoa hei hoa mo Paora raua ko Pa-
napa ki Anatioka; a Hura i karangatia
nei ko Pahapa, raua ko Hira, he hunga
ingoa nui i roto i nga teina: 23 Ka tuhia
hoki enei mea hei mauranga; Na nga
apotoro ratou ko nga kaumatua ko nga
tuakana ki nga teina o roto i nga tauiwi,
i Anatioka, i Hiria, i Kirikia; tena kou-
tou: 24 Na, ka rongo nei matou, tera
etahi i haere atu nei i a matou, i whaka-
raru i a koutou ki nga korero, i whaka-
pohehe i o koutou ngakau, i mea, Kia
kotia *koutou*, kia whakaritea hoki te
ture: kahore nei a matou kupu ki a
ratou: 25 Kotahi tonu ta matou wha-
kaaro kia whiriwhiria etahi tāngata, kia
tonoa ki a koutou, hei hoa mo a matou
tangata e aroha nei, mo Panapa raua ko
Paora. 26 He hunga i tuku nei i a raua
ki te mate hei mea mo te ingoa o to ta-
tou Ariki o Ihu Karaiti. 27 Na, kua
tonoa nei e matou a Hura raua ko Hira,
ma raua hoki e korero a kupu atu aua
mea ano. 28 I pai hoki ki te Wairua
Tapu, ki a matou hoki, kia kaua e wha-
katakotoria ki a koutou tetahi atu wha-
kataimaha, ko enei mea tika anake; 29
Kia mawehe koutou i nga mea e patua
ana ma nga whakapakoko, i te toto, i te
mea kua nōtia te kakī, i te moe tahae:
ka tiakina koutou i enei mea, ka pai ta
koutou mahi. Kia ora koutou.
30 A, to ratou tukunga atu, ka haere
ki Anatioka: na, ka huihuia te mano, ka
hoatu te pukapuka: 31 A ka oti te ko-
rero, ka koa ratou mo te kupu whakahau.
32 Na, he maha nga kupu a Hura raua
ko Hira i whakahau ai, i whakau ai i nga
teina; he poropiti hoki raua. 33 A roa
iho raua, ka tukua e nga teina i runga i
te rangimarie ki nga apotoro. 34 Heoi
i pai a Hira kia noho ki reira. 35 I
noho hoki a Paora raua ko Panapa ki
Anatioka, i whakaako i kauwhau i te

kupu a te Ariki, ratou tahi ko tera hunga
tokomaha.
36 Na, muri iho i etahi ra ka ki atu a
Paora ki a Panapa, Taua ka hoki ka
tirotiro i o taua teina i nga pa katoa, i
kauwhautia ai e taua te kupu a te Ariki,
to ratou peheatanga. 37 A ka mea
a Panapa kia mauria hei hoa a Hoani e
karangatia nei ko Maka. 38 Ki ta Pa-
ora ia, na, i whakarere ia i a raua ki Pa-
mapuria, kihai hoki i haere tahi me raua
ki te mahi, e kore e pai kia uru ia ki to
raua tira. 39 Heoi, nui atu *to raua* nga-
ngare, i mawehe ai raua i a raua: a mau-
ria ana e Panapa a Maka, rere ana ki
Kaiperu; 40 Na, tango ana a Paora i a
Hira, haere ana, he mea tuku ki te aroha
noa o te Atua e nga teina. 41 A haere
ana ia ra Hiria ra Kirikia, whakau ana
i nga hahi.

UPOKO 16.

Timoti. 14 *Riria.* 16 *Te wairua whiro.* 19
Ka whiua a Paorama, ka hereherea. 26
Te ru, te aha, te aha. 31 *Te Kai tiaki.*

NA, ka tae atu ia ki Rerepe ki Raihi-
tara: a, i reira tetahi akonga ko
Timoti te ingoa, he tama na tetahi
wahine whakapono, he Hurai, *tona* pāpā
he Kariki: 2 I pai te korero mona a
nga teina i Raihitara i Ikoniuma. 3 I
mea a Paora kia haere ia hei hoa mona;
a tangohia ana ia, kotia ana, mo nga
Hurai hoki e noho ana i aua wahi: i
mātau hoki ratou katoa he Kariki tona
pāpā. 4 A, to ratou haereerenga i nga
pa, ka tukua hei pupuri ma ratou nga ti-
kanga i whakaritea e nga apotoro e nga
kaumatua i Hiruharama. 5 Na, ka wha-
kaukia nga hahi ki te whakapono, ka nui
haere hoki i tenei ra i tenei ra.
6 Na, haere ana ratou na waenganui
o Pirikia, o te whenua hoki o Karatia, ka
araia ratou e te Wairua Tapu i kore ai e
korero i te kupu ki Ahia; 7 Te taenga
atu ki Maihia, ka whakamatauria te ha-
ere ki Pitinia: heoi kihai i tukua e te
Wairua. 8 Na, kapea ana Maihia, ka
haere ki Toroa. 9 A ka kitea e Paora
he kitenga i te po; He tangata no Ma-
keronia e tu ana, e tohe ana ki a ia,
e mea ana, Whiti mai ki Makeronia,
awhinatia matou. 10 Ano ka kitea te
kitenga, ka mea tonu matou kia haere
ki Makeronia, i whakaaro hoki, na te
Ariki matou i karanga ki te kauwhau
i te rongo pai ki a ratou.
11 Heoi, te rerenga i Toroa, ka tika
tonu matou ki Hamotarakia, ao ake te ra
ki Neapori; 12 I reira ano ki Piripai, ko
te pa nui ia o taua wahi o Makeronia,
he koroni: a noho ana matou i taua pa
a taka noa etahi ra. 13 Na, i te ra ha-
pati ka haere matou ki waho o te pa ki
te awa, ko te wahi tera i kiia hei kara-
kiatanga; a ka noho, ka korero ki nga
wāhine i huihui mai ra. 14 Na, ka wha-
karongo tetahi wahine ko Riria te ingoa,
he kai hoko papura, no te pa o Taiataira,
he wahine karakia ki te Atua: he mea
whakapuare tona ngakau e te Ariki, i ro-
ngo ai ia ki nga mea i korerotia e Paora.
15 Ano ka oti ia te iriiri, ratou ko tona
whare, ka tohe ia, ka mea, Ki te mea
kua whakaaro koutou he pono taku *mahi*
ki te Ariki, tomo mai koutou, e noho ki
toku whare. Na, ka tohea matou e ia.
16 Na, i a matou e haere ana ki te
inoi, ka tutaki ki a matou tetahi ko-
tiro, he wairua Whiro nei tona, he nui te
utu i riro i a ia mo ana rangatira, i a
ia e poropiti ana: 17 Ka whai ia i a
matou ko Paora, ka karanga, ka mea,
He pononga enei tāngata no te Atua i
runga rawa, e whakapuakina ana e ratou
te ara o te ora ki a tatou. 18 Na,
he maha nga ra i mea ai ia i tenei. Otiia
ka hoha a Paora, ka tahuri, ka mea
ki te wairua, Ko taku kupu tenei ki a
koe i runga i te ingoa o Ihu Karaiti, puta
mai i roto i a ia. A puta mai ana i
taua haora ano.
19 Na, te kitenga o ona rangatira, kua
kore he mahinga moni ma ratou, ka mau
ki a Paora raua ko Hira, ka toia ki te
kāinga hoko ki nga rangatira; 20 A ka
mauria raua ki nga kai whakarite wha-
kawa, ka mea, Ka raru to tatou pa i enei
tāngata, he Hurai hoki; 21 E whaka-
puakina ana hoki e raua he ritenga e
kore nei e tika kia whakaaetia, kia mahia
e tatou e nga tāngata o Roma. 22 Na,
ko te whakatikanga mai o te mano ki a
raua; ka haea o raua kakahu e nga kai
whakarite whakawa, ka mea kia whiua
ki te rakau. 23 A ka maha o raua whi-
unga, ka makā ki te whare herehere, ka
akona te kai tiaki herehere, kia mau
tana pupuri i a raua: 24 Te rironga
i a ia o taua kupu, ka makā raua ki
te whare herehere i roto rawa, ka wha-
kauria o raua waewae ki te rakau. 25
Na, ka inoi a Paora raua ko Hira i wae-
nganui po, ka waiata atu ki te Atua; me
te whakarongo ano nga herehere ki a
raua. 26 Na, ka pa whakarere mai he
ru nui, i ngarue ai nga turanga o te
whare herehere: a puare tonu nga ta-
tau katoa, whakakorokoroa ana nga he-
renga o nga tāngata katoa. 27 A ka
oho te kai tiaki herehere i te moe, tona

kitenga i nga tatau o te whare herehere
e puare ana, ka unuhia tana hoari, ka
mea kia patu i a ia ano, hua noa kua
oma nga herehere. 28 Na, ka nui te
reo o Paora ki te karanga, ka mea, Kau-
aka tetahi mea kino e meatia ki a koe:
tenei hoki matou katoa. 29 A karanga-
tia ana he rama, ka rere ki roto, ka
haere wiri mai, ka takoto ki te aroaro o
Paora raua ko Hira, 30 Ka arahina hoki
raua ki waho, ka mea, E hoa ma, me
aha ka ora ai ahau? 31 Ka mea raua,
Me whakapono ki te Ariki ki a Ihu Ka-
raiti, ka ora ai koe, koutou tahi ko tou
whare. 32 Na, ka korerotia te kupu a
te Ariki ki a ia, ki nga tāngata katoa
hoki i roto i tona whare. 33 A ka
mauria raua i taua haora o te po, ka
horoia o raua whiunga; na, iriiria tonu-
tia iho ia me ana *tāngata* katoa. 34 A
ka arahina raua ki tona whare, ka wha-
katuria he tepu kai, ka koa hoki, i a ia
kua whakapono nei ki te Atua me tona
whare katoa.

35 Ka ao te ra, ka tonoa nga ka-
tipa e nga kai whakarite whakawa, i
mea, Tukua aua tāngata. 36 Na, ka
korerotia e te kai tiaki herehere enei
kupu ki a Paora, Kua tono tangata mai
nga kai whakarite whakawa, *e mea ana*,
kia tukua atu korua: tena ra puta atu,
haere i runga i te rangimarie. 37 Na,
ko te kianga atu a Paora ki a ratou, Kua
whiua nuitia nei maua, i te mea kahore
i whakawakia, he tāngata hoki no Roma,
kua makā hoki ki te whare herehere; ko
tenei hoki ka makā pukutia atu ki waho?
Kahore ra hoki; engari ma ratou e hae-
re mai e arahi maua ki waho. 38 Na,
ka korerotia enei kupu e nga katipa
ki nga kai whakarite whakawa: a ka
rongo ratou no Roma raua, ka wehi. 39
Na, ka haere ratou, ka tohe ki a raua, a
ka arahi ki waho, ka ki kia haere atu i
te pa. 40 Na, te putanga mai i te
whare herehere, ka tomo ki *te whare o*
Riria: ano ka kite raua i nga teina, ka
whakahau i a ratou, ka haere.

UPOKO 17.

1 *Paora i Teharonika.* 10 *Kei Peria.* 15 *Atene,—te totohetanga.*

NA, ka haereere raua i Amapipori, i
Aporonia, ka tae ki Teharonika;
kei reira te whare karakia o nga Hurai:
2 Ka tomo atu hoki a Paora ki a ratou,
ko tona ritenga hoki, a e toru nga hapati
i korerorero ai ki a ratou i roto i nga
karaipiture, 3 E whakapuaki ana, e
korero ana, kua takoto te tikanga kia
mamae a te Karaiti, kia ara mai hoki i te
hunga mate; ko tenei hoki te Karaiti,
ko Ihu e kauwhautia nei e ahau ki a kou-
tou. 4 Na, ka whakapono etahi o ratou,
ka piri hoki ki a Paora raua ko Hira;
tokomaha hoki o nga Kariki karakia,
kihai hoki i ruarua nga wāhine rangatira.
5 Heoi ka hae nga Hurai whakateka, a
ka tango ki a ratou i etahi tāngata kino
o te hunga mangere, ka huihuia nga
tāngata, ka whakaoho i te pa; na, ko te
huakanga ki te whare o Hahona, ka mea
kia kawea raua ki te iwi. 6 A, tē
kitea raua, ka toia a Hahona ratou ko
etahi teina ki nga rangatira o te pa, ka
karanga, Kua tae mai ki konei nga tā-
ngata i whakatutungia ai te ao; 7 Kua
puritia hoki e Hahona: tika ke nga mahi
a tenei hunga katoa i nga ture a Hiha, e
mea ana, tera atu tetahi kingi, ko Ihu.
8 Na, ka rongo te mano ratou ko nga
rangatira o te pa ki enei mea, ka raru.
9 Na ka tango ratou i etahi moni pupuri
i a Hahona ratou ko era atu, a ka tuku
atu i a ratou.

10 Na, ka tono tonu nga teina i a
Paora raua ko Hira i te po ki Peria: to
raua taenga atu, ka haere ki te whare
karakia o nga Hurai. 11 Engari enei i
nui atu te ahua rangatira i to nga tāngata
o Teharonika, i hohoro tonu ratou te
tango i te kupu, a i tenei ra i tenei ra i
rapu i roto i nga karaipiture i te tikanga
o enei mea. 12 Na, he tokomaha o
ratou i whakapono; kihai hoki i ruarua
nga wāhine rangatira o nga Kariki, me
nga tāne hoki. 13 Heoi ka mātau nga
Hurai o Teharonika, tera te kupu a te
Atua te kauwhautia ana e Paora ki
Peria, ka haere hoki ratou ki reira ki te
whakaoho i te iwi. 14 Katahi ka tono
nga teina i a Paora kia haere, me te mea
ko te moana: ko Hira ia raua ko Timoti
i noho ki reira. 15 Na, ka kawea a
Paora e ona kai arahi ki Atene: a ka
riro mai he kupu ki a Hira raua ko
Timoti kia hohoro te haere ki a ia, ka
hoki ratou.

16 Na, i a Paora e tatari ana ki a raua
i Atene, ka oho tona wairua i roto i a ia,
i tona kitenga i te pa e kī ana i te wha-
kapakoko. 17 Na, totohe ana ia i roto
i te whare karakia ki nga Hurai, ratou ko
nga tāngata karakia, i te kāinga hoko
hoki ki nga tāngata i pono ki a ia i nga
ra katoa. 18 A ka ngangare ki a ia
etahi tohunga o nga Epikureana, o nga
Toika. Na etahi i mea, He aha ta tenei
tangata korerorero e mea nei? *i mea*
etahi, Me te mea he kai whakapuaki i

etahi atua tauhou: mo tana kauwhau i a Ihu, i te aranga ki a ratou. 19 Na, ka mau ratou ki a ia, ka kawea ki Areopaka, ka mea, Kia mohio matou, he aha ranei tenei akoranga hou e korerotia nei e koe? 20 Poka ke hoki nga mea e mauria mai nei e koe ki o matou taringa: koia matou i mea ai kia mohio, he aha enei mea. 21 (Heoi hoki ta nga tāngata katoa o Atene, ratou ko nga manuhiri e noho ana i reira, e watea ai, ko te korero ranei, ko te whakarongo ranei ki tetahi mea hou.) 22 Na, ka tu a Paora i waenganui o Areopaka, ka mea.

E nga tāngata o Atene, i nga mea katoa ka kite ahau he ahua nui ke to koutou wehi ki nga atua maori. 23 I a au hoki e haereere ana, e matakitaki ana i nga mea e karakia nei koutou, ka kitea e ahau he āta i tuhia nei a runga, MO TE ATUA NGARO. Heoi ko ta koutou e karakia kuare nei, ko ia taku e whakaatu nei ki a koutou. 24 Te Atua nāna i hanga te ao me nga mea katoa i roto, ko ia nei te Ariki o te rangi o te whenua, e kore ia e noho ki nga whare i hangā nei e te ringa; 25 E kore ano e mahia he mea māna e te ringa tangata, *me te mea* he mate nona ki tetahi aha ranei, ko ia hoki hei homai i te ora, i te manawa, me nga mea katoa, ki nga tāngata katoa; 26 Kotahi ano te toto i hangā ai e ia nga iwi katoa o nga tāngata, hei noho ki te mata katoa o te whenua, nāna hoki i whakatakoto *o ratou* wa i whakaritea i mua, me nga kaha o to ratou nohoanga; 27 Kia rapu ai ratou ki te Ariki, me kore e whawha, e kite i a ia, ahakoa ra kahore ia i matara atu i a tatou katoa: 28 Nāna hoki tatou i ora ai, i korikori ai, i noho ai; i pera hoki te korero a etahi o o koutou kai tito, Ko tatou hoki tona uri. 29 Na, he uri nei tatou no te Atua, e kore e tika kia mea tatou, kei te rite te atuatanga ki te koura, ki te hiriwa, ki te kohatu, ki te mea i whakairoa e te mohio e te whakaaro o te tangata. 30 Na, kahore i whakaaroa e te Atua nga wa o te kuaretanga; inaianei ia kua whakahau i nga tāngata katoa o nga wahi katoa kia ripeneta: 31 Kua rite hoki i a ia he ra e whakawa ai ia i te ao i runga i te tika, *ara*, ma te tangata kua whakaritea nei e ia; kua tukua nei hoki he tohu ki nga tāngata katoa, i tana whakaarahanga i a ia i te hunga mate.

32 Na, ka rangona e ratou te aranga mai o te hunga mate, ka tawai etahi; ko etahi i mea, Taihoa matou e whakarongo ki tenei mea i a koe. 33 Heoi puta atu ana a Paora i waenganui i a ratou. 34 Ko etahi tāngata ia i piri ki a ia, i whakapono: i roto i a ratou a Rionaihia no Areopaka, ko tetahi wahine ko Ramari te ingoa, ratou ko etahi atu.

UPOKO 18.

1 *Tui teneti ki Koriniti.* 12 *Ta Kario.* 24 *Aporo.*

MURI iho i enei mea ka haere a Paora i Atene, ka tae ki Koriniti; 2 Na, tona kitenga i tetahi Hurai ko Akuira te ingoa, i whanau ki Ponoto, he mea tae hou mai i Itari, raua ko tana wahine ko Pirihira; (kua ki hoki a Karauria kia haere atu nga Hurai katoa i Roma:) ka haere ia ki a raua. 3 A no te mea kotahi ta ratou mahi, ka noho ia ki a raua, ka mahi: he tui teneti hoki ta raua mahi. 4 Na, ka korerorero ia i roto i te whare karakia i nga hapati katoa, e tohe ana ki nga Hurai ratou ko nga Kariki.

5 A, te taenga mai o Hira raua ko Timoti i Makeronia, ka takare te ngakau o Paora, ka whakapuaki ki nga Hurai ko Ihu te Karaiti. 6 Heoi i a ratou ka whakatika mai, ka kohukohu, ka ruia ona kakahu, ka mea ia ki a ratou, Hei runga i o koutou mātenga o koutou toto; ka ma ahau: ko tenei ka haere ahau ki nga tauiwi. 7 Na, tona haerenga i reira, ka tae ki te whare o tetahi tangata, ko Hutuha te ingoa, he tangata karakia ki te Atua, ko tona whare i tata ki te whare karakia. 8 Na, ka whakapono ki te Ariki a Kirihipu, te rangatira o te whare karakia, me tona whare katoa; he tokomaha hoki nga Koriniti, i a ratou ka rongo, i whakapono, i iriiria hoki. 9 A ka korero moemoea te Ariki ki a Paora i te po, Kaua e wehi, engari me korero, kei noho puku: 10 Kei a koe hoki ahau, e kore hoki tetahi tangata e pa ki a koe, e hoatu i te kino ki a koe: he nui hoki aku tāngata i tenei pa. 11 Na, kotahi te tau e ono marama i noho ai ia, i whakaakona ai te kupu a te Atua i roto i a ratou.

12 Na, i a Kario e noho ana hei kawana mo Akaia, ka whakatika ngatahi nga Hurai ki a Paora, a kawea ana ia ki te nohoanga whakawa, 13 Ka mea, E kukume ana tenei i nga tāngata ki tetahi karakia ki te Atua e tika ke ana i ta te ture. 14 A ka whano ka puaki te mangai o Paora, na, ka mea a Kario ki nga Hurai, E nga Hurai, me he mea ko tetahi hanga hē, tetahi mahi kino ranei,

e tika kia ata whakarongo ahau ki a
koutou: 15 Ko tenei he totohe korero,
he mea ki nga ingoa, ki ta koutou
ture, kei a koutou te whakaaro; e kore
hoki ahau e pai kia waiho ahau hei kai
whakarite mo ena mea. 16 Na, peia
atu ana ratou i te nohoanga whakawa.
17 Na, ka mau nga Kariki katoa ki a
Hotene, rangatira o te whare karakia, a
whiua ana ia i mua o te nohoanga wha-
kawa. Heoi kihai a Kario i whakaaro ki
tetahi o enei mea.

18 A ka maha nga ra i noho ai a
Paora, ka poroporoaki ia ki nga teina,
a rere ana ki Hiria, ratou ko Pirihira
ko Akuira; he mea moremore tona
upoko i Kenekerea: he kī taurangi hoki
nāna. 19 Te taenga ki Epeha, ka ma-
hue raua reira: a ko ia i tomo ki te
whare karakia, korerorero ai ki nga
Hurai. 20 A ka mea ratou kia roa
atu te wa e noho ai ia ki a ratou, kihai
ia i whakaae; 21 I poroporoaki ki a
ratou, i mea, Kua takoto rawa te tika-
nga kia mahi ahau i tenei hākari ka tata
nei ki Hiruharama: e hoki mai ano
ia ahau ki a koutou, ki te pai te Atua.
Na, rere ana ia i Epeha. 22 A ka u
ki Hiharia, ka haere atu, ka oha atu
ki te hahi, a haere ana ki Anatioka.
23 A roaroa iho, ka haere, a haereerea
marietia ana e ia te whenua o Karatia,
o Pirikia, me te whakau i nga akonga
katoa.

24 Heoi i haere mai tetahi Hurai ki
Epeha, ko Aporo te ingoa, i whanau ki
Arehanaria, he pu korero, he tangata
kaha ki nga karaipiture. 25 I whakaa-
kona tenei tangata ki te ara o te Ariki;
he tangata *ia* e toko tonu ake ana te
ngakau, ka korero ia, tika tonu hoki tana
whakaako i nga mea a te Ariki; heoi
ano tana i mātau ai ko te iriiringa a
Hoani. 26 Ka anga ano ia, ka korero
nui i roto i te whare karakia: a ka rongo
a Akuira raua ko Pirihira ki a ia, ka
mau raua ki a ia, a ata whakaaturia
ana e raua ki a ia te ara o te Atua.
27 Ano ka mea ia kia haere ki Akaia,
ka tuhituhi nga teina ki nga akonga,
ka kiia atu ia hei manuwhiri ma ra-
tou: a, tona taenga atu, ka whakaka-
hangia e ia te hunga i meinga nei e
te aroha noa kia whakapono: 28 Kaha
rawa hoki tana whawhati i ta nga Hurai
i roto i te huihui; whakaaturia ana e ia
ta nga karaipiture mo Ihu, ko ia te
Karaiti.

UPOKO 19.

1 *Tuaruatanga o te Iriiringa;—Te whakapakanga.* 11 *Merekara.* 14 *He pokanoa.* 18 *Pukapuka makutu ka tahuna.* 24 *Rimitiriu-ma ka oho.*

I A Aporo i Koriniti, ka puta atu a
Paora na nga wahi o runga, ka
haere ki Epeha: a tupono atu ko etahi
akonga. 2 Ka mea ia ki a ratou, Kua
riro ranei te Wairua Tapu i a koutou
i muri i to koutou whakaponotanga?
Ano ra ko ratou ki a ia, Kiano ma-
tou i rongo noa he Wairua Tapu
tenei. 3 Ka mea ia ki a ratou,
I iriiria oti koutou ki roto ki te aha?
Ka mea ratou, Ki roto ki ta Hoani
iriiringa. 4 Na, ka mea a Paora, Ta
Hoani iriiringa he iriiringa ripeneta. I
mea ia ki te iwi, kia whakapono ratou
ki tetahi e haere mai ana i muri i a ia,
ara ki a Karaiti Ihu. 5 A ka rongo
ratou, ka iriiria i runga i te ingoa o
te Ariki o Ihu. 6 Na, ka whakapakia
iho nga ringa o Paora ki runga ki a
ratou, a ka tae mai te Wairua Tapu ki
a ratou; na, ka korerotia e ratou nga
reo, ka poropiti hoki. 7 A tata tonu ki
te tekau ma rua aua tāngata katoa.

8 Na, ka tomo ia ki te whare ka-
rakia, ka korero maia atu, a e toru
nga marama i korerorero ai, i kukume
mai ai ki nga mea o te rangatiratanga o
te Atua. 9 A ka pakeke etahi, ka wha-
kateka, ka whakahawea ki taua ritenga
i te aroaro o te mano, ka mawehe atu ia
i roto i a ratou, ka wahi ke i nga akonga,
ka korerorero i tenei ra i tenei ra i roto
i te kura o tetahi tangata, ara o Tairanu.
10 Na, e rua ona tau i penei ai; a ka
rongo katoa te hunga e noho ana i Ahia,
nga Hurai, nga Kariki, i te kupu a te
Ariki a Ihu. 11 Na, ehara i te mere-
kara noa ake a te Atua i mea ai kia
meatia e nga ringa o Paora. 12 I ma-
uria mai hoki i tona tinana ki te hu-
nga mate nga tauera, me nga aporona,
a mutu ake o ratou mate, i puta mai
ano nga wairua kino i roto i a ratou.
13 Katahi ka anga etahi o nga Hurai
haereere noa, he hunga pei wairua, ka
whakahua i te ingoa o te Ariki o Ihu ki
runga ki etahi i nga wairua kino, ka
mea, He whakahua tenei na matou ki
a koutou i a Ihu, i ta Paora e kauwhau
nei. 14 Na, i pera ano nga tama to-
kowhitu a Hewa a tetahi Hurai, he
tohunga nui ano ia. 15 Na, ka wha-
kahoki te wairua kino, ka mea, E mo-
hio ana ahau ki a Ihu, e matau ana

ki a Paora; ko koutou ia, ko wai ra?
16 Na, ko te tupeketanga mai o te ta-
ngata, i a ia nei te wairua kino, ki a
ratou, kua kaha i a ratou, taea ana
ratou e ia, no ka oma tahanga *ka oma*
mamae atu i taua whare. 17 A i mohi-
otia tenei e nga Hurai katoa, e nga
Kariki, e noho ana i Epeha; ka tau te
wehi ki a ratou katoa, a whakanuia ana
te ingoa o te Ariki o Ihu. 18 A he
tokomaha i haere mai o te hunga whaka-
pono, i whaki, i whakakite i a ratou mahi.
19 He tokomaha ano o te hunga i ma-
hi i nga mahi tinihanga, i huihui mai
i a ratou pukapuka, a tahuna ana ki te
aroaro o te katoa: a ka tāua nga utu o
aua *pukapuka*, ka kitea e rima tekau
mano hiriwa. 20 Koia ano te nui o te
tupu o te kupu a te Atua, te kaha.

21 Ano ka rite enei mea, ka mea a
Paora i roto i tona wairua, kia tika
na Makeronia, na Akaia, kia haere ki
Hiruharama; i mea ia, Ka tae ahau ki
reira, ko Roma ano taku e tiki ai e
titiro. 22 A tokorua āna i tono ai ki
Makeronia o te hunga e mahi ana ki
a ia, ko Timoti raua ko Eratu; ko ia
hoki, he roaroa iho tana noho ki Ahia.

23 A i taua wa kihai i nohinohi te
ngangau i puta ake i taua tikanga. 24
Ko tetahi tangata hoki ko Rimitiriu te
ingoa, he kai mahi hiriwa, nāna nei i
hanga nga temepara hiriwa o Riana, a
kihai i nohinohi nga utu i tika mai i
tana *mahi* ki nga kai hanga; 25 Na, ka
whakaminea ratou e ia me ara kai mahi
o nga pera, a ka mea E mara ma, e
mātau ana koutou, na tenei mahi a tatou
rawa. 26 Na, e kite ana, e rongo ana
koutou, ehara i te mea ko Epeha anake,
engari he iti te wahi o Ahia katoa kua
mahue nei i tenei Paora te kukume, te
whakapeau ke i te tini o te tangata, e
mea ana ia, Ehara enei i te atua, e ha-
ngā nei e te ringa: 27 Na, ehara i te
mea ko ta tatou nei wahi anake ka tata
te kore noa iho; tera e whakakahoretia
te temepara o te atua nui o Riana, a
meake memeha noa iho tona nui, e ka-
rakiatia nei e Ahia katoa, e te ao.
28 Na, to ratou rongonga ai ka ki i te
riri, ka karanga ake, ka mea, He nui a
Riana o nga Epehi. 29 Na, ka tutū te
puehu o te pa katoa: a ka hopukia e
ratou a Kaiu raua ko Aritaku, he hunga
no Makeronia, he hoa haere no Paora, a
kokiri ngatahi ana ki te whare mataki-
taki. 30 A i a Paora e mea ana kia
tomo ki roto ki te iwi, kihai ia i tu-
kua e nga akonga. 31 Na, ka unga
tangata etahi o nga rangatira o Ahia, i
pai nei ki a ia, ka mea kia kaua ia e
tuku i a ia ki roto ki te whare mataki-
taki. 32 Heoi puta ke te karanga a
etahi a etahi: raruraru ke hoki taua
whakaminenga; te nuinga kihai i mātau
ki te mea i huihui ai ratou. 33 Na, ka
akiakina atu a Arehanera i roto i te hui,
na nga Hurai ia i mea kia whakatika.
A tawhiri ana te ringa o Arehanera, i
mea hoki kia korerotia e ia ta ratou ki te
iwi. 34 Heoi ka mātau ratou he Hurai
ia, kotahi tonu te reo o te katoa ki te
karanga, (a tata noa ki te rua o nga
haora,) He nui a Riana o nga Epehi.
35 A ka marire iho te huihui i te
kai whakarite, ka mea ia, E nga Epehi,
ko wai te tangata kahore e mohiotia e
ia ko te pa o nga Epehi te kai tiaki
temepara o te atua nui o Riana, o te
whakapakoko ano i taka iho i a Hu-
pita? 36 Na, ka kore nei enei mea
e taea te whakorekore, erangi kia ata
noho, kaua hoki e hikaka te mahi. 37
Kua arahina mai nei hoki e koutou
enei tāngata, ehara nei i te hunga ta-
hae mea tapu, ehara ano i te hunga
kohukohu ki to koutou atua. 38 Na,
ki te mea he kupu ta Rimitiriu ratou
ko ona hoa mahi mo tetahi tangata,
e taea te whakawa, tenei ano nga ka-
wana: ma ratou ratou e whakawa. 39
Na, ki te mea he mea ke ta koutou
e whai na, waiho ma te runanga tika
te ritenga. 40 Ko wai hoki ka tohu?
tera pea tatou e whakawakia mo tenei
ngangautanga onaianei, kahore hoki he
take e tika ai ta tatou korero mo te-
nei huihui. 41 Ano ka puaki enei *kupu*
āna, ka tonoa atu e ia te whakami-
nenga.

UPOKO 20.

1 *Paora ki Makeronia,* 2 *Ki Kariki.* 3 *Ka hoki.* 6 *Kei Toroa.* 17 *Kei Miretu.* 18 *Tana ako ki nga kaumatua o te hahi o Epeha.*

TE mutunga o te ngangau, ka ka-
rangatia e Paora nga akonga, ka
awhitia, a turia atu ana e ia, haere ana
ki Makeronia. 2 A ka haereerea e ia
aua wahi, a ka maha ana kupu i wha-
kahau ai i a ratou, haere ana ia ki
Kariki; 3 A ka toru ona marama ki
reira, i nga Hurai ano e whakatakoto
whakaaro ana mona, i a ia meake rere
ki Hiria, ka mea ia kia hoki ma Make-
ronia. 4 A i haere tahi ano i a ia a tae
noa ki Ahia, a Hopate o Peria; a Aritaku
raua ko Hekunu o Teharonika; a Kaiu
o Rerepe, a Timoti; ratou ko Tikiku ko

Toropimu o Ahia. 5 I haere anei i mua
ki Toroa tatari ai ki a matou. 6 Na,
i te mutunga o nga ra o te *taro* rewena-
kore ka rere matou i Piripai, a po rima
ka tae ki a ratou ki Toroa; a e whitu
nga ra i noho ai ki reira.

7 Na, i te *ra* tuatahi o te wiki, i te
mea kua huihui nga akonga ki te wha-
whati taro, ka kauwhau a Paora ki a
ratou, e mea ana hoki ki te haere i te
aonga ake; a ka kumea roatia tana
korero ā waenganui po ra ano. 8 Heoi
he maha nga rama i te ruma i runga i te
wahi i huihui ai ratou. 9 A i te mata-
pihi e noho ana tetahi taitamariki, ko
Utiku te ingoa, na, au tonu te moe i
parangia ai ia: a ka roa tonu nei te
kauwhau a Paora, na, ka pehia rawatia
ia e te moe, a taka iho i te toru o nga
whakapaparanga o nga ruma, tangohia
rawatia ake kua mate. 10 Na, ka heke
iho a Paora, a hinga ana ki runga ki a
ia, awhi ana *i a ia*, ka mea, Kei ngangau
koutou; kei roto hoki i a ia tona wairua.
11 Na, ka kake atu ano ia, ka whawhati
taro, ka kai, a ka roa rawa te korerotanga
a puao noa, ka haere. 12 Heoi arahina
oratia atu ana e ratou taua taitama, kihai
hoki i nohinohi te koa.

13 Na, ko matou kua riro i mua ki
te kaipuke, a rere ana ki Aho, i mea
kia utaina a Paora i reira: nāna hoki i
whakarite, i mea hoki ko ia me ra uta.
14 A ka tutaki ki a matou ki Aho, ka
utaina ia, a rere ana matou ki Mitirini.
15 Rere atu ana matou i reira, i te aonga
ake ka taea te ritenga atu o Kio; ao
ake ano ka u ki Hamo, a noho ana ki
Torokiriuma; ao ake ano ka u ki Miretu.
16 I mea hoki a Paora kia rere i waho
ake o Epeha, kei roa ia ki Ahia: i
porangi hoki me kore e rokohanga atu
ia e te ra o te Petekoha ki Hiruharama.

17 Na, ka tono tangata ia i Miretu
ki Epeha, hei tiki i nga kaumatua o te
hahi. 18 A, to ratou taenga ki a ia, ka
mea ia ki a ratou,

E matau ana koutou ki taku tikanga
i roto i a koutou i nga ra katoa, no te
ra tuatahi iho ano o toku taenga mai ki
Ahia, 19 Pāpaku noa iho te ngakau i
mahi ai ahau ki te Ariki, he maha ia
nga roimata, me nga whakamatautau-
ranga i pa ki a au, i nga Hurai e wha-
katakoto whakaaro ana *moku:* 20 Ki-
hai i puritia e ahau tetahi o nga mea
pai; i whakakitea atu ano ki a koutou,
i akona nuitia ki a koutou, i tenei whare
hoki i tenei whare, 21 I kauwhautia
hoki ki nga Hurai, ki nga Kariki, te
ripeneta whaka-te-Atua, me te whaka-
pono ki to tatou Ariki, ki a Ihu Karaiti.
22 Na, tenei ahau te haere nei ki Hiru-
harama, he hereherenga na te Wairua,
kahore hoki e mohio ki nga mea e pa
ki a au i reira: 23 Heoi ano ko ta
te Wairua Tapu e whakaatu nei i tenei
pa i tenei pa, e mea ana, e taria mai
ana ahau e nga mekameka e nga
mate. 24 Otiia kahore aku whakaaro
ki tetahi o *enei* mea, e kore ano ahau
e ihupuku ki te ora, engari kia koa
ahau ina taea taku e whai nei, me te
mahi i homai ki a au e te Ariki e Ihu,
ara kia whakaaturia te rongo pai o te
aroha noa o te Atua. 25 Na, e mohio
ana tenei ahau, heoi ano kitenga o toku
mata e tetahi o koutou, e te hunga i
kauwhau haere nei ahau i te rangatira-
tanga o te Atua i roto i a koutou. 26
Koia ahau ka mea nei ki a koutou
aianei, Kahore oku poke i nga toto o
tetahi tangata. 27 Kihai hoki ahau i
manawapa ki te kauwhau i te whakaaro
katoa a te Atua ki a koutou. 28 Na,
kia tupato ki a koutou, ki te kahui ka-
toa ano i meinga ai koutou e te Wairua
Tapu hei kai tirotiro, whangaia te hahi
a te Atua, i hokona nei e ia ki ona ake
toto. 29 E mohio ana hoki ahau ki
tenei, ka riro ahau, tera e puta ki a
koutou nga wuruhi nanakia, e kore nei
e tohu i te kahui. 30 A ka whaka-
tika ano etahi tāngata i roto i a koutou,
korero ai i nga mea parori ke, kukume
ai i nga akonga hei whai i a ratou. 31
Na, kia mataara, kia mahara ano ki nga
tau e toru kihai nei ahau i mangere i
te po i te ao ki te whakatupato i tenei,
i tenei *o koutou*, me te tangi ano ahau.
32 Na, tenei ahau, e *aku* teina, te tuku
nei i a koutou ki te Atua, ki te kupu
hoki o tona aroha noa, e kaha nei ki te
whakatupu ake, ki te hoatu hoki i tetahi
wahi ki a koutou i roto i te hunga katoa
kua oti te whakatapu. 33 Kihai i hia-
hiatia e ahau te hiriwa, te koura, te
kakahu ranei, o tetahi. 34 E mohio
ana ano koutou, na enei ringa i mahi
nga mea i matea e ahau, e oku hoa.
35 I whakakite ahau i nga mea katoa
ki a koutou, kia penei te mahi te ata-
whai i te hunga ngoikore, kia mahara
hoki ki nga kupu a te Ariki a Ihu, ki
tana i mea ai, Te whakawhiwhi, nui atu
te hari i to te whiwhi.

36 Te mutunga o enei kupu, ka tukua
ona turi ki raro, ka inoi tahi ia me ratou
katoa. 37 He nui hoki te tangi o te
katoa; hinga iho ratou ki runga ki te
kakī o Paora, ka kihi i a ia; 38 I tino
mamae pu hoki ratou i te kupu i mea

ai ia, heoi ano to ratou kitenga i tona
mata. Na, ka arahi ratou i a ia ki te
kaipuke.

UPOKO 21.

1 *Rere tonu.* 3 *Kei Taira;* 7 *Toromai.* 8
Hiharia. 10 *Ta Akapu. Hei aha mana?*
17 *Kei Hiruharama.* 23 *Tikanga a Hemi
ma.* 27 *Ka mau.*

HEOI ka motu ke matou i a ratou,
ka rere, a tika tonu atu, taea
noatia a Koha, ao ake te ra, kei Roro,
ā, Patara: 2 Na, ka rokohanga te-
tahi kaipuke e whakawhiti atu ana ki
Piniki, a eke ana matou ki runga, rere
ana. 3 A ka kitea Kaiperu, ka mahue
atu i te taha ki maui, a rere ana ki
Hiria, u noa ki Taira: e waiho ana hoki
e te kaipuke tona utanga ki reira. 4 A
ka kitea nga akonga, e whitu nga ra i
noho ai matou ki reira: a ka korero
ratou ki a Paora, he mea na te Wa-
irua, kia kaua ia e haere ki Hiru-
harama. 5 A ka rite aua ra o matou,
ka puta atu matou, ka haere; me te
kawe ano ratou katoa, nga wāhine,
nga tamariki, i a matou a waho ra ano
o te pa: na, ka tukua o matou turi ki
te tahatai, ka inoi. 6 Katahi ka awhi
matou tetahi ki tetahi, a eke ana ki te
kaipuke; ko ratou i hoki ki o ratou
kāinga.
7 A, te mutunga o to matou rerenga
mai i Taira, ka tae ki Toromai, na, ka
oha atu ki nga teina, a kotahi te ra i
noho ai ki a ratou. 8 I te aonga ake
ka turia e matou ko Paora ma, ka haere
ki Hiharia: a tomo ana ki te whare o
Piripi kai kauwhau, ko ia nei tetahi o
nga tokowhitu; a noho ana i a ia. 9
Na, tokowha ana tamahine, he wahina,
he poropiti. 10 A ka maha o matou
ra i noho ai, ka haere mai tetahi poro-
piti i Huria, ko Akapu te ingoa. 11 A,
te taenga mai ki a matou, ka mau ki te
whitiki o Paora, herea iho e ia ona
ake ringa me ona waewae, ka mea, Ko
ta te Wairua Tapu korero tenei, E penei-
tia te here o te tangata nona tenei
whitiki e nga Hurai i Hiruharama, e
tukua atu ano ia ki nga ringa o nga
tauiwi. 12 Heoi, to matou rongonga i
enei mea, ka tohe matou ko nga tāngata
o taua kāinga, kia kaua ia e haere ki
Hiruharama. 13 Na, ko te whakaho-
kinga mai a Paora, He aha ta koutou e
tangi, e whakangakaukore nei i a au?
ehara hoki i te mea ko te here anake
taku e pai ai, engari ko te mate ano hoki
ki Hiruharama, mo te ingoa o te Ariki
o Ihu. 14 A, te rongo ia, ka mutu ta
matou, ka mea, Kia meatia ta te Ariki
e pai ai.
15 A ka pahemo enei ra, ka takai ma-
tou i a matou mea, a haere ana ki Hiru-
harama. 16 I haere tahi ano i a matou
etahi o nga akonga o Hiharia, me te kawe
ano i a Nahona o Kaiperu, he akonga
tawhito, hei tukunga atu mo matou.
17 A, to matou taenga ki Hiruharama,
na, koa noa iho nga teina ki a matou
hei hoa mo ratou. 18 I te aonga ake
ka haere tahi matou ko Paora ki a
Hemi: i reira ano nga kaumatua ka-
toa. 19 Na, ka oha ia ki a ratou, ka
korerotia takitahitia nga mea i mea
ai te Atua kia meatia e ia i roto i nga
tauiwi. 20 Na, to ratou rongonga ai,
ka whakakororia i te Ariki, ka mea ki
a ia, Kua kite koe, e *to matou* teina, i
nga mano tini o nga Hurai kua wha-
kapono nei; a e uaua katoa ana ki te
ture: 21 Kua rongo ano hoki ratou ki
a koe, e whakaako ana i nga Hurai katoa
i roto i nga tauiwi, kia whakarerea a Mohi,
e mea ana kia kaua ratou e kokoti i nga
tamariki, kia kaua ano e haere i runga
i nga ritenga *o mua.* 22 Na, me pe-
hea? tera e rupeke mai te huihui: e
rongo hoki ratou ki tou taenga mai. 23
Na, me mea e koe tenei e korerotia nei
e matou ki a koe: Tokowha o matou
tāngata, he kupu taurangi ta ratou; 24
Tangohia enei, kia purea ngatahitia kou-
tou, mau ano e utu a ratou mea, kia wa-
ruhia ai o ratou mātenga: a ka kite ka-
toa ratou he teka noa nga mea i korero-
tia mou; engari e tika ana tou haere, a
kei te whakarite ano koe i te ture. 25
Ko nga tauiwi ia kua whakapono, kua
tuhituhi atu matou, kua whakatakoto i te
tikanga kia kaua tenei e meatia e ratou,
ko tenei anake, kia tupato ratou i nga
mea e patua ana ma nga whakapakoko,
i te toto, i te mea kua notia te kakī, me
te moe tahae. 26 Na, ka mau a Paora
ki aua tāngata, a i te aonga ake ka pure
tahi ka haere tahi ratou ki roto ki te
temepara, hei whakaatu ka whakaritea
nga ra mo te purenga, kia whakaherea
ra ano he whakahere mo tetahi mo tetahi
o ratou.
27 Heoi ka tata nga ra e whitu te
taka, ka kitea ia i roto i te temepara e
etahi Hurai o Ahia: na ratou i whakaoho
te mano katoa, a ka pa o ratou ringa ki
a ia, 28 Ka karanga, E nga tāngata o
Iharaira, awhinatia mai: Ko te tangata
tenei e whakaako nei i nga tāngata katoa
o nga wahi katoa ki nga mea whakahe
mo te iwi, mo te ture, mo tenei kāinga:

kua kawea ano e ia etahi Kariki ki roto
ki te temepara, a ka noa nei i a ia
tenei wahi tapu. 29 (I kite hoki ratou i
mua he hoa nona i roto i te pa a Toro-
pimu o Epeha; a tohu noa ratou, kua
kawea ia e Paora ki roto ki te temepara.)
30 Na, ka oho te pa katoa, ka oma mai
nga tāngata: a ka mau ki a Paora, toia
ana ia ki waho o te temepara: a tutakina
tonutia atu ana nga tatau. 31 Na, i a
ratou e whai ana kia patua ia, ka tae te
rongo ki te rangatira mano o te hapu
hoia, kua tutū te puehu i Hiruharama
katoa. 32 Na, hohoro tonu tana mau ki
etahi hoia me etahi keneturio, a oma iho
ana ki a ratou: a, to ratou kitenga i te
rangatira mano me nga hoia, ka mutu
te patu i a Paora. 33 Na, ka whakatata
te rangatira mano, ka tango i a ia, ka
mea kia herea ki nga mekameka e rua;
a ka ui ko wai ia, i aha hoki ia. 34
He kupu ano ta tetahi, he kupu ano ta
tetahi, i roto i te mano: a, tē rongo ia ki
te tikanga i te ngangau, ka mea kia ara-
hina ia ki te pa. 35 Na, te taenga ki te
pikitanga, ka hikitia ia e nga hoia i te
taututetutenga hoki a te tangata. 36 I
aru mai hoki te huihui o te iwi, me te
karanga, Whakamatea ia.

37 Ano ka whano a Paora te kawea
ki roto ki te pa, ka mea ki te rangatira
mano, E pai ranei kia korero ahau i
tetahi *kupu* ki a koe? Ka mea ia, E
mātau ana ranei koe ki te reo Kariki?
38 Ehara oti koe i taua Ihipi i whaka-
tupu i te tutū i mua i enei ra, a kawea
ana e ia nga tāngata kohuru e wha mano
ki te koraha? 39 Ka mea a Paora, He
tangata ahau no nga Hurai, no Tarahu o
Kirikia, he tangata tupu no tera pa,
ehara *ano* i te pa ingoa kore: na, ko
taku inoi tenei ki a koe, tukua ahau kia
korero ki te iwi. 40 Na, tukua ana e ia,
a tu ana a Paora ki te pikitanga, ka ta-
whiri tona ringa ki te iwi. Na, mutu pu
te turituri, ka korero ia, no nga Hiperu
te reo, ka mea,

UPOKO 22.

1 *Tana taki i runga i te pikitanga.* 24 *Ora noa i te whiu.*

E HOA ma, e *aku* tuakana, e *aku*
mātua, whakarongo ki tenei ko-
rero aku ki a koutou.

2 (A ka rongo ratou ko te reo Hiperu
tana i korero ai ki a ratou, na, mutu
rawa te kiki: a ka mea ia,)

3 He tangata ahau no nga Hurai, i
whanau ki Tarahu o Kirikia, i whakatu-
puria i roto i tenei pa ki nga waewae o
Kamariere, i ata whakaakona ki te tino
tikanga o te ture a nga mātua, i uaua ano
ahau mo te Atua, i pena me koutou
katoa inaianei. 4 A whakatoia ana e
ahau *nga tāngata o* tenei tikanga, a mate
noa; herea ana e ahau nga tāngata, nga
wāhine, a tukua ana ki nga whare here-
here. 5 Ma te tohunga nui ratou ko
nga kaumatua katoa e whakatika tenei
aku: i riro mai hoki i a au a ratou puka-
puka ki nga teina, a haere ana ahau ki
Ramahiku, kia herea kia arahina te
hunga ano o reira ki Hiruharama kia
whakamamaetia. 6 I a au ano e haere
ana, a ka whakatata ki Ramahiku i te
poutumarotanga, ka whiti whakarere
mai ki a au he māramatanga nui no
te rangi. 7 A hinga ana ahau ki te
whenua, ka rangona he reo e mea ana
ki a au, E Haora, e Haora, he aha tau
e whakatoi nei i a au? 8 Na, ka
whakahokia e ahau, Ko wai koe, e
te Ariki? Ka mea ia ki a au, Ko Ihu
ahau o Nahareta, e whakatoia nei e koe.
9 I kite ano oku hoa i te māramatanga,
a wehi ana; otira kihai i rongo i te reo
ona i korero ki a au. 10 Ka mea
ahau, Me aha ahau, e te Ariki? Ka
mea te Ariki ki a au, Whakatika, haere
ki Ramahiku; a ka korerotia ki a koe
ki reira nga mea katoa kua whakari-
tea kia meinga e koe. 11 Ano ra ka-
hore ahau i kite, na te kororia hoki o
taua māramatanga, ka arahina a ringa-
tia e aku hoa haere, ka tae ki Rama-
hiku. 12 Na, ko tetahi tangata ko
Anania, he tangata karakia, i rite tonu
nei ki ta te ture *ana mahi*, e korerotia
paitia ana e nga Hurai katoa e noho ana
i reira, 13 Haere mai ana ia ki a au, a
tu ana, ka mea ki a au, E *taku* teina,
e Haora, titiro ake. A i taua haora ano
ka titiro ahau ki a ia. 14 I mea ano
ia, Na te Atua o o tatou mātua koe i
whiriwhiri, kia mātau ki tana e pai ai,
kia kite i a te Tika, kia rongo hoki i te
reo o tona mangai. 15 No te mea ko
koe hei kai whakaatu māna ki nga tā-
ngata katoa, mo nga mea i kite ai, i ro-
ngo ai koe. 16 Na, he aha tau e wha-
karoa nei? whakatika, kia iriiria koe,
kia horoia ou hara, me te karanga ano ki
te ingoa o te Ariki. 17 A, taku hokinga
mai ki Hiruharama, i a au e inoi ana
i roto i te temepara, ka puta te ngakau
matakite ki a au; 18 A ka kite ahau
i a ia e mea ana ki a au, Eahua, kia
hohoro te haere atu i Hiruharama: e
kore hoki ratou e tango i to korero moku.
19 Na, ko taku meatanga atu, E te Ariki,

e matau ana ratou, he kai herehere ahau,
he kai whiu i roto i nga whare karakia, i
te hunga i whakapono ki a koe: 20 A i te
whakahekenga o nga toto o tou kai wha-
kaatu o Tepene, i reira ahau e tu ana, e
whakaae ana ki tona whakamatenga, e
tiaki ana hoki i nga kakahu o ona kai
whakamate. 21 Na, ko tana meatanga
ki a au, Haere: ka ungā hoki koe e
ahau ki tawhiti ki nga tauiwi.

22 A whakarongo ana ratou ki a ia
taea noatia tenei kupu, na, ka hamama
ratou, ka mea, Whakamatea atu te ko-
roke nei i runga i te whenua: e kore
hoki e pai kia ora ia. 23 Heoi i a ratou
e karanga ana, e rukeruke ana i *o ratou*
kakahu, e akiri ana i te puehu ki te rangi,
24 Ka ki te rangatira kia kawea ia ki te
pa, ka mea kia whiua, kia uia; kia mātau
ai ia ki te mea i penei ai ratou te karanga
ki a ia. 25 A i a ratou e here ana i a ia
ki nga here, ka mea a Paora ki te kene-
turio e tu ana *i reira*, He mea tika ranei
kia whiua e koutou te tangata o Roma, i
te mea kahore ano i mau noa tona hē?

26 Na, te rongonga o te keneturio, ka
haere, ka korero ki te rangatira mano, ka
mea, Kia tupato ki tau e mea ai: no
Roma hoki te tangata nei. 27 Na, ka
haere mai te rangatira mano, ka mea ki
a ia, Korero mai ki a au, no Roma koe?
Ka mea ia, Ae. 28 Na, ka whakahoki
te rangatira mano, He nui te utu i ho-
kona ai e ahau tenei tangatawhenuatanga.
Ka mea a Paora, He *tangata whenua*
ra ahau no toku whanautanga. 29 Na,
whakarerea tonutia iho ia e te hunga e
mea ana ki te ui ki a ia: i mataku ano
te rangatira mano, i tona rongonga ai no
Roma ia, mona hoki i herea.

30 I te aonga ake ka mea ia kia mā-
tau ki te tikanga, ki te mea i whakawakia
ai ia e nga Hurai, a ka wewete i ona
here, ka mea kia haere mai nga tohunga
nui, me to ratou runanga katoa, a arahina
iho ana a Paora, whakaturia ana ki to
ratou aroaro.

UPOKO 23.

1 *Kei te runanga a Paora e korero ana.* 2 *Ka pakia.* 11 *Ia te Atua ki a ia.* 14 *Te whakapapa mona.* 23 *Ka kawea ki Hiharia.*

NA, ka titiro pu a Paora ki te runanga,
a ka mea, E hoa ma, e *aku* tua-
kana, tika tonu ki *taku* mahara taku
whakahaere i te aroaro o te Atua, a taea
noatia tenei ra. 2 Na, ka mea a Anania
tohunga nui ki te hunga e tu ana i tona
taha, kia pakia tona mangai. 3 Ano
ra ko Paora ki a ia, Tenei ake ka pa-
paki te Atua i a koe, e te pakitara kua
oti te pani ki te paru ma: kaore, kia
noho koe ki te mea ki a au i ta te ture i
whakatakoto ai, heoi kapea ana e koe ta
te ture, kiia ana ahau e koe kia pakia?
4 Na, ka mea te hunga e tu tata ana, E
whakamanumanu ana koe ki te tohunga
nui o te Atua? 5 Ano ra ko Paora,
Kihai ahau i mātau, e *aku* tuakana, ko
ia te tohunga nui: kua oti hoki te tuhi-
tuhi, Aua e korerotia kinotia te ranga-
tira o tou iwi. 6 Ano ka kite a Paora
no nga Haruki etahi, ko etahi no nga
Parihi, ka karanga ia i roto i te runanga,
E hoa ma, e *aku* tuakana, he Parihi ahau,
he tama na te Parihi: ko te aranga o te
hunga mate e tumanakohia nei, te mea
e whakawakia nei ahau. 7 A, tana
korerotanga i tenei, ka totohe nga Parihi
ki nga Haruki: a ka wehea te hui-
hui. 8 E mea ana hoki nga Haruki,
kahore he aranga, kahore he anahera,
kahore he wairua: ko nga Parihi ia
e whakaae ana ki aua mea e rua. 9
A ka nui te ngangare: ka whakatika
nga karaipi o to te Parihi taha, ka
totohe, ka mea, Kahore ano i mau i a
matou te hē o tenei tangata: engari ki
te mea kua korero tetahi wairua ki a ia,
tetahi anahera ranei, aua tatou e wha-
whai ki te Atua. 10 Ano ka nui te
ngangau, ka mataku te rangatira mano
kei motumotuhia a Paora e ratou, ungā
ana e ia nga hoia kia heke atu, ki te
tango i a ia i roto i a ratou, kia arahina
hoki ki te pa.

11 A i taua po ka tu te Ariki ki
tona taha, ka mea, Kia maia, e Paora:
me whakaatu ano e koe ki Roma, me
pera me tau whakaaturanga i aku mea
ki Hiruharama.

12 Ao ake te ra, ka huihui etahi o nga
Hurai, ka maka oati ki a ratou ano, ka
mea, kia kaua ratou e kai, kai kaua e inu,
kia whakamatea ra ano a Paora. 13 A
e wha tekau ngahoro nga tāngata nāna
tenei oatitanga. 14 Na, ka haere ratou
ki nga tohunga nui ratou ko nga kau-
matua, ka mea, Mau pu ta matou oati i
oati ai, kia kaua e pa kai, kia mate ra ano
a Paora i a matou. 15 Na, ma koutou
tahi ko te runanga e ki atu ki te ranga-
tira mano kia arahina iho ia ki a kou-
tou apopo, me ki atu e mea ana koutou
kia ata mohiotia nga mea mona: ko
matou ia, i te mea kiano ia i tata noa,
ka whai mahara ki te whakamate i a
ia. 16 A, te rongonga o te iramutu o
Paora ki ta ratou whakaaro whakapapa,
na, ka haere ia, ka tomo ki te pa, ka

korero ki a Paora. 17 Katahi ka karanga a Paora ki tetahi keneturio, ka mea, Arahina atu te tamaiti nei ki te rangatira mano: he korero hoki tana ki a ia. 18 Na, ka mau ia ki a ia, ka arahi i a ia ki te rangatira mano, ka mea, I karanga te herehere a Paora i a au, i mea kia arahina tenei tamaiti ki a koe, he korero hoki tana ki a koe. 19 Na, ka mau te rangatira mano ki tona ringa, ka haere ki tahaki, ka ui atu, He aha tau mea hei korerotanga ki a au? 20 Ano ra ko tera, Kua whakatakoto whakaaro nga Hurai kia mea ki a koe, kia arahina iho a Paora apopo ki te runanga, ano e ata uia tetahi atu mea mona. 21 Na, aua koe e rongo ki a ratou: e wha hoki tekau ngahoro tāngata o ratou e whanga ana ki a ia, kua puaki ta ratou oati, kia kaua e kai, kia kaua e inu, kia mate ra ano ia i a ratou: na, kua rite tenei ratou, e tatari ana ki te kupu whakaae i a koe. 22 Katahi ka tukua atu taua tamaiti e te rangatira mano, a ka mea ia, Kaua e korerotia ki tetahi to whakaaturanga mai i enei mea ki a au. 23 Na, tokorua nga keneturio i karangatia e ia; i mea ia, Kia rite mai etahi hoia kia rua rau hei haere ki Hiharia, me etahi hoia eke hoiho kia whitu tekau, me te tahi hunga mau matia kia rua rau, i te toru o nga haora o te po; 24 Kia rite mai hoki nga karareho, hei whakanohoanga iho mo Paora ki runga, kia kawea oratia ai ia ki a Pirika ki te kawana. 25 I penei te pukapuka i tuhia e ia:

26 Na Karauria Raihia ki a Pirika ki te kawana pai rawa, Tena koe. 27 I hopukia tenei tangata e nga Hurai, a i a ia ka tata te whakamatea e ratou, ka puta atu ahau me nga hoia, a tangohia mai ana ia; i rongo hoki ahau no Roma ia. 28 I mea ano ahau kia rongo i te take i whakawakia ai ia e ratou, a arahina ana ki to ratou runanga: 29 Na, ka kite ahau he kupu tautohe no to ratou ture i whakawakia ai ia, kahore hoki ona hē i tika ai te mate, te here ranei. 30 A ka korerotia mai ki a au, meake whanga nga Hurai mo tenei tangata, na, tonoa tonutia e ahau ki a koe, i mea hoki ahau ki *ona* kai whakawa, kia korerotia ki a koe nga mea mona. Hei kona ra.

31 Na, ka mau nga hoia ki a Paora, ka pera me te mea i korerotia ki a ratou, a arahina ana ia i te po ki Anatipatari. 32 Ao ake te ra ka tukua atu nga tāngata eke hoiho hei hoa haere mona, a hoki ana ki te pa: 33 A, to ratou taenga atu ki Hiharia, ka hoatu te pukapuka ki te kawana, a whakaturia ana a Paora ki tona aroaro. 34 A, te tirohanga iho a te kawana, ka ui, No tehea kawanatanga ia? A ka rongo no Kirikia; 35 Ka mea ia, Ka whakarongo ahau ki a koe, ina tae mai ano hoki ou kai whakawa. I mea ano ia kia tiakina ia i roto i te whare whakawa o Herora.

UPOKO 24.

1 *Ka whakawakia ano.* 10 *Tana korero.* 22 *Ta te Kawana.*

NA, ka pahure nga ra e rima, ka haere atu a Anania te tohunga nui ratou ko nga kaumatua, ko tetahi kai korero, ko Tereturu, whakakite ai i nga hē o Paora ki te kawana. 2 A ka oti ia te karanga, ka timata a Tereturu te whakawa, ka mea,

Nau i hua ai te rangimarie ki a matou, he ata ngarahu hoki nau i pai ai nga mea i meatia ki tenei iwi, 3 Nui atu ta matou whakawhetai mo *aua mea* ka riro mai nei i a matou, i nga wa katoa i nga wahi katoa, e Pirika, e te tangata pai rawa. 4 Otiia e kore e nui atu taku whakaware i a koe; tena, he ngawari nei hoki koe, whakarangona mai ta matou kupu kotahi nei. 5 I mau hoki tenei tangata, ano he mate uruta, e whakaoho ana i nga Hurai katoa o te ao, ko ia hoki te tino take o te titorehanga ki ta nga Nahareti: 6 I mea hoki ia kia whakanoatia te temepara: na, ka hopu matou i a ia, a ka mea kia meatia ki a ia ta to matou ture i whakatakoto ai. 7 Na, ka puta a Raihia rangatira mano, rupahu noa iho, tangohia ana e ia i o matou ringa, 8 A ungā ana ona kai whakawa kia haere ki a koe: mau e ui ki a ia, kia rongo ai koe ki enei mea katoa e whakawakia nei ia e matou. 9 A i whakaae ano nga Hurai, i mea, Koia ano tena.

10 Na, ko te whakahokinga a Paora, i ta te kawana tungoutanga ki a ia kia korero,

E matau ana ahau, ka maha ou tau e whakawa nei koe i tenei iwi, koia i pai ai toku ngakau ki te tohe i te tika o aku mea: 11 E takoto kau ana hoki hei mohiotanga mau, kahore i maha ake i te tekau ma rua nga ra oku i haere mai nei ki Hiruharama ki te karakia. 12 Kihai ano ahau i mau i a ratou i roto i te temepara e totohe ana ki tetahi, e mea ana ranei i te mano kia tutū,

kahore i nga whare karakia, kahore
ano hoki i te pa: 13 E kore ano e
taea e ratou te whakatau ki a au nga
mea e whakawakia nei ahau e ratou.
14 Otira me whaki tenei e ahau ki
a koe, ko ta ratou ritenga e ki nei he
titorehanga, ko taku tena i a au e kara-
kia nei ki te Atua o oku mātua; e wha-
kapono ana hoki ahau ki nga mea katoa
kua oti te tuhituhi i roto i te ture, i
ta nga poropiti: 15 E tumanako ana
ki ta te Atua, ki ta ratou ake ano
e whakaae nei, *ara* tenei ake ka ara
nga tāngata mate, nga tāngata tika
nga tāngata hē. 16 Tenei ano taku e
whai nei, kia hara kore tonu toku hine-
ngaro i te aroaro o te Atua, o nga tā-
ngata. 17 Na, muri iho i nga tau e
maha, ka tae mai ahau ki te kawe mai
i nga mea atawhai rawakore ki toku iwi,
me nga whakahere. 18 I kitea ahau i
reira e etahi Hurai o Ahia, e purea ana
i roto i te temepara, kahore he hui-
hui, kahore he ngangau. 19 Ko te ti-
kanga ra kia haere mai ratou ki a koe ki
te whakawa, ki te mea he mea ta ratou
moku. 20 Ma enei ake ano ranei e ko-
rero, me i kitea e ratou he hē toku, i a
au ano e tu ana i te runanga, 21 Ko
taua kupu kotahi pea i karanga ai ahau,
i a au e tu ana i roto i a ratou, Ko
te aranga o te hunga mate te mea e
whakawakia nei ahau e koutou inaianei.

22 Heoi ka rongo a Pirika ki enei
mea, ka ungā atu ratou, he nui atu hoki
no tona mohio ki taua ritenga, ka mea
ia, Kia tae mai a Raihia rangatira
mano, ka tino rapu ahau ki te tika-
nga o a koutou mea. 23 Na, ka mea ia
ki te keneturio kia tiakina a Paora, kia
waiho noa ano ia, kia kaua e riria ona
hoa ina mahi *ki a ia*, ina haere mai ki a
ia.

24 Na, muri iho i etahi ra ka tae mai
a Pirika raua ko tana wahine ko Ruru-
hira, he Hurai, ka mea ia kia tikina a
Paora, a ka whakarongo ki a ia ki te
whakapono ki a te Karaiti. 25 A i a ia
e korero ana ki nga mea o te tika, ki te
hiahia kia pehia, ki te whakawakanga
amua, ka wiri a Pirika, ka mea, Haere
aianei; kia watea ahau, ka karangatia
koe e ahau. 26 Tohu noa hoki ka
hoatu ki a ia he moni e Paora kia tukua
ai ia: koia i hono ai te tiki i a ia, te
korero ki a ia. 27 Na, muri iho i nga
tau e rua ka riro mai a Porohia Petuha
hei whakakapi mo Pirika, a ka mea a
Pirika kia manawarekatia nga Hurai,
na, ka waiho e ia a Paora kia here ana.

UPOKO 25.

1 *Kei a Petuha e whakawakia ana.* 10 *Ma Hiha te whakawa.* 14 *Akaripa.*

TE taenga o Petuha ki te kawana-
tanga, ka toru nga ra, ka haere
atu i Hiharia ki Hiruharama. 2 Na, ka
korero te tohunga nui, me nga rangatira
o nga Hurai ki a ia mo Paora, ka tohe
ki a ia, 3 Kia whakaaetia ta ratou mona,
kia tikina atu ia ki Hiruharama, he
whanga hoki ta ratou mona kia whaka-
matea ki te ara. 4 Na, ka whakahokia
e Petuha, me pupuri a Paora ki Hiharia;
e hohoro ana hoki tona haere *ki reira*.
5 I mea ano ia, Me haere tahi ano ki
raro nga mea o koutou e watea ana, ki
te whakawa i taua tangata, ki te mea he
kino tana.

6 A ngahuru noa atu nga ra i noho ai
ia ki a ratou, ka haere ia ki Hiharia;
ao ake te ra ka noho ki te nohoanga
whakawa, a ka mea kia arahina mai
a Paora. 7 Tona taenga mai, e tu ana
tera nga Hurai i haere mai i Hiruha-
rama, he maha he nui nga hē i whaka-
pangia e ratou ki a Paora; heoi kihai i
u ta ratou. 8 A ka utua e ia, Kahore
rawa oku hara ki te ture a nga Hurai,
kahore ki te temepara, kahore ano ki
a Hiha. 9 Heoi ka mea a Petuha kia
manawarekatia nga Hurai, a ka ki ki
a Paora, ka mea, E pai ana koe kia
haere ki Hiruharama, ki reira whaka-
wakia ai mo enei mea ki toku aroaro?
10 Ano ra ko Paora, E tu ana ahau ki
te whakawakanga a Hiha, ko te wahi
tika tenei hei whakawakanga moku:
kahore aku hē ki nga Hurai, kua tino
kitea na hoki e koe. 11 Me he hē toku,
a kua meinga e ahau tetahi mea e tika
ai te mate, e kore ahau e kino kia mate:
tena ko tenei he teka nga mea e whaka-
pangia nei e ratou ki a au, e kore e ahei
kia tukua ahau e tetahi ki a ratou. He
karanga tenei naku ki a Hiha. 12 Na,
ka korerorero a Petuha ki te runanga,
ka mea, Kua karanga koe ki a Hiha,
me haere koe ki a Hiha.

13 A muri iho i etahi ra, ka tae mai a
kingi Akaripa raua ko Pereniki ki Hi-
haria, ki te oha ki a Petuha. 14 A ka
po maha raua e noho ana i reira, ka
korerotia e Petuha ki te kingi nga mea-
tanga ki a Paora, ka mea, Tenei tetahi
tangata kua waiho e Pirika e here
ana: 15 A, toku taenga ki Hiruharama,
ka korerotia mai ia e nga tohunga
nui, e nga kaumatua o nga Hurai, ka
tono ratou kia whakawakia ia. 16 Na,

ko taku whakahokinga atu ki a ratou,
Ehara i te ritenga na nga tāngata o
Roma kia tukua he tangata kia mate,
i te mea kiano i tutataki noa te ta-
ngata e whakawakia ana ki nga kai
whakawa, me tuku ano ia ki te whaka-
hoki kupu ki te kupu whakawa. 17
A, to ratou minenga ki konei, kihai
ahau i whakaroa; ao ake te ra ka
noho ahau ki te nohoanga whakawa,
ka mea kia arahina mai taua tan-
gata. 18 A, te turanga o nga kai
whakawa, kihai tetahi hē o aku i wha-
kaaro ai i korerotia e ratou mona: 19
Heoi he kupu tautohenga no ta ratou
karakia ta ratou i mea ai ki a ia, ko
tetahi Ihu ano i mate, a e kiia ana
e Paora kei te ora. 20 Heoi pohewa
noa iho ahau ki taua tautotohenga, a
ka mea me kore ia e pai kia haere ki
Hiruharama, ki reira whakawakia ai mo
aua mea. 21 A, te karangatanga a
Paora kia waiho ia kia whakarangona
tana e Akuhata, ka mea ahau kia waiho
ia, kia tukua ra ano ki a Hiha. 22 Ka
mea a Akaripa ki a Petuha, E hiahia
ana ano ahau kia rongo i ta tera tangata.
Ka mea ia, Ko apopo koe rongo ai ki
a ia.

23 I te aonga ake ka tae atu a Aka-
ripa raua ko Pereniki, me nga whaka-
paipai maha, a tomo ana ki te whare
whakarongo, ratou ko nga rangatira
mano, ko nga tāngata nunui o te pa,
a ka ki a Petuha, ka mauria mai a
Paora. 24 Na, ko te kianga mai a
Petuha, E kingi Akaripa, e koutou
katoa e noho nei tatou, ka kite koutou
i tenei tangata i tohe mai ai ki a au te
huihui katoa o nga Hurai i Hiruharama,
i konei ano hoki, i karanga ai, Ehara
rawa i te tika kia waiho ia i te ora. 25
A, toku kitenga kahore ana mahi e tika
ai te mate, a ka karanga ano ia ki a
Akuhata, ka mea ahau kia ungā atu ia.
26 Kahore ia aku tino mea e tuhituhi
atu ai ahau mona ki toku ariki. Koia
ahau ka arahi mai nei i a ia ki a koutou,
ki a koe rawa ano, e kingi Akaripa,
kia whai mea ai ahau hei tuhituhinga
atu, ua mutu te uiui. 27 Ki taku hoki
he mea hē kia ungā atu he herehere, a
kia kaua e korerotia te mea i whaka-
wakia ai ia.

UPOKO 26.

1 *Ta Paora ki a Akaripa-ma.* 24 *Ta Petuha*
31 *Whakamutunga.*

NA, ko te meatanga a Akaripa ki a
Paora, Tena korerotia o *korero.*
Katahi ka totoro te ringa o Paora, kei
te korero:
2 He koanga ngakau tenei ki a au, e
kingi Akaripa, kia korerotia e ahau ki
a koe aianei nga mea katoa e whaka-
wakia nei ahau e nga Hurai: 3 He
mohio rawa hoki koe ki nga ritenga
katoa me nga tautohenga a nga Hurai:
tena koa, whakarongo marie ki a au.
4 E mohio ana nga Hurai katoa ki taku
whakahaere o toku tamarikitanga ake,
no te oroko timatanga ra ano i roto i
toku iwi i Hiruharama; 5 Mohio tonu
ratou ki a au o mua iho, me i pai ratou
ki te whakaatu; taku mahi, no ta te
titorehanga pakeke rawa o ta tatou
karakia, no ta nga Parihi. 6 Tenei
ahau te tu nei, te whakawakia nei mo
te tumanakotanga ki te mea i kore-
rotia e te Atua i mua ki *o tatou* mātua:
7 Ko te uru ano ki tenei ta o tatou
iwi kotahi tekau ma rua e tumanako
nei, i a ratou e mahi tonu nei *ki te*
Atua i te ao i te po. Ko tenei, e kingi
Akaripa, e tumanakohia atu nei, te mea
e whakawakia nei ahau e nga Hurai.
8 Koia, ki ta koutou e kore e whaka-
ponohia ta te Atua whakaarahanga i te
hunga mate? 9 Ko ahau nei, i whaka-
aro ahau ko te mea tika kia maha
nga mea e mahia e ahau hei pehi mo te
ingoa o Ihu o Nahareta. 10 Ae, i
meinga ano tenei e ahau ki Hiru-
harama: he tokomaha ano te hunga
tapu i uakina e ahau ki nga whare
herehere, he mea tuku hoki nga ti-
kanga na nga tohunga nui ki a au;
a ka whakamatea ratou, i te whakaae
ano ahau. 11 He maha ano aku
whiunga i a ratou i roto i nga whare
karakia katoa, i meinga ano ratou e
ahau kia kohukohu; heoi haurangi noa
iho ahau ki a ratou, whaia ana e ahau, a
taea noatia nga pa o tawhiti. 12 Na-
waia, i a au e haere ana ki Ramahiku,
me nga tikanga me te kupu whakaae a
nga tohunga nui, 13 I te poutumaro-
tanga, e te kingi, ka kitea e ahau i te
ara he māramatanga i te rangi, e tiaho
ana ki a au, ki oku hoa haere ano,
tera atu i te māramatanga o te ra. 14
Heoi hinga katoa ana matou ki te
whenua, ka rongo ahau i te reo e ko-
rero ana ki a au, no nga Hiperu ano
hoki te reo, e mea ana, E Haora, e
Haora, he aha tau e whakatoi nei i a
au? ehara tau te whana ki nga koikoi.
15 Ano ra ko ahau, Ko wai koe, e te
Ariki? Ka mea ia, Ko Ihu ahau e
whakatoia nei e koe. 16 Otira whaka-
tika, e tu ou waewae ki runga: ko te

mea tenei i puta ai ahau ki a koe, kia
meinga koe hei kai mahi, hei kai whaka-
atu mo nga mea i kite nei koe, me nga
mea ano e kitea ai ahau e koe. 17
Ka whakaorangia koe i te iwi, i nga
tauiwi, ka tonoa nei koe e ahau ki a
ratou, 18 Hei whakatitiro i o ratou
kanohi, hei whakatahuri i a ratou i
te pouri ki te māramatanga, i te kaha
o Hatana ki te Atua, kia whiwhi ai
ratou ki te murunga hara, i runga i
te whakapono ki a au, ki tetahi wahi
ano i roto i te hunga ka oti te wha-
katapu. 19 No reira, kihai ahau i
whakatuturi, e kingi Akaripa, ki to
te rangi kitenga: 20 Heoi i mātua
korero ahau ki te hunga i Ramahiku,
i Hiruharama, ki te whenua katoa ano
o Huria, ki nga tauiwi hoki, kia
ripeneta, kia tahuri ki te Atua, me te
mahi ano i nga mahi tika o te ripe-
neta. 21 No reira nga Hurai i hopu ai
i a au i te temepara, i whai ai kia wha-
kamatea ahau. 22 Heoi ka awhinatia
mai ahau e te Atua, ka tu tonu nei ahau,
a mohoa noa nei, me te korero ki te
iti ki te rahi, kahore aku kupu ke ake
i ta nga poropiti ratou ko Mohi i mea
ai meake puta: 23 Ara, ko te Karaiti
kia mate, ko ia te matamua o te
aranga o te hunga mate, a māna e
whakapuaki te māramatanga ki te iwi,
ki nga tauiwi.

24 I a ia e korero ana i enei mea,
nui atu te reo o Petuha ki te karanga,
E Paora, e haurangi ana koe; na
te nui o *to* korero pukapuka i hau-
rangi ai koe. 25 Ano ra ko ia,
Kahore oku haurangi, e Petuha, e te
tangata pai rawa; engari he pono, he
whai whakaaro, aku kupu e whaka-
puaki nei. 26 E mātau ana hoki te
kingi ki enei mea, i maia ai ahau ki
te korero ki a ia: e mea ana hoki
ahau, kahore tetahi o enei mea i ngaro
i a ia; kihai hoki tenei mea i mahia
i te kokonga. 27 E whakapono ana
ranei koe ki nga poropiti, e Kingi
Akaripa? e mea ana ahau, tenei koe
te whakapono nei. 28 Ano ra ko
Akaripa ki a Paora, Wahi iti kua
riro atu ahau ki tau ki ta te Karaiti
tikanga. 29 Na, ko te meatanga a
Paora, Pai tonu kia inoi ahau ki
te Atua kia kaua e iti, engari kia
tino nui, kia kaua ano *e waiho* i tou
kotahi, engari kia tino rite ki a au
te hunga katoa e whakarongo nei ki
a au inaianei: ko enei mekameka ia
kia kore.

30 A ka mutu enei korero ana, ka
whakatika te kingi, raua ko te kawana,
me Pereniki, me te hunga i noho tahi
ratou: 31 Na, haere ke ana ratou,
ka korerorero ki a ratou ano, ka mea,
Kahore he hanga a tenei tangata e
tika ai te mate, te here ranei. 32
Katahi ka mea a Akaripa ki a Petuha,
Ka tukua tenei tangata kia haere, me
i kaua ia te karanga ki a Hiha.

UPOKO 27.

1 *E rere ana ki Roma.* 10 *Tana whakatu-
pato.* 14 *Tupuhi.* 41 *Ora noa.*

ANO ka takoto te tikanga kia rere
matou ki Itari, ka tukua a Paora,
me era atu herehere ki tetahi keneturio,
ko Huriu te ingoa, no te hapu o Aku-
hata. 2 Na, eke ana matou ki tetahi
kaipuke o Ataramitiuma, e tika ana ra
nga kāinga o Ahia, rere ana matou;
ko Aritaku o Teharonika he tangata
no Makeronia, to matou hoa. 3 Po
tahi ka u ki Hairona. Na, ka ngawari
te mahi a Huriu ki a Paora, a tukua
ana ia kia haere ki ona hoa kia ata-
whaitia. 4 Rere ana i reira, ka miri
haere matou i te taha o Kaiperu, no
te mea i hē te hau. 5 Whiti ana
matou i te moana o Kirikia, o Pama-
puria, ka u ki Maira o Raikia. 6 Na,
ka mau i te keneturio he kaipuke ki
reira no Arehanaria, e rere ana ki
Itari; ka utaina matou ki runga. 7
A ka po maha i puhoi ai te rere, ka
whiti whakauaua ki te ritenga atu o
Hiniru, a, tē tukua matou e te hau,
ka miri haere matou i te taha o Kariti
i te ritenga atu o Haramone; 8 A ka
pahemo whakauaua a reira, ka u ma-
tou ki tetahi kāinga, ko Nga Kokoru
ataahua te ingoa; e tata ana a reira
ki te pa o Rahia.

9 A ka maha nga ra ka pahemo,
na, kua kino te rerenga, no te mea
kua pahemo ke te po noho puku, ka
whakatupato a Paora, 10 Ka mea ki
a ratou, E mara ma, e kite ana ahau
i te kino i te nui o te hē e pa mai i
tenei rerenga, ehara i te mea ko te
utanga anake me te kaipuke, engari
ko tatou ano. 11 Heoi ka whakaae
te keneturio ki ta te rangatira, raua
ko te tangata nona te kaipuke, wha-
kanuia ake e ia ta raua i ta Paora
i korero ai. 12 A, tē pai taua kokoru
hei tunga i te hotoke, i mea te toko-
maha kia rere atu ano i reira, me kore
e u ki Piniki, ki reira tu ai i te hotoke;
he kokoru ia no Kariti, e anga ana
ki te uru ma tonga ki te uru ma raki.

13 A ka pa rekareka te tonga, ka mea
ratou kua taea ta ratou i whakaaro ai,
ka hutia; miri haere ana i Kariti. 14
Na, kihai i roa ka puta ke he hau nui
whakaharahara, ko Urokaraiona te in-
goa. 15 A ka kahakina te kaipuke,
tē ngongo ki te hau, na, ka tukua kia
paea. 16 Na, ka miri i te taha ruru
o tetahi motu, tona ingoa ko Karaura;
ka riro whakauaua mai te poti i a
matou: 17 A ka hutia ake, ka hangā
ki te whakau, ka whakawhaiawhitia te
tangere o te puke; ano ka mataku kei
eke ki te tahuna, ka tukua te ra, a
ka paea haeretia. 18 Ano ka tino
akina matou e te tupuhi, i te aonga
ake ka akiritia *nga utanga;* 19 A
i te toru *o nga ra,* ka makā atu e
o matou ringa ake nga mea ake o te
kaipuke. 20 A he maha nga ra i
kore ai e puta te ra me nga whetu,
kihai ano i iti te tupuhi i akina
ai matou, na, ka mahue katoa ta
matou whakaaro ki te ora. 21 Heoi
ka roa te nohoanga pukutanga, na, ka
tu a Paora i waenganui o ratou, ka
mea, E mara ma, engari ra me i rongo
koutou ki a au, a kihai i rere mai i
Kariti, kei pa mai tenei kino, tenei
mate. 22 Na, ko taku kupu tenei
ki a koutou, Kia mārama te ngakau:
e kore hoki e mate tetahi o koutou,
ko te kaipuke anake. 23 I tu hoki
ki toku taha i tenei po he anahera
na te Atua, nāna nei ahau, ko ia taku
e karakia atu nei, 24 I mea mai,
Aua e mataku, e Paora; me tu koe
ki te aroaro o Hiha: nana, kua ho-
atu ki a koe e te Atua te hunga katoa
e rere tahi na koutou. 25 Na, kia
mārama te ngakau, e hoa ma: e wha-
kapono ana hoki ahau ki te Atua, e
rite ano ki tana i korero mai ai ki a
au. 26 Otira kua takoto te tikanga
kia eke tatou ki tetahi motu.

27 Na, i te tekau ma wha o nga
po, i a matou e kahakihakina ana i
Aria, i waenganui po, ka mea nga kai
mahi kaipuke ka tata tetahi whenua
ki a ratou; 28 Na, ka whakatātūtū ra-
tou, ka kite e rua tekau maro: a ka neke
tata atu, ka whakatatūtū ano, ka kite
kotahi tekau ma rima maro. 29 Na,
ka mataku kei paea matou ki nga toka,
ka tukua nga punga e wha i te kei,
ka hiahia ki te awatea. 30 A i nga
kai mahi kaipuke e mea ana kia oma
atu i te kaipuke, a e tuku ana i te
poti ki te moana, he whakaware, kia
kiia ai e tukua ana etahi punga i te
ihu, 31 Ka mea a Paora ki te kene-
turio ratou ko nga hoia, Ki te kore
enei e noho ki te kaipuke, e kore kou-
tou e taea te whakaora. 32 Katahi
ka kotia nga whakaheke o te poti e
nga hoia, a tukua ana kia taka atu.
33 A i te mea meake puao te ra, ka
tohe a Paora ki a ratou ka oti kia kai,
ka mea, Ko te tekau ma wha tenei o
nga ra e tatari nei koutou, e noho puku
nei, tē o te kai. 34 Koia ahau ka
tohe nei kia kai: ko tetahi mea hoki
tenei e ora ai koutou: e kore hoki e
ngahoro tetahi huruhuru o te upoko
o tetahi o koutou. 35 A, tana kore-
rotanga i enei *kupu,* na, ka mau
ki te taro, ka whakawhetai ki te
Atua i te aroaro o te katoa: a ka wha-
whati, ka timata te kai. 36 Na, ka
mārama nga ngakau o ratou katoa,
a ka kai ano ratou. 37 Na, e rua
rau e whitu tekau ma ono matou ka-
toa i te kaipuke. 38 Ano ka makona
i te kai, ka whakamama ratou i te
kaipuke, ka akiritia te witi ki te
moana. 39 A ka ao te ra kihai ra-
tou i mohio ki tera whenua: a, te
kitenga i tetahi kokorutanga he one
to reira, na, ka mea ratou me kore
e ahei te aki atu i te kaipuke ki roto.
40 Na, kotia ana e ratou nga punga,
tukua ana ki te moana, i whakakoro-
koroa ano nga here o te urungi, ka
hutia ano te ra nui ki te hau, ka tika
atu ki te one. 41 A ka puta atu ki
tetahi wahi, he tai papaki rua, ka
whakaekea te kaipuke; a titi tonu te
ihu, mau tonu, ko te kei i pakaru i te
kaha o te ngaru. 42 A ki ta nga hoia
whakaaro me whakamate nga herehere,
kei kau tetahi ki uta, kei oma. 43 Ko
te keneturio ia i mea kia whakaorangia
a Paora, a kihai i tukua ki ta ratou i
whakaaro ai; na, ka mea ia, kia mā-
tua peke atu te hunga e mātau ana
ki te kau, kia kau ki uta: 44 Era
atu, etahi i runga i nga papa, etahi i
runga i etahi *o nga mea* o te kaipuke.
Heoi tae ora katoa ana ratou ki uta.

UPOKO 28.

1 *Kei Merita.* 3 *Te neke.* 8 *Ana whakaora-
nga.* 11 *E rere ana ano.* 17 *Korero ki
nga Hurai.* 30 *Kei Roma e noho ana, e rua
tau.*

A KA ora ratou, katahi ka mohio ko
Merita te ingoa o te motu. 2 Na,
kihai i nohinohi te atawhai a nga tā-
ngata maori ki a matou: ka tahuna he
kapura, a whakamanubiritia ana matou
katoa, no te mea e ua ana te ua, no te

matao hoki. 3 Na, ka kohikohia e
Paora he pupu wahie, a makā ana e ia
ki te kapura: heoi puta mai ana he neke
i te werawera, ka mau ki tona ringa. 4
A, te kitenga o nga tāngata maori i te
ngarara e werewere ana ki tona ringa,
ka mea ratou tetahi ki tetahi, Koia,
he tangata kohuru tenei, ka ora nei ia i
te moana, na, kihai i tukua e te Tika kia
ora. 5 Otiia i ruia atu e ia te ngarara
ki te kapura, a kihai i mate, kihai i aha.
6 Na, whanga noa ratou kia tetere ia,
kia hinga whakarere ranei, kia mate:
heoi ka roa noa to ratou whanganga, a,
te kitenga kahore he aha i pa ki a ia, ka
puta ke, ka mea, he atua ia.

7 I taua wahi te kāinga o te tino
rangatira o te motu, ko Pupiria te ingoa:
he manuhiri matou nāna; e toru nga ra
i atawhaitia ai matou e ia. 8 Na, i te
takoto te pāpā o Pupiria, e mate ana i
te kiri ka, i te koripi: heoi ka tomo a
Paora ki a ia, ka inoi, ka whakapa i
ona ringa ki a ia, a ora ake. 9 A, te
meatanga o tenei, na, ka haere mai ano
era atu o te motu he mate o ratou, a
ka ora: 10 A nui atu te honore i whakahonoretia
ai matou e ratou; a i to
matou rerenga ka utaina nga mea e pai
ana ma matou.

11 A muri iho i nga marama e toru,
ka rere matou i runga i tetahi kaipuke o
Arehanaria, i tu nei ki taua motu i te
hotoke, ko Katoro raua ko Poruku te
ingoa. 12 Na, ka u ki Hairakuha, a e
toru o matou ra i noho ai *ki reira.* 13
Na, ka awhio ake matou i reira, a ka u
ki Rekiuma: ka po tahi ka pa te tonga,
a i te rua o nga ra ka u ki Puteori: 14
Ano ka kitea nga tuakana i reira, ka tohea
matou kia noho i a ratou, kia whitu
nga ra: heoi haere ana matou ki Roma.
15 A ka rongo nga tuakana o reira ki
a matou, ka haere ake ki te whakatau i
a matou ki Apiuwhoruma, ki Wharetoru:
a, te kitenga o Paora i a ratou,
ka whakawhetai ki te Atua, ka ora te
ngakau.

16 Na, ka tae matou ki Roma, a ka
hoatu nga herehere e te keneturio ki te
rangatira hoia: ko Paora ia i tukua kia
noho motu ke raua ko tetahi hoia hei
tiaki i a ia.

17 A, i muri i nga ra e toru, ka huihuia
e Paora nga tino tāngata o nga
Hurai: a, to ratou minenga mai, ka mea
ia ki a ratou, E hoa ma, e *aku* tuakana,
kahore nei aku hara ki te iwi, ki nga
ritenga ranei a nga mātua, i tukua ai
ahau i Hiruharama hei herehere ki nga
ringa o nga tāngata o Roma. 18 A,
toku whakawakanga e ratou, ka mea
ratou kia tukua ahau, no te mea kahore
he take e mate ai ahau. 19 Heoi ka
whakahe tonu nga Hurai; e taea hoki
te aha? karanga ana ahau ki a Hiha;
kahore ia aku mea e whakawa ai ahau i
toku iwi. 20 Koia ahau i karanga ai i a
koutou kia kite, kia korero *ki a koutou:*
no te mea hoki ko ta Iharaira e tumanako
atu nei te mea i herea ai ahau
ki tenei mekameka. 21 Na, ko ta
ratou meatanga ki a ia, Kahore he
pukapuka mou i tae mai ki a matou i
Huria, kahore ano tetahi o nga tuakana
i haere mai nei i kawe kupu mai, i
korero mai ranei i tetahi kino mou. 22
Otira e mea ana matou kia rongo ki a
koe i au whakaaro: e mohio ana hoki
matou ki tenei tikanga, e korerotia kinotia
ana i nga wahi katoa.

23 A ka oti te whakarite he ra ki a
ia, he tokomaha i haere mai ki a ia ki
tona whare; a whakakitea ana e ia
ki a ratou, whakaaturia ana te rangatiratanga
o te Atua, me te tiki ano i ta te
ture a Mohi i ta nga poropiti, hei kukume
i a ratou ki nga mea o Ihu, no te
ata a ahiahi noa. 24 Ko etahi i whakapono
ki nga mea i korerotia, ko etahi
kihai i whakapono. 25 A, tē rite a ratou
korero, ka puta atu ratou, me te korero
ano a Paora i tetahi kupu, Tika tonu
te korero a te Wairua Tapu i a Ihaia
poropiti ki o tatou mātua, 26 I mea nei,

Haere ki tenei iwi, mea atu,
Rongo noa koutou, e kore e mātau;
Titiro noa koutou, e kore e kite:
27 Kua matotoru hoki te ngakau o tenei iwi,
E puhoi ana nga taringa ki te whakarongo,
O ratou kanohi kua whakamoea e ratou;
Kei kite nga kanohi,
Kei rongo nga taringa,
Kei mātau te ngakau,
A ka tahuri ratou,
Ka ora i a au.

28 Na, kia mohio koutou, ka tukua te
whakaoranga a te Atua ki nga tauiwi,
a ka rongo ratou.

29 A ka mutu enei korero āna, ka
haere nga Hurai, he nui hoki ta ratou
tautohetohe ki a ratou ano.

30 A e rua tino tau i noho ai a Paora
ki tona whare i utua e ia, a tukua tonutia
mai ana e ia te hunga katoa e tomo
mai ana ki a ia; 31 A maia tonu ia ki te
kauwhau i te rangatiratanga o te Atua,
ki te whakaako i nga mea o te Ariki
o Ihu Karaiti, kihai ano i riria.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O ROMA.

UPOKO 1.

1 *Mona*, 3 *mo Ihu*. 8 *Mo ratou*. 16 *Mo tana rongo pai*. 18 *Mo ta te Atua ki te mahi he*. 21 *He o nga Tauiwi*.

NA Paora, pononga a Ihu Karaiti, i
karangatia hei apotoro, i motuhia
ki te rongo pai a te Atua, 2 (I korerotia
e ia i mua, ara e ana poropiti i roto i
nga Karaipiture tapu,) 3 Mo tana Tama,
mo to tatou Ariki mo Ihu Karaiti, i
whanau nei he uri no Rawiri, no te wahi
ki te kikokiko; 4 I whakapuakina mai
nei ko te Tama a te Atua i runga i te
kaha, i runga i ta te Wairua o te tapu, i
te mea ka whakaarahia i te hunga mate:
5 Nāna nei matou i whiwhi ai ki te
aroha noa, ki te mahi apotoro, kia ngo-
hengohe ai, kia whakapono ai nga iwi
katoa, hei mea mo tona ingoa: 6 No
ratou nei hoki koutou, he hunga karanga
na Ihu Karaiti: 7 Ki te hunga katoa i
Roma e arohaina nei e te Atua, ka oti
nei te karanga hei hunga tapu: *Kia tau*
ki a koutou te aroha noa me te rangi-
marie, he mea na te Atua na to tatou
Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.

8 Taku tuatahi he whakawhetai ki
toku Atua, i roto i a Ihu Karaiti, mo
koutou katoa, no te mea e korerotia ana
to koutou whakapono i te ao katoa. 9
Ko te Atua, e mahi nei toku wairua ki
a ia i roto i te rongo pai o tana Tama,
hei kai whakaatu moku, mo te mau
tonu o taku maharahara ki a koutou, i
aku karakiatanga i nga wa katoa; 10
E inoi ana me kore e pai te Atua ko
tenei haerenga nei oku ki a koutou, kia
whakatikaia. 11 Nui atu hoki toku
hiahia kia kite i a koutou, kia wha-
kawhiwhia ai hoki koutou e ahau ki
tetahi hoatutanga, he mea wairua, kia
whakaungia ai koutou; 12 Ara, kia ora
ngatahi ai toku ngakau me o koutou i te
whakapono o tatou tahi, o koutou, oku,
13 Na, e kore ahau e mea, e *aku* teina,
kia ngaro i a koutou, te maha o aku
meatanga kia haere atu ki a koutou,
(heoi araia mai ana ahau, a mohoa
noa nei,) kia whiwhi ai ano ahau ki
tetahi hua i roto i a koutou, ki te pera
me o era tauiwi. 14 Nga Kariki, nga
tautāngata, nga mohio, nga whakaaro-
kore, he nama ta ratou kei runga i a au.
15 A, e ngakau nui ana ano ahau kia
whakapaua taku ki te kauwhau i te
rongo pai ki a koutou ano i Roma. 16
Kahore hoki oku whakama ki te rongo
pai o te Karaiti: ko te kaha hoki ia o te
Atua hei whakaora mo nga tāngata ka-
toa e whakapono ana; mo te Hurai ki
mua, mo te Kariki ano hoki. 17 Kei
reira hoki e whakakitea ana ta te Atua
tika, he mea no te whakapono ki te
whakapono: kua oti nei hoki te tuhi-
tuhi, Ma te whakapono e ora ai te tan-
gata tika.

18 E whakakitea iho ana hoki i te
rangi ta te Atua riri ki nga karakia-
koretanga katoa, ki nga hē o nga tāngata
e pupuri ana i te pono i runga i te hē;
19 Kei roto hoki i a ratou e mārama
ana nga mea o te Atua e taea te mohio;
kua whakamaramatia nei hoki e te Atua
ki a ratou. 20 Nga mea hoki ona, ka-
hore nei i kitea, e kitea nuitia ana, no te
hanganga iho ra ano o te ao, e mohiotia
ana hoki ki nga mea i hangā, ara tona
kaha o tua iho, me *tona* Atuatanga; e
kore ai he kupu whakahoki ma ratou:
21 I a ratou nei hoki e mātau ana ki te
Atua, kihai ratou i whakakororia *i a ia*
hei Atua, kihai i whakawhetai; heoi
kua kuare o ratou whakaaro, a pouri ana
o ratou ngakau pohehe. 22 I a ratou
e mea ana he mohio ratou, na, he
wairangi, 23 A whakaputaina ketia ake
te kororia o te Atua e kore nei e pirau,
kia rite ki te ahua o te tangata pirau
noa, o nga manu, o nga wae wha, o nga
mea ngokingoki.

24 Koia hoki ratou i tukua ai e te
Atua ki te mahi poke, i runga i nga hia-
hia o o ratou ngakau, a whakatutuatia
iho o ratou tinana e ratou whakaratou:
25 Whakarerea ake e ratou to te Atua
pono, ka mau ke ki te teka, a karakia
ana, mahi ana ki te mea hanga, kapea
ake te Kai hanga, ko ia nei tē whaka-
paingia ake ake. Amine.

26 Koia ratou i tukua ai e te Atua ki
nga hiahia tūtūa: a ratou wāhine hoki,
mahue ake te tikanga maori, kei te ngau
ke noa atu: 27 Me nga tāne ano,
whakarerea ake e ratou te tikanga maori
ki te wahine, ano he ahi te kānga o to
ratou hiahia ki a ratou ano; nga tāne ki
nga tāne, mahi ai i te hanga whakama,
me te whiwhi ano ratou ki te utu e rite
ana mo ta ratou ngaunga ketanga.

28 A i a ratou kihai nei i pai kia mau
tonu te Atua ki *o ratou* mahara, tukua
ana ratou e te Atua ki te hinengaro hē,
kia mahia nga mea kahore e tau kia
mahia. 29 Ki tonu ratou i nga mahi
hē katoa, i te moepuku, i te kino, i te
apo, i te mauahara; whawhao rawa i te
hae, i te kohuru, i te totohe, i te hianga,
i te whano ke; he hunga kohumuhumu,
30 He hunga ngau-tuara, kino ki te
Atua, he hunga whakahihi, whakakake,
whakapehapeha, he kai tito i nga mea
kino, e turi ana ki nga mātua, 31 Ka-
hore o ratou matauranga, he hunga kupu
taka, kahore nei he aroha, he hunga
takahi kawenata, kahore e tohu *tanga-
ta:* 32 E mātau nei ano ratou ki ta te
Atua tikanga, e tika te mate mo nga
kai mahi i enei mea, heoi mahia ana
e ratou ko aua mea na ano, whakaae
ana hoki ki te hunga e pera ana te
mahi.

UPOKO 2.

1 *To whakahe hei whakanui i te he mou ake;*
14 ahakoa Tauiwi, 17 ahakoa Hurai.

NA, kahore he kupu whakahoki māu,
e te tangata katoa e whakahe ana:
i a koe hoki e whakahe na i tera, e wha-
katau ana koe i te he ki a koe ano; kei
te mahi hoki koe, te kai whakahe, i aua
mea na ano. 2 Na, e mātau ana tatou
kei runga i te pono te whakahekanga a
te Atua mo nga kai mahi i aua mea. 3
Ko tāu whakaaro ranei tenei, e te
tangata e whakahe ana ki nga kai mahi
i aua mea, a e mahi na ano koe i aua
mea, ko koe e ora i ta te Atua whakahe?
4 E whakahawea ana ranei koe ki tona
ngawari, ki *tana* tikanga mahaki, ki
tona manawanui, e ranea tonu nei; tē
mahara ko te ngawari o te Atua hei
arahi i a koe ki te ripeneta? 5 Heoi
pakeke tonu koe, kahore e ripeneta tou
ngakau, e puranga ana koe i te riri mou,
mo te ra o te riri, o te whakakitenga
mai ano i ta te Atua whakaritenga
tika i te whakawa; 6 Ko tana e homai
ai ki tetahi ki tetahi, ka rite ki ā ratou
mahi: 7 Ki te hunga e whai ana ki te
kororia, ki te honore, ki te matenga-
kore, me te mau ano ki te mahi pai,
he oranga tonutanga: 8 Ki te hunga
ia e totohe ana, a e turi ana ki te
pono, e whakarongo ana hoki ki te hē,
he riri, he aritarita; 9 He pawera, he
rarunga, mo nga wairua tangata katoa
e mahi ana i te kino, mo te Hurai ki
mua, mo te Kariki ano hoki: 10 He
kororia ia, he honore, he rangimarie, mo
nga tāngata katoa e mahi ana i te pai,
mo te Hurai ki mua, mo te Kariki ano
hoki: 11 Kahore hoki ā te Atua whakapai
kanohi. 12 Te hunga hoki i hara ture-
kore, ka ngaro ture-kore ano hoki: me
te hunga i hara i runga i te ture, kei te
ture ano he whakahe mo ratou; 13 (He
teka hoki ko nga kai whakarongo o te
ture e tika ki ta te Atua; engari ko nga
kai mahi o te ture e whakatikaia. 14 I
te mea hoki e mahia noatia ana nga mea
o te ture e nga tauiwi, kahore nei o
ratou ture, ko anei, kahore nei o ratou
ture, hei ture ano ki a ratou: 15 E
whakakite nei hoki ratou i te mahi a te
ture he mea tuhituhi ki o ratou nga-
kau, me te whakaae tahi ano o ratou
hinengaro: ko *a ratou* whakaaro ano
kei te whakahebe kei te whakatikatika
ranei i tetahi i tetahi;) 16 I te ra e
whakaritea ai te whakawa e te Atua mo
nga mea ngaro a nga tāngata, he mea
whakarite tonu ki taku rongo pai, hei
meatanga ma Ihu Karaiti.

17 Na, e karangatia ana koe he Hurai,
e whakawhirinaki ana ki te ture, ko te
Atua hoki tau e whakamanamana ai,
18 E mohio ana hoki ki *tana* e pai ai, e
kitea ana e koe nga mea e rere ke ana,
he mea whakaako na te ture; 19 E u
ana hoki to whakaaro, ko koe hei kai
arahi mo nga matapo, hei māramatanga
mo te hunga i roto i te pouri, 20 Hei
kai tohutohu mo nga kuare, hei kai
whakaako mo nga kohungahunga; kei
a koe ano hoki te ahua o te matauranga
raua ko te pono i runga i te ture. 21
He kai whakaako koe i tera atu, e kore
ianei koe e whakaako i a koe ano? e
kauwhau na koe kia kaua e tahae, e
tahae ana ranei koe? 22 E mea na koe,
Kaua e puremu, e puremu ana ranei
koe? e whakarihariha na koe ki nga
whakapakoko, e tahae ana ranei koe i
nga mea tapu? 23 E whakamanamana
na koe ki te ture, kei te whakaiti ranei
koe i te Atua i te mea ka takahi koe i
te ture? 24 Na koutou hoki i kohu-
kohua ai te ingoa o te Atua i roto i nga
tauiwi, i peratia ai me te mea kua oti te
tuhituhi. 25 E whai wahi ana hoki te

kotinga, ki te mahia e koe te ture: tena
ki te takahi koe i te ture, ka riro tou
kotinga hei kotinga kore. 26 Na, ki te
mau i te kotinga kore nga tikanga o te
ture, e kore ianei tona kotinga kore e
kiia hei kotinga? 27 A ki te rite te
ture i te mea kihai i kotia maoritia, *e
kore* ianei ia e whakahe ki a koe, ki te
tangata i te kupu tuhituhi, i te kotinga,
i a koe e takahi na i te ture? 28 Ehara
hoki to waho i te Hurai; ehara ano
te kotinga i te mea no waho no te
kikokiko: 29 Engari ko to roto te
Hurai, a, te kotinga no te ngakau, he
mea wairua, he teka na te kupu tuhi-
tuhi; ehara ano hoki i te mea e whaka-
moemititia ana e te tangata, engari e te
Atua.

UPOKO 3.

1 *Nga homaitanga ki nga Hurai,* 3 *mau tonu.*
9 *Heoi kei te he ano ratou.* 20 *Tatou katoa,*
21 *Na Ihu anake i tika ai.* 31 *Te ture ia tu
tonu.*

HA, he aha ra te pai i hua ki te
Hurai? he aha te rawa o te
kotinga? 2 He nui ra i nga mea katoa:
te tuatahi, kua oti te tuku ki a ratou
nga kupu a te Atua. 3 Tena iana, ki
te mea kihai etahi i whakapono, e taka
ranei to te Atua pono i to ratou whaka-
pono kore? 4 Kahore rapea: engari ko
te Atua kia pono, a he teka kau nga
tāngata katoa; ko te mea hoki ia i
tuhituhia,

Kia tika ai tau i to korerotanga,
Kia puta ai tau ina whakawakia koe.

5 Ha, ki te mea na to tatou hē i kitea
nuitia ai to te Atua tika, me pehea he
kupu ma tatou? E hē ana ranei te
Atua, i a ia e whakapa ana i te riri? (he
kupu tangata tenei naku:) 6 Kahore
rapea: penei ka pehea ta te Atua
whakarite whakawa mo te ao? 7 Na,
ki te mea na taku teka i hira rawa ai
to te Atua pono hei kororia mona; he
aha ano au i whakahengia ai hei tangata
hara? 8 Tē ki ranei (ko te kupu wha-
kapae teka tenei mo matou, ki ta etahi
hoki ko ta matou kupu tenei,) Tatou ka
mahi i te kino, kia puta ai he pai? tika
tonu te tau o te he ki a ratou.

9 He aha koia? ko matou te hunga
pai? Kahore ra hoki: kua oti hoki te
whakaatu e matou ko nga Hurai, ko
nga Kariki, kei raro katoa i te hara; 10
Ko te mea hoki ia i tuhituhia,

Kahore he tangata tika, kahore kia
kotahi:
11 Kahore he tangata e mātau ana,
Kahore he tangata e rapu ana i te
Atua.
12 Kua peka ke ratou katoa, kua kino
ngatahi;
Kahore he tangata e mahi ana i te
pai, kahore kia kotahi.
13 He urupa puare noa o ratou koro-
koro;
E patipati ana o ratou arero;
Kei roto i o ratou ngutu te wai
whakamate o nga nakahi:
14 Ki tonu o ratou mangai i te kanga, i
te nanakia:
15 O ratou waewae, hohoro tonu ki te
whakaheke toto:
16 He whakangaromanga, he ngakau
pouri, kei o ratou ara:
17 Kahore hoki ratou i mohio ki te ara
o te rangimarie:
18 Kahore te wehi o te Atua i mua i o
ratou kanohi.

19 Na, e mātau ana tatou ki nga kupu
a te ture, he mea korero ki te hunga i te
ture: kia purua ai nga mangai katoa,
kia tu hē ai te ao katoa i te aroaro o te
Atua. 20 No te mea kahore he mahi o
te ture e tika ai tetahi kikokiko i tona
aroaro: ma te ture hoki ka mohiotia ai
te hara. 21 Otiia kua whakamaramatia
inaianei te tika a te Atua, motu ke i
te ture, he mea whakaatu na te ture,
na nga poropiti; 22 Ara te tika a te
Atua e na runga mai ana i te whakapono
ki a Ihu Karaiti ki te hunga katoa,
e whakapono ana: kahore hoki he
pokanga ketanga: 23 Kua hara katoa
hoki, kahore e taea e ratou te kororia o
te Atua; 24 He mea whakatika utu
kore na tona aroha noa, i runga i ta
Karaiti Ihu hokonga: 25 Ko ia hoki
ta te Atua i whakaatu ai i mua hei wha-
kamarietanga, i runga i te whakapono,
he mea na ona toto; kia whakakitea ai
tana tika, i te mea ka whakapahemotia
nei nga hara o mua, he mea hoki na to
te Atua manawanui; 26 Hei whakakite
i tana tika i tenei wa nei ano: he mea
hoki kia tika ai ia, me te whakatika ano
i te tangata e whakapono ana ki a Ihu.
27 Na, keihea te whakamanamana?
Kua araia atu. E tehea ture? e to nga
mahi? Kahore: engari e te ture o te
whakapono. 28 Koia matou ka mea ai,
kei te whakapono he tika mo te tangata,
motu ke i nga mahi o te ture. 29 Ko te
Atua oti ia o nga Hurai anake? he teka
ianei no nga tauiwi ano hoki? Ae ra, no
nga tauiwi ano hoki: 30 Kotahi nei hoki
te Atua, māna e whakatika te kotinga i
runga i te whakapono, me te kotinga
kore ina whakapono. 31 E taka ranei

te ture i ta matou, ara i te whakapono?
Kahore rapea: engari na ta matou i u ai
te ture.

UPOKO 4.

1 *Te whakapono o Aperahama hei tika mona,*
10 i te mea kihai i kotia. 13 I runga ano i
tera te kupu whakaari. 16 Hei matua ia
ki te hunga whakapono. 24 Ko to tatou
whakapono hei tika mo tatou.

HE aha ra, ki ta tatou, te mea i riro
mai i a Aperahama, i to tatou
matua i runga i te kikokiko? 2 Me he
mea hoki na nga mahi i tika ai a Apera-
hama, he mea tana e whakamanamana
ai ia; otira kahore i to te Atua aroaro.
3 E pehea ana hoki te Karaipiture? I
whakapono a Aperahama ki te Atua,
a ka whakairia hei tika mona. 4 Na,
he tangata e mahi ana, e kore e kiia te
utu mona he mea aroha noa, engari he
mea mo tana. 5 Tena he tangata ka-
hore e mahi, engari e whakapono ana ki
te kai whakatika i te tangata karakia
kore, ka whakairia tona whakapono hei
tika. 6 Pera hoki me ta Rawiri i ki ai
mo te hari o te tangata, ka whakairia
nei e te Atua he tika ki a ia, motu ke i
nga mahi,

7 Ka hari te hunga kua oti ā ratou
mahi tutū te muru,
O ratou hara te hipoki:
8 Ka hari te tangata e kore nei e wha-
kairia e te Ariki he hara ki a ia.

9 Na, tenei haringa, mo te kotinga
ranei, mo te kotinga kore ranei? e mea
ana hoki tatou, I whakairia te whaka-
pono hei tika mo Aperahama. 10 He
pehea te whakairinga? i a ia i te koti-
nga, i te kotinga kore ranei? He teka
i a ia i te kotinga, engari i te kotinga
kore. 11 A riro ana i a ia te koti-
nga hei tohu, hei hiri mo te tika i ra
runga mai i tona whakapono, i te mea
kahore ia i kotia; kia waiho ai ia hei
matua ki te hunga katoa e whakapono
ana i runga i te kotinga kore; ara kia
whakairia ai ano hoki te tika ki a ratou:
12 Hei matua ano ki te kotinga, ki
te hunga ehara i te mea ko te kotinga
anake to ratou, engari e takahi ana hoki
i runga i nga tapuae o taua whakapono
o to tatou matua o Aperahama, *i a ia*
kahore *ano* i kotia. 13 Te kupu hoki
ki a Aperahama ratou ko ona uri mo te
ao ka riro i a ia kihai i na runga mai i
te ture; engari i na runga i te tika o te
whakapono. 14 Me i riro hoki i te
hunga ture, kua tikanga-kore te whaka-
pono, kua taka te kupu whakaari: 15
Ta te ture hoki e mahi ai, he riri: me
he mea hoki kahore he ture, kahore he
hara. 16 Koia i narototia ai i te wha-
kapono, kia *waiho* ai ma te aroha noa;
kia u ai te kupu whakaari ki te whanau
katoa; ehara i te mea ki to te ture
anake, engari ki to te whakapono o
Aperahama; ko ia nei hoki te matua o
tatou katoa, 17 (Ko te mea hoki ia i
tuhituhia, Kua waiho koe e ahau hei
matua ki nga iwi maha,) i te aroaro o
tana i whakapono ai, o te Atua e wha-
kaora nei i nga tupapaku, e karanga nei
i nga mea kahore i konei me te mea kei
konei nei ano. 18 Ahakoa kahore nei
he rawa, u tonu tona manakonako ki a
ia ka meinga hei matua mo nga iwi
maha, ki te mea i korerotia, Ka penei
tou whanau. 19 Kihai ano i ngo-
ikore tona whakapono, kihai ia i mahara
iho ki tona tinana kua tupapakutia noa-
tia ake, (wahi iti nei hoki kua kotahi
rau ona tau,) ki te tupapakutanga hoki
o te kopu o Hera: 20 Heoi kihai ia i ru-
arua, i whakateka ki ta te Atua kupu
whakaari; engari kaha tonu tona wha-
kapono, whakakororia ana ia ki te Atua;
21 U tonu hoki tana whakaaro e taea e
ia te mea tana i korero ai. 22 Koia
hoki i whakairia ai ki a ia hei tika. 23
Otira ehara i te mea he whakaaro ki a ia
anake i tuhituhia ai taua whakairinga ki
a ia; 24 Engari ki a tatou ano hoki; ka
whakairia hoki ki a tatou, ki te whaka-
pono ki te kai whakaara i a Ihu i to
tatou Ariki i te hunga mate: 25 I tu-
kua nei mo o tatou he, i whakaarahia
ano hoki mo tatou kia whakatikaia.

UPOKO 5.

1 *Na te whakapono i mau ai te rongo; 2 i*
tumanako ai. 8 Na reira ano i ora ai. 12
Na Arama te mate. 17 Na Ihu te ora.

NA, ka tika nei tatou i te whakapono,
ka mau ta tatou rongo ki te Atua,
he mea na to tatou Ariki na Ihu Ka-
raiti: 2 Nāna hoki te whakatatanga
ma tatou, i runga i te whakapono ki
tenei aroha noa e tu nei tatou, a whaka-
manamana ana tatou, i te mea ka tuma-
nako nei ki te kororia o te Atua. 3
Ehara hoki i te mea *ko tera* anake,
engari e whakamanamana ana ano tatou
ki nga mamae: e mohio ana hoki, ko ta
te mamae e mahi ai he manawanui; 4
Ta te manawanui he matauranga; ta te
matauranga he tumanako: 5 E kore
ano e whakama i te mea ka tuma-
nako nei: kua ringihia hoki te aroha o

te Atua ki o tatou ngakau e te Wairua
Tapu kua homai nei ki a tatou. 6 I a
tatou hoki e ngoikore ana, i te wa i rite
ai, ka mate a te Karaiti mo te hunga ka-
rakia kore. 7 E mate whakauaua hoki
tetahi mo te tangata tika: tera pea ia te-
tahi e maia ki te mate mo te tangata pai.
8 Heoi e whakakitea nuitia ana e te Atua
tona aroha ki a tatou, i a tatou hoki e
hara ana, ka mate a te Karaiti mo tatou.
9 Na, tera noa ake he whakaoranga mo
tatou e ia i te riri, i a tatou ka tika nei i
ona toto. 10 I te mea hoki he hoa wha-
whai tatou, ka houhia ta tatou rongo ki
te Atua i runga i te matenga o tana
Tama; na, ka mau nei te rongo, tera noa
ake he whakaoranga mo tatou, i a ia kua
ora nei. 11 A, ehara i te mea *ko tera*
anake, engari e whakamanamana ana
ano tatou ki te Atua, he mea na to tatou
Ariki na Ihu Karaiti, nana nei tenei hou-
hanga rongo i a tatou.
12 Na, ka rite ki te putanga mai o te
hara ki te ao, he mea na te tangata ko-
tahi, me te mate ano i runga i te hara, a
horapa ana te mate ki nga tāngata ka-
toa; no temea kua hara katoa: 13 (I te
ao nei hoki te hara, a taea noatia te
ture: otira e kore e whakairia te hara i
te mea kahore he ture. 14 Ahakoa ra
he mana kingi to te mate no Arama
iho ano taea noatia a Mohi, ki te hunga
ano hoki kihai nei i rite to ratou hara
ki to Arama pokanga ketanga, he ahua
nei hoki ia no tenei i tāria nei. 15 Otira
kihai i rite ki te hara te mea i homai noa
mai. Na te hara nei hoki o te kotahi
i mate ai te tokomaha, waihoki, tera
noa atu te huanga ki te tokomaha o
to te Atua aroha noa, o te mea homai
hoki i runga i te aroha noa o te tangata
kotahi, o Ihu Karaiti. 16 Kihai ano
hoki i rite te mea i homai ki to te kotahi
i hara: no te kotahi hoki te whakawaka-
nga i tau ai te he; no nga hara maha
ia te mea i homai noa mai hei whaka-
tika. 17 Na te hara nei hoki o te ko-
tahi i kingi ai te mate, he mea na te ta-
ngata kotahi; waihoki tera noa ake he
kingitanga i runga i te ora mo te hunga
ka riro mai nei i a ratou te aroha noa e
hua tonu nei, me te tika i homai noa nei,
he mea na te kotahi na Ihu Karaiti).
18 Ae ra, na te hara kotahi i tau ai te
hē ki nga tāngata katoa, waihoki na te
tika kotahi *te mea homai noa* ki nga tā-
ngata katoa, e tika ai, e ora ai. 19 E
rite ana hoki ki te tangata kotahi i
tutū nei, a whai hara iho te toko-
maha, waihoki ka ngohengohe nei te
kotahi, ka whai tika te tokomaha. 20
I puta mai ano hoki te ture kia nui ai
te hara. Heoi i te hara e nui noa ana,
kua hua noa ake te aroha noa: 21 Na,
ko te hara te kingi i mua, a he mate
tona tukunga iho; waihoki hei kingi
ano te aroha noa i runga o te tika, he
oranga tonutanga te tukunga iho, he
mea hoki na Ihu Karaiti na to tatou
Ariki.

UPOKO 6.

Kaua e hara; 3 Kua iriiria nei hoki; 18 Kua whakaae ki nga mahi a te tika; 23 To te hara utu hoki he mate.

HA, kia pehea a tatou korero? Kia
u tonu tatou ki te hara, kia hua
ai te aroha noa? 2 Kahore rapea. Ka
whakatupapakutia nei tatou ki te hara,
keihea ake he nohoanga mo tatou i
runga i taua *hara?* 3 Kahore ianei
koutou i mohio, ko tatou kua iriiria nei
ki roto ki a Karaiti Ihu, kua iriiria ki
roto ki tona matenga? 4 Na, kua
tanumia ngatahitia nei tatou me ia i
te iriiringa ki roto ki te mate: kia rite
ai ki a te Karaiti i whakaarahia ake
nei i te hunga mate e te kororia o te
Matua, waihoki ko tatou kia haere i
roto i te houtanga o te ora. 5 Ki te
mea hoki kua honoa tatou ki te ahua
o tona matenga, ka honoa ano tatou
ki to tona aranga: 6 E mohio ana
hoki ki tenei, kua ripekatia ngatahitia
to tatou tangata tawhito me *ia*, kia
hemo ai te tinana o te hara, kia mutu
ai ta tatou mahi ki te hara. 7 Ki te
mate hoki tetahi, kua mawheto ia i te
hara. 8 Na, ki te mea kua mate tahi
tatou ko te Karaiti, e whakapono ana
tatou e ora tahi ano tatou me ia: 9 E
mātau ana hoki tatou, ka ara nei a te
Karaiti i te hunga mate, heoi ano ona
matenga; kahore he kingitanga o te
mate ki a ia a mua ake nei. 10 Ko
tona matenga hoki, he matenga kotahi
ki te hara: tona oranga ia, he oranga
ki te Atua. 11 Waihoki mahara iho
ki a koutou, kua whakatupapakutia
koutou ki te hara, e ora ana ia ki te
Atua, i roto i a Ihu Karaiti i to tatou
Ariki.
12 Mo konei ra aua te hara e kingi i
roto i to koutou tinana mate, e ngo-
hengohe ai koutou ki ta te *hara*, i runga
i nga hiahia o taua *tinana* nei. 13
Kaua ano e tukua o koutou wahi hei
mahi hē ma te hara: engari tukua atu
koutou ki te Atua, he hunga kua ora
i roto i te hunga mate, me o koutou
wahi hei mahi tika ki te Atua. 14

E kore hoki te hara e waiho hei ranga-
tira mo koutou: ehara hoki koutou i te
ture, engari no te aroha noa.
15 He aha koia? kia hara oti tatou,
no te mea ehara tatou i te ture, engari
no te aroha noa? Kahore rapea. 16
Kahore oti koutou i mātau, ki te tuku
koutou i a koutou ki tetahi hei pono-
nga, he pononga koutou na tera kua
ngohengohe na koutou ki tana; na te
hara ranei, a mate iho, na te ngohengohe
ranei, a tika ake? 17 Ko tenei me
whakawhetai ki te Atua, he pononga
koutou i mua na te hara, heoi kua
ngohengohe o koutou ngakau ki te ahua
o te ako i whakaritea nei mo koutou.
18 Na ka atea nei koutou i te hara,
he pononga koutou na te tika. 19 He
kupu tangata tenei naku, na te ngoikore
o to koutou kikokiko: na, i tukua o
koutou wahi hei pononga ma te poke
ma te tutū ki te mahi tutū; waihoki
me tuku o koutou wahi aianei hei pono-
nga ma ta tika, puta ake he tapu. 20
I te mea hoki he pononga koutou na te
hara, e atea ana koutou i te tika. 21
Na i taua wa he aha nga hua i a koutou
o nga mea e whakama na koutou? he
mate hoki te mutunga o aua mea. 22
Tena ko tenei ka atea nei koutou i te
hara, a ka meinga hei pononga ma te
Atua, nga hua ki a koutou he tapu, a,
te tukunga iho he oranga tonutanga.
23 Ko nga utu hoki o te hara he mate;
ko ta te Atua ia i homai ai he oranga
tonutanga, i roto i a Karaiti Ihu i to
tatou Ariki.

UPOKO 7.

Kua mawheto mai tatou i te ture. 14 No te tangata te he.

KAHORE ano koutou kia mātau,
e *aku* teina, (e korero ana hoki
ahau ki te hunga mātau ki te ture,)
hei rangatira te ture mo te tangata i te
wa e ora ai ia? 2 Te wahine tāne
hoki, e mau ana ano ia i te ture ki te
tāne, i a ia ano e ora ana; a ki te mate
te tāne, kua mawheto i te ture a te tāne.
3 Na, i te oranga o te tāne, ka kara-
ngatia ia he wahine puremu, ki te riro
ia i te tangata ke: tena ka mate te
tāne, e atea ana ia i te ture; tē meinga
he wahine puremu ki te riro i te ta-
ngata ke. 4 Me koutou ano hoki, e
aku teina, kua tupapakutia ki te ture e
te tinana o te Karaiti; kia riro ai kou-
tou i tetahi atu i whakaarahia nei i te
hunga mate, kia whai hua ai tatou ki
te Atua. 5 I a tatou hoki i te kiko-
kiko, e mahi ana nga hihiritanga o nga
hara *e whakaohokia nei* e te ture i roto
i o tatou wahi, a hua ake ko te mate.
6 Ko tenei kua mawheto mai nei tatou
i te ture, i te mea ka mate nei tera i
puritia ai tatou; kia mahi ai tatou i
runga i te houtanga o te wairua, auaka
i runga i te tawhitotanga o te kupu
tuhituhi.
7 Kia pehea ra he kupu ma tatou?
He hara ranei te ture? Kahore rapea.
Engari kihai ahau i mātau ki te hara,
me i kaua te ture: kahore hoki ahau i
mohio ki te hiahia, me i kaua te ture
te mea mai, Aua koe e hiahia. 8 I mau
hoki te hara ki te ture hei whakaoho,
a mahia ana nga hiahia katoa i roto
i ahau. Ki te kore hoki te ture ka
mate te hara. 9 I ora hoki ahau i mua
i te korenga o te ture: te taenga mai o
te kupu ako, kua ora ano te hara, a
mate iho ahau. 10 Na, taua kupu ako
i meinga mo te ora, kitea rawatia ake,
hei whakamate tenei moku. 11 I mau
hoki te hara ki te kupu ako hei whaka-
oho, a tinihangatia iho ahau, na, mate
iho *ahau* i a ia. 12 Ae ra, e tapu ana
te ture, me te kupu ako ano e tapu
ana, e tika ana, e pai ana. 13 I mei-
nga koia te mea pai hei mate moku?
Kahore rapea. Engari na te hara, kia
mohiotia ai he hara, i mea te mea pai
hei mahi mate moku; no ka ai te kupu
ako hei mea i te hara kia nui noa atu te
hara. 14 E mātau ana hoki tatou no
te wairua te ture: ko ahau ia no te ki-
kokiko, he mea hoko atu hei pārau ma
te hara. 15 Ko taku hoki e mahi nei
kahore e maharatia iho e ahau: kahore
hoki e mahia e ahau taku i pai ai;
heoi taku i kino ai, meatia ana tenei e
ahau. 16 Na, ki te mahia e ahau taua
mea pu kihai nei ahau i pai atu, e
whakaae ana ahau ki te ture he pai.
17 Ko tenei ehara i ahau i mahia ai,
engari na te hara e noho nei i roto i a
au. 18 E mātau ana hoki ahau, kahore
he mea pai e noho ana i roto i a au,
ara, i roto i toku kikokiko: ko te hiahia
hoki kei a au, ko te mea ia i te pai
kahore e kitea e au. 19 Te pai hoki
e hiahiatia ana e ahau, kahore e mahia
e ahau: engari te kino kihai nei au i
pai, mahia ana tenei e ahau. 20 Na,
ki te mahia e ahau taua mea pu kihai
nei au i pai atu, ehara i a au nāna
taua mea i mahi, engari na te hara e
noho nei i roto i ahau. 21 Na, kua
kitea e ahau te ture, ara, i ahau e
hiahia ana kia mea i te pai, tata tonu

te kino ki ahau. 22 E ahuareka ana hoki ahau ki te ture a te Atua, ara, to roto tangata: 23 Heoi kua kitea e ahau tetahi atu ture i roto i oku wahi, e whawhai ana ki te ture a toku hinengaro, a e mea ana i a au hei taurekareka ma te ture a te hara, ma tenei i roto nei i oku wahi. 24 Aue, te mate i ahau! ma wai ahau e whakaora i te tinana o tenei mate? 25 Whakawhetai tonu ahau ki te Atua, i runga i a Ihu Karaiti i to ta tou Ariki. Na, ahau ake nei ano ka mahi ko toku hinengaro ki te ture a te Atua; ko toku kikokiko ia ki te ture a te hara.

UPOKO 8.

Ko wai e kiia, He tika? 17 *Pai ki a ratou.* 5 *Ta te ngakau maori.* 6 *Ta te Wairua.* 29 *He mea whakarite te pai no mua.* 38 *Mau o tana.*

NA, kahore e tau te hē inaianei ki te hunga i roto i a Karaiti Ihu, kahore nei e haere i runga i ta te kikokiko, engari i ta te Wairua. 2 Na te ture hoki a te Wairua o te ora i roto i a Karaiti Ihu, ahau i atea ai i te ture o te hara, o te mate. 3 Te mea hoki kihai i taea e te ture, he ngoikore nona i te kikokiko, tonoa mai ana e te Atua tana Tama, i te ahua o te kikokiko hara, mo te hara ano, a whakataua ana te hē ki te hara i roto i te kikokiko: 4 Kia rite ai to te ture tika i roto i a tatou, kahore nei e haere i runga i ta te kikokiko, engari i ta te Wairua. 5 Te hunga hoki i runga i ta te kikokiko, whakaaro ana ratou ki o te kikokiko; a te hunga i runga i ta te Wairua, ki o te Wairua. 6 To te whakaaro hoki ki te kikokiko he mate; to te whakaaro ia ki te Wairua he ora, he rangimarie. 7 He tikanga whawhai hoki ki te Atua te whakaaro ki te kikokiko: e kore nei hoki e ngawari ki te ture a te Atua, kahore ano e ahei *kia ngawari.* 8 Na, e kore e taea e te hunga i te kikokiko te whakamanawareka ki te Atua. 9 Na, kahore koutou i te kikokiko, engari i te Wairua, ki te mea e noho ana te Wairua o te Atua i roto i a koutou. Na, ki te kahore te Wairua o te Karaiti i tetahi, ehara tenei i a ia. 10 Tena ki te mea kei roto a te Karaiti i a koutou, he tupapaku te tinana i te hara; he ora ia te wairua i te tika. 11 Na, ki te noho i roto i a koutou te Wairua o te kai whakaara o Ihu i te hunga mate, māna, ma te kai whakaara o te Karaiti i roto i te hunga mate, e whakaora o koutou tinana mate ki tona Wairua e noho na i roto i a koutou.

12 Na, e *aku* teina, kahore he rawa e tohe ai te kikokiko ki a tatou, kia noho i runga i ta te kikokiko. 13 Ki te noho hoki koutou i runga i ta te kikokiko, ka mate: tena ki te mea ko te Wairua ta koutou hei whakamate i nga mahi a te tinana, ka ora. 14 Te hunga hoki e arahina ana e te Wairua o te Atua, he tama ratou na te Atua. 15 He teka hoki he wairua pononga kua riro mai nei i a koutou, e mataku ai ano hoki *koutou;* engari kua riro i a koutou te Wairua whakatamariki, e karanga ai koutou, E Apa, e Pa. 16 Ko taua Wairua ra ano hei whakaae ake ki o tatou wairua, he tamariki tatou na te Atua: 17 A ki te mea he tamariki, mo tatou te kāinga; mo tatou te kāinga o te Atua, mo tatou tahi ko te Karaiti; ki te mate tahi tatou me *ia*, kia whakakororiatia ngatahitia ai hoki tatou.

18 Ki taku whakaaro iho hoki, he kore noa iho nga mamae o tenei wa, *ki te whakaritea* ki te kororia e whakakitea mai ki a tatou a mua. 19 Tumanako tonu nei hoki te mea i hanga, tatari tonu ki te whakakitenga mai o nga tama a te Atua. 20 Kua oti hoki te tekateka noa te mea hei rangatira mo te mea i hangā, ehara i te mea na tenei te whakaae, engari na te kai whakarite, me te tumanako ano, 21 Tera te mea hanga e whakaaeteatia mai i ta te pirau whakataurekarekatanga, whakarangatiratia ake ki roto ki te kororia o nga tamariki a te Atua. 22 E mohio ana hoki tatou, kei te aue tahi, kei te mamae tahi, nga mea hanga katoa taea noatia tenei ra. 23 Ehara i te mea *ko ratou* anake, ko tatou nei ano kua whiwhi nei ki te hua matamua, ara, ki te Wairua, ina, e aue ana hoki tatou i roto i a tatou, e tatari ana ki te whakatamarikitanga, *ara*, ki te whakaoranga o o tatou tinana. 24 Ka ora hoki tatou i a tatou ka tumanako atu nei: tena ka kitea te mea e tumanakotia atu ana, kore ake te tumanako: he aha hoki te tangata ka tumanako ai ki te mea kua kitea nei e ia? 25 Na, ki te tumanako atu tatou ki te mea kahore nei e kitea, ka ata tāria marietia atu e tatou.

26 Ko te Wairua ano hei hoa mo tatou e ngoikore nei: kahore hoki tatou e mātau ki ta tatou e inoi ai kia tika: ko te Wairua nei ano ia te inoi ana mo tatou, ona aue e kore e taea te whakahua. 27 A, te kai titiro i nga

ngakau, e mohio ana ia ki te whakaaro o
te Wairua, rite tonu hoki ki ta te Atua
i pai ai tana inoi mo te hunga tapu.
28 Na, e mātau nei tatou, kei te mahi
tahi nga mea katoa i te pai mo te hunga
e aroha ana ki te Atua, he mea karanga
nei ratou i runga i *tana* i whakatakoto
ai. 29 Ko āna hoki i mohio ai i mua, i
whakaritea ano e ia i mua kia rite ki te
ahua o tana Tama, kia ai ia hei muanga i
roto i nga teina tokomaha. 30 A, āna
i whakarite ai i mua, ko enei ano i
karangatia e ia: a, āna i karanga ai, ko
enei ano i whakatikaia e ia: a, āna i
whakatika ai, ko enei ano i whakakoro-
riatia e ia.

31 Na, kia pehea ta tatou korero ki
enei mea? Ki te mea ko te Atua hei
hoa mo tatou, ko wai hei whawhai ki a
tatou? 32 Kihai nei i kaiponuhia e ia
tana ake Tama, heoi tukua mai ana e ia
mo tatou katoa, e kore ianei e tapiritia
noatia mai e ia ki a ia nga mea katoa mo
tatou? 33 Ma wai e whakapa hē ki ā
te Atua i whiriwhiri ai? Ko te Atua
hei whakatika. 34 Ko wai hei whaka-
tau hē? Ko te Karaiti i mate, ae ra kua
ara ano, a kei te ringa matau ano o te
Atua, ko ia hoki kei te inoi mo tatou.
35 Ma wai tatou e momotu kē i te
aroha o te Karaiti? Ma te whakapa-
wera, ma te rarunga, ma te whakatoi,
ma te mate kai, ma te kakahu kore, ma
te mate ka tata, ma te hoari ranei? 36
Ko te mea hoki ia i tuhituhia,

Na te whakaaro ki a koe matou i
whakamatea ai i te ra roa nei;
Kiia ana matou hei hipi e patua ana.

37 Engari i enei mea katoa nui atu te
wikitoria i a tatou, he mea na te kai
aroha i a tatou. 38 U tonu hoki taku
whakaaro, e kore te mate, e kore te ora,
e kore nga anahera, e kore nga ranga-
tira, e kore nga kaha, e kore nga mea
onaianei, e kore nga mea e puta mai a
mua, 39 E kore te tiketike, e kore te
hohonu, e kore tetahi atu mea hanga, e
kaha ki te momotu i a tatou i te aroha o
te Atua, i tera i roto nei i a Karaiti
Ihu i to tatou Ariki.

UPOKO 9.

Tona pouri ki nga Hurai. 7 *Kua puta ke he uri mo Aperahama.* 18 *Na te Atua ake ano tana mahi toku.* 21 *To tatou nei rite.* 25 *Aua tikanga nei āna he mea whakaatu no mua.* 32 *Take i he ai nga Hurai.*

HE pono taku korero i roto i a te
Karaiti, kahore aku teka, (me te
whakaae ano taku hinengaro ki a au i
roto i te Wairua Tapu,) 2 Nui atu taku
pouri, mau tonu te mamae o toku nga-
kau. 3 He pai hoki ki a au me i kangā
ahau, me i motuhia i a te Karaiti, mo
aku teina, mo oku whanaunga o te wahi
ki te kikokiko: 4 No Iharaira nei ratou;
no ratou nei te whakatamarikitanga, te
kororia, nga kawenata, te homaitanga o
te ture, te karakia, me nga kupu wha-
kaari; 5 No ratou nei nga mātua, no
ratou ano a te Karaiti no te wahi ki
te kikokiko, ko ia nei kei runga ake i
nga mea katoa, te Atua e whakapaingia
ana ake ake. Amine. 6 Ehara ia i te
mea, kua taka te kupu a te Atua. Te
hunga hoki o Iharaira, ehara i te mea no
Iharaira katoa: 7 Ahakoa he uri no
Aperahama, ehara ratou katoa i te ta-
mariki: engari, Kei a Ihaka te karanga-
tanga mo ou uri. 8 Ara ko nga ta-
mariki a te kikokiko ehara enei i te
tamariki na te Atua: engari nga tama-
riki a te kupu whakaari, ka kiia ratou
he uri. 9 Ko te kupu whakaari hoki
tenei, Kia taka ki tenei wa ka haere mai
ahau, a ka whanau ta Hera tama. 10
Na, ehara i te mea *ko tenei* anake; na, i
a Ripeka ano hoki kua hapū i tetahi, i a
Ihaka i to matou matua; 11 (I nga *tama*
hoki kahore ano i whanau noa, kahore
ano hoki i mahi i te pai, i te kino ranei,
he mea kia u ai ta te Atua i whakata-
koto ai mo te whiriwhiringa, ehara i nga
mahi, engari na te kai karanga;) 12 Ka
korerotia ki a ia, Ko te tuakana hei
pononga ma te teina: 13 Ko te mea
ia i tuhituhia, Kua aroha ahau ki a
Hakopa, kua kino ki a Ehau.

14 Kia pehea ra ta tatou korero? He
tikanga hē koia kei te Atua? Kahore
rapea. 15 I mea hoki ia ki a Mohi, E
tohu ahau ki taku e tohu ai, e atawhai
ahau ki taku e atawhai ai. 16 Ae ra,
ehara i te mea na te kai hiahia, ehara i te
mea na te kai oma, engari na te Atua na
te kai tohu. 17 E mea nei hoki te
Karaipiture ki a Parao, Mo konei pu ano
koe i whakaarahia ai e ahau, kia ai koe
hei whakakitenga mo toku kaha, kia
korerotia ai hoki toku ingoa ki te whenua
katoa. 18 Na, ko tana e pai ai e to-
hungia, a ko tana e pai ai e whakapake-
ketia.

19 Na, tera koe e mea ki a au, He
aha ia i riri ai ano? ko wai hoki i
whakakeke ki tana i pai ai? 20 Ha, te
tangata nei, ko wai koe hei whakahoki
kupu ki te Atua? Ma te mea hanga
koia e mea ki *tona* kai hanga, He aha
ahau i hanga ai e koe kia penei? 21
He teka ianei kei te kai hanga rihi te

tikanga mo te paru, kia hangā tetahi wahi o taua mea i pokepokea hei oko honore, a ko tetahi wahi hei mea honore kore? 22 *He aha* hoki, ki te mea i pai te Atua kia whakakitea tana riri, kia whakapuakina tona kaha, a puta nui ana tona manawanui ki nga oko riri kua whakaritea nei mo te whakangaromanga? 23 Kia whakakitea ano hoki te hua o tona kororia ki nga oko e tohungia ana, kua rite noa ake nei i a ia mo te kororia, 24 Ki a tatou, i karangatia nei e ia, ehara i te mea no nga Hurai anake, engari no nga tauiwi ano hoki? 25 Ko tana kupu ano tena i ta Hohea,

Ehara i te iwi noku, heoi ka karangatia e ahau Ko toku iwi;
He wahine hoki e arohaina ana te wahine kihai i arohaina.

26 A tenei ake i te wahi i korerotia ai ki a ratou, Ehara koutou i te iwi noku;
Ko reira ratou karangatia ai he tama na te Atua ora.

27 Ta Ihaia karanga hoki mo Iharaira, Ahakoa i rite ki te onepu o te moana te tokomaha o nga tama a Iharaira, he toenga e ora: 28 Na, e whakaotia e ia te mahi, e poroa hoki i runga i te tika: poro rawa hoki ta te Ariki mahi e mahi ai ki runga ki te whenua. 29 Ko ta Ihaia hoki ia i ki ai i mua,

Me kahore te toe i te Atua o nga mano he whanau mo tatou,
Kua pera tatou me Horoma, kua rite ano hoki ki Komora.

30 Na, kia pehea ta tatou korero? Ko nga tauiwi kihai nei i whai i te tika, kua mau i a ratou te tika, ara, to te whakapono tika. 31 Ko Iharaira ia, i whai nei i te ture o te tika, kahore i taea e ratou te ture o te tika. 32 Na te aha? No te mea kihai *ratou* i ra runga i te whakapono, ra runga ke ana ratou i nga mahi o te ture. I tūtuki hoki *o ratou wae* ki te kamaka tūtukinga; 33 Ko te mea hoki ia i tuhituhia,

Na, ka whakatakotoria e ahau ki Hiona he kamaka tūtukinga, he kohatu whakahinga:
Na, nga tāngata katoa e whakapono ana ki a ia e kore e whakama.

UPOKO 10.

To te ture tika; to te whakapono; 12 *Hurai, Tauiwi rite tonu.* 19 *He mea korero tenei i mua.*

E *AKU* teina, ta toku ngakau i pai ai, i inoi ai ki te Atua *ko ia tenei,* ko Iharaira kia ora. 2 E whakaae ana hoki ahau ki a ratou, he ngakau nui ano to ratou ki te Atua, otiia ehara i te mea mohio. 3 I a ratou hoki e kuare ana ki ta te Atua tika, a e whai ana kia whakaukia to ratou ake tika, kahore ratou i ngohengohe ki te tika a te Atua. 4 Ko te Karaiti hoki te tukunga iho o te ture hei tika mo nga tāngata whakapono katoa. 5 Kua tuhituhia nei hoki e Mohi ta te ture tika, Te tangata e whakarite ana i aua mea, e ora ia i aua mea. 6 Ko te kupu ia tenei o ta te whakapono tika, Aua e mea i roto i tou ngakau, Ko wai hei kake ki te rangi? (ara ki te tiki atu i a te Karaiti ki raro:) 7 Ko wai ranei hei heke atu ki te hohonu? (ara ki te tiki atu i a te Karaiti i roto i te hunga mate.) 8 E pehea ana oti? E tata ana ki a koe te kupu, kei tou mangai, kei tou ngakau: ko ia ia, ko te kupu o te whakapono e kauwhau nei matou; 9 Ara ki te whakaae tou mangai ko Ihu te Ariki, a ka whakapono tou ngakau na te Atua ia i whakaara ake i te hunga mate, e ora koe. 10 Ma te ngakau hoki kia whakapono ka tika ai; ma te mangai kia whakaae ka ora ai. 11 E mea ana hoki te Karaipiture, Nga tāngata katoa e whakapono ana ki a ia e kore e whakama. 12 Kahore hoki he rerenga kētanga o te Hurai, o te Kariki: e hua tonu ana hoki nga taonga a taua Ariki na ano o nga tāngata katoa, ki te hunga katoa e karanga ana ki a ia. 13 E ora hoki nga tāngata katoa e karanga ana ki te ingoa o te Ariki. 14 A me pehea ta ratou karanga ki a ia, ki te kahore i whakapono ki a ia? me pehea hoki ta ratou whakapono ki a ia, ki te kahore i rongo ki a ia? me pehea hoki e rongo ai, ki te kahore he kai kauwhau? 15 Me pehea hoki e kauwhau ai, ki te kahore e tonoa? ko te mea hoki ia i tuhituhia, Ano te ataahua o nga waewae o nga kai kauwhau o te maunga rongo, e kauwhau ana i nga mea pai!

16 Otira kahore ratou katoa i ngohengohe ki te rongo pai. E mea ana hoki a Ihaia, E te Ariki, ko wai i whakapono ki ta matou rongo? 17 Ina, na te rongo te whakapono, a i rongo ai, na te kupu a te Atua. 18 Na, ko taku kupu tenei, Kahore ranei ratou i rongo?

Koia ra ia, kua puta atu to ratou reo ki te whenua katoa,
A ratou kupu hoki ki nga topito o te ao.

19 Na, ko taku kupu tenei, Kahore

ianei a Iharaira i mohio? Na Mohi
te kupu tuatahi.
Maku koutou e mea kia hae ki *te
hunga* ehara i te iwi.
Ka meinga e ahau te iwi poauau hei
whakaoho i a koutou ki te riri.
20 Maia rawa ia ta Ihaia i mea ai,
Kua kitea ahau e te hunga kihai nei
i rapu i a au;
Kua matauria ahau e te hunga kihai
nei i ui ki a au.
21 Tana kupu ia mo Iharaira, Pau katoa
te ra me te totoro atu ano oku ringa ki
te iwi tutu, *ki te iwi* whakahawea.

UPOKO 11.

Nga morehu. 7 Era atu kua tukua ki te pakeke. 18 Kaua nga Tauiwi e whakamanamana. 26 Tenei ake ko Iharaira. 33 Ngaro o a te Atua tikanga.

NA, ko taku kupu tenei, Kua peia
oti e te Atua tana iwi? Kahore
rapea. No Iharaira hoki ahau, no te uri
o Aperahama, no to Peniamine iwi. 2
Kahore ano te Atua i pei i tana iwi i
mohio ai i mua. Kahore oti koutou i
mātau ki ta te Karaipiture korero i ta
Iraia? i inoi ra hoki ia ki te Atua, i
whakahe i a Iharaira, i mea, 3 E te
Ariki, kua patua e ratou o poropiti, kua
whakahoroa o āta; ko ahau anake hoki
kua mahue nei, a e whai ana ratou kia
patua ahau. 4 Heoi e pehea mai ana
ki a ia te ki tapu? E whitu mano
tāngata kua waiho e ahau maku,
kahore nei i piko te turi ki a Paara.
5 Waihoki i tenei wa nei ano he toe-
nga tenei, he whiriwhiringa na te aroha
noa. 6 A ki te mea na te aroha noa,
ehara i te mea na nga mahi: penei
ehara te aroha noa i te aroha noa. Ki
te mea hoki na nga mahi, ehara i
te mea aroha noa: penei ehara te
mahi i te mahi. 7 Ha, e pehea ana?
Ko ta Iharaira e rapu nei, kihai tenei
i taea e ratou; otira kua taea e te whiri-
whiringa, ko era atu ia i whakapakeketia:
8 (Ko te mea hoki ia i tuhituhia, Kua
hoatu ki a ratou e te Atua he wairua
hiamoe, he kanohi e kore ai ratou e
kite, he taringa e kore ai e rongo;) a
taea noatia tenei ra. 9 E mea ana hoki
a Rawiri,
Kia whakatupu mahanga to ratou
tepu,
Hei rore hoki, hei tūtukinga waewae,
hei utu ano ki a ratou:
10 Kia whakapouritia o ratou kanohi,
kei kite ratou,
Kia piko tonu ano o ratou tuara.
11 Na, ko taku kupu tenei, He tūtuki
to ratou e hinga ai? Kahore rapea:
engari na to ratou hinganga te oranga o
nga tauiwi, he mea kia hae ai ratou. 12
Na, hei taonga nei mo te ao to ratou
hinganga, a hei taonga mo nga tauiwi
to ratou whakaitinga: tera noa ake ano
to ratou whakanuinga.
13 Ki a koutou, ki nga tauiwi tenei
kupu aku, ko te apotoro nei hoki ahau
ki nga tauiwi; e whakanui ana ahau i
taku mahi minita: 14 Me kore e hae
nga tāngata o toku kikokiko, kia ora
ai etahi o ratou i a au. 15 Ko to
ratou makanga atu nei hoki hei hou-
hanga rongo ma te ao, a ka aha to ratou
tangohanga mai? he teka ianei he oranga
ake i roto i te hunga mate? 16 Ki te
mea hoki e tapu ana te mea matamua,
ka pera ano te puranga: a ki te tapu te
pakiaka, e pera ano nga manga. 17 Ki
te whatiia hoki etahi o nga manga, a ka
honoa atu koe te oriwa ngahere ki roto
ki aua *manga*, ka whiwhi ngatahi ki
te pakiaka, ki te momonatanga ano o
te oriwa; 18 Aua e whakapehapeha ki
nga manga. A ki te whakapehapeha
koe, ehara i te mea nau i mau ake ai te
pakiaka, engari na te pakiaka koe. 19
Na, tera koe e mea, I whatiia atu
nga manga, kia honoa iho ai ahau. 20
E pai ana; na te whakapono kore ratou
i whatiia atu ai, a na te whakapono
koe i tu ai. Aua e whakakake, engari
kia wehi: 21 Na kihai nei i tohungia
nga manga tupu e te Atua, *kia tupato*
kei kore pea koe e tohungia. 22 Na,
tirohia iho te ngawari, me te pakeke, o
te Atua: pakeke ki te hunga i hinga;
ngawari ki a koe, ki te u koe ki *tana
tikanga* ngawari: ki te kahore, ka ta-
pahia hoki koe. 23 Me ratou ano, ki
te kore e u ki te whakapono kore, ka
honoa ano: e taea hoki ratou e te Atua
te hono mai ano. 24 He oriwa nga-
here nei hoki koe i te rakau tupu, a
ka tapahia mai, honoa kētia mai ki
te oriwa pai; ina, tera noa ake he
hononga mo enei, mo nga *manga* tupu,
ki to ratou oriwa ake.
25 E kore hoki ahau e pai, e *aku* teina,
kia kuare koutou ki tenei mea ngaro,
kei mea koutou he mātau koutou; kua
tau te pakeke ki a Iharaira, mo tetahi
wahi, kia riro mai ra ano te whakanui-
nga o nga tauiwi. 26 Ko reira a Ihara-
ira katoa ora ai: ko te mea hoki ia i
tuhituhia,
Tera e puta mai te Kai whakaora i
Hiona,

A māna e kaupare atu te karakia-
kore i a Hakopa:
27 Ko taku kawenata hoki tenei ki a
ratou,
Ina ka tangohia e ahau o ratou hara.
28 Na, i runga i te rongo pai, e hoa-
riritia ana *ratou*, he whakaaro ki a
koutou; a i runga i te whiriwhiringa, e
arohaina ana *ratou*, he whakaaro ki nga
mātua. 29 I a te Atua homaitanga
hoki, i tana karangatanga, kahore e puta
ke te whakaaro. 30 Ka rite hoki ki a
koutou kihai i whakapono i mua ki te
Atua, na, inaianei kua tohungia, he
mea na te ratou whakapono kore: 31
Waihoki ko enei kahore i whakapono
inaianei, a ka tohungia nei koutou, ka
tohungia hoki ratou. 32 Kua oti hoki
te katoa te kopani e te Atua ki roto ki
te whakateka, he mea kia tohungia
katoatia ai.
33 Ano te hohonu, te hua o a te Atua
whakaaro, o tona mohio! e kore āna
tikanga e taea te whakaaro, āna huarahi
e kore e taea te rapu! 34 Ko wai hoki
te mohio ana ki te hinengaro o te Ariki?
ko wai hoki tona hoa whakatakoto wha-
kaaro? 35 Ko ta wai hoki kua hoatu
ki a ia i mua, a ka whakahokia he utu
ki a ia? 36 Nga mea katoa nei hoki
nāna, kei runga ano i a ia, e ahu ana
hoki ki a ia: mona te kororia ake tonu
atu. Amine.

UPOKO 12.

Whakaaroa ana mahi aroha, a whaia tana e pai ai. 3 Kei whakakake. 6 Tahuri ki tau mahi ake. 9 Aroha, etc. 19 Kei rapu utu.

KOIA ahau ka akiaki nei i a kou-
tou, e *aku* teina, kia whakaaroa
nga mahi tohu a te Atua, kia tapaea
atu o koutou tinana hei whakahere
ora, e tapu ana, e manakohia ana e te
Atua, he mahi na to koutou hinengaro.
2 A kaua to koutou ahua e rite ki
to tenei ao: engari kia rere kē, ara
kia whakahoutia o koutou hinengaro,
kia whakamatautauria ai e koutou ta te
Atua e pai ai, te mea e pai ana, e mana-
kohia ana, e tino rite ana.
3 Ko taku kupu hoki tenei ki nga
tāngata katoa i roto i a koutou, he mea
na te aroha noa i homai nei ki a au,
Kaua te whakaaro e kake ki runga ake
i te mea i tika kia whakaaroa; engari
kia ata whakaaro, kia rite ki ta te Atua
wahi whakapono i tuwha ai ki tetahi
ki tetahi. 4 E rite ana hoki ki o tatou
wahi ka maha nei i te tinana kotahi, a
aua wahi katoa kihai i kotahi te mahi
ma ratou: 5 Waihoki ko tatou toko-
maha, he tinana kotahi i roto i a te
Karaiti, ko tatou takitahi ia he wahi no
tatou tahi. 6 Na, ka rere kē nei nga
mea i homai ki a tatou, he mea e rite
ana ki te aroha noa i homai ki a tatou,
ki te mea he mahi poropiti, kia rite ki
te tikanga o te whakapono; 7 He mahi
minita, *kia u* ki te mahi minita; te kai
whakaako, *kia u* ki te whakaako; 8 Te
kai whakahauhau, *kia u* ki te whaka-
hauhau; te kai hoatu, kia tapatahi te
ngakau; te kai tohutohu, kia uaua; te
kai atawhai, kia mārama te ngakau. 9
Te aroha, hei te mea tinihanga kore.
Whakariharihangia te kino; kia u ki te
pai. 10 Te ngakau aroha o tetahi ki
tetahi, kia rite ki to te tuakana raua ko
te teina; kia nui te whakahonore a
tetahi i tetahi; 11 Kia uaua, kaua e
mangere; kia toko tonu ake te wairua;
me te mahi ano ki te Ariki; 12 Kia
hari i runga i te tumanako; kia mana-
wanui ki te whakapawera; kia u ki te
inoi; 13 Whakawhiwhia te hunga tapu
ina rawakore; kia mau ki te atawhai
manuhiri. 14 Manaakitia te hunga e
tukino ana i a koutou: manaakitia, kaua
e kanga. 15 Kia hari tahi me te hunga
hari, tangi tahi me te hunga tangi. 16
Kia kotahi te whakaaro o koutou tetahi
ki tetahi. Kaua e whakakake te wha-
kaaro, engari me whakauru ki roto ki
te hunga iti. Kei mea ake koutou he
mohio koutou. 17 Kaua e utua ta
tetahi kino ki te kino. Whakaaroa
wawetia he pai ki te aroaro o nga tā-
ngata katoa. 18 Ki te taea, whakapaua
ta koutou kia mau te rongo ki nga tā-
ngata katoa. 19 Aua e rapu utu mo
koutou, e *aku* hoa aroha, engari neke
atu i te riri: kua oti hoki te tuhituhi,
Maku te rapu utu; maku te hoatu utu,
e ai ta te Ariki. 20 Na, ki te mate
kai tou hoa-riri, whangainga; ki te mate
wai, whakainumia: ki te penei hoki
to mahi, ka purangatia e koe he waro
kapura ki tona mātenga. 21 Kei
hinga koe i te kino, engari kia hinga te
kino i tou pai.

UPOKO 13.

Whakanuia nga kai whakahaere tikanga. 8 Ko te aroha anake kia tarewa. 11 Nga mahi hē whakarerea.

KIA ngohengohe nga wairua katoa
ki nga mana nunui. Kahore hoki
he mana, no te Atua anake: nga mana
o tenei wa nei he mea whakarite na te

Atua. 2 Na, ki te whakakeke tetahi
ki te mana, e whakakeke ana ki ta te
Atua i whakarite ai: a, te hunga wha-
kakeke, te mea mo ratou he whakatau
hē. 3 Ehara hoki nga rangatira i te
whakawehi mo nga mahi pai, engari mo
nga *mahi* kino. E mea ana koe kia
kaua e wehi i te mana? meatia te pai, a
he whakamoemiti tana e homai ai ki a
koe: 4 He minita hoki ia na te Atua ki
a koe mo te pai. Tena ki te mahi kino
koe, e wehi ra; ehara hoki tana i te
mau noa i te hoari: he minita hoki ia
na te Atua, he kai rapu utu hei riri i te
kai mahi i te kino. 5 Koia i takoto ai
te tikanga kia ngohengohe *koutou*, ehara
i te mea he whakaaro kau ki te riri,
engari ki ta te hinengaro ano hoki. 6
Na konei hoki koutou i hoatu ai i te
takoha: na te Atua hoki ratou minita,
he hunga hoki e mau tonu ana ki tenei
mea pu ano. 7 Na, hoatu nga mea i
tika ki te katoa: he takoha-tangata ki
te tangata *i tika ai* te takoha-tangata;
he takoha-taonga ki te tangata *i tika ai*
te takoha-taonga; he wehi ki te tangata
i tika ai te wehi; he honore ki te
tangata *i tika ai* te honore.

8 Kei waiho kia takoto roa ana te
mea i tika kia hoatu ki tetahi, ko te
aroha anake o tetahi ki tetahi: ka rite
hoki te ture i te tangata e aroha ana ki
tera atu. 9 Ko tenei hoki, Kaua e
puremu, Kaua e patu tangata, Kaua e
tahae, Kaua e whakapae teka, Kaua
e hiahia *ki ta te tangata*; a ki te mea
tera atu ano tetahi kupu ako, ka whaka-
rapopototia ki roto ki tenei kupu, ara,
Kia aroha ki tou hoa tata, ano ko koe.
10 E kore te aroha e hanga kino ki
tona hoa: ko te aroha hoki te whakari-
tenga o te ture.

11 Tenei ano hoki tetahi, e mohio
ana tatou ki te taima, *kua taka noa ake*
te wa e ara ai tatou i te moe: engari
hoki tenei e tata ana to tatou oranga
i to te wa i whakapono ai tatou. 12
Kua aua atu te po, ka tata te ao: mo
konei ra kia whakarerea e tatou nga
mahi o te pouri, kia kakahuria iho nga
kakahu whawhai o te māramatanga.
13 Kia pai ta tatou haere, kia rite ki
to te awatea; kauaka i nga kakainga i
nga haurangitanga, kaua i nga hē moe-
nga i nga hiahia taikaha, kaua i te
whawhai, i te hae. 14 Engari kaka-
huria iho te Ariki a Ihu Karaiti, a kaua
e whakaaroa wawetia te kikokiko, kia
mahia *ona* hiahia.

UPOKO 14.

Kei he te ngoikore i o tautohetohenga. 13 Kia manawapa ki a ia kei he i a koe.

TE tangata e ngoikore ana te wha-
kapono whakahoatia mai, kauaka
ia ki nga totohenga whakaaro. 2 Ta
tetahi hoki i whakapono ai me kai e ia
nga mea katoa: te tangata ngoikore ia
e kai otaota ana. 3 Kaua te tangata
e kai ana e whakahawea ki te tangata
kahore e kai; kaua hoki te tangata ka-
hore e kai e whakahē i te tangata e kai
ana: kua manakohia hoki ia e te Atua.
4 Ko wai koe e whakahē na i ta tera
pononga? ma tona rangatira ia e wha-
katu, e whakahinga ranei. Ina ka
whakaturia ano ia: e taea hoki ia e te
Atua te whakatu. 5 Ki ta tetahi ki,
nui atu tetahi ra i tetahi ra: ki ta tetahi
ki, *rite* katoa nga ra. Kia u marire
nga whakaaro a tetahi a tetahi. 6 Te
tangata e whakaaro ana ki te ra, *he
whakaaro* ki te Ariki tana whakaaro;
a, te tangata e kore e whakaaro ki te ra,
he whakaaro ki te Ariki tana kore e
whakaaro. Te tangata e kai ana, *he
whakaaro* ki te Ariki tana kainga, e
whakawhetai atu ana hoki ia ki te
Atua; a, te tangata kahore e kai, *he
whakaaro* ki te Ariki tana korenga e
kai, e whakawhetai ana ano ia ki te
Atua. 7 Ehara hoki i te mea mona
ake ano te oranga o tetahi o tatou,
ehara hoki i te mea mona ake te ma-
tenga o tetahi. 8 Ta te mea ahakoa
ora, e ora ana tatou ki te Ariki; ahakoa
mate, e mate ana ki te Ariki: na, aha-
koa ora, ahakoa mate, no te Ariki tatou.
9 Ko te mea hoki tenei i mate ai a te
Karaiti, i ara ake ai ano, i ora ai ano,
kia waiho ai ia hei rangatira mo te hu-
nga mate, mo te hunga ora. 10 Ko
koe na, he aha koe i whakahē ai i tou
teina? me koe na hoki, he aha koe i
whakahawea ai ki tou teina? e tu katoa
hoki tatou ki te nohoanga whakawa o
te Karaiti. 11 Kua oti hoki te tuhi-
tuhi,

E ora ana ahau, e ai ta te Ariki, ina
e piko katoa nga turi ki a au,
A e whakaae nga arero katoa ki te
Atua.

12 Ae ra ka korerotia e tenei e tenei o
tatou te tikanga o ana mahi ki te Atua.

13 Na, kāti ta tatou whakahē tetahi
i tetahi; engari ko tenei kia rite i a kou-
tou, kia kaua e whakatakotoria he tū-
tukinga *waewae* he whakahinga ranei mo
te teina. 14 E mohio ana ahau, u tonu

toku whakaaro i roto i te Ariki i a Ihu,
kahore he mea noua ake ano tona noa:
engari ki te mea tetahi e noa ana tetahi
mea, e noa ano ki a ia. 15 Otiia ki te
mea na te kai tou teina i pouri ai, ka-
hore e mau ana tou haere i runga i te
aroha. Kei mate i to kai te tangata i
mate nei a te Karaiti mona. 16 Na,
kei korerotia kinotia ta koutou pai. 17
Ehara hoki te rangatiratanga o te Atua
i te kai, i te wai; engari he tika, he
rangimarie, he hari i roto i te Wairua
Tapu. 18 Te tangata hoki ko enei hei
mahinga māna ki a te Karaiti, ka mana-
kohia ia e te Atua, ka paingia hoki e nga
tāngata. 19 Na, kia whaia e tatou nga
mea e mau ai te rongo, nga mea ano
hoki e hangā ai te pai o tetahi o tetahi.
20 Kaua e waiho te kai hei whakahoro
mo ta te Atua mahi. E ma ana ano
nga mea katoa; otiia e kino ana ki te
tangata ki te mea he tūtukitanga wae-
wae nei tana kainga. 21 He mea pai
ano kia kaua e kai kikokiko, kia kaua
e inu waina, aha ranei e tūtuki ai tou
teina, e hinga ai ranei, e ngoikore ai
ranei. 22 He whakapono tau? waiho
i a koe ano ki te aroaro o te Atua. Ka
hari te tangata kahore e whakatau i te
hē ki a ia ano mo te mea i whakapaia
atu e ia. 23 Ki te ruarua ia tetahi, a
ka kai, kua tau te hē ki a ia; no te mea
ehara i te *kai* whakapono: he hara hoki
nga mea katoa kihai nei *i puta ake*
i te whakapono.

UPOKO 15.

Whakaaroa nga ngoikore. 3 Ta te Karaiti. 7 Kia pera ano tatou. 16 Nga wahi e haere ai ia.

TE mahi tika ma tatou, ma te hunga
kaha he pikau i nga ngoikoreta-
nga o te hunga kaha kore; kaua hoki e
whaia ko ta tatou ake i ahuareka ai.
2 Me whai e tatou kia ahuareka mai
tona hoa tona hoa, kia *whai* pai *ai*, hei
hanga mo te whare. 3 Kihai hoki a te
Karaiti i whai ki tana ake i ahuareka
ai; engari i rite ki te mea kua oti te
tuhituhi, Kua tau ki a au nga tawai-
nga a te hunga e tawai ana i a koe. 4
Na, nga mea i tuhituhia i mua he mea
tuhituhi hei whakaako i a tatou, kia
whai tumanakotanga ai tatou, i te
mea ka whakamanawanui, ka whaka-
marietia hoki e nga Karaipiture. 5
A ma te Atua o te manawanui, o te
whakamarie, e homai ki a koutou kia
kotahi te whakaaro a tetahi ki tetahi,
kia rite ki ta Karaiti Ihu: 6 Kia
kotahi ai te ngakau, kia kotahi ai te
waha, e whakakororia ai koutou i te
Atua, ara, i te Matua o to tatou Ariki
o Ihu Karaiti. 7 Na, me whakahoa
koutou tetahi ki tetahi, kia rite ki a te
Karaiti i mea nei i a tatou hei hoa mona
kia whai kororia ai te Atua. 8 Na, ko
taku kupu tenei, He minita a Ihu
Karaiti ki te kotinga, he whakaaro ki
te pono o te Atua, kia u ai nga mea i
whakaaria ki nga mātua: 9 Kia wha-
kakororia ai ano hoki nga tauiwi i te
Atua mo *tana* mahi tohu, kia pera ai
me te mea i tuhituhia,

Mo konei ka whakawhetai ai ahau
ki a koe i waenganui o nga tauiwi,
Ka himene ai ki tou ingoa.

10 Tenei ano tetahi kupu āna,
Kia hari tahi, e nga tauiwi, me tona
iwi.

11 Tenei ano hoki,
Whakamoemititia te Ariki, e nga
tauiwi katoa;
Whakamoemititia ano ia, e nga iwi
katoa.

12 E mea ana ano a Ihaia,
Tera e whai pakiaka a Hehe,
Me tetahi e whakatika ana hei ranga-
tira mo nga tauiwi;
Ko ia hei tumanakohanga ma nga
tauiwi.

13 Na, ma te Atua, nāna nei te tuma-
nako, e whakaki koutou ki te hari
katoa, ki te rangimarie, i runga i te
whakapono, kia hua ai to koutou tuma-
nako, i runga i te kaha o te Wairua Tapu.
14 Na, e u ana ano toku ake wha-
kaaro ki a koutou, e aku teina, e kī ana
i te pai, whawhao rawa ki te mataura-
nga katoa, a e taea ano e koutou te
whakatupato tetahi i tetahi. 15 Otiia
i nui ai tetahi wahi o taku maia ki te
tuhituhi ki a koutou, e *aku* teina, he
whakamahara hoki i a koutou, he mea
na te aroha noa kua homai nei ki a au e
te Atua, 16 I meinga ai ahau hei
minita ma Ihu Karaiti ki nga tauiwi,
hei mahi i nga mea tapu o te rongo pai
a te Atua, kia manakohia ai te whaka-
here a nga tauiwi, he mea whakatapu
na te Wairua Tapu. 17 Na, kua whai
whakamanamananga nei ahau i roto i a
Karaiti Ihu i nga mea a te Atua. 18
E kore hoki ahau e maia ki te korero
ki tetahi mea kihai nei i meinga e te
Karaiti kia mahia e ahau, e *taku* kupu
e *taku* mahi, hei mea kia ngohengohe
mai nga tauiwi, 19 I runga i te kaha
o nga tohu, o nga mea whakamiharo, i
runga i te kaha o te Wairua o te Atua;
no ka whakapaua e ahau te kauwhau i te

rongo pai o te Karaiti ki Hiruharama,
a taka noa ki Iruikuma. 20 Ko ia
tenei taku tohe ki te kauwhau i te rongo
pai, ehara i te mea ki nga wahi kua
whakahuatia na a te Karaiti ki reira,
kei hanga whare ahau ki runga ki ta
tera tangata turanga: 21 Engari kia
rite ki te mea kua oti te tuhituhi,

Te hunga kihai nei ia i korerotia ki
a ratou, e kite ratou:
A, te hunga kihai nei i rongo, e
mātau ratou.

22 Na konei ano i maha ai oku wha-
kawarenga, tē tae atu ai ahau ki a
koutou. 23 Inaianei ia kua kore nei he
wahi maku i enei whenua, a ka maha
nei aku tau i nui ai toku hiahia kia
haere ki a koutou: 24 Kei toku hae-
renga atu ki Hipani, ka tae ahau ki
a koutou: e mea ana hoki ahau tera
ahau e kite i a koutou i toku haerenga
atu, a ka kawea ano e koutou ki reira,
kia mātua ora tetahi wahi o toku ngakau
i a koutou. 25 Inaianei ia e haere ana
tenei au ki Hiruharama, ki te mahi mea
ma te hunga tapu. 26 Kua pai hoki a
Makeronia raua ko Akaia kia meinga
tetahi kohikohi mo nga rawakore o te
hunga tapu i Hiruharama. 27 I pai
ano; a e tika ana ano kia homai ki a
ratou. Kua uru nei nga tauiwi ki ā
ratou mea o te wairua, waihoki e tika
ana ano kia mahia mai e enei etahi mea
o te kikokiko ma ratou. 28 Na, kia oti
tenei i a au, a hiri rawa tenei hua *hei
mea* ma ratou, ka tika atu ahau na to
koutou *wahi* ki Hipani. 29 E mātau
ana ano ahau, ka haere atu ahau ki a
koutou, tera au e haere i runga i te hua
noa iho o te manaakitanga o te rongo pai
o te Karaiti.

30 Na, he tohe tenei naku ki a kou-
tou, e *aku* teina, kia whakaaro koutou
ki to tatou Ariki ki a Ihu Karaiti, ki
te aroha hoki o te Wairua, a kia tohe
tahi tatou, ara kia inoi ki te Atua,
moku; 31 Kia whakaorangia ahau i
te hunga whakateka i Huria; kia
manakohia ano e te hunga tapu taku
mea e mahi nei mo Hiruharama; 32
Kia haere hari ai ahau ki a koutou, ki
te pai te Atua, kia ora tahi ai o tatou
ngakau. 33 Na, *kia noho* te Atua o te
rangimarie ki a koutou katoa. Amine.

UPOKO 16.

Ana owhatanga. 17 *Mawehe atu i nga tangata wehewehe.* 21 *Owhatanga a ona hoa.*

TENA to matou tuahine a Pipi te
tukua atu e ahau ki a koutou, he
kai mahi ia na te hahi i Kenekerea: 2
Hei manuhiri ia ma koutou i roto i te
Ariki, kia rite ki ta te hunga tapu tika-
nga, a ki te matea e ia tetahi mea a
koutou, ma koutou e atawhai: he toko-
maha hoki ana i atawhai ai, ahau ano
hoki.

3 Oha atu ki a Pirihira raua ko Akuira,
ki oku hoa mahi i roto i a Karaiti Ihu:
4 Na raua nei hoki o raua kakī i tuku
kia ora ai ahau: ehara hoki i te mea
ko ahau anake e whakawhetai ki a
raua, engari ko nga hahi katoa hoki o
nga tauiwi. 5 *Oha atu* ano ki te hahi
i to raua whare. Oha atu ki a Epainetu
ki taku i aroha ai, ko ia hoki ta te
Karaiti matamua o Akaia. 6 Oha atu
ki a Meri, he nui tana mahi ki a
matou. 7 Oha atu ki a Anaroniku raua
ko Hunia, oku whanaunga, oku hoa
herehere ano hoki, he ingoa nunui nei o
raua i roto i nga apotoro, no mua nei i
a au to raua urunga ki a te Karaiti.
8 Oha atu ki a Amapiria, ki taku
i aroha ai i roto i te Ariki. 9 Oha atu
ki a Urapane, ki to matou hoa mahi
i roto i a te Karaiti, ki a Takuha ano
hoki ki taku i aroha ai. 10 Oha atu ki
a Apere e paingia ana i roto i a te
Karaiti. Oha atu ki a Aritopuru ma.
11 Oha atu ki a Heroriona ki toku
whanaunga. Oha atu ki a Nakihu ma,
ki nga mea i roto i te Ariki. 12 Oha
atu ki a Taripina raua ko Taripoha, e
mahi nei i roto i te Ariki. Oha atu ki
a Perahi e arohaina nei, he nui nei tana
mahi i roto i te Ariki. 13 Oha atu ki
a Rupuha i whiriwhiria i roto i te Ariki,
ki tona whaea, ara, ki to maua tahi. 14
Oha atu ki a Ahunikiritu, ratou ko Pe-
rekona, ko Herama, ko Pataropa, ko
Herami, ki nga teina ano *e noho ana* i
a ratou. 15 Oha atu ki a Piroroku,
raua ko Huria, ki a Nireu, raua ko tona
tuahine, ki a Orimapa ratou ko te hunga
tapu katoa *e noho ana* i a ratou. 16
Oha atu tetahi ki tetahi, hei te kihi tapu
ano. Tenei te oha atu nei nga hahi o te
Karaiti ki a koutou.

17 He tohe tenei naku ki a koutou, e
aku teina, tirohia iho te hunga e mea
ana i nga wehewehenga, i nga mea wha-
kahinga, he mea puta kē i te whakaako-
ranga i whakaakona ai koutou: tahuri
atu i a ratou. 18 Ehara hoki to tatou
Ariki a Ihu Karaiti i ta ratou e mahi atu
nei, engari ko o ratou kopu; a he wha-
kapati he kupu pai ta ratou, hei tiniha-
nga mo nga ngakau o te hunga kino
kore. 19 Ko to koutou ngohengohe-
tanga mai ia kua pakū ki nga tāngata

katoa. Koia ahau ka hari nei ki a kou-
tou: a e mea ana ano ahau kia whai
whakaaro koutou ki te pai, kia atea hoki
i te kino. 20 Na, tera te Atua o te ra-
ngimarie e hohoro te kuru i a Hatana ki
raro i o koutou waewae.

Kia tau ki a koutou te aroha noa o to
tatou Ariki o Ihu Karaiti. Amine.

21 Tenei te oha atu nei ki a koutou a
Timoti taku hoa mahi, a Ruhiu, a Ha-
hona, a Hohipate, oku whanaunga. 22
Ko ahau tenei ko Teretiu, ko te kai
tuhituhi o tenei pukapuka, te oha atu
nei ki a koutou i roto i te Ariki. 23
Tenei te oha atu nei ki a koutou a Kaiu
te kai atawhai oku, o te hahi katoa.
Tenei te oha atu nei a Eratu kai tiaki o
nga mea o te pa, raua ko te teina ko Ku-
aratu. 24 *Kia tau* ki a koutou katoa te
aroha noa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti.
Amine.

25 Na, he kaha nei *te Atua* ki te
whakau i a koutou, i runga i nga ritenga
o taku rongo pai, o te kauwhautanga
hoki o Ihu Karaiti, o te whakakitenga
mai ano o te mea ngaro, kihai nei i
rangona no te timatanga ra ano o te ao,
26 A kua whakamaramatia mai inaianei
e nga Karaipiture a nga poropiti, he mea
whakarite mai na te Atua ora tonu, a
whakapuakina mai ana ki nga tauiwi
katoa kia ngohengohe ai ratou ki ta te
whakapono: 27 *Waiho atu* i te Atua,
ko ia nei anake te Mea mātau, te koro-
ria i roto i a Ihu Karaiti, ake ake.
Amine.

KO TE PUKAPUKA TUATAHI A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O KORINITI.

UPOKO 1.

Owhatanga, whakawhetai. 10 *Kia kotahi.* 12 *Kaua e wehewehe.* 18 *To te ao matauranga.* 21 *Ta te Atua.* 26 *Ehara i te mea ko te hunga nunui;* 27 *Engari ko nga kuare āna i karanga ai.*

NA Paora, i paingia e te Atua kia ka-
rangatia hei apotoro ma Ihu Ka-
raiti, na te teina hoki na Hotene, 2 Ki
ta te Atua hahi e noho ana i Koriniti,
ki te hunga kua oti te whakatapu i roto
i a Karaiti Ihu, kua karangatia hei hunga
tapu, ratou ko te hunga katoa i nga wahi
katoa e karanga ana ki te ingoa o Ihu
Karaiti o to tatou Ariki, to ratou, to ta-
tou: 3 *Kia tau* ki a koutou te aroha
noa, me te rangimarie, he mea na te
Atua na to tatou Matua, na te Ariki
hoki na Ihu Karaiti.

4 He whakawhetai tonu taku ki toku
Atua mo koutou, mo te aroha noa a te
Atua kua homai nei ki a koutou i roto i
a Karaiti Ihu; 5 No te mea kua hua
nga mea katoa, nga korero katoa, nga
matauranga katoa, ma koutou i roto i a
ia; 6 Me te whakaaturanga na hoki i a
te Karaiti kua u na i roto i a koutou.
7 I kore ai koutou e hapa i tetahi ho-
maitanga; *i a koutou* e tatari na ki
te whakakitenga mai o to tatou Ariki
o Ihu Karaiti: 8 Māna ano koutou
e whakau taea noatia te mutunga, hei
hunga e kore e ekengia e te kupu i te
ra o to tatou Ariki o Ihu Karaiti: 9
Pono tonu te Atua, nāna nei koutou
i karanga kia uru tahi ki tana Tama ki
a Ihu Karaiti ki to tatou Ariki.

10 He tohe tenei naku ki a koutou,
e *aku* teina, i runga i te ingoa o to
tatou Ariki o Ihu Karaiti, kia kotahi ta
koutou katoa korero, kia kaua he wehe-
wehenga i roto i a koutou; engari kia
tino tika koutou, kia kotahi te ngakau,
kia kotahi te whakaaro. 11 Kua oti
hoki koutou, e aku teina, te korero ki a
au e te hunga o te whare o Koroi, he tau-
tohetohe ena kei roto i a koutou. 12
Ko taku kupu ano tenei, Ko te ki tenei
a tetahi a tetahi o koutou, Ko ahau no
Paora; Ko ahau no Aporo; Ko ahau no
Kipa; Ko ahau no te Karaiti. 13 Kua
oti koia a te Karaiti te wahi? i ripekatia
ranei a Paora mo koutou? i iriiria ranei
koutou ki runga ki te ingoa o Paora?
14 E whakawhetai ana tenei ahau ki te
Atua, no te mea kihai ahau i iriiri i
tetahi o koutou, ko Kirihipu anake

H.

raua ko Kaiu; 15 Kei mea tetahi i iriiri
ahau i runga i toku ingoa. 16 I iriiri
ano ahau i nga tāngata o te whare
o Tepana: heoi, kahore ahau e mahara
ki taku iriiringa i tetahi atu. 17 Kihai
hoki ahau i tonoa e te Karaiti ki te iriiri,
engari ki te kauwhau i te rongo pai:
ehara i te mea i runga i te mohiotanga
ki te korero, kei whakakahoretia te ri-
peka o te Karaiti.

18 Ki te hunga hoki e whakangaro-
mia ana he mea kuare te korero o te
ripeka; ki a tatou ia e whakaorangia nei
ko te kaha o te Atua. 19 Ka oti hoki
te tuhituhi,

Ka ngaro i a au te whakaaro nui o te
hunga whakaaro,
Ka kore hoki i a au te mahara o te
hunga mahara.

20 Keihea te tangata whakaaro? kei-
hea te karaipi? keihea te tangata tohe
o tenei ao? kahore ano koia i whakaku-
aretia e te Atua te whakaaro nui o tenei
ao? 21 I te mea hoki i runga i o te
Atua whakaaro nui, kihai nga whakaaro
nui o te ao i mātau ki te Atua, na, ka pai
te Atua kia meinga te kuaretanga o te
kupu kauwhau hei whakaora i te hunga
e whakapono ana. 22 Ta nga Hurai nei
hoki he tono tohu, ta nga Kariki he rapu
whakaaro nui: 23 Ta matou ia he kau-
whau i a te Karaiti kua oti nei te ripeka,
he tūtukitanga waewae ki nga Hurai, he
mea kuare ki nga Kariki; 24 Ki te
hunga ia e karangatia ana, ki nga Hurai,
ki nga Kariki, ko te Karaiti ko te kaha
o te Atua, ko to te Atua whakaaro mo-
hio. 25 No te mea he kuaretanga no
te Atua, nui atu i nga tāngata te mo-
hio; he ngoikoretanga no te Atua, kaha
atu i nga tāngata.

26 Ka kite nei hoki koutou, e *aku*
teina, i to koutou karangatanga, ehara i
te mea he tokomaha te hunga whakaaro
o te wahi ki te kikokiko *e karangatia
ana*, ehara i te mea he tokomaha te
hunga nunui, ehara i te mea he toko-
maha nga rangatira: 27 Engari i whiri-
whiria e te Atua nga mea kuare o te ao,
hei mea e whakama ai te hunga whaka-
aro; a kua whiriwhiria ano e te Atua
nga mea ngoikore o te ao, hei mea e
whakama ai nga mea kaha; 28 Kua
whiriwhiria hoki e te Atua nga mea
ware o te ao, me nga mea e kinongia ana,
me nga kahore noa iho, hei whakakahore
i nga tino mea; 29 Kia kore ai e wha-
kamanamana tetahi kikokiko ki tona
aroaro. 30 Nāna hoki koutou i roto i a
Karaiti Ihu, kua meinga ia hei take
whakaaro nui mo tatou, he mea na te
Atua, hei tika, hei whakatapu, hei hoko:
31 Kia rite ai ki te mea kua oti te tuhi-
tuhi, Ki te whakamanamana tetahi, me
whakamanamana ki te Ariki.

UPOKO 2.

*Tana kauwhau ehara i te pai kupu; 4 engari
kei runga i te kaha o te Atua. 6 E kore ano
e mohiotia e te ngakau maori.*

IA au ano e *aku* teina, i haere ki
a koutou, kihai au i haere me te
pai kupu, me *te hua* ranei o te wha-
kaaro, i taku kauwhautanga atu ki a
koutou i te whakaaturanga a te Atua.
2 I takoto hoki taku whakaaro kia kaua
ahau e mātau ki tetahi mea i roto i a
koutou, ko Ihu Karaiti anake, ko ia
hoki i ripekatia. 3 I a au ano i a kou-
tou, i runga ahau i te ngoikore, i te wehi,
i te wiri nui. 4 Taku kupu hoki me
taku kauwhau, ehara i te kupu whaka-
pati no a te tangata whakaaro nui, engari
he whakakitenga na te Wairua, na te
kaha: 5 Kei mau hoki to koutou wha-
kapono i runga i o te tangata whakaaro
nui, engari i to te Atua kaha.

6 Ki te hunga tino tika ano ia e whai
whakaaro ana ano ta matou korero:
ehara ia i te whakaaro mohio no tenei
ao, no nga rangatira ranei o tenei ao ka
memeha nei: 7 Engari e korerotia ana
e matou nga whakaaro nui o te Atua i
roto i te mea ngaro, era i hunā ra, a te
Atua i whakatakoto ai i mua o te ao,
hei whakakororia mo tatou. 8 Kihai
nei i mātau i tetahi o nga rangatira o
tenei ao: me i mātau hoki, kihai i ripe-
katia e ratou te Ariki o te kororia. 9
Heoi ka rite ki te mea kua oti te tuhi-
tuhi,

Kahore te kanohi i kite, kahore te
taringa i rongo,
Kahore ano i tapoko noa ki te nga-
kau o te tangata,
Nga mea kua rite mai i te Atua mo
te hunga e aroha ana ki a ia.

10 Heoi kua whakakitea mai ki a tatou
e te Atua, ara, e tona Wairua: e rapu
ana hoki te Wairua i nga mea katoa, i
nga mea hohonu o te Atua. 11 Ko wai
hoki te tangata e mātau ana ki nga mea
a te tangata? ko te wairua anake o te
tangata i roto i a ia: waihoki ko nga
mea a te Atua, e kore e matauria e
tetahi, engari e te Wairua o te Atua.
12 Ehara i te ao te wairua kua riro
nei i a tatou, engari ko te Wairua e ahu
mai nei i te Atua; kia mātau ai tatou
ki nga mea kua oti nei te homai ki a

tatou e te Atua. 13 A i a matou ka
korero nei i aua mea, ehara nga kupu i
te mea whakaako e te whakaaro mohio
o te tangata, engari he mea whakaako
na te Wairua Tapu; e whakariterite ana
i nga mea wairua ki nga mea wairua.
14 E kore ia te tangata *i te ngakau*
maori e tango i nga mea o te Wairua o
te Atua: he mea kuare hoki ki a ia:
e kore ano e ahei te mātau, ma te
Wairua hoki ka kitea ai. 15 Otiia ki te
mea kei tetahi te Wairua, ka kitea e ia
nga mea katoa, e kore ano ia e kitea e
tetahi. 16 Ko wai hoki te mātau ana
ki te hinengaro o te Ariki, e whakaako
ai ia i a ia? Kei a tatou ia te hinengaro
o te Karaiti.

UPOKO 3.

He tamariki kau ratou mei te wehewehe. 7 *He kai whakato kau ratou, nga kai kauwhau.* 11 *Ko te Karaiti te turanga.* 16 *Ko ratou te temepara.* 17 *Na, kia pai.*

KIHAI ano ahau, e *aku* teina, i
ahei te korero ki a koutou, *me
taku ki* he hunga i te Wairua, engari
i te kikokiko, ano he kohungahunga
i roto i a te Karaiti. 2 He waiu,
ehara i te kai māro taku i whangai atu
ra ma koutou: kiano hoki koutou i
kaha noa, kahore nei ano e kaha inai-
anei. 3 Kei te kikokiko na ano
koutou: i te mea hoki kei a koutou te
hae, te totohe, nga wehewehe, ehara
oti koutou i te hunga i te kikokiko, a e
haere ana i runga i ta te tangata rite-
nga? 4 I tetahi hoki ka ki nei, Ko
ahau no Paora; me tetahi atu, Ko ahau
no Aporo; ehara oti koutou i te hunga
i te kikokiko? 5 Ko wai ra a Paora, ko
wai a Aporo? ehara ianei i nga minita
i whakapono ai koutou, i runga hoki i
ta te Ariki i homai ai ki tetahi ki
tetahi? 6 Nāku i whakato, na Aporo i
whakamakuku; na te Atua ia i mea kia
tupu. 7 Heoi, he kore noa iho te kai
whakato, he kore noa iho te kai whaka-
makuku, engari te Atua nāna nei i mea
kia tupu. 8 Na, te kai whakato, te kai
whakamakuku, kotahi tonu raua: a, ka
rite ki tana ake mahi tona utu e riro i
tetahi i tetahi. 9 He hoa mahi hoki
matou no te Atua: he ngakinga *koutou*
na te Atua, he whare hanga na te Atua.
10 Rite tonu taku ki ta te Atua
aroha noa i homai nei ki a au, he pera
me ta te kai hanga mohio; kua takoto i
a au te tūnga, a ko tetahi atu kei te
hanga whare ki runga. Kia tupato ia
tetahi tetahi ki tana whare e hanga ai
ki runga. 11 E kore hoki tetahi e ahei
te whakatakoto i tetahi tūnga kē atu i
tera kua oti nei te whakatakoto, ara, i a
Ihu Karaiti. 12 Na, ki te hangā e
tetahi ki runga ki tenei tūnga he koura,
he hiriwa, he kohatu utu nui, he rakau,
he tarutaru, he otaota; 13 E whaka-
kitea te mahi a tetahi a tetahi: ma te
ra hoki e whakaatu, ma te kapura hoki
e hura; a ka whakamatautauria e te
kapura te mahi a tetahi a tetahi, tona
peheatanga. 14 Ki te mau tonu ta
tetahi mahi e hanga ai ki runga, e riro
mai he utu i a ia. 15 Ki te wera te
mahi a tetahi, ka maumauria tana: heoi
e ora ano ia, otira me te mea i roto i te
ahi.
16 Kahore oti koutou i mātau, he
whare koutou no te Atua; kei roto hoki
i a koutou te Wairua o te Atua e noho
ana? 17 Ki te hē i tetahi te whare o te
Atua, ka hē ano ia i te Atua; e tapu
ana hoki te whare o te Atua, ko taua
whare nei ano koutou.
18 Kei tinihanga tetahi ki a ia ano.
Ki te mea tetahi o koutou he tangata
whakaaro ia no tenei ao, me whaka-
tupu kuare ia kia whai whakaaro ai.
19 Ki te Atua hoki he mea kuare nga
whakaaro mohio o tenei ao: kua oti
hoki te tuhituhi, Ka mau i a ia te
hunga whakaaro i runga i to ratou tini-
hanga. 20 Me tenei hoki, E mātau ana
te Ariki ki nga whakaaro o te hunga
whakaaro, he tekateka noa. 21 Na, kei
whakamanamana tetahi ki te tāngata:
na koutou hoki nga mea katoa; 22
Paora, Aporo, Kipa, te ao, te ora, te
mate, nga mea onaianei, nga mea e
takoto mai nei, na koutou katoa; 23
No te Karaiti hoki koutou; no te Atua
ano a te Karaiti.

UPOKO 4.

He kai mahi a Paora ma. 7 *Kei whakanuia kautia.* 8 *Kei te ora nga Koriniti;* 9 *Kei te whakahengia a Paora ma.* 15 *He matua ano ia no ratou.*

TE tikanga mo ta te tangata whaka-
aro ki a matou koia tenei, he kai
mahi na te Karaiti, he tuari hoki no nga
mea ngaro a te Atua. 2 Na, to nga
tuari e matenuitia ana koia tenei,
kia kitea tetahi e pono ana. 3 Ki
a au ia he mea nohinohi rawa ta
koutou kupu moku, ta te tangata kupu
ranei *moku;* kahore nei hoki aku kupu
moku ano: 4 Kahore ano kia mau noa

i a au tetahi aha aku; heoi e kore tenei
e ai hei whakatika moku: te kai
whakapuaki kupu hoki moku ko te
Ariki. 5 Na, kaua e whakawakia
wawetia tetahi mea, kia tae mai ra
ano te Ariki, a māna e whakamarama
nga mea huna o te pouri, e whakakite
hoki nga whakaaro o nga ngakau: ko
reira whakamoemititia ai tetahi tetahi
e te Atua.

6 He mea whakariro kē hoki enei
naku, e *aku* teina, ki a maua ko
Aporo, he whakaaro ki a koutou; kia ai
maua hei whakaako i a koutou kia kaua
te whakaaro e neke ki runga ake i te
mea kua oti te tuhituhi, kia kaua
koutou e whakapehapeha, e hapai ake
i tetahi ki runga ake i tetahi. 7 Na
wai hoki koe i rere kē ai? ko tehea
mea hoki āu ehara i te mea homai ki a
koe? Na, he mea i homai nei ki a
koe, he aha koe ka whakamanamana ai,
me te mea ehara i te mea homai? 8
Kua makona na koutou, kua hua o
koutou taonga, i a matou ka motu kē
mai nei, e kingi ana koutou: koia ano te
pai me i kingi tonu koutou, kia kingi
tahi ai tatou. 9 Ki taku whakaaro
hoki kua waiho matou nga apotoro e te
Atua mo muri rawa, ano he hunga mo
te mate: kua meinga hoki matou hei
matakitakinga ma te ao, ma nga anahera,
ma nga tāngata. 10 Ko matou he
kuare mo ta te Karaiti, ko koutou ia he
hunga whai whakaaro i roto i a te
Karaiti; ko matou he ngoikore, ko
koutou ia he hunga kaha; to koutou
he kororia, to matou ia he honore-kore.
11 Tutuki tonu mai ki tenei wa nei ano
to matou matenga i te kai, i te wai,
kahore o matou kakahu; e kurua ana,
kahore hoki o matou kāinga tumau;
12 E mauiui ana matou, ko o matou
ringa hei mahi: e taunutia ana, manaakitonu
matou; e whakatoia ana,
whakaririka kau ana matou: 13 Ka
korerotia kinotia, ka whakamarie atu
matou: kua meinga matou kia rite ki
te paru tahinga o te ao, ki te para
o nga mea katoa, taea noatia tenei ra.

14 Kihai ahau i tuhituhi i enei mea
kia whakama ai koutou, engari he whakatupato
tenei naku *i a koutou*, ara i
aku tamariki aroha. 15 No te mea
ahakoa ka tekau mano o koutou kai
whakaako i roto i a te Karaiti, heoi
kahore e tokomaha nga mātua; he
whanau hoki koutou naku, i roto i a
Karaiti Ihu i runga i te rongo pai. 16
Koia ahau ka tohe nei ki a koutou,
kia rite ta koutou ki taku. 17 Koia ka
tonoa nei e au ki a koutou a Timoti,
taku tama aroha, *tama* pono i roto i te
Ariki, māna koutou e whakamahara ki
oku ara i roto i a te Karaiti, ki taku
e whakaako nei i nga wahi katoa i roto
i nga hahi katoa. 18 Na e whakapehapeha
ana etahi, e mea ana e kore
au e haere ki a koutou. 19 Otira
meake au haere ki a koutou, ki te
pai te Ariki; a ehara i te kupu, engari
ko te kaha o te hunga e whakapehapeha
ana, taku e titiro ai. 20 No te mea
ehara te rangatiratanga o te Atua i te
kupu, engari he kaha. 21 Ko tehea ta
koutou e pai ai? kia haere ahau ki a
koutou me te whiu, me te aroha ranei,
me te wairua māhaki?

UPOKO 5.

Te tangata moe he, 5 peia. 7 Te he, peratia me te rewena. Kia tapatahi.

KUA pakū noa atu te rongo he
puremu kei roto i a koutou, he
puremu ano ia kahore nei e whakahuatia
i roto i nga tauiwi, ara, kua riro i
tetahi te wahine a tona pāpā. 2 A e
whakapehapeha ana koutou, tē pouri
koutou, tē mea kia tangohia i roto i a
koutou te tangata, nana tenei mahi. 3
Ko ahau ia, ahakoa kei tawhiti toku
tinana, kei kona ano toku wairua, a kua
whakahē noa ake i te kai mahi o tenei
mea, me te mea kei kona ano ahau; 4
Me huihui koutou me toku wairua
ano, i runga i te ingoa o to tatou Ariki
o Ihu Karaiti, i runga i te kaha o to
tatou Ariki o Ihu Karaiti, 5 Ka tuku
ai i taua tu tangata ki a Hatana, hei
whakangaro mo te kikokiko, kia ora ai
te wairua i te ra o te Ariki, o Ihu. 6
Kahore e pai ta koutou whakapehapeha.
Kahore koutou e mātau he iti nei
te rewena rewenatia ake te puranga
katoa? 7 Na, tahia ki waho te
rewena tawhito, a hei puranga hou
koutou, me koutou hoki e rewena korena.
Kua patua hoki mo tatou a te
Karaiti ta tatou kapenga: 8 Na, kia kai
tatou i te hakari, auaka te rewena
tawhito, auaka ano te rewena o te
mauahara, o te kino, engari hei te rewena
kore, *ara*, hei te tinihanga kore, hei
te pono.

9 I tuhituhi atu nei ahau ki a koutou
i roto i te pukapuka, kia kaua e
whakahoa ki nga tāngata puremu: 10
Ehara ia i te mea rawa mo te hunga
puremu o tenei ao, mo te hunga apo,
hao taonga, karakia whakapakoko; penei

mo haere atu koutou i roto i te ao.. 11
Na, ka tuhituhi atu nei ano ahau ki a
koutou, kia kaua e whakahoa, ki te
mea he tangata puremu tetahi e kara-
ngatia ana he teina, he apo ranei, e
karakia ana ranei ki te whakapakoko,
he taunu ranei, he whakahaurangi ranei
i a ia, he hao taonga ranei; kaua rawa
koutou ko taua tu tangata e kai tahi.
12 Hei aha ra maku te whakawa i era
ano o waho? e kore koia koutou e wha-
kawa i te hunga o roto? 13 Te hunga
ia o waho ma te Atua ratou e wha-
kawa. Na, motuhia atu taua tangata
kino i roto i a koutou.

UPOKO 6.

Ta ratou mahi whakawa i nga hoa. 9 Kua rere ke nei hoki he mahi ma ratou inaianei. 13 Kia poke kore.

KI te mea he totohe ta tetahi o kou-
tou ki tetahi, e whai ngakau
ranei ia ki te whakawa ki te aroaro o te
hunga hē, a kauaka ki te aroaro o te
hunga tapu? 2 Kahore oti koutou i
mātau ma te hunga tapu e whakawa te
ao? a ki te riro ma koutou e whakawa
te ao, e kore ranei koutou e tau hei
whakarite i nga mea iti rawa? 3 Ka-
hore koutou i mātau ko tatou hei
whakarite whakawa mo nga anahera?
a kauaka oti nga mea o tenei ao? 4
Ki te mea he whakawakanga a kou-
tou ki nga mea o tenei ao, whakano-
hoia te hunga ingoa iti o te hahi
hei whakarite. 5 Tenei korero aku
he mea kia whakama ai koutou. Koia
ranei, kahore rawa kia kotahi he ta-
ngata whakaaro i roto i a koutou, hei
whakarite ina whakawa ona teina i a
raua? 6 Heoi kei te whakawa te tua-
kana i te teina, i te aroaro ano hoki o te
hunga whakapono kore? 7 Na, hē
rawa ta koutou na, ara ta koutou wha-
kawa i tetahi i tetahi. He aha tē
whakaririka kau ai ina ahatia koutou?
he aha hoki tē tangohia noatia atu ai a
koutou mea? 8 Heoi e mahi hē ana
koutou, e tango ana i ta tera, a he
tuakana ano koutou he teina. 9 Ka-
hore oti koutou e mātau, e kore te
hunga whakahaere hē e whiwhi ki te
rangatiratanga o te Atua. Kei tiniha-
ngatia koutou; e kore te hunga moe-
puku, e kore te hunga karakia wha-
kapakoko, e kore te hunga puremu, e
kore te hunga whakawahine te hunga
ranei e mea ana i te tāne hei wahine,
10 E kore te hunga tahae, e kore te
hunga apo, e kore te hunga whakahau-
rangi i a ratou, e kore te hunga taunu,
e kore te hunga hao taonga, e whiwhi
ki te rangatiratanga o te Atua. 11 He
pera ano etahi o koutou i mua: otira
kua horoia koutou, kua whakatapua,
kua whakatikaia i runga i te ingoa o
te Ariki o Ihu, he meatanga hoki na
te Wairua o to tatou Atua.
12 Tika tonu nga mea katoa maku,
otira e kore e pai nga mea katoa: tika
tonu nga mea katoa maku, otira e
kore e waiho e au tetahi mea hei
rangatira moku. 13 Ko nga kai ma te
kopu, a ko te kopu mo nga kai: heoi ka
ngaro tenei i te Atua me era ano hoki.
Na, ehara rawa te tinana hei mea mo te
moepuku, engari ma te Ariki, a ko te
Ariki *hei Ariki* mo te tinana. 14 Na,
na te Atua i ara ai te Ariki, waihoki
māna tatou ka ara ai, ara ma tona kaha.
15 Kahore oti koutou i mātau, he wahi
no te Karaiti o koutou tinana? kia tango-
hia koia e ahau nga wahi o te Karaiti, a,
waiho iho hei wahi mo te wahine pure-
mu? Kahore rapea! 16 Kahore kou-
tou i mātau, ki te honoa tetahi ki te
wahine puremu, kotahi ano te tinana?
e ki ana hoki ia, Hei kikokiko kotahi
raua tokorua. 17 Otiia ki te honoa
tetahi ki te Ariki, kotahi tonu te
wairua. 18 Rere atu ra i te moepuku.
No waho o te tinana nga hara katoa e
hara ai te tangata; te tangata ia e pure-
mu ana, e hara ana ia ki tona ake tinana.
19 Kahore koutou i mātau, he whare to
koutou tinana no te Wairua Tapu i roto
na i a koutou, i homai nei e te Atua, a
ehara i te mea no koutou ake koutou?
20 Kua oti hoki koutou te hoko ki te
utu: na, whakakororiatia te Atua ki o
koutou tinana, ki o koutou wairua; na
te Atua hoki ena.

UPOKO 7.

Mo te marena. 10 Mau o taua here. 17–20 Kati ano i tau na. 25 Mo te takakau, mo te marena.

NA, nga mea i tuhituhi mai ra kou-
tou ki a au: he mea pai ano mo
te tangata kia kaua e pa ki te wa-
hine. 2 Otiia me whakaaro kei pure-
mu, a kia rite ma te tāne ko tana
wahine ake, ma te wahine ano ko tana
tāne ake. 3 Kia puta ta te tāne wha-
kaaro pai ki te wahine, hei te mea
e tika ana: ta te wahine ano ki te
tāne. 4 Ehara te wahine i te rangatira
o tona tinana ake, engari te tāne: me

te tāne ano, ehara ia i te rangatira
o tona ake tinana, engari te wahine.
5 Kaua e kaiponuhia ta tetahi ta tetahi;
ki te kore e rite te whakaae a tetahi a
tetahi mo tetahi wa, kia atea ai korua ki
te noho puku ki te inoi; ka hoki mai ai
ano ki a korua, kei ai to korua hiahia
taikaha hei whakawainga ma Hatana i
a korua. 6 Otira he mea whakaae noa
tenei korero aku, ehara i te tikanga
whakatakoto. 7 Taku hoki i pai ai,
kia penei nga tāngata katoa me ahau
nei. Otira e hoatu ana e te Atua ki
ia tangata ki ia tangata te mea mona
ake, ki tetahi ko tenei ki tetahi ko
tera.

8 Na, ko taku kupu tenei ki nga
takakau, ki nga wāhine pouaru, He
mea pai mo ratou kia kāti tonu me
au nei. 9 Otira ki te kore e taea te
whakamanawanui, me marena: he pai
hoki te marena, he kino ia te ka *o te
ngakau*. 10 Ko taku whakahau ia te-
nei ki te hunga whai hoa, ehara i a au,
engari na te Ariki, Aua te wahine e
mawehe atu i *tana* tāne: 11 A, ki te
mawehe atu ia, me noho hoa-kore, me
hohou ranei te rongo ki tana tāne: kaua
ano te tāne e whakarere i *tana* wa-
hine. 12 Na, ki era atu naku tenei
kupu, ehara i te Ariki: Ki te mea he
wahine whakapono kore ta tetahi o nga
teina, a ka whakaae taua wahine kia
noho tahi raua, kaua ia e whakarerea.
13 Ki te mea hoki he tāne whakapono
kore ta tetahi wahine, a ka whakaae kia
noho tahi raua, kaua ia e whakarerea.
14 No te mea e whakatapua ana te tāne
whakapono kore e te wahine, e whaka-
tapua ana hoki te wahine whakapono
kore e te tāne: me he kahore, kua poke
a korua tamariki; tena ko tenei e tapu
ana. 15 Ki te mawehe atu ia te wha-
kapono kore, māna e mawehe atu. E
kore tetahi teina, tuahine ranei, e mau
i nga mea penei: otira kua karangatia
tatou e te Atua ki te rangimarie. 16 I
mohiotia hoki e koe ki te aha, e tai, e
kore e ora i a koe to tāne? I mohiotia
hoki e koe ki te aha, e te tāne, e kore e
ora i a koe to wahine? 17 Heoi kia rite
te haere ki ta te Atua i tuwha ai ki te-
tahi ki tetahi, ki ta te Ariki karangata-
nga i tetahi i tetahi. Ko taku hoki te-
nei e whakatakoto nei i roto i nga hahi
katoa. 18 He mea kokoti tetahi i tona
karangatanga ai? kaua e whakakahore-
tia tona kotinga. He mea kokoti kore
tetahi i tona karangatanga ai? kaua ia
e kotia. 19 He mea kore noa iho te
kotinga, he mea kore noa iho ano te
kotinga kore, engari te pupuri i a te
Atua ture. 20 Te mahi a tetahi a teta-
hi i tona karangatanga ai, kia mau tonu
ia ki tena. 21 He pononga koe i tou
karangatanga ai? kaua e manukanuka:
otira ki te watea he haerenga noatanga
atu mou, tena ra. 22 He pononga te-
tahi i tona karangatanga ai i roto i te
Ariki, he tangata tuku noa ia na te
Ariki: a ki te mea ehara i te pononga
i tona karangatanga ai, he pononga ano
ia na te Karaiti. 23 Kua oti koutou
te hoko ki te utu; aua e meinga hei
pononga ma te tangata. 24 E *aku* teina,
te *mahi* a tenei a tenei i tona kara-
ngatanga ai kia mau ia ki tena, me te
whakaaro ano ki te Atua.

25 Na, nga wahina, kahore a te Ariki
tikanga ki a au; tenei ia taku whaka-
aro, ara ta te tangata i a ia nei ta te
Ariki atawhai, i pono ai. 26 Ki taku
whakaaro hoki he pai tenei mo te
whakararu o tenei wa, ara, e pai ana
kia kati tonu te tangata. 27 Kua
herea koe ki te wahine? kaua e whai
kia wetekia. Ka oti koe te wewete mai
i te wahine? kaua e whaia he wahine.
28 Otiia ki te marena ano koe, kahore
ou hara; ki te marena ano hoki te
wahina, kahore ona hara. Otiia e pa
mai te whakararu i te kikokiko ki taua
hunga pena: heoi me ata hanga ahau
ki a koutou. 29 Tenei ia taku korero,
e *aku* teina, e tutata ana te wa: heoi
inaianei kia rite te hunga whai wahine
ki te hunga kahore nei a ratou; 30 Me
te hunga e tangi ana, ki te hunga ka-
hore nei e tangi; me te hunga e hari
ana, ki te hunga kahore nei e hari; me
te hunga e hoko ana, ki te hunga rawa-
kore; 31 Me te hunga i a ratou tenei
ao, ki te hunga kahore nei e hē ta ratou
ki te ao: e memeha haere ana hoki te
ahua o tenei ao. 32 Na, e mea ana
tenei au kia kaua koutou e manuka-
nuka. Ta te takakau e manukanuka
ai ko nga mea a te Ariki, me pehea
tana whakamanawareka ki te Ariki:
33 He tangata whai hoa, ko nga mea
o te ao tana e manukanuka ai, me pehea
tana whakamanawareka ki tana wahine.
34 Takoto kē ana ta te wahine whai
hoa, takoto kē ana ta te wahina. He
wahine takakau, tana e manukanuka ai
ko nga mea a te Ariki, kia tapu ai te
tinana, te wairua: he wahine whai hoa,
tana e manukanuka ai ko nga mea o te
ao, me pehea tana whakamanawareka
ki tana tāne. 35 Tenei korero aku he
mea kia hua ai he pai mo koutou ake;
ehara i te mea kia mahangatia ai koutou,

engari kia ahua pai ai te mahi, kia u ai *koutou* ki te Ariki, kia kaua e kumea kētia. 36 Na, ki te mea tetahi e hē ana tana tikanga ki tana wahina, ki te pahika ke i tona kaumatuatanga, a kei tena te tikanga, māna e mea tana e pai ai, kahore ona hara: kia marenatia raua. 37 Ki te u tonu ia te ngakau o tetahi, a kahore he mea hei turaki i tana, a kei a ia ake ano te tikanga mo tana e pai ai, kua oti ano hoki tenei te whakatakoto e tona ngakau kia waiho tana hei wahina, e pai ana ano tana mahi. 38 Na, e pai ana te mahi a te tangata e tuku ana kia marenatia; pai ake ia te mahi a te tangata kahore e tuku kia marenatia. 39 E mau ana te wahine i te ture i te oranga o tana tāne; ki te mate ia te tāne, kua atea; e marenatia ano ia ki tana e pai ai; otira i roto i te Ariki. 40 Ki taku whakaaro ia, nui atu tona koa ki te kāti tonu ia: na, ki taku ki kei a au ano hoki te Wairua o te Atua.

UPOKO 8.

Nga kai i whakaherea ma te whakapakoko. 8 Kia whai whakaaro ki nga ngoikore. 11 Ahakoa kuare ratou, me aroha.

NA, nga mea e patua ana ma nga whakapakoko, e mohio ana tatou kei a tatou katoa te matauranga. Ta te matauranga he whakapupuhi; ta te aroha ia ko te hanga i te whare. 2 Ki te mea tetahi e mātau ana ia ki tetahi mea, kahore tona matauranga ki tetahi mea kia rite noa ki te tikanga o te matauranga. 3 Ki te aroha ia tetahi ki te Atua, kua matauria tenei e ia. 4 Na, te kai i nga mea e patua ana ma nga whakapakoko, e mahara ana tatou he kore noa iho te whakapakoko i te ao, kahore hoki he Atua kē, kotahi anake. 5 Ahakoa hoki *he mea enei* e karangatia nei he atua, i te rangi ranei, i te whenua ranei, (he tini nei hoki nga atua, he tini nga ariki;) 6 Ki a tatou ia kotahi ano Atua ko te Matua, ko te take ia o nga mea katoa, a e ahu ana tatou ki a ia; kotahi hoki Ariki ko Ihu Karaiti, nāna nei nga mea katoa, nāna hoki tatou. 7 Otira kahore o te katoa matauranga: ki ta etahi hoki, he mea i patua ma te whakapakoko ta ratou e kai nei, me te whakaaro ano ki te whakapakoko, a taea noatia tenei wa; a poke iho to ratou hinengaro i kaha-kore nei. 8 Ehara raia te kai i te mea e paingia ai tatou e te Atua: no te mea ahakoa kai tatou, e kore e kake to tatou pai; ahakoa kahore e kai, e kore e iti ta tatou pai. 9 Engari, kia tupato ki tenei wahi i tukua ki a koutou, kei ai hei whakahinga mo te hunga ngoikore. 10 Ki te mea hoki ka kite tetahi i a koe, i te mea mohio, e noho ana ki te kai i roto i te temepara o te whakapakoko, e kore koia e neke ake tona hinengaro, ara, to te mea ngoikore. ki te kai i nga mea e patua ana ma te whakapakoko? 11 Na, ma tou matauranga ka ngaro ai te teina ngoikore, he whakaaro nei ki a ia i mate ai a te Karaiti. 12 Na, ki te penei to koutou hara ki nga teina, ta koutou patu i to ratou hinengaro ngoikore, e hara ana koutou ki a te Karaiti. 13 Mo konei, ki te hē taku teina i te kai, e kore rawa ahau e kai kikokiko ake tonu atu, kei hē i a au taku teina.

UPOKO 9.

Tana mahi utu kore, nana ake. 7 Kei te Rongo pai hoki he kai ma te minita. 15 Tana ia he ata hanga ki a ratou; 24 he pehi hoki i ona hiahia.

HE teka ianei he apotoro ahau? he teka ianei kei a au ano nga tikanga moku? kihai ianei ahau i kite i a Ihu Karaiti i to tatou Ariki? ehara oti koutou i taku mahi i roto i te Ariki? 2 Ahakoa ehara ahau i te apotoro ki era atu, *he apotoro* ano ia ahau ki a koutou: ko koutou hoki te hiri o toku apotorotanga i roto i te Ariki. 3 Ko taku utu tenei ki oku kai ui; 4 He teka ianei kei a matou te tikanga mo te kai, mo te inu? 5 He teka ianei kei a matou te tikanga mo te whakahaerere i te tuahine, *ara*, i te hoa wahine, mo te pera me era apotoro, me nga teina o te Ariki, ratou ko Kipa? 6 Ko maua anake ranei ko Panapa, kahore ranei i a maua te tikanga kia kaua e mahi? 7 Ko wai ka haere hei hoia, a nāna ake ano nga utu mona? ko wai e whakato ana i te māra waina, a kahore he hua o reira e kainga e ia? ko wai hoki e whangai ana i te kahui, a kahore e kai i te waiu o te kahui? 8 No te tikanga tangata ranei enei kupu aku? a ehara ranei i te ture enei korero? 9 Kua oti hoki te tuhituhi i roto i te ture a Mohi, Kaua e whakamokatia te mangai o te kau patu witi. Ko nga kau koia ta te Atua i whakaaro ai? 10 Mo tatou ranei te tino tikanga o ana korero? He whakaaro ra ki a tatou i tuhituhia

ai: he tika hoki kia parau te kai parau
i runga i te tumanako; a, te tangata e
patu witi ana, hei runga ano i te tuma-
nako ki tetahi wahi mana. 11 Kua
ruia e matou nga mea wairua ma
koutou, he mea nui ianei ki te kotia e
matou a koutou mea o te kikokiko?
12 Kua uru nei etahi atu ki tenei tika-
nga a koutou, a kauaka ranei matou?
Otiia kihai matou i mea ki tenei tika-
nga; engari e whakamanawanui ana
ki nga mea katoa, kei ai ta matou
hei arai mo te rongo pai o te Karaiti
13 Kahore oti koutou i mātau, na, te
hunga e mahi ana i nga mea tapu,
e kai ana i *nga mea* o te temepara?
me nga kai tiaki o te āta ma ratou
ano tetahi wahi o to te āta? 14 Pera
tonu ano ta te Ariki i whakarite ai
mo nga kai kauwhau o te rongo pai,
hei runga i te rongo pai he oranga
mo ratou. 15 Na, kihai ahau i mea ki
tetahi o enei mea: kahore hoki ahau i
tuhituhi i enei mea kia pena mai ano
ki a au: ki a au hoki he pai te mate,
engari taku whakamanamana, kaua te-
tahi e whakakahore i tena. 16 No te
mea ahakoa kauwhau ahau i te rongo
pai, kahore maku whakamanamana:
kua takoto hoki tenei hei mahi maku;
he aue ano maku ki te kore ahau
e kauwhau i te rongo pai. 17 Ki te
whai ngakau hoki ahau ki tenei mahi,
he utu toku: a ki te kore he ngakau,
he mahi tuari *tenei* kua tukua ki
a au. 18 Na, he aha koia te utu
moku? ara, ka meinga e ahau kia kore
e utua te rongo pai o te Karaiti, ina
kauwhautia e ahau; kei hē i a au nga
tikanga o te rongo pai kua tukua
ki a au. 19 Ehara ahau i te pononga
na tetahi, heoi kua waiho ahau e ahau
ano hei pononga ma te katoa, kia toko-
maha atu ai e riro mai i a au. 20 Na,
whaka-Hurai ana ahau ki nga Hurai,
kia riro ai i a au nga Hurai; me te mea
i raro *ahau* i te ture ki te hunga i raro
i te ture, kia riro ai i a au te hunga i
raro i te ture; 21 Me he tangata ture
kore *ahau* ki te hunga ture kore, (ehara
i te mea he ture kore ki te Atua, he
ture nei hoki ta te Karaiti ki a au,) kia
riro ai i a au te hunga ture kore. 22
Me he ngoikore ahau ki te hunga ngoi-
kore, kia riro ai i a au te hunga ngoi-
kore; meinga ana ahau hei mea katoa
ki te katoa, kia pau rawa ai taku hei
whakaora i etahi. 23 I meinga ai tenei
e ahau he whakaaro ki te rongo pai,
kia whiwhi tahi ai tatou ki tona pai.
24 Kahore oti koutou i mātau ki te
hunga e oma whakataetae ana, e oma
katoa ana ratou, kotahi ano ia mona
te utu whakahonore? Kia tika ta
koutou oma, kia whiwhi ai koutou. 25
A, nga tāngata katoa e whakataetae ana
e whakakoromaki ana i nga hiahia
katoa. Ratou, kia whiwhi ai ki te
karauna pirau; tatou ia, ki te mea e
kore e pirau. 26 Ko ahau nei hoki,
kahore i ngaro taku oma; e kuru ana
ahau, kahore ia e rite ki te kai patu o
te hau: 27 Engari e pēhia ana e ahau
toku tinana, a meinga ana hei pononga
maku; kei kauwhau pea ahau ki etahi
atu, a ko au ka akiritia atu.

UPOKO 10.

Te kapua o mua, me te kamaka, hei tohu. 7 Me o ratou whiunga ano. 14 Kei huihuia ta te Ariki ki ta nga whakapokoko. 24 Kia whai whakaaro ki nga teina ngoikore.

E *AKU* teina, e kore ahau e pai kia
kuare koutou, i raro i te kapua o
matou mātua katoa, i haere katoa ano
hoki ra roto i te moana; 2 A iriiria
katoatia ana ratou ki a Mohi, i roto i
te kapua, i roto hoki i te moana; 3 A,
te kai i kainga e ratou katoa, te mea
wairua, kotahi tonu; 4 Te wai ano
hoki i inumia e ratou katoa, te mea
wairua, kotahi tonu; i inu hoki ratou
i ta te mea wairua, ara, i ta te Toka i
whai nei *i a ratou:* a, taua Toka ra ko
te Karaiti. 5 Otiia kihai te Atua i
ahuareka ki te nuinga o ratou; i tura-
kina iho hoki ratou i te koraha. 6
Na, enei mea hei tohu ki a tatou, kia
kaua e hiahia ki nga mea kino, kei
pera me ratou i hiahia ra. 7 Kaua
ano koutou e karakia ki nga whakapa-
koko, kei pera me etahi o ratou; kua oti
na hoki te tuhituhi, I noho te iwi ki te
kai ki te inu, a whakatika ana ki te taka-
ro. 8 Kaua ano tatou e puremu, kei
pera me etahi o ratou i puremu, a hinga
ana e rua tekau ma toru nga mano
i te ra kotahi. 9 Kaua ano tatou e
whakamatautau i a te Karaiti, kei pera
me etahi o ratou i whakamatautau ra,
a ngaro ana i nga nakahi. 10 Kaua
hoki koutou e amuamu, kei pera me
etahi o ratou i amuamu, a ngaro ana i
te kai whakangaro. 11 Na, i pa enei
mea katoa ki a ratou hei tohu: a kua
tuhituhia nei hei whakatupato i a tatou,
i te hunga ka tae nei ki nga whakamu-
tunga o te ao. 12 Na, te tangata e mea
ana e tu ana ia, kia tupato ia kei hinga.
13 Kahore ano kia pono ki a koutou

tetahi whakamatautauranga e rere ke
ana i to te tangata: a e pono ana te
Atua, e kore nei e tuku kia nui ake i
to koutou kaha te whakamatautauranga
mo koutou; a ki te whakamatautauria
koutou, ka meatia e ia he putanga, kia
u ake ai koutou.
14 Na, e oku *hoa* aroha, rere atu i te
karakia whakapakoko. 15 Taku korero
nei he mea ki te hunga mahara; whaka-
aroa taku e mea nei. 16 Te kapa wha-
kapainga e whakapai nei tatou, ehara
koia i te inumanga tahitanga i te toto
o te Karaiti? te taro e whatiwhatiia
nei e tatou, ehara ianei i te kainga
tahitanga i te tinana o te Karaiti? 17
No te mea kotahi ano taro, kotahi ano
tinana tatou tokomaha; kotahi tonu nei
hoki taua taro e kainga nei e tatou
katoa. 18 Whakaaroa a Iharaira o te
kikokiko: he teka ianei ko te hunga
e kai ana i nga patunga tapu, e uru
tahi ana ki to te āta? 19 Na, he
pehea ra taku korero? he tikanga mea
ranei te whakapakoko? he tikanga mea
ranei te mea e patua ana ma te whaka-
pakoko? 20 Na, nga mea e patua ana
e nga tauiwi, e patua ana ma nga rewera,
he teka ma te Atua: a e kore ahau e
pai kia uru tahi koutou ko nga rewera.
21 E kore koutou e ahei te inu i te
kapa a te Ariki, me te kapa ano a
nga rewera: e kore koutou e ahei te
kai i to te Ariki tepu, i to nga rewera
tepu hoki. 22 E mea ana ranei tatou
kia hae mai te Ariki? e kaha koia tatou
i a ia?
23 E tika ana nga mea katoa maku,
otira e kore e pai katoa: e tika ana nga
mea katoa maku, otira e kore te whare
e hangā e nga mea katoa. 24 Kaua
tetahi e rapu ki tana ake, engari *me
rapu* katoa i ta tera i ta tera. 25 Kai-
nga nga mea katoa e hokoa ana i te
makete, kaua e uiui, kei hē te hine-
ngaro: 26 No te Ariki hoki te whenua,
me ona tini mea. 27 Na, ki te kara-
ngatia koutou e tetahi o te hunga
whakapono kore, a e pai ana kia haere;
kainga nga mea katoa e whakatako-
toria ana ki to koutou aroaro, kaua e
uiui, *kei hē* te hinengaro. 28 Ki te
mea ia tetahi ki a koutou, I patua tenei
ma te whakapakoko, aua e kai, me
whakaaro ki te kai whakaatu, ki te
hinengaro hoki: no te Ariki hoki te
whenua, me ona tini mea: 29 I a au
i mea nei, Ki te hinengaro, ehara i te
mea nou, engari no tera: he aha hoki
toku herekoretanga i whakahengia ai
e to tera hinengaro? 30 Ki te mea
hoki na te aroha noa ahau i kai ai,
he aha ahau i korerotia kinotia ai mo
te mea i whakawhetai ai ahau? 31
Na, ahakoa kai, ahakoa inu, aha ranei,
meinga katoatia hei whakakororia mo
te Atua. 32 Kei waiho koutou hei
tūtukitanga waewae ki nga Hurai, ki
nga Kariki, ki te hahi ranei o te Atua:
33 Kia penei me au e whakamanawa-
reka nei i te katoa i nga mea katoa, i
ahau kahore nei e rapu i te pai moku
ake, engari i to te tokomaha, kia ora ai
ratou.

UPOKO 11.

Mo te hipoki ina karakia. 17 *He o a ratou huihui,* 21 *i te mea e kia ana i te Hapa.* 23 *Ta te Karaiti mo te Hapa.*

KIA rite ta koutou ki taku, me taku
nei ka rite ki ta te Karaiti.
2 Na, e whakamoemiti ana ahau ki a
koutou, e *aku* teina, mo koutou ka ma-
hara ki a au i nga mea katoa, ka pupuri
ano i nga whakarerenga iho, i aku i tuku
atu ra ki a koutou. 3 E mea ana ahau
kia mātau koutou, ko te Karaiti te
upoko o nga tāne katoa; ko te tāne te
upoko o te wahine; a ko te Atua te
upoko o te Karaiti. 4 Te tangata e inoi
ana, e poropiti ana ranei, me te hipoki
ano te upoko, e whakaiti ana ia i tona
upoko. 5 Me te wahine e inoi ana, e
poropiti ana ranei, a kahore he hipoki
o te upoko, e whakaiti ana ia i tona
upoko: e rite ana hoki ki *te upoko*
kua oti te heu. 6 Ki te kahore hoki
te wahine e hipokina, kia waruhia hoki
ia: ki te mea ia he mea whakama ki
te wahine kia waruhia, kia heua ranei,
me hipoki. 7 E kore hoki e tika mo te
tāne kia hipokina tona upoko, ko te
ahua hoki ia me te kororia o te Atua:
ko te wahine ia te kororia o te tāne. 8
Ehara hoki i te mea no te wahine te
tāne, engari no te tāne te wahine; 9
Kihai ano te tāne i hangā ma te wa-
hine, engari ko te wahine ma te tāne.
10 Koia i tika ai hei runga i te upoko
o te wahine *te tohu* o te mana, he mea
mo nga anahera. 11 Ahakoa ra e kore
te tāne e motuhia mai i te wahine, e
kore ano te wahine e motuhia mai i
te tāne, i roto i te Ariki. 12 No roto
hoki i te tāne te wahine, waihoki i na
te wahine mai te tāne: na te Atua
ano ia nga mea katoa. 13 Ma koutou
ake ano e whakaaro: he mea tika ranei
kia inoi hipoki kore te wahine ki te
Atua? 14 E kore ranei te whakaaro
maori nei ano e ako i a koutou, ki te

mea he makawe roroa o te tāne, he mea
whakatutua ia mona? 15 Tena ki te
mea he makawe roroa o te wahine, hei
whakakororia ia mona: ina hoki kua
hoatu ki a ia te makawe hei hipoki. 16
Otira ki te mea he ahua tohe to tetahi,
kahore a matou ritenga pera, kahore
hoki a nga hahi a te Atua.

17 Na, i a au e korero nei i tenei,
kahore aku whakamoemiti, kahore hoki
koutou e whakamine mo te pai, engari
mo te kino. 18 Te tuatahi, i a koutou
ka whakamine ki roto ki te hahi, ka
rongo ahau he wehewehenga kei roto
i a koutou; a e whakaponohia ana
e ahau tetahi wahi. 19 Kua takoto
hoki kia whai titorehanga koutou, kia
kitea ai te hunga e paingia ana i roto
i a koutou. 20 Na, ka huihui koutou
ki te wahi kotahi, ehara i te mea ki
te kai i te hapa a te Ariki. 21 I te
mea hoki e kai ana, ko tana ake hapa
ta tetahi ta tetahi e tango wawe ai:
a e hiakai ana tetahi, e haurangi ana
tetahi. 22 Kahore koia o koutou whare
e kai ai e inu ai koutou? e whakahawea
ana ranei koutou ki te hahi a te Atua,
a e mea ana kia whakama te hunga ka-
hore nei a ratou mea? Kia pehea atu
taku kupu ki a koutou? kia whaka-
moemiti ahau ki a koutou mo tenei
mea? e kore ra ahau e whakamoemiti.
23 Kua riro mai hoki i a au ta te Ariki,
taku i tuku atu ra ki a koutou, ara, I
tangohia te taro e te Ariki e Ihu, i taua
po i tukua ai ia: 24 A ka mutu te wha-
kawhetai, ka whatiia e ia, na, ka mea
ia, Tangohia, kainga; ko toku tinana
tenei ka whatiwhatiia nei mo koutou:
meinga tenei hei whakamaharatanga ki
a au. 25 Me te kapa ano i te mu-
tunga o te hapa, me tana mea ano,
Ko tenei kapa te kawenata hou i runga
i oku toto: meinga tenei i nga inumanga
katoatanga hei whakamaharatanga ki a
au. 26 I nga wa katoa hoki e kai ai
koutou i tenei taro, e inu ai i tenei kapa,
e whakakitea ana e koutou te matenga
o te Ariki, kia tae mai ra ano ia. 27 Mo
reira ki te kai hē tetahi i tenei taro, ki
te inu hē i te kapa a te Ariki, ka whai
hara ia i te tinana i nga toto o te Ariki.
28 Engari kia uiui te tangata ki a ia
ano, ka kai ai i taua taro, ka inu ai i
taua kapa. 29 No te mea ki te kai hē,
ki te inu hē tetahi, e kai ana e inu ana
i te whakawakanga mona, tē whakaaro
ko te tinana o te Ariki. 30 Na konei
hoki he tokomaha i roto i a koutou e
ngoikore ana, e mate ana, a he tokomaha
ano kua moe. 31 Me i whakawa hoki
tatou i a tatou ano, kihai i whakataua
te hē ki a tatou. 32 Na, ka whakawa-
kia, he mea whakaako tatou na te Ariki,
kei tukua ngatahitia tatou me te ao ki
te hē. 33 Heoi, e aku teina, ka huihui
koutou ki te kai, me tatari tetahi ki
tetahi. 34 A ki te hiakai tetahi, hei
roto i *tona* whare kai ai; kei ai to
koutou huihuinga hei take whakawa.
Era atu mea hoki maku e whakatika,
ina tae atu ahau.

UPOKO 12.

Ahakoa maha nga mahinga, kotahi tonu te tinana, a me whai whakaaro ratou tetahi ki tetahi.

NA, kahore ahau e pai, e *aku* teina,
kia kuare koutou ki nga mea
wairua. 2 E mātau ana koutou he
tauiwi koutou i mua, he mea kahaki ki
nga whakapakoko reo kore, me koutou
i kahakina ra. 3 Koia ahau ka wha-
kakite nei ki a koutou, e kore tetahi
tangata, na te Wairua nei o te Atua
ana korero, e ki, he mea kanga a Ihu:
e kore ano e taea e tetahi te mea ko
Ihu te Ariki, ki te kahore te Wairua
Tapu.

4 Na, poka ke nga mea e homai ana,
kotahi ano ia Wairua. 5 A poka ke nga
minitatanga, kotahi ano ia Ariki. 6
Poka ke ano nga mahi; kotahi ano ia
Atua hei mahi i nga mea katoa i roto
i te katoa. 7 Otira e homai ana ki te-
tahi ki tetahi te whakakitenga a te
Wairua hei pai. 8 E homai ana hoki
ki tetahi e te Wairua te kupu whakaaro;
ki tetahi atu te kupu mātau, he mea na
taua Wairua ano; 9 A ki tetahi ko te
whakapono, na taua Wairua ra ano; ki
tetahi atu ko nga mana whakaora, na
taua Wairua ano; 10 Ki tetahi atu ko
nga mahi merekara; ki tetahi atu ko
te mahi poropiti; ki tetahi atu ko te
matauranga ki nga wairua; ki tetahi
atu ko nga reo ke; ki tetahi atu ko te
whakamaoritanga i nga reo: 11 Na,
enei mea katoa he mea mahi na taua
Wairua kotahi ra ano, ko ia hei tuwha
i tana e pai ai ki tetahi ki tetahi.

12 Kotahi hoki te tinana, a he tini
ona wahi, a nga wahi katoa o taua
tinana kotahi, ahakoa tini, kotahi ano
tinana; e penei ana hoki a te Karaiti.
13 Kotahi nei hoki te Wairua i iriiria ai
tatou katoa ki roto ki te tinana kotahi,
nga Hurai, nga Kariki, nga herehere,
nga rangatira; kotahi tonu te Wai-
rua i whakainumia mai mo tatou katoa.

14 Ehara hoki te tinana i te wahi
kotahi, engari he tini. 15 Ki te mea
te waewae, He teka no te tinana ahau,
ehara hoki ahau i te ringa; ma kona
oti ka whakakahoretia ai hei wahi mo
te tinana? 16 Ki te mea te taringa,
He teka no te tinana ahau, ehara hoki
ahau i te kanohi; he teka koia no te
tinana ia? 17 Me he mea he kanohi te
tinana katoa, keihea te wahi hei whakarongo?
Me he mea he whakarongo
ta te katoa, keihea te wahi hei hongi?
18 Ko tenei, kua oti i te Atua te whakanoho
tenei wahi tenei wahi ki roto ki
te tinana, āna hoki i pai ai. 19 A me
he mea kotahi ano wahi ratou katoa,
keihea te tinana? 20 Ko tenei he tini
nga wahi, kotahi ano ia tinana. 21 A
e kore te kanohi e ahei te mea ki te
ringa, Kahore aku mahi māu: te mahunga
ranei ki nga waewae, Kahore
aku mahi ma korua. 22 Engari, nga
wahi o te tinana e kiia ana he ngoikore,
nui rawa te mahi ma era: 23 A, nga
wahi o te tinana e kiia ana e tatou e iti
ana te honore, nui atu te honore e meatia
iho ana e tatou ki era; a nui atu te
ataahua ki o tatou *wahi* ataahua kore.
24 O tatou *wahi* ataahua hoki kahore
he aha e meatia ai; heoi he mea huihui
marire na te Atua *nga wahi o* te tinana,
he mea whakarite marie, nui atu hoki
te honore i hoatu e ia ki te *wahi* i hapa:
25 Kei wehewehea te tinana; engari kia
kotahi tonu te whakaaro o nga wahi mo
tetahi mo tetahi. 26 Ki te mamae tetahi
wahi, mamae tahi ana nga wahi
katoa; a ka whakahonoretia tetahi wahi,
hari tahi ana nga wahi katoa. 27 Na,
ko koutou te tinana o te Karaiti, he
wahi ano nona tenei tenei. 28 Kua
whakanohoia ano e te Atua etahi i
roto i te hahi; nga apotoro ki mua;
tuarua ko nga poropiti; tuatoru ko nga
kai whakaako; muri iho ko nga merekara;
me i reira ko nga mana whakaora,
ko nga hoa mahi, ko nga kai
whakahaere tikanga, ko nga reo ke. 29
He apotoro oti katoa? he poropiti oti
katoa? he kai whakaako oti katoa? he
kai mahi merekara oti katoa? 30 Kei
te katoa oti nga mana whakaora? he
reo ke oti o te katoa hei korero? he
kai whakamaori oti katoa? 31 Na,
whaia nga homaitanga papai rawa: tenei
ano te ara tino pai rawa te whakaaturia
nei e ahau ki a koutou.

UPOKO 13.

Nui ake te aroha i te katoa. 4 Tikanga o te aroha. 8 Tona mau.

AHAKOA korero noa ahau i nga reo
o nga tāngata o nga anahera, ki te
kahore oku aroha, ka rite ahau ki te
parahi tangi, ki te himipora tatangi. 2
Ahakoa kei a au te mahi poropiti, a kitea
ana e ahau nga mea ngaro katoa, me te
matauranga katoa, a ahakoa kei a au
katoa te whakapono, e taea ai te whakaneke
nga maunga, ki te kahore oku
aroha, ehara rawa ahau. 3 Ahakoa ka
hoatu e ahau aku taonga katoa hei whangai
i te hunga rawakore, ahakoa ka
tukua e ahau toku tinana kia tahuna,
ki te kahore oku aroha, kahore rawa
he pai ki a au. 4 E manawanui ana
te aroha, e atawhai ana; e kore te
aroha e hae; e kore te aroha e whakaii,
e kore e whakapehapeha, 5 Kahore ona
tikanga whanoke, e kore e whai ki āna
ake, e kore e riri wawe, e kore e whakairi
kino; 6 E kore e hari ki te hē, engari
ka hari tahi me te pono; 7 E whakamanawanui
ana ki nga mea katoa, e
whakapono ana ki nga mea katoa, e
whakaaro pai ana ki nga mea katoa, e
whakariri ka kau ana ki nga mea katoa.
8 E kore rawa te aroha e taka: na,
ahakoa mahi poropiti, e memeha; ahakoa
reo *ke*, e mutu; ahakoa matauranga,
e memeha. 9 E mātau ana hoki tatou
ko tetahi wahi *anake*, e poropiti ana
tatou ko tetahi wahi *anake*; 10 Otira
ka tae mai te tino mea, ko reira memeha
ai taua wahi. 11 I taku tamarikitanga,
i rite aku korero ki ā te tamariki, i rite
toku ngakau ki to te tamariki, i rite oku
whakaaro ki o te tamariki; taku kaumatuatanga,
whakarerea ake e ahau nga
mea tamariki. 12 Inaianei hoki he titiro
pouriuri ta tatou i roto i te whakaata;
ko reira ia he kanohi he kanohi: inaianei
e mātau ana ahau ko tetahi wahi
anake; ko reira ia ahau mohio ai me
ahau e mohiotia nei. 13 Na, tenei te
mau nei te whakapono, te tumanako, te
aroha, enei e toru; te mea nui rawa ia o
enei ko te aroha.

UPOKO 14.

Te poropiti, nui atu i te reo ke. 12 Ko te hahi ia kia whai pai te tino mea nui. 26 He mea hē hoki te whakararuraru. 34 Kaua nga wahine e korero i roto i te hahi.

WHAIA te aroha; matenuitia nga
mea wairua, te mea nui rawa ia

kia poropiti koutou. 2 Ki te mea he
reo *ke* te korero a tetahi, ehara tana i te
korero ki nga tāngata, engari ki te Atua:
e kore hoki tetahi e rongo; heoi e korero
ana ia, ara te wairua, i nga mea ngaro.
3 Na, te tangata e poropiti ana, tana
korero ki nga tāngata hei hanga i te pai,
hei whakahauhau, hei whakamarie. 4
He tangata korero reo *ke*, nona ake te
pai e hangā ana e ia; ki te poropiti ia
tetahi, ko te hahi tana e hanga ai. 5
He pai ki a au me i korero koutou katoa
i nga reo *ke*, erangi ia kia poropiti kou-
tou: nui atu hoki te poropiti i te kai
korero i nga reo *ke*, ki te kore ia e
whakamaori, hei hanga mo te whare,
ara, mo te hahi. 6 Na, e *aku* teina, ki
te haere atu ahau ki a koutou me te
korero i nga reo *ke*, ma te aha ka whai
pai ai koutou i a au, ki te mea ehara
taku korero ki a koutou i te whakakite,
i te matauranga, i te mahi poropiti, i
te whakaako? 7 Me nga mea whakata-
ngi ano kahore nei he ora, ahakoa pu-
torino, ahakoa hāpa, ki te kore e puta
ke te tangi, me pehea ka mohiotia ai
te rangi o te putorino, o te hāpa ranei?
8 Ki te kahore hoki e mārama te tangi
o te tetere, ko wai e takatu ki te wha-
whai? 9 Waihoki ko koutou, ki te
kahore o koutou arero e korero i te kupu
mārama, me pehea ka mohiotia ai te mea
i korerotia? e korero hoki koutou ki
te hau. 10 Tenei pea kei te ao aua
reo maha, heoi kahore he reo tikanga
kore. 11 Na, ki te kore e kitea e ahau
te tikanga o te reo, hei tau tangata ahau
ki te tangata e korero ana; a hei tau
tangata ki a au taua tangata e ko-
rero ana. 12 Me koutou ano, ka ma-
tenui na ki nga *mea* wairua, me whai
kia hira ta koutou pai hei hanga i te
whare, ara, i te hahi. 13 Na, te ta-
ngata e korero ana i te reo *ke*, me inoi
kia taea e ia te whakamaori. 14 Ki te
mea hoki he reo *ke* toku ina inoi, ko
toku wairua te inoi ana; ko toku ma-
hara ia e hua kore ana. 15 Me pehea
ra? Ka inoi ahau i runga i te wairua,
ka inoi ano i runga i te mahara: ka
waiata ahau i runga i te wairua, ka
waiata ano i runga i te mahara. 16
Me pehea oti te tangata e noho ana i
te wahi o te kuare ka mea ai, Amine
ki tau whakawhetainga, ina whakapai
atu koe i runga i te wairua? e kore hoki
ia e mohio ki tau e korero ai. 17 E pai
ana ano tau whakawhetai, otiia e kore
to tera pai e hangā. 18 He wha-
kawhetai taku ki toku Atua, no te mea
maha atu oku reo e korero ai i o kou-
tou katoa: 19 Ki taku ia, na, taku
korero i nga kupu e rima i roto i te hahi
i runga i toku mahara, hei ako mo era
atu, pai atu i nga kupu kotahi tekau
mano o te reo *ke*.

20 E *aku* teina, aua o koutou mahara
e whakatupu tamariki: he mauahara ia
me whakatupu tamariki, engari ko nga
mahara me whakatupu kaumatua. 21
Ka oti te tuhituhi i roto i te ture,
He tangata reo ke, he ngutu ke hei
kai korero maku ki tenei iwi; heoi e
kore ratou e rongo ki a au, e ai ta te
Ariki. 22 Hei tohu hoki nga reo *ke*,
he teka ki te hunga whakapono, engari
ki te hunga whakapono kore: ko te
mahi poropiti ia ehara i te mea ki te
hunga whakapono kore, engari ki te
hunga whakapono. 23 Na, ki te hui-
hui te hahi katoa ki te wahi kotahi,
a ko te katoa kei te korero i nga reo,
na kua tapoko mai te hunga kuare,
te hunga whakapono kore ranei, e kore
ranei ratou e mea e haurangi ana kou-
tou? 24 Tena ko tenei ka poropiti
katoa, a ka tapoko mai tetahi wha-
kapono kore, kuare ranei, ka mau tana
hē i te katoa, ka whakawakia e te
katoa: 25 Ka whakakitea hoki nga
mea ngaro o tona ngakau; na ka takoto
tapapa ia, ka koropiko ki te Atua, me
tana ki ake ano, He pono kei roto i a
koutou te Atua.

26 A e pehea ana tena, e *aku* teina?
Ka huihui koutou, he waiata ta tetahi o
koutou, he whakaako ta tetahi, he reo ta
tetahi, he whakakitenga ta tetahi, he
whakamaoritanga ta tetahi. Kia mei-
nga nga mea katoa hei hanga mo te
whare. 27 Ki te korero tetahi i te reo
ke, kia tokorua, kei neke ake i te toko-
toru, kia takikotahi ia *ki te korero;* a
kia kotahi hei whakamaori. 28 A ki te
kahore he kai whakamaori, kaua ia e
korero i roto i te hahi; engari me korero
ki a ia ake ano, ki te Atua ano hoki.
29 Kia tokorua kia tokotoru nga poro-
piti hei korero, a ma etahi e hurihuri.
30 Ki te whakakitea mai ia *tetahi
mea* ki tetahi e noho noa ana, kia
mutu te korero a to mua. 31 E ahei
ano koutou katoa te poropiti takitahi,
kia ako ai te katoa, kia whakamarietia
ai te katoa. 32 E ngohengohe ana hoki
ki nga poropiti nga wairua o nga poropiti.
33 Ehara hoki ia i te Atua o te whaka-
raruraru, engari no te rangimarie; e
pera ana hoki i roto i nga hahi katoa o
te hunga tapu.

34 Kaua a koutou wāhine e korero i
roto i nga hahi: e kore hoki ratou e

tukua kia korero; engari me whakaro-
ngo marie, ko ta te ture hoki tena e mea
nei. 35 Ki te hiahia hoki ratou ki te
ako i tetahi mea, me ui ki o ratou tahu
i roto i te whare: he mea whakama hoki
kia korero nga wāhine i roto i te hahi.
36 I puta mai koia te kupu a te Atua
i a koutou? i tae atu ranei ki a koutou
anake?

37 Ki te mea tetahi he poropiti ia, he
tangata ranei i te Wairua, māna e wha-
kaae ki aku e tuhituhi atu nei ki a kou-
tou, he ture na te Ariki. 38 Otira ki
te kuare tetahi, kia kuare ano ia.

39 Na, e *aku* teina, matenuitia te
mahi poropiti, kaua hoki e riria te
korero i nga reo *ke*. 40 Kia ahua pai,
kia tika te meatanga o nga mea katoa.

UPOKO 15.

Kua ara a te Karaiti; 12 Ka ara ano tatou. 23 Ko ia nei te matamua. 35 Te tinana, ina ara. 51 Te hunga e rokohina oratia ki te ao.

NA, me whakaatu e ahau ki a koutou,
e *aku* teina, te rongo pai i kau-
whautia e ahau ki a koutou, ta koutou
hoki i whakaae na, ta koutou hoki e tu
na: 2 Te mea hoki e ora na koutou, ki
te u koutou ki te kupu i kauwhau ai
ahau ki a koutou, ki te mea ehara to
koutou i te whakapono noa. 3 I hoatu
na hoki e ahau ki a koutou i te tuatahi
te mea i riro mai i a au, ara, i mate a te
Karaiti mo o tatou hara, i pera me ta
nga karaipiture; 4 A i tanumia, i ara
ake ano i te toru o nga ra, i pera me ta
nga karaipiture. 5 Na, ka kitea e Kipa,
muri iho e te tekau ma rua: 6 Muri
iho, ka kitea e etahi hoa, he tokomaha
ake i nga rau e rima i te kitenga kotahi;
tenei ano kei te ora te nuinga o ratou,
ko etahi kua moe. 7 Muri iho, ka kitea
e Hemi; muri iho, e nga apotoro katoa.
8 A muri rawa iho, ka kitea e ahau
ano hoki, ano he tamaiti kokoti tau.
9 Ko te iti rawa hoki ahau o nga
apotoro, kahore e tau kia karangatia he
apotoro, moku i whakatoi i te hahi a
te Atua. 10 Heoi na te aroha noa o
te Atua tenei ahua oku: kihai ano
tona aroha noa ki a au i maumauria;
heoi nui atu taku mahi i ta ratou katoa:
ehara ia i te mea naku, engari na te
aroha noa o te Atua *i mahi* tahi me
ahau. 11 Na, ahakoa naku, ahakoa na
ratou, ko ta matou kauwhau tenei, ko
ta koutou ano tenei i whakapono ai.

12 Na, e kauwhautia nei a te Karaiti,
tona aranga ake i te hunga mate, a he
pehea te kupu a etahi o koutou, kahore
he aranga ake o te hunga mate? 13
Ki te kahore hoki he aranga o te hunga
mate, kihai ano a te Karaiti i ara. 14
A ki te kahore a te Karaiti i ara, mau-
mau noa ta matou kauwhau, maumau
noa to koutou whakapono. 15 A e
kitea ano matou he kai whakaatu teka
i ta te Atua; no te mea ka whakaaturia
nei e matou te Atua, tana whakaaranga
ake i a te Karaiti: kihai nei i whakaara-
hia e ia, ki te kahore te hunga mate e
ara. 16 Ki te kahore hoki te hunga
mate e whakaarahia, kihai ano a te
Karaiti i whakaarahia: 17 A ki te ka-
hore a te Karaiti i ara, he mea hanga
noa to koutou whakapono; kei roto
tonu koutou i o koutou hara. 18 Me
te hunga hoki kua moe atu i roto i a te
Karaiti, kua ngaro ratou. 19 Ki te
mea kei tenei ao anake he tumanako-
tanga ma tatou ki a te Karaiti, nui
atu te pouri mo tatou i o nga tāngata
katoa.

20 Ko tenei kua ara a te Karaiti
i te hunga mate, kua waiho hei mata-
mua mo te hunga kua moe. 21 Na te
tangata nei hoki te mate, waihoki na te
tangata te aranga o te hunga mate.
22 I roto hoki i a Arama ka mate katoa
nga tāngata, waihoki i roto i a te
Karaiti ka whakaorangia katoatia. 23
Otiia tenei tenei i tona ake turanga;
ko te Karaiti te matamua; muri iho
ko te hunga o te Karaiti a tona hae-
renga mai. 24 Ko reira te mutunga,
ina oti te rangatiratanga te hoatu e
ia ki te Atua, ara ki te Matua; ina
memeha i a ia nga kawanatanga ka-
toa, nga mana katoa, me te kaha. 25
Kua takoto hoki te tikanga kia kingi
ia, kia meinga katoatia ra ano e ia nga
hoa-riri ki raro i ona waewae. 26 Te
hoa-riri whakamutunga e whakakaho-
retia ko te mate. 27 Ka oti hoki nga
mea katoa te pēhi e ia ki raro i ona
waewae. Otira i te kianga nei, Ka oti
nga mea katoa te pēhi ki raro *i a ia;*
e marama ana tenei *kua waiho* i waho
te kai pēhi o nga mea katoa ki raro i
a ia. 28 A ka oti nga mea katoa te
pēhi e ia ki raro i a ia, ko reira ano
te Tama riro ai ki raro i te kai pēhi o
nga mea katoa ki raro i a ia, kia katoa
ai te Atua i roto i te katoa.

29 Penei ka aha te hunga e iriiria
ana hei whakakapi mo te hunga mate,
ki te kore rawa te hunga mate e ara?
he aha hoki ratou ka iriiria ai hei wha-
kakapi mo te hunga mate? 30 He
aha ano tatou ka tu wehi ai i nga wa

katoa? 31 Na, taku oati, ko taku
whakamanamana mo koutou i roto i
a Karaiti Ihu i to tatou Ariki, ina mo
te mate ahau i tenei ra i tenei ra.
32 Ha, whawhai ana ahau ki te ka-
rarehe i Epeha, pera ana me te ta-
ngata, he aha te pai ki ahau, ki
te kahore te hunga mate e ara? Kia
kai tatou kia inu, ko apopo hoki tatou
mate ai. 33 Kei whakapohehetia kou-
tou: ki te kino nga hoa, ka heke ki
te kino nga tikanga pai. 34 Oho ake
ki te tika, kaua hoki e hara; kahore
hoki o etahi matauranga ki te Atua:
i korero ai ahau kia whakama ai kou-
tou.

35 Otira tera tetahi e ki mai, E pe-
heatia te whakaarahanga o te hunga
mate? a he tinana aha to ratou ina
haere mai? 36 Kuare! tāu e whakato
na e kore e puta ki te ora, ki te kahore
e mate: 37 A tāu e whakato na, ehara
i te tinana e puta ake a mua tāu e wha-
kato na, engari he kakano kau no te
witi ranei, no tetahi atu mea ranei: 38
E hoatu ana hoki e te Atua ki taua
kakano he tinana, tana i pai ai, a ki
tenei kakano ki tenei kakano tona ake
tinana. 39 Ehara i te kikokiko kotahi
nga kikokiko katoa: engari rere ke to
te tangata kikokiko, rere ke to te kara-
rehe kikokiko, rere ke to te ika, rere
ke to te manu. 40 Etahi tinana no te
rangi, etahi tinana no te whenua: otiia
rere ke te kororia o nga mea o te rangi,
rere ke to nga mea o te whenua. 41
He kororia ke to te ra, he kororia ke
to te marama, he kororia ke to nga
whetu: poka ke hoki te kororia o te-
tahi whetu o tetahi whetu. 42 He pera
ano te aranga o te hunga mate. E
whakatokia pirautia ana; e whakaa-
rahia pirau koretia ana: 43 E whaka-
tokia honore koretia ana; e whakaarahia
kororiatia ana: e whakatokia ngoikoretia
ana; e whakaarahia kahatia ana: 44
E whakatokia ana he tinana maori; e
whakaarahia ana he tinana wairua. Te
mea maori he tinana ano, te mea
wairua he tinana ano. 45 He penei
hoki te mea i tuhituhia, Te tangata
tuatahi a Arama i meinga hei tangata
ora; te Arama whakamutunga hei wai-
rua whakaora. 46 He ahakoa ra ehara
te mea wairua i te tuatahi, engari te
mea maori; no muri ko te mea wairua.
47 Te tangata tuatahi no te whenua,
he mea oneone: te tangata tuarua ko
te Ariki, no te rangi. 48 Nga mea one-
one rite tonu ki te mea oneone: nga
mea o te rangi rite tonu ki te mea o
te rangi. 49 Na, kua mau nei ki a
tatou te ahua o to te oneone, waihoki
ka mau ano ki a tatou te ahua o to te
rangi.

50 E *aku* teina, ko taku korero tenei,
e kore e tau kia riro te rangatira-
tanga o te Atua i te kikokiko i te
toto; e kore ano te pirau-kore e riro i te
pirau. 51 Na, he mea ngaro tenei e
korerotia atu nei e ahau ki a koutou:
E kore tatou katoa e moe, engari e wha-
kaahuatia ketia tatou katoa; 52 E kore
e aha, kimo kau te kanohi, i te tetere
whakamutunga: e tangi hoki te tetere,
a e whakaarahia nga tupapaku, he mea
pirau-kore, na, ka whakaahuatia ketia
tatou. 53 Kua takoto hoki te tikanga
kia kakahuria te pirau-kore e tenei pirau,
kia kakahuria hoki te mate-kore e tenei
hanga matemate nei. 54 Heoi ka oti
tenei pirau te whakakakahu ki te pirau-
kore, me tenei hanga matemate nei te
whakakakahu ki te mate-kore, ko reira
rite ai te korero i tuhituhia, Horomia
ake te mate e te wikitoria. 55 E te
mate, keihea tou wero? E te reinga, kei
hea tou wikitoria? 56 Ko te hara ta
te mate wero; a na te ture i kaha ai te
hara. 57 Na, ki te Atua te whakawhe-
tai, nāna nei i homai te wikitoria ki a
tatou, he meatanga na to tatou Ariki
na Ihu Karaiti. 58 Heoi, e aku teina
aroha, kia u, kei taea te whakakorikori,
kia hira te mahi ki te Ariki i nga wa
katoa, e mātau ana hoki koutou, ehara
i te maumau ta koutou mauiuitanga i
roto i te Ariki.

UPOKO 16.

Mo nga teina rawakore i Hiruharama. 10 Timoti. 12 Aporo. 13 He ako. He mihi.

NA, te kohikohi mo te hunga tapu,
peratia me taku i whakarite ai
ki nga hahi o Karatia. 2 Hei te *ra*
tuatahi o te wiki, whakatakotoria, ro-
ngoatia ake e tenei e tenei o koutou ki
a ia, ano, *a te Atua* manaakitanga ki
a ia, kei waiho nga kohikohi mo te wa
e haere atu ai ahau. 3 A ka tae
ahau, maku e tono te hunga e whakapai-
ngia ana e a koutou pukapuka, hei mau
i to koutou aroha noa ki Hiruharama.
4 A ki te tika kia haere atu ano hoki
ahau, ko matou tahi e haere. 5 Na,
ka haere ahau ki a koutou, ina tika
ahau ra Makeronia: e tika ana hoki
ahau ra Makeronia. 6 A tera pea ahau
e noho roa ki a koutou, taka noa pea
te hotoke, kia ai koutou hei arahi i

ahau ki te wahi e haere atu ai ahau.
7 E kore hoki ahau e pai kia titiro haere
ahau i a koutou aianei; e mea ana hoki
ahau kia roaroa iho taku noho ki a
koutou, ki te tukua e te Ariki. 8 Ka
noho raia ahau ki Epeha taea noatia te
Petekoha. 9 He kuwaha rahi hoki, he
mea mahi nui, kua puare nei ki a au,
a he tokomaha nga kai tautohetohe.

10 Na, ki te haere atu a Timoti,
kia mahara kia kaua ia e whai ma-
taku i roto i a koutou: e mahi ana hoki
ia i te mahi a te Ariki, e penei ana
me ahau nei. 11 Kei whakahawea ano
tetahi ki a ia: engari arahina mai ia
i runga i te rangimarie, kia haere mai
ai ki ahau: e tatari ana hoki ahau
ki a ia ratou ko nga teina. 12 Na,
to tatou teina a Aporo, nui atu taku
tohe ki a ia kia haere atu ratou ko nga
teina ki a koutou: otiia kihai rawa
ia i pai kia haere i tenei wa; heoi e
haere ano ia i te wa e watea ai.

13 Kia mataara, e tu i runga i te
whakapono, whakatāne, kia kaha. 14
Kia meatia a koutou mea katoa i runga
i te aroha.

15 He tohe tenei naku ki a koutou,
e *aku* teina, (e mohio ana koutou ki
nga tāngata o te whare o Tepana, ko
te matamua ratou o Akaia, a kua tuku
ano i a ratou hei kai mahi mo te
hunga tapu,) 16 Kia ngohengohe ki
nga tāngata pera, ki te hunga katoa
ano e mahi tahi ana e uaua ana. 17
Hari tonu ahau ki te haerenga mai o
Tepana, ratou ko Porotunatu, ko Aka-
iku: na ratou hoki i rite ai nga mea
i kore i a koutou. 18 I ora hoki i a
ratou toku wairua, o koutou hoki: na,
kia mohio koutou ki te hunga pera.

19 Tenei nga hahi o Ahia te oha atu
nei ki a koutou. He maha nei nga
ohatanga atu a Akuira raua ko Piri-
hira ki a koutou i roto i te Ariki, a
te hahi ano i to raua whare. 20
Tenei nga teina katoa te oha atu nei
ki a koutou. Oha atu ki a koutou ano,
kei te kihi tapu.

21 Ko te ohatanga tenei a Paora he
mea na toku ringa ake. 22 Ki te kore
tetahi e aroha ki te Ariki ki a Ihu
Karaiti, kia waiho ia hei Anatema Ma-
ranata. 23 *Kia tau* te aroha noa o te
Ariki o Ihu Karaiti ki a koutou. 24
Hei a koutou katoa toku aroha i roto
i a Karaiti Ihu. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUARUA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O KORINITI.

UPOKO 1.

*Tana whakamarie. 12 Tikanga o tana kau-
whau. 15 Take i kore ai ia e hohoro atu ki
a ratou.*

NA Paora, i paingia e te Atua hei
apotoro ma Ihu Karaiti, na te
teina hoki na Timoti, ki te hahi a te
Atua i Koriniti, ratou ko te hunga tapu
katoa i Akaia katoa: 2 *Kia tau* ki a
koutou te aroha noa me te rangimarie,
he mea na te Atua na to tatou Matua,
na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.

3 Kia whakapaingia te Atua, te Matua
o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, te Matua
o nga mahi tohu, te Atua o te whaka-
marietanga katoa; 4 Ko ia nei te kai
whakamarie i a matou i o matou pawe-
ratanga katoatanga, e taea ai e matou te
whakamarie te hunga e pēhia ana e te
aha ranei e te aha ranei, ara, te whaka-
marie ki ta te Atua whakamarietanga i
a matou. 5 I te mea hoki ka hira tonu
nei nga mamae o te Karaiti i roto i a
matou, ka meinga ano hoki e te Karaiti
kia hira ake to matou whakamarietanga.
6 Na ki te tukinotia matou, he mea
ia e whakamarietia ai, e whakaora-
ngia ai koutou, koia tena e mahi na, i
a *koutou* ka whakaririka kau na ki aua
mamae nei ano e mamae nei matou:
ki te whakamarietia matou, he mea ano
ia e whakamarietia ai, e whakaorangia
ai koutou. 7 A e u ana ta matou wha-
kaaro ki a koutou, e mātau ana hoki, na,

kua uru na koutou ki nga mamae, *ka*
uru ano hoki ki te whakamarietanga.
8 Kahore hoki matou e pai kia ngaro i
a koutou, e *aku* teina, i pawera matou
ki Ahia, nui atu te pehi i a matou, kihai
hoki matou i kaha, a poroporoaki ana
matou ki te ora: 9 I roto ano i a matou
te kupu mo te mate, kia kore ai e u o
matou whakaaro ki a matou ano, engari
ki te Atua ki te kai whakaara i te hunga
mate: 10 Nāna nei matou i whakaora
i taua mate nui, a e whakaora nei ano:
e u ana ano o matou whakaaro ki a ia,
tera ano ia e whakaora; 11 I a koutou
ka mahi tahi na mo matou, ara ka inoi,
a ka tokomaha nei i riro mai ai tenei
arohatanga noatanga i a matou, kia toko-
maha ano hei whakawhetai mo *te mea-*
tanga ki a matou.

12 Ko ta matou hoki tenei e whaka-
manamana nei, ko te whakaaenga ake o
to matou hinengaro, kei runga i te tapa-
tahi, i te hianga kore o te Atua, ehara i
te mea kei runga i to te kikokiko mohio-
tanga, engari kei runga i to te Atua
aroha noa, to matou whakahaere i te ao,
ki a koutou rawa ano ia. 13 Ehara
hoki ta matou e tuhituhi nei ki a koutou
i te mea ke i ta koutou e korero na i te
pukapuka, e whakaae na; a e u ana ano
toku whakaaro, e whakaae ano koutou
taea noatia te mutunga; 14 Me koutou
na hoki i whakaae mai, ko tetahi wahi
ki a matou, ko matou ta koutou e wha-
kamanamana ai, pera hoki me koutou
ta matou, i te ra o te Ariki o Ihu.

15 Na, i toku whakaaro e u ana
ki tenei, i mea ahau kia haere ki a
koutou ki mua, kia tuaruatia ai te pai e
riro i a koutou; 16 Kia tika ano ma
kona ki Makeronia, kia hoki atu ano i
Makeronia ki a koutou, a kia arahina e
koutou ki Huria. 17 Na, i a au e wha-
kaaro ana i tenei, he ngakau māmā ranei
toku? he whakaaro ranei no te kikokiko
oku whakaaro, e mea ai ahau, Ae, ae,
kahore, kahore? 18 Otira pono tonu
ta te Atua, ehara ta matou kupu ki a
koutou i te ae, i te kahore. 19 Ko te
Tama hoki a te Atua ko Ihu Karaiti, i
kauwhautia nei e matou i roto i a koutou,
ara, e ahau e Hirawanu e Timoti, ehara
ia i te ae, i te kahore, engari he ae
i roto i a ia. 20 He ae hoki nga kupu
homai katoa a te Atua i roto i a ia, he
amine ano i roto i a ia, hei kororia mo
te Atua i runga i ta tatou nei mahi.
21 Na, te kai whakau i a matou, i a
koutou i roto i a te Karaiti, te kai wha-
kawahi i a tatou, ko te Atua; 22 Nāna
nei tatou i hiri, a homai ana e ia te wahi
tuatahi, ara, te Wairua ki roto ki o
tatou ngakau.

23 Na, he karanga tenei naku ki te
Atua hei kai titiro mo toku wairua, he
tohu naku i a koutou tē tae wawe ai
ahau ki Koriniti. 24 Ehara hoki i te
mea hei rangatira matou mo to koutou
whakapono, engari he hoa mahi matou
i te hari mo koutou: na te whakapono
hoki koutou i tu ai.

UPOKO 2.

Mo te tangata i he ra. 12 *Take i kore ai ia e noho ki Toroa.* 14 *Whakawhetai.*

KUA takoto hoki tenei i roto i a au,
kia kaua toku hokinga atu ki a
koutou e waiho i runga i te pouri. 2
Ki te whakapouri hoki ahau i a koutou,
ko wai hei whakaora i toku ngakau?
ko ia anake e whakapouritia nei e ahau.
3 A i tuhituhi ano ahau i taua mea nei
ano ki a koutou, kei whai pouri ahau
ina tae atu, i te hunga māna nei ahau e
whakahari; e u ana hoki toku whaka-
aro ki a koutou katoa, kei a koutou
katoa toku hari. 4 He nui te mamae
te pawera o te ngakau, he maha nga
roimata, i taku tuhituhinga ki a koutou;
ehara ia i te mea kia whakapouritia ai
koutou, engari kia mātau ai koutou ki
taku aroha e hira rawa nei ki a koutou.

5 Na, ki te mea kua whakapouri te-
tahi, kahore ia i whakapouri i a au, ko
tetahi wahi anake; kei taimaha rawa
taku ki a koutou katoa. 6 Heoi ano
mo taua tu tangata, ko tenei riringa
hara a te tokomaha. 7 Ko tenei, engari
me whakarere noa iho *tana* e koutou,
me whakamarie, kei horomia ia e te
pouri ka hira rawa nei. 8 Koia ahau
ka whakahau nei i a koutou, whakaukia
te aroha ki a ia. 9 Na konei ano
ahau i tuhituhi ai, kia mohio ai ahau
ki nga tohu o koutou, e ngohengohe ana
ranei i nga mea katoa. 10 Na, ki te
whakarere noa koutou i ta tetahi, ka
pena ano ahau: ki te whakarerea noatia
ano hoki ta tetahi e ahau, he whakaaro
ki a koutou i whakarerea noatia ai e
ahau, i te aroaro o te Karaiti; 11 Kei
tinihangatia hoki tatou e Hatana: ehara
hoki tatou i te kuare ki ana whakaaro.

12 Na, i taku taenga ki Toroa ki *te*
kauwhau i te rongo pai o te Karaiti, a
ka puare ki a au tetahi kuwaha he mea
na te Ariki, 13 Kihai toku wairua i
whai okiokinga, noku tē kite i taku
teina i a Taituha: heoi poroporoaki ana
ahau ki a ratou, a haere mai ana ki

Makeronia. 14 Na, me whakawhetai ki
te Atua, e mea tonu nei i a matou kia
whakamanamana i roto i a te Karaiti,
a e mea nei i a matou hei whakaatu i te
kakara o tona matauranga i nga wahi
katoa. 15 No te mea hoki he kakara
pai matou no te Karaiti ki te Atua, i
runga i te hunga e whakaorangia ana,
i runga ano i te hunga e whakanga-
romia ana: 16 Ki etahi he kakara
matou no te mate ki te mate; a ki etahi
he kakara no te ora ki te ora. A ko
wai e tau ki enei mea? 17 Kahore hoki
matou e rite ki te tokomaha e whakaranu
nei i te kupu a te Atua: engari e rite
ana ki ta te tinihanga-kore, e rite ana ki
ta te Atua, ta matou e korero nei i te
aroaro o te Atua i roto i a te Karaiti.

UPOKO 3.

Ko ratou nei ano hei pukapuka whakaatu mona. 6 Ta te Rongo pai nui ake i ta Mohi.

E TIMATA ana ano ranei matou te
whakapai i a matou? e mea ana
ranei matou, e pera ana me etahi atu,
ki nga pukapuka whakapai ki a koutou,
kia homai ranei *etahi pukapuka* wha-
kapai e koutou? 2 Ko koutou ta matou
pukapuka, he mea tuhituhi ki o matou
ngakau, e kitea ana e korerotia ana e
nga tāngata katoa: 3 Kua mārama
rawa na hoki koutou he pukapuka na te
Karaiti, he mea minita na matou, ehara
i te mea tuhituhi ki te mangumangu,
engari ki te Wairua o te Atua ora;
he teka ki nga papa kohatu, engari
ki runga ki nga papa kikokiko o te
ngakau. 4 Tenei tu whakaaro o matou,
u tonu ki ta te Atua, he mea na te
Karaiti: 5 He teka kei a matou ake
te tikanga mo te whakaaro ki tetahi aha,
me te mea no matou ake ano; engari na
te Atua matou i whai tikanga ai; 6
Nāna hoki matou i tau ai hei minita mo
te kawenata hou; he teka no te reta,
engari no te wairua: he whakamate hoki
ta te reta, he whakaora ia ta te wairua.
7 Na, i whai kororia nei te minitatanga
o te mate, he reta i whaoa nei ki nga
kohatu, a kihai i taea e nga tama a
Iharaira te titiro matatau atu ki te mata
o Mohi, i te kororia hoki o tona mata;
he kororia ano e whakakahoretia ana:
8 A e kore ianei e nui noa atu te kororia
o te minitatanga o te Wairua? 9 Na,
te minitatanga o te whakatau-he, he ko-
roria, waihoki hira rawa te kororia o te
minitatanga o te tika. 10 Kihai hoki te
mea i whakakororiatia i whai kororia i
tenei wahi, na te kororia hoki e nui
rawa nei. 11 I na runga mai nei hoki
i te kororia te mea e whakakahoretia
ana, waihoki ka nui noa te kororia o
te mea pumau.
12 Na, i a matou ka tumanako nei
ki tenei, nui atu to matou maia ki te
korero: 13 Kahore ano e pera me Mohi
i maka nei i te hipoki ki tona mata,
kei titiro matatau atu nga tama a Iha-
raira ki te tukunga iho o te mea ka wha-
kakahoretia nei: 14 Otira i whakapa-
keketia o ratou hinengaro: e mau tonu
ana hoki taua hipoki ra ano i te korero-
tanga o te kawenata tawhito, taea noatia
tenei ra, kahore ano i hurahia; i roto ia
i a te Karaiti ka whakakahoretia. 15
Heoi i te mea e korerotia ana a Mohi,
e takoto ana te hipoki ki to ratou
ngakau, taea noatia tenei ra. 16 Na, ka
tahuri ki te Ariki, ka tangohia te hipoki.
17 Na, te Ariki nei ko te Wairua: a, te
wahi *i noho ai* te Wairua o te Ariki, kei
reira te tikanga here-kore. 18 Na, tatou
katoa, kahore he hipoki mo te mata i a
tatou e titiro nei ki te kororia o te Ariki,
me te mea i roto i te whakaata, a e wha-
kaputaina ketia ana kia rite ki taua ahua
ano, he kororia hono iho ki te kororia,
i runga i ta te Wairua o te Ariki.

UPOKO 4.

Pau o tona ngakau ki tana mahi. 7 Ona raru raru ka puta ke hei kororia mo te Atua, 12 Hei pai ano mo ratou, 16 Mona.

NA konei, i te mea kei a matou nei
tenei mahi minita, a, ka tohungia
nei matou, kahore matou e ngakaukore.
2 Engari whakakahoretia ana e matou
nga mea huna o te whakama, kore ake
to matou haere i runga i te tinihanga,
kahore hoki he maminga ki te kupu a te
Atua; engari ka waiho i runga i te wha-
kapuakanga o te pono ta matou wha-
kaatu i to matou pai ki nga hinengaro
katoa o nga tāngata i te aroaro o te Atua.
3 Na, ki te mea he mea hipoki ta matou
rongo pai, he mea hipoki ki te hunga e
whakangaromia ana: 4 I roto nei i a
ratou te atua o tenei ao e whakamatapo
ana i nga whakaaro o te hunga whaka-
pono kore, kei whitingia ratou e te māra-
matanga o te rongo pai o to te Karaiti
kororia, ko ia nei te ahua o te Atua. 5
He teka hoki ko matou te kauwhautia
nei e matou, engari ko Karaiti Ihu hei
Ariki; a ko matou nei hei pononga ma
koutou, he whakaaro hoki ki a Ihu. 6
Ko te Atua hoki nāna nei i ki te māra-

matanga kia whiti i roto i te pouri, kua
whiti ki roto ki o matou ngakau, hei
homai i te māramatanga, ara i te matau-
ranga o te kororia o te Atua i te mata o
Ihu Karaiti.
7 Na, tenei taonga o matou kei roto
i te oko oneone, kia *kiia* ai te kaha e
hira tonu nei, no te Atua, ehara hoki i a
matou. 8 E tukinotia ana matou i nga
taha katoa, heoi kahore e pau te whaka-
aro; e raruraru ana, heoi kahore e taea
te raru. 9 E whakatoia ana matou,
heoi kahore i whakarerea; e turakina
ana ki raro, heoi kahore i whakangaro-
mia; 10 E mau tonu ana te matenga o
te Ariki o Ihu ki o matou tinana, i a
matou e haereere nei; kia mārama ai to
Ihu ora i roto i o matou tinana. 11 Ko
matou hoki e ora nei e tukua tonutia
ana ki te mate mo te whakaaro ki a Ihu,
kia mārama ai hoki to Ihu ora, i roto
i o matou kikokiko matemate. 12 Na,
ko te mate te mahi ana i roto i a ma-
tou, ko te oranga ia i roto i a koutou.
13 Na, kei a matou nei taua wairua ra
ano o te whakapono, tera hoki i tuhitu-
hia, I whakapono ahau, koia ahau i ko-
rero ai; whakapono ana ano matou, koia
hoki matou ka korero nei; 14 E mātau
ana hoki matou, tera te kai whakaara o
te Ariki o Ihu e whakaara ano hoki i a
matou, he mea na Ihu, e whakatu nga-
tahi ano *i a matou*, i a koutou. 15
Hei pai hoki ma koutou nga mea katoa,
kia hira rawa ai te kororia o te Atua, i
te aroha noa ka nui nei, i te tokomaha
ano hoki e whakawhetai ana.
16 Koia hoki tatou tē ngakaukore ai;
heoi ahakoa haere iho tatou ki te pirau,
ara, to waho tangata, e whakahoutia ana
ano to roto i tenei ra i tenei ra. 17 Ko
to tatou mamae hoki, he mea māmā, he
mea nonaianei kau nei, hei whakawhi-
whi i a tatou ki te kororia, tona nui
whakaharahara o te taimaha, he mea
mau tonu; 18 I a tatou kahore nei e
titiro ki nga mea e kitea ana, engari
ki nga mea kahore e kitea: he mea no-
naianei hoki nga mea e kitea ana; he
mea mau tonu ia nga mea kahore e kitea.

UPOKO 5.

Tona hiahia. 4 Tana i whai ai. 10 nga take i pena ai.

E MĀTAU ana hoki tatou, na, ki
te wahia to tatou whare wharau te
mea whenua nei, he whare ano to tatou
he mea hanga na te Atua, ehara i te
whare hanga e te ringa, he mea mau
tonu i nga rangi. 2 I tenei hoki he aue
ta tatou, e hiahia ana ki to tatou whare
o te rangi hei kakahu mo tatou: 3 Ki
te whai kakahu hoki tatou, e kore tatou
e rokohanga mai e *noho* tahanga ana. 4
Kei te aue hoki tatou te hunga i *tenei*
whare wharau i te taimaha: ehara i te
mea e hiahia ana kia unuhia *o tatou* nei,
engari kia kakahuria iho, kia horomia ai
te mea matemate e te ora. 5 Na te kai
hanga i a tatou mo taua mea nei ano ko
te Atua, nāna nei hoki i homai ki a ta-
tou te wahi tuatahi, ara, te Wairua. 6
Koia hoki tatou ka maia tonu ai, e mātau
ana hoki, i a tatou e noho nei i te tinana,
he mea motu ke mai i te Ariki ta tatou
noho: 7 Ta tatou haere nei hoki kei
runga i te whakapono, a kahore i runga i
te titiro; 8 E maia ana ano tatou, ā, ta
tatou e tino pai ai kia noho motu ke i te
tinana, kia noho ai ki te Ariki. 9 Koia
hoki tatou ka whai nei, ahakoa i konei e
noho ana, ahakoa e noho ke ana, kia ahua-
rekaina mai tatou e ia. 10 Kua takoto
hoki te tikanga, kia kitea katoatia tatou
ki mua i te nohoanga whakawa o te Kara-
iti; kia riro mai ai i tenei i tenei nga
meatanga a te tinana, kia rite hoki ki
tana i mahi ai, ahakoa pai ahakoa kino.
11 Na, ka mātau nei matou ki te
wehi o te Ariki, ka kukume matou i nga
tāngata; kua kitea ano ia matou e te
Atua; e u ana ano toku whakaaro kua
kitea ano matou e o koutou hinengaro.
12 Ehara hoki i te mea e whakapai ana
ano matou i a matou ki a koutou,
engari e hoatu ana i te take ki a koutou
e whakamanamana ai koutou ki a matou,
kia whai *kupu* ai koutou ki te hunga e
whakamanamana nei ki to te kanohi, a
kahore ki to te ngakau. 13 Ahakoa
porangi matou, *hei mea ia* mo te Atua: ki
te tika nga mahara, *hei mea ano* mo
koutou. 14 E akiakina ana hoki matou
e te aroha o te Karaiti; i a matou e wha-
kaaro ana i tenei, i te matenga o te ko-
tahi mo te katoa, he hunga mate ano te
katoa: 15 A i mate ai ia mo te katoa,
kia kaua ai te hunga e ora ana e ora mo
ratou ake a muri ake nei, engari mo te-
nei i mate nei mo ratou, a i ara ake ano.
16 Na, i te wa e takoto ake nei kahore o
matou matauranga ki tetahi, ara, ki tona
kikokiko, ae ra, ahakoa mātau matou ki
a te Karaiti, ara ki tona kikokiko, kahore
o matou matauranga *ki a ia* i nga wa e
takoto ake nei. 17 Na, ki te mea kei
roto i a te Karaiti tetahi, he mahinga hou
ia: kua pahemo nga mea tawhito; na,
kua hou nga mea katoa. 18 A te puta-
ke o nga mea katoa, ko te Atua, i hohou
nei i ta tatou rongo ki a ia i runga i a

Ihu Karaiti, a homai ana e ia ki a matou
te minitatanga o te houhanga rongo; 19
Ara, i roto te Atua i a te Karaiti e hohou
ana i ta te ao rongo ki a ia, kore ake e
whakairia ki a ratou o ratou hē; a kua
tukua mai ki a matou te kupu mo te
houhanga rongo.

20 Na, he karere matou na te Karaiti,
me te mea ano ko te Atua tenei kei roto
i a matou e karanga ana: ko matou hei
whakakapi mo te Karaiti ki te tohe atu,
kia houhia ta koutou rongo ki te Atua.
21 Tera hoki kihai nei i mātau ki te
hara, meinga ana ia hei hara mo tatou;
kia meinga ai tatou ko te tika o te Atua
i roto i a ia.

UPOKO 6.

He-kore o tana mahi. 4 Ona mate; 11 Ngakau nui ki a ratou. 14 Na, kaua e tata ki nga mahi whakapakoko.

NA, tenei matou, *ona* hoa mahi, te
whakahau nei *i a koutou*, kia kaua
e hua-kore te rironga o te aroha noa o te
Atua i a koutou. 2 (E mea ana hoki ia,

No te wa manakohanga atu i whakarongo ai ahau ki a koe,
A awhinatia ana koe e ahau i te ra o te whakaoranga:

nana, tenei te wa manakohanga mai;
nana, tenei te ra o te whakaoranga.) 3
E kore ano e hoatu e matou tetahi take
whakahe, ahakoa he aha he aha, kei
whakahengia te mahi minita: 4 Engari
i nga mea katoa e whakakite ana i a
matou he minita na te Atua, i runga
i te hua o te manawanui, i nga tukinotanga, i nga aitua, i nga rarunga, 5 I
nga whiunga, i nga whare herehere, i
nga ngangaretanga, i nga mauiuitanga,
i nga mataaratanga, i nga nohoanga pukutanga; 6 I runga i te kino kore, i
te matauranga, i te manawanui, i te
ngakau ngawari, i te Wairua Tapu, i
te aroha tinihanga-kore, 7 I runga i te
kupu o te pono, i te kaha o te Atua,
i nga mea whawhai o te tika ki
matau ki maui, 8 I runga i te kororia,
i te honore kore, i te kupu kino, i te
kupu pai; me te mea he hunga tinihanga, a he hunga pono ano; 9 Me te
mea kahore e mohiotia, a e mohiotia
nuitia ana; me te mea ka mate, heoi
tenei ano te ora nei; me te mea e pakia
ana, heoi kahore e whakamatea; 10 Me
te mea e pouri ana, heoi e hari tonu
ana; me te mea e rawakore ana, heoi
e mea ana i te tokomaha kia whai
taonga; me te mea kahore o matou
rawa, a kei a matou nei nga mea katoa.

11 Tuwhera tonu o matou mangai ki
a koutou, e nga Koriniti, kua nui to
matou ngakau. 12 Ehara i te mea no
matou te kuiti i a koutou, engari no o
koutou ngakau te kuiti. 13 Na, hei
utu e rite ana, (he kupu tenei naku ki
aku tamariki,) kia whakanuia ano hoki
koutou.

14 Kei iokatia kētia koutou ki te
hunga whakapono kore: nohea hoki te
whakahoatanga o te tika raua ko te
tutū? nohea hoki te huihuinga tahitanga o te mārama o te pouri? 15 Ko
ehea korero a te Karaiti i huihuia ki a
Periara? a na tehea wahi *i huānga ai*
te tangata whakapono ki te tangata
whakapono kore? 16 Kei hea he tatanga mo te whare o te Atua ki nga
whakapakoko? ko koutou hoki te whare
o te Atua ora; ko ta te Atua tena i mea
ai, Ka noho ahau i roto i a ratou, ka
haereere ahau i roto *i a ratou;* a ko
ahau hei Atua mo ratou, ko ratou hoki
hei iwi moku. 17 Mo konei

Puta mai i roto i a ratou, kia motu ke,
E ai ta te Ariki.
Kaua hoki e pa ki te mea poke;
A ka riro mai koutou i a au;
18 Ko ahau ano hoki hei Matua mo koutou,
A ko koutou hei tama hei tamahine ki a au,
E ai ta te Ariki Kaha rawa.

UPOKO 7.

Kia he-kore. 2 Kia tahuri ki tana. 3 Tona ngakau nui ki a ratou. 6 Koa ki ta Taituha mo te pai o ta ratou.

NA, i a tatou ka whiwhi nei ki enei
kupu whakaari, *e aku hoa* aroha,
kia horoi tatou i a tatou ano, *ara* i nga
mea poke katoa o te kikokiko o te wairua, me te whai ano ki te tino tapu
i runga i te wehi o te Atua.

2 Manako mai ki a matou; kahore a
matou whakahaere hē ki tetahi, kahore
matou i kukume i tetahi ki te kino,
kahore a matou whakapati i nga taonga
a tetahi. 3 Taku kupu nei ehara i te
whakatau-hē: kua mea atu na hoki
ahau, kei o matou ngakau koutou mo te
mate tahi, mo te ora tahi. 4 Nui atu
taku maia ki te korero ki a koutou, nui
atu taku whakamanamana mo koutou:
kī tonu ahau i te whakamarietanga,
hira ake taku koa i o matou matenga
katoa.

5 I to matou taenga mai hoki ki
Makeronia, kihai i whai okiokinga to

matou kikokiko, heoi mate ana matou i
nga *taha* katoa; i waho ko nga wha-
whai, i roto ko nga mataku. 6 Otira
na te Atua, na te kai whakamarie o te
hunga e whakaititia ana, nāna matou
i whakamarie, i a Taituha ka tae mai
nei; 7 He teka ano i tona taenga mai
anake, engari na te whakamarietanga
ano hoki i whakamarietia ai ia e koutou,
i tana korerotanga mai ki a matou i to
koutou hiahia nui, i to koutou tangiha-
nga, i to koutou ngakau nui ki a au; a
koa rawa ahau. 8 No te mea, ahakoa
i whakapouritia koutou e ahau ki te
pukapuka, kahore e puta ke toku wha-
kaaro; i puta ke ano ia toku whakaaro
i mua: ka kite nei hoki ahau kua pouri
koutou i taua pukapuka, ara, *pouri* poto-
poto nei. 9 E hari ana tenei ahau,
he teka no te mea i whakapouritia kou-
tou, engari no te mea i whakapouritia
koutou, a ripeneta iho: to koutou pouri
hoki no ta te Atua, a kahore noa iho
koutou i whai hē i a matou. 10 No
ta te Atua hoki te pouri, ka mahia he
ripeneta, e ora ai, e kore e ripenetatia:
ta te pouri ia o te ao e mahi ai, he mate.
11 Titiro hoki, taua mea nei ano, to
koutou pouri he mea Atua, tana
mahinga i roto i a koutou, te nui o te
takare, nga kupu whakatikatika, te
riri, te wehi, te hiahia, te ngakau
nui, te whakapakanga riri! I nga mea
katoa kua whakakite nui koutou kahore
o koutou hara i *tenei* mea. 12 Na,
ahakoa i tuhituhi ahau ki a koutou,
ehara i te mea mo te tangata nāna te
hē, mo te tangata ranei ki a ia nei te
hē, engari kia whakakitea ai ki a kou-
tou te nui o to matou matapopore ki a
koutou i te aroaro o te Atua. 13 Koia
matou i whai marietanga ai i to koutou
whakamarietanga: a hira noa ake to
matou koa i te koa hoki o Taituha, no
te mea i ora ake tona wairua i a koutou
katoa. 14 I a au hoki i whakamana-
mana nei ki a ia ki tetahi mea a koutou,
kahore ahau i meinga kia whakama;
engari na, i runga nei i te pono a matou
korero katoa ki a koutou, waihoki kua
whai pono ta matou whakamanamana i
te aroaro o Taituha. 15 Hira ake ano
hoki tona ngakau aroha ki a koutou, i
a ia e mahara ana ki te ngohengohe o
koutou katoa, ki te wehi, ki te wiri,
i manako ai koutou ki a ia. 16 Na,
ka hari nei ahau no te mea ka mārama
nei toku whakaaro ki a koutou i nga
mea katoa.

UPOKO 8.

Kohikohi mo nga rawakore i Hiruharama, 16 e mahia ana e Taituha-ma.

NA, he whakakite atu tenei na
matou ki a koutou, e *aku* teina,
i te aroha noa o te Atua kua homai
nei ki nga hahi o Makeronia; 2 Aha-
koa he nui te whakamatautauranga,
ara, nga matenga, hira rawa to ratou koa,
a i te mea e rawakore noa iho ana
ratou, hira rawa to ratou taonga, ara
te ohaoha. 3 Me whakaatu ano e
ahau, hihiko tonu ratou ki nga mea i
taea e *ratou, ki nga mea* ano kihai
i taea e *ratou;* 4 Nui atu ta ratou tohe
ki a matou, kia manako matou ki te
arohatanga noatanga, kia uru hoki ki te
mahi ki te hunga tapu. 5 Kihai hoki
ratou i pera me ta matou i whakaaro ai,
engari i te tuatahi tukua ana ratou e
ratou ano ki te Ariki, ki a matou ano
hoki i runga i ta te Atua i pai ai. 6 I
whakahau ai matou i a Taituha, nāna
hoki tena mahi aroha noa i timata, kia
whakaotia ano e ia ki roto ki a koutou.
7 Na, e hua na ki a koutou nga mea
katoa, te whakapono, te kupu, te ma-
tauranga, nui atu hoki te kakama,
me to koutou aroha ano ki a matou,
kia hua ano tenei mahi aroha noa a
koutou. 8 Ehara taku i te korero ā
ture, engari no te mea e kakama ana
era atu, hei whakamatautau ano i te
pono o to koutou aroha. 9 E mātau
ana hoki koutou ki te aroha noa o to
tatou Ariki o Ihu Karaiti; i a ia e whai
taonga ana, whakarawakoretia iho ana
ia, he whakaaro ki a koutou, kia whai
taonga ai koutou i tona rawakoretanga.
10 A ka hoatu nei ahau i *toku* whakaaro
mo tenei: he mea pai hoki tenei mo
koutou, kua timata noa ake hoki ta
koutou i tera tau, ehara i te mea ko te
mahi anake, ko te hiahia ano hoki. 11
Ko tenei hoki whakaotia te mahi; i
hihiko na hoki i mua te hiahia, waihoki
inaianei kia whai otinga i roto i nga
mea i a *koutou* na. 12 Na, ki te mea
kua takoto te ngakau hihiko, ka mana-
kohia; ko nga mea i te tangata *e wha-
kaaroa,* haunga nga mea kahore i a ia.
13 He teka ia ko etahi kia māmā, ko
koutou kia taimaha: 14 Engari kia
rite; ko nga mea o koutou i hira i tenei
wa *hei mea* ma ratou kua hapa nei, a
ko nga mea a ratou i hira *hei mea* ma
koutou ina hapa; kia rite ai: 15 Kia
pera me te mea i tuhituhia, Te tangata
i te mea nui kihai i nui ake tana; a, te

tangata i te mea nohinohi kihai i iti iho
tana.
16 Me whakawhetai atu ia ki te
Atua, nāna i homai ki roto ki te nga-
kau o Taituha taua kakamatanga ki ā
koutou mea. 17 I tahuri mai hoki
ia ki te whakahau; he kakama rawa
nona i hihiko ai ia ki te haere ki a kou-
tou. 18 Kua tonoa atu na ano e matou
hei hoa mona te teina, kei nga hahi
katoa nei te whakamoemiti ki a ia i roto
i te rongo pai; 19 Ehara hoki i te mea
ko tera anake, i whiriwhiria ano hoki
ia e nga hahi hei hoa haere mo matou,
ki te kawe i tenei arohatanga noatanga
e mahia nei e matou, hei whakakororia
mo te Ariki, *hei whakakite* ano i to
koutou hihikotanga: 20 E tupato ana
hoki matou i tenei, kei whaikupua
matou e tetahi mo enei mea maha e
mahia nei e matou: 21 E whakaaro
wawe ana hoki matou ki nga mea pai,
ki te aroaro o te Ariki, ki te aroaro
ano o nga tāngata. 22 Kua tonoa atu
ano e matou hei hoa mo raua to matou
teina, ka maha nei o matou kitenga i
tona uaua i nga mea maha, heoi nui atu
ano tona uaua inaianei, na te nui o te u
o *tona* whakaaro ki a koutou. 23 Ki
te mea tetahi ki a Taituha, ko taku hoa
ia, he hoa mahi ano i ta koutou mea:
ki *te meatia mai* o matou teina, he
apotoro ratou na nga hahi, he kororia
no te Karaiti. 24 Na, whakakitea ki a
ratou, ki te aroaro ano o nga hahi, te
tohu o to koutou aroha, o nga mea ano
hoki i whakamanamanangia ai koutou e
matou.

UPOKO 9.

Te mea i tonoa wawetia ai a Taituha ki a ratou.
6 *Te atawhai rawakore he mea whai hua;*
13 *hei kororia ano hoki mo te Atua.*

NA, te minitatanga ki te hunga tapu,
he mea noa ake taku tuhituhi ki
a koutou: 2 E mohio ana hoki ahau
ki to koutou ngakau hihiko, i whaka-
manamanangia ai koutou e ahau ki nga
Makeroni, ara ko ta Akaia kua rite noa
ake i tera tau ra ano; a he tokomaha i
oho i to koutou ngakaunuitanga. 3
Heoi kua tonoa nei e ahau nga teina,
kei whakakahoretia tenei wahi o taku
whakamanamananga ki ta koutou mahi;
kia rite ai ta koutou, kia pera ai me
taku i mea ai: 4 Kei haere etahi o
nga Makeroni hei hoa moku, a ka roko-
hanga atu kahore ano kia rite noa ta
koutou, na, ko te whakama mo matou,
(tē mea matou, mo koutou,) i tenei
whakamanamana e kaha nei. 5 Koia
ahau i mea ai ko te tikanga tenei kia
whakahaua nga teina, kia haere ko
ratou ki mua ki a koutou, kia rite wawe
ai i a ratou tenei manaakitanga a
koutou, i korerotia nei i mua, ko tenei
kia rite, kia tuā manaakitanga ai, kei
rite ki te mea e manawapatia ana.
6 Ko *taku* ia tenei, He torutoru a
tetahi i rui ai, he torutoru ano āna e
kokoti ai; a he maha nga mea i ruia e
tetahi, he maha ano āna e kokoti ai. 7
Kia rite ano ki ta tenei ki ta tenei i
whakaaro ai i roto i tona ngakau; kaua
e tuā pouri, kaua e tuā whakauaua: ko
ta te Atua hoki e aroha ai, he tangata e
hoatu ana i runga i te ngakau mārama.
8 E taea ana hoki e te Atua te mea kia
hira nga aroha noa katoa ki a koutou; a
ka ranea rawa na o koutou taonga i nga
mea katoa i nga wa katoa, kia hira ano
a koutou mahi pai katoa: 9 (Kia rite ai
ki te mea i tuhituhia,

Kua titaritaria; kua hoatu e ia ki te
hunga rawakore:
E pumau tonu ana tona tika ake
ake.

10 Na, ma te kai homai i te purapura
ki te kai whakato, i te taro ano hei kai,
e hoatu, e whakamaha ta koutou e wha-
kato ai, e whakanui ano nga hua o to
koutou tika;) 11 Me te hua rawa o
koutou taonga i nga mea katoa, ara, nga
mahi ohaoha katoa, e puta ai i a matou
he whakawhetai ki te Atua. 12 Na
tenei mahi hoki e minitatia nei i whi-
whi ai te hunga tapu ki nga mea i kore
i a ratou; na tenei ano i maha noa atu
ai nga whakawhetai ki te Atua; 13
I tenei mahi ka tirohia nei e ratou, a ka
whakakororia ratou i te Atua mo koutou
kua whakaae nei, kua ngohengohe ki te
rongo pai o te Karaiti, mo *to koutou*
ohaoha ki te tuwha mea mo ratou, mo
te katoa: 14 I a ratou ano e inoi ana
mo koutou, me te hiahia ano ratou ki a
koutou, he whakaaro hoki ki te aroha
noa o te Atua ka nui rawa nei ki a kou-
tou. 15 Me whakawhetai ki te Atua
mo tana mea homai noa e kore nei e
taea te korero.

UPOKO 10.

Ahakoa iti ia, he nui te mana i homai e te Atua.
12 *Kahore ia e pera me era atu;* 14 *engari*
e haere ana ki nga whenua hou kauwhau ai.

NA, naku ake na Paora tenei tohe ki
a koutou, whakaaroa te tikanga
māhaki, te ngakau ngawari o te Karaiti,
he mea iti nei hoki ahau i ahau i kona i

roto i a koutou, i tawhiti ia e maia ana
ki a koutou: 2 Na, ko taku tenei e
tohe nei, kia kaua au e maia ina tae atu;
kei māro, kei pera me taku e mea nei
kia maia ki etahi e mea nei ki a matou
no te kikokiko ta matou whakahaere. 3
No te mea ahakoa haereere matou i roto
i te kikokiko, ehara i te mea no te kiko-
kiko ta matou whawhai: 4 (Ehara hoki
nga mea whawhai o ta matou pakanga i
te mea no te kikokiko, heoi e kaha ana
i roto i te Atua hei whakahoro i nga pa
kaha:) 5 Horo ana i a matou nga wha-
kaaroaronga, me nga mea ikeike katoa
e whakakake ana ki te matauranga ki te
Atua, a riro pārau mai ana i a matou
nga whakaaro katoa, ka meinga kia
ngohengohe ki a te Karaiti; 6 Kua
rite noa ake ano i a matou te whaka-
pakanga riri mo nga mahi tutū katoa,
ina tino ngohengohe rawa koutou. 7
Ko te ahua o waho ta koutou e titiro
ai? Ki te u te whakaaro a tetahi no te
Karaiti ia, māna ake ano e mahara ki
tenei mea ano hoki, no te Karaiti ia,
me matou ano no te Karaiti. 8 Aha-
koa hira ake taku whakamanamana ki
nga tikanga i a matou kua homai nei
ki a matou e te Ariki hei hanga i te
whare, ehara i te mea hei wahi i a
koutou, e kore ahau e whakama: 9 Kei
kiia mai au e whakawehi ana i a koutou
ki nga pukapuka. 10 Ko *ana* puka-
puka hoki, e ai ki ta ratou, e nunui ana
e kaha ana; ko *tona* tinana ia i a ia i
konei e ngoikore ana, ko tana korero he
korekore noa iho. 11 Kia mahara taua
tu tangata ki tenei, na, te tikanga a
matou e ngaro mai nei, ara, o a matou
kupu pukapuka, ka pera tonu hoki te
mahi ina tae atu. 12 E kore hoki ma-
tou e maia ki te whakauru atu, ki
te whakariterite ranei i a matou ki
etahi e whakapai ana ki a ratou ano:
na, i a ratou e mehua nei i a ratou ki
a ratou ano, a e whakariterite nei i a ra-
tou ki a ratou ano, kahore o ratou matau-
ranga. 13 Ta matou whakamanamana
ia e kore e neke ake i te mehua, engari
ka rite ki te mehua o te rūri i wehea mai
ma matou e te Atua, he mehua e tae atu
ai ki a koutou. 14 Kahore hoki a
matou totoro pokanoa atu, *e kiia ai*
kahore he taenga atu ma matou ki a
koutou: kua tae noa atu hoki matou
ki a koutou *kauwhau ai* i te rongo pai
o te Karaiti: 15 E kore hoki matou e
neke ake i te mehua, e whakamana-
mana ki nga mahi a era atu; engari
e u ana ta matou whakaaro, ka tupu
to koutou whakapono, ka ai koutou hei
whakanui i a matou, e tino rite rawa
ai ki ta matou rūri; 16 Kia kauwhau-
tia te rongo pai ki nga *wahi* i ko atu
i a koutou, a, kia kaua e whakamana-
mana i runga i ta te tangata ke rūri ki
nga mea kua rite noa ake. 17 Ki te wha-
kamanamana ia tetahi, me whakamana-
mana ki te Ariki. 18 He teka hoki
ko te tangata e whakapai ana ki a ia
ano ko ia e tikangatia, engari ko ta te
Ariki e whakapai ai.

UPOKO 11.

Na ta ratou ia i whakanui ai i a ia ano. 13 Kahore ia e hoki iho i aua kai whakaako tinihanga; 23 Nui atu tana i ta ratou mo te Karaiti.

TAKU e hiahia nei kia ata hanga mai
koutou ki a au, kia iti nei, *i a au*
e wairangi nei: ae ra, kia ata hanga mai
ano ki a au. 2 Nui atu hoki toku
ngakau ki a koutou he ngakau no te
Atua: kua oti hoki koutou te taumau e
ahau ma te tāne kotahi, kia tapaea atu
hei wahina hē-kore ki a te Karaiti. 3 E
wehi ana ia ahau, kei pera me Iwi i
whakawaia e te tinihanga o te nakahi,
kei heke atu a koutou whakaaro ki te
hē, kei mahue te tapatahitanga o te
ngakau ki a te Karaiti. 4 Ki te tae
atu te tangata, me te kauwhau i tetahi
Ihu e rere ke ana i ta matou i kauwhau
ai, ki te whiwhi ranei koutou ki tetahi
wairua ke atu i ta koutou i whiwhi na,
ki tetahi rongo pai ranei e rere ke ana i
ta koutou i whakaae ai, e tika ano kia
ata hanga koutou *ki a ia*. 5 Ki a au
hoki kahore rawa ahau i hoki iho i nga
tino apotoro. 6 Na, ahakoa tangata
ware ahau ki te korero, kahore ia ki te
matauranga; heoi i nga mea katoa kua
tino kitea matou i roto i a koutou. 7 I
hara oti ahau i a au i whakaiti ra i a au
kia kake ai koutou, i kauwhau utukore
ra i te rongo pai o te Atua ki a koutou?
8 I pahuatia e ahau era atu hahi, i
tango utu ahau *i a ratou*, kia minita ai
ahau ki a koutou. 9 A i a au ano i kona
i a koutou, a i kore *tetahi mea* maku,
kahore ahau i taimaha ki tetahi: na nga
teina hoki i haere atu i Makeronia i
whakawhiwhi ahau ki nga mea i kore
i a au: i nga mea katoa hoki i pu-
puri ahau i a au kei taimaha iho ki a
koutou; ina, ka pupuri ano ahau. 10
Kei ahau te pono o te Karaiti, e kore
tenei whakamanamana aku e araia e
tetahi i nga wahi o Akaia. 11 Na te
aha? na te mea koia kahore oku aroha
ki a koutou? e mātau ana te Atua. 12

Na, taku e mea nei, e meinga ano e
ahau, kia motuhia atu ai e ahau te take
a te hunga e hiahia ana ki te take; kia
kitea ai ratou i runga i ta ratou e whaka-
manamana nei e rite tahi ana ano ki a
matou nei. 13 He apotoro teka hoki
nga pera, he kai mahi tinihanga, e wha-
kaahua ke ana i a ratou kia rite ki nga
apotoro a te Karaiti. 14 Ehara ano
hoki *tenei* i te mea whakamiharo; e
whakaahua ke ana hoki a Hatana i a ia
kia rite ki te anahera o te māramatanga.
15 A, ehara i te mea nui ki te whakaa-
hua ke ano āna minita i a ratou kia
rite ki nga minita o te tika; na, to ratou
whakamutunga e rite ki a ratou mahi.

16 Me ki atu ano e ahau, Kaua tetahi
e mea he wairangi ahau; a, ahakoa
pena, heoi tahuri mai ki a au, ki te wai-
rangi, kia whakamanamana ai ano ahau,
he mea iti nei. 17 Taku e korero nei,
ehara i te korero i runga i ta te Ariki,
engari me te mea i runga i te wairangi,
i tenei whakamanamana ka kaha nei.
18 Na, he tokomaha e whakamana-
mana nei i runga i to te kikokiko,
ka whakamanamana ano ahau. 19
Pai tonu hoki koutou, te hunga wha-
kaaro, te ata hanga ki te hunga wairangi.
20 Ka ata hanga hoki koutou ki te wha-
kataurekareka tetahi i a koutou, ki te
pau *a koutou* mea i tetahi, ki te tangohia
ta koutou e tetahi, ki te whakakake te-
tahi, ki te pahiatia to koutou mata e
tetahi. 21 Taku korero, he tuā wha-
kaiti, ara, ko matou he ngoikore. Na,
ki te maia tetahi ki tetahi mea (he
kupu wairangi nei taku), ka maia ano
ahau. 22 He Hiperu ratou? ahau
ano hoki. No Iharaira ratou? ahau
ano hoki. He whanau ratou no Apera-
hama? ahau ano hoki. 23 He minita
ratou na te Karaiti? (He korero pora-
ngi taku nei,) tera atu ano taku; hira
atu oku mauiuitanga, nui noa atu oku
whiunga, maha noa atu oku meatanga
ki roto ki nga whare herehere, maha
atu oku mate. 24 E rima nga wa i
whiua ai ahau e nga Hurai; i te wa
kotahi, kotahi pānga o te whiu i ma-
hue o te wha tekau. 25 E toru oku
whiunga ki te rakau, kotahi toku akinga
ki te kohatu, e toru oku tahuritanga i te
kaipuke, kotahi oku po, kotahi oku ra i
te rire; 26 Nga haereerenga, maha tonu;
nga oranga noatanga i nga awa, nga ora-
nga noatanga i nga kai pahua, nga oranga
noatanga i *oku* whanaunga, nga oranga
noatanga i nga tauiwi, nga oranga noa-
tanga i te pa, nga oranga noatanga i te
koraha, nga oranga noatanga i te moana,
nga oranga noatanga i nga teina teka;
27 Mauiui ana, ngenge ana, he maha
nga mataaratanga, nga matekaitanga, nga
matewaitanga, he maha nga wa i noho
puku ai, i matao ai, i kore ai he kakahu.
28 Hei tapiri mo nga mea o waho, ko te
mea e whakaeke nei i a au i tenei ra i
tenei ra, ko te manukanuka ki nga hahi
katoa. 29 Ko wai te ngoikore ana,
a kahore ahau e ngoikore? ko wai kua
tūtuki te waewae, a kahore ahau e pawe-
rawera? 30 Ki te mea ka takoto te
tikanga kia whakamanamana, me wha-
kamanamana ahau ki toku ngoikoretanga.
31 E mātau ana te Atua te Matua o to
tatou Ariki o Ihu Karaiti, ko ia nei te
whakapaingia ana ake tonu atu, kahore
aku teka. 32 I Ramahiku e tiakina ana
e ta kingi Areta kawana te pa o nga tā-
ngata o Ramahiku, he mea kia hopukina
ai ahau: 33 Heoi tukua iho ana ahau i
roto i te kete, ra te matapihi ra te taiepa
kohatu, a mawhiti atu ana i roto i ona
ringa.

UPOKO 12.

Paora i te rangi. 7 Te whakaiti mona. 9 Te kaha mona. 11 Na ratou ana korero mo ana mahi. 14 Ka tae ano ia ki a ratou. 5 Ko ratou tana i mate-nui ai.

EHARA hoki i te pai kia whaka-
manamana ahau. Na, me neke
atu ahau ki nga putanga, ki nga whaka-
kitenga mai a te Ariki. 2 E mātau
ana ahau ki tetahi tangata i roto i a te
Karaiti, ka tekau ma wha enei tau, (i
roto ranei i te tinana, kahore ahau e mā-
tau; i waho ranei o te tinana, kahore
ahau e mātau: ko te Atua te mātau
ana;) kahakina atu ana taua tangata
taea noatia te tuatoru o nga rangi. 3
Heoi mātau tonu ahau ki taua tangata,
(i roto i te tinana ranei, i waho ranei o
te tinana, kahore ahau e mātau: ko te
Atua te mātau ana;) 4 Kahakina ana
ia ki pararaiha, a rongo ana i nga mea e
kore e taea te korero, e kore ano e tika
kia korerotia e te tangata. 5 Ka wha-
kamanamana ahau ki taua tangata: otiia
e kore ahau e whakamanamana ki a au
ake, engari ki oku ngoikoretanga. 6
Na, ahakoa mea noa ahau kia whakama-
namana, kahore oku wairangi; he korero
pono hoki taku: heoi me whakamutu,
kei nui atu ta tetahi e whakaaro ai ki
a au i tana e kite nei i a au, i tana ranei
e rongo ai moku. 7 Na, kua homai ki
a au he koikoi i te kikokiko, kei kake
rawa ake ahau i te nui rawa o nga wha-
kakitenga mai, he anahera na Hatana

hei kuru i a au, kei kake rawa ahau. 8
E toru aku inoinga ki te Ariki mo tenei
kia neke atu i a au. 9 A ka mea ia
ki a au, E ranea ana taku atawhai hei
mea mau: mana tonu hoki toku kaha i
runga i te ngoikore. Na, engari te wha-
kamanamana ki oku ngoikoretanga pai
tonu ki a au, kia ai te kaha o te Karaiti
hei taupoki moku. 10 Mo reira ahua-
reka tonu atu ahau ki nga ngoikore-
tanga, ki nga whakatupukinotanga, ki
nga aitua, ki nga whakatoinga, ki nga
rarunga, mo te Karaiti; i a au hoki e
ngoikore ana, ko reira ahau kaha ai. 11
Kua wairangi nei ahau i a au e whaka-
manamana nei; he kaha no ta koutou ki
a au: i tika hoki kia whakapaingia ahau
e koutou: kahore hoki ahau i hoki iho i
nga tino apotoro i te aha i te aha; aha-
koa ra he kahore noa iho ahau nei. 12
Kua mahia na hoki i roto i a koutou
nga tohu o te apotoro, pau rawa ano hoki
te manawanui, i runga i nga tohu, i nga
mea whakamiharo, i nga merekara. 13
He aha koia te mea i iti iho ai koutou i
era atu hahi, ko tenei anake, ko toku
korenga e taimaha ki a koutou? wha-
karerea noatia iho tenei hē oku.

14 Na, ko te toru tenei o nga wa ka
takatu nei ahau ki te haere atu ki a
koutou; e kore ano koutou e pehia e
ahau *ki tetahi mea maku:* ehara hoki i
te mea ko ta koutou taku e rapu nei,
engari ko koutou: ehara hoki i te tika-
nga ko nga tamariki kia kohi taonga ma
nga mātua, engari ko nga mātua ma nga
tamariki. 15 Heoi pai tonu ahau ki te
whakapau i aku, kia whakapaua ano
hoki ahau i nga meatanga ki o kou-
tou wairua; otiia i toku aroha ka hira
rawa nei ki a koutou, e hoki iho ana te
aroha ki a au. 16 Ae ra, kihai ahau i
taimaha ki a koutou: heoi, *ki ta ratou,*
he tangata hangareka ahau, a hopukina
ana koutou e ahau, he mea tinihanga. 17
I meinga ranei e ahau tetahi o te hunga i
tonoa atu e ahau ki a koutou hei wha-
kapati i o koutou taonga maku? 18 I
whakahaua atu e ahau a Taituha, i tonoa
ano hoki tetahi teina hei hoa *mona.* I
whakapati ranei a Taituha i ā koutou
taonga māna? he teka ianei i runga i te
wairua kotahi ta maua haere? he teka
ianei ko aua tapuae ra ano?

19 Tenei ano tetahi, ki ta koutou, he
whakatikatika mo matou ta matou ki a
koutou? kei te aroaro o te Atua matou i
roto i a te Karaiti e korero ana: ko enei
mea katoa, e *oku hoa* aroha, hei pai mo
koutou, hei hanga mo te whare. 20 E
wehi ana hoki ahau, kei rokohanga atu
koutou e ahau, ina tae atu, kahore e rite
ki taku e pai nei, a kei kitea ahau e kou-
tou, kahore e rite ki ta koutou e pai ai:
kei *rokohanga atu* he whawhai, he hae,
he riri, he totohe, he ngautuara, he ko-
whetewhete, he whakaputa, he tutū: 21
Kei whakaititia ano pea ahau e toku
Atua i roto i a koutou, ina tae atu ano
ahau, a he tokomaha e tangihia e ahau o
te hunga i hara i mua, a kahore ano i
ripeneta mo te poke, mo te puremu, mo
te hiahia taikaha, i mahia nei e ratou.

UPOKO 13.

*E kore e tohungia e ia te hunga hara. 5 Kia
ata tirohia iho o ratou ngakau. 7 Kia hoki
ki te pai. 11 Mihi.*

KO te toru tenei o oku haerenga atu
ki a koutou. Ma te mangai o
nga kai whakaatu tokorua tokotoru ra-
nei ka u ai nga kupu katoa. 2 I korero
wawe ahau i mua, a ka korero wawe nei
ano, me te mea ko te rua tenei o oku wa
i kona; heoi i a au ano e ngaro mai nei,
ka tuhituhi atu nei ahau inaianei ki te
hunga i hara i mua, ki era katoa ano
hoki, na, ki te tae atu ano ahau, e kore
e tohungia e ahau: 3 E rapu tohu na
hoki koutou o te Karaiti e korero ana i
roto i a au; kahore nei ia e ngoikore ki a
koutou, engari e kaha ana i roto i a kou-
tou. 4 Ahakoa hoki i ripekatia ia i
te mea e ngoikore ana, kei te ora ano ia,
he mea na to te Atua kaha. He ngoi-
kore nei matou i roto i a ia, heoi
ka ora tahi ano me ia, he meatanga na
to te Atua kaha ki a koutou. 5 Wha-
kamatauria iho koutou, kei roto ranei
koutou i te whakapono; tirohia iho o
koutou tohu e koutou ano. Kahore oti
koutou e mātau ki a koutou, kei roto
i a koutou a Ihu Karaiti, ki te mea
ehara koutou i te mea akiri? 6 Otira
e u ana toku whakaaro, e mātau ano
koutou ehara matou i te mea akiri. 7
Na, ko taku inoi tenei ki te Atua, kia
kaua koutou e mea i tetahi kino; ehara
i te mea mo matou kia kitea e paingia
ana, engari mo koutou kia mahi i te
pai, a ko matou hei mea akiri. 8 E
kore hoki e taea e matou tetahi mea
e hē ai te pono, engari te mea e u
ai te pono. 9 E hari ana hoki matou
ina ngoikore matou, a ko koutou e kaha
ana: ko ta matou hoki tenei e inoi nei,
ko koutou kia tino tika. 10 Koia ahau
ka tuhituhi atu nei i enei mea, i a au e
ngaro mai nei, kei tae atu ahau ki kona,
a ka koi taku i runga i te mana kua

tukua mai nei e te Ariki ki a au hei hanga mo te whare, ehara i te mea hei wahi.

11 Heoi ra, e *aku* teina, kia koa, kia tino tika, kia marie te ngakau, kia kotahi te whakaaro, kia mau te rongo; a tera te Atua o te aroha, o te maunga rongo, e noho ki a koutou 12 Oha atu tetahi ki tetahi, hei te kihi tapu ano.

13 Tenei te hunga tapu katoa te oha atu nei ki a koutou.

14 *Kia tau* ki a koutou katoa te atawhai o te Ariki o Ihu Karaiti, me te aroha o te Atua, me te whiwhinga tahitanga ki te Wairua Tapu. Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O KARATIA.

UPOKO 1.

Moratou i takuri atu ki etahi kai whakaako ke. 8 Kango mo nga pera: 11 Na te Atua tana Rongo pai. 14 I mua i he tana mahi. 17 Inaianei kua rere ke.

NA Paora, na te apotoro, (kihai nei *i tonoa* e te tangata, kihai ano hoki *i meinga* e te tangata; engari e Ihu Karaiti, e te Atua Matua ano hoki, nāna nei ia i whakaara i te hunga mate;) 2 Na nga teina katoa hoki i a au nei, ki nga hahi o Karatia: 3 *Kia tau* ki a koutou te aroha noa me te rangimarie, he mea na te Atua Matua, na to tatou Ariki hoki na Ihu Karaiti, 4 I tuku nei i a ia ano mo o tatou hara, kia whakaorangia ai tatou e ia i tenei ao kino, i runga i ta te Atua i ta to tatou Matua i pai ai: 5 *Waiho atu* i a ia te kororia ake ake ake. Amine.

6 Miharo tonu ahau ki te hohoro o to koutou nekehanga atu i te kai karanga o koutou i runga i te aroha noa o te Karaiti; *na*, kei tetahi rongo pai ke na *koutou*: 7 Ehara nei ia i te mea ke atu; engari he hunga tena e whakararuraru ana i a koutou, e mea ana kia whakaputaia ketia te rongo pai o te Karaiti. 8 Na, ahakoa ko matou, ko tetahi anahera ranei o te rangi, ki te kauwhau i te rongo pai ki a koutou a ka puta ke i ta matou i kauwhau ai ki a koutou, kia kangā ia. 9 Kia rite ki ta matou i ki ai i mua, a ka kūa nei ano e ahau inaianei, ki te puta ke te kauwhau a tetahi ki a koutou i tera kua riro i a koutou, kia kangā ia. 10 He tangata ranei, ko te Atua ranei, taku e kukume nei? he tāngata ranei aku e whai nei kia whakamanawarekatia? me he mea kei runga nei au i te whakamanawareka tangata, ehara ahau i te pononga na te Karaiti.

11 Na, kia mohio mai koutou, e *aku* teina, te rongo pai i kauwhautia e ahau, ehara i te tangata. 12 He teka hoki na te tangata i riro mai ai i a au, nāna ranei i whakaako ki a au, engari na te whakakitenga mai a Ihu Karaiti. 13 Kua rongo na hoki koutou ki taku whakahaere i mua i runga i ta nga Hurai tikanga, nui atu taku whakatoi, taku whakangarongaro, i te hahi a te Atua: 14 A i ta nga Hurai tikanga i pahika noa atu ahau ki mua atu i te tokomaha o *oku* hoa o toku iwi, hira noa atu toku ngakau ki nga whakarerenga iho a oku mātua. 15 Otira i te mea ka pai te Atua, nāna nei ahau i momotu mai i roto tonu i te kopu o toku whaea, i karanga hoki, he meatanga na tona aroha noa, 16 Ki te whakakite i tana Tama i roto i a au, kia kauwhautia ai ia e ahau ki nga tauiwi; i reira tonu iho kihai ahau i korerorero ki te kikokiko ki te toto: 17 Kihai ano ahau i haere atu ki Hiruharama ki te hunga i apotorotia i mua i a au; heoi haere ana ahau ki Arapia, a hoki ana ki Ramahiku.

18 A muri iho i te takanga o nga tau e toru ka haere atu ahau ki Hiruharama kia kite i a Pita, a tekau ma rima nga ra i noho ai ahau ki a ia. 19 Kihai ano ahau i kite i tetahi atu o nga apotoro, ko Hemi anake ko te teina o te Ariki. 20 Na, nga mea e tuhituhia atu nei e

ahau ki o koutou, nana, kei te aroaro tenei o te Atua, kahore aku teka. 21 Muri iho ka haere ahau ki nga wahi o Hiria o Kirikia; 22 Kihai ano toku mata i mohiotia e nga hahi o Huria i roto i a te Karaiti: 23 I rongo kau ratou, Te kai whakatoi o matou i mua, e kauwhautia ana e ia inaianei te whakapono i whakangaromia e ia i mua. 24 A whakakororia ana ratou i te Atua *mo tana* ki a au.

UPOKO 2.

1 *Tona hokinga ki Hiruharama.* 3 *Taituha kihai i kotia.* 11 *whakaheanga ki ta Pita.* 15 *Kei te whakapono ki a Ihu he tika mo te Hurai mo te Kariki.* 20 *E kore nga tangata pera e mahi i te he.*

MURI iho, ka tekau ma wha nga tau, ka haere ano maua ko Panapa ki Hiruharama, me te kawe ano ahau i a Taituha hei hoa *moku*. 2 A na te whakakitenga mai ahau i haere ai, a whakapuakina ana e ahau ki a ratou te rongo pai e kauwhautia nei e ahau ki nga tauiwi; otiia i meatia pukutia ki te hunga whai ingoa, kei maumau kau taku oma onaianei, o mua ranei. 3 Na, kihai a Taituha taku hoa, he Kariki hoki ia, i meinga kia kotia: 4 Mo nga teina teka hoki i whakaurua pukutia mai, i haere puku mai nei ki te tirotiro i to matou herekoretanga i roto i a Karaiti Ihu, kia whakataurekareka ai ratou i a matou. 5 Kihai ano matou i whakangawari iho, i rongo ki a ratou, ahakoa kotahi haora; he mea kia mau ai te pono o te rongo pai ki a koutou. 6 Na, te hunga whai ingoa, (ahakoa he aha ranei ratou, hei aha maku? kahore a te Atua whakapai ki te kanohi tangata:) kihai hoki te hunga whai ingoa i whakaatu mea ki a au: 7 Engari to ratou kitenga kua tukua ki a au te rongo pai ki te kotinga kore, pera hoki me *tera* ki te kotinga *kua tukua* ki a Pita; 8 (Te kai mahi hoki i roto i a Pita hei apotoro ki te kotinga, mahi ana ano ia i roto i a au ki nga tauiwi:) 9 Heoi ka mātau a Hemi, a Kipa, a Hoani, i meinga nei hei pou, ki te aroha noa kua homai ki a au, ka homai e ratou nga ringa matau hei whakahoatanga ki a maua ko Panapa, mo maua kia *haere* ki nga tauiwi, ko ratou ia ki te kotinga: 10 Otiia me mahara maua ki te hunga rawakore; he mea ano tena i hihiko noa ai ahau.

11 A ka tae a Pita ki Anatioka, ka whakatika atu ahau ki a ia he kanohi he kanohi, no te mea kua tika kia whakahengia ia. 12 I mua hoki o te taenga mai o etahi i a Hemi, e kai tahi ana ia me nga tauiwi: na, to ratou taenga mai, neke atu ana ia, momotu ke ana i a ia; i mataku hoki ki te hunga o te kotinga. 13 A i uru ano era atu Hurai ki tana tinihanga; heoi riro pu a Panapa i to ratou tinihanga. 14 Heoi toku kitenga kihai ratou i haere tika i runga i te pono o te rongo pai, ka mea ahau ki a Pita i te aroaro o te katoa, Ki te mea ko koe, he Hurai, ka whakatauiwi, a kahore e whakahurai, he aha koe ka mea ai i nga tauiwi kia whakahurai? 15 Tatou, nga Hurai tupu nei, ehara nei i te hunga hara no nga tauiwi, 16 A kua mohio nei ehara nga mahi a te ture i te mea e tika ai te tangata, engari na te whakapono ki a Ihu Karaiti, na, kua whakapono nei tatou ki a Ihu Karaiti, kia ai te whakapono ki a te Karaiti hei tika mo tatou, he teka ia nga mahi a te ture: no te mea hoki kahore rawa he kikokiko e tika i nga mahi o te ture. 17 Na, i a tatou e whai nei kia whakatikaia i roto i a te Karaiti, ki te mau ko tatou nei he hunga hara, ko ta te Karaiti ranei e minita ai he hara? Kahore rapea. 18 Ki te mea hoki ka hangā ano e ahau nga mea i wahia e ahau, e whakakite ana ahau i a au, ano he tangata hara. 19 Na te ture hoki ahau i tupapaku ai ki te ture, kia ora ai ahau ki te Atua. 20 Kua ripekatia tahitia ahau me te Karaiti: a e ora nei, ehara i te mea ko ahau, engari ko te Karaiti e ora ana i roto i a au: a ka ora nei au i roto i te kikokiko, he oranga na te whakapono ki te Tama a te Atua, i aroha nei ki a au, i tuku nei i a ia moku. 21 Kahore aku whakakahore i te aroha noa o te Atua: me he mea hoki i na runga mai te tika i te ture, maumau mate noa a te Karaiti.

UPOKO 3.

Kahore ke tika i nga mahi a te ture. 6 *Kei te whakapono o Aperahama te manaakitanga,* 19 *Kahore i te ture.*

E NGA Karatia whakaaro-kore, na wai koutou i whaiwhaia i kore ai e rongo ki te pono, i whakakitea nuitia na a Ihu Karaiti i roto i a koutou ki o koutou kanohi, he mea ripeka? 2 Ko tenei anake taku e mea nei kia whakaakona mai e koutou, No nga mahi ranei o te ture te rironga mai o te Wai-

rua i a koutou, na te mea ranei ka rongo ki te whakapono? 3 *Ha*, kia pena koutou te whakaarokore? i runga i te Wairua ta koutou timatanga, a me whakaoti ranei e koutou i runga i te kikokiko? 4 He hua kore noa iho ranei o koutou matenga maha? ki te mea ra he mea hua kore. 5 Na, te kai whakawhiwhi i a koutou ki te Wairua, e mahi nei hoki i nga merekara i roto i a koutou, no nga mahi ranei o te ture *tana*, no te rongo ranei ki te whakapono? 6 Ka rite hoki ki a Aperahama i whakapono ki te Atua, a whakairia ana ki a ia hei tika. 7 Na, kia mātau koutou, te hunga o te whakapono, he tamariki enei na Aperahama. 8 A, te kitenga o te karaipiture i mua, he whakapono ta te Atua hei whakatika mo nga tauiwi, ka kauwhautia wawetia te rongo pai ki a Aperahama, Māu ka manaakitia ai nga tauiwi katoa. 9 Ina, te hunga o te whakapono, e manaakitia ngatahitia ana me Aperahama i whakapono ra. 10 Te hunga katoa hoki o nga mahi o te ture, kei raro ratou i te kanga: kua oti hoki te tuhituhi, Ka kangā nga tāngata katoa kahore e mau ki nga mea katoa kua oti te tuhituhi ki te pukapuka o te ture, hei mahi *ma ratou.* 11 He hanga mārama ano tenei, e kore e tika i te ture tetahi tangata ki te aroaro o te Atua: Ma te whakapono hoki e ora ai te tangata tika. 12 He teka hoki no te whakapono te ture: engari, Ki te mahia aua mea e te tangata, ma aua mea ia e ora ai. 13 Kua hokona tatou e te Karaiti i roto i te kanga a te ture, i a ia nei i meinga hei kanga mo tatou: kua oti hoki te tuhituhi, He mea kanga nga tāngata katoa e whakairia ki runga ki te rakau: 14 Kia tae ai i runga i a Karaiti Ihu ki nga tauiwi te manaakitanga o Aperahama; kia riro mai ai i a tatou te kupu homai o te Wairua, he mea na te whakapono.

15 E *aku* teina, he kupu tangata taku nei; Ahakoa he kawenata na te tangata, ki te mea ka oti te whakau, kahore he tangata hei turaki, hei tapiri mai ranei. 16 Na, i korerotia nga kupu whakaari ki a Aperahama ki tona whanau ano hoki. Kihai ia i mea, Ki nga whanau, he tokomaha; engari me te mea he kotahi, Ki tou whanau hoki, ko te Karaiti hoki ia. 17 Na, ko taku kupu tenei, I whakaukia te kawenata i mua e te Atua he whakaaro ki a te Karaiti, a ka wha rau ka toru tekau tau i muri mai ko te ture; na e kore tenei e tau hei turaki *i te kawenata*, hei whakakahore i te kupu whakaari. 18 Me he mea hoki na te ture *i riro mai ai* te kāinga, ehara i te mea na te kupu whakaari; otira i na runga mai i te kupu whakaari ta te Atua homaitanga ki a Aperahama. 19 Hei aha ra te ture? I tapiritia mai mo nga pokanga ketanga, kia tae mai ra ano te whanau mona nei te kupu whakaari; he mahinga na nga anahera, i roto i te ringa o te takawaenga. 20 Na, he teka mo te kotahi te takawaenga; kotahi ia te Atua. 21 He turaki ranei ta te ture i ā te Atua kupu whakaari? Kahore rapea: me i homai hoki he ture e kaha ana ki te whakaora, ina kua puta ake te tika i te ture. 22 Heoi kua kopania nga mea katoa e te karaipiture ki raro o te hara, kia homai ai ki te hunga e whakapono ana, te mea i whakaaria mai i runga i te whakapono ki a Ihu Karaiti.

23 Na, i mua o te taenga mai o te whakapono, e puritia ana tatou i raro i te ture, he mea kopani atu, kia taea ra ano te whakapono e whakapuakina nei i muri. 24 Na, kua meinga nei te ture hei kai whakaako mo tatou, *hei arahi* ki a te Karaiti, kia tika ai tatou i te whakapono. 25 A ka tae mai nei te whakapono, mutu ake to tatou meatanga mai e te kai whakaako. 26 He tamariki katoa hoki koutou na te Atua, he mea na te whakapono ki a Karaiti Ihu. 27 Te hunga katoa hoki o koutou kua iriiria ki roto ki a te Karaiti, kua kakahuria e koutou a te Karaiti. 28 Kahore he Hurai, kahore he Kariki, kahore he pononga, kahore he rangatira, kahore he tāne, wahine ranei: kotahi tonu hoki koutou katoa i roto i a Karaiti Ihu. 29 A ki te mea na te Karaiti koutou, he whanau na Aperahama, mo koutou hoki te kainga i runga i te kupu whakaari.

UPOKO 4.

He tamariki tatou i mua e tiakina ana e te ture. 5 Inaianei he tamariki na te Atua i roto i a te Karaiti. 14 I mua e mate nui ana ratou ki a ia ki a Paora. 22 He tamariki rangatira tatou.

NA, ko taku kupu tenei, I te mea he tamariki nei ano te tangata mona te kāinga, kahore ia e rere ke i te pononga, ahakoa ko te rangatira ia o nga mea katoa; 2 Engari e meatia ana e nga kai tohutohu e nga kai titiro, kia taea ra ano te wa i whakaritea e te pāpā. 3 Waihoki ko tatou, i te mea he tamariki, he pononga tatou na nga mea timatanga o te ao: 4 Na ka tutuki

te taima, ka tonoa mai e te Atua tana
Tama, he whanau na te wahine, hei
mahi i ta te ture, 5 Hei hoko i te hunga
i raro i te ture, kia whiwhi ai tatou ki
te whakatamarikitanga. 6 A no te
mea he tamariki koutou, kua tonoa mai
e te Atua te Wairua o tana Tama ki
roto ki o koutou ngakau, e karanga ana,
E Apa, e Pa. 7 Na, mutu ake tou
ponongatanga, engari he tama koe; a
ki te mea he tama, na mou nga mea a
te Atua i roto i a te Karaiti.

8 Heoi i reira i te mea kihai koutou i
mātau ki te Atua, he pononga koutou
na nga mea ehara nei i te atua tupu. 9
Inaianei ia i te mea ka mātau ki te
Atua, engari ano ka matauria e te Atua,
he aha koutou ka tahuri na ano ki aua
mea ngoikore, rawakore, ki nga mea
timatanga, e hokia na e to koutou hia-
hia kia waiho koutou hei pononga ma
aua mea? 10 E mau ana koutou ki
nga ra, ki nga marama, ki nga wa, ki
nga tau. 11 E manawapa ana ahau ki
a koutou, kei kore he hua mo taku i
mahi ai i roto i a koutou.

12 E *aku* teina, ko taku tohe tenei
ki a koutou, kia rite ki a au; e rite
ana hoki ahau ki a koutou: kahore a
koutou mahi hē ki a au. 13 E mātau
ana koutou he mea na te ngoikore o
toku kikokiko taku kauwhau i te rongo
pai ki a koutou i mua. 14 Heoi kihai
koutou i whakahawea, i whakakino ki
toku whakamatautauranga i toku kiko-
kiko: na, tahuri mai ana koutou ki a
au, ano he anahera na te Atua, me te
mea ano ko Ihu Karaiti. 15 He haringa
pehea ra tera o koutou? He kai whaka-
atu hoki ahau mo ta koutou, me i taea
kua hikarohia e koutou o koutou kanohi,
a kua homai ki a au. 16 Koia, kua
hoariritia ranei ahau ki a koutou, moku
i korero i te pono ki a koutou? 17
To ratou matenui ki a koutou, ehara i
te pai: engari e mea ana ratou kia
tutakina mai koutou, kia matenui ai
koutou ki a ratou. 18 He mea pai ia
kia matenuitia i runga i te pai i nga wa
katoa, kauaka ano hoki i toku nohoanga
anake ki a koutou. 19 E aku tamariki,
ka rua nei oku mamaetanga mo koutou,
ano he wahine e whanau ana, kia whai
ahua ra ano a te Karaiti i roto i a
koutou. 20 He hiahia toku kia tae atu
ki a koutou aianei, kia puta ke ano toku
reo; no te mea e ruarua ana ahau ki a
koutou.

21 Ki mai ki a au, e te hunga e
hiahia ana kia noho i raro i te ture,
kahore ianei koutou e rongo ki ta te
ture? 22 Kua oti hoki te tuhituhi,
tokorua nga tamariki a Aperahama,
kotahi na te pononga, kotahi na te
wahine rangatira. 23 Ta te pononga,
no te kikokiko tona whanautanga; a, ta
te wahine rangatira he mea korero mai
i mua. 24 Na, he mea whakarite aua
mea: ko nga kawenata e rua hoki enei;
kotahi no maunga Hinai, whanau ake
āna hei taurekareka, ko Hakara tenei.
25 Ko tenei Hakara hoki ko maunga
Hinai i Arapia, a e rite ana ki Hiruha-
rama onaianei, he pononga nei hoki ia
ratou ko ana tamariki. 26 Tena ko
Hiruharama i runga he mea here-kore,
ko te whaea ia o tatou katoa. 27 Kua
oti hoki te tuhituhi,

Kia hari, e te pākoko kahore nei e
whanau;
Hamama, karanga, e te mea kahore
nei kia whakamamae;
He tini hoki nga tamariki a te mea
mahue i ā te mea whai tāne.

28 Na, tatou nei, e *aku* teina, e rite
ana ki a Ihaka, he tamariki na te kupu
whakaari. 29 A, e rite ana ano ki to
mua, tera no te kikokiko nei tona wha-
nautanga, whakatoia ana e ia te *tama*
no te Wairua nei tona; e pera ana ano
inaianei. 30 Heoi e pehea ana ta te
karaipiture? Peia atu te wahine po-
nonga raua ko tana tama: e kore hoki
te tama a te wahine pononga raua ko te
tama a te wahine rangatira e whiwhi
tahi ki te taonga. 31 Na, ehara tatou,
e *aku* teina, i te tamariki na te wahine
pononga, engari na te wahine rangatira.

UPOKO 5.

Kia u. Kei kotia. 13 Te upoko nui. 19 Nga mahi a te ngakau maori; 22 a te Wairua.

E TU ra koutou i runga i te tikanga
here-kore, i ta te Karaiti i wewete
nei i a tatou; kei mau hoki ki roto ki
te ioka pononga.

2 Na, tenei ahau a Paora te mea
nei ki a koutou, Ki te kotia koutou, e
kore koutou e whai pai i a te Karaiti.
3 He whakaatu tuarua tenei naku ki
nga tāngata katoa e kotia ana, kua mau
ratou i te ture kia mahia katoatia. 4
Kua mawheto atu koutou i a te Karaiti,
e te hunga e whakatikaia ana e te ture,
kua taka iho koutou i runga i te aroha
noa. 5 Ko tatou hoki, na te Wairua ta
tatou tatari ki te tika e tumanakohia
atu nei, e ahu mai nei i te whakapono:
6 I roto hoki i a Karaiti Ihu kahore
o te kotinga wahi, kahore ano o te

kotinga kore; engari ko te whakapono
e mahi ana i runga i te aroha. 7 I pai
ta koutou oma; na wai koutou i whaka-
ware, i kore ai koutou e rongo ki te
pono? 8 Ehara *tenei* whakaaro i te
mea na te kai karanga i a koutou. 9
He iti te rewena, rewenatia ake te pura-
nga katoa. 10 E u ana oku whakaaro
ki a koutou i roto i te Ariki, e kore e
rere ke o koutou whakaaro: na, te kai
whakararu i a koutou, ahakoa ko wai
ranei, māna ano tona whakawakanga
e pikau. 11 Me au ano, e *aku* teina,
ki te mea he kauwhau tonu nei taku i
te kotinga, he aha ahau ka whakatoia
tonutia ai? penei kua kore to te ripeka
tūtukitanga waewae. 12 Pai kau ki a
au me i motuhia atu te hunga e whaka-
raru na i a koutou.

13 Kua karangatia nei hoki koutou,
e *aku* teina, ki te tikanga here-kore;
kaua ia *ta koutou* tikanga here-kore *e*
waiho hei whakaoho i te kikokiko,
engari me mahi koutou tetahi ki tetahi
i runga i te aroha. 14 E takoto topu
ana hoki te ture katoa i roto i te kupu
kotahi, ara, Kia aroha koe ki tou hoa
tata, ano ko koe. 15 Ki te ngau ia
koutou, ki te kai tetahi i tetahi, kia
tupato kei pareho tetahi i tetahi.

16 Na, ko taku kupu tenei, Haere i
roto i te Wairua, a e kore e whakaritea
e koutou te hiahia o te kikokiko. 17
E hiahia ana hoki te kikokiko tika ke
i te Wairua, me te Wairua tika ke
i te kikokiko: a e whawhai ana enei
tetahi ki tetahi: tē taea nga mea i
hiahia ai koutou. 18 Na, ki te arahina
koutou e te Wairua, kahore koutou i
raro i te ture. 19 A e kitea ana nga
mahi a te kikokiko, ara, te puremu, te
moe tahae, te poke, te hiahia taikaha,
20 Te karakia whakapakoko, te makutu,
te mauahara, te whawhai, te tauwhāi-
nga, te riri, te totohe, te wehewehenga,
te titorehanga, 21 Te hae, te kohuru, te
haurangi, te kakai, me nga mea e rite
ana ki enei: me korero wawe e ahau
enei mea ki a koutou, me pera me taku
i korero ai i mua, te hunga e mahi
ana i nga mea penei, e kore e whiwhi
ki te rangatiratanga o te Atua. 22 Ko
nga hua ia o te Wairua, he aroha, he
hari, he rangimarie, he manawanui, he
ngawari, he ngakau pai, he whakapono,
23 He ngakau māhaki, he ngakau kua
taea te pēhi: kahore he ture e riria ai
enei mea. 24 Te hunga ia o te Karaiti,
kua ripekatia e ratou te kikokiko, me
ona hihiritanga, me *ona* hiahia.

25 Ki te mea e ora ana tatou i roto i
te Wairua, kia haere ano tatou i roto
i te Wairua. 26 Kei whaia e tatou te
kororia hua kore, te whakapataritari
tetahi ki tetahi, te hae tetahi ki tetahi.

UPOKO 6.

Te teina kua he; 2 Kia ata hanga ki a ia. 6 Kia ohaoha. 9 Kaha ki te pai. 12 Ta aua kai whakaako he. 14 Tana i whakanui ai ko te Karaiti i ripekatia.

E *AKU* teina, ki te haukotia te ta-
ngata e tetahi hē, ma koutou ma
te hunga i te Wairua, e whakaara ake
taua tangata pera, kia māhaki hoki te
wairua; me te titiro iho ano ki a koe,
kei whakamatautauria ano koe. 2 Pi-
kaua e tetahi nga whakataimaha o te-
tahi, hei whakarite i ta te Karaiti ture.
3 Ki te ki hoki tetahi ki a ia ano he
mea nui ia, i te mea he kore noa iho ia,
e nuka ana ia ki a ia ano. 4 Engari
kia whakamatauria tana mahi ake e
tetahi e tetahi, katahi ka ai he whaka-
manamananga mana ki tana anakē, e
kore ano e ahu ki ta tetahi. 5 Ko tana
ake pikaunga hoki hei kawenga ma
tetahi ma tetahi.

6 Te tangata e whakaakona ana ki
te kupu, me whakawhiwhi e ia *tona*
kai whakaako ki nga mea pai katoa. 7
Kei whakapohehetia koutou; kahore te
Atua e tinihangatia: ko ta te tangata
hoki e rui ai, ko tenei tana e kokoti ai.
8 Na, te tangata e rui ana, he whakaaro
ki tona kikokiko, tana o te kikokiko e
kokoti ai he pirau; te tangata e rui ana,
he whakaaro ki te Wairua, tana o te
Wairua e kokoti ai he oranga tonutanga.
9 I a tatou e mea ana i te pai, kaua
tatou e ngakaukore: i te wa hoki e rite
ai ka kokoti tatou, ki te kahore tatou e
ngoikore. 10 Na, i te mea e whai taki-
wa ana tatou, kia mahi tatou i te pai ki
nga tāngata katoa, tera noa ake ia ki te
hunga o te whare o te whakapono.

11 Titiro ki te nui o nga reta e tuhi-
tuhi nei toku ringa ake ki a koutou. 12
Te hunga e hiahia ana ko te ahua o
te kikokiko kia pai, ko ratou hei mea i
a koutou kia kotia; he mea kau kei
whakatoia ratou mo te ripeka o te
Karaiti. 13 Kahore hoki taua hunga
na ano i kotia e mau ki te ture; engari
e hiahia ana kia kotia koutou, kia wha-
kamanamana ai ratou ki to koutou kiko-
kiko. 14 Ki a au ia kaua rawa he
whakamanamana, ko te ripeka anake o
to tatou Ariki o Ihu Karaiti, i ripekatia
ai te ao ki a au, me ahau hoki ki te ao.
15 I roto hoki i a Karaiti Ihu kahore he

aha o te kotinga, kahore hoki o te
kotinga kore, engari ko te mea hanga
hou. 16 Na, te hunga e haere ana i
runga i tenei ruri, *kia tau* te rangimarie
me te mahi tohu ki a ratou, ki te Ihara-
ira hoki a te Atua.

17 A muri ake nei kaua tetahi e
whakararuraru i a au: e mau ana hoki
ki toku tinana nga tohu a te Ariki a Ihu.

18 E *aku* teina, *kia tau* te aroha noa
a to tatou Ariki a Ihu Karaiti ki o
koutou wairua. Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O EPEHA.

UPOKO 1.

Mihi. Whakawhetai. 4 *To tatou whiriwhiringa i roto i a Ihu,* 11 *Nana ake.* 16 *Inoi mo ratou.*

NA Paora, i paingia e te Atua hei
apotoro ma Ihu Karaiti, ki te
hunga tapu e noho ana i Epeha, ara, ki
te hunga whakapono i roto i a Karaiti
Ihu: 2 *Kia tau* ki a koutou te aroha
noa, me te rangimarie, he mea na te
Atua na to tatou Matua, na te Ariki
hoki na Ihu Karaiti.

3 Kia whakapaingia te Atua te Matua
o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, nana nei
tatou i manaaki ki nga manaakitanga
katoa a te wairua ki nga mea o te rangi
i roto i a te Karaiti: 4 I runga i te
tikanga i whiriwhiria ai tatou e ia i roto
i a ia, i mua i te orokohanganga o te ao,
hei hunga tapu, koha-kore i tona aroaro
i runga i te aroha. 5 He mea whakarite
hoki tatou nāna i mua, hei tamariki
māna, i roto i a Ihu Karaiti, ta tona
whakaaro hoki i pai ai, 6 Hei whaka-
moemiititanga mo te kororia o tona aroha
noa, i atawhaitia ai tatou i roto i tana i
aroha ai. 7 Kei roto nei i a ia to tatou
whakaoranga i runga i ona toto, ara, te
murunga o nga hē; he hua hoki no tona
aroha noa, 8 I hira rawa nei ki a tatou
i runga i nga whakaaro nui, i nga wha-
kaaro mohio katoa; 9 A whakakitea
mai ana e ia ki a tatou tana pai i ngaro
ra, tana hoki i ahuareka ai, tana i wha-
katakoto ai i mua i roto i a ia, 10 Mo
te tikanga ina rite nga wa, kia hui-
huia nga mea katoa i roto i a te Karaiti,
nga mea i te rangi, me nga mea i te
whenua, i roto ano i a ia: 11 I whaka-
whiwhia nei matou i roto i a ia, he
mea whakarite i mua i runga i tana i
whakatakoto ai, e mahia ana hoki e ia
nga mea katoa i runga i ta tona whaka-
aro i pai ai: 12 Kia ai matou hei wha-
kamoemiititanga mo tona kororia, *ara*,
matou te hunga kua tumanako wawe ki
a te Karaiti. 13 Me koutou hoki *tuma-
nako ana ano koutou* ki a ia, i to kou-
tou rongonga ai ki te kupu o te pono,
ki te rongo pai o to koutou oranga: a,
to koutou whakaponotanga ki a ia, na,
hiritia ana koutou e te Wairua Tapu i
korerotia mai i mua: 14 Ko ia nei te
wahi tuatahi o nga taonga mo tatou,
kia whakaorangia ra ano te mea i ho-
kona, hei whakamoemiititanga mo tona
kororia.

15 Na konei ahau i taku rongonga ai
ki to koutou whakapono ki te Ariki ki
a Ihu, ki te aroha ano hoki ki te hunga
tapu katoa, 16 Kahore e mutu taku
whakawhetai mo koutou, i a au e ma-
hara nei ki a koutou i aku inoinga; 17
Kia homai ki a koutou e te Atua o to
tatou Ariki o Ihu Karaiti, e te Matua o
te kororia, te wairua o te whakaaro nui,
o te whakakitenga i runga i te mohio-
tanga ki a ia: 18 Kia whakamaramatia
nga kanohi o to koutou hinengaro; kia
mātau ai koutou ki te mea o tana kara-
nga e tumanakohia atu nei, ki te kororia
nui hoki o tona taonga i roto i te hunga
tapu, 19 Ki te nui whakaharahara hoki
o tona kaha ki a tatou ki te hunga e
whakapono nei, ara, te mahinga a te
mana o tona kaha, 20 I mahi ai ia i roto
i a te Karaiti i tana whakaarahanga i a
ia i te hunga mate, a whakanohoia ana
ia ki tona matau, ki nga wahi i te rangi,
21 Ki runga ake i nga kawanatanga
katoa, i te mana, i te kaha, i te rangati-

ratanga, i nga ingoa katoa hoki e kara-
ngatia ana, ehara i te mea ko o tenei ao
anake, ko o tera *ao* ano hoki: 22 A
tukua ana e ia nga mea katoa ki raro i
ona waewae, a meinga ana ia hei up-
oko i runga i nga mea katoa mo te
hahi, 23 Ara mo tona tinana, e kī tonu
nei i a ia, i te kai whakaki o nga mea
katoa i roto i te katoa.

UPOKO 2.

Kua ara ratou i te mate, 8 *he mea na Tona aroha;* 10 *hei mahi i te mahi a te tama rangatira.* 13 *Kei rite ki nga Tauiwi.*

ME koutou ano, i te mea he tupapaku
i nga hē i nga hara; 2 I haere-
erea ra e koutou i mua i runga i ta tenei
ao tikanga, i ta te rangatira o te kaha
o nga kapua, o te wairua e mahi nei
inaianei i roto i nga tamariki a te tutū.
3 Ara, i era hoa o tatou katoa i mua,
i a tatou e noho ana i runga i nga
hiahia o to tatou kikokiko, e mahi ana i
nga mea e paingia ana e te kikokiko, e
nga whakaaro; a i te maoritanga he
tamariki na te riri, he pera me era atu.
4 Ko ta te Atua ia *tenei*, ranea rawa
hoki tana mahi tohu, nui atu tona aroha
i arohaina mai ai tatou e ia, 5 Na, i te
mea he tupapaku tatou i nga hē, wha-
kaorangia ngatahitia ana tatou e ia me
te Karaiti, (he aroha noa i whakaorangia
ai koutou); 6 A whakaarahia ngatahitia
ana e ia, whakanohoia ngatahitia ana ki
nga *wahi* o te rangi i roto i a Karaiti
Ihu: 7 Kia whakakitea ai e ia i nga wa
e haere ake nei te hira o te taonga o tona
aroha noa, *i a ia* ka ngawari mai nei ki
a tatou i roto i a Karaiti Ihu. 8 Na te
aroha noa hoki koutou i whakaorangia
ai i runga i te whakapono; ehara ano
hoki tenei i te mea na koutou: he mea
homai noa na te Atua: 9 Ehara i nga
mahi, kei whakamanamana te tangata.
10 He mahinga hoki tatou nāna, he
mea hanga i roto i a Karaiti Ihu mo nga
mahi pai i whakaritea e te Atua i mua
hei haereerenga ma tatou.

11 Na, kia mahara he tauiwi kou-
tou i mua no te wahi ki te kikokiko, a
e kiia ana, ko te kotinga kore e tenei e
kiia nei, ko te kotinga, ara, to te ki-
kokiko, he mea na te ringa; 12 I
taua wa he mea motu ke atu koutou
i a te Karaiti, ehara i te tangata whenua
no Iharaira, he tangata ke ki nga kawe-
nata o te mea i whakaaria mai i mua,
kahore he tumanakotanga atu, he hunga
Atua-kore i te ao: 13 Tena ko tenei i
roto i a Karaiti Ihu ko koutou, ko te
hunga i tawhiti i mua, kua meinga e
nga toto o te Karaiti kia tata. 14 Ko
ia hoki to tatou maunga rongo, nāna
hoki i mea nga mea e rua kia kotahi,
a whakahoroa iho e ia te pātu e arai
ana i waenga; 15 Whakakahoretia ana
hoki e ia ki tona kikokiko te mauahara,
ara, te ture i nga kupu ako, i nga tika-
nga; kia hangā ai i roto i a ia te tokorua
hei kotahi, hei tangata hou, a mau ake
te rongo i a ia; 16 Kia houhia ai ano
hoki e ia te rongo a te tokorua ki te
Atua i roto i te tinana kotahi, he mea-
tanga na te ripeka, ko tana mea hoki
ia hei whakamate mo te mauahara: 17
A haere mai ana ia, kauwhau ana i te
maunga rongo ki a koutou i tawhiti, ki
a *matou* hoki e tata ana. 18 Nāna
hoki tatou, te tokorua nei, i whai tata-
nga atu ai i roto i te Wairua kotahi ki
te Matua. 19 Na, i muri nei ehara
koutou i te tangata ke, i te manene;
engari he tangata whenua koutou tahi
ko te hunga tapu, no te whare ano hoki
o te Atua; 20 He mea hanga ki runga
ki te turanga a nga apotoro ratou ko nga
poropiti, ko Ihu Karaiti ano hei tino *ka-
maka* mo te kokonga; 21 Kei roto nei
i a ia te whare katoa, he mea ata hono
marie, e neke ake ana hei whare tapu
i roto i te Ariki: 22 Me koutou ano e
hangā tahitia ana i roto i a ia, hei noho-
anga mo te Atua, he mea na te Wairua.

UPOKO 3.

Te kupu mo nga Tauiwi ka ora kua tukua nei ki a ia. 13 *Ana inoi.*

NA konei taku ta Paora, he herehere
nei au na Karaiti Ihu, hei mahi
ki a koutou ki nga tauiwi; 2 Kua rongo
pea koutou ki te mahi tuari i te aroha
noa o te Atua kua homai nei ki a au,
hei mea ki a koutou: 3 Ara, tana wha-
kakitenga, tana whakaaturanga i te mea
ngaro ki a au; (he pera hoki me *ena
kupu* torutoru i tuhituhia na e au i
mua; 4 A ka oti i a koutou tena te
korero, ka mohio koutou ki toku matau-
ranga ki te mea ngaro a te Karaiti), 5
Kihai nei i whakakitea i era atu wha-
katupuranga ki nga tama a te tangata,
kihai i penei me te whakakitenga inai-
anei e te Wairua ki ana apotoro tapu
ratou ko nga poropiti; 6 Ara, mo nga
tauiwi kia uru tahi ki nga taonga, kia
tinana kotahi, kia whiwhi ngatahi ki
ana mea i whakaaria i mua i roto i a te
Karaiti, he meatanga na te rongo pai;

7 Mo reira ahau i meinga nei hei minita,
i runga i ta 'te aroha noa o te Atua, i
homai noa nei ki a au, he mahinga na
tona kaha. 8 I homai ano tenei aroha
noa ki a au ki te iti rawa o te hunga
tapu katoa, kia kauwhautia *e ahau* i roto
i nga tauiwi te taonga o te Karaiti e kore
nei e taea te rapu atu; 9 Kia whaka-
kitea ano hoki *e ahau* ki nga tāngata
katoa te whiwhinga tahitanga ki te mea
ngaro, ki te mea i hunā nei i era wa noa
atu i roto i te Atua, nāna nei ta te
Karaiti hanganga i nga mea katoa: 10
Kia ai te hahi inaianei hei whakaatu ki
nga rangatiratanga, ki nga mana i nga
wahi o te rangi i te maha o nga wha-
kaaro nui o te Atua; 11 I runga i tana
i whakatakoto ai i mua noa atu, he mea
mahi nāna i roto i to tatou Ariki i a
Karaiti Ihu: 12 Kei roto nei i a ia to
tatou maiatanga me to tatou whakata-
tanga atu i te mea e u nei te whakaaro,
he meatanga na te whakapono ki a ia.
13 Koia ahau ka mea nei kia kaua
koutou e ngakaukore i oku tukinotanga
mo koutou; ko to koutou kororia hoki
tenei.

14 Na konei i tuturu ai oku turi ki
te Matua o to tatou Ariki o Ihu Karaiti,
15 Nona nei te ingoa e huaina ana ki
nga hapu katoa i te rangi i te whenua,
16 Kia rite *tana* ki tona kororia e nui
rawa nei, kia homai e ia ki a koutou kia
meinga to roto tangata e tona Wairua
kia marohirohi i te kaha; 17 Kia noho
a te Karaiti ki roto ki o koutou ngakau
he mea whakapono; me te whai pakiaka
me te whai turanga ano koutou i roto i
te aroha, 18 Kia uru ai koutou ki ta te
hunga tapu katoa, ara, kia taea e te
whakaaro te whanui, te roa, te hohonu,
te tiketike; 19 Kia mohio ano hoki ki
te aroha o te Karaiti e kore nei e taea
te mohio; kia tino kī rawa ai koutou i
te Atua.

20 Na, e kaha nei ia ki te mea i nga
mea nui whakaharahara, nui noa atu i
nga mea katoa e inoi ai, e whakaaro ai
tatou, he penei ano me te kaha e mahi
nei i roto i a tatou, 21 *Waiho atu* i a ia
te kororia i roto i te hahi i runga i a
Karaiti Ihu, a, nga whakapaparanga
katoa, ake ake ake. Amine.

UPOKO 4.

Kia kotahi. 7 Nga tini mahi ma ratou, 8 Kia neke ake ai te hahi. 18 Kei rite ki nga Tauiwi. 24 Kia hou. 25 Kei teka, 26 mauahara, aha aha.

KOIA ahau, ta te Ariki herehere, ka
whakahau nei i a koutou kia rite
ta koutou haere ki te karangatanga i
karangatia ai koutou, 2 Kia papaku
rawa te ngakau, kia māhaki, kia mana-
wanui, kia ata hanga tetahi ki tetahi i
runga i te aroha; 3 Me whai kia mau
te kotahitanga o te Wairua, he mea
paihere na te rangimarie. 4 Kotahi
tonu te tinana, kotahi te Wairua, pera
hoki me to koutou karangatanga, kotahi
tonu te mea o to koutou karangatanga
hei tumanakotanga atu; 5 Kotahi Ariki,
kotahi whakapono, kotahi iriiringa, 6
Kotahi Atua, ko te Matua o nga mea
katoa, kei runga nei ia i nga mea katoa,
puta noa ia i nga mea katoa, kei roto
hoki i a koutou katoa. 7 Na, kua oti
te aroha noa te homai ki tenei ki tenei
o tatou, i runga i te mehua o ta te
Karaiti homaitanga. 8 Na reira hoki
ia i mea ai,

Tona kakenga ki runga, whakaraua
ana e ia nga whakarau,
A hoatu mea ana e ia ma nga tāngata.

9 (Na, tona kakenga ki runga ra, he
aha to tena ki te kahore ia i mātua heke
ki nga wahi o raro rawa o te whenua?
10 Tera i heke ra, ko ia ano i kake atu
nei ki runga ake i nga rangi katoa, kia
kī ai nga mea katoa i a ia.) 11 A
homai ana e ia ko etahi, hei apotoro;
ko etahi, hei poropiti; ko etahi, hei
kai kauwhau i te rongo pai; ko etahi,
hei hepara, hei kai whakaako; 12 Kia
tino rite ai te hunga tapu, he mea mo
te mahi minita, hei hanga i te whare,
ara, i te tinana o te Karaiti: 13 Kia
tae katoa ra ano tatou ki te kotahitanga
o te whakapono, o te matauranga hoki
ki te Tama a te Atua, ki te tino tan-
gata, ki te mehua o te tino kaumatua-
tanga e tutuki ai ki to te Karaiti: 14
Kia mutu ai to tatou tamarikitanga,
kei akina, kei kahakihakina e nga hau
katoa o te whakaako, he maminga na
te tangata, he tinihanga e mahia ai te
whakapohehe; 15 Kia korero pono ai
i runga i te aroha, kia neke ake ai tatou
ki roto ki a ia i nga mea katoa, ko te
upoko nei ia ko te Karaiti: 16 Nona
nei te tinana katoa, he mea whakapiri
marie, he mea ata hono e nga meatanga
a nga hononga katoa, whakarite rawa
ki te nui o te mahinga o ia wahi o ia
wahi, e mea ana i te tinana kia neke
ake, hei whare e hanga ana i a ia i
runga i te aroha.

17 Na, ko taku tenei e ki nei, e wha-
kaatu nei i roto i te Ariki, kia kāti ta
koutou haere pera me era atu tauiwi,
e haere nei i roto i te tekanga noatanga
o to ratou hinengaro, 18 Kua oti nei

te whakapouri o ratou whakaaro, kua tangata-ketia ki to te Atua oranga, i te kuaretanga i roto i a ratou, he pakeke hoki no o ratou ngakau: 19 Kahore o ratou ohoohonga, a tukua ana ratou e ratou ano ki te hiahia taikaha; riro pu *ratou* ki te mahi i nga mea poke katoa. 20 Ko koutou ia kihai i pera ta koutou ako i a te Karaiti; 21 Ki te mea kua rongo koutou ki a ia, a kua whakaakona e ia ki nga mea e rite ana ki te pono i roto i a Ihu: 22 Mo te tangata tawhito i to mua whakahaere kia whakarerea e koutou; he mea pirau nei hoki ia i runga i nga hiahia tinihanga; 23 Kia whakahoutia hoki koutou, ara, te wairua o to koutou hinengaro; 24 Kia kakahuria iho hoki *ki a koutou* te tangata hou, no ta te Atua nei te hanganga i runga i te tika, i te tapu o te pono.

25 Na, whakarerea atu te teka; kia pono te korero ki tona hoa ki tona hoa: he wahi hoki tatou tetahi no tetahi. 26 Kia riri, a kaua e hara: kei toene te ra ki ta koutou riri: 27 Kaua hoki tetahi wahi e tukua ki te rewera. 28 Te tangata tahae, me whakamutu tana tahae: engari me mahi, ko ona ringa ano hei mahi i te mea pai, kia whai rawa ai ia hei hoatutanga *mana* ki te rawakore. 29 Kei puta tetahi kupu kino i o koutou mangai, engari hei te mea e pai ana hei hanga i te whare, kia whiwhi ai ki te pai nga tāngata e rongo ana. 30 Kaua hoki e whakapouritia te Wairua Tapu o te Atua, nana nei koutou i hiri mo te ra o te whakaoranga. 31 Kia wehea rawatia atu i roto i a koutou te nanakia, te riri, te aritarita, te ngangau, te korero kino, me te mauahara katoa: 32 Kia ngawari ta koutou tikanga tetahi ki tetahi, kia pai te ngakau, me te hohou noa iho i te rongo tetahi ki tetahi, kia pera ano me te Atua i hohou nei i te rongo ki a koutou i roto i a te Karaiti.

UPOKO 5.

3 Kei moe puku, apo, aha, aha. 15 Kia tupato. 22 Mahi ma nga wahine; ma nga tane.

NA, kia rite ta koutou ki ta te Atua, kia pera me ta nga tamariki e arohaina ana; 2 Haere hoki i runga i te aroha, kia pera me te Karaiti i aroha ki a tatou, a homai ana i a ia ano mo tatou hei whakahere, hei patunga tapu ki te Atua, hei kakara pai. 3 Te puremu ia, me nga mahi poke katoa, me te apo, kaua ena e whakahuatia i roto i a koutou, kia rite ki ta te hunga tapu tikanga; 4 *Kaua* hoki te mea whakama, te korero wairangi, te korero maminga, kahore nei i tika, erangi ia te whakawhetai. 5 E mātau ana hoki koutou ki tenei, e kore tetahi tangata puremu, poke ranei, apo ranei, he kai karakia nei hoki ia ki te whakapakoko, e whai wahi ki te rangatiratanga o te Karaiti, ara o te Atua. 6 Kei tinihangatia koutou e te tangata ki nga kupu tekateka noa: na enei mea hoki te riri a te Atua e puta nei ki nga tamariki a te tutū. 7 Na, kaua koutou e uru ki ta ratou. 8 He pouri hoki koutou i mua, tena ko tenei he mārama i roto i te Ariki: kia rite to koutou haere ki to nga tamariki o te mārama: 9 Kei runga hoki te hua o te Wairua i te pai katoa i te tika i te pono. 10 Me whakamatau ano e koutou ta te Ariki e pai ai. 11 Kei uru ano ki nga mahi hua kore o te pouri, engari whakahengia. 12 He mea whakama hoki te whakahua kau i nga mea ngaro e meinga nei e ratou. 13 Na, nga mea katoa e whakahengia ana, ma te māramatanga e whakakite: he māramatanga hoki nga mea katoa e whakakite ana. 14 Koia hoki tana kupu nei, Maranga, e tenei e moe nei, ara ake i roto i te hunga mate, a ma te Karaiti koe e whakamarama.

15 Na, kia mahara ki to koutou haere kia tupato, kei rite ki ta nga whakaarokore, engari ki ta nga whakaaro nui; 16 Hokona te taima ma koutou, he kino hoki nga ra. 17 Mo konei ra kei whakaaro-kore koutou, engari kia mātau ki ta te Ariki e pai ai. 18 Kaua hoki e haurangi i te waina, he toreretanga hoki tena ki te hē; engari kia kī i te Wairua; 19 Ta koutou korero ki a koutou ano, hei te waiata tapu, hei te himene, hei te waiata wairua; waiata, himene atu, i roto i o koutou ngakau ki te Ariki; 20 Me te whakawhetai ki te Atua, ara, ki te Matua, i nga wa katoa, mo nga mea katoa, i runga i te ingoa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti; 21 Kia ngohengohe tetahi ki tetahi i runga i te wehi ki te Atua.

22 E nga wahine, kia ngohengohe ki a koutou tāne ake, hei mea ki te Ariki. 23 No te mea ko te tāne te upoko o te wahine, e rite ana hoki ki a te Karaiti, ko te upoko ia o te hahi: ko te kai whakaora ano ia o te tinana. 24 Na, e ngohengohe ana te

hahi ki ta te Karaiti, kia pera ano
nga wahine ki a ratou tāne ake i nga
mea katoa. 25 E nga tāne, arohaina
a koutou wāhine, kia pera hoki me te
Karaiti i aroha nei ki te hahi, a hoatu
ana i a ia ano mo taua *hahi;* 26 Hei
whakatapunga mana, mā rawa i a ia i
te horoinga ki te wai, i runga i te kupu,
27 Hei hahi e tapaea atu e ia ki a ia
ano, kororia rawa, tē whai ira, korukoru,
tetahi atu mea pera ranei, engari kia
tapu, kia koha-kore. 28 Me aroha e
nga tāne a ratou wāhine me te mea ko
o ratou tinana ake ano. Te tangata e
aroha ana ki tana wahine ake, e aroha
ana ki a ia ake ano. 29 Kahore hoki
tetahi kia kino noa ki tona kikokiko
ake; engari e atawhai ana, e whaka-
ahuru ana, e pera tonu ana me ta te
Ariki ki te hahi: 30 He wahi hoki
tatou no tona tinana, ara, no tona kiko-
kiko, no ona wheua. 31 Mo konei ra
ka whakarerea ai e te tangata tona pāpā
tona whaea, a ka piri ki tana wahine,
a ko raua tokorua hei kikokiko kotahi.
32 He nui tenei mea ngaro; otiia mo
te Karaiti raua ko te hahi taku korero.
33 Na, kia rite *ki tona aroha* ki a ia
ake ano to koutou aroha to tenei to
tenei ki tana wahine ki tana wahine;
me te wahine ano, kia hopohopo ia ki
tana tane.

UPOKO 6.

Mahi ma nga tamariki; 6 pononga. 10 Ta tatou whawhai, me nga patu. 21 Ma Tikiku e korero ona ahatanga.

E NGA tamariki, kia ngohengohe ki
o koutou mātua i roto i te Ariki:
ko te mea tika hoki tenei. 2 Whaka-
honoretia tou pāpā me tou whaea; ko te
ture tuatahi tenei i runga i te kupu wha-
kaari; 3 Kia hua ai te pai ki a koe, kia
roa ai hoki tou noho i te whenua. 4 Me
nga mātua hoki, kei whakapataritari
i a koutou tamariki kia riri: engari
whakatupuria ake ratou i runga i te
whakaakoranga i te whakatupatoranga
a te Ariki.

5 E nga pononga, kia ngohengohe ki
o koutou rangatira o te wahi ki te kiko-
kiko, me te mea ko te Karaiti, me te
mataku me te wiri ano *koutou,* kia
tapatahi ano te ngakau; 6 Kaua hei ta
te kanohi mahi, ko ta te whakamana-
wareka tangata hoki ia; engari hei ta
nga pononga a te Karaiti, e mahi a nga-
kau ana i ta te Atua i pai ai; 7 Kia
pai te whakaaro ina mahi, *hei mea* ki
te Ariki, a ehara i te mea ki te tangata:
8 Kia mātau hoki, na, te pai e mea ai
te tangata, ka whakawhiwhia mai ano
ia ki tenei e te Ariki, ahakoa pononga
ahakoa rangatira. 9 E nga rangatira,
kia pera ano hoki ta koutou ki a ratou;
kāti te whakawehi: kia mātau hoki he
Ariki ano to koutou kei te rangi; ka-
hore ano hoki ana whakapai kanohi.

10 Heoi, e aku teina, kia whai kaha
koutou i roto i te Ariki, i te mana ano
hoki o tona kaha. 11 Kakahuria iho
nga mea whawhai katoa a te Atua, kia
taea ai e koutou nga mahi tinihanga a
te rewera te tu ki te riri. 12 Ehara
hoki ta tatou i te pakanga ki nga toto
ki te kikokiko, engari ki nga rangatira-
tanga, ki nga mana, ki nga ariki o te
pouri o tenei ao, ki nga wairua kino o
nga *wahi* i te rangi. 13 Mo konei kia
mau ki nga mea whawhai katoa a te
Atua, kia taea ai e koutou te tu atu ki
te riri i te ra kino, a, ka poto i a koutou
nga mea katoa te mahi, kia tu. 14 E
tu ra, he mea whitiki o koutou hope ki
te pono, kakahuria iho ano hoki ko te
tika hei pukupuku; 15 Herea iho te
rongo pai o te rangimarie hei hu mo
nga waewae, kia takatu ai; 16 Mo waho
i *enei* mea katoa e mau ki te whakapono
hei whakangungu rakau, e taea ai e kou-
tou te tinei nga matia muramura katoa
a te *wairua* kino. 17 E mau hoki ki
te ora hei potae, ki te hoari hoki a te
Wairua, ara, ki te kupu a te Atua: 18
Kia pau te inoi me te tohe, me inoi i
nga wa katoa i roto i te Wairua, kia
mataara hoki koutou ki tenei mea nei
ano, me te u tonu ki te tohe mo te
hunga tapu katoa; 19 Moku ano hoki,
kia homai he kupu ki a au, kia maia te
puaki o toku mangai, ki te whakaatu i
te mea ngaro, ara, i te rongo pai; 20
Ko tana karere nei au, he mea meka-
meka; ara, kia maia ahau ki taua *korero,*
kia rite taku korero ki te mea i tika.

21 Na, kia mātau ai hoki koutou ki
aku mea, ki aku mahi, ma Tikiku e
whakaatu nga mea katoa ki a koutou,
he teina aroha nei ia, he minita pono i
roto i te Ariki: 22 Kua tonoa atu na ia
e ahau ki a koutou mo tenei mea nei
ano, kia mātau ai koutou ki ā matou
mea, kia whakamarie ai ano hoki ia i o
koutou ngakau.

23 *Kia tau* ki nga teina te rangi-
marie, te aroha, me te whakapono, he
mea na te Atua Matua, na te Ariki
hoki na Ihu Karaiti. 24 *Kia tau* te
aroha noa ki te hunga katoa e hē-kore
ana te aroha ki to tatou Ariki ki a Ihu
Karaiti. Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O PIRIPAI.

UPOKO 1.

Tona koa ki to ratou aroha. 9 *Tana inoi.* 12 *Te rongo pai i Roma.* 21 *Tana i mate nui ai.* 27 *Kia kotahi.* 28 *Kia u.*

NA Paora, raua ko Timoti, na nga pononga a Ihu Karaiti, ki te hunga tapu katoa i roto i a Karaiti Ihu e noho ana i Piripai, ratou ko nga pihopa ko nga rikona: 2 *Kia tau* ki a koutou te aroha noa, me te rangimarie, he mea na te Atua na to tatou Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.

3 Whakawhetai tonu ahau ki toku Atua i nga maharatanga katoatanga ki a koutou. 4 I aku inoinga katoa e puta ana taku inoi mo koutou katoa i nga wa katoa i runga i te hari, 5 Mo koutou i uru ki te rongo pai, o te ra tuatahi ano a moroki noa nei; 6 Pumau tonu toku whakaaro ki tenei mea nei ano, tera te kai timata o te mahi pai i roto i a koutou e whakaoti, taea noatia te ra o Ihu Karaiti; 7 He tika nei hoki kia penei oku whakaaro ki a koutou katōa, no te mea kei roto koutou i toku ngakau; ara, koutou katoa i uru tahi me ahau ki te aroha noa, i a au nei i te here, i a au e korero whakatikatika nei, e whakau nei i te rongo pai, 8 Ko te Atua hoki hei kai whakaatu moku, mo te nui o toku koingo ki a koutou katoa, i runga i te ngakau aroha o Ihu Karaiti. 9 Ko taku inoi ano tenei, kia nui haere tonu to koutou aroha i runga i te matauranga, i nga mahara mohio katoa; 10 Kia kitea ai e koutou nga mea e rere ke ana; kia tinihanga kore ai koutou, kia he kore ai, taea noatia te ra o te Karaiti; 11 Kia kī ano hoki i nga hua o te tika, e puta ana i a Ihu Karaiti, hei kororia, hei whakamoemititanga mo te Atua.

12 Na e mea ana ahau kia mātau koutou, e *aku* teina, ki te tukunga iho o nga mea *i pa* ki a au, pai tonu hei whakaneke ake i te rongo pai; 13 Kua kitea hoki oku mekameka mo ta te Karaiti, puta noa i te kāinga o te kingi, i era atu *wahi* katoa ano hoki; 14 A kua ngakau nui te tokomaha o nga teina i roto i te Ariki, i oku mekameka nei, hira rawa ano hoki to ratou maia ki te korero i te kupu, kahore he mataku. 15 Etahi na te hae na te totohe, etahi na te whakaahuareka, i kauwhau ai i a te Karaiti; 16 Etahi na te totohe ta ratou kauwhau i a te Karaiti, ehara i te mea he hē-kore no te whakaaro, e mea ana kia tapiritia oku mekameka ki te mamae; 17 Etahi na te aroha, e mahara ana kua waiho ahau hei korero whakatikatika mo te rongo pai. 18 A, pehea iho? ahakoa he aha, he aha, he tinihanga, he pono, e kauwhautia ana a te Karaiti; a e hari ana ahau ki tenei, ae ra, ka hari ano ahau. 19 E mātau ana hoki ahau ka ai tenei hei whakaora moku, i a koutou na ka inoi, i te Wairua ano hoki o Ihu Karaiti ka homai; 20 Ko taku hoki tenei e whakamau tonu nei, e tumanako atu nei, e kore ahau e whakama i tetahi mea, engari ka tino maia ahau, a ka pera me to nga wa katoa, ka whakanuia ano a te Karaiti aianei e toku tinana, ahakoa i te ora, ahakoa i te mate. 21 Ki a au hoki to te ora ko te Karaiti, to te mate he taonga. 22 Ki te ora ia ahau i te kikokiko, ko te hua tenei o taku mahi: a kahore ahau e mohio ki taku e whiriwhiri ai. 23 E karapitia mai ana hoki ahau e nga mea e rua, he hiahia nei toku ki te haere, kia noho ai ahau ki a te Karaiti; ko te mea tino pai rawa hoki *ia:* 24 Ko te noho ia i te kikokiko, engari tena he pai mo koutou. 25 A ka u nei toku whakaaro ki tenei, e mātau ana ahau tera ahau e noho, noho tonu iho ano hoki ki a koutou katoa, hei whakaneke ake hei whakahari i a koutou i runga i te whakapono; 26 Kia hira rawa ai to koutou whakamanamana i roto i a Karaiti Ihu ki a au, moku ka tae atu ano ki a koutou. 27 Kia tika ia ta koutou whakahaere, kia rite ki ta te rongo pai o te Karaiti: a ki te haere atu ahau kia kite i a koutou, ki te ngaro mai ranei, kia rongo ahau ki ā koutou mea, e tu ana

koutou i runga i te wairua kotahi, i te
ngakau kotahi, me te tohe tahi ano ki
te whakapono o te rongo pai; 28 Kahore hoki he wehi ki tetahi mea a o
koutou hoa-riri: he tohu hoki tenei ki
a ratou mo te whakangaromanga, ki a
koutou ia mo te ora, a ko tenei ano
na te Atua. 29 Kua hoatu nei hoki
tenei ki a koutou hei meatanga *ma
koutou* ki a te Karaiti, ehara i te mea
ko te whakapono anake ki a ia, engari
ko te mate ano hoki mo te whakaaro ki
a ia; 30 Kei a koutou hoki taua pakanga i kite ra koutou ki a au, a ka rongo
nei inaianei kei a au.

UPOKO 2.

Kei whakakake. Kei wehewehe. 12 Whaia te ora i runga i te wehi. 13 Kei te Atua hoki te hiahia, aha, aha. 19 Ka tonoa atu a Timoti. 25 Kua riro atu a Epaporitu.

NA, ki te mea he whakamarietanga
kei roto i a te Karaiti, ki te mea
he pehi mamae to te aroha, ki te mea
he whiwhinga tahitanga ki te Wairua,
ki te mea he ngakau aroha, he mahi
tohu, 2 Kia rite toku hari i a koutou,
kia kotahi te whakaaro, kia kotahi te
aroha, huihuia nga ngakau i runga i te
whakaaro kotahi. 3 Kei *meinga* tetahi
mea i runga i te totohe i te whakapehapeha; engari kia papaku te ngakau,
ko era atu, kia whakanuia e te whakaaro.
4 Kaua tana ake e tirohia e tetahi e
tetahi, engari ko nga mea a era atu *hei
tirohanga* ma tetahi ma tetahi. 5 Ko
tenei hei whakaaro ma koutou, ko tera i
a Karaiti Ihu: 6 I te ahua nei ia o te
Atua, kihai i mea he taonga tango te
rite ki te Atua; 7 Heoi whakaititia ana
ia e ia ano, kua mau ki te ahua o te
pononga, kua meinga kia rite ki te
tangata: 8 A ka kitea tona ahua e rite
ana ki to te tangata, ka whakapapaku
iho i a ia ano, kua meinga kia ngohengohe, taea rawatia te mate, te mate nei
o te ripeka. 9 Na konei whakateiteitia
ake ana ia e te Atua, a hoatu ana ki a
ia he ingoa e nui atu ana i nga ingoa
katoa; 10 Kia tuturi ai ki te ingoa o
Ihu nga turi katoa, o nga mea i te rangi,
o nga mea i te whenua, o nga mea i raro
i te whenua; 11 Kia whakaae ano
nga arero katoa ko Ihu Karaiti te
Ariki, hei whakakororiatanga mo te
Atua Matua.

12 Na, e aku teina aroha, i ngohengohe tonu ra koutou *ki a au* i mua, he
teka i nga wa anake oku i kona, engari
rawa ano ia inaianei i a au kahore i kona,
whakaotia to koutou whakaoranga i runga i te wehi i te wiri: 13 Ko te Atua
hoki te kai mahi i roto i a koutou o te
hiahia, o te mahi, hei mea i tana i pai
ai. 14 I nga mea katoa e mea ai koutou,
whakakahoretia te amuamu te tautohetohe; 15 Kia kore ai koutou e whaikupuria, kia tapatahi ai, he tamariki
koha-kore na te Atua, i waenganui o te
whakatupuranga tutū, parori ke, kei
roto nei koutou i a ratou e tiaho ana hei
māramatanga i te ao; 16 Kia mau pu
ki te kupu o te ora, kia hari ai ahau i
te ra o te Karaiti, ki a au kihai nei i
oma noa, kihai i mahi noa. 17 Na, ki
te ringihia ahau ki runga ki te patunga
tapu, ki nga mahi a to koutou whakapono, ka hari ahau, ina ka hari tahi me
koutou katoa. 18 Waihoki ko koutou,
ka hari, hari tahi me ahau.

19 Na, e mea ana ahau i roto i te
Ariki i a Ihu, tera a Timoti e tonoa
wawetia e ahau ki a koutou, kia ora ai
hoki toku ngakau, ina mohio ahau ki a
koutou mea. 20 Kahore hoki oku tāngata e rite ana te ngakau ki tona, hei
mahara pono ki a koutou mea. 21 Ko
ta te katoa hoki e rapu nei, ko ta ratou
ake, kahore hoki nga mea a Karaiti Ihu.
22 E mātau ana ia koutou ki ona tohu,
he pera tana mo ta te tamaiti ki te matua, ko toku hoa ia ki nga mahi a te
rongo pai. 23 Ko ia taku e mea nei
kia tonoa wawetia atu, ina kite ahau i
te tukunga iho ki a au. 24 Otiia e u
ana toku whakaaro i roto i te Ariki, ka
hohoro taku tae atu. 25 I mea ano ia
ahau me tono atu ki a koutou a Epaporitu, *toku* teina, *toku* hoa mahi, toku
hoa hoia, na koutou ia karere, he kai
mahi ano hoki i nga mea i matea e ahau.
26 Koingo tonu hoki ia ki a koutou
katoa, konohi rawa, no te mea i rongo
koutou he turoro ia. 27 He turoro ra
hoki ia, tata pu ki te mate: otira i tohungia ia e te Atua; ehara ano i te mea
ko ia anake, ko ahau ano hoki, kei
tapiritia he pouri ki toku pouri. 28
Koia i nui rawa ai toku ngakau ki te
tono atu i a ia, kia kite ai ano koutou
i a ia, kia hari ai, kia taharahara iho ai
hoki toku pouri. 29 Kia nui te hari i
runga i te Ariki, ina tae atu ia; whakahonoretia ano hoki nga pera: 30 No
te mea na te mahi ki a te Karaiti i tata
ai ia ki te mate, tē ihupuku ki te ora,
kia rite ai i a ia nga mahi ki ahau, kihai
nei i rite i a koutou.

UPOKO 3.

Kei tahuri ki nga kai whakaako he. 4 Ana ake mea nui whakarerea e ia. 15 Kia pera ano ratou.

HEOI, e aku teina, kia hari i roto i
te Ariki. Ki ahau kahore he ho-
hatanga o te tuhituhi atu i aua mea nei
ano ki a koutou; ki a koutou ia hei mea
e u ai. 2 Kia tupato ki nga kuri, kia
tupato ki nga kai mahi i te kino, kia
tupato ki te tapahanga. 3 Ko tatou
hoki te kotinga, e mahi nei ki te Atua
i runga i te wairua, e whakamanamana
nei ki a Karaiti Ihu, a kahore e u te
whakaaro ki te kikokiko: 4 Tenei ano
ia kei a au he take e u ai te whakaaro
ki te kikokiko. Ki te mea tetahi atu
he mea tana e u ai tona whakaaro ki te
kikokiko, tera atu ano taku: 5 Ko te
kotinga i te ra tuawaru, no te whanau a
Iharaira, no te hapu o Peniamine, he
Hiperu no nga Hiperu; ki to te ture he
Parihi; 6 To te ngakau nui *ki te Atua*,
i whakatoi ahau i te hahi; to te tika,
ara to tera i te ture, kahore he kupu
moku. 7 Heoi, nga mea i waiho e ahau
hei taonga, kiia ake enei e ahau hei
rukenga, i te mea ka whakaaro nei ki a
te Karaiti. 8 Ae ra kiia iho e ahau
nga mea katoa hei rukenga, i te mea ka
whakaaro nei ki te pai whakaharahara
o te matauranga ki a Karaiti Ihu ki
toku Ariki: he whakaaro nei ki a ia i
riro ai *ena* mea katoa aku ki te kore, ae
ra kiia iho e ahau hei paru, kia whiwhi
ai ahau ki a te Karaiti; 9 Kia kitea
ai hoki i roto i a ia, kahore he tika oku
ake, ara tera i te ture, engari ko tera e
na runga mai ana i te whakapono ki
a te Karaiti, te tika a te Atua, tera i te
whakapono: 10 Kia mātau ai ahau ki
a ia, ki te kaha hoki o tona aranga mai,
ki te urunga tahitanga hoki ki ona
mamae, he mea whakaahua kia rite ki
tona matenga; 11 Me kore ahau e
tutuki ki te aranga mai i roto i te hunga
mate. 12 Ehara i te mea kua mau ano
i a au, kua tino rite ranei ahau: engari
e whaia atu ana e ahau, me kore e mau
i a au te mea i mau ai ahau i a Karaiti
Ihu. 13 E *aku* teina, kahore aku ki-
anga ake kua mau i a au: kotahi ia *taku*,
wareware ake i a au nga mea o muri,
tautorotoro tonu ahau ki nga mea i mua,
14 Whai tonu atu ki te tohu, ki te utu
whakahonore o to runga karangatanga
a te Atua, i roto i a Karaiti Ihu. 15
Na, te hunga o tatou kua tino rite, kia
penei a tatou whakaaro: a ki te rere ke
a koutou whakaaro ki tetahi mea, ma
te Atua ano tenei e whakakite ki a kou-
tou. 16 Ahakoa kua taea e tatou te
aha te aha, kia kotahi ano te ruri mo *to
tatou* whakahaere, kia kotahi tonu te
mea hei whakaaronga *ma tatou*.
17 Kia rite ta koutou ki taku, e *aku*
teina, tirohia hoki te hunga e rite ana
te haere ki to matou kua waiho nei hei
tauira ma koutou. 18 (He tokomaha
hoki kei te haere, ka maha nei nga wa
i korerotia ai ratou e ahau ki a koutou,
a ka korerotia nei inaianei me te tangi
ano ahau, he hoa whawhai ratou ki te
ripeka o te Karaiti; 19 Te tukunga
iho ki a ratou he whakangaromanga, to
ratou atua ko te kopu, *to ratou* kororia
hoki kei runga i to ratou whakama, ko
nga mea o te whenua ta ratou e wha-
kaaro ai.) 20 Ko te rangi ia te wahi i
tangata whenua ai tatou; kei reira hoki
te Kai whakaora e tāria atu nei e tatou,
te Ariki a Ihu Karaiti: 21 Māna nei
e whakaahua ke to tatou tinana tūtūa
nei, kia rite ki tona tinana kororia, i
runga i te mahinga a tona *kaha* e taea
ai e ia te pēhi nga mea katoa ki raro i
a ia.

UPOKO 4.

Whakahau. 10 Koa ki to ratou.

NA, e aku teina aroha, e hiahiatia atu
nei, e toku haringa, e toku ka-
rauna, tena ra, e tu i runga i te Ariki,
e *aku* hoa aroha.
2 He kupu tenei naku ki a Uoria, he
kupu ano tenei ki a Hinatiki, kia kotahi
ta raua whakaaro i roto i te Ariki. 3
Na, he tohe tenei naku ki a koe, e toku
hoa pono ki te mahi, ko koe hei wha-
kamāmā i ta raua, he hunga raua i uru
tahi ki taku tohe ki nga mea o te rongo
pai, ratou tahi ko Keremeneta, ko era
atu hoki o aku hoa mahi, kei roto nei
i te pukapuka o te ora o ratou ingoa.
4 Kia hari tonu i roto i te Ariki: ko
taku kupu ano tenei, Kia hari. 5 Kia
mohiotia o koutou ngakau ngawari e
nga tāngata katoa: Kua tata te Ariki.
6 Kaua e manukanuka ki tetahi mea;
engari i nga mea katoa me karakia me
inoi me whakawhetai, *i a koutou* e
whakaatu ana i ā koutou inoi ki te Atua:
7 A ma te marie o te Atua, e kore nei
e taea te whakaaro, e tiaki o koutou
ngakau o koutou hinengaro, i roto i a
Karaiti Ihu.
8 Heoi, e *aku* teina, ko nga mea e
pono ana, ko nga mea e whakaaroa ana,
ko nga mea e tika ana, ko nga mea e

kino kore ana, ko nga mea e ataahua
ana, ko nga mea e korerotia paitia ana;
ki te mea he pai, ki te mea he whaka-
moemiti; whakaaroa enei mea. 9 A,
nga mea i whakaakona ki a koutou, i
riro i a koutou, i rongo ai i kite ai ki
a au, mahia enei: a ka noho te Atua o
te rangimarie ki a koutou.

10 Na, nui atu taku hari i roto i te
Ariki, mo to koutou whakaaro ki a au
ka tahi nei ka pihi ake ano; he mea ano
ia i whakaaroa e koutou i mua, otiia
kihai i whai meatanga. 11 Ehara i te
rawakoretanga taku e korero nei: kua
ako hoki ahau, kia tatū toku ngakau i
aku aha katoa. 12 Te whakahoki i a
au ki raro, mātau tonu i a au; te whai
rawa, mātau tonu i a au: i nga wahi
katoa, i nga mea katoa, ka oti ahau te
whakaako, kia makona, kia mate i te
kai, kia whai rawa, kia rawakore ranei.
13 Ka taea e ahau nga mea katoa, he
mea na te Karaiti e whakakaha nei i a
au. 14 He ahakoa ra, he pai ta koutou
mahi, i a koutou i uru nei ki toku mate.
15 Na, e mātau ana ano ra koutou, e
nga Piripai, i te orokomeatanga o te
rongo pai, i taku haerenga atu i Makero-
nia, kahore he hahi i uru ki taku, ara ki
te tikanga mo tetahi mea kia homai, kia
riro atu ranei, ko koutou anake. 16
I Teharonika ano hoki kotahi, e rua a
koutou *homaitanga* i nga mea i matea e
ahau, kia kawea mai *maku.* 17 Ehara
i te mea e whai ana ahau i tetahi mea
kia homai; engari e whai ana ahau kia
maha nga hua hei mea ma koutou. 18
Otiia kei a au nei nga mea katoa, hira
noa ake hoki aku: kua kī ahau, tenei
kei a au a koutou mea i a Epaporitu, he
kakara reka, he patunga tapu e mana-
kohia ana, ta te Atua e ahuareka mai
ai. 19 A ma toku Atua e mea kia hua
nga mea katoa e matea ana e koutou,
kia rite ki te nui o tona kororia, i roto i
a Karaiti Ihu. 20 Na, *waiho* i te Atua,
ara i to tatou Matua, te kororia, ake
ake ake. Amine.

21 Oha atu ki te hunga tapu katoa i
roto i a Karaiti Ihu. He ohatanga atu
tenei ki a koutou na nga teina i a au nei.
22 He ohatanga atu tenei ki a koutou na
te hunga tapu katoa, tenei rawa ia ta te
hunga o te whare o Hiha.

23 *Kia tau* te aroha noa o to tatou
Ariki o Ihu Karaiti ki a koutou katoa.
Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O KOROHE.

UPOKO 1.

3 *Whakawhetai mo ta ratou.* 7 *Epapara.* 9 *Inoi mo ratou.* 12 *Kia whakawhetai mo ta te Karaiti i mea ai.* 15 *Nui o te Karaiti. Kia u ki a ia.*

NA Paora, i paingia e te Atua hei
apotoro ma Ihu Karaiti, na te
teina na Timoti, 2 Ki te hunga tapu i
Korohe, ki nga teina whakapono hoki i
roto i a te Karaiti: *Kia tau* ki a koutou
te aroha noa, me te rangimarie, he mea
na te Atua na to tatou Matua, na te
Ariki hoki na Ihu Karaiti.

3 Tenei matou te whakawhetai atu
nei ki te Atua, ara ki te Matua o to tatou
Ariki o Ihu Karaiti, me te inoi tonu ano
matou mo koutou, 4 No matou ka ro-
ngo nei ki to koutou whakapono ki a
Karaiti Ihu, ki *to koutou* aroha hoki ki
te hunga tapu katoa; 5 Mo te mea e
tāria atu nei e takoto mai nei ma koutou
i te rangi, ta koutou i rongo ai i mua ki
te kupu o te pono o te rongo pai: 6
Kua tae atu na ki a koutou, kua pera
me *tona pakutanga* ki te ao katoa: a e
whai hua ana, he pera hoki me ena i a
koutou, no te ra ano i rongo ai, i mātau
pono ai koutou ki te aroha noa o te Atua.
7 I whakaakona atu na hoki koutou ki
tena e Epapara, e to matou hoa pononga
e arohaina nei; he minita pono nei ia
na te Karaiti ki a koutou: 8 Nāna hoki
i whakakite mai ki a matou to koutou
aroha i runga i te Wairua.

9 No konei hoki matou i te ra ano i

rongo ai matou, kahore e mutu ta matou
karakia mo koutou; e inoi ana kia wha-
kakiia koutou ki te mohiotanga ki tana
e pai ai, i runga i nga whakaaro nui ka-
toa, i te mahara wairua ano hoki; 10
Kia tika ai ta koutou haere, kia rite ai
ki te Ariki, ahuareka rawa, hua rawa i
runga i nga mahi pai katoa, tupu tonu i
runga i te mohiotanga ki te Atua; 11 Kia
whakanuia mai te kaha hei whakakaha
mo koutou, kia rite ki ta te mana o tona
kororia, e u tonu ai, e whakamanawanui
ai i runga i te hari; 12 Me te whaka-
whetai atu ano ki te Matua, nāna nei
tatou i whai tikanga ai ki tetahi wahi o
te kāinga o te hunga tapu i roto i te
māramatanga: 13 Nāna nei tatou i
whakaora mai i te kaha o te pouri, a
whakawhitia ake tatou e ia ki te ranga-
tiratanga o tana Tama aroha: 14 Kei
roto nei i a ia ta tatou whakaoranga i
runga i ona toto, *ara*, te murunga o nga
hara: 15 Ko ia nei te ahua o te Atua
e kore nei e kitea atu, te whanau
matamua o nga mea hanga katoa:
16 Nāna hoki nga mea katoa i hanga,
nga mea i te rangi, me nga mea i te
whenua, nga mea e kitea ana, me nga
mea kahore e kitea, nga torona, nga ka-
wanatanga, nga rangatiratanga, nga ma-
na: nāna, māna, te hanganga o nga mea
katoa: 17 No mua ano hoki ia i nga
mea katoa, nāna ano hoki nga mea katoa
i mau ai; 18 Ko ia ano te upoko o te
tinana, *ara*, o te hahi: ko ia te timata-
nga, te whanau matamua i roto i te hunga
mate; kia waiho ai ia hei tuatahi i roto
i nga mea katoa. 19 I pai hoki *te Ma-
tua* kia noho te hua noa iho o nga mea
katoa ki roto ki a ia: 20 Kia ai ia hei
houhanga rongo mo nga mea katoa ki a
ia i te mea ka mau nei i a ia te rongo i
nga toto o tona ripeka; hei runga ano i
a ia, ahakoa he mea no te whenua, aha-
koa he mea no te rangi. 21 Me koutou
hoki he tangata ke i mua, he hoa riri
nga hinengaro i nga mahi kino, na, kua
meinga nei e ia kia houhia ta koutou
rongo, 22 I runga i te tinana o tona kiko-
kiko, he mea na te mate; mo koutou
ano kia tapaea atu ki tona aroaro, he
hunga tapu kahore nei he koha, kahore
he hē; 23 Ki te pumau koutou ki te
whakapono, u tonu, mau tonu, tē taea te
whakaneke atu i runga i te tumanako-
tanga atu ki ta te rongo pai i rongo ai
koutou, kua kauwhautia atu nei ki nga
mea hanga katoa i raro o te rangi: mo
reira nei ahau a Paora i meinga hei mi-
nita.
24 Tenei ahau te hari nei ki oku ma-
mae mo koutou, ka kapi hoki i oku kiko-
kiko nga mate o te Karaiti kahore ano i
rite noa, hei mea mo tona tinana, ara mo
te hahi; 25 Mo reira nei ahau i meinga
hei minita, rite tonu ki ta te Atua tika-
nga ki a koutou i homai nei ki a au, kia
whakapaua *te kauwhau* o te kupu a te
Atua; 26 o te mea ngaro i hunā i *era* wa
noa atu, i *era* whakatupuranga, a kua
whakakitea inaianei ki tona hunga tapu:
27 He meatanga hoki na te Atua, kia
whakaaturia ki a ratou te taonga nui o
te kororia o tenei mea ngaro ki roto ki
nga tauiwi, ara a te Karaiti i roto i a
koutou, e tumanako atu ai ki te kororia:
28 Ko ta matou hoki tenei e kauwhau
nei, i a matou ka whakatupato nei i nga
tāngata katoa, ka whakaako nei i nga
tāngata katoa i runga i nga whakaaro
mohio katoa, he mea kia tapaea atu ai
e matou nga tāngata katoa, he mea tino
tika i roto i a Karaiti Ihu: 29 Ko taku
tenei e uaua nei, e tohe nei i runga i tana
mahinga e kaha nei te mahi i roto i a au.

UPOKO 2.

He kupu mo ratou kia u ki te upoko. 18 *Kei riro i nga karakia pokanoa,* 20 *i nga mea o te ture kua kore nei i a te Karaiti.*

NA, e mea ana ahau kia mohio koutou
ki te nui o taku uaua mo koutou,
mo te hunga ano hoki o Raorikia, mo te
hunga katoa ano hoki kahore nei i kite
noa i toku mata i te kikokiko; 2 Kia
whakamarietia o ratou ngakau, kia hono-
honoa i runga i te aroha, kia taea ai nga
taonga katoa o te ngakau mahara ina u,
kia whakaae ai ki te mea ngaro a te
Atua, ara a te Matua, a te Karaiti ano
hoki; 3 Kei roto i a ia nga taonga katoa
o te mahara, o te matauranga e hunā ana.
4 Na, i korero ai ahau i tenei, kei kumea
ketia koutou e ta te tangata kupu wha-
kawai. 5 No te mea ahakoa kei ta-
whiti toku kikokiko, kei a koutou na
toku wairua, e hari ana e titiro ana
ki ta koutou ritenga tika, ki te u ano
hoki o to koutou whakapono ki a te
Karaiti.
6 Na, kua riro na te Ariki a Karaiti
Ihu i a koutou, kia pena ano ta koutou
haere i roto i a ia; 7 He mea whai pa-
kiaka, he whare e neke ake ana i runga i
a ia, whakapumau rawa ki runga ki te
whakapono; kia pera me koutou i wha-
kaakona ra, kia hira rawa ta koutou ki
tera me te whakawhetai ano.
8 Kia tupato kei riro pārau koutou
i ta te tangata whakaaro mohio, i te

tinihanga hua kore, e rite nei ki te whakarerenga iho a te tāngata, ki nga mea timatanga o te ao, a kahore ki a te Karaiti: 9 Kei roto katoa hoki i a ia te tino o te Atua e noho a tinana ana. 10 A kua tino tangata ano koutou i roto i a ia, ko te upoko nei ia o nga rangatiratanga, o nga mana katoa; 11 He mea kokoti koutou i roto i a ia, he kotinga kihai i meatia e te ringaringa, i te unuhanga atu i te tinana o nga hara o te kikokiko, i ta te Karaiti kotinga; 12 He mea tanu tahi koutou me ia i te iriiringa, he mea whakaara ngatahi ano hoki me *ia* i reira, no te mea ka whakapono nei ki te mahi a te Atua, nāna nei ia i whakaara ake i te hunga mate. 13 He tupapaku na hoki koutou i nga hē, i te kotinga-kore hoki o to koutou kikokiko, na, whakaorangia ngatahitia ana koutou me ia, he mea whakarere noa atu nāna a koutou hē katoa; 14 Murua ake e ia nga tikanga i tuhituhia e te ringaringa, to tatou hoa riri i pehi nei i a tatou, tangohia ake e ia i waenganui, he mea titi nāna ki te ripeka; 15 Pahuatia iho e ia nga rangatiratanga, nga mana, whakakitea nuitia ana e ia, waiho iho e ia taua *ripeka* hei mea whakataka māna i a ratou.

16 Na, kaua tetahi e whakawa i a koutou mo te kai, mo te wai, mo nga meatanga ki te hakari, ki te kowhititanga marama, ki nga hapati; 17 He atarangi enei no nga mea i kiia e puta mai ana i muri; no te Karaiti ia te tinana. 18 Kei mamingatia koutou e te tangata e mea ana ki te whakaiti i a ia, ki te karakia ki nga anahera, e pokanoa ana ki nga mea kahore nei ia i kite, e whakapehapeha noa ana, he mea na tona ngakau kikokiko; 19 A kahore e mau ki te Upoko, māna nei te tinana katoa, he mea atawhai, he mea tuhonohono e nga hononga e nga hore, ka tupu ai, he tupu na te Atua.

20 Na, ki te mea kua whakatupapaku ngatahi koutou ko te Karaiti ki nga mea timatanga o te ao, he aha koutou ka ahua ora ai ki te ao, ka pupuri tikanga ai, 21 Kei pa ringaringa; kei pa kai; kei rahurahu; 22 (Aua mea katoa hoki, i te meatanga iho ano ka pirau;) he whakahaunga, he akoranga na te tangata? 23 Te ahua nei o aua mea kei to te whakaaro nui, he karakia pokanoa, he whakaiti i a ia ake, he atawhai kore i te tinana; a kahore o te kikokiko honore e makona ai.

UPOKO 3.

Whaia nga mea a Ihu. 5 *Pehia te hiahia.* 10 *Kia hou.* 12 *Mo te aroha, aha, aha.*

NA, ki te mea kua ara tahi koutou me te Karaiti, rapua nga mea o runga, o te wahi e noho mai nei a te Karaiti i te ringa matau o te Atua. 2 Whakaaroa nga mea o runga, kauaka o te whenua. 3 Kua mate hoki koutou, a kua oti to koutou oranga te huna ki a te Karaiti i roto i te Atua. 4 I te whakakitenga mai o te Karaiti, o to tatou oranga, ko reira hoki koutou whakakitea tahitia ai me ia i runga i te kororia.

5 Na, whakamatea o koutou wahi i runga i te whenua; te moe tahae, te poke, te minamina ki te hē, te hiahia kino, me te apo, he karakia whakapakoko hoki ia: 6 He mea hoki enei e puta mai ai te riri a te Atua ki nga tamariki a te tutū: 7 I roto hoki i enei mea koutou e haere ana i mua, i a koutou e noho ana i roto i a ratou. 8 Tena ko tenei whakarerea enei mea katoa; te aritarita, te riri, te mauahara, te korero kino, te korero whakarihariha, i roto i o koutou mangai. 9 Kaua e teka tetahi ki tetahi, kua unuhia atu hoki te tangata tawhito me ana hanga; 10 A kua kakahuria nei te tangata hou, e whakahoutia nei i runga i te matauranga kia rite ki te ahua o tona kai hanga: 11 Kahore o tena Kariki, Hurai ranei, kotinga, kotinga kore ranei, tau tangata, Haitiana, pononga, rangatira *ranei:* engari ko te Karaiti te katoa, i roto ano i te katoa.

12 Na, kia rite ki te hunga whiriwhiri a te Atua, ki te hunga e tapu ana, e arohaina ana, a kakahuria iho te ngakau tohu *tangata*, te ngawari, te ngakau papaku, te ngakau māhaki, te manawanui; 13 Kia ata hanga koutou tetahi ki tetahi, me te hohou i te rongo tetahi ki tetahi, ki te mea kei tetahi he take riri ki tetahi: kia rite ki ta te Karaiti i hohou nei i te rongo ki a koutou, kia pera ano hoki koutou. 14 A hei waho i enei katoa ko te aroha, ko te tauhere tika rawa ia. 15 A waiho ma te rangimarie a te Atua te whakahaere tikanga i roto i o koutou ngakau: i karangatia hoki koutou ki tenei i roto i te tinana kotahi; kia whakawhetai hoki koutou. 16 Kia noho nui te kupu a te Karaiti i roto i a koutou i runga i nga matauranga katoa; me whakaako me whakatupato tetahi e tetahi ki nga

waiata tapu, ki nga himene, ki nga
waiata wairua, me te waiata ano ki te
Ariki i runga i te aroha noa, i roto i o
koutou ngakau. 17 A, nga mea katoa
e mea ai koutou, nga kupu, nga mahi
ranei, *kia meinga* katoatia i runga i te
ingoa o te Ariki o Ihu, me te whaka-
whetai ano ki te Atua, ara ki te Matua,
i roto i a ia.

18 E nga wāhine, kia ngohengohe ki
a koutou tāne ake, kia rite ta te Ariki
tikanga. 19 E nga tāne, arohaina a
koutou wāhine, kei kaha hoki te riri ki
a ratou. 20 E nga tamariki, kia ngo-
hengohe ki o koutou mātua i nga mea
katoa: he mea pai hoki tenei ki te
Ariki. 21 E nga mātua, kei whakata-
kariritia a koutou tamariki, kei ngakau-
kore ratou. 22 E nga pononga, kia
ngohengohe ki nga rangatira o te wahi
ki te kikokiko i nga mea katoa: kaua
hei ta te kanohi mahi, he whakamana-
wareka tangata hoki tera; engari hei
runga i te ngakau tapatahi, me te wehi
ano ki te Atua: 23 A, nga mea katoa e
mea ai koutou mahia ngakautia, hei mea
ki te Ariki, a ehara i te mea ki nga
tāngata; 24 E mātau ana hoki, ka riro
i a koutou ta te Ariki utu, te kāinga a
mua: he pononga hoki koutou na te
Ariki na te Karaiti. 25 Na, te tangata
e hē ana te mahi, ka whakawhiwhia
ano ia ki tana hē i mahi ai: kahore
hoki he whakapai kanohi.

UPOKO 4.

2 *Kia kaha ki te inoi.* 5 *Te hunga o waho.*
7 *Ma Tikiku raua ko Onehimu nga korero*
mona. 10 *Mihi.*

E NGA rangatira, hoatu ki nga po-
nonga te mea e tika ana, te mea e
rite ana; e mohio ana hoki koutou he
Rangatira to koutou kei te rangi.

2 Kia u ki te inoi, kia mataara tonu
ki taua mea i runga i te whakawhetai;
3 Me te inoi ano mo matou, kia whaka-
puaretia e te Atua he kuwaha korero ki
a matou, hei korerotanga i te mea ngaro
a te Karaiti, i hereherea nei ahau: 4
Kia whakakitea atu ai e au, kia rite ai
taku korero ki te mea i tika. 5 Hei
runga i te whakaaro mohio ta koutou
whakahaere ki te hunga o waho. Ho-
kona te taima. 6 Hei runga i te aroha
noa ta koutou korero i nga wa katoa, he
mea kinaki ki te tote, kia mātau ai
koutou ki te tikanga mo te whakahoki
kupu atu ki tenei tangata ki tenei
tangata.

7 Ma Tikiku e whakakite aku mea
katoa ki a koutou; he teina aroha ia, he
minita pono, he hoa pononga i roto i te
Ariki: 8 Ko te mea pu ano tenei i tonoa
atu ai ia e ahau ki a koutou, kia mātau
ai ia ki a koutou mea, hei whakamarie
ano i o koutou ngakau; 9 Tona hoa ko
Onehimu, he teina pono, e arohaina ana,
no koutou ano hoki. Ma raua e wha-
kakite ki a koutou nga mea katoa o
konei.

10 He oha atu tenei ki a koutou na
Aritaku, na toku hoa herehere, raua ko
Maka iramutu o Panapa; (kua tae atu
na hoki nga tikanga mona ki a koutou;
ki te tae atu ia ki a koutou, kei a
koutou he tukunga atu mona); 11 Me
Ihu ano hoki, tetahi ingoa ona ko
Hutuha; no te kotinga ratou. Ko
enei anake *oku* hoa mahi ki te ranga-
tiratanga o te Atua, he oranga ngakau
ano ratou ki a au. 12 Tenei te oha atu
ki a koutou a Epapara; no koutou ia,
he pononga na te Karaiti. Tohe tonu
ia ki te inoi mo koutou, kia tu, he
hunga tino tika, kī tonu i ta te Atua
katoa i pai ai. 13 Whakaae tonu atu
au ki te nui o tona ngakau mo koutou,
mo te hunga hoki i Raorikia, mo te
hunga hoki i Hierapori. 14 Tenei te
oha atu nei ki a koutou a Ruka te rata
aroha, raua ko Rimaha. 15 Oha atu ki
nga teina i Raorikia, ki a Naimapa hoki,
ki te hahi ano hoki i tona whare. 16
A ka korerotia *tenei* pukapuka ki a
koutou, meinga kia korerotia ano hoki i
roto i te hahi o nga Raorikia; korerotia
ano hoki e koutou tera i Raorikia. 17
Mea atu hoki ki a Arakipu, Kia mahara
ki te mahi minita kua riro nei i a koe i
roto i te Ariki, kia ata mahia marietia.

18 Te ohatanga nei a Paora na toku
ringaringa ake. Kia mahara ki oku
mekameka. *Kia tau* te aroha noa ki a
koutou. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUATAHI A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O TEHARONIKA.

UPOKO 1.

2 Tona mahara ki a ratou, 5 e u tonu nei ki te whakapono.

NA Paora, ratou ko Hirawanu, ko
Timoti, ki te hahi o te hunga o
Teharonika i roto i te Atua Matua, i te
Ariki hoki i a Ihu Karaiti: *Kia tau* te
aroha noa ki a koutou, me te rangimarie,
he mea na te Atua na to tatou Matua,
na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.
2 Whakawhetai tonu matou ki te
Atua mo koutou katoa, maharahara tonu
ki a koutou i a matou inoinga; 3 Mau
tonu ta matou mahara ki ta koutou
mahi whakapono, ki te uaua o to koutou
aroha, ki te u o te tumanako ki to tatou
Ariki ki a Ihu Karaiti, i te aroaro o te
Atua, ara o to tatou Matua; 4 E mohio
ana hoki matou, e nga teina e arohaina
ana e te Atua, ki to koutou whiriwhiri-
nga. 5 Kihai hoki ta matou rongo pai i
tae atu ki a koutou i runga i te kupu
anake, engari i te kaha, i te Wairua
Tapu hoki, nui atu hoki te u o te nga-
kau; e mātau ana hoki koutou ki to
matou peheatanga i roto i a koutou, he
whakaaro ki a koutou. 6 I rite ano
hoki ta koutou ki ta matou, ki ta te
Ariki ano hoki, he nui hoki te raru i te
rironga atu o te kupu i a koutou, me
te whakahari ano *ia* a te Wairua Tapu:
7 No ka waiho koutou hei tauira ki te
hunga whakapono katoa o Makeronia, o
Akaia. 8 I pakū haere na hoki i roto i
a koutou te kupu a te Ariki, ehara i te
mea i Makeronia, i Akaia anake, i puta
atu ano hoki to koutou whakapono ki
te Atua ki nga wahi katoa; a kahore he
rawa e puaki ai tetahi kupu a matou.
9 Ko ratou nei hoki kei te korero mo
matou mo to matou taenga atu ki a
koutou, mo to koutou tahuritanga mai
hoki i nga whakapakoko ki te Atua, ki
te mahi ki te Atua ora ki *te Atua* pono;
10 Ki te tatari ano hoki ki tana Tama i
te rangi, i whakaarahia ake nei e ia i te
hunga mate, ki a Ihu, e whakaora nei i
a tatou i te riri meake nei puta.

UPOKO 2.

Nga raruraru me ana tikanga i tana kauwhautanga mataati ki a ratou. 18 Te mea i roa ai ia. 19 Tona mate-nui ki a ratou.

E MĀTAU nei ano koutou, e *aku*
teina, ki to matou haerenga atu
ki a koutou, ehara i te mea noa iho: 2
Heoi mate ana matou, tukinotia ana i
Piripai, kua mohio na koutou, na, ka
maia ano matou i roto i to tatou Atua
ki te korero i te rongo pai o te Atua ki
a koutou, puta ana te uaua. 3 Ta
matou whakahauhau na hoki, ehara i te
mea na te tinihanga, na te poke ranei,
ehara ano hoki i te mea hangareka: 4
Engari ka tikangatia nei matou e te
Atua kia tukua *ki a matou* te rongo pai,
penei tonu ta matou korero; ehara i te
mea kia whakamanawarekatia te tāngata,
engari te Atua, e whakamatautau nei
i o tatou ngakau. 5 Kahore hoki matou
kia anga ki te kupu whakapati, e mātau
na ano hoki koutou, ki te ahua kau
ranei hei mea taonga; ko te Atua te kai
titiro mai: 6 Kihai ano matou i rapu
kororia i te tāngata, i a koutou ranei, i
era atu ranei, i te mea e tika ana kia
taimaha iho matou, no te mea he apotoro
na te Karaiti; 7 Engari i ngawari ma-
tou i waenganui i a koutou, i rite ki te
kai hiki e whakaahuru ana i ana tama-
riki ake: 8 Pera tonu to matou matenui
ki a koutou, a ehara i te mea ko te
rongo pai anake o te Atua ta matou i
pai ai kia hoatu ki a koutou, engari ko o
matou ake wairua, no te mea e arohaina
ana koutou e matou. 9 E mahara ana
hoki koutou, e *aku* teina, ki ta matou
mahi, ki *to matou* mauiui: mahi ana
matou i te po i te ao, kei taimaha ki
tetahi o koutou, a kauwhautia ana e
matou te rongo pai o te Atua ki a
koutou. 10 Ko koutou nga kai titiro,
ko te Atua hoki, ki te tapu ki te tika ki
te hē kore o ta matou whakahaere ki a
koutou e whakapono na: 11 E mātau
ana ano koutou ki ta matou whakahau
whakamarie, kauwhau ki tetahi ki te-

tahi o koutou, rite tonu ki ta te matua ki ana tamariki; 12 Mo ta koutou haere kia rite ki ta te Atua, nāna nei koutou i karanga ki tona rangatiratanga ki *tona* kororia.

13 Mo konei matou ka whakawhetai tonu nei ki te Atua, no te mea i to koutou tahuritanga ki te kupu a te Atua i rongo ra koutou ki a matou, ehara i te mea he tahuritanga no koutou ki te kupu tangata, engari ki te kupu a te Atua, ko ia pu na hoki ia e mahi na ano i roto i a koutou i te hunga e whakapono na. 14 Kua rite na hoki ta koutou, e *aku* teina, ki ta nga hahi a te Atua i Huria i roto i a Karaiti Ihu: o koutou matenga na hoki i nga tāngata o to koutou iwi ake kua rite ki o era i nga Hurai; 15 Na ratou nei hoki i whakamate te Ariki a Ihu, me o ratou ake poropiti, whakatoi ana ratou ki a matou; kahore hoki a ratou whakamanawareka ki te Atua, he hoa riri hoki ratou no nga tāngata katoa; 16 E arai mai ana i a matou kei korero ki nga tauiwi kia ora ai, he mea tenei e tutuki ai o ratou hara i nga wa katoa; na, ka whakapaua rawatia te riri ki a ratou.

17 Ko matou ia, e *aku* teina, he iti nei te wahi kua wehea mai nei matou i a koutou, ko te kanohi, kahore te ngakau, hira rawa to matou takare kia kite i to koutou kanohi, nui atu te hiahia. 18 No reira te tuatahi te tuarua o a matou meatanga kia haere atu ki a koutou, ara oku nei o Paora, heoi na Hatana matou i whakaware. 19 He aha hoki ta matou e tumanako atu ai, e hari ai, *he aha oti* te karauna e whakamanamana ai matou? He teka ianei ko koutou i te aroaro o to tatou Ariki o Ihu Karaiti i tona taenga mai? 20 Ko koutou hoki to matou kororia, *to matou* whakaharinga.

UPOKO 3.

Tana tononga i a Timoti ki a ratou. 6 Koa ki ana korero. 7 Ngakau nui ki a ratou.

NA, tē taea te ngakau te pēhi tonu, i pai matou kia mahue ko matou anake ki Atene: 2 A tonoa ana e matou a Timoti to matou teina, he minita na te Atua, he hoa mahi no matou ki te rongo pai o te Karaiti, hei whakau i a koutou, hei korero whakamarie ki a koutou mo nga mea o to koutou whakapono; 3 Kei whakangāueuetia tetahi e enei tukinotanga: e mātau ana ano hoki koutou he mea momotu tatou mo tenei mea. 4 I a matou hoki e noho ana i a koutou, i korero wawe ano matou ki a koutou, tera tatou e tukinotia; ko ia ano tenei, ka mātau nei koutou. 5 Na, tē taea toku ngakau te pēhi tonu, ka tono tangata atu ahau kia mohio ai ahau ki to koutou whakapono, kei whakawaia pea koutou e te kai whakawai, a maumau kau ta matou mahi. 6 Tena ko tenei ka tae mai nei a Timoti ki a matou i a koutou, a ka pai tana korero ki a matou mo to koutou whakapono, mo to koutou aroha, a e whai mahara pai ana koutou ki a matou i nga wa katoa, e hiahia ana kia kite i a matou, he pera ano me to matou ki a koutou; 7 Na, kua whai whakamarietanga matou i a koutou, e *aku* teina, i o matou tukinotanga katoa, i o matou matenga, he mea na to koutou whakapono: 8 Ko to matou oranga nei hoki tenei, ara, kia tu tonu koutou i runga i te Ariki. 9 Kei te aha hoki he whakawhetai ma matou ki te Atua mo koutou, mo nga haringa katoatanga e hari nei matou ki a koutou, i te aroaro o to tatou Atua? 10 Nui atu ta matou inoi i te po i te ao kia kite i o koutou kanohi, kia whakaotia ano hoki e matou nga wahi o to koutou whakapono i mahue.

11 Na, ma te Atua ake ano, ara ma to tatou Matua, ma to tatou Ariki hoki ma Ihu Karaiti, e whakatika to matou ara ki a koutou. 12 Ma te Ariki ano hoki e mea kia nui, kia hira to koutou aroha tetahi ki tetahi, ki nga tāngata katoa hoki, kia penei ano me to matou ki a koutou: 13 Kia whakaukia ai o koutou ngakau he mea hē-kore i runga i te tapu i te aroaro o te Atua, ara o to tatou Matua, i te taenga mai o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, ratou ko tona hunga tapu katoa.

UPOKO 4.

Ana whakahau. 13 Kupu mo nga tupapaku; 15 aranga; hokinga mai o Ihu.

HEOI, e *aku* teina, he mea tenei na matou, he whakahau ki a koutou i roto i te Ariki i a Ihu, kua riro atu na hoki ta matou i a koutou, ara, te tikanga mo ta koutou haere mo ta koutou whakamanawareka atu ki te Atua, na, kia tino hira rawa *tera* a koutou. 2 E mātau ana hoki koutou ki nga tikanga i whakatakotoria atu e matou ki a koutou i roto i te Ariki i a Ihu. 3 Ko ta te Atua hoki tenei e pai ai ko to koutou whakatapunga, kia mawehe atu

koutou i te puremu: 4 Kia mātau
koutou katoa ki tona tinana, ki tona
tinana, kia mau i runga i te tapu i te
honore: 5 Kaua i runga i te toronga
atu o te hiahia, kei rite ki nga tauiwi
kahore nei e mātau ki te Atua: 6 Kia
kaua tetahi e tinihanga e whakapati i te
mea a tona teina; no te mea ko te Ariki
te kai rapu utu mo era *mahi* katoa;
ko ta matou hoki ia i korero ai i mua,
i whakaatu atu ai ki a koutou. 7 Kihai
hoki tatou i karangatia e te Atua ki te
poke, engari ki te tapu. 8 Na, te
tangata e whakorekore ana, ehara tana
i te whakorekore ki te tangata, engari
ki te Atua, nāna nei i homai tona
Wairua Tapu ki a tatou.

9 Na, te aroha ki nga teina, kahore a
koutou mea e tuhituhi atu ai ahau ki a
koutou; he mea whakaako hoki koutou
na ano e te Atua ki te aroha tetahi ki
tetahi. 10 Ko ta koutou na hoki ia e
mea na ki nga teina katoa a puta noa i
Makeronia: heoi he whakahau ano
tenei na matou ki a koutou e *aku* teina,
kia hira rawa *tenei* a koutou: 11 Me
whai ano hoki kia ata noho, kia mahia
ta koutou *mahi* ake e tera e tera: ko o
koutou ringaringa ake ano hei mahi, kia
rite ki ta matou i ako ai ki a koutou;
12 Kia ataahua ai to koutou haere ki te
hunga o waho, a kia kaua ai e matea te-
tahi mea.

13 Na, e kore ahau e pai, e *aku* teina,
kia kuare koutou ki te hunga kua moe,
kei koingo koutou, kei pera me era atu
kahore nei o ratou tumanakotanga atu.
14 Ki te whakapono hoki tatou kua
mate a Ihu, kua ara ake ano, waihoki
ko te hunga e moe ana i roto i a Ihu,
ka arahina tahitia mai ratou me ia e te
Atua. 15 Ko ta matou korero hoki
tenei ki a koutou, he mea ki mai na te
Ariki, ko tatou ko te hunga kua mahue
ki te ora, ki te taenga mai o te Ariki,
e kore e pahika atu ki mua o te hunga
kua moe. 16 No te mea ko te Ariki
pu ano e heke iho i te rangi me te
karanga ano, me te reo o te tino anahera,
me te tētere a te Atua: a ko te hunga
kua mate i roto i a te Karaiti e ara ki
mua: 17 Ko reira tatou te hunga kua
mahue ki te ora, ka kahakina ngatahitia
atu me ratou i runga i nga kapua, ki te
whakatau ki te Ariki i te rangi: na, ka
noho tonu tatou ki te Ariki. 18 Na,
he kupu enei hei whakamarie ma kou-
tou tetahi i tetahi.

UPOKO 5.

Kia mataara. 14 *Tikanga mo nga mahi.*

KO nga wa ia me nga taima, e *aku*
teina, kahore he rawa e tuhituhi
atu ai ahau ki a koutou. 2 E mātau
pu ana hoki koutou, tera e haere mai te
ra o te Ariki, ano he tahae i te po. 3 I
a ratou hoki e ki ana, He whenua
rangatira, he oranga; ko reira te wha-
kangaromanga huaki tata ai ki a ratou,
ka pera me te mamae ki te wahine
hapū, a e kore ratou e mawhiti. 4 Ko
koutou ia, e *aku* teina, kahore he
pouritanga i a koutou, e rite ai ki ta te
tahae te hopu a taua ra i a koutou. 5
He tamariki koutou katoa no te māra-
matanga, he tamariki no te ra: ehara
tatou i te po, ehara i te pouritanga. 6
Na, aua tatou e moe, kei pera me era
atu; engari kia mataara tatou, kia whai
whakaaro. 7 Te hunga hoki e moe ana,
e moe ana i te po; a, te hunga e hau-
rangi ana, e haurangi ana i te po. 8
Ko tatou ia te hunga o te ra, kia whai
whakaaro, kia kakahuria iho te whaka-
pono me te aroha hei pukupuku; a hei
potae, ko te tumanakotanga atu ki te
ora. 9 Kihai hoki tatou i waiho e te
Atua mo te riri, engari kia meinga kia
whiwhi ki te oranga he mea na to tatou
Ariki na Ihu Karaiti; 10 I mate mo
tatou, mo tatou ahakoa mataara, moe
ranei, kia ora tahi me ia. 11 Na, wha-
kamarie koutou tetahi i tetahi, hangā
hoki te pai o tetahi e tetahi, peratia ano
me ta koutou e mea na.

12 Na, he mea tenei na matou ki a
koutou, e *aku* teina, kia mātau ki te
hunga e mahi ana i roto i a koutou, e
tohutohu ana i a koutou i roto i te
Ariki, e whakatupato ana i a koutou;
13 Kia nui whakaharahara ano a kou-
tou whakaaro ki a ratou i runga i te
aroha, me whakaaro ki ta ratou mahi.
Kia mau ta koutou rongo ki a koutou
ano. 14 Na, ko ta matou whakahau
tenei ki a koutou, e *aku* teina, whaka-
tupatoria te hunga whakakeke, whaka-
marietia te hunga ngakau rahirahi,
tautokona ake te hunga ngoikore, kia
manawanui ki nga tāngata katoa. 15
Kia tupato kei hoatu he kino mo te
kino e tetahi ki tetahi; engari i nga wa
katoa whaia he pai mo tetahi mo tetahi,
mo nga tāngata katoa ano hoki. 16
Kia hari i nga wa katoa. 17 Kei wha-
kamutua te inoi. 18 I nga meatanga
katoatanga me whakawhetai atu; ko
ta te Atua hoki tenei e pai ai i roto i a

Karaiti Ihu *kei mahi* ma koutou. 19
Kei tineia te Wairua. 20 Kaua e wha-
kahawea atu ki nga poropititanga. 21
Whakamatamatauria nga mea katoa;
kia u ki te pai. 22 Mawehe atu i nga
ahua katoa o te kino.
23 A ma te Atua pu ano o te rangi-
marie e tino whakatapu rawa koutou:
kia tiakina hoki o koutou wairua, o
koutou ngakau, o koutou tinana, kia
toitū kia hē-kore, i te taenga mai o to
tatou Ariki o Ihu Karaiti. 24 E pono
ana te kai karanga i a koutou māna ano
hoki e whakaoti.
25 E *aku* teina, inoi mo matou.
26 Oha atu ki nga teina katoa, hei te
kihi tapu ano. 27 Na, he whakahua
tenei naku i te Ariki ki a koutou, kore-
rotia tenei pukapuka ki nga teina tapu
katoa.
28 *Kia tau* ki a koutou te aroha noa
o to tatou Ariki o Ihu Karaiti. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUARUA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O TEHARONIKA.

UPOKO 1.

3 Mo to ratou whakapono, aroha, mana-wanui. 5 Ana kupu whakamarie.

NA Paora, ratou ko Hirawanu, ko
Timoti, ki te hahi o te hunga o
Teharonika i roto i te Atua i to tatou
Matua, i te Ariki hoki i a Ihu Karaiti:
2 *Kia tau* ki a koutou te aroha noa, me
te rangimarie, he mea na te Atua, na to
tatou Matua, na te Ariki hoki na Ihu
Karaiti.
3 Tika rawa kia whakawhetai matou
ki te Atua i nga wa katoa mo koutou, e
aku teina, he mea pai ra hoki ia, no te
mea e neke ake ana *to* koutou whaka-
pono, a he nui rawa te aroha o koutou
katoa o tetahi ki tetahi: 4 I whakama-
namana ai matou ki a koutou i roto i
nga hahi o te Atua, ki to koutou u, ki *to*
koutou whakapono i o koutou whakato-
inga katoa, i nga tukinotanga hoki e
whakaririka kau na koutou; 5 He tohu
tenei mo te tika o ta te Atua whakarite
whakawa, e whakatikangatia ai koutou
mo te rangatiratanga o te Atua, he
whakaaro nei hoki ki tera i mate ai
koutou: 6 He mea tika nei hoki ki te
Atua kia utua ki te tukinotanga te
hunga e tukino ana i a koutou; 7 A ki
a koutou e tukinotia na, kia okioki tahi
me matou, i te whakakitenga mai o te
Ariki o Ihu i runga i te rangi me nga
anahera o tona kaha, 8 I roto i te mura
ahi e rapu utu ana i te hunga kahore
e mātau ki te Atua, kahore nei hoki e
ngohengohe ki te rongo pai o to tatou
Ariki o Ihu Karaiti. 9 Te utu hoki e
whakapangia ki a ratou he whakangaro-
manga, he mea mutunga-kore i te aroaro
ano o te Ariki, i te kororia ano hoki o
tona kaha; 10 Ina haere mai ia kia
whakakororiatia i roto i tona hunga
tapu, kia whakamoemititia i roto i te
hunga whakapono katoa, i taua ra; i
whakapono na hoki koutou ki ta matou
whakaaturanga i roto i a koutou. 11
Koia nei hoki matou ka inoi tonu nei
mo koutou, kia whakatikangatia koutou
e to tatou Atua mo tenei karangatanga,
kia whakaotia ano hoki e ia i runga i te
kaha nga mea katoa i ahuareka ai *tona*
pai, me te mahi ano hoki o te whakapono,
12 Kia whakakororiatia ai te ingoa o to
tatou Ariki o Ihu Karaiti i roto i a kou-
tou, me koutou hoki i roto i a ia, kia rite
ai ki ta te aroha noa o to tatou Atua o
te Ariki hoki o Ihu Karaiti.

UPOKO 2.

Kia u. 8 Kia puta ra ano te poropiti teka ka puta mai ai a te Karaiti. 15 Na, kia u.

NA, he mea tenei na matou ki a kou-
tou, e *aku* teina, mo te taenga mai
o to tatou ariki o Ihu Karaiti, mo to
tatou huihuinga atu ano ki a ia; 2 Kei

whakaoioia wawetia o koutou hinengaro,
kei ohorere i ta te wairua ranei, i ta te
kupu ranei, i ta te pukapuka ranei e kiia
ana na matou i tuhituhi, kei mea ka tata
te ra o te Karaiti. 3 Kei tinihangatia
koutou i tetahi mea e te tangata: *e kore
hoki e tae wawe mai*, kia mātua tae mai
te takanga atu, kia whakakitea mai ano
hoki te tangata o te hara, te tama a te
whakangaromanga: 4 He hoa riri nei
ia, e whakakake ana i a ia ki runga ake
i nga mea katoa e karangatia ana he
Atua, e karakiatia ana ranei, a ko ia ano
hei Atua e noho ana i te whare o te Atua,
e whakakite ana i a ia ko ia te Atua.
5 Kahore ranei koutou e mahara i a au
ano i a koutou, i korerotia e ahau enei
mea ki a koutou? 6 A e mātau ana
koutou inaianei ki te mea e arai nei, kia
whakakitea mai ra ano ia i tona taima
ano. 7 Kei te mahi nei hoki inaianei te
kino ngaro: otiia kei te arai tetahi inai-
anei, a, kia hipa atu ra ano ia i waenga-
nui. 8 Ko reira whakakitea mai ai
taua tangata kino, e whakangaromia e
te Ariki ki te ha o tona mangai, e wha-
kakahoretia ki te putanga nui o tona
taenga mai. 9 To tera taenga mai rite
tonu ki te mahinga a Hatana, i runga
i nga mahi kaha katoa, i nga tohu, i nga
merekara teka, 10 I nga mahi tinihanga
katoa ano o te hē, i roto i te hunga e
whakangaromia ana; no te mea kihai i
riro i a ratou te aroha o te pono, kia ora
ai ratou. 11 Mo konei hoki ka tonoa e
te Atua ki a ratou he pohehe e mahi ana,
e whakapono ai ratou ki te teka:—12
Kia tukua ai ki te hē te hunga katoa
kahore i whakapono ki te pono, a e ahu-
areka ana ki te hē.

13 Tika tonu ia kia whakawhetai atu
matou ki te Atua mo koutou i nga wa
katoa, e *aku* teina e arohaina nei e te
Ariki, he mea whiriwhiri na hoki kou-
tou na te Atua no te timatanga ra ano
mo te ora, i runga i te whakatapunga a
te Wairua, i runga ano i te whakapono
ki te pono; 14 Ko te mea tena i kara-
ngatia ai koutou e ia, he mea na to
matou rongo pai, ara, kia whiwhi ki te
kororia o to tatou Ariki o Ihu Karaiti.
15 Na, e *aku* teina, e tu koutou: kia
mau ki nga whakarerenga iho i whaka-
akona ai koutou e te kupu, e ta matou
pukapuka ranei.

16 Na, ma to tatou Ariki ma Ihu Ka-
raiti pu ano, ma te Atua, ara ma to tatou
Matua, i aroha mai nei ki a tatou, a
homai ana i te whakamarietanga mutu-
nga kore, me te mea pai e tumanakohia
atu nei, he meatanga na te aroha noa,
17 Māna e whakamarie o koutou nga-
kau, māna koutou e whakau ki runga ki
nga kupu me nga mahi pai katoa.

UPOKO 3.

Kia inoi ratou mona. 3 Tana mo ratou. 6 Ana ako. Kei mangere; kaua e huihuia ki nga kai mahi kino.

HEOI, e *aku* teina, inoi mo matou,
ara, mo te kupu a te Ariki kia
rere kia whai kororia, kia pena ano me
tena i a koutou: 2 Kia whakaorangia
hoki matou i nga tāngata poauau i nga
tāngata kino: kahore hoki he whakapono
i te katoa. 3 Otiia e pono ana te Ariki,
a māna koutou e whakau, e tiaki kei
riro i te kino. 4 Na, e u ana to matou
whakaaro i roto i te Ariki ki a koutou,
kei te mahi koutou, a ka mahi ano i ā
matou e whakaako nei ki a koutou. 5
Ma te Ariki ano e whakatika o koutou
ngakau ki te aroha o te Atua, ki te tatari
marie atu ano hoki ki a te Karaiti.

6 Na, ko ta matou ako atu tenei ki a
koutou, e *aku* teina, i runga i te ingoa o
to tatou Ariki o Ihu Karaiti, mawehe
atu i nga teina katoa e hē ana te wha-
kahaere, a kahore e rite ki ā matou wha-
karerenga iho i riro i a ratou. 7 E
mātau na hoki koutou ki nga mea e tika
ai ta koutou whakarite ki a matou: ki-
hai hoki i hē ta matou whakahaere i roto
i a koutou; 8 Kihai ano hoki matou i
kai noa i ta tetahi taro; engari i mahi i
uaua, i mauiui i te po i te ao, kei taimaha
ki tetahi o koutou: 9 Ehara ra i te mea
kahore he mana i a matou; engari kia
waiho ai matou hei tauira ma koutou, kia
rite ai ta koutou ki ta matou. 10 I a
matou hoki e noho ana i a koutou, ko ta
matou ako tenei ki a koutou, ki te kore
tetahi e pai ki te mahi, kei kai ia. 11
Ka rongo hoki matou tera etahi e hē
ana te whakahaere i roto i a koutou,
kahore e mahi, heoi e pokanoa ana ki ta
tera. 12 Na, ko ta matou ako ko ta
matou whakahau tenei ki aua tangata
pera, me whakaaro ki to tatou Ariki ki
a Ihu Karaiti, me mahi marie ratou, ka
kai ai i ta ratou taro ake. 13 Ko koutou
ia, e *aku* teina, kei ngakau kore ki te
mahi pai. 14 Na, ki te kore tetahi e
ngohengohe ki ta matou kupu i tenei
pukapuka, whaitohungia iho ia, kei
huihui hoki ki a ia, kia whakama ai ia.
15 Otiia kaua e mea he hoa riri *ia*,
engari whakatupatoria, ano he teina.

16 Na, ma te Ariki pu o te rangimarie
e hoatu te rangimarie ki a koutou i nga

wa katoa, i nga mea katoa. *Kia noho*
te Ariki ki a koutou katoa.
17 Te ohatanga nei a Paora, na toku
ringaringa ake, ko te tohu ia i nga puka-
puka katoa; he penei taku tuhituhi.
18 *Kia tau* te aroha noa o to tatou
Ariki o Ihu Karaiti ki a koutou katoa.
Amine.

KO TE PUKAPUKA TUATAHI A PAORA APOTORO

KI A

TIMOTI.

UPOKO 1.

3 *Nga mahi māna ki Epeha.* 5 *Te ture.* 11 *Tona karangatanga hei apotoro.* 20 *Haimeniu-ma.*

NA Paora, na te apotoro a Ihu Ka-
raiti, he mea whakarite e te Atua
na to tatou Kai whakaora, na te Ariki
hoki, na Ihu Karaiti, ko ia ta tatou e
tumanako atu nei, 2 Ki a Timoti ki *taku*
tamaiti pono i roto i te whakapono: *kia*
tau atu te aroha noa, te mahi tohu, te
rangimarie, he mea na te Atua na to
tatou Matua, na Karaiti Ihu hoki na to
tatou Ariki.
3 Kia rite *tau* ki taku i whakahau atu
ai ki a koe, i a au e haere ana ki Make-
ronia, ara kia noho koe ki Epeha, ako ai
i etahi kia kaua e rere ke te whakaako,
4 Kia kaua e whakarongo ki nga korero
tito noa, ki nga whakapapa tupuna ka-
hore nei e whai mutunga; nga putanga
ake o ena, he tautohetohe, kahore he
whakatupu mo te tikanga a te Atua i
runga i te whakapono. 5 Na, te tuku-
nga iho mo te akoranga, ko te aroha, no
roto i te ngakau ma, i te hinengaro pai,
i te whakapono tinihangakore. 6 Kapea
ake enei e etahi, kotiti ke ana ki nga
korero teka noa; 7 Ki ta ratou he kai
whakaako ratou i te ture; heoi kahore
e mātau ki ta ratou e korero nei, ki nga
mea ranei e kauwhautia nei e ratou. 8
Na, e mātau ana tatou he mea pai te
ture, ki te rite te meatanga e te tangata
ki ta te ture tikanga; 9 E mātau ana
hoki ki tenei, kihai te ture i whakatako-
toria mo te tangata tika, engari mo te
hunga ture-kore, tutū, karakia-kore,
hara, tapu-kore, whakarihariha, mo nga
kai patu i nga pāpā, mo nga kai patu i
nga whaea, mo nga kai kohuru tangata,
10 Mo te hunga puremu, moe tāne, tahae
tangata, korero teka, oati teka, a ki te
mea tera atu tetahi mea kahore nei e
rite ki te whakaako tika. 11 Rite tonu
tenei ki te rongo pai, ki te mea kororia
o te Atua koa, ki te mea kua tukua mai
nei ki a au.
12 A e whakawhetai atu nei ahau ki
a Karaiti Ihu ki to tatou Ariki, nāna
nei au i whakakaha; i whakaaro hoki
ia he tangata pono ahau, a meinga ana
ahau hei minita; 13 Ahau nei te tangata
kohukohu i mua, te kai whakatoi, wha-
katupu kino: heoi i tohungia ahau, no
te mea i meinga kuaretia e ahau i runga
i te whakapono kore: 14 Heoi tino nui
rawa te aroha noa o to tatou Ariki, hui
tahi ki te whakapono, ki te aroha i roto
i a Karaiti Ihu. 15 He pono te korero,
a e pai ana kia tangohia rawatia, i
haere mai a Karaiti Ihu ki te ao ki te
whakaora i te hunga hara; te tino
tangata o ratou ko ahau. 16 Heoi na
konei ahau i tohungia ai, kia ai ko
ahau ki mua hei whakaaturanga ma
Ihu Karaiti i nga manawanuitanga
maha, hei tohu ki te hunga e whaka-
pono ana ki a ia i muri iho, kia ora
tonu ai *ratou.* 17 Na, te Kingi ora
tonu, e kore nei e pirau, e kore nei e
kitea, ko ia nei anake te Atua mātau,
waiho atu i a ia te honore me te kororia,
ake ake ake. Amine.
18 Ka tukua atu nei e ahau tenei
kupu ako ki a koe, e *taku* tamaiti, e
Timoti, ko te poropititanga ano tenei i
puta mai i mua mou, hei mea i a koe
kia whawhai i te whawhai pai; 19 Kia
whai whakapono, me te hinengaro pai,
he mea akiri tenei na etahi, a, to ratou
whakapono koia ano kei te kaipuke
pakaru: 20 No ratou a Haimeniu raua
ko Arehanera, kua tukua nei e ahau ki
a Hatana, kia whakaakona ai kia kaua
e kohukohu.

UPOKO 2.

Me inoi mo nga tangata katoa. 9 Whakapaipai mo nga wahine. 12 Kaua ratou e whai kupu i roto i te hahi.

NA, ko taku whakahau tenei i te
tuatahi o nga mea katoa, kia puta
nga inoi, nga karakia, nga inoi wawao,
nga whakawhetainga, mo nga tāngata
katoa; 2 Mo nga kingi, mo te hunga
whai mana katoa hoki: kia ata noho
marie ai tatou i runga i nga whakaaro
karakia i nga tikanga mahara katoa.
3 He mea pai hoki tenei, he mea e
manakohia ana i te aroaro o te Atua o
to tatou Kai whakaora; 4 Ko tana nei
e pai ai ko nga tāngata katoa kia ora,
kia haere mai hoki ki te matauranga ki
te pono. 5 Kotahi hoki te Atua,
kotahi te takawaenga o te Atua o nga
tāngata, ko te tangata ko Karaiti Ihu;
6 I hoatu nei i a ia hei utu mo te
katoa, he mea whakarite i ona wa ake.
7 A meinga ana ahau hei karere, hei
apotoro mo taua mea, (he pono taku
korero i roto i a te Karaiti, kahore aku
teka); he kai whakaako mo nga tauiwi
i runga i te whakapono, i te pono.
8 Na, taku e pai ai, ko nga tāngata
kia inoi i nga wahi katoa, kia tapu nga
ringa ina ara, kaua he riri, he tautohetohe.
9 Nga wāhine ano hoki, te whakapaipai mo ratou hei te kakahu atahua, hei te ahua e whakama ana, e
whai whakaaro ana; kauaka te makawe whiri, te koura, te peara, te kakahu
utu nui; 10 Engari te mea e pai ana
mo nga wāhine e whakaae ana ki te
karakia, ara nga mahi pai. 11 Me ako
marie te wahine kia nui te ngohengohe.
12 E kore hoki e tukua e ahau te
wahine kia whakaako, kia neke ake
ranei tana tikanga i ta te tāne, engari
me ata noho. 13 Ko Arama hoki kua
hangā ki mua, muri iho ko Iwi. 14
Kihai ano hoki a Arama i tinihangatia,
ko te wahine ia i tinihangatia, a takahi
ana i te ture. 15 Otira ka ora ano i te
whanautanga tamariki, ki te mau tonu
to ratou whakapono, aroha, tapu whakaaro.

UPOKO 3.

Mo nga pihopa; rikona, 11 me a ratou wahine. 15 Mo te hahi. 16 Mo Ihu.

HE pono te korero, Ki te hiahia
tetahi ki te mahi pihopa, e hiahia ana ia ki te mahi pai. 2 Na, ko te
tikanga tenei, kia kaua te pihopa e
ekengia e te kupu, he tahu no te wahine
kotahi, kia whai mahara, kia whai whakaaro, kia ataahua ana tikanga, kia
atawhai ki nga manuhiri, kia whai ngakau ki te whakaako: 3 Kia kaua e
kakai waina, kia kaua e patu, kia kaua
e whaia e ia nga taonga hē; engari kia
ngakau ngawari, kia kaua e whawhai,
kia kaua e matenui ki te moni; 4 Kia
pai tana tohutohu i tona whare; e mea
ana i *ana* tamariki kia ngohengohe *ki a
ia*, kia nui te mahara: 5 (Ki te kore
hoki tetahi tangata e mātau ki te tohutohu i tona whare ake, me pehea ka
tiaki ai ia i te hahi a te Atua?) 6 Ko
te tauhou kauaka, kei whakakake, a ka
tau to te rewera he ki a ia. 7 Kia pai
ano hoki te korero mona a te hunga o
waho; kei taka ia ki te whakahawea, ki
ta te rewera mahanga ano hoki. 8 Me
nga rikona ano kia ahua kaumatua,
kaua e korero rua, kaua e matenui ki
te waina, kaua e whaia te taonga hē; 9
Kia ma ano te hinengaro e mau ai i a
ratou to te whakapono mea ngaro. 10
Kia mātua whakamatautauria ano hoki
anei; ko reira ratou meinga ai hei
rikona, i te mea ka kore nei he whakahe
mo ratou. 11 Me nga wāhine hoki kia
ahua kaumatua, kaua e ngautuara, kia
whai mahara, kia pono i nga mea katoa.
12 Nga rikona ia kotahi te hoa wahine;
kia pai te tohutohu i a ratou tamariki,
i o ratou whare ake ano hoki. 13 Ki te
pai hoki ta ratou mahi rikona, ka whiwhi ratou ki te turanga pai mo ratou, ka
nui hoki *to ratou* maia i runga i te
whakapono ki a Karaiti Ihu.
14 He tuhituhi atu tenei naku i enei
mea ki a koe, e mea ana hoki tera ahau
e haere wawe atu ki a koe: 15 Ki te
roa ia ahau, kia mātau ai koe ki te
tikanga mo to mahi, i roto i te whare
o te Atua, ko te hahi nei ia o te Atua
ora, ko te pou me te turanga o te pono.
16 Na, takoto rawa te whakaae ki te
nui o te mea ngaro e karakiatia nei: Te
Atua i whakakitea mai i roto i te kikokiko, he mea whakatika mai na te
Wairua, i kitea e nga anahera, kua
kauwhautia nei i roto i nga tauiwi, kua
whakaponohia nei e te ao, a tangohia
atu ana ki te kororia.

UPOKO 4.

Tenei ake ka ngau ke te whakapono. 6 Mahi ma Timoti.

NA, he korero mārama rawa ta te
Wairua, ko a nga wa whakamutunga etahi kotiti ke atu ai i te whaka-

pono, tahuri ai ki nga wairua tinihanga,
ki nga whakaakoranga rewera; 2 He
mea na te hianga o te hunga korero
teka; o ratou hinengaro, *ano* he mea
tahu ki te rino wera; 3 E riri ana kia
kaua e marena, kia kaua e pa ki nga kai
i hangā e te Atua hei mea ma te hunga
e whakapono ana, e mātau ana hoki
ki te pono; me te whakawhetai *ano
ratou.* 4 He pai hoki nga mea katoa i
hangā e te Atua, ehara hoki i te mea
hei rukenga, ki te mea e tangohia ana
i runga i te whakawhetai: 5 E tapu ana
hoki, he mea na te kupu a te Atua, na
te inoi.

6 Ki te whakamahara koe i nga teina
ki enei mea, he minita pai koe na Ihu
Karaiti, he mea whakatupu ake i runga
i nga kupu o te whakapono, o te whaka-
akoranga pai kua whaia nei e koe. 7
Na, nga korero tito noa, nga mea wha-
karihariha a te ruruhi, whakarerea, a, te
mahi māu, *ko nga mea* o te ngakau
karakia. 8 Te whakamahinga hoki i te
tinana, he iti te pai: ko te ngakau
karakia ia pai tonu mo nga mea katoa,
kei reira hoki nga korero mo te oranga
inaianei, mo tera hoki a mua. 9 He
pono tenei korero, e pai ana hoki kia
tangohia rawatia. 10 Koia hoki matou
ka mamahi ai ka tawaia ai, no te mea
ka u ta matou whakaaro ki te Atua ora,
ko ia nei te Kai whakaora o nga tā-
ngata katoa, tera noa ake ia o te hunga
whakapono. 11 Me kauwhau enei mea
e koe, me whakaako. 12 Kei whaka-
hawea tetahi ki tou taitamarikitanga;
engari hei tauira koe ki te hunga wha-
kapono, to kupu, to whakahaere, to
aroha, to wairua, to whakapono, to
ngakau ma. 13 Kia pumau koe ki te
korero pukapuka, ki te whakahau, ki te
whakaako, kia tae atu ra ano ahau. 14
Kei takoto noa te mea homai noa i roto
na i a koe, i homai ra ki a koe he mea
poropiti, i nga ringaringa ano o nga
kaumatua i whakapangia atu ra. 15
Whakaaroa enei mea; anga nui ki enei
mea; kia kitea ai tou nekehanga ake i
nga mea katoa. 16 Kia mahara ki a
koe ano, ki te whakaakoranga hoki:
kia u ki enei mea: ki te mea hoki koe
i tenei, ka whakaora koe i a koe ano, i
te hunga ano hoki e whakarongo ana ki
a koe.

UPOKO 5.

Mo te kupu ki te kaumatua, ina he. Ki nga taitamariki, 2 *wahine.* 3 *Mo nga pouaru.* 17 *Atawhai mo nga kaumatua pai.* 22, 24 *Tangata hei minita.*

KAUA e whakatupehupehu ki te
kaumatua; engari ata korerotia
atu, ano he matua; nga taitamariki
hoki, ano he teina; 2 Nga ruruhi, ano
he whaea; nga wāhine taitamariki, ano
he tuahine, i runga i nga whakaaro ma
katoa. 3 Whakahonoretia nga pouaru,
ara, nga tino pouaru. 4 Ki te mea ia
he tamariki, he mokopuna ranei a tetahi
pouaru, kia whakaakona ratou i te
tuatahi kia whakaaro tika ki to ratou
whare ake, kia utua hoki ta nga mātua,
he mea pai hoki tenei, he mea e mana-
kohia ana i te aroaro o te Atua. 5 Na,
te tino pouaru te mea mokemoke, e
tumanako ana ia ki te Atua, mau tonu
ki nga inoi ki nga karakia i te po i te
ao. 6 A ki te whai tetahi ki ā te
tinana whakaahuareka, ahakoa ora he
tupapaku. 7 Akona atu enei mea, kei
ekengia ratou e te kupu. 8 Na, ki te
kore tetahi e whakaaro ki ona ake, ki te
hunga rawa ano ia o tona whare, kua
whakakahoretia e ia te whakapono, kino
atu tana i ta te tangata whakapono kore.
9 Kaua te pouaru e tangohia ki roto, i te
mea kahore ano i ono tekau noa ona tau,
hei te wahine i tūturu ki te tāne kotahi,
10 Hei te mea e whakaaetia ana *āna*
mahi pai; ki te mea i whakatupu tama-
riki, ki te mea i atawhai manuhiri, ki
te mea i horoi i nga waewae o te hunga
tapu, ki te mea i atawhai i te hunga e
tukinotia ana, ki te mea i whaia e ia nga
mahi pai katoa. 11 Nga pouaru taita-
mariki ia me whakarere: ki te ngau ke
hoki to ratou ngakau taikaha i ta te Ka-
raiti, ka hiahia ki te marena; 12 Ka tau
te he ki a ratou, no te mea kua whaka-
rerea e ratou to ratou whakapono tuatahi.
13 Ka ako ano hoki ratou ki te *noho* ma-
ngere, ki te haereere noa ki nga whare:
a ehara i te mea ko te mangere kau, he
mate korerorero ano ia to ratou, he poka-
noa ki ta tera ki ta tera, ta ratou e
korero ai ko nga mea e kore e tika. 14
Koia ahau ka mea ai kia marena nga
pouaru taitamariki, kia whanau tama-
riki, kia tohutohu i nga mea o te whare,
kia kaua e hoatu ki te hoa riri tetahi
take tawai. 15 Kua tahuri ke nei hoki
etahi ki te whai i a Hatana. 16 Ki te
mea he pouaru a tetahi tangata whaka-
pono, a *tetahi* wahine whakapono ranei,
māna ano ratou e atawhai, kaua hoki te
hahi e whakataimahatia; ko ana hoki e
atawhai ai ko nga tino pouaru.

17 Kia nui ake te honore mo nga kau-
matua e tohutohu pai ana; engari rawa
ia mo te hunga ko ta ratou nei mahi ko
te kupu ko te whakaako. 18 E mea

ana hoki te karaipiture, Kaua e whaka-
mōkātia *te mangai* o te kau patu witi:
Me tenei hoki, Ka tika te utu mo te kai
mahi. 19 Kaua e whakarongo ki te
whakawa mo te kaumatua, engari hei te
aroaro o nga kai whakaatu tokorua toko-
toru ranei. 20 Te hunga hara, riria i te
aroaro o te katoa, kia mataku ai era atu
hoki. 21 Ko taku kupu nui tenei *ki a
koe* i te aroaro o te Atua, o te Ariki hoki
o Ihu Karaiti, o nga anahera whiriwhiri
ano hoki, puritia enei mea, kaua e pokaia
he tikanga, kaua e whakahipahipaia. 22
Kei whakapakia wawetia nga ringaringa
ki tetahi tangata, kaua ano e uru ki nga
hara o te tangata ke: kia mau tou bara-
kore. 23 Kāti tou inu wai; engari hei
te waina māu kia iti, hei mea mo tou
puku, mo ou mate e honohono na. 24
Nga hara o etahi tāngata, mārama noa
ake, e tae wawe ana ki te whakawakanga:
o etahi ia e whai mai ana i muri i a ra-
tou. 25 Waihoki ko nga mahi pai e
mārama noa ake ana; a, nga mea e rere
ke ana e kore e taea te huna.

UPOKO 6.

Mo nga pononga. 3 Te ako ngau ke. 6 Te taonga nui. 11 Tana e oma ai. Tana e whai ai. 17 Era atu mahi mana.

NGA pononga whai rangatira katoa,
kia kiia iho e ratou nga honore
katoa he mea tika mo o ratou rangatira
ake, kei korerotia kinotia te ingoa o te
Atua me *tana* whakaakoranga. 2 Kaua
era i nga rangatira whakapono e whaka-
hawea *ki a ratou*, no te mea he teina
ratou; engari kia nui rawa te mahi, no
te mea e whakapono ana ratou, e aro-
haina ana, e uru ngatahi ana ki te mahi
pai. Me whakaako enei mea e koe, me
whakahau atu.

3 Ki te whakaako ke tetahi, a kaore e
tahuri ki nga kupu ora, ki ā to tatou
Ariki a Ihu Karaiti, ki te whakaako-
ranga ano hoki e rite ai te karakia pai,
4 E whakakake ana ia, kahore ona
matauranga ki tetahi mea, heoi e ha-
wata ana ki nga uiuinga, ki nga tauto-
hetohenga, no reira nei te hae, te wha-
whai, nga korero kino, nga whakaaro
kino, 5 Nga whakahokihoki kupu a nga
tāngata ngakau kino, kahore nei he pono
i a ratou, e mea nei hei taonga te karakia
pai: mawehe atu koe i era. 6 He tao-
nga nui ano ia te karakia pai hui tahi ki
te ngakau tatu. 7 Kahore hoki he mea
i mauria mai e tatou ki te ao, e kore hoki
e ahei te mau atu e tatou tetahi mea. 8
Na, ki te mea he kai ta tatou, he hipoki,
kāti ano ko enei ma tatou. 9 Na, te
hunga e hiahia ana kia whai taonga, ka
taka ratou ki te whakamatautauranga,
ki te mahanga, ki te tini o nga hiahia
kuare e raru ai, e totohu ai nga tāngata
ki te whakangaromanga, a hunā iho. 10
He putake hoki no nga kino katoa te
aroha ki te moni; he minamina ki tenei
i kotiti ke ai etahi i te whakapono, a
werohia putia iho ratou e nga mamae
maha.

11 Ko koe ia, e ta te Atua tangata,
oma atu i enei; a whaia te tika, te kara-
kia pai, te whakapono, te aroha, te ma-
nawanui, te ngakau māhaki. 12 Wha-
whaitia te whawhai pai o te whakapono,
hopukia atu te oranga tonutanga, ko te
mea hoki ia i karangatia ai koe, a wha-
kaaetia ana e koe te whakaaetanga pai i
te aroaro o nga kai titiro tokomaha. 13
Ko taku ako atu tenei ki a koe i te aro-
aro o te Atua, nāna nei nga mea katoa i
whai ora ai, o Ihu Karaiti ano hoki, nāna
nei i whakapuaki te whakaaetanga pai i
te aroaro o Ponotio Pirato; 14 Puritia
tenei ture, kei whai koha, kei whai hē,
taea noatia te putanga mai o to tatou
Ariki o Ihu Karaiti: 15 Tana e whaka-
kite ai i ona ake wa, ko ia anake nei hoki
te Mea kaha, te Mea koa, te Kingi o
nga kingi, te Ariki o nga ariki; 16
Nona anake te mate-kore, e noho ana ia
i te māramatanga e kore e taea atu e
tetahi; kahore ia e kitea e tetahi ta-
ngata, kahore ano hoki e ahei kia kitea:
waiho atu i a ia te honore me te kaha,
ake ake ake. Amine.

17 Akona te hunga i nga taonga o te-
nei ao kia kaua e whakakake te ngakau,
kia kaua e whakawhirinaki ki nga taonga
pahuhu noa, engari ki te Atua ora, ko ia
hoki hei homai nui i nga mea pai katoa
hei mea ma tatou; 18 Kia pai a ratou
hanga, kia hua a ratou mahi pai, kia hi-
hiko ki te ohaoha, ki te whakawhiwhi *i
etahi*; 19 Ko te turanga pai mo a mua
ta ratou taonga e rongoa ai, kia mau ai i
a ratou te oranga tonutanga.

20 E Timoti, tiakina te mea kua tukua
na *ki a koe*; tahuri atu i nga korero
whakarihariha, i nga kupu teka noa, i
nga whakaputanga ketanga a te mea e
tekaia nei he matauranga: 21 Kua wa-
iho nei hei tikanga ma etahi, a hē ake
ratou ki te whakapono.

Kia tau te aroha noa ki a koe. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUARUA A PAORA APOTORO

KI A

TIMOTI.

UPOKO 1.

Mo ratou ko tona whaea ko tona tupuna. 6
Kia kaha; kia u. 13 *Kia mau ki nga kupu.*
15 *Kua he a Ahia.* 16 *Engari a Onehipora.*

NA Paora, i paingia e te Atua hei
apotoro ma Ihu Karaiti, mo te
oranga i whakaaria mai i roto i a Karaiti
Ihu, 2 Ki a Timoti, ki *taku* tamaiti
aroha: *kia tau atu* te aroha noa, te
mahi tohu, te rangimarie, he mea na te
Atua Matua, na Karaiti Ihu hoki na to
tatou Ariki.
3 Whakawhetai tonu ahau ki te Atua,
e mahi atu nei ahau ki a ia, he mea no
oku tupuna iho i runga i te hinengaro
ma, no te mea kahore e mutu taku ma-
haratanga ki a koe i aku inoinga i te po
i te ao; 4 Nui atu toku hiahia kia kite
i a koe, i ahau e mahara ana ki ou roi-
mata, kia kī ai ahau i te hari; 5 I te
mea ka hoki ake nei taku mahara ki te
whakapono tinihanga kore i roto i a koe,
ki tera hoki i noho i mua i tou tupuna
wahine i a Roihi, i tou whaea hoki i a
Uniki, a e u ana toku whakaaro kei roto
ano i a koe. 6 Koia ahau ka whakama-
hara nei i a koe, kia whakaungia te ahi,
ara ta te Atua mea i hoatu na, tera i roto
i a koe, he mea na te whakapanga atu o
oku ringaringa. 7 Kahore hoki i homai
e te Atua ki a tatou te wairua o te wehi;
engari to te kaha, to te aroha, to te nga-
kau mahara. 8 Na, kei whakama koe
ki te whakaaturanga i to tatou Ariki,
ki a au ranei ki tona herehere: engari
uru atu koe ki nga mate o te rongo pai,
kia rite ki ta te Atua whakakahanga;
9 Nāna nei tatou i whakaora, nāna hoki
tatou i karanga, tapu tonu te karanga-
tanga; kihai i rite ki ā tatou mahi,
engari ki tana ake tikanga i whaka-
takoto ai i mua, ki te aroha noa hoki i
homai nei ki a tatou i roto i a Karaiti
Ihu, i mua atu o te timatanga o te ao;
10 A kua whakakitea mai nei inaianei
i te putanga nui mai o to tatou Kai
whakaora o Ihu Karaiti, i whakakahore
nei i te mate, a whakakitea mai ana e ia
te ora me te matenga-kore, he mea na
te rongo pai: 11 A meinga iho ahau
hei kai kauwhau mo tenei, hei apotoro
hei kai whakaako i nga tauiwi. 12 Ko
te mea hoki tenei i pangia ai ahau e
enei mate: he ahakoa ra kahore ahau
e whakama: e mātau ana hoki ahau ki
taku i whakapono ai, a e u ana toku
whakaaro e taea ano e ia te tiaki taku i
tuku atu ai *ki a ia,* taea noatia taua ra.
13 Kia mau ki te tauira mo nga kupu
tika i rongo ra koe ki a au, puritia i
runga i te whakapono, i te aroha i roto i
a Karaiti Ihu. 14 Te mea pai i tukua
ki a koe, me tiaki e koe, ara, e te Wai-
rua Tapu e noho ana i roto i a tatou.
15 E mātau ana koe ki tenei, kua
tahuri ke i a au te hunga katoa i Ahia;
no ratou a Paikeru raua ko Heremo-
keni. 16 Kia tohungia e te Ariki nga
tāngata o te whare o Onehipora; he
maha hoki oku oranga ngakau i a ia,
kihai hoki ia i whakama ki toku me-
kameka. 17 I a ia ano hoki i Roma, i
rapua marietia ahau, a kitea noatia iho.
18 Ma te Ariki e tuku ki a ia kia kite
i te mahi tohu a te Ariki i taua ra: na,
ana mahinga mea maku i Epeha, erangi
koe e mohio ana.

UPOKO 2.

Kia u hei hoia pai. 17 *He o Haimeniu-ma.*
19 *U tonu ia ta te Atua.* 22 *Tana e tupato*
ai. Tana e whai ai. 24 *Te mahi tika*
mana.

NA, ko koe, e taku tamaiti, kia kaha
i runga i te aroha noa i roto i a
Karaiti Ihu. 2 A, nga mea i rongo ra
koe ki a au i nga kai whakaatu toko-
maha, tukua ena ki etahi tāngata pono,
e pai ana hei whakaako ki era atu hoki.
3 Na, tukua atu nga mamae ki a koe,
kia rite ki te hoia pai a Ihu Karaiti. 4
Ki te whakahoia tetahi tangata, e kore
ia e whakararurarua e nga mea o te ao;
kia ahuareka ai ki a ia te kai whakatu
i a ia hei hoia. 5 Ki te whakataetae
ano tetahi, e kore ia e karaunatia, ki te
kore e rite ki te tikanga tana whakatae-
tae. 6 Ko te tikanga tenei kia mātua

mahi te kai mahi, ka kai ai i nga hua.
7 Whakaaroa aku e korero nei; a ma
te Ariki e hoatu ki a koe he ngakau
mahara i nga mea katoa. 8 Kia ma-
hara ki a Ihu Karaiti, i whakaarahia
nei i te hunga mate, he uri no Rawiri,
ko ta taku rongo pai hoki tenei: 9 Ko
te mea ano ia i pāngia ai ahau e nga
mamae, a hereherea noatia iho, ano he
tangata mahi kino; otira e kore ta te
Atua kupu e herea. 10 Koia hoki ahau
i whakaririka kau ai ki nga mea katoa
he mea mo te hunga whiriwhiri; kia
whiwhi ai hoki ratou ki te oranga i roto
i a Karaiti Ihu, ki te kororia mutunga
kore ano hoki. 11 He pono te korero;
ki te mate tahi hoki tatou, ka ora tahi
ano hoki tatou me *ia*. 12 Ki te ma-
mae tatou, ka whakakingitia ngatahitia
me *ia:* ki te whakakahore tatou, ka
whakakahoretia hoki tatou e ia: 13 Ki
te kore tatou e whakapono, e mau ana
ano tona pono: e kore e ahei kia wha-
kakahore ia i a ia ano.

14 Whakamaharatia *ratou* ki enei
mea. Me kauwhau i te aroaro o te
Ariki, kia kaua e tautohetohe ki nga
mea hua kore, ki nga mea whakaputa
ke i nga kai whakarongo. 15 Kia puta
to tohe mou kia tu ki te aroaro o te
Atua, he mea e manakohia ana, he kai
mahi e kore e whakama, e wehewehe
tika ana i te kupu pono. 16 Mawehe
atu i nga *korero* whakarihariha, i nga
korero teka noa: ka neke ake hoki, a
nui noa te karakia kore: 17 A e kai
ano ta ratou kupu, ano he mea kua
kikohungatia: no ratou a Himeniu raua
ko Piritu; 18 Kua hē nei ki te pono,
e mea ana, Kua pahemo ke te aranga
mai; a whakaputaia ketia ake e ratou
te whakapono o etahi. 19 E u ana ia
te mau o ta te Atua turanga, ko tona
hiri hoki tenei, E mātau ana te Ariki
ki āna ake: me *tenei hoki*, Kia mawehe
atu i te hē nga tāngata katoa e whaka-
hua ana i te ingoa o te Karaiti. 20
Otiia i te whare nui ehara i te mea he
koura he hiriwa kau nga oko, tera ano
etahi he mea rakau he mea oneone;
etahi hei mea honore, etahi hei mea
honore kore. 21 Na, ki te mea te ta-
ngata i a ia kia ma i ena mea, hei oko
ia mo te honore, kua oti te whakatapu,
te whakapai mo nga mea o te rangatira,
rite rawa mo nga mahi pai katoa. 22
Oma atu i nga hiahia taitamariki:
whaia te tika, te whakapono, te aroha,
te rangimarie, e koutou tahi ko te hu-
nga e karanga ana ki te Ariki i roto
i te ngakau ma. 23 Whakarerea atu
ano nga uiuinga wairangi, kuare, kia
mahara hoki ko aua mea hei whakatupu
whawhai. 24 Na, e kore e pai kia
whawhai te pononga a te Ariki; engari
kia ngawari ki nga tāngata katoa, kia
whai ngakau ki te whakaako, kia ma-
nawanui, 25 Me whakaako marie te
hunga e totohe ana; me kore e hoatu
e te Atua ki a ratou he ripeneta e wha-
kaae ai ki te pono; 26 Kia ara ake ai
hoki i roto i te mahanga a te rewera te
hunga i hopukia oratia e ia hei mahi i
tana i pai ai.

UPOKO 3.

Nga he i muri. 6 *Hoa riri o te pono.* 10
Kia rite ki tana. 16 *Nga karaipiture.*

KIA mātau koe ki tenei, ko a nga ra
o te whakamutunga puta mai ai
nga wa o te hē. 2 E aroha hoki nga
tāngata ki a ratou ano, e aroha ki te
moni, e whakapehapeha, e whakakake,
e kohukohu, e tutū ki nga mātua, ka-
hore he whakawhetai, kahore he tapu,
3 Kahore he aroha, he hunga takahi
kawenata, ngautuara, e kore e pēhi i te
ngakau, he hunga nanakia, e kino ana
ki nga tāngata pai, 4 He hunga tuku
tangata, he hunga hikaka, whakakake,
to ratou aroha ki nga mahi takaro nui
atu i to ratou ki te Atua; 5 Ko te ahua
o te karakia kei a ratou, tona kaha ia
whakakahoretia iho: tahuri atu koe i
nga tāngata pera. 6 No ratou hoki te
hunga e tomo nei ki nga whare, a riro
pārau ana i a ratou nga wāhine kuare,
kua ikeike noa ake nei nga hara, he
mea arahi na nga hiahia maha, 7 E
ako tonu ana, heoi kahore rawa kia tae
atu ki te matauranga o te pono. 8 E
rite ana ki a Hani raua ko Hamapiri i
totohe ki a Mohi; waihoki ko enei ta-
ngata e totohe ana ki te pono: he
hunga kua kino ke te hinengaro, he
rukenga atu i roto i te whakapono. 9
Heoi e kore ratou e kake haere: ka
kitea hoki to ratou kuaretanga e te
katoa, ka pera hoki me to raua. 10
Na, kua mau na i a koe taku whaka-
akoranga, taku whakahaere, taku wha-
kaaro whakatakoto, taku whakapono,
toku puhoi ki te riri, toku aroha, toku
manawanui, 11 Oku whakatoinga, oku
matenga i mate ai ahau i Anatioka, i
Ikoniuma, i Raihitara; nga whakatoi-
nga i whakatoia ai ahau: heoi whaka-
orangia ake ahau e te Ariki i roto i te
katoa. 12 A e whakatoia ano te hunga
katoa e hiahia ana kia noho i runga i

te karakia i roto i a Karaiti Ihu. 13
Na, e kake haere ki te kino nga tāngata
kino, me te hunga maminga, e tini-
hanga ana, e tinihangatia ana. 14 Ko
koe ia kia mau ki nga mea i ako ra koe,
i whakaaetia ra e koe, e mātau na hoki
koe ki to kai whakaako *ki ena mea;*
15 Ki a koe ano i mohio o tou tamariki-
tanga ake, ki nga karaipiture tapu, ko
nga mea era e whai matauranga ai koe,
e ora ai i runga i te whakapono ki a
Karaiti Ihu. 16 No te ha o te Atua
nga karaipiture katoa, a e pai ana hei
whakaako, hei hopu i te hē, hei whaka-
tikatika, hei whakaako ki te tika; 17
Kia tino rite ai te tangata a te Atua,
rite rawa mo nga mahi pai katoa.

UPOKO 4.

Whakahau. 6 *Kua tata ki tona karauna.* 9 *Haere mai korua ko Maka, me aku mea ano i Toroa.* 14 *Ta Arehanera.* 16 *Tona whakawakanga i Roma.*

KO taku kupu tenei i te aroaro o
te Atua, raua ko te Ariki ko
Ihu Karaiti, māna nei e whakawa te
hunga ora me te hunga mate i tona
putanga mai, i tona rangatiratanga; 2
Kauwhautia te kupu; tohea i nga wa
pai, i nga wa kino; hopukia te hē, riria
iho, whakahaua, whakapaua te mana-
wanui, te whakaako. 3 Tenei ake hoki
ko te wa e kore ai ratou e whakarongo
ki te whakaakoranga tika; heoi ka riro
ki o ratou hiahia ake, ka apohia mai e
ratou he kai whakaako, he taringa
minamina hoki no ratou; 4 A ka ta-
huri ke o ratou taringa i te pono, ka
anga atu ki nga korero tito noa. 5 Na,
kia mataara koe i nga mea katoa; tukua
atu nga mamae ki a koe; mahia te mahi
a te kai kauwhau i te rongo pai; wha-
kapaua to mahi minita. 6 Ka tata nei
hoki ahau te ringitia, kua rite ano te wa
hei haerenga moku. 7 Kua whawhaitia
e ahau te whawhai pai, kua omakia
taku omanga, kua rite i a au te whaka-
pono: 8 Kei te takoto mai moku i nga
wa o muri nei te karauna o te tika, e
homai ki ahau i taua ra e te Ariki, e te
kai whakarite tika o te whakawa: a he
teka ki ahau anake, ki te hunga katoa
ano hoki e hiahia ana ki tona putanga
mai.

9 Kia puta tou uaua ki te haere wawe
mai ki a au: 10 Kua whakarerea ahau e
Rimaha, he aroha nona ki tenei ao, a
haere ana ia ki Teharonika; *kua riro atu*
a Kerekeha ki Karatia, a Taituha ki Ra-
ramatia. 11 Ko Ruka anake kei a au.
Tena a Maka arahina mai hei hoa mou;
e pai ana hoki ia mo taku mahi minita.
12 Kua tonoa e ahau a Tikiku ki Epeha.
13 Ka haere mai koe, mauria mai te
koroka i mahue i a au ki Toroa ki a
Karapu, me nga pukapuka; tena rawa
ia nga hiako. 14 He maha nga kino i
meatia mai e Arehanera e te kai mahi
parahi ki a au: ma te Ariki e hoatu ki
a ia he utu e rite ana ki ana mahi: 15
Kia tupato hoki koe ki a ia; he rahi
hoki tana totohe ki a matou kupu. 16
I taku korerotanga tuatahi kahore he
tangata hei tuara moku, heoi whakarerea
ake ahau e te katoa. Kaua tenei, *e te*
Atua, e whakairia ki a ratou. 17 I tu
ia te Ariki ki toku taha, nana hoki ahau
i whakakaha; i whakapaua rawatia ai e
ahau te kauwhau, i rongo katoa ai nga
tauiwi: a toia mai ana ahau i roto i te
mangai o te raiona. 18 A tera ahau e
toia mai e te Ariki i roto i nga mahi kino
katoa, e whakaorangia hoki tae noa ki
tona rangatiratanga i te rangi: *waiho*
atu i a ia te kororia, ake ake ake.
Amine.

19 Oha atu ki a Pirihira raua ko
Akuira, ki te hunga ano hoki o te whare
o Onehipora. 20 Kua noho a Eratu ki
Koriniti: i mahue i ahau a Toropimu ki
Miretu, i te mate ia. 21 Kia puta tou
uaua ki te haere mai i mua o te hotoke.
Tenei te oha atu nei ki a koe a Upuru, a
Purena, a Rinuha, a Karauria, me nga
teina katoa.

22 *Kia noho* te Ariki a Ihu Karaiti
ki tou wairua. *Kia tau* te aroha noa ki
a koutou. Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI A

TAITUHA.

UPOKO 1.

*5 Mahi mana ki Kariti. 6 Te minita pai.
10 Kai whakaako he.*

NA Paora, na te pononga a te Atua,
na te apotoro a Ihu Karaiti, i runga
i te whakapono o te hunga whiriwhiri a
te Atua, i te whakaaetanga atu ano hoki
ki ta te pono e rite ai te karakia; 2 I
runga ano i te tumanakohanga atu ki te
ora tonu, i whakaaria mai nei i mua atu
o te ao e te Atua e kore nei e teka; 3
Nāna nei ano i whakakite mai tana kupu
i ona wa ake ano, i te kauwhautanga
nei, i tukua mai kia ahau, he mea wha-
karite mai na te Atua na to tatou Kai
whakaora; 4 Ki a Taituha, ki *taku*
tamaiti pono i runga i *ta tatou* whaka-
pono tahi: *Kia tau* te aroha noa, te
mahi tohu, te rangimarie, he mea na te
Atua Matua, na te Ariki hoki na Ihu
Karaiti, na to tatou Kai whakaora.

5 Ko te mea tenei i waiho ai koe e
ahau ki Kariti, kia whakatikaia ai e koe
nga mea i mahue, kia whakaritea ai ano
hoki he kaumatua ki ia pa ki ia pa, kia
pera ai me taku i whakatakoto atu ai ki
a koe: 6 Ki te mea he tangata kahore e
ekengia e te korero, he tahu no te wa-
hine kotahi, he tamariki whakapono āna,
kahore e korerotia *to ratou* toreretanga
ki te kino, kahore e tutū. 7 Te tikanga
hoki mo te pihopa kia kaua e ekengia e
te kupu, kia rite ki ta te Atua tuari;
ehara i te mea tohe ki tana ake, kahore
ona aritarita, kahore ana kakai waina,
kahore ana papatu, kahore e whai i te
taonga hē; 8 Engari e atawhai ana i te
manuhiri, e aroha ana ki nga tāngata pai,
e whai whakaaro ana, e tika ana, e tapu
ana, e pēhi ana i *ona* hiahia; 9 E u ana
te pupuri i te kupu pono i whakaakona
atu na, kia taea ai e ia, i te mea ka tika
nei *tana* whakaako, te whakahauhau, te
turaki ano i ta te hunga e totohe mai ana.

10 He tokomaha hoki te hunga tutū,
korero teka noa, tinihanga; nui atu ia to
te hunga o te kotinga: 11 Me kukuti o
ratou waha; riro pu hoki etahi whare te
whakaputa ke e ratou, e whakaako ana i
nga mea e kore e tika, he whakaaro hoki
ki te taonga hē. 12 I mea tetahi o
ratou, he poropiti no ratou ake, He teka
tonu ta nga Kariti, he kararehe kino, he
kopu mangere. 13 Ka pono tenei kore-
ro. Na, kia koi to kupu riri ki a ratou;
kia ora ai to ratou whakapono; 14 Kei
tahuri hoki ratou ki nga kupu tito a nga
Hurai, ki nga ture a nga tāngata e wha-
kaputa ke atu ana i te pono. 15 *E* ma
ana nga mea katoa ki te hunga ma: tena
ki te hunga poke, kahore nei o ratou
whakapono, kahore he mea ma; heoi he
mea poke o ratou whakaaro o ratou hine-
ngaro. 16 Ki ta ratou ki kua mātau
ratou ki te Atua; heoi ko a ratou mahi
hei whakakahore *ki a ia*, he hunga wha-
karihariha ratou, he hunga tutū, e kore
ano e tikangatia mo tetahi pai.

UPOKO 2.

*Whakahau ki a Taituha. 9 Mo nga pononga.
11 Ta te Atua ako i runga i tana atawhai.*

KO koe ia, korerotia nga mea e rite
ana ki to te whakaakoranga ora:
2 Nga kaumatua kia mahara, kia ahua
kaumatua, kia whai whakaaro, kia ora te
whakapono, te aroha, te manawanui. 3
Me nga wāhine kaumatua ano hoki, kia
rite nga tikanga ki a te hunga e whaka-
aro ana ki te tapu, kia kaua e ngautuara,
kia kaua e riro hei pononga ma te waina
nui, kia whakaako i nga mea pai; 4 Kia
meinga e ratou nga wāhine taitamariki
kia whai whakaaro, kia aroha ki a ratou
tāne, kia aroha ki nga tamariki, 5 Kia
whai whakaaro, kia hē-kore, kia noho ki
o ratou whare, kia pai, kia ngohengohe
ki a ratou tāne, kei korerotia kinotia te
kupu a te Atua. 6 Me whakahau atu
hoki nga taitamariki kia whai whakaaro:
7 I nga mea katoa kia kitea koe he
tauira mo nga mahi pai; *tou* hē-kore ki
te whakaako, *tou* ahua kaumatua, *tou*
kino kore, 8 *Kia* ora te kupu, kei taea
te whakahe; kia whakama ai te tangata
tikanga ke, tē ai he kino e korerotia ki-
notia ai koutou e ia. 9 Ko nga pononga

kia ngohengohe ki o ratou rangatira, kia
whakamanawarekatia ratou i nga mea
katoa; kaua e whakahoki kupu; 10
Kaua e kaia, engari kia kitea he pai he
nui *to ratou* pono; kia ai ratou i nga
mea katoa hei whakapaipai i te whaka-
akoranga a te Atua a to tatou Kai wha-
kaora. 11 Kua puta mai hoki te aroha
noa o te Atua e ora ai nga tāngata katoa,
12 Hei whakaako i a tatou, kia whaka-
kahoretia e tatou te karakia kore, me
nga hiahia o te ao, kia noho whakaaro
tatou, i runga ano i te tika, i te karakia
pai, i tenei ao; 13 Me te tatari atu ano
ki te mea whakahari e tumanakohia atu
nei, ki te putanga kororia mai ano hoki
o te Atua nui, o to tatou Kai whakaora
ano hoki o Ihu Karaiti; 14 I hoatu nei i
a ia mo tatou, hei hoko i a tatou i roto i
nga kino katoa, hei horoi hoki i a *tatou*
hei iwi mona ake, e ngakau nui ana ki
nga mahi pai.
15 Korerotia enei mea, whakahaua;
kia nui tou maia ki te riri i te hē. Kei
whakahawea tetahi ki a koe.

UPOKO 3.

Te ako mana. 10 *Mo nga whakapono he.* 12 *Haere mai.*

WHAKAMAHARATIA ratou kia
ngohengohe ki nga rangatirata-
nga ki nga mana, kia rongo ki nga
rangatira, kia takatu ki nga mahi pai
katoa; 2 Kia kaua e korerotia kinotia
tetahi tangata, kia kaua e whawhai, *kia*
ngakau ngawari, *kia* nui te māhaki o te
ngakau e whakaputaina ki nga tāngata
katoa. 3 He whakaaro kore hoki tatou
i mua, he tutū, e tinihangatia ana, he
pononga na nga hiahia, na nga whaka-
ahuareka maha, e noho ana i runga i te
nanakia, i te hae, he hunga whakari-
hariha, e mauahara ana tetahi ki tetahi.
4 Otira i te mea ka puta mai nei te
tikanga ngawari me te aroha o te Atua
o to tatou Kai whakaora ki nga tāngata,
5 Ehara i te mea na nga mahi tika i
mahia e tatou, engari na tana mahi tohu
i whakaorangia ai tatou e ia, he mea-
tanga na te horoinga o te whanautanga
houtanga, na te whakahoutanga a te
Wairua Tapu; 6 I ringihia nuitia mai
nei e ia ki runga ki a tatou, he mea na
Ihu Karaiti na to tatou Kai whakaora;
7 Kia whakatikaia ai tatou e tona aroha
noa, kia whiwhi ai ki te taonga, ara
ki te oranga tonutanga e tumanakohia
atu nei. 8 He korero pono *tenei;* a e
mea ana ahau kia kaha to kauwhautanga
i enei mea; kia mahara te hunga kua
whakapono ki te Atua ki te mahi i
nga mahi pai. Ko nga mea enei e ata-
ahua ana, e whai pai ana mo nga tāngata.
9 Ko nga uiuinga kuare ia, me nga wha-
kapapa tupuna, whakarerea atu, me nga
totohe, me nga whawhai ki nga mea o
te ture, kahore hoki he pai *o aua mea,*
he mea hanga noa. 10 He tangata wha-
kapono hē, ka kotahi ka rua nga wha-
katupatotanga, whakarerea atu; 11 E
mātau ana hoki koe kua whakaputaia
ketia taua tangata pera, kei te hara ano
hoki, kua mau tona he i a ia ano.
12 Ka tonoa atu e ahau ki a koe a
Aratema, a Tikiku ranei, kia puta tou
uaua ki te haere mai ki a au ki Niko-
pori: kua takoto hoki taku tikanga kia
noho ki reira i te hotoke 13 Kia puta
tou whakaaro kia kawea mai a Hina
kai ako i te ture, raua ko Aporo: kei kore
tetahi mea mo raua. 14 Me ako hoki
o tatou ki te mahi i nga mahi pai mo
nga wa o te rawakore, kei hua kore
ratou.
15 Tenei te oha atu nei ki a koe oku
hoa katoa. Oha atu ki te hunga e
aroha ana ki a matou i runga i te wha-
kapono.
Kia tau te aroha noa ki a koutou
katoa. Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI A

PIRIMONA.

Tona whakapono (aroha). 9 Kaua e riri ki
tana pononga i tahuti.

NA Paora, na te herehere a Karaiti
Ihu, na te teina hoki, na Timoti,
ki ta maua e aroha nei, ki to maua hoa
mahi, ki a Pirimona, 2 Ki a Apia hoki,
ki te wahine e arohaina ana, ki to maua
hoa hoia, ki a Arakipu, ki te hahi hoki
i tou whare: 3 *Kia tau* te aroha noa
ki a koutou, me te rangimarie, he mea
na te Atua na to tatou Matua, na te
Ariki hoki na Ihu Karaiti.

4 Tenei ahau te whakawhetai atu
nei ki toku Atua, mau tonu taku ma-
hara ki a koe i aku karakiatanga: 5 He
rongo noku ki tou aroha, ki tou whaka-
pono, ki tou na ki te Ariki ki a Ihu,
e hua na ki te hunga tapu katoa; 6 Mo
te whakahoatanga mai o tou whakapono
kia whai mana, i runga i te matauranga
ki nga pai katoa i roto i a koutou, he
mea ki a Karaiti Ihu. 7 He nui hoki
to matou koa, marie ana hoki te nga-
kau i tou aroha, no te mea e ora ana
nga ngakau o te hunga tapu i a koe, e
taku teina.

8 No reira, *ahakoa* he nui taku maia
ki te whakatakoto atu i te mea tika ki
a koe, 9 Ko te aroha ke taku hei wha-
kahau, ara taku nei ta te koreheke ta
Paora, inaianei ra he herehere na Ihu
Karaiti; 10 He kupu tenei naku ki a
koe mo taku tamaiti mo Onehimu, he
mea whanau naku i ahau nei i te here-
here: 11 I mua kahore tetahi mea pai
āna ki a koe; inaianei ia kua whai pai
koe i a ia, ahau ano hoki. 12 Kua
whakahokia atu nei ia e ahau: manako
mai ki a ia, ara ki toku ngakau ake.
13 I mea ano ahau kia puritia ia ki
ahau, hei whakakapi mou ki te mahi
ki a au i roto i nga mekameka o te
rongo pai: 14 Otira ka kore nei tau
kupu, kihai ahau i pai kia meatia tetahi
mea; kei riro whakauaua mai tou pai;
engari i roto ano i te ngakau. 15 Ko
te mea ano pea tenei i motuhia mai ai
ia mo tetahi wa, kia mau pu ai ia i a
koe, ake ake ake; 16 Ehara i te mea
hei pononga ia i enei wa, engari tera
atu i te pononga, he teina i nui rawa
ai toku aroha, nui rawa atu ia tou, i
te kikokiko, i te Ariki ano hoki. 17
Na, ki te mea kua waiho ahau hei
hoa mou, manako mai ki a ia me te
mea ko ahau, 18 Na, ki te mea kua hē
ia ki tetahi mea au, kei a ia ranei tetahi
mea *au*, waiho mai maku tena e
whakaaro; 19 He tuhituhi tenei naku
na Paora, na toku ringaringa ake,
maku e whakautu; na, kahore aku
meatanga atu ki a koe, tera ano taku
taonga kei a koe, ko koe ano. 20 Ae
ra, e *taku* teina, kia whai pai ahau i
a koe i roto i te Ariki: kia ora toku
ngakau i roto i te Ariki. 21 He u no
toku whakaaro ki a koe ka ngohengohe,
i tuhituhi atu ai ahau ki a koe, e mo-
hio ana hoki tera e nui atu tau e mea
ai i taku e korero atu nei. 22 Tenei
ano hoki, kia rite mai i a koe tetahi
whare moku: e mea ana hoki ahau
tera e mana a koutou inoi, a ka tukua
atu ahau ki a koutou.

23 Tenei te oha atu nei ki a koe a
Epapara, toku hoa herehere i roto i a
Karaiti Ihu; 24 Ratou ko Maka, ko
Aritaku, ko Rimaha, ko Ruka, oku hoa
mahi.

25 *Kia tau* te aroha noa o to tatou
Ariki o Ihu Karaiti ki o koutou wairua.
Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI NGA

HIPERU.

UPOKO 1.

Ta te Atua karere nui. 4 *Nui atu i nga anahera.*

HE maha nga wahi, he maha nga huarahi i korero ai te Atua i mua, ara, nga poropiti, ki nga mātua,
2 I enei ra whakamutunga na *tana* Tama ana korero ki a tatou, ko tana hoki ia i mea ai māna nga mea katoa, ko tana kai hanga hoki ia o nga ao;
3 Ko ia te kanapatanga o *tona* kororia, te tino ahua o tona pumautanga, e whakau nei i nga mea katoa ki te kupu o tona kaha, ka oti i a ia ake ano te horoi o tatou hara, na, noho ana ia i te ringa matau o te Nui i runga rawa;
4 A meinga ana ia kia pai ake i nga anahera, kia pera me te ingoa i riro i a ia e nui atu ana i *to* ratou.
5 Ki a wai hoki o nga anahera tana meatanga i mua,

Ko koe taku Tama,
Nonaianei koe i whakatupuria ai e ahau?

Me *tenei* ano,

Ko ahau hei Matua ki a ia,
Ko ia hei Tama ki a au?

6 I tana kawenga mai ano hoki i te whanau matamua ki te ao, ka mea ia, A kia koropiko nga anahera katoa o te Atua ki a ia.
7 Tana kupu ia mo nga anahera,

Meinga ana e ia ana anahera hei wairua,
Ana kai mahi hei murá ahi.

8 *Tana* ia ki te Tama,

Pumau tonu tou torona, e te Atua, ake ake:
He hepeta tika te hepeta o tou kingitanga:
9 I arohaina e koe te tika, i kinongia e koe te hara;
No reira nui atu i to ou hoa te whakawahinga a te Atua,
A tou Atua, i a koe ki te hinu o te hari.

10 Me *tenei ano,*

Nāu, e te Ariki, i te timatanga i whakatakoto te whenua;
A he mahi nga rangi na ou ringa:
11 Ko era e hemo atu, ko koe ia e mau tonu:
Ka tawhitotia katoatia hoki era me he kakahu;
12 Ka whakakopakopaia e koe,
Ano he koheka, ka whakaputaia ketia:
Ko koe tonu ano ia koe,
Kahore hoki he mutunga o ou tau.
13 Ki a wai hoki o nga anahera tana meatanga i mua,
Hei toku ringa matau koe noho ai,
Kia meinga ra ano e ahau ou hoa riri hei turanga waewae mou?

14 He teka ianei he wairua kai mahi ratou katoa, he mea tono mai hei minita, he whakaaro ki te hunga mo ratou nei te whakaoranga?

UPOKO 2.

Kei paopao ki a ia. 5 *No tatou nei hoki ia.* 14 *A, hei tuakana ia ki a tatou.*

NA, ko te tikanga rawatanga tenei, kia whakaaro tatou ki nga mea kua rangona, kei pahuhu atu i a tatou.
2 Na, i u nei te kupu i whakapuakina e nga anahera, tika tonu hoki te utu i whakahokia mo nga pokanga ketanga katoa me nga mahi tutū;
3 Me pehea ka mawhiti ai tatou ki te paopao tatou ki tenei oranga nui; i timataia nei te korero e te Ariki, a kua whakaukia mai ki a tatou e te hunga i rangona ai;
4 Me te whakaatu ano te Atua ki ta *ratou,* i runga i nga tohu, i nga mea whakamiharo, i tona tini o nga merekara, i nga tuwhanga mai ano hoki o te Wairua Tapu, he pera ano me tana i pai ai?
5 Kahore hoki i waiho e ia ki raro i nga anahera te ao meake nei puta, ta matou e korero nei.
6 Heoi i whakaaturia mai e tetahi i tetahi wahi, i mea mai ia,

He aha te tangata, i mahara ai koe ki a ia?
Te tama ranei a te tangata, i tirohia ai ia e koe?

7 Nohinohi nei te wahi i whakaititia
iho ai ia e koe i nga anahera;
Kua karaunatia ia e koe ki te kororia ki te honore,
Kua waiho ano ia e koe hei rangatira mo nga mahi a ou ringa:
8 Kua waiho nei e koe nga mea katoa
ki raro i ona waewae.
Na, i nga mea katoa ka waiho nei i raro i a ia, kahore i mahue tetahi mea kihai nei i waiho i raro i a ia. Otira kahore ano tatou kia kite noa i nga mea katoa kua oti te waiho i raro i a ia.
9 Ka kite raia tatou i a Ihu, he nohinohi nei te wahi i whakaititia iho ai ia i nga anahera, ka oti nei te karauna ki te kororia ki te honore; i muri nei i *tona* ngaunga e te mate, he meatanga na to te Atua aroha noa kia pāngia ia e te mate mo nga tāngata katoa.
10
Ko tana tikanga tika hoki ia, māna nei nga mea katoa, nāna ano hoki nga mea katoa, i a ia e arahi ana i nga tama tokomaha ki te kororia, kia waiho nga mamae hei mea e tino rite ai te Take o to ratou whakaoranga.
11
Na, to kai whakatapu ratou ko te hunga e whakatapua ana, no te pu kotahi *ratou* katoa: koia ia tē whakama ai kia karangatia ratou he teina;
12 E mea nei ia,
Maku e korero tou ingoa ki aku teina;
Ka himene atu ahau ki a koe i waenganui o te hahi.
13 Me *tenei* ano hoki, Ka u pu ahau ki a ia. Me *tenei* ano, Nana, ahau nei me nga tamariki i homai e te Atua ki ahau.
14 Na, kei nga tamariki he kikokiko he toto, koia hoki ia i whakawhiwhia ai ano hoki ki aua mea; kia ai tona matenga hei whakakahore mo te rangatira o te mate, ara mo te rewera;
15 Kia whakaputaina mai ai hoki e ia ki waho te hunga i meinga e te wehi o te mate hei taurekareka i nga wa katoa i ora ai ratou.
16 Kihai hoki ia i mau ki nga anahera; engari i mau ia ki te whanau o Aperahama.
17 Na konei i tika ai kia whakaritea ia ki ona teina i nga mea katoa, kia waiho ai ia hei tohunga nui e atawhai ana e pono ana i nga meatanga ki te Atua, hei mea whakamarietanga mo nga hara o te iwi.
18 I te mea hoki ka whakamatautauria ia, a mamae iho, e taea e ia te awhina te hunga e whakamatautauria ana.

UPOKO 3.

Nui atu ia i a Mohi. 7 Na, kei tutu. Nui atu hoki i to nga Hurai te whiu.

NA, e *aku* teina tapu, e te hunga kua uru nei ki ta te rangi karangatanga, whakaaroa a Ihu Karaiti te Apotoro te Tohunga nui o te tikanga kua whakaaetia nei e tatou;
2 I pono nei ki tona kai whakarite mai, i pera ano me Mohi i tona whare katoa.
3
I tika hoki kia nui ake te kororia mo tenei tangata i to Mohi, no te mea nui ake i to te whare te honore o te kai hanga.
4 He mea hanga hoki na tetahi nga whare katoa; ko te Atua ia te kai hanga o nga mea katoa.
5 A i pono ano a Mohi i roto i tona whare katoa, i pera me te pononga, hei kai whakaatu mo nga mea ka korerotia i muri;
6
Ko te Karaiti ia i rite ki te tama i tona whare ano; ko tona whare tonu hoki tatou, ki te u, a taea noatia te mutunga, to tatou maia me te whakamanamana ki te mea e tumanakohia atu nei.
7 Na, kia rite ki ta te Wairua Tapu i mea ai,
Ki te rongo koutou ki tona reo aianei,
8 Kaua e whakapakeketia o koutou ngakau, kei pera me o te whakatoinga,
I te ra o te whakamatautauranga i te koraha;
9 I a au i whakamatautauria e o koutou mātua, i a au i ata mohiotia,
A e wha tekau nga tau i kite ai ratou i aku mahi.
10 Na, ka hoha ahau ki taua whakatupuranga,
Ka mea, Kotiti ke tonu o ratou ngakau;
Kahore ratou e mohio ki aku ara.
11 No reira i riri ai ahau i oati ai hoki,
E kore ratou e tae ki taku okiokinga.
12 Kia tupato, e *aku* teina, kei noho te ngakau kino, whakapono kore i roto i tetahi o koutou; kei whakarerea te Atua ora.
13 Engari me whakahau koutou tetahi i tetahi i tenei ra i tenei ra, i te mea e karangatia ana ko tenei ra, kei whakapakeketia tetahi o koutou e te tinihanga o te hara.
14 Ka uru hoki tatou ki ta te Karaiti, ki te mea ka mau i a tatou te timatanga o te whakaaro pumau, taea noatia te mutunga;
15 I te mea hoki e korerotia ana,
Ki te rongo koutou ki tona reo aianei,
Kaua e whakapakeketia o koutou ngakau, kei pera me o te whakatoinga.
16 Ko wai hoki i whakatoi i to ratou rongonga ai? he teka ianei ko te hunga katoa i haere mai i Ihipa, ā Mohi i arahi

ra? 17 A i riri ia ki a wai i nga tau e wha tekau? he teka ianei ki te hunga i hara, i hinga na o ratou tinana ki te koraha? 18 A i oati ia ki a wai, e kore ratou e tae ki tona okiokinga? he teka ranei ki te hunga kihai nei i whakapono? 19 Na, ka kite nei tatou kihai ratou i ahei te tae atu i te kore o te whakapono.

UPOKO 4.

Te tino hapati. 11 *Whaia.* 14 *To tatou tino tohunga, hore rawa ona koha.* 16 *Na, haere maia atu ki te Atua.*

NA, kia mataku tatou, i te mea ka tukua iho nei he korero pai *mo tatou* kia tae atu ki tana okiokinga, kei tirohia mai tetahi o koutou kua mahue ki muri. 2 He mea kauwhau hoki te rongo pai ki a tatou, he pera ano me tera i a ratou: heoi kihai te kupu i rangona i whai pai ki a ratou; no te mea kihai i whakananua ki te whakapono i roto i te hunga i rangona ai. 3 Ka taea hoki te okiokinga e tatou kua whakapono nei; ka rite ki tana i ki ra,

No reira i riri ai ahau i oati ai hoki,
E kore ratou e tae ki taku okiokinga:

Kua oti na hoki nga mahi i te timatanga ra ano o te ao. 4 Ko tana kupu hoki tenei i tetahi wahi mo te *ra* whitu, A ka okioki te Atua i te ra whitu i ana mahi katoa. 5 I tenei *wahi* ano hoki,

E kore ratou e tae ki taku okiokinga.

6 Na, tera atu ano he taenga mo etahi ki reira; kihai hoki te hunga i kauwhautia ai te rongo pai ki a ratou i mua i tae, no te mea kahore *o ratou* whakapono: 7 He wahi ano ka motuhia mai e ia tetahi ra, i a ia i mea ra i ta Rawiri, Hei aianei, i muri i taua wa roa ra; ko te kupu hoki tenei,

Hei aianei ki te rongo koutou ki tona reo,
Kaua e whakapakeketia o koutou ngakau.

8 Me he mea hoki i whai okiokinga ratou i a Hohua, e kore e korerotia e ia tetahi atu ra i muri iho. 9 Ina, tera atu ano he okiokinga mo te iwi o te Atua. 10 Ki te tae hoki te tangata ki tona okiokinga, ka okioki ano ia i ana mahi ake, ka pera me te Atua *i okioki* i ana *mahi* ake. 11 Na, kia puta to tatou uaua ki te tomo ki taua okiokinga, kei pera te whakapono kore o tetahi, a ka hinga. 12 Ora tonu hoki te kupu a te Atua, mana tonu, koi rawa atu i nga hoari matarua katoa, ngoto tonu, a wehea noatia te ngakau me te wairua, nga ponapona me te hinu wheua, e wawae ana ano i nga whakaaro me nga hihiritanga o te ngakau. 13 Kahore hoki he mea hanga i ngaro ki tona aroaro: heoi e takoto kau ana, e tuwhera ana nga mea katoa ki ona kanohi kei a i nei he kupu mo tatou.

14 Na, he tino tohunga nui to tatou, kua tomo ki nga rangi, a Ihu te Tama a te Atua, kia mau pu tatou ki te tikanga i whakaaetia e tatou. 15 Ehara hoki to tatou i te tohunga nui e kore e ahei kia mamae tahi me tatou e ngoikore nei; i whakamatautauria nei hoki ia i nga mea katoa, i peneitia me *tatou*, kahore ia he hara. 16 Na, kia haere maia atu tatou ki te torona o te aroha noa, kia puta mai ai ki a tatou te mahi tohu, kia kitea ai e tatou ta te aroha noa hei awhina mai mo nga wa e pai ai.

UPOKO 5.

Nui o to tatou tohunga. 11 *Kaha-kore o taua hahi.*

NGA tohunga nui katoa hoki e tangohia nei i roto i nga tāngata, he mea whakatu ratou mo nga mea a nga tāngata ki te Atua, hei tapae i nga whakahere i nga patunga tapu mo nga hara: 2 E taea e ia te ata hanga ki te hunga e kuare ana, e kotiti ke ana; no te mea e muia ana ano ia e te ngoikore. 3 Na konei ano i tika ai, kia rite ki tana mo te iwi tana e tapae ai mona ake, hei whakahere mo nga hara. 4 E kore ano hoki tetahi e tango i tenei honore ki a ia ano, engari te tangata e karangatia ana e te Atua, e peratia ana me Arona. 5 Waihoki ko te Karaiti kahore āna whakanui i a ia hei tohunga nui; na tera ke ia i ki mai ra ki a ia,

Ko koe taku Tama,
Nonaianei koe i whakatupuria ai e ahau.

6 Pera hoki me tana i ki ai i tetahi atu *wahi*,

Hei tohunga koe ake ake i runga i te ritenga o Merekihereke.

7 I nga ra hoki o tona kikokiko, i tukua e ia he inoi he karakia, i runga i te karangaranga kaha, i te roimata, ki te Mea kaha ki te whakaora i a ia i te mate, a whakarangona mai ana ia i a ia i wehi ra; 8 Ahakoa he Tama ia, i whakaakona ia ki te ngohengohe e ona mamae: 9 A ka meinga nei ia kia tono rite, ka waiho ia hei take mo te oranga tonu-

tanga ki te hunga katoa e ngohengohe
ana ki a ia; 10 He mea karanga na te
Atua hei tohunga nui i runga i te ritenga
o Merekihereke.
11 He maha nei a matou korero mo
tenei, he pakeke ina korerotia, he puhoi
hoki no koutou ki te whakarongo. 12
I te mea nei hoki ka tika kia waiho
koutou hei kai whakaako no te mea ka
roa nei, na, me tuarua te whakaako i a
koutou ki nga timatanga rawatanga o
nga kupu a te Atua; a, me waiu he kai
ma koutou, kauaka te kai pakeke. 13
Nga tāngata katoa hoki e kai ana i te
waiu, e kuare ana ratou ki te kupu o
te tika, he kohungahunga hoki. 14 Ma
te hunga tino tika ia te kai pakeke, kua
taungatia nei o ratou hinengaro e nga
meatanga maha, e wehe ai i te pai, i te
kino.

UPOKO 6.

Kei hoki ki muri. 11 *Kia u, kia kaha.* 13 *Mau tonu hoki ta te Atua.*

NA, kia mahue ki muri nga tima-
tanga o ta te Karaiti akoranga, ho
ake tatou ki te tino tikanga; kaua e
tuaruatia te whakatākoto i te turanga,
ara, i te ripenetanga ki nga mahi mate,
i te whakapono hoki ki te Atua, 2 I
te whakaakoranga ki nga iriiringa, i te
whakapanga o nga ringaringa, i te aranga
o nga tāngata mate, i te whakawakanga
mutunga kore. 3 A ka meatia ano
tenei e tatou ki te tukua e te Atua. 4
Te hunga hoki kua oti te whakamarama,
kua pa ki te mea i homai i runga i te
rangi, kua whiwhi ano ki te Wairua
Tapu, 5 A kua kitea te pai o ta te
Atua kupu, me nga mea kaha o te ao
meake nei puta; 6 Ki te taka atu
ratou, e kore ratou e taea te whakahou
ake ki te ripeneta; ka ripekatia houtia
hoki te Tama a te Atua e ratou nei ano,
a ka meinga kia tawaia nuitia. 7 Te
whenua hoki e inu nei i te ua e hono-
hono nei te heke ki runga ki a ia, a e
mea ana i te otaota pai kia tupu ake ma
te hunga i mahia ai, ka whiwhi ki ta te
Atua manaakitanga: 8 Tena *ko te
whenua* i tupu ai nga tataramoa, nga
tumatakuru, ka whakakinoa, ka tata ki
te kanganga; tona whakamutunga he
tahunga.
9 Na, ahakoa penei noa ta matou ko-
rero, e u ana ano ta matou whakaaro, e
aku hoa aroha, ki nga mea i a koutou
he pai ke atu, he mea ano hoki mo te
ora. 10 E kore hoki te Atua e hē, e
wareware ki ta koutou mahi, ki te uaua
o to koutou aroha, i whakakitea mai e
koutou ki tona ingoa, i a koutou i ata-
whai i te hunga tapu, a ka atawhai nei
ano. 11 Otiia e hiahia ana matou kia
whakakitea taua uaua na ano e tenei e
tenei o koutou, kia taea ra ano te unga
rawatanga o te whakaaro i tumanako ai
koutou, ā te mutunga ra ano: 12 Kia
kaua e puhoi, engari kia rite ki ta te
hunga i whakapono, i whakamanawanui,
a riro mai ana i a ratou nga mea i wha-
kaaria mai.
13 I te Atua hoki e whakaari mea ana
ki a Aperahama, a kahore ana mea nui
atu hei oatitanga, ka oatitia a ia ake
ano, 14 I mea ia, Ina, ka manaakitia
rawatia koe e ahau, ka whakanuia ra-
watia ano hoki koe. 15 Na, whakama-
nawanui ana ia, a riro ana i a ia te kupu
whakaari. 16 Ko te mea nui ake hoki
ta nga tāngata e waiho ai hei oati: a ki
a ratou hei mutunga mo nga whaka-
hokihoki kupu katoa te oati whakau.
17 No reira hoki, i te Atua e tino pai
rawa ana kia whakakitea ki te hunga
mo ratou nei aua mea i korerotia ra, te
mau o tana whakaaro, whakaurua mai
ana e ia he oati; 18 Na, ka rua nga
mea pumau, he mea hoki e kore ai e
ahei kia teka te Atua, a *ma enei* ka kaha
ai he whakamarietanga mo tatou mo te
hunga kua rere ki te pupuri i te mea e
takoto mai nei i te aroaro, e tumana-
kohia atu nei: 19 Hei punga ano tenei
ma tatou mo te wairua, he mea mau
tonu, u tonu, tae tonu atu ano hoki ki
roto i te arai; 20 Ki te wahi kua tapoko
atu nei a Ihu ki reira, hei matamua mo
tatou, i a ia i meinga hei tohunga nui
mo a mua tonu atu, i runga i to Mere-
kihereke ritenga.

UPOKO 7.

No Merekiherehe to Ihu tohungatanga. 11 *Nui atu i to Arona.*

KO tenei Merekihereke hoki, kingi
o Harema, tohunga o te Atua i
runga rawa, i tutaki nei ki a Aperahama
i a ia e hoki mai ana i te patunga i nga
kingi, i manaaki nei i a ia; 2 A hoatu
ana e Aperahama ki a ia nga whaka-
tekau o nga mea katoa; te whakama-
oritanga nei *o tona ingoa* i te tuatahi
ko te Kingi o te tika, a i to muri ko te
Kingi o Harema, ara, ko te Kingi o te
rangimarie; 3 He mea matua kore,
whaea kore, kahore nei ona whakapapa
tupuna, kahore he timatanga o ona ra,
kahore he mutunga o tona oranga; he

tangata kua whakaritea ki te Tama a te Atua, mau tonu ana ia hei tohunga.

4 Na, whakaaroa te nui o tenei tangata, i hoatu nei ki a ia e te tupuna nui e Aperahama nga whakatekau o nga taonga parakete. 5 Nga tama hoki a Riwai, ara, nga mea kua riro nei i a ratou te mahi tohunga, he ture kei a ratou kia tangohia ta te ture i whakarite ai, nga whakatekau a te iwi, he mea na o ratou tuakana, teina i puta mai nei ano i te hope o Aperahama: 6 Ko tenei tangata ia ehara nei i te mea no to ratou kawai, riro ana i a ia nga whakatekau a Aperahama, a manaakitia ana e ia te tangata i a ia nei nga kupu whakaari. 7 Na, e kore rawa *tenei* e taea te whakateka, *ara,* ko te mea iti te manaakitia ana e te mea nui. 8 I konei hoki e riro ana nga whakatekau i nga tāngata matemate nei; i reira ia *i riro i* tera e korerotia nei, kei te ora ia. 9 Me penei ano te ki, ko Riwai e tango whakatekau nei, hoatu ana e ia he whakatekau i ta Aperahama meatanga ra. 10 I roto hoki ia i te hope o tona pāpā i te tutakitanga o Merekihereke ki a ia.

11 Na, ki te mea na ta te Riwai mahi tohunga i tino rite ai, (i na runga hoki i tera te rironga mai o te ture i te iwi,) he aha atu te mea e whakatika ai tetahi atu tohunga i runga i to Merekihereke ritenga; tē karangatia ra i runga i to Arona ritenga? 12 Ka whakaputaia ketia hoki te mahi tohunga, ina, kua puta ke ano hoki te ture. 13 Te tangata hoki mona enei korero, he hapu ke tona, kahore nei tetahi o ratou i whakatata ki te āta. 14 He mea takoto mārama hoki tenei, i puta ake to tatou Ariki i roto i a Hura: a hore rawa ā Mohi kupu mo te mahi tohunga a taua iwi. 15 *Tenei ano* hoki tetahi mea e tino mārama rawa ana: kua whakatika hoki tetahi atu tohunga, i runga i te ritenga o Merekihereke; 16 A, tona whakatohungatanga, ehara i te mea no runga i te ture o nga tikanga o te kikokiko, engari no runga i te kaha o te oranga e kore e mutu. 17 Kua whakaaturia mai nei hoki e ia,

Hei tohunga koe ake ake i runga
I te ritenga o Merekihereke.

18 Kua whakakahoretia hoki te ture i whakatakotoria i mua, no te mea kahore ona kaha, kahore ona hua, 19 (Kahore hoki tetahi mea i tino tika i ta te ture:) a kua kawea mai te mea pai rawa e tumanakohia atu nei; na tenei hoki tatou ka whakatata atu nei ki te Atua. 20 Na, kihai nei i mahue te oati: 21 (Ko era hoki kahore he oati i to ratou whakatohungatanga; he oati ia i to tenei, na tera i ki mai ra ki a ia,

Kua oati te Ariki a e kore e puta ke tona whakaaro,
Hei tohunga koe ake ake i runga i te ritenga o Merekihereke:)

22 Koia i nui ke ai te pai o te kawenata ko Ihu nei tona kai whakamau. 23 He tohunga tokomaha hoki ratou kihai hoki i tukua e te mate kia tu tonu: 24 Ko tenei ia, e mau tonu ana ake ake, a e kore e puta ke tana mahi tohunga. 25 Na, e taea ano e ia te tino whakaora te hunga e na runga atu ana i a ia ki te Atua; e ora tonu ana hoki ia hei inoi mo ratou.

26 Pai rawa hoki tenei tu tohunga nui mo tatou, te tapu, te kino kore, te poke kore, he mea motu ke i te hunga hara, kua whakanekehia ake ano hoki ki runga ake i nga rangi; 27 Kahore ana mea e pera ai ia me nga tohunga nui, e whakaeke patunga tapu ai ia, i ia ra, i ia ra, mo ona hara ake i te tuatahi, muri iho mo o te iwi; kotahi tonu hoki tana meatanga i tenei, i tana whakaekenga atu i a ia. 28 Nga tohunga nui hoki e whakaturia ana e te ture, he tangata e pehia ana e te ngoikore; ta te kupu ia o te oati, i muri nei i te ture, ko te Tama, kua oti nei te mea kia tino tika, a ake ake.

UPOKO 8.

To Ihu tohungatanga nui atu, mau tonu. 13 Kua kore to Arona.

NA, ko te tino *tenei* o enei korero: He tohunga pera to tatou, kua noho ki matau o te torona o te Nui i nga rangi; 2 He minita mo nga mea tapu, mo te tapenakara pono, tona kai whakaara nei ko te Ariki, ehara i te tangata. 3 Nga tohunga nui katoa hoki, he mea whakarite hei tapae atu i nga whakahere i nga patunga tapu: na konei hoki i tika ai kia whai mea ano tenei hei tapaenga atu māna. 4 Me i runga hoki ia i te wheuua, kahore ona tohungatanga; tenei hoki nga tohunga hei tapae i nga whakahere i runga i ta te ture. 5 Ta ratou mahi he ritenga he atarangi no nga mea i te rangi, he pera ano me te mea i tohutohungia ki a Mohi, i a ia meake hanga i te tapenakara: i mea hoki ia, Kia mahara kia hangā e koe nga mea katoa kia rite ki te tauira i whakakitea ki a koe i runga i te maunga. 6 Tena ko tenei he nui ke te mahi minita kua riro

nei i a ia, he pai rawa hoki te kawenata
ko tona takawaenga nei ko ia, he pai
rawa ano hoki nga kupu whakaari, i
whakatakotoria ai *taua kawenata.* 7
Me he mea hoki kihai i whai hē taua
kawenata o mua, e kore e rapua he wahi
mo te tuarua. 8 I a ia hoki e wha-
kahe ana, i mea ia ki a ratou,

Nana, tenei ake ko nga ra, e ai ta te
Ariki,
E whakaritea ai e ahau he kawenata
hou ki te whare o Iharaira, ki te
whare ano hoki o Hura:
9 E kore e rite ki te kawenata i wha-
karitea e ahau ki o ratou mātua,
I te ra i mau ai ahau ki o ratou
ringaringa i arahi mai ai i a ratou
i te whenua o Ihipa;
Kihai nei hoki ratou i u ki taku
kawenata,
A kore ake oku whakaaro ki a ratou,
e ai ta te Ariki.
10 Ko te kawenata hoki tenei e whaka-
rite ai ahau ki te whare o Iharaira
I muri iho i aua ra, e ai ta te Ariki;
Ka hoatu e ahau aku ture ki o ratou
hinengaro,
Ka tuhituhia ano hoki ki o ratou
ngakau:
A ko ahau hei Atua mo ratou,
Ko ratou hoki hei iwi moku:
11 E kore ano hoki ratou e whakaako i
tona hoa i tona hoa,
I tona teina i tona tuakana, e mea,
Kia mātau koe ki te Ariki:
E mātau katoa hoki ratou ki ahau,
Te nohinohi o ratou, te nui ano hoki
o ratou.
12 Ka mahi tohu hoki ahau ki a ratou
hē,
E kore ano hoki e maharatia e ahau
o ratou hara, a ratou kino a mua
ake nei.

13 I a ia i mea, He *kawenata* hou, kua
whakatawhitotia e ia te tuatahi. Na,
te mea kua tawhitotia kua koroheketia,
ka tata te memeha.

UPOKO 9.

Nga patunga tapu o te ture. 11 *Nui o ta Ihu.*

NA, te *kawenata* tuatahi he tikanga
karakia ano ona, me tetahi wahi
tapu, he mea maori. 2 I hangā hoki
tetahi tapenakara, te tuatahi, i reira te
turanga rama, me te tepu, me te taro
aroaro, tona ingoa ko te wahi tapu: 3 A
i tua atu o te rua o nga arai, ko te ta-
penakara, e huaina ana ko te wahi tino
tapu. 4 He tahu kakara koura i reira
me te āka o te kawenata he mea whaka-
kikorua nga wahi katoa ki te koura, i
roto ano i taua mea ko te oko koura i te
mana, me te tokotoko o Arona i pihi ra,
me nga papa o te kawenata: 5 A i runga
atu i tenei ko nga Kerupima o te
kororia, e whakamarumaru ana i te
taupoki whakamarie: e kore aua mea e
taea te ata korero aianei. 6 Heoi ka ata
rite nei enei mea, ka haereere nga
tohunga i nga wa katoa ki te tapenakara
tuatahi, i a ratou e mahi ana i nga mahi
minita. 7 Ki te tuarua ia kotahi ano te
haerenga atu i te tau, a ko te tohunga
nui anake, kihai ano i mahue atu nga
toto; i tapaea atu hoki mona, mo nga
hē ano o te iwi: 8 Ko ta te Wairua
Tapu hoki tenei i whakaatu ai, kiano te
huarahi ki te wahi tino tapu i whaka-
kitea mai, i te mea e tu ana ano te
tapenakara tuatahi: 9 He ahua tenei i
taua wa ra, i tapaea ai nga whakahere
me nga patunga tapu, kihai i tau hei
mea i te tangata nāna *tera* mahi kia
tino tika te hinengaro; 10 Heoi ano *o
era* he kainga, he inumanga, he horoinga
maha, he tikanga na te kikokiko, he
mea whakarite mai, a taea noatia te wa
whakatikatika.

11 Heoi, te taenga mai o te Karaiti
hei tohunga nui mo nga mea pai e whai
mai ana i muri, he nui atu ano hoki he
tino tika te tapenakara, ehara i te mea
hanga na te ringaringa, ara, ehara i te
mea no tenei hanganga: 12 Ehara ano
hoki i te mea no nga koati nga toto, no
nga kuao kau ranei, engari nona ake
nga toto i haere atu ai ia, kotahi tonu te
haerenga, ki roto ki te wahi tino tapu, i
te mea ka whiwhi ki tana mea hei hoko
mo *tatou* a ake tonu atu. 13 Ki te mea
hoki ma nga toto o nga puru o nga
koati, ma nga pungarehu ranei o te
kuao kau, he mea tāuhiuhi atu ki te
hunga kua poke, ka tapu ai ka ma ai
te kikokiko; 14 Tera atu to nga toto o
te Karaiti, nāna nei ia i tapae atu ki te
Atua, i runga i ta te Wairua ora tonu,
kahore hoki ona koha; ma era e ma ai
o koutou hinengaro i nga mahi mate, e
mahi ai koutou ki te Atua ora. 15 Mo
konei ano ia i meinga ai hei Takawaenga
mo te kawenata hou, kia mate ai ia hei
utu mo nga hē i raro i te kawenata
tuatahi, kia riro ai i te hunga e kara-
ngatia ana te wahi tūturu i korerotia i
mua. 16 He oha-ki hoki, te mea e
whai tikanga ai, ko te matenga o te
tangata nāna i whakatakoto. 17 Kia
mate hoki te tangata, katahi ka whai
mana te oha-ki: kahore hoki e u i te

mea e ora ana te tangata nāna i whakatokoto. 18 Koia hoki tē mahue ai te toto i te whakatapunga o te *kawenata* tuatahi. 19 I te mutunga hoki o ta Mohi korero i nga tikanga katoa ki te iwi katoa, hei whakaritenga mo ta te ture, ka mau ia ki nga toto o nga kuao kau o nga koati, ki te wai, ki te huruhuru whero, ki te hihopa, a tāuhiuhia ana e ia te pukapuka, me te iwi katoa; 20 Me tana ki ano, Ko nga toto enei o te kawenata kua akona mai nei e te Atua ki a koutou. 21 I tāuhiuhia ano hoki e ia ki nga toto te tapenakara, me nga oko katoa mo te mahi minita. 22 I runga hoki i te ture he torutoru nga mea i mahue te pure ki te toto; ki te kahore hoki he ringihanga toto, kahore he murunga *hara.*

23 Koia i tika ai kia purea ki enei nga ritenga o nga mea i te rangi; ko nga tino mea ia o te rangi ki nga patunga tapu e pai rawa atu ana i enei. 24 Ehara hoki i te mea kua tomo a te Karaiti ki nga wahi tapu i hangā e te ringaringa, ki nga ahua o nga tino *wahi;* engari ki te tino rangi pu ano, puta ai ki te aroaro o te Atua, mo tatou: 25 Ehara ano i te mea kia maha ana tapaenga i a ia, kia pera me te tohunga nui e haere nei ki roto ki te wahi tino tapu i tenei tau i tenei tau, no etahi atu *ano* hoki nga toto; 26 Penei kia maha he mamaetanga mona he mea timata i te hanganga ra ano o te ao: tena ko tenei kotahi tonu tona whakakitenga mai i te mutunga o te ao, hei whakakahore i nga hara, i a ia ka meinga hei patunga tapu. 27 Na, kua takoto nei te tikanga mo nga tāngata kia kotahi tonu te matenga, a muri iho i tenei ko te whakaritenga whakawa; 28 Waihoki ko te Karaiti kotahi tonu tona tapaenga atu hei pikau i nga hara o te tini, a tenei ake ko te rua o ona whakakitenga mai, kahore ano he hara, hei whakaora i te hunga e tatari ana ki a ia.

UPOKO 10.

He ahua kau nga whakahere o mua. 10 *To Ihu kotahi tonu.* 14 *Ea ake nga hara.* 19 *Na, kia mau.*

TO te ture hoki he atarangi no nga pai e puta mai ana i muri, ehara hoki i te ahua pu o aua mea, e kore ano e whai mana i aua patunga tapu e whakaekea tonutia ana e ratou i tenei tau, i tenei tau, e tino tika ai te hunga e whakatata mai ana. 2 Penei e kore ranei e mutu te whakaeke? me i oti hoki te hunga nāna taua karakia te mea kia ma, kua kore o ratou maharatanga ki nga hara. 3 I aua *patunga tapu* ia e hokihoki ana te mahara ki nga hara i ia tau i ia tau. 4 E kore hoki e tau ma nga toto o nga puru o nga koati e whakakahore nga hara. 5 Na reira i a ia e haere mai ana ki te ao, ka mea ia,

Kihai i matenuitia e koe te patunga tapu me te whakahere,
Kua rite mai i a koe he tinana moku.
6 Kihai koe i ahuareka ki nga tahunga tinana ki nga *whakahere* hara:
7 Katahi ahau ka mea atu, Tenei au te haere atu nei,
(Kei roto i te upoko o te pukapuka te tuhituhinga moku,)
Ki te mea i tāu i pai ai, e te Atua.

8 I tana meatanga i mua ake, Kihai koe i matenui ki te patunga tapu ki te whakahere, ki nga tahunga tinana me nga *whakahere* hara, kahore ano hoki ou ahuarekatanga mai, he mea nei e tapaea ana i runga i te ture; 9 Katahi ia ka mea, Tenei ahau te haere nei ki te mea i tāu i pai ai, e te Atua. E tangohia ana e ia te tuatahi, kia whakaturia ai e ia te tuarua. 10 Na taua pai nei i oti ai tatou te whakatapu, he meatanga na te tapaenga atu kotahi o te tinana o Ihu Karaiti. 11 Na, nga tohunga katoa, e tu ana ratou e minita ana i tenei ra i tenei ra, he maha ano hoki a ratou whakaekenga atu i aua patunga tapu na ano, e kore rawa nei e tau hei tango i nga hara: 12 Ko tenei ia, kotahi nei tana patunga tapu i whakaeke atu ai mo nga hara, na, noho tonu ana i te ringa matau o te Atua; 13 I muri nei he tatari tana kia waiho ra ano ona hoa riri hei takahanga mo ona waewae. 14 Kotahi nei hoki tana whakahere, a tika tonu i a ia ake ake te hunga ka oti te whakatapu. 15 Hei kai whakaatu ano te Wairua Tapu *mo tenei* ki a tatou: i muri nei hoki i *tana* kianga mai,

16 Ko te kawenata tenei e whakaritea e ahau ki a ratou
I muri i aua ra, e ki ana te Ariki,
Ka hoatu e ahau aku ture ki o ratou ngakau,
Ka tuhituhia ano e ahau ki o ratou hinengaro;
17 E kore ano hoki e maharatia e ahau o ratou hara a ratou hē, ake ake ake.

18 Na, ki te murua enei, kahore he whakahere mo nga hara i muri iho.

19 Na, ka ai nei nga toto o Ihu hei take e maia ai tatou te tomo ki te tino

wahi tapu; 20 Hei ara hou mo tatou,
ara ora, he mea whakatapu nāna, e tika
atu ana na te arai, ara, na tona kiko-
kiko; 21 A he nui ano hoki to tatou
tohunga mo te whare o te Atua; 22 Kia
whakatata atu tatou, i runga i te ngakau
pono, i te whakapono e tino u ana, he
mea tāuhiuhi te ngakau, *kia* kore *ia* te
hinengaro kino, he mea horoi ano hoki te
tinana ki te wai mārama. 23 Kia mau
ta tatou whakaae ki te mea e tumana-
kohia atu nei, kei ngaueue; (he pono
hoki ta te Kai whakaari mai;) 24 Kia
whai whakaaro ano tatou tetahi ki tetahi,
kia whakaohokia te aroha me nga mahi
pai: 25 Kei mahue te huihui i a tatou
ano, kei pera me te hanga a etahi; engari
me whakahauhau tetahi i tetahi: kia nui
rawa ano hoki i te mea ka kite koutou
ka tata te ra.

26 Ki te hara hoki tatou me te wha-
kaae ano te ngakau i muri i a tatou kua
whiwhi ki te matauranga ki te pono,
kahore atu he patunga tapu i mahue mo
nga hara; 27 Engari he tatari ahua
mataku nei ki te whakawakanga, ki te
riri tuaahi, nei e pareho ai nga hoa riri.
28 Te tangata i whakorekore ki te ture
a Mohi kihai i tohungia; tokorua toko-
toru nga kai whakaatu ka mate ia: 29
Ki ta koutou whakaaro, e kore ranei e
tika kia rahi ake te whiu mo te tangata, i
takahia ai te Tama a te Atua, i meinga
ai hei mea noa nga toto o te kawenata i
whakatapua ai ia, a whakaiti ana i te
Wairua o te aroha noa? 30 E mātau
ana hoki tatou na wai tenei kupu, Maku
te rapu utu; maku te hoatu utu, e ai ta
te Ariki: me *tenei* ano, E whakarite wha-
kawa te Ariki mo tona iwi. 31 He mea
mataku te taka ki roto ki nga ringaringa
o te Atua ora.

32 Engari kia mahara ki nga ra o
mua, i a koutou i whakamaramatia ra,
a nui noa te totohetanga mai o nga
mate, i whakaririka kau na koutou; 33
Tetahi wahi, i a koutou i meinga e nga
tawainga e nga tukinotanga hei mea e
matakitakina ana; tetahi wahi, i a kou-
tou i meinga hei hoa mo te hunga i
peratia. 34 I mamae tahi hoki koutou
me au, i a au i te herehere, i hari hoki
ki te pahuatanga o o koutou taonga, i
mahara hoki tera atu he taonga mo kou-
tou he mea pai ake e mau tonu ana i te
rangi. 35 Na, kaua e whakarerea to
koutou maia, he rahi hoki tona utu. 36
Te mea hoki hei matenuitanga ma koutou
he manawanui; kia mahia ai e koutou
ta te Atua i pai ai, a riro tonu mai i a
koutou nga mea i whakaaria mai ra.

37 Potopoto kau ake hoki,
A ka tae mai tenei e haere mai nei, e
kore ano e whakaroa.
38 Na, ma te whakapono e ora ai te
tangata tika:
A ki te hoki *tetahi* ki muri, e kore
toku wairua e ahuareka ki a ia.
39 Na, ehara tatou i *te hunga* e hoki ana
ki muri ki te whakangaromanga, engari
no *te hunga* e whakapono ana, a ora ana
te wairua.

UPOKO 11.

Ta te whakapono mahi. 7 Ona hua.

NA, te whakapono, he whakapumau-
tanga i nga mea e tumanakohia
atu ana, he whakakitenga i nga mea
kahore nei e kitea. 2 Na konei hoki
nga kaumatua i korerotia paitia ai. 3
Na te whakapono i mātau ai tatou he
mea hanga nga ao e te kupu a te Atua,
a, nga mea e tirohia atu nei kihai i
puta ake i roto i nga mea e kitea ana.
4 Na te whakapono i pai ake ai i ta
Kaina te patunga tapu i tapaea e Apera
ki te Atua, na tena hoki i whakaatu
tona tika, i whakaatu hoki te Atua ki
ana whakahere: na tena ano ia i whai
kupu ai, ahakoa mate. 5 Na te whaka-
pono a Enoka i kawea ketia ai, tē kite
i te mate; na, kahore ia i kitea, no te
mea kua kawea ketia ia e te Atua: i
mua hoki i tona kawenga ketanga i
whakaaturia mai ia, e ahuareka ana te
Atua ki a ia. 6 Na, ki te kahore he
whakapono, e kore e taea he mea e
ahuareka mai ai *ia:* ki te haere hoki
tetahi ki te Atua, me whakapono ko
ia ano tenei *ko te Atua,* a e hoatu ana
ano e ia he utu ki te hunga e ata rapu
ana i a ia. 7 Na te whakapono a Noa,
i tona whakamaharatanga e te Atua ki
nga mea kahore i kitea noatia, i oho ai,
a hangā ana e ia te āka hei whakaora
mo tona whare; he whakataunga tena
nana i te he ki te ao, a uru ana ki te
tika o te whakapono. 8 Na te whaka-
pono a Aperahama i ngohengohe ai, i
tona karangatanga kia haere ki te wahi
meake riro i a ia hei kāinga; a haere
ana ia, tē mātau ki te wahi e haere ai ia.
9 Na te whakapono ia i noho manene
ai ki te whenua i whakaaria mai, he
whenua tangata-ke ano ki a ia, a noho
teneti ana ia, ratou ko Ihaka ko Hakopa,
ona hoa kua uru tahi nei ratou ki taua
mea i whakaaria mai ra: 10 I tatari
hoki ia ki te pa whai turanga, ko te
Atua nei te kai hanga, te kai mahi.
11 Me Hera ano hoki, na te whaka-

pono ia i whai kaha ai i hapū ai, a
whanau ana *tana tama* i te mea kua
taka ke *ona* tau; i mahara hoki ia he
pono ta te kai whakaari mai. 12 Na,
whanau ake i te kotahi, a he tangata
ano hoki ia kua whakatupapakutia ki
enei mea, me te mea ko nga whetu o te
rangi te tini, koia ano kei te onepu i te
taha o te moana e kore nei e taea te
tatau.

13 I mate katoa enei i runga i te wha-
kapono, kihai i whiwhi ki nga mea i
whakaaria mai ra, engari he mea kite
atu na ratou i tawhiti, a whakaponohia
atu ana e ratou, awhitia atu ana, wha-
kaae ana ratou he manene ratou he
noho noa iho i runga i te whenua. 14
Te hunga hoki he penei a ratou korero,
e whakakite pu ana ratou he whenua
tupu ta ratou e rapu nei. 15 Me i ma-
hara hoki ratou ki taua *kāinga* i haere
mai nei ratou i reira, penei kua atea he
hokinga atu ma ratou: 16 Tena ko
tenei e hiahia ana ratou ki tetahi *kāinga*
pai ake, ki tera i te rangi: koia te Atua
tē whakama ai ki a ratou, kia karangatia
ko to ratou Atua; kua rite hoki i a ia
tetahi pa mo ratou.

17 Na te whakapono a Aperahama i
tapae ai i a Ihaka, i tona whakamatau-
tauranga; na, te tangata i a ia nei nga
kupu whakaari, tapaea ana e ia tana
huatahi, 18 Mona nei te kupu, na, Kei
a Ihaka he karangatanga mo to wha-
nau: 19 I whakaaro hoki ia, ahakoa i
roto nei ano i te hunga mate, e taea
ano *ia* e te Atua te whakaara ake; a
riro mai ana ia i reira, he mea ahua.
20 Na te whakapono ta Ihaka kupu
manaaki mo Hakopa raua ko Ehau; he
meatanga ki nga mea o muri nei. 21
Na te whakapono a Hakopa, i a ia ka
tata te mate, i manaaki ai i nga tama-
riki tokorua a Hohepa; a koropiko ana
i runga i tona tokotoko. 22 Na te
whakapono a Hohepa, i a ia e whaka-
hemohemo ana i whakahua ai i te hae-
renga mai o nga tamariki a Iharaira; i
whakatakoto tikanga ai ano mo ona
wheua. 23 Na te whakapono a Mohi,
i tona whanautanga, i hunā ai e ona
matua e toru nga marama, i kite hoki
raua he tamaiti ataahua *ia;* kihai hoki
raua i mataku ki te ture a te kingi. 24
Na te whakapono a Mohi, i tona kau-
matuatanga, kihai i pai kia karangatia
he tama na te tamahine a Parao; 25
Ki tana hoki, ko te mamae tahi me to
te Atua iwi, he mea pai ke atu i nga
ahuareka o te hara kia riro mai mo
tetahi wa; 26 Ki tona whakaaro, ko te
tawainga mo te Karaiti, he taonga nui
ke atu i nga taonga o Ihipa: i titiro atu
hoki ia ki te utu ka homai. 27 Na te
whakapono ia i haere atu ai i Ihipa,
kihai hoki i mataku ki te riri a te
kingi: i u tonu hoki ia, he titiro nana
ki *te Atua* e kore nei e kitea. 28 Na te
whakapono ia i whakarite ai i te kape-
nga, me te ringihanga toto, kei pa ki a
ratou te kai whakamate i nga whanau
matamua. 29 Na te whakapono ratou
i haere ai ra te Moana whero me te mea
e na runga ana i te *whenua* maroke; a,
te whakamatauranga a nga Ihipiana,
horomia ake ratou. 30 Na te whaka-
pono nga taiepa o Heriko i whenuku ai,
i te mea e whitu nga ra e taiawhiotia
ana. 31 Na te whakapono a Rahapa te
wahine puremu kihai i whakangaromia
ngatahitia me te hunga whakapono kore,
mona i whakamanuhiri i nga tutei i
runga i te rangimarie. 32 Kia pehea
ake ano hoki aku korero? e kore hoki
e ranea te taima hei korerotanga maku
i nga mea a Kireono, a Paraka, a Hama-
hona, a Iepeta, a Rawiri, a Hamuera, a
nga poropiti; 33 Na te whakapono nei
i hinga ai i a ratou nga rangatiratanga,
i mahia ai e ratou te tika, i whiwhi ai
ratou ki nga mea i whakaaria mai i
mua, i tutakina ai e ratou nga waha o
nga raiona, 34 I tineia ai e ratou te
kaha o te ahi, i mawhiti atu ai i te
mata o te hoari, i whai kaha ai i runga
i te ngoikore, i meinga ai kia kaha i te
whawhaitanga, whati ana i a ratou nga
taua a nga tauiwi. 35 Riro mai ana i
nga wāhine a ratou tupapaku he mea
whakaara ake: ko etahi i whakamamae-
tia, kihai ano i whakaae atu kia wha-
kaorangia; kia whiwhi ai ratou ki te
whakaarahanga e pai ke atu ana: 36
Ko etahi i whakamatau i nga tawainga,
i nga whiunga, i nga mekameka ano
hoki, i te whare herehere. 37 I akina
ratou ki te kohatu, i kania, i whaka-
waia, i mate i te patunga a te hoari:
i haereere ratou he hiako hipi te kakahu,
he hiako koati; he hunga rawakore
ratou, e tukinotia ana, e whakatupuria
kinotia ana; 38 (Kihai nei te ao i pai
mo ratou:) atiutiu noa ana ratou i
waenga tahora, i nga maunga, i nga ana,
i nga poka o te whenua. 39 Na, *pai
tonu* te korero mo enei katoa, he mea
na te whakapono, heoi kihai ratou i
whiwhi ki te mea i whakaaria mai: 40
Kua whakaaroa wawetia hoki e te Atua
tetahi mea pai atu mo tatou, kei tino
tika ratou i te mea kahore nei tatou.

UPOKO 12.

Whakahau. 22 Te Kawenata hou, nui atu i to mua.

NA, i tenei kapua nui o nga kai
whakaatu e karapoti nei i a
tatou, kia whakarerea e tatou nga
whakataimaha katoa, me te hara wha-
kaeke tata, a kia manawanui tatou ki
te oma i te omanga e takoto nei i to
tatou aroaro; 2 Me te titiro pu ano ki a
Ihu, ki te kai timata ki te kai whakaoti
i te whakapono; i whakaaro hoki ia ki
te hari i tona aroaro, a whakamanawanui
ana ki te ripeka, whakahawea ana ki te
whakama, na, kua noho ki matau o te
torona o te Atua. 3 Whakaaroa hoki ia
i whakamanawanui nei ki taua totohe
nui a te hunga hara ki a ia, kei hoha o
koutou ngakau, a ka ngakau kore kou-
tou. 4 Ta koutou pakanga, kahore ano
kia tae noa ki te toto i a koutou ka
whawhai na ki te hara. 5 Kua ware-
ware ano koutou ki te whakahauhau e
korero nei ki a koutou, me te mea he
tamariki *tupu* koutou,

E taku tama, kaua e whakahawea ki
ta te Ariki papaki;
Kei ngakau kore hoki ina riria e ia:
6 E papaki ana hoki te Ariki ki tana e
aroha ai,
E whiua ana hoki e ia nga tamariki
katoa e whakatamarikitia ana ki
a ia.

7 Ki te manawanui koutou ina pakia,
e rite ana ta te Atua meatanga ki a
koutou *ki tana* ki nga tama *tupu;* ko
wai hoki te tama e kore e pakia e te
pāpā? 8 Ki te kahore ia o koutou
pakinga, te mea e whakawhiwhia ana ki
te katoa, he poriro koutou, ehara i te
tamariki. 9 He mātua ano o tatou no
te wahi ki te kikokiko, he mea papaki
tatou na ratou; i hopohopo ano tatou *ki
a ratou:* kaua ianei e nui noa atu to
tatou ngohengohe ki te Matua o nga
wairua, kia ora ai? 10 Ta ratou papaki
hoki he torutoru nei nga ra, he mea ano
na ta ratou ake i whakaaro ai; ta tenei
ia mo te pai, kia whiwhi ai *tatou* ki tona
tapu. 11 Na, nga pakinga katoa e kore
e kiia inaianei hei whakahari, engari
hei whakapouri: muri iho ia ka puta
mai te hua rangimarie o te tika, ki te
hunga e whakamahia ana ki taua mea.
12 Na, kia ara nga ringaringa kua tukua
iho, me nga turi ngoikore: 13 Hangā
hoki etahi huarahi tika mo o koutou
waewae, kei whakapeaua ketia atu te
kopa; engari kia ora ake i te mate.
14 Whaia te rongo kia mau ki te
katoa, me te tapu hoki, ki te kahore nei
hoki tenei, e kore tetahi tangata e kite i
te Ariki. 15 Me titiro marie kei hapa
tetahi i to te Atua aroha noa; kei pihi
ake tetahi pakiaka o te kawa hei wha-
kararuraru, a he tokomaha e poke; 16
Kei puremu tetahi, kei ahua whakari-
hariha, kei pera me Ehau: ta tenei
hoki, kotahi ano te kainga i hokona ai
e ia tona matamuatanga. 17 E mātau
ana hoki koutou ki tona hiahia i muri
kia riro i a ia te manaakitanga, a kapea
ana ia: (kihai hoki i kitea he wahi mo
te whakaputanga ketanga,) i rapua
marietia ano e ia me *te heke ano* nga
roimata.

18 Ehara hoki i te mea kua tae
koutou ki te maunga e taea te whakapa
atu, ki te ahi e ka ana, ki te pango
kerekere, ki te pouri, ki te tupuhi, 19
Ki te tangi o te tetere, ki te reo e
korero ana; i inoi ra te hunga i rangona
ai kia kaua he kupu ki a ratou i muri
iho: 20 (Kihai hoki ratou i kaha ake ki
te mea i whakaritea mai, Na, ahakoa he
kararehe i pa atu ki te maunga, me aki
ki te kohatu, me wero ranei ki te matia.
21 Koia ano te mataku o te mea i puta
mai ra, i mea ai a Mohi, Mataku rawa
ahau, wiri rawa:) 22 Engari kua tae
nei koutou ki Maunga Hiona, ki te pa o
te Atua ora, ki Hiruharama i te rangi,
ki nga mano tini o nga anahera, 23 Ki
te huihuinga nui, ki te hahi o nga
matamua, kua oti te tuhituhi ki te
rangi, ki te Atua hoki ki te kai whaka-
rite whakawa o nga tāngata katoa, ki
nga wairua ano o te hunga tika kua oti
te mea kia tino tika, 24 Ki a Ihu ano
hoki ki te takawaenga o te kawenata
hou, ki nga toto o te tāuhiuhinga, he
pai ake nei nga korero i *to* Apera. 25
Kia mahara kei whakarere koutou i
tenei e korero mai nei. Ki te mea hoki
kihai i mawhiti atu te hunga i paopao
ki tera i korero ra i runga i te whenua,
ina *e kore* rawa ano tatou, ki te tahuri
ke atu i tenei *kua korero mai nei* i te
rangi: 26 Ngaueue ana te whenua i
tona reo i reira: inaianei ia kua puaki
tana kupu whakaari, kua mea ia, Kia
kotahi ano meatanga, a ehara i te mea
ko te whenua anake, ko te rangi ano
hoki taku e whakangaueue ai. 27 Na,
taua *kupu* nei, Kia kotahi meatanga,
hei whakakite i te putanga ketanga o
nga mea ka whakangaueuetia ra, he
mea hanga hoki; a mau tonu iho nga
mea e kore nei e whakangaueuetia. 28
Na, ka riro nei i a tatou he kingitanga

e kore e taea te whakangaueue, kia
whiwhi tatou ki te aroha noa, kia
manakohia mai ai ta tatou e mahi nei
ki te Atua i runga i te hopohopo i te
wehi: 29 He ahi hoki e kai ana to
tatou Atua.

UPOKO 13.

E tahi atu whakahau.

KIA mau tonu te aroha ki nga teina.
2 Kei wareware ki te atawhai
manuhiri: na tenei hoki i whakamanu-
hiri anahera ai etahi, kihai ano i mātau
atu. 3 Maharatia nga herehere, no kou-
tou tahi hoki te hereherenga; me te
hunga hoki e whakatupuria kinotia ana,
kei te tinana na hoki koutou. 4 He
mea honore te marena ma te katoa,
kahore hoki he poke o te moenga: te
hunga moe puku ia, me te hunga pu-
remu, e whakataua e te Atua te hē ki
a ratou. 5 Whakakahoretia atu te
mahi apo taonga; a kāti ano nga mea
ma koutou ko nga mea i a *koutou* na:
kua mea mai hoki ia, E kore ahau e
whakarere i a koe, e kore ano hoki e
mawehe atu i a koe. 6 Na, ka maia
tatou ki te ki ake,

Kei toku taha te Ariki,
E kore ahau e mataku ki ta te tan-
gata e mea ai ki a au.

7 Kia mahara ki te hunga e tohutohu
ana i a koutou, kua korero nei i te kupu
a te Atua ki a koutou: tirohia atu te
tukunga iho o ta ratou whakahaere, kia
rite to koutou ki *to ratou* whakapono.
8 Tūturu tonu a Ihu Karaiti inanahi,
inaianei, a ake ake ake. 9 Kei kaha-
kihakina koutou e nga whakaakoranga
maha, e nga mea poka hou ake: he
mea pai hoki kia whakaukia te ngakau
ki runga i te aroha noa; ehara nga kai,
kahore hoki he pai o ena mea mo te
hunga na ratou nei tera mahi. 10 He
āta ano ta tatou, a e kore e tika kia
kainga to tenei e te hunga e mahi ana
i ta te tapenakara. 11 Na, nga kara-
rehe no ratou nei nga toto e mauria atu
ana e te tohunga nui mo te hara ki roto
ki te wahi tino tapu, e tahuna ana nga
tinana o era ki waho o te puni. 12 No
reira hoki a Ihu, i tana whakatapunga
i te iwi ki ona toto ake ano, i mamae
ai ki waho o te kuwaha. 13 Na, kia
haere atu tatou ki a ia ki waho o te
puni, me te mau ano tatou i tona tawai-
nga: 14 Kahore hoki he pa tumau mo
tatou i konei, engari e rapu ana tatou
i tetahi i roto i nga wa a muri nei. 15
Na, kia tapaea atu e tatou ki runga ki
a ia i nga wa katoa te whakamoemiti ki
te Atua hei whakahere, ara, te hua o nga
ngutu e whakawhetai ana ki tona ingoa.
16 Kei wareware hoki ki te mahi pai,
ki te atawhai: e manakohia ana hoki e
te Atua nga patunga tapu pera. 17
Kia ngohengohe ki o koutou kai tohu-
tohu, whakanuia ta ratou kupu; e ma-
taara ana hoki ratou ki o koutou wairua,
a me korero ano e ratou a mua te tika-
nga *o a ratou mahi:* kia hari ai ratou
ina mea i tenei, kia kaua hoki e pouri:
kahore hoki he pai o tenei mo koutou.

18 Inoi mo matou: u tonu hoki to
matou whakaaro ki to matou hinengaro
he pai, e hiahia ana hoki matou kia tika
ta matou whakahaere i nga mea katoa.
19 I hira rawa ai taku whakahau nei
kia meatia tenei, he mea kia wawe ai
ahau te whakahokia ki a koutou.

20 Na, ma te Atua o te rangimarie,
nāna nei i whakahoki mai i roto i te
hunga mate to tatou Ariki a Ihu, taua
Hepara nui o nga hipi, he meatanga na
nga toto o te kawenata mutunga-kore,
21 Māna koutou e mea kia tino tika i
runga i nga mahi pai katoa, kia mahia
ano e koutou tana i pai ai; māna e mahi
i roto i a koutou te mea e ahuareka ana
ki tana titiro, i roto ano i a Ihu Karaiti;
waiho atu i a ia te kororia, ake ake
ake. Amine.

22 He kupu ano tenei naku ki a kou-
tou, e *aku* teina, ata whakarangona mai
te kupu whakahau: he torutoru nei
hoki *nga kupu* kua tuhituhia atu nei e
ahau ki a koutou. 23 Kia mātau kou-
tou kua tukua ki waho te teina, a
Timoti. Ki te haere wawe mai ia, ko
maua tahi e kite i a koutou.

24 Oha atu ki te hunga katoa e tohu-
tohu ana i a koutou, ki te hunga tapu
katoa ano hoki. Tenei te oha atu ki a
koutou te hunga i Itari.

25 *Kia tau* te aroha noa ki a koutou
katoa. Amine.

KO TE PUKAPUKA

A HEMI

APOTORO KI NGA TĀNGATA KATOA.

UPOKO 1.

2 *Kia u, i runga i te inoi.* 13 *Kaua e whaka-*
paea atu he he ki te Atua. 19 *Engari kia*
mau ki tana kupu.

NA Hemi, na te pononga a te Atua,
a te Ariki hoki a Ihu Karaiti, ki
nga hapu kotahi tekau ma rua e noho
marara ana; Tena koutou.

2 Kiia iho, e aku teina, he mea hari
nui ina taka koutou ki nga whakamatau-
tauranga maha; 3 E mātau ana hoki
koutou, ko te whakamatautauranga o
to koutou whakapono hei mahi i te
manawanui. 4 Na, kia puta rawa te
mahi a te manawanui, kia tino tika ai
koutou, kia toitu ai, tē hapa i te aha i
te aha.

5 Ki te hapa tetahi o koutou i te
matauranga, me inoi ia ki te Atua, e
homai nui nei ki te katoa, kahore hoki
ana tawai mai; a ka homai ki a ia. 6
Otira me inoi whakapono ia, kaua e rua-
rua. Te tangata ruarua hoki, tona rite
kei te ngaru o te moana, e puhia ana e
te hau e akina ana. 7 Kaua hoki taua
tangata e mea, e whiwhi ia ki tetahi
mea i te Ariki. 8 E kore te tangata
ngakau rua e u i ana hanga katoa.

9 Te teina iti, kia whakamanamana ia
i te mea ka whakanekehia ake ia: 10
Me te tangata taonga ano, i te mea ka
whakaititia: ka memeha atu hoki ia,
ano he puawai tarutaru. 11 Te putanga
mai hoki o te ra me te werawera ano, na,
kua maroke te tarutaru, kua ngahoro
tona puawai, a ngaro iho te ataahua o
tona ahua: ka pera ano te tangata
taonga, ka memeha atu i ona haereerenga.

12 Ka hari te tangata e u ake ana ki
te whakamatautauranga: no te mea hoki
ka oti ia te whakamatautau, ka whiwhi
ia ki te karauna o te ora kua whakaaria
mai nei e te Ariki mo te hunga e aroha
ana ki a ia. 13 Kaua tetahi e mea ina
whakamatautauria, E whakamatautauria
ana ahau e te Atua: e kore hoki te
Atua e taea te whakamatautau e te kino,
e kore ano hoki ia e whakamatautau i
tetahi: 14 Engari he mea whakamatau-
tau te tangata, i a ia e kumea ana e
poaina ana e tona hiahia ake ano. 15
Na, te hapunga o te hiahia, ka whanau
ko te hara; a, te otinga o te hara, ka
whanau ko te mate. 16 Kei whakapo-
hehetia koutou, e aku teina aroha. 17
No runga nga homaitanga papai katoa,
nga mea katoa e tino tika ana, he mea
heke iho no te Matua o nga whakama-
rama, kahore nei ona putanga ketanga,
kahore hoki he atarangi o te tahuri. 18
Na tona hiahia ake ano tatou i whanau
ai, he meatanga na te kupu o te pono,
kia meinga ai tatou hei matamua mo
ana mea i hanga ai.

19 Na, e aku hoa aroha, kia hohoro
nga tāngata katoa ki te whakarongo,
kia puhoi ki te korero, *kia* puhoi ki te
riri: 20 E kore hoki ta te Atua tika e
mahia e ta te tangata riri. 21 Na, me
whakarere katoa atu nga tikanga poke,
me te hara e hua tonu nei, me tahuri
marire ki te kupu kua oti te whakato
iho; e taea hoki e tenei te whakaora o
koutou wairua. 22 A hei kai mahi ano
koutou i te kupu, kaua hei kai whaka-
rongo anake, kei tinihangatia koutou e
koutou ano. 23 Ki te mea hoki he
kai whakarongo tetahi i te kupu, a
ehara i te kai mahi, e rite ana ia ki te
tangata e matakitaki ana ki tona kanohi
maori i roto i te whakaata: 24 Tana
matakitakinga hoki i a ia ano, haere
ana, wareware tonu ake he ahua pehea
ranei tona. 25 Tena ko te tangata e
ata titiro iho ana ki te ture tino tika,
ki te mea here kore, a ka u tonu, he
kai whakarongo ano ia e kore e ware-
ware, engari e mahi ana i te mahi, e
hari ano tenei i tana mahi. 26 Ki te
mea he ahua karakia to tetahi i roto i
a koutou, a kahore e parairetia e ia tona
arero, he tinihanga hoki nona ki tona
ngakau, he maumau karakia tana. 27
Te karakia pono, te mea poke-kore, ki
te aroaro o te Atua Matua, ko ia tenei,
Ko te tirotiro i nga pani i nga pouaru i
o ratou matenga, ko te tiaki i a ia ake
kei poke i te ao.

UPOKO 2.

Kaua e whakahipahipaia te tangata. 13 Engari kia puta te aroha. 14 Ehara hoki te whakapono i te kupu kau. Engari he mea kaha ki te mahi.

E AKU teina, kaua e waiho i runga i
te whakapai kanohi, te whakapono
ki to tatou Ariki kororia ki a Ihu Ka-
raiti. 2 Ki te tomo hoki tetahi tangata
ki to koutou whare karakia he mowhiti
koura nei tona, he kakahu pai; a ka
tomo atu ano he rawakore he kakahu
paru nei tona; 3 A ka titiro atu koutou
ki te tangata i te kakahu pai, ka mea ki
a ia, E noho koe ki konei ki te wahi
pai; a ka mea ki te rawakore, E tu koe
ki kona, E noho ranei ki konei ki raro
i toku turanga waewae: 4 He teka ianei
he tikanga tahatahi ta koutou, a kua hē
nga whakaaro o koutou o nga kai wha-
karite whakawa? 5 Whakarongo, e
aku teina aroha, Kahore ano koia te
Atua i whiriwhiri i nga rawakore o
tenei ao, kia whiwhi ki te taonga, ara ki
te whakapono, kia riro mai hoki i a
ratou te rangatiratanga kua whakaaria
mai e ia mo te hunga e aroha ana ki a
ia? 6 Heoi ka whakakino na koutou
ki te rawakore. He teka ianei ko nga
tāngata taonga hei whakatupu rangatira
ki a koutou, hei tōtō i a koutou ki nga
whakawakanga? 7 He teka ianei he
hunga kohukohu ratou i te ingoa pai
kua karangatia na ki a koutou? 8 Na,
ki te rite i a koutou te ture kingi, to te
karaipiture, Me aroha e koe tou hoa,
ano ko koe, ka pai ta koutou hanga: 9
Tena ki te whakapai kanohi koutou, e
mahi ana koutou i te hara, ka mau hoki
i te ture he hunga hē. 10 Ki te mau
hoki te ture katoa i tetahi tangata, a ka
kotahi ano te mea e tapepa ai ia, kua hē
ia ki te katoa. 11 I tana kianga mai
hoki, Kaua e puremu, i ki mai ano ia,
Kaua e patu tangata. Na, ahakoa ka-
hore koe e puremu, ki te patu tangata
koe, kua takahia e koe te ture. 12 Kia
rite ta koutou korero, ta koutou mahi,
ki ta te hunga e whakawakia amua i
runga i nga tikanga o te ture here-kore.
13 Te tangata hoki kahore ona ngakau
tohu, e kore e tohungia ina whaka-
wakia; ka whakapehepeha ia te ngakau
tohu ki te whakawa.

14 He aha te pai, e aku teina, ki te
mea tetahi he whakapono tona, a kahore
ana mahi? E taea ranei ia te whakaora
e taua whakapono? 15 Na, ki te mea
e noho tahanga ana tetahi teina tuahine
ranei, *ki te mea* ranei kua kore he kai
māna mo tenei ra mo tenei ra, 16 A ka
mea atu tetahi o koutou ki a ratou,
Haere marie, kia mahana kia makona;
a kahore e hoatu e koutou ki a ratou
nga mea e matea ana e te tinana; he
aha te pai? 17 Waihoki ko te whaka-
pono, ki te kahore ana mahi, he mea
mate, ko ia anake hoki. 18 Na, he ki
tenei ma tetahi, He whakapono tou, he
mahi aku: whakakitea mai ki a au tou
whakapono motu ke i o mahi, a maku,
ara, ma aku mahi e whakakite atu toku
whakapono ki a koe. 19 E whakapono
ana koe kotahi tonu te Atua; e pai ana
tau meatanga: e whakapono ana hoki
nga rewera, me te wiri ano ratou. 20
Heoi e pai ana ranei koe kia mātau, e te
kuare, he mea mate te whakapono ki te
kahore he mahi? 21 Kihai ianei a
Aperahama to tatou matua i tika i nga
mahi, i a ia i whakaeke atu i tana
tama i a Ihaka ki runga ki te āta?
22 Ka kite ranei koe i mahi tahi te
whakapono me ana mahi, a na nga
mahi i tino rite ai te whakapono? 23
A i rite ano ta te karaipiture, e mea nei,
I whakapono a Aperahama ki te Atua,
a ka whakairia ki a ia hei tika: ka
karangatia ano hoki ia he hoa aroha no
te Atua. 24 Heoi ka kite koutou kei
nga mahi he tika mo te tangata, a ehara
i te mea kei te whakapono anake. 25
Waihoki ko Rahapa te wahine puremu,
kihai ianei ia i whakatikaia e nga mahi,
i a ia i whakamanuhiri i nga karere, a
tukua atu ana *raua* e ia ra tetahi ara
ke? 26 Ka rite hoki ki te tinana ka
mate nei ki te kahore te manawa, wai-
hoki ko te whakapono, ki te kahore he
mahi, he mea mate.

UPOKO 3.

Kei he te arero. 13 Ahua o te tangata pai.

KEI tokomaha koutou ki te wha-
kaako, e aku teina, e mātau ana
hoki koutou rahi ake te he e tau ki a
tatou. 2 He maha hoki nga mea e ta-
pepa ai tatou katoa. Ki te kore tetahi
e tapepa i te kupu, he tino tika tenei
tangata, e taea ano e ia te paraire te
tinana katoa. 3 Na, ka pangā nei e
tatou nga paraire ki nga mangai o nga
hoiho, kia rongo ai ratou ki a tatou; a
pareparea ana e tatou to ratou tinana
katoa. 4 Whakaaroa nga kaipuke, nga
mea nui rawa nei, he mea aki nei e nga
hau kaha, *heoi* e pareparea ana e te
urungi nohinohi rawa, ki te wahi e hia-
hia ai te hinengaro o te kai urungi: 5

Waihoki ko te arero he wahi nohinohi ia, nui atu hoki tona whakapehapeha. Nana, te nui o te wahie e whakaungia ana e te ahi nohinohi! 6 He kapura ano hoki te arero, ko te ao maori o te kino: pera tonu te arero i roto i o tatou wahi, poke iho i a ia te tinana katoa, ngiha ana i a ia nga mea katoa a te tangata; a he mea whakau ano ia na te Kehena. 7 Nga tini tu kararehe hoki, nga manu, nga mea ngokingoki, nga mea i te moana, e whakararatatia ana, i whakararatatia ano hoki i mua e te tangata: 8 Ko te arero ia e kore tena e taea e tetahi tangata te whakararata; he kino *ia* e kore e taea te pēhi, kī tonu i te wai whakamate. 9 Ko ta tatou mea ia hei whakapai i te Atua i te Matua; ko ta tatou mea ano ia hei kanga i nga tāngata, i hangā kia rite ki te Atua. 10 Kotahi tonu te mangai puta ake ana i roto ko te manaaki ko te kanga. Ehara i te pai, e aku teina, kia penei enei mea. 11 E pupū ake ana ranei i te puna ko te reka ko te kawa i roto i te poka kotahi? 12 E hua ranei he oriwa ma te piki, e aku teina, he piki ranei ma te waina? e kore ano hoki e pupū ake i roto i te puna kotahi te *wai* tai me te wai reka.

13 Ko wai te tangata whakaaro nui, tangata mātau i roto i a koutou? ma tana whakahaere pai e whakaatu ana mahi, kei runga i te māhaki o te whakaaro nui. 14 Tena ko tenei he hae nanakia ta koutou, he totohe i roto i o koutou ngakau, kaua e whakamanamana, *kaua* hoki e teka ki te pono. 15 Ehara tenei matauranga i te mea e heke iho ana i runga; no te whenua ia, no te ngakau maori, no te rewera. 16 I te wahi hoki *e noho ai* te hae me te totohe, ko reira ano te noho kino me nga mahi hē katoa. 17 Te matauranga ia o runga he mea kino kore i te tuatahi, muri iho he rangimarie, he ngawari, he hohoro ki te whakarongo, kī tonu i te mahi tohu, i nga hua pai, kahore ana whiriwhiringa *i te tangata,* kahore ona tinihanga. 18 A e ruia ana nga hua o te tika i roto i te rangimarie ma te hunga hohou rongo.

UPOKO 4.

Nga hiahia taikaha. Te hae, aha aha. 13 He tariko ahiahi tatou; kia tupato.

NO hea nga pakanga me nga ngangaretanga i roto i a koutou? he teka ianei no tenei, no o koutou hiahia e whawhai ana i roto i o koutou wahi? 2 E hiahia ana koutou, heoi kahore e whai rawa; e patu ana koutou, e minamina atu ana, a kahore e whiwhi: e ngangare ana, e whawhai ana, heoi kahore e whai rawa, no te mea kahore koutou e inoi. 3 E inoi ana koutou, a kahore e riro mai i a koutou, no te mea e inoi hē ana koutou, kia whakapaua ai ki o koutou hiahia. 4 E nga tāngata puremu, e nga wāhine puremu, kahore ianei koutou e mātau ko te aroha o te ao he hoariritanga ki te Atua? na, te tangata e hiahia ana kia meinga hei hoa aroha mo te ao, ka meinga ia he hoa riri ki te Atua. 5 Ki ta koutou whakaaro he korero noa ranei ta te karaipiture? ara, Te hiahia o te wairua e noho nei i roto i a tatou, tona tukunga iho he hae. 6 Nui atu ia tana homaitanga i te aroha noa: koia tana e mea nei, Ka pakeke te Atua ki ta te hunga whakapehapeha, na, ka homai e ia he aroha noa ki te hunga ngakau papaku. 7 Na, kia ngohengohe koutou ki ta te Atua. Turia atu te rewera, a ka oma atu ia i a koutou. 8 Whakatata atu ki te Atua, a ka whakatata mai ia ki a koutou. Horoia *o koutou* ringaringa, e te hunga hara: meinga *o koutou* ngakau kia hēkore, e te hunga ngakau rua. 9 Kia pouri koutou, kia puta te aue, te tangi: kia puta ke to koutou kata hei aue, *to koutou* hari hei ahua whakapouruhu. 10 Whakapapaku koutou ki te aroaro o te Ariki, a māna koutou e whakateitei ake.

11 Kāti te ngautuara tetahi ki tetahi, e *aku* teina. Te tangata e ngautuara ana ki *tona* teina, e whakahe ana hoki i tona teina, e ngautuara ana ia ki te ture, e whakahe ana i te ture: a ki te whakahe koe i te ture, ehara koe i te kai mahi i te ture, engari he kai whakawa. 12 Kotahi tonu te kai whakatakoto ture, kei a ia te kaha hei whakaora, hei whakangaro: ko wai ra koe e whakahe na i tera atu?

13 Tena, e te hunga e mea nei, Hei aianei, hei apopo ka haere matou ki te pa ra, a ka noho ki reira, kia kotahi tau, ka hohoko, ka whiwhi ki te taonga: 14 Kahore na hoki koutou e mātau ki nga mea o apopo: he aha hoki to koutou oranga? He kohu ra, he iti nei te wa e puta mai ai, na, kua memeha atu. 15 Tē mea ra koutou, Ki te pai te Ariki, a ka ora matou, ka mea i tenei mea i tera mea ranei. 16 Tenei ia koutou te whakamanamana nei ki ā koutou kupu whakaputa: e kino ana taua whakamanamana katoa. 17 Na, te tangata e mātau ana ki te mea i te pai, a kahore e meatia e ia, he hara tera nona.

UPOKO 5.

Ki nga tangata taonga. 7 Kia manawanui. 12 oati. 13 mahi, ina pouri, ina hari. 16 Whaki he. 17 Nui o te inoi.

TENA, e te hunga taonga, e tangi koutou e aue ki o koutou mate meake nei puta mai. 2 Kua pirau o koutou taonga, kua kainga o koutou kakahu e te huhu. 3 Kua waikuratia to koutou koura me *to koutou* hiriwa; a ko te waikura o aua mea hei kai whakaatu i to koutou *hē*, hei kai hoki i o koutou kikokiko, ano he kapura. Kua pae na i a koutou he taonga mo nga ra whakamutunga. 4 Na, kei te karanga te utu i kaiponuhia e koutou ma nga kai mahi nāna i kokoti a koutou māra, kua tae atu ano hoki nga karanga a nga kai kokoti ki nga taringa o te Ariki o nga mano tini. 5 Kua kai koutou i nga kai papai i runga i te whenua, whaia ana e koutou a te tinana whakaahuareka; atawhaitia ana e koutou o koutou ngakau, me te mea ano, ko te ra okanga *tenei*. 6 Whakatakā ana e koutou ki te hē, patua iho te mea tika, kihai ano ia i pēhi atu i ta koutou.

7 Na, tatari marie koutou, e *aku* teina, ki te haerenga mai o te Ariki. Na, tumanako tonu te kai ngaki ki nga hua utu nui o te whenua, he mea tatari marie atu nāna, kia tae mai ra ano to mua me to muri ua. 8 Tatari marie ano hoki koutou; kia u o koutou ngakau: kua tata hoki te haerenga mai o te Ariki. 9 Kaua e amuamu tetahi ki tetahi, e *aku* teina; kei whakatakā koutou ki te hē: na, kei nga tatau te kai whakawa e tu ana. 10 Nga poropiti i korero nei i runga i te ingoa o te Ariki, waiho ratou, e aku teina, hei tauira mo te whakamanawanui ki nga kino, mo te tatari marie. 11 Na, ki ta tatou e hari ana te hunga e whakamanawanui ana. Kua rongo koutou ki te manawanui o Hopa, kua kite hoki i ta te Ariki whakamutunga, i te nui o to te Ariki aroha, i tana mahi tohu.

12 Na, te tuatahi o nga mea katoa, e aku teina, kaua te rangi, kaua te whenua, kaua tetahi atu oati, e oatitia e koutou: engari me ae ta koutou ae, me kahore ta koutou kahore; kei taka koutou ki te whakahenga.

13 Ki te pāngia tetahi o koutou e te mamae, me inoi. Ki te koa te ngakau o tetahi, me waiata. 14 Ki te turorotia tetahi i roto i a koutou, me karanga e ia ki nga kaumatua o te hahi; a ma ratou e inoi ki runga ki a ia, me te whakawahi ano i a ia ki te hinu i runga i te ingoa o te Ariki: 15 A e ora te turoro i te inoi whakapono, ma te Ariki ano ia e whakaara ake; a ki te mea kua mahi hara ia, ka murua tona *hara*. 16 Whakina a koutou hē tetahi ki tetahi, me inoi ano koutou tetahi mo tetahi, kia ora ai o koutou mate. Nui atu te mana o te inoi kaha a te tangata tika. 17 He tangata a Iraia i rite tahi te ngakau ki o tatou, heoi ka kaha nei tana inoi kia kaua e ua; kore ake he ua ki runga ki te whenua, a e toru nga tau e ono nga marama. 18 Inoi ana ano ia, a ka homai ano te ua e te rangi, na, hua ana nga hua o te whenua.

19 E *aku* teina, ki te kotiti atu tetahi o koutou i te pono, a ka meinga e tetahi kia tahuri mai ano, 20 Kia mātau ia, na, te tangata i tahuri ai te tangata hara i te hē o tona ara, e ora i a ia he wairua kei mate, a he tini nga hara ka hipokina e ia.

KO TE PUKAPUKA TUATAHI

A PITA

APOTORO KI NGA TĀNGATA KATOA.

UPOKO 1.

8 He whakapai. 10 He mea poropiti a Ihu no mua. 13 Na, kia u ki te pai; he mea hoko hoki koutou.

NA Pita, na te Apotoro a Ihu Karaiti, ki nga konene e noho manene ana ki Ponoto, ki Karatia, ki Kaparokia, ki Ahia, ki Pitinia, 2 He hunga kua oti te whiriwhiri, te pera ano me ta te Atua Matua i mātau ai i mua, i runga i te whakatapunga a te Wairua, kia ngohengohe, kia tāuhiuhia ki nga toto o Ihu Karaiti: Kia whakanuia ki a koutou te aroha noa, me te rangimarie.

3 Kia whakapaingia te Atua te Matua

o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, nāna nei,
na tana mahi tohu e nui nei, tatou i
whanau hou ai ki te tumanakotanga ora,
i a Ihu Karaiti ka ara ake nei i te hunga
mate, 4 Ki te kāinga kahore ona pirau,
kahore ona poke, e kore ano hoki e me-
meha, e puritia mai nei i te rangi mo
koutou, 5 Mo te hunga e tiakina nei
e te kaha o te Atua i runga i te whaka-
pono, kia taea ra ano te whakaoranga
kua rite noa ake nei, a ka whakakitea i
te wa whakamutunga. 6 Nui atu to
koutou koa ki tenei, ahakoa pouri, (ki
te ai he pouri) i nga whakamatautau-
ranga maha, he wa iti nei, 7 Na, te
whakamatautauranga o to koutou wha-
kapono, nui atu tona pai i to te koura
ka kore nei, ae ra i te mea kua oti te
whakamatautau ki te kapura, a ka kitea
tona tukunga iho, he whakamoemiti, he
honore, he kororia, i te whakakitenga
mai o Ihu Karaiti, 8 Kahore nei ia e
kitea e koutou, heoi e arohaina ana e
koutou; ahakoa kahore koutou e kite
inaianei, heoi i a koutou ka whakapono
nei ki a ia, nui atu te koa, he koa
kororia, e kore e taea te korero: 9 I te
mea ka whiwhi ki te tukunga iho o to
koutou whakapono, ki te whakaoranga
o nga wairua. 10 Taua whakaoranga,
he mea ata rapu, he mea whakataki iho
na nga poropiti, i poropititia ai te aroha
noa, ara, tenei i a koutou nei: 11 I a
ratou i rapu ko tehea wa, he wa pehea
hoki, ta te Wairua o te Karaiti i roto i
a ratou i whakapuaki ai, i a ia e whaka-
atu ana i mua i nga mamae o te Karaiti,
i te kororia ano hoki o muri iho. 12
I whakakitea mai nei ano ki a ratou,
ehara i te mea mo ratou ake, engari mo
tatou, nga mea i minitatia ra e ratou,
kua korerotia nei hoki ki a koutou inai-
anei e te hunga i kauwhautia ai te rongo
pai ki a koutou, he meatanga na te Wai-
rua Tapu i tonoa mai nei i te rangi.
Hiahia tonu nga anahera ki te mataki-
taki ki aua mea.

13 Na, whitikiria nga hope o o koutou
hinengaro, kia mataara, tumanako atu,
a taea noatia te mutunga, ki te aroha
noa e kawea mai ki a koutou i te whaka-
kitenga mai o Ihu Karaiti. 14 Kia rite
ki nga tamariki ngohengohe; kei rite te
ahua ki nga hiahia o mua, i a koutou e
kuare ana: 15 Engari kia rite ki te
kai karanga i a koutou, e tapu ana hoki
ia; kia tapu ano hoki ta koutou whaka-
haere katoa; 16 Kua tuhituhia na hoki,
Kia tapu koutou; e tapu ana hoki ahau.
17 Na, i a koutou e karanga nei ki te
Matua, ko ia nei hei whakawa mo te
mahi a tenei a tenei, kahore ano hoki
āna whakapai kanohi, e noho i runga i
te mataku i a koutou e noho manene
nei: 18 Kia mahara ehara nga mea
pirau, te hiriwa, te koura, i te utu mo
koutou, i puta mai ai i ā koutou ritenga
tekateka i whakarerea mai e nga mātua;
19 Engari he toto utu nui me te mea no
te reme koha-kore, poke-kore, ara, no te
Karaiti. 20 I whakaritea nei i mua o
te orokohanganga o te ao, a kua whaka-
kitea mai nei i nga wa whakamutunga
he whakaaro hoki ki a koutou, 21 Kua
meinga nei e ia kia whakapono ki te
Atua, nāna nei ia i whakaara ake i te
mate, a hoatu ana ki a ia he kororia;
kia whai whakapono ai koutou kia whai
tumanakotanga atu ai ki te Atua. 22
Ka hēkore nei i a koutou o koutou wairua,
i a koutou ka meinga nei e te Wairua
kia ngohengohe ki te pono, a kore iho he
tinihanga o te aroha ki nga teina, na,
kia nui te aroha o tetahi ki tetahi, kia
ma ano hoki te ngakau: 23 He mea
whanau hou hoki koutou, ehara i te mea
no te purapura pirau, engari no te mea
pirau kore, na te kupu a te Atua, e ora
nei, e u tonu nei, ake ake ake.

24 Rite tonu hoki ki te tarutaru nga
kikokiko katoa;
Te kororia katoa ano hoki o te ta-
ngata, ano he puawai tarutaru.
E maroke te tarutaru, e ngahoro
tona puawai:
25 Ko te kupu ia a te Ariki, mau tonu
ake ake.
A ko te kupu ano tenei e kauwhautia
atu nei ki a koutou.

UPOKO 2.

Pehia te ngakau maori; hiahiatia te kupu. 4 *He whare ratou no te Karaiti.* 11 *Nga hiahia maori,* 13 *ata noho.* 18 *Ki nga ponga,* 20 *ki te hunga e tukinotia ana.*

NA, whakarerea atu nga mauahara ka-
toa, nga hianga katoa, nga tiniha-
nga, nga hae, me nga kupu ngautuara
katoa, 2 Kia rite ki nga tamariki wha-
nau hou, hiahiatia atu te waiu tinihanga
kore o te kupu, ko te mea hoki ia e tupu
ai koutou: 3 Ki te mea kua whakama-
tautau koutou he tikanga ngawari ta te
Ariki. 4 To koutou haerenga mai ki a
ia ki te kohatu ora, i whakakahoretia nei
e nga tāngata, he mea whiriwhiri ia na
te Atua, he mea utu nui; 5 Ka hangā
hoki koutou, ano he kohatu ora hei
whare, ara, hei mea wairua, hei tohunga
tapu, hei tapae atu i nga patunga tapu,
ara, i nga mea wairua, he mea e mana-

kohia ana e te Atua i runga i a Ihu Karaiti. 6 Mo reira tera wahi o te karaipiture,

Na, ka whakatakotoria e ahau ki Hiona te tino kamaka o te kokonga, he mea whiriwhiri, he mea utu nui,
A, te tangata e whakapono ana ki a ia e kore e whakama

7 Ki a koutou e whakapono na he mea utu nui *ia*: ki te hunga whakapono kore ia,

Te kamaka i kapea e nga kai hanga,
Kua meinga tenei hei upoko mo te kokonga,
8 Hei kamaka tūtukitanga waewae ia, hei toka whakahinga

ki te hunga e tūtuki ana ki te kupu, ki te hunga whakapono kore: i whakaritea mai hoki ratou hei penei. 9 Ko koutou ia he whakatupuranga whiriwhiri, he tohunga, he kingi, he iwi tapu, he iwi kua riro pu mai; hei whakapuaki i nga pai o te kai karanga i a koutou i roto i te pouri ki tana maramatanga whakamiharo: 10 I mua, ehara i te iwi, inaianei ia he iwi na te Atua: kihai nei i tohungia i mua, inaianei ia ka tohungia.

11 E *aku hoa* aroha, ko taku whakahau atu tenei, he hunga noho noa he konene hoki *koutou*, mawehe atu i nga hiahia kikokiko e whawhai nei ki te wairua; 12 Kia pai ta koutou whakahaere i roto i nga tauiwi, mo ta ratou whakapae ki a koutou, he kai mahi koutou i te kino, na kia whakakororia ratou i te Atua i te ra o te tirohanga mai, ina kite i *ā koutou* mahi pai.

13 Na, kia ngohengohe koutou ki nga tikanga katoa a te tangata he whakaaro ki te Ariki: ahakoa na te kingi, na te mea nui rawa; 14 Na nga kawana ranei, na te hunga i tonoa mai e ia hei whiu i nga kai mahi i te kino, hei whakamoemiti ia mo te hunga e mahi ana i te pai. 15 Ko ta te Atua hoki tenei i pai ai, kia ai a koutou mahi pai hei puru mo nga mangai kuare o nga tāngata whakaaro kore: 16 He hunga ehara nei i te herehere, otiia e kore e waiho to koutou herekoretanga hei hipoki mo te mauahara, engari kia rite ki nga pononga a te Atua. 17 Whakahonoretia nga tāngata katoa. Arohaina nga teina nga tuakana. E wehi ki te Atua. Whakahonoretia te kingi.

18 E nga pononga, kia ngohengohe ki o koutou rangatira, kia nui te wehi; he teka ki te hunga pai ki te hunga ngawari anake, ki te hunga whanoke ano hoki. 19 He mea whai whakapainga hoki tenei, ki te mea na te maharatanga ki te Atua ka whakamanawanui ai tetahi ki nga mea whakapouri, i a ia ano hoki e whakamamaetia hētia ana. 20 He aha hoki te kororia, ki te mea ka whakamanawanui, i te mea kua hara koutou a ka motokia? tena ka whakamanawanui, i te mea ka mahi pai a ka whakamamaetia, he mea whai whakapainga tenei ki te Atua. 21 I karangatia hoki koutou ki tenei: i whakamamaetia hoki a te Karaiti mo tatou, a waiho iho e ia he tauira ma tatou, kia aru ai koutou i ona tapuae: 22 Kihai nei ia i mea i te hara, kahore ano hoki i kitea te tinihanga i tona mangai: 23 Ka taunutia, kihai ia i taunu atu; ka whakamamaetia, kihai ia i whakatuma; engari i tuku atu i a ia ki te kai whakarite tika o te whakawa: 24 Nāna ake i waha o tatou hara, na tona tinana ake, i runga i te rakau, kia whakatupapaku ai tatou ki te hara, kia ora ai ki te tika: na ona karawarawa i ora ai o koutou mate. 25 I rite hoki koutou ki te hipi kua kotiti ke; heoi kua hoki tenei koutou ki te Hepara ki te Pihopa o o koutou wairua.

UPOKO 3.

Ki nga wahine (tane). 8 Kia kotahi. 14 Manawanui i runga i te pai. 19 Pai o ta Ihu ki nga tangata o mua.

NGA wāhine, kia ngohengohe ki a koutou tāne ake; a ki te turi etahi ki te kupu, na, i kore i te kupu, ko te whakahaere a nga wāhine hei mea e riro mai ai ratou; 2 I a ratou e titiro ana ki te hē-kore o ta koutou whakahaere, ki te hopohopo. 3 Te whakapaipai mo koutou, kauaka hei to waho, *kauaka* hei te makawe i whiria, kauaka hei te whakapiritanga mai o nga mea koura, kauaka hei te whakakakahuranga o nga kakahu; 4 Engari hei te tangata ngaro o te ngakau, hei te *kakahu* e kore e pirau, ara te wairua māhaki, te *wairua* rangimarie, he mea utu nui hoki tenei i te aroaro o te Atua. 5 He penei hoki i mua ta nga wāhine tapu whakapaipai mo ratou, ta te hunga i whakaaro ki te Atua, ngohengohe tonu ratou ki a ratou tāne ake: 6 Me Hera hoki i ngohengohe ki a Aperahama, ko te ariki hoki tana ingoa mona: nāna hoki koutou tamariki, i a koutou e mahi pai ana, a kahore e mataku i tetahi whakapawera.

7 Me nga tāne ano hoki, kia rite ki *to koutou* matauranga ta koutou noho ki a *ratou*, whakawhiwhia te wahine ki te

honore, ko te mea kahakore hoki ia, ka
uru tahi nei ano hoki korua ki te oranga
ka homai noa nei; he mea kei araia a
korua inoi.
8 Na, te whakamutunga nei *o taku*,
kia kotahi te whakaaro o te katoa, kia
kotahi te ngakau, kia rite te aroha ki to
te tuakana ki to te teina, kia pai te
ngakau, kia ngawari: 9 Kaua e utua he
kino ki te kino, he taunu ki te taunu:
engari me manaaki; me te mahara ano
kua karangatia koutou ki tenei, ara kia
whiwhi koutou ki te manaakitanga. 10
Ki

Te mea hoki tetahi kia aroha ki te
ora,
Kia kite i nga ra pai,
Me pēhi e ia tona arero kei kino,
Ona ngutu hoki kei korero tiniha-
nga;
11 Me peka ke atu i te kino, me mahi
pai;
Ko te rangimarie hei rapunga māna,
hei whainga atu māna.
12 No te mea hoki kei runga i te hunga
tika nga kanohi o te Ariki,
Me ona taringa hoki ina inoi ratou:
E hē mai ana ia te mata o te Ariki
ki te hunga e mahi ana i te kino.

13 Ko wai hoki hei homai i te hē ki
a koutou, ki te aru koutou i te pai? 14
Otiia ki te mea na te whakaaro ki te
tika i whakamamaetia ai koutou, ka
hari koutou: aua ra e mataku ki ta ra-
tou whakamataku, kaua e pawera; 15
Engari whakatapua te Ariki te Atua i
roto i o koutou ngakau: a kia rite tonu
te kupu i a koutou i nga wa katoa, hei
whakahokinga atu *ma koutou* ki nga
tāngata katoa e ui ana ki a koutou ki te
mea e tumanakohia atu nei e koutou;
kia māhaki ano ia te ngakau kia wehi:
16 Kia pai o koutou hinengaro; mo ta
ratou ngautuara ki a koutou, he kai
mahi koutou i te kino, kia whakama
taua hunga e whakapae teka ra ki ta
koutou whakahaere pai i roto i a te
Karaiti. 17 Ki te mea hoki i a tatou e
mahi ana i te pai ka takoto i te Atua he
mamae mo tatou, erangi tera i *te mamae
i a tatou* e mahi ana i te kino. 18 Ko-
tahi hoki whakamamaetanga o te Ka-
raiti mo nga hara, te tika mo te hē, kia
arahina ai tatou e ia ki te Atua; i wha-
kamatea ko te kikokiko, i whakaorangia
ia ko te Wairua: 19 Ko tana ano tena
i tona haerenga ki te kauwhau ki nga
wairua i te whare herehere: 20 I turi
nei i mua, i te mea e tatari ana te mana-
wanui o te Atua i nga ra i a Noa, i te
mea e hangā ana te āka, te mea i ora ai
etahi wairua torutoru nei, ara, tokowaru,
he mea na te wai. 21 He mea whaka-
rite ki tenei te mea e whakaora nei i a
tatou inaianei, ara, te iriiri, (ehara i te
whakarerenga atu i te poke o te kikokiko,
engari he whakaaenga ake na te hine-
ngaro pai ki te Atua,) he meatanga na
te aranga mai o Ihu Karaiti: 22 Kua
riro nei ki te rangi, a kei te ringa matau
ia o te Atua; kei raro ano i a ia nga
anahera, nga rangatiratanga, nga kaha.

UPOKO 4.

Whakarerea nga mahi o mua. 12 *Whaka-
marie mo te tukinotanga.*

NA, kua mamae nei o te Karaiti kiko-
kiko mo tatou, e mau koutou ki
nga mea whawhai, *ara* ki taua whakaaro
pu na ano: te tangata hoki kua mamae
te kikokiko kua mutu te hara; 2 Mo te
wa e toe nei o te noho ki te kikokiko kia
kaua i runga i nga hiahia o te tāngata,
engari i ta te Atua i pai ai. 3 Kāti
hoki ma tatou ko te wahi o *to tatou* ora-
nga kua pahemo nei, hei mahinga ma
tatou i ta nga tauiwi i pai ai, i a tatou i
haere i runga i nga hiahia taikaha, i nga
minaminatanga, i nga haurangitanga
waina, i nga kakainga, i nga inumanga,
i nga karakia whakarihariha ki nga wha-
kapakoko: 4 He hanga hou tenei ki a
ratou, *ara*, koutou kahore e rere tahi, e
torere ki taua kino: a kino iho a ratou
korero: 5 Me korero e ratou a ratou
mahi ki te Kai whakawa mo te hunga
ora mo te hunga mate, kua rite noa ake
hoki tāna. 6 Mo konei ra i kauwhautia
ai ano hoki te rongo pai ki te hunga kua
mate, hei whakaheanga hoki ratou, ara,
te kikokiko ma te tangata, kia ora ia
ratou, ara, te wairua i runga i ta te Atua.
7 Heoi, kua tata te whakamutunga o
nga mea katoa: na, kia whai whakaaro
koutou, kia mataara, kia inoi. 8 Na, i
te tuatahi o nga mea katoa arohaina
putia koutou e koutou ano: he tini hoki
nga hara ka hipokina e te aroha. 9
Whakamanuhiritia tetahi e tetahi; kaua
e amuamu. 10 Te mea kua riro noa
mai i tetahi i tetahi meatia atu ano e
koutou ma tetahi ma tetahi, kia rite ki
ta nga tuari pai o nga homaitanga maha
a te Atua. 11 Ki te korero tetahi, kia
rite ki ta nga kupu a te Atua; ki te
minita tetahi, hei to te kaha e homai
ana e te Atua: kia whai kororia ai te
Atua i nga mea katoa i roto i a Ihu
Karaiti; kei a ia te kororia me te mana,
ake ake ake. Amine.

12 E *aku hoa* aroha, kaua e kiia he
hanga hou te tahunga i roto i a koutou,
hei whakamatautau i a koutou; kei ki
he mea hou *tenei* kua pa ki a koutou:
13 Engari ka uru nei koutou ki nga ma-
mae o te Karaiti, kia hari koutou; he
mea hoki e hari ai koutou, whakamana-
manā rawa, i te whakakitenga mai o tona
kororia. 14 Ki te tawaia koutou mo te
ingoa o te Karaiti, ka hari koutou; no
te mea e tau ana te Wairua o te kororia
ara to te Atua ki runga ki a koutou: ta
ratou mona he korero kino, ta koutou
mona he whakakororia. 15 Kaua ia
tetahi o koutou e whakamamaetia mo te
mahi patu tangata, mo te tahae, mo te
mahinga i te kino, mo te pokanoa ki ta
tera meatanga. 16 Ki *te whakamamae-
tia ia tetahi* mo te ki he Karaitiana ia,
kaua ia e whakama; engari hei mea
tenei e whakakororia ai ia i te Atua.
17 Ko te wa hoki *tenei* e timata ai te
whakarite whakawa ki te whare o te
Atua: a ki te mea kei a tatou te tuatahi,
he pehea ra te whakamutunga ki te
hunga e kore e tahuri ki te rongo pai o
te Atua? 18 A ki te mea ka ora noa te
tangata tika, kei hea he putanga mo te
tangata karakia kore, mo te tangata hara?
18 Na, te hunga kua pai nei te Atua kia
whakamamaetia ratou, me tuku e ratou
o ratou wairua *ki a ia,* ara, ki te Kai
hanga pono, me te mahi ano ia i te pai.

UPOKO 5.

Ki nga kaumatua; 5 Taitamariki. 8 Hei hoia ratou. Te hoa riri.

HE whakahau tenei naku ki nga
kaumatua i roto i a koutou, he
hoa kaumatua hoki ahau, he kai wha-
kaatu mo nga mamae o te Karaiti, a
kua whiwhi tahi nei ki te kororia e wha-
kakitea mai i muri: 2 Whangainga te
kahui a te Atua i roto i a koutou; kaua
e ngakau kore ina tirotiro, engari kia
hihiko; kaua e waiho i runga i te taonga
hē, engari i te ngakau nui; 3 Kaua ano
hoki e whakatupu rangatira'ki *ta te Atua*
wahi, engari hei tauira koutou ki te
kahui. 4 A ka puta mai te tino Hepara,
ka whiwhi koutou ki te karauna kororia
e kore e pirau. 5 Me koutou ano hoki,
e nga taitamariki, kia ngohengohe ki nga
kaumatua, Kia ngohengohe ano hoki
koutou katoa tetahi ki tetahi, ko te
ngakau papaku ano hei kakahu mo kou-
tou: no te mea hoki e pakeke ana te
Atua ki te hunga whakapehapeha, a ka
hoatu e ia he aroha noa ki te hunga pa-
paku. 6 Na, whakapapaku iho koutou
i raro i te ringaringa kaha o te Atua, kia
whakateiteitia ake ai koutou e ia i te wa
e pai ai: 7 Makā atu o koutou manuka-
nukatanga katoa ki runga ki a ia; e wha-
kaaro ana hoki ia ki a koutou. 8 Kia
mataara, kia matapopore; kei te hae-
reere hoki to koutou hoa whawhai te
rewera, ano he raiona e ngengere ana, e
rapu ana i te tangata hei horomanga
māna: 9 Kia u ki te whakapono, ka tu
atu ai ki a ia; me te mahara ano ka rite
aua mamae nei ano i o koutou teina i te
ao. 10 Na, ma te Atua o nga *mahi*
aroha noa katoa, i karangatia ai tatou ki
tona kororia mutunga kore i roto i a
Karaiti Ihu, ka oti koutou te whakama-
mae i *tenei* wa iti nei, māna koutou e
mea kia tino rite, māna e whakau, māna
e whakakaha, māna e whakapumau. 11
Waiho atu i a ia te kororia me te kaha,
ake ake ake. Amine.
12 Kua tuhituhia atu nei e ahau *etahi
kupu* torutoru, hei maunga ma Hira-
wanu: he teina pono ia no koutou, ki
toku whakaaro: he whakahau atu tenei,
he whakaatu naku, ko te tino aroha noa
tenei o te Atua e tu nei koutou. 13
Tenei te oha atu nei ki a koutou *te hahi*
i Papurona, i whiriwhiria ngatahitia nei
koutou; me taku tamaiti ano hoki me
Maka. 14 Oha atu tetahi ki tetahi, hei
te kihi aroha ano.
Kia tau te rangimarie ki a koutou
katoa i roto i a Karaiti Ihu. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUARUA

A PITA.

APOTORO KI NGA TANGATA KATOA.

UPOKO 1.

5 *Me whai kia tino u ki te ora.* 12 *Ka tata ia
te mate.* 16 *Kahore e ruarua tana whaka-
aro ki a Ihu.*

NA Haimona Pita, na te pononga na
te apotoro a Ihu Karaiti, ki te
hunga kua whiwhi tahi nei tatou ki te
whakapono utu nui, i runga i te tika o to
tatou Atua, o Ihu Karaiti o te Kai wha-
kaora. 2 Kia whakanuia te aroha noa
me te rangimarie ki a koutou, i runga i
te matauranga ki te Atua, ki a Ihu hoki
ki to tatou Ariki. 3 Kua homai na hoki
e tona kaha Atua ki a tatou nga mea ka-
toa mo te ora, mo te karakia pai, i te mea
ka mātau nei ki te Kai karanga i a tatou
i runga i te kororia i te pai: 4 Na enei
hoki i riro mai ai i a tatou nga kupu
whakaari, he mea nui whakaharahara,
he mea utu nui; ma enei hoki koutou ka
whiwhi ai ki te ahua Atua, i a koutou
ka mawhiti mai nei i te pirau i te ao, ara
i to te hiahia. 5 Ma reira nei hoki, me
whakapau rawa o koutou uaua, a honoa
iho te pai ki runga ki to koutou whaka-
pono; ki runga hoki ki te pai ko te ma-
tauranga; 6 Ki runga ki te matauranga
ko te pēhi o te hiahia; a ki runga ki te
pēhi o te hiahia ko te manawanui; ki
runga ki te manawanui ko te karakia
pai; 7 Ki runga ki te karakia pai ko te
atawhai ki nga teina; ki runga ki te
atawhai ki nga teina ko te aroha. 8 Ki
te mea hoki kei a koutou enei mea, a e
nui ana, ka meinga *koutou* kia kaua e
mangere, kia kaua e hua-kore i runga i
te matauranga ki to tatou Ariki ki a Ihu
Karaiti. 9 Te tangata hoki kahore nei i
a ia enei mea, he matapo, he atarua, kua
wareware ki te horoinga o ona hara o
mua. 10 Mo konei, e *aku* teina, kia
puta o koutou uaua ki te whakapumau i
to koutou karangatanga i *to koutou* whi-
riwhiringa: ki te penei hoki ta koutou
mahi e kore rawa koutou e tapepa: 11
Penei hoki ka whiwhi nui koutou ki te
tapokoranga ki te rangatiratanga mutu-
nga kore o to tatou Ariki, ara o te Kai
whakaora o Ihu Karaiti.

12 Mo reira ano e kore ahau e ma-
ngere ki te whakamahara tonu i a kou-
tou ki enei mea, e mātau ana raia
koutou, kua oti ano te whakau ki runga
ki tenei mea pono. 13 Ki toku wha-
kaaro hoki, i a au e noho ana i tenei
tapenakara, he mea tika ano kia wha-
kaoho ahau i a koutou, kia whakama-
hara; 14 E mohio ana hoki ahau e kore
e wheau ka mahue *tenei* tapenakara oku,
ka pera ano me ta to tatou Ariki, me ta
Ihu Karaiti i whakakite mai ai ki a au.
15 Ka puta ano hoki toku uaua kia
mau tonu to koutou mahara ki enei
mea, i muri i taku haerenga atu. 16
Ehara hoki i te mea he whai ta matou
i nga kupu i titoa e te whakaaro tini-
hanga, i te whakapuakanga o te kaha
me te haerenga mai o to tatou Ariki o
Ihu Karaiti ki a koutou; engari he kai
titiro ano matou ki tona nui. 17 I riro
mai hoki he honore he kororia ki a ia i
te Atua Matua, i te putanga mai o taua
reo ki a ia i roto i te kororia nui rawa,
Ko taku Tama tenei i aroha ai, ko taku
i ahuareka atu ai. 18 I rongo ano
matou ki tenei reo e puta mai ana i te
rangi, i a matou i tona taha i runga i te
maunga tapu. 19 Te kupu poropiti ano
hoki, nui atu te u ki a tatou inaianei;
pai tonu ki te anga ta koutou whakaaro
ki reira, he rama hoki e tiaho ana i te
wahi pouri, kia puao ra ano te ra, kia
ara ra ano te whetu o te ata i roto i o
koutou ngakau: 20 Ko tenei ta koutou
e mohio ai i te tuatahi, kahore he poro-
pititanga o te karaipiture nona ake *ona*
tikanga. 21 Ehara hoki i te mea na te
tangata i pai ake i puta mai ai te poro-
pititanga i mua, engari he mea whaka-
mahara na te Wairua Tapu i korero ai
nga tāngata tapu a te Atua.

UPOKO 2.

Nga kai whakaako he, 7 *Ka rite ki era i a
Noa, i a Rota.* 10 *To ratou ahua.*

NA, he poropiti teka ano i mua i roto
i te iwi, he pera ano me nga kai
whakaako teka e puta ake a mua i roto

i a koutou; ma enei e mau puku mai
nga titorehanga whakangaro, he whaka-
kahore na ratou i te Ariki i hokona ai
ratou, *a* he mea hohoro tonu te whaka-
ngaromanga e takina iho e ratou ki a
ratou ano. 2 He tokomaha ano hoki e
aru i ta ratou tikanga taikaha; ma enei
ano te ara o te pono ka korerotia kinotia
ai. 3 He apo moni hoki e tito kupu ai
ratou kia whai taonga ai ratou i a
koutou: nonamata te tukunga mo ratou
ki te hē, e kore ano e whakaroa; kahore
hoki he moe o to ratou whakangaroma-
nga. 4 Na, kihai i tohungia e te Atua
nga anahera i hara, engari i peia *ratou* e
ia ki te po, he mea herehere i te pouri,
he mea tiaki mo te whakawakanga; 5
A kihai i tohungia te ao tawhito, he
mea tiaki ia nāna a Noa, te tokowaru,
te kai kauwhau i te tika, i tana kawe-
nga mai i te waipuke ki te ao o te
hunga karakia kore; 6 Nga pa ano hoki,
a Horoma, a Komora, pungarehu rawa
i a ia, tana whakataunga hē he huriha-
nga, waiho iho hei tohu ki te hunga e
noho karakia kore i nga wa i muri; 7
Ko Rota ia ko te tangata tika whakaora-
ngia ake e ia, i a ia e whakapouritia ana
e te ritenga taikaha a te hunga kino; 8
I taua tangata tika e noho ana i roto i
a ratou, mamae ana *tona* ngakau tika i
a ratou mahi kino, i tana i kite ai, i tana
i rongo ai i tenei ra i tenei ra: 9 Mātau
tonu te Ariki ki te whakaora i te hunga
karakia i roto i te whakamatautauranga,
kia waiho ano hoki te hunga hē mo a te
ra whakawa whiua ai: 10 Tera rawa ia
tana mo te hunga e whai ana i ta te
kikokiko, e haere ana i runga i te hiahia
poke, e whakahawea ana ki te rangati-
ratanga: he hunga hikaka, e whai ana
i ta ratou ake; kahore hoki e wehi ki te
korero kino ki nga tāngata nunui. 11
Na, nga anahera he nui rawa nei te
kaha te mana, kahore e puaki i enei he
kupu kino mo ratou i te aroaro o te
Ariki ina whakawa. 12 Ko era ia, rite
tonu ratou ki te kararehe kahore nei he
whakaaro, he mea maori anake, i hangā
nei hei hopukanga hei whakangaroma-
nga, korero kino ana ratou ki nga mea
kahore nei e mohiotia e ratou; a ka
ngaro i runga i ta ratou tikanga pirau;
13 Ka whiwhi ki te utu o te hē; o
ta ratou ahuareka ki te kakai awatea.
He ira *ratou*, he whakaheanga mai, e
kai ana i nga mea papai i runga i a
ratou mahi tinihanga i a ratou e ha-
kari tahi ana me koutou; 14 O ratou
kanohi kī tonu i te puremu, kahore hoki
e mutu to ratou hara; e poaina ana e
ratou nga hinengaro kahore i u: he
ngakau to ratou kua oti te whakamahi
ki te apo; he tamariki kua oti te ka-
nga: 15 Mahue ake i a ratou te ara
tika, kotiti ke ana ratou, whai tonu ai i
te ara o Paraama *tama* a Pohora, i wha-
kapai nei ki te utu o te hē; 16 Otira i
riria ano ia mo tana hē: i korero te
kararehe reo-kore, no te tangata ano te
reo, a pēhia ana e ia te wairangitanga o
te poropiti. 17 He puna wai kore enei
tāngata, he kapua e akina ana e te
tūpuhi; pouri kerekere te wahi kua rite
mo ratou, mo ake tonu atu. 18 Tetere
rawa hoki, he mea teka noa a ratou
korero, e poaina ana e ratou ki nga
hiahia o te kikokiko, ki nga hiahia
taikaha, te hunga kua mawhiti rawa atu
i roto i te hunga e noho ana i te hē. 19
He here-kore ta ratou e whakaari nei ki
a ratou, *heoi* he pononga ratou na te
pirau: ki te taea hoki te tangata e te
hoa riri, hei pononga ia mana. 20 Ka
mawhiti mai ratou i nga poke o te ao,
i a ratou ka mātau nei ki te Ariki, ara
ki te Kai whakaora, ki a Ihu Karaiti,
na, ki te mau ratou, a ka hinga rawa i
aua mea, kino noa atu to ratou whaka-
mutunga i te timatanga. 21 Erangi
hoki te kore e mātau ki te ara o te tika,
he kino rawa ia te mātau, me te tahuri
ke atu ano i te ture tapu kua tukua nei
ki a ratou. 22 Heoi te tukunga iho ki
a ratou rite tonu ki ta te whakatauki
pono, Kua hoki te kuri ki tona ruaki;
me te poaka ano i horoia, ki *tana* tita-
katakanga i te paru.

UPOKO 3.

Ahakoa roa, e tae mai ano a Ihu. 8 *Mana-wanui o te Atua inaianei.* 10 *Mutunga o te ao.* 15 *To te ariki manawanui hei whaka-oranga.*

KO te rua tenei o aku pukapuka, e
aku *hoa* aroha, ka tuhituhia atu
nei ki a koutou; hei whakaoho i o
koutou hinengaro tinihanga kore kia
mahara: 2 Kia mahara ai koutou ki
nga kupu i korerotia i mua e nga poro-
piti tapu, ki ta matou hoki ki ta nga
apotoro a te Ariki a te Kai whakaora:
3 Ko tenei ta koutou e mātau ai i te
tuatahi, tera e puta mai etahi kai wha-
kamanumanu i nga ra whakamutunga,
e haere ana i runga i nga ritenga o o
ratou hiahia ake, 4 E mea ana, Kei hea
te korero o tona haerenga mai? mau
tonu hoki nga mea katoa no te moenga
ra ano o nga mātua, pera tonu me to te

orokohanganga. 5 E pai ana hoki ratou
kia kuare ki tenei, na te kupu a te Atua
nga rangi i mua, me te whenua ano to-
toka tonu i roto i te wai, na te wai ano
hoki. 6 He hurihanga na enei i ngaro
ai i te wai te ao o tera wa. 7 Ko nga
rangi onaianei ia me te whenua, he mea
rongoa na taua kupu ra ano, he mea
waiho marire mo te ahi, ina taea te ra e
whakaritea ai te whakawa, e whakanga-
romia ai nga tāngata karakia kore.
8 Na, kei kuare koutou, e *aku hoa*
aroha, ki tenei mea kotahi, ki ta te
Ariki he ra kotahi rite tonu ki nga tau
kotahi mano, a nga tau kotahi mano rite
tonu ki te ra kotahi. 9 Kahore he wha-
karoa o te Ariki ki tana kupu whakaari,
e kore e rite ki ta etahi e ki nei he wha-
karoa; engari e manawanui ana ki a
tatou, kahore ana whakaaro mo te ta-
ngata kia ngaro; engari kia tae katoa
mai ki te ripeneta. 10 E puta mai
hoki te ra o te Ariki, ano he tahae i te
po; ko reira pahemo atu ai nga rangi,
tona nui hoki o te tangi; na, ka ngiha
nga mea timatanga i te ahi, ka rewa;
a pau ake i te ahi te whenua me ana
mahi. 11 Na, mo te rewa nei enei mea
katoa, kia pehea ra he tikanga ma
koutou i runga i te whakahaere tapu i
te karakia; 12 Me te tumanako atu me
te takare atu ano koutou ki te taenga
mai o te ra o te Atua, e rewa ai nga
rangi i te ahi, e ngiha ai nga mea tima-
tanga, e memeha ai? 13 Heoi kei te
tumanako atu tatou ki nga rangi hou,
ki te whenua hou, ki tana i whakaari
mai ai, kei reira te tika e noho ana.
14 Mo konei ra, e *aku hoa* aroha, i a
koutou ka tumanako atu na ki enei
mea, kia puta o koutou uaua kia roko-
hina e ia i runga i te rangimarie, tē
whai ira, tē whai koha. 15 Kia mahara
ano ki te manawanui o to tatou Ariki
he whakaora; ko te mea hoki ia i tuhi-
tuhia ki a koutou e to tatou teina aroha
e Paora, he mea i rite tonu ki te matau-
ranga kua homai nei ki a ia; 16 I pera
ano i ana pukapuka katoa, i korerotia
hoki enei mea ki reira; kei reira ano
hoki etahi mea e pakeke ana ki te wha-
kaaro, whakawiria ketia ake e te hunga
kuare e te hunga kahore ano i u;
ko ta ratou hanga ano ia ki era atu
karaipiture, a ngaro iho ratou. 17
Na, e *aku hoa* aroha, ka mātau
wawe nei koutou, kia tupato kei
kahakina atu koutou e te hē o te
hunga kino, kei taka atu, kei kore e
u. 18 Engari kia neke ake i runga
i te aroha noa, i te matauranga o to
tatou Ariki, ara o te Kai whakaora o
Ihu Karaiti. *Waiho atu* i a ia te ko-
roria, aianei a ake tonu atu. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUATAHI

A HOANI

APOTORO KI NGA TĀNGATA KATOA.

UPOKO 1.

*A ratou korero mo Ihu ehara i te mea i ra-
ngona ki te tangata. 3 Ka whakahoatia
Manei ki a ia, 5 kia pai. Kia kitea te pono
o ta tatou.*

TE mea o te timatanga, ta matou i
rongo ai, ta o matou kanohi i
kite ai, ta matou i titiro atu ai, ta o
matou ringaringa i whāwhā atu ai,
nga mea o te Kupu o te ora; 2 (I
whakakitea mai hoki te ora, a kite
ana matou, na, ka whakaatu nei, ka
kauwhau nei ki a koutou i te ora tonu,
i tera i te Matua i mua, a kua whaka-
kitea mai nei ki a matou;) 3 Ko ta
matou ra i kite ai i rongo ai e kauwha-
utia atu nei e matou ki a koutou, kia
whakahoatia ai koutou ki a matou:
na, to tatou whakahoatanga kei te Ma-
tua, kei tana Tama hoki, kei a Ihu
Karaiti. 4 Na, ka tuhituhia atu nei
enei mea e matou ki a koutou, kia tino
nui ai to koutou hari.
5 Ko te korero ano tenei i rongo ai
matou ki a ia, a ka korerotia atu e ma-
tou nei ki a koutou, na, he mārama-
tanga te Atua, kahore rawa hoki he
pouri i a ia. 6 Ki te mea tatou e wha-
kahoa ana tatou ki a ia, me te haere
ano tatou i te pouri, e korero teka
ana tatou, ehara hoki i te pono ta.

tatou e mahi nei: 7 Ki te haere ia
tatou i te māramatanga, me ia hoki
e noho nei i te māramatanga, na, ka
whakahoa tatou tetahi ki tetahi, a e
horoia ana o tatou hara katoa e nga toto
o Ihu Karaiti, o tana Tama. 8 Ki te
mea tatou kahore o tatou hara, e wha-
kapohehe ana tatou i a tatou ano, a
kahore te pono i roto i a tatou. 9 Ki
te whaki tatou i o tatou hara, e pono
ana ia e tika ana, a ka murua e ia o
tatou hara, ka horoia hoki o tatou hē
katoa. 10 Ki te mea tatou kahore
tatou i hara, ka meinga ia he kai korero
teka, a kahore tana kupu i roto i a
tatou.

UPOKO 2.

*Te whakamarietanga ina he. 8 Tohu e mo-
hiotia ai te whakapono tika. Ta tatou e
aroha ai. 18 Kei tinihangatia. 20 Te
mea e u ai.*

E AKU tamariki nonohi, ka tuhituhi
atu nei ahau i enei mea ki a kou-
tou, kia kaua ai koutou e hara. A ki
te hara tetahi, he kai korero mo tatou
kei te Matua, ko Ihu Karaiti, ko te
tika: 2 Ko ia ano te whakamarietanga
mo o tatou hara: ehara i te mea mo o
tatou anake, mo o te ao katoa ano hoki.
3 Ma konei hoki tatou ka mātau ai kua
mātau tatou ki a ia, ki te puritia e ta-
tou ana ture. 4 Ki te mea tetahi, Kua
mātau ahau ki a ia, a kahore e pupuri
i ana ture, he tangata teka ia, a kahore
te pono i roto i a ia. 5 Te tangata e
pupuri ana i tana kupu, kua tino rite
pu i a ia te aroha o te Atua: ma konei
tatou ka mātau ai kei roto tatou i a
ia. 6 Te tangata e mea ana e noho
ana ia i roto i a ia, ko te tikanga tenei
māna, ko tona haere kia rite ki to
tera haere.
7 E *aku* teina, ehara taku i te ture
hou ka tuhituhia atu nei e ahau ki a
koutou, engari ko te ture tawhito, ko
tera i a koutou o te timatanga iho ra
ano. Te ture tawhito ko te kupu i
rongo ai koutou no te timatanga iho
ra ano. 8 *Tenei* ano he ture hou e
tuhituhia atu nei e ahau ki a koutou;
he mea pono i tana, i ta koutou, kua
pahemo atu hoki te pouritanga, a ko
te māramatanga pono tenei te whiti
nei. 9 Te tangata e mea ana kei te
māramatanga ia, a e mauahara ana ki
tona teina, kei roto ano ia i te pouri,
a taea noatia tenei ra. 10 Te tangata
e aroha ana ki tona teina, e noho ana
ia i roto i te māramatanga, kahore hoki
he tūtukitanga waewae i roto i a ia.
11 Te tangata ia e mauahara ana ki
tona teina, kei te pouri ia, e haere ana
ia i roto i te pouri, kahore hoki ona
matauranga e haere ana ranei ia ki hea,
no te mea kua matapotia ona kanohi e
te pouri.
12 Ka tuhituhi atu nei ahau ki a
koutou, e nga tamariki nonohi, no te
mea kua murua o koutou hara, he wha-
kaaro hoki ki tona ingoa. 13 Ka tuhi-
tuhi atu nei ahau ki a koutou, e nga
mātua, no te mea kua mātau koutou
ki a ia, ara, ki to te timatanga. Ka
tuhituhi atu nei ahau ki a koutou, e
nga taitamariki, no te mea kua hinga
i a koutou te *wairua* kino. Ka tuhi-
tuhi atu nei ahau ki a koutou, e nga
tamariki nonohi, no te mea kua mātau
koutou ki te Matua. 14 I tuhituhi
atu ai ahau ki a koutou, e nga mātua,
no te mea kua mātau koutou ki a ia,
ara, ki to te timatanga. I tuhituhi atu
ai ahau ki a koutou, e nga taitamariki,
no te mea e kaha ana koutou, a e mau
ana te kupu a te Atua i roto i a koutou,
kua hinga ano hoki i a koutou te *wai-
rua* kino. 15 Kaua e aroha ki te ao,
kaua ano hoki ki nga mea o te ao.
Ki te aroha tetahi ki te ao, kahore te
aroha o te Matua i roto i a ia. 16 Na,
nga mea katoa i te ao, te hiahia o te
kikokiko, te hiahia o nga kanohi, me
te whakapehapeha ki nga rawa, ehara
i te Matua, engari no te ao. 17 Ka
pahemo atu ano te ao, me tona hiahia:
tena ko te tangata e mea ana i ta te
Atua e pai ai, e noho tonu ana ia a
ake ake.
18 E nga tamariki nonohi, ko te
taima whakamutunga tenei: a ka rite
ki ta koutou i rongo ai e haere mai
ana a anatikaraiti; na, kua tokomaha
nei nga anatikaraiti; ma konei tatou
ka mātau ai ko te taima whakamutunga
tenei. 19 I haere atu ratou i roto i
a tatou, ehara ia i te mea no tatou
ratou; mehemea hoki no tatou ratou,
kua noho tonu ki a tatou: otiia *he
mea tenei* kia whakakitea ai ratou
katoa ehara i a tatou. 20 Na, he wha-
kawahinga ano to koutou na te Mea
Tapu; e mātau ana ano hoki koutou
ki nga mea katoa. 21 Ehara i te mea
i tuhituhi atu ai ahau ki a koutou no
te mea kahore koutou e mātau ki te
pono, engari no te mea e mātauria ana
e koutou, no te mea hoki kahore he
teka i puta ake i te pono. 22 Ko wai
koia te tangata teka? he teka ianei
ko te tangata e mea ana, ehara a Ihu

i a te Karaiti? Ko te anatikaraiti tenei,
ko te tangata e whakakahore ana ki
te Matua ki te Tama. 23 Nga tāngata
katoa e whakakahore ana ki te Tama,
kahore te Matua i a ratou: te tangata e
whakaae ana ki te Tama, kei a ia ano
hoki te Matua. 24 Na, kia mau ki
roto ki a koutou ta koutou i rongo ai
no te timatanga ra ano. Ki te mea ka
mau i roto i a koutou ta koutou i rongo
ai no te timatanga ra ano, e mau ano
koutou i roto i te Tama, i roto ano
hoki i te Matua. 25 Ko te mea ano
hoki tenei i whakaaria mai nei e ia ki
a tatou, ko te oranga tonutanga. 26 I
tuhituhia atu e ahau enei mea ki a
koutou, mo te hunga e whakapohehe
ana i a koutou. 27 Otiia e mau ana
ano i roto i a koutou tana whakawa-
hinga kua riro mai na i a koutou: ka-
hore hoki o koutou mea e whakaakona
ai koutou e tetahi: na, te whakawa-
hinga e whakaako na i a koutou ki
nga mea katoa, pono tonu, kahore hoki
he teka, kia rite ra ki tana i whakaako
ai i a koutou to koutou mau ki roto
ki a ia. 28 Na, inaianei, e nga tama-
riki nonohi, kia mau ki roto ki a ia;
kia whai maiatanga ai tatou ina puta
mai ia, kei whakama hoki ki a ia ina
tae mai ia. 29 Ki te mātau koutou e
tika ana ia, ka mātau koutou he mea
whanau nāna nga tāngata katoa e mea
ana i te tika.

UPOKO 3.

To te Atua aroha ki a tatou. 3 Na, kia mau ki ana ture; 11 Ki te aroha ano hoki.

KIA kite koutou i te tikanga o te
aroha i homai nei e te Matua ki
a tatou, ara, kia karangatia tatou ko
nga tamariki a te Atua! koia te ao
tē mātau ai ki a tatou, kahore hoki i
mātau ki a ia. 2 E nga *hoa* aroha,
he tamariki tatou na te Atua inaianei;
a kahore ano i kitea noatia he aha
ranei tatou a mua: otira e mohio ana
tatou, ka puta mai ia, ka rite tatou
ki a ia; ka kite hoki tatou i a ia, a
ia ake ano. 3 Na, ki te mea kei te-
tahi tenei tumanakotanga atu ki a ia,
ka tahia atu e ia ona hē, kia rite ai
ki a ia e hē-kore nei. 4 Te tangata e
mea ana i te hara, he takahi tāna i te
ture: he takahi hoki te hara i te ture.
5 E mātau ana ano koutou i whaka-
kitea mai ia hei whakakahore i o tatou
hara; kahore ano hoki he hara i roto i
a ia. 6 Te tangata e mau ana i roto i
a ia e kore e hara: nga tāngata katoa
e hara ana, kahore i kite i a ia, kahore
ano hoki ratou i mātau ki a ia. 7 E
nga tamariki nonohi, kei whakapohe-
hetia koutou e tetahi: te tangata e mea
ana i te tika, he tika ano ia, pera hoki
me tera e tika ana. 8 Te tangata e
mea ana i te hara, no te rewera ia; he
hara hoki to te rewera no te timatanga
ra ano. Mo konei te Tama a te Atua
i whakakitea mai ai, kia whakakahó-
retia ai e ia nga mahi a te rewera. 9
Te tangata kua whanau i te Atua e
kore e mea i te hara; no te mea e mau
ana tana purapura i roto i a ia: a e kore
e ahei i a ia te hara, no te mea kua
whanau ia i te Atua. 10 Ma konei
ka kitea ai nga tamariki a te Atua, me
nga tamariki a te rewera: te tangata e
kore e mahi i te tika, ehara ia i te Atua,
me ia ano hoki e kore e aroha ki tona
teina. 11 Ko te korero hoki tenei i
rongo ai koutou i te timatanga, kia
aroha tatou tetahi ki tetahi. 12 Kaua
ra e pera me Kaina; no te *wairua*
kino nei ia, a kohurutia ana e ia tona
teina. A na te aha ia i kohuru ai i a
ia? No te mea i kino ana mahi, a ko
a tona teina i tika.

13 Kaua e miharo, e aku teina, ki te
kino te ao ki a koutou. 14 E mātau
ana tatou kua whiti tatou i te mate ki
te ora, no te mea e aroha ana tatou ki
nga teina. Te tangata kahore e aroha
ki te teina, e noho ana ia i roto i te
mate. 15 Te tangata e mauahara ana
ki tona teina, he kai patu tangata ia:
a ka mātau koutou, na, te kai patu ta-
ngata kahore he oranga tonutanga e
mau ana i roto i a ia. 16 Na konei
tatou i mātau ai ki te aroha, i tuku atu
hoki ia i a ia kia mate mo tatou: a e
tika ana kia tukua tatou e tatou ano ki
te mate mo nga teina. 17 Na, te ta-
ngata i a ia nei nga oranga o tenei ao,
a ka kite e matea ana tetahi mea e tona
teina, na, ka tutakina iho e ia tona nga-
kau aroha ki a ia, e mau pehea ana te
aroha o te Atua i roto i a ia? 18 E
aku tamariki nonohi, kaua e waiho ma
te kupu ma te arero te aroha; engari
ma te mahi ma te pono. 19 Ma konei
hoki tatou ka mātau ai no te pono tatou,
ka whakau ai hoki i o tatou ngakau i
tona aroaro. 20 Na, ki te mea ka wha-
kahe mai *o tatou* ngakau ki a tatou, nui
atu te Atua i o tatou ngakau; e mātau
ana ano ia ki nga mea katoa. 21 E
nga *hoa* aroha, ki te kore o tatou ngakau
e whakahe ake ki a tatou, ka maia
tatou ki te Atua. 22 A, te mea e inoia
ana e tatou, ka homai e ia ki a tatou,

no te mea e pupuri ana tatou i ana ture,
e mea ana hoki i nga mea e ahuareka
ana ki tana titiro. 23 Ko tana ture
ano tenei, Kia whakapono tatou ki te
ingoa o tana Tama o Ihu Karaiti, kia
aroha ano tetahi ki tetahi, kia rite ano
ki te ture i homai e ia ki a tatou. 24
Na, te tangata e pupuri ana i ana ture,
e mau ana i roto i a ia me ia ano i roto
i a ia. Na konei ano tatou i mātau ai
e mau ana ia i roto i a tatou, na te
Wairua kua homai nei e ia ki a tatou.

UPOKO 4.

Tohu e mohiotia ai nga kai whakaako he. 7 *Kia mau ki te aroha.*

ENGA *hoa* aroha, kaua e whaka-
pono atu ki nga wairua katoa,
engari me whakamatau nga wairua no
te Atua ranei; he tokomaha hoki nga
poropiti teka kua haere mai ki te ao.
2 Ma konei koutou ka mātau ai ki te
Wairua o te Atua: nga wairua katoa e
whakaae ana i haere mai a Ihu Karaiti i
te kikokiko, no te Atua era: 3 A, nga
wairua katoa kahore e whakaae i haere
mai a Ihu Karaiti i te kikokiko, ehara
i te mea no te Atua: ko to te anatika-
raiti *wairua* ano tenei, i rongo nei
koutou e haere mai ana; a tenei ano
kei te ao nei inaianei. 4 No te Atua
koutou, e nga tamariki nonohi, kua
kaha ano koutou i a ratou: no te mea
nui atu ia i roto i a koutou, i tera i roto
i te ao. 5 No te ao ratou: na reira no
te ao nei ano a ratou korero, a e whaka-
rongo ana te ao ki a ratou. 6 No te
Atua tatou: te tangata e mātau ana ki
te Atua, e whakarongo ana ia ki a tatou;
te tangata ehara nei i ta te Atua, e kore
ia e whakarongo ki a tatou. Ma konei
tatou ka mātau ai ki te wairua o te
pono, ki te wairua o te hē.
7 E nga *hoa* aroha, kia aroha tatou
tetahi ki tetahi: no te Atua hoki te
aroha; a, te hunga katoa e aroha ana,
kua whanau i te Atua, a e mātau ana ki
te Atua. 8 Te tangata kahore e aroha,
kahore ia e mātau ki te Atua; he aroha
hoki te Atua. 9 Na konei i kitea mai
ai te aroha o te Atua ki a tatou, na te
mea kua tonoa mai e te Atua tana Tama
kotahi ki te ao, kia ora ai tatou i a ia.
10 Ko to te aroha tenei, ehara i te mea
ko tatou kua aroha ki te Atua, engari
ko ia kua aroha ki a tatou, a tonoa mai
ana e ia tana Tama hei whakamarie-
tanga mo o tatou hara. 11 E nga *hoa*
aroha, ki te mea i penei te aroha o te
Atua ki a tatou, e tika ana hoki kia
aroha tatou tetahi ki tetahi. 12 Kahore
he wa i kite ai tetahi i te Atua. Ki te
aroha tatou tetahi ki tetahi, e noho ana
te Atua i roto i a tatou, a kua rite pu
tona aroha i roto i a tatou. 13 Na
konei tatou i mātau ai e noho ana tatou
i roto i a ia, me ia i roto i a tatou, na te
mea kua homai e ia ta tona Wairua ki
a tatou. 14 A kua kite ano matou, ka
whakaatu nei ano hoki, i tonoa te Tama
e te Matua hei Kai whakaora mo te ao.
15 Te tangata e whakaae ana ko Ihu
te Tama a te Atua, e noho ana te Atua
i roto i a ia, me ia ano hoki i roto i te
Atua. 16 Kua mātau nei ano hoki
tatou kua whakapono ki te aroha o te
Atua ki a tatou. He aroha te Atua; a,
te tangata e noho ana i runga i te aroha
e noho ana i roto i te Atua, me te Atua
ano hoki i roto i a ia. 17 Na konei
te aroha i roto i a tatou ka rite pu ai,
a ka whai maiatanga ano tatou a te ra
whakawa: na te mea e rite ana ki a ia
tatou e noho nei i tenei ao. 18 Kahore
he mataku i roto i te aroha; engari ka
makā te mataku ki waho e te aroha ina
tino rite; no te mea he mamae to te
mataku. Na, te tangata e mataku ana,
kahore ia i tino rite i roto i te aroha.
19 E aroha ana tatou ki a ia, no te
mea ko ia kua aroha ki a tatou i te
tuatahi. 20 Ki te mea tetahi, E aroha
ana ahau ki te Atua, a e mauahara ana
ki tona teina, he tangata teka ia: te
tangata hoki kahore e aroha ki tona
teina i kitea nei e ia, me pehea ka aroha
ai ia ki te Atua kahore nei i kitea e ia?
21 Kei a tatou ano hoki tenei ture he
mea nāna, Te tangata e aroha ana ki te
Atua, kia aroha hoki ki tona teina?

UPOKO 5.

Na te Atua te whakapono. Na reira ano te aroha. To te aroha ahua. 10 *Kai whakaatu pai.* 11 *Te kupu whakahari.* 14 *Inoi.*

NGA tāngata katoa e whakapono
ana ko Ihu te Karaiti, kua wha-
nau i te Atua: nga tāngata katoa ano
hoki e aroha ana ki te Pāpā, e aroha ana
ano ki tona whanau. 2 Ma konei tatou
ka mātau ai e aroha ana tatou ki nga
tamariki a te Atua, ma te mea ka aroha
tatou ki te Atua, a ka pupuri i ana ture.
3 Ko te aroha hoki tenei ki te Atua,
kia pupuri tatou i ana ture: ehara hoki
ana ture i te mea taimaha. 4 Nga mea
katoa hoki kua whanau i te Atua e

kaha ana i te ao: a ko te wikitoria
tenei e taea ai te ao, ko to tatou whaka-
pono. 5 Ko wai i kaha i te ao? ehara
ianei te tangata e whakapono ana ko
Ihu te Tama a te Atua? 6 Ko ia tenei
i haere mai nei i runga i te wai i te toto,
ko Ihu te Karaiti; ehara i te mea i
runga i te wai anake, engari i runga i
te wai i te toto. Ko te Wairua hoki te
kai whakaatu, he pono hoki te Wairua.
7 Tokotoru hoki nga kai whakaatu i te
rangi, ko te Matua, ko te Kupu, ko te
Wairua Tapu: a kotahi ano enei toko-
toru. 8 A tokotoru nga kai whakaatu
i te whenua, ko te Wairua, ko te wai,
ko te toto: a kotahi ano to ratou toko-
toru. 9 Ki te whakaae atu tatou ki
ta nga tāngata whakaatu, he nui ke ta
te Atua whakaatu: ko ta te Atua wha-
kaatu hoki tenei, i whakaaturia mai e
ia mo tana Tama. 10 Te tangata e
whakapono ana ki te Tama a te Atua,
he whakaaturanga tana kei roto ano i
a ia: te tangata kahore e whakapono ki
te Atua, he whakateka tana ki a ia;
no te mea kahore ia i whakapono ki te
whakaaturanga i whakaaturia mai nei
e te Atua mo tana Tama. 11 A ko te
whakaaturanga tenei, ara kua homai e
te Atua ki a tatou te oranga tonutanga;
kei roto ano i tana Tama tenei oranga.
12 Te tangata kei a ia te Tama, kei a ia
ano te oranga; te tangata kahore nei i
a ia te Tama a te Atua, kahore i a ia te
oranga.

13 I tuhituhia atu ai e ahau enei mea
ki a koutou e whakapono nei ki te ingoa
o te Tama a te Atua; kia mātau ai kou-
tou kei a koutou te oranga tonutanga,
kia whakapono ai hoki koutou ki te
ingoa o te Tama a te Atua. 14 Ko to
tatou maiatanga ano tenei ki a ia, na, ki
te inoia e tatou tetahi mea i a ia, tana i
pai ai, ka whakarongo mai ia ki a tatou:
15 A ki te mea ka mātau tatou e wha-
karongo ana ia ki tā tatou e inoi ai,
ka mātau kei a tatou nga mea i ino-
ia e tatou i a ia. 16 Ki te mea ka
kite tetahi i tona teina e hara ana,
haunga te hara e mate ai *ia*, me inoi ia,
a e homai he oranga ki a ia mo te
hunga ehara nei to ratou i te hara e
mate ai. Tera ano te hara e mate
ai: e kore ahau e mea kia inoi ia mo
tera. 17 He hara nga hē katoa: tenei
ano tetahi hara ehara nei i te mea e
mate ai.

18 E mātau ana tatou, na, nga tāngata
katoa kua whanau i te Atua kahore e
hara; engari ka tiaki te tangata kua
whanau i te Atua i a ia ano, e kore hoki
te *wairua* kino e pa ki a ia. 19 Ka
mātau nei tatou no te Atua tatou, a
kei te takoto te ao katoa i roto i te kino.
20 Na, e mātau ana ano tatou kua tae
mai te Tama a te Atua, a kua homai e
ia ki a tatou he matauranga, kia mohio
ai tatou *ki a ia* ki te Mea Pono; kei
roto ano hoki tatou i a ia i te Mea Pono,
ara i tana Tama i a Ihu Karaiti. Ko
te Atua pono tenei, me te oranga tonu-
tanga. 21 E *aku* tamariki nonohi,
kia tupato koutou ki nga whakapakoko.
Amine.

KO TE PUKAPUKA TUARUA

A HOANI APOTORO.

Mo te u. 10 Kei tahuri ki nga kai whaka-ako he.

NA te kaumatua ki te wahine ranga-
tira kua oti te whiriwhiri, ki ana
tamariki hoki, e arohaina ponotia nei e
ahau; a ehara i te mea e ahau anake, e
nga tāngata katoa ano hoki kua mātau
ki te pono; 2 He whakaaro hoki ki te
pono e mau nei i roto i a tatou, a e mau
ano ki a tatou, ake ake ake: 3 Kia tau
ki a koutou te aroha noa, te mahi tohu,
me te rangimarie, he mea na te Atua
Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti,
na te Tama a te Matua, i runga ano i te
pono, i te aroha.

4 Hari pu ahau noku i kite i etahi o
o tamariki e haere ana i runga i te pono,
e whakarite ana i te ture kua homai ki
a tatou e te Matua. 5 Na, tenei ano
taku kupu ki a koe, e tai, ehara i te
ture hou taku e tuhituhi atu nei ki a
koe, engari ko tera i a tatou no te
timatanga, kia aroha tatou tetahi ki
tetahi. 6 A ko te aroha tenei, kia haere
tatou i runga i ana ture. Ko te ture
ano tenei, kia rite ki ta koutou i rongo
ai i te timatanga, hei runga i tera he

haerenga ma koutou. 7 He tokomaha
hoki te hunga whakapohehe kua tae
mai ki te ao, kahore nei e whakaae i
haere mai a Ihu Karaiti i te kikokiko.
Ko te kai whakapohehe tenei, ko te
anatikaraiti. 8 Kia whai whakaaro ki
a koutou ano, kei maumauria a tatou
mahi, engari kia tino nui te utu e riro i
a tatou. 9 Te tangata e poka ke ana, a
kahore e mau ki te whakaakoranga a te
Karaiti, kahore te Atua i a ia: te
tangata e mau ana ki te whakaakoranga
a te Karaiti, kei tenei te Matua me te
Tama. 10 Ki te tae atu tetahi ki a
koutou, a ehara tenei i te whakaakoranga
e kawea atu e ia, kaua ia e puritia ki te
whare, kaua ano hoki e oha atu ki a ia:
11 Ki te oha atu hoki tetahi ki a ia, ka
uru ia ki ana mahi kino.

12 He maha nga mea hei tuhituhinga
atu maku ki a koutou, *heoi* kihai ahau
i pai ki te pepa ki te mangumangu:
engari e mea ana ahau tera ahau e haere
atu ki a koutou, a ka korero atu he
mangai he mangai, kia tino nui ai to
tatou hari. 13 Tenei te oha atu nei ki
a koe nga tamariki a tou teina whiriwhiri.
Amine.

KO TE PUKAPUKA TUATORU

A HOANI APOTORO.

Mo te mahi atawhai a Kaiu. 9 *He o Rioterepi.* 12 *Pai o Rimitiriu.*

NA te kaumatua ki a Kaiu, ki te *hoa*
aroha ki taku e aroha atu nei i
runga i te pono.

2 E te *hoa* aroha, nui atu i nga mea
katoa taku inoi kia kake koe ki te pai,
kia ora, kia pera ano me tou wairua kua
kake ki te pai. 3 Hari pu hoki ahau ki
nga teina i haere mai nei, i whakaatu i
te pono i roto i a koe, ara, tou haere i
runga i te pono. 4 Kahore aku hari e
nui atu ana i enei, ara kia rongo ahau e
haere ana aku tamariki i runga i te
pono.

5 E te *hoa* aroha, pono tonu tau mahi
e mea na koe mo nga teina, mo nga
tāngata iwi ke ano hoki; 6 E whakaatu
na i tou aroha i te aroaro o te hahi: na,
kia rite ki ta te Atua tau kawenga i a
ratou, a ka pai to mahi: 7 He whakaaro
hoki ki *tona* ingoa i haere atu ai ratou,
kihai ano i riro i a ratou tetahi mea a
nga tauiwi. 8 Koia i tika ai kia whakamanuhiri
tatou i nga tāngata penei,
kia ai hoki tatou hei hoa mahi mo te
pono.

9 I tuhituhi atu ahau ki te hahi:
otira kahore matou e manakohia mai e
Rioterepi, tana hoki e pai ai ko ia kia
meinga hei tuatahi mo ratou. 10 Mo
konei ki te haere atu ahau, ka mahara
ahau ki ana mahi e mea nei ia, ki te
kino o ana kupu i a ia e hāmemememe
mai nei mo matou; kahore hoki tana i
mutu i konei, kahore ia e manako ki nga
teina, a ki te pai etahi, e riria ana e ia, e
peia ana i roto i te hahi. 11 E te *hoa*
aroha, kaua e arumia te kino, engari te
pai. Te tangata e mahi pai ana, no te
Atua ia: tena ko te kai mahi i te kino,
kahore ia kia kite i te Atua. 12 E
korerotia *paitia* ana a Rimitiriu e te
katoa, e te pono ano hoki: hei kai
whakaatu ano hoki matou; e mohio ana
ano koutou he mea pono ta matou whakaaturanga.

13 He maha nga mea hei tuhituhinga
atu maku, otira e kore ahau e pai kia
tuhituhi atu ki a koe ki te mangumangu
ki te pene: 14 E mea ana hoki ahau
tera ahau e kite wawe i a koe, a e korero
taua he mangai he mangai. *Kia tau* te
rangimarie ki a koe. Tenei nga hoa
aroha te oha atu nei ki a koe. Oha atu
ki nga hoa aroha me te whakahua ano i
te ingoa *o tera o tera.*

KO TE PUKAPUKA

A HURA.

Kia u. 4 Kai whakaako he. 20 Kia neke
ake te whakapono, inoi i roto i te Wairua,
kia u ai, kia tupu ai, kia mau ai. 22
Tikanga ke o waho.

NA Hura, na te pononga a Ihu Ka-
raiti, na te teina o Hemi, ki te
hunga kua oti te whakatapu e te Atua
Matua, he mea tiaki i roto i a Ihu Ka-
raiti, he hunga karanga: 2 Kia wha-
kanuia ki a koutou te mahi tohu, te
rangimarie, me te aroha.

3 E nga *hoa* aroha, i a au e tākare
tonu ana ki te tuhituhi ki a koutou mo
to tatou oranga tahi, i mea ahau me
tuhituhi ki a koutou, me whakahauhau
kia kaha te tohe ki te whakapono kua
oti nei te tuku mai ki te hunga tapu.
4 Kua tomo puku mai hoki etahi tā-
ngata, i tuhituhia i mua mo tenei wha-
kataunga-hē, he hunga karakia kore,
whakaputaina ketia ake e ratou te aroha
noa o to tatou Atua hei mea mo nga
hiahia taikaha a whakakahore ana ratou
ki te Atua ko ia anake nei te rangatira,
ki to tatou Ariki hoki ki a Ihu Karaiti.

5 Na, e mea ana ahau kia whakama-
haratia koutou, kua mātau noa ake ano
hoki koutou ki tenei, i whakaorangia
mai e te Ariki te iwi i te whenua o
Ihipa, muri iho whakangaromia ana e ia
te hunga kihai nei i whakapono. 6 Na,
nga anahera kihai nei i mau ta ratou
o te timatanga, heoi whakarerea ake
e ratou to ratou nohoanga ake, kua
waiho e ia i raro i te pouri, mau tonu *te*
here ki nga mekameka, mo te whakawa-
kanga o te ra nui. 7 Ka rite ki Horoma
raua ko Komora, me nga pa i tata ki a
raua, i pera nei me enei, te puremu, te
whai i nga kikokiko ke; kua waiho
ratou hei tohu, pangia ana ratou e te
whiu, *ara* e te ahi e ka tonu ana. 8
Ko ta tenei hunga moemoea ano hoki
tena; e whakapoke ana i te kikokiko, e
whakahawea ana ki te kawanatanga, e
korero kino ana ki nga rangatira. 9
Na, Mikaera te tino anahera, i ta raua
ngangautanga ko te rewera, i a ia e tohe
ana ki te tinana o Mohi, kihai i tae tona
aro ki te kupu kanga i te whakawaka-
nga; i mea *kau* ia, Ma te Ariki koe e
riri. 10 Ko enei ia, e korerotia kinotia
ana e ratou nga mea kahore nei ratou i
mātau: na, nga mea e matauria noatia
ake nei e ratou tahi ko nga kararehe
whakaaro kore, hē iho ratou i aua mea.
11 Aue te mate mo ratou! kua haere
nei hoki ratou i te ara o Kaina, kua
torere rawa hoki ki te hē, ara, ki to
Paraama utu, na, ko to Koraha totohe-
nga hei whakangaromanga mo ratou.
12 He toka moana ratou i roto i a
koutou hakari aroha, i a ratou e hakari
tahi ana me *koutou*, e whangai ana i a
ratou ano, kahore hoki e mataku: he
kapua wai kore e akina ana e nga hau;
he rakau kua pirau nei nga rau, he mea
hua kore, ka rua nei nga matenga, he
mea kua unuhia ake i nga pakiaka;
13 He ngaru pua no te moana; te huka,
ko to ratou whakama; he whetu atiutiu
noa, pouri kerekere te wahi kua rite mo
ratou mo ake tonu atu. 14 I poro-
pititia ano hoki enei e Enoka e te toko-
whitu i muri i a Arama, i a ia i mea,
Na, kei te haere mai te Ariki me nga
mano tini o tona hunga tapu, 15 Kia
whakaritea he whakawa mo nga tāngata
katoa, kia riria hoki te hunga karakia
kore katoa o ratou mo a ratou mahi
karakia kore katoa, i hē ai ratou ki te
karakia, mo nga kupu pakeke katoa i
korerotia e te hunga hara, e te hunga
karakia kore mona. 16 He hunga amu-
amu ratou, he kowhetewhete, e haere
ana i runga i o ratou hiahia ake, tetere
rawa ano hoki *nga kupu* e korero nei
o ratou mangai, he hunga miharo kanohi
ratou, he mea kia riro mai ai he mea
ma ratou.

17 E nga *hoa* aroha, kia mahara kou-
tou ki nga kupu i korerotia i mua e nga
apotoro a to tatou Ariki a Ihu Karaiti;
18 I mea hoki ratou ki a koutou, tera
e puta mai te hunga whakamanumanu
i te wa whakamutunga, e haere ana i
runga i o ratou hiahia karakia-kore.
19 He hunga tenei e momotu ke ana *i*
a ratou, he hunga ngakau maori, kahore
nei i a ratou te Wairua. 20 Ko koutou
ia, e nga *hoa* aroha, hangā ake koutou
hei whare ki runga ki to koutou whaka-
pono tapu rawa, me te inoi ano i roto
i te Wairua Tapu, 21 Me te tiaki ano

i a koutou i runga i te aroha o te Atua,
me te tatari ano ki te mahi tohu a to
tatou Ariki a Ihu Karaiti a te oranga
tonutanga ra ano. 22 Ko etahi ano
tohungia, he mea kowae marie. 23 Ko
etahi me whakaora i runga i te mataku,
me tō mai i roto i te kapura; te kakahu
nei ano kua poke i te kikokiko, whaka-
riharihangia.

24 Na, te Mea kaha ki te tiaki i a
koutou kei hinga, ki te whakatu hoki i
a koutou ki te aroaro o tona kororia he
mea koha-kore i runga i te hari whaka-
harahara, 25 *Ko ia* anake nei te Atua
te Mea mātau, to tatou Kai whakaora,
waiho atu i a ia te kororia me te nui,
te kaha me te mana, aianei a ake ake
ake. Amine.

KO TE

WHAKAKITENGA A HOANI.

UPOKO 1.

4 *Ki nga rama; ara, ki nga hahi e whitu.*
Te haerenga mai o Ihu. 13 *Tona nui.*

TE whakakitenga a Ihu Karaiti, i
homai e te Atua ki a ia, kia wha-
kapuakina ki ana pononga nga mea
meake nei rite; na, whakaaturia mai
ana e ia, ara, e tana anahera i tonoa
mai e ia ki tana pononga, ki a Hoani:
2 Ki te kai whakaatu i te kupu a te
Atua, i te whakaaturanga hoki o Ihu
Karaiti, i tana hoki i kite ai. 3 Ka
hari te tangata e titiro ana i te puka-
puka, me te hunga ano hoki e whaka-
rongo ana ki nga kupu o te poropititanga,
a e pupuri ana i nga mea kua oti te
tuhituhi ki reira: kua tata hoki te
taima.

4 Na Hoani ki nga hahi e whitu i
Ahia: *Kia tau* ki a koutou te aroha noa,
me te rangimarie, he mea na Tenei e
ora nei ia, i mua ano ia, a kei te haere
mai ano; he mea ano na nga Wairua
e whitu i mua i tona torona; 5 He mea
ano na Ihu Karaiti, na te kai whakaatu
pono, ko ia nei te putanga matamua
o te hunga mate, me te rangatira o
nga kingi o te whenua. I arohaina nei
tatou e ia, i horoia ano hoki o tatou hara
ki ona toto, 6 A meinga ana tatou e ia
hei kingi hei tohunga ki te Atua, ara
ki tona Matua; *waiho atu* i a ia te
kororia me te kaha, ake tonu atu.
Amine. 7 Tenei ia te haere mai nei
me nga kapua, a e kite i a ia nga kanohi
katoa, me te hunga hoki i wero i a ia:
ka aue ano hoki nga hapu katoa o te
whenua ki a ia. Ae, Amine.

8 Ko ahau te Arepa me te Omeka, te
timatanga me te whakamutunga, e ai ta
te Ariki, e ora nei, i mua ano ia, a kei
te haere mai ano, ko te Kaha rawa nei
ia.

9 Ko ahau tenei ko Hoani, ko to kou-
tou tuakana, kua uru tahi nei ki te
tukinotanga, ki te rangatiratanga ano
hoki me te manawanui o Ihu Karaiti, i
te motu ahau e karangatia nei ko Pa-
tamo, he mea hoki mo te kupu a te
Atua, mo te whakaaturanga hoki o Ihu
Karaiti. 10 I te Wairua ahau i te ra
o te Ariki, a ka rongo ahau i te reo nui,
i muri i a au, me te mea no te tētere,
11 E mea ana, Ko ahau te Arepa me
te Omeka, ko te tuatahi me te whaka-
mutunga. Tuhituhia ki te pukapuka
tāu e kite nei, tukua atu hoki ki nga
hahi e whitu i Ahia; ki Epeha, ki
Hamurana, ki Perekamu, ki Taiataira,
ki Harariha, ki Pirarerepia, ki Raorikia.
12 Na, toku tahuritanga ake kia kite i
te reo i korero nei ki ahau. Tahuri
rawa ake, ka kite ahau i nga turanga
rama koura e whitu; 13 A i waengapu
o nga turanga rama e whitu *ko tetahi*
e rite ana ki te Tama a te tangata, tatū
noa ki nga waewae tona kakahu, he mea
whitiki hoki te uma ki te whitiki koura;
14 Ko tona mātenga me nga makawe
he ma, anō he huruhuru ma no te hipi,
anō he hukarere; ko ona kanohi, anō
he mura ahi; 15 Ona waewae ano hoki
rite tonu ki te parahi pai, anō e ka ana
i roto i te oumu; tona reo, ano ko te
haruru o nga wai maha. 16 E whitu
ano nga whetu i tona ringaringa matau:
i puta atu ano hoki he hoari i roto i tona
mangai, he mea e rua nei ona mata, he
mea koi: tona kanohi hoki, ano ko te
ra ina kaha te whiti mai. 17 A, toku

kitenga i a ia, hinga ana ahau ki ona waewae, anō he tangata kua mate. Na, ka whakapangia mai e ia tona ringaringa matau ki a au, ka mea mai ki a au, Kaua e mataku; ko ahau te tuatahi me te whakamutunga: 18 Ko ahau ano tenei e ora nei, i mate ano hoki ahau i mua; na, kei te ora tenei ahau, a ake tonu atu, Amine; kei a au ano nga ki o te po raua ko te mate. 19 Tuhituhia nga mea kua kite nei koe, nga mea onaianei nei, me nga mea meake nei puta i muri iho i enei mea; 20 Te mea ngaro nei, nga whetu e whitu i kitea e koe i toku matau, me nga turanga rama koura e whitu. Nga whetu e whitu ko nga anahera o nga hahi e whitu: a, nga turanga rama e whitu i kite na koe, ko nga hahi e whitu.

UPOKO 2.

Kupu ki nga anahera, ara, ki nga minita o nga hahi. To ratou pai. Nga mea i koha.

TUHITUHIA atu ki te anahera o te hahi i Epeha;

Ko nga kupu enei a te kai pupuri i nga whetu e whitu i tona matau, a e haereere ana i waenganui o nga turanga rama koura e whitu; 2 Ka mātau ahau ki āu mahi, ki tou uaua, ki tou manawanui, a e kore koe e ata hanga ki te hunga kino: kua whakamatautauria hoki e koe te hunga e mea nei he apotoro ratou, a ehara, kua mau ano hoki i a koe he hunga teka *ratou:* 3 I pēhia koe, heoi whakamanawanui tonu, mahi ana koe, he whakaaro ki toku ingoa, kahore hoki i hoha. 4 Otira he mea ano taku ki a koe, no te mea kua whakarerea e koe tou aroha tuatahi. 5 Na, kia mahara ki te wahi i taka iho ai koe, ripeneta, mahia hoki nga mahi o mua; ki te kahore, ka hohoro taku haere atu ki a koe, ka nekehia atu e ahau tou turanga rama i tona wahi, ki te kore koe e ripeneta. 6 Ko tenei ia tau na, e kino ana koe ki nga hanga a nga Nikoraiti, e kinongia nei e ahau. 7 Te tangata he taringa tona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi; Te tangata i a ia te wikitoria, ka hoatu e ahau māna e kai to te rakau o te ora, e tu ana i waenganui o te pararaiha o te Atua.

8 Tuhituhia ano hoki ki te anahera o te hahi i Hamurana;

Ko nga kupu enei a te tuatahi, a te whakamutunga, i mate nei a kua ora; 9 Ka mātau ahau ki āu mahi, ki tou tukinotanga, ki tou rawakoretanga, (heoi e whai taonga ana ano koe,) *e mātau ana ano ahau* ki te korero kino a te hunga e mea nei he Hurai ratou, a ehara, engari ko te whakamenenga ratou o Hatana. 10 Kaua e wehi ki nga mamae meake nei pa ki a koe, na, tera e maka etahi o koutou e te rewera ki te whare herehere, kia whakamatautauria ai koutou; a ka whakamamaetia koutou kotahi tekau nga ra: kia pono koe a mate noa, a maku e hoatu ki a koe te karauna o te ora. 11 Te tangata he taringa tona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi; Te tangata i a ia te wikitoria, e kore ia e he i te matenga tuarua.

12 Tuhituhia ano hoki ki te anahera o te hahi i Perekamu;

Ko nga kupu enei a te kai mau i te hoari koi e rua nei nga mata; 13 Ka mātau ahau ki āu mahi, ki te wahi hoki e noho na koe, ko te wahi ia i te torona o Hatana: a e mau ana koe ki toku ingoa, kahore hoki koe i whakakahore ki toku whakapono, i nga ra hoki i a Anatipa, i taku kai whakaatu pono, i whakamatea nei i roto i a koutou i te wahi e noho na a Hatana. 14 Tenei ia etahi mea aku ki a koe, no te mea kei a koe te hunga e mau ana ki te whakaakoranga a Paraama, nāna nei i whakaako a Paraka ki te maka tūtukitangawaewae ki te aroaro o nga tamariki a Iharaira, e kai ai ratou i nga mea i patua ma te whakapakoko, e puremu ai hoki. 15 Kei a koe ano hoki te hunga e mau ana ki te whakaakoranga a nga Nikoraiti, ki taku e whakarihariha atu nei. 16 Ripeneta; na, ki te kahore, ka hohoro taku haere atu ki a koe, a ka whawhaitia ratou e ahau ki te hoari a toku mangai. 17 Te tangata he taringa tona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi; Te tangata i a ia te wikitoria, ka hoatu e ahau te mana huna, ka hoatu ano e ahau ki a ia he kohatu ma, me te ingoa hou, he mea tuhituhi ki te kohatu, e kore nei e matauria e tetahi, e te tangata anake kua whiwhi.

18 Na, tuhituhia atu ki te anahera o te hahi o Taiataira;

Ko nga kupu enei a te Tama a te Atua, ona kanohi me te mea he mura ahi, ona waewae ano hoki rite tonu ki te parahi pai; 19 E mātau ana ahau ki āu mahi, ki to aroha, ki to mahi minita, ki tou whakapono, ki tou manawanui, ki āu mahi; nga mea ano hoki o muri nui atu i o mua. 20 Tenei ano ia etahi mea aku ki a koe, no te mea e tukua ana e koe taua wahine a Ietepere, e mea nei he poropiti ia, ki te whakaako, ki te

kukume i aku pononga kia moe tahae,
kia kai ano hoki i nga mea e patua ana
ma nga whakapakoko. 21 I hoatu ano
e ahau ki a ia he taima e ripeneta ai ia
ki tana moe tahae; a kihai ia i ripeneta.
22 Na, ka makā ia e ahau ki tetahi
moenga, me te hunga ano hoki e puremu
ana ki a ia, ki roto ki te tukinotanga
nui, ki te kore ratou e ripeneta ki a ratou
mahi. 23 Ka whakamatea ano hoki e
ahau ana tamariki kia mate rawa; a ka
mātau nga hahi katoa ko ahau te kai
rapu i ta nga whatumanawa i ta nga
ngakau: ka rite hoki ki a koutou mahi
taku e hoatu ai ki tenei ki tenei o
koutou. 24 Ko taku kupu ia tenei ki
a koutou, ki era atu hoki i Taiataira, ki
te hunga kahore nei i a ratou tenei wha-
kaakoranga, a kahore ano kia mātau ki
nga mea hohonu a Hatana, ki ta ratou
e korero nei; E kore e whakawahā e
ahau tetahi atu mea taimaha ki a koutou.
25 Ko tera ia i a koutou, puritia kia tae
atu ra ano ahau. 26 Na, te tangata i a
ia te wikitoria, a e puritia ana e ia aku
mahi taea noatia te mutunga, maku e
hoatu ki a ia he mana rangatira ki nga
tauiwi: 27 A he rino te tokotoko e
whakahaere tikanga ai ia mo ratou; ka
pākarua ratou, ano he oko na te kai
pokepoke paru: ka rite ki ta toku Matua
i homai ai ki a au. 28 Ka hoatu ano e
ahau ki a ia te whetu o te ata. 29 Te
tangata he taringa tona, kia rongo ia ki
ta te Wairua e mea nei ki nga hahi.

UPOKO 3.

To Harariha. 8 *To Pirarerepia.* 14 *Rao-rikia.* 20 *Kei te tatau a Ihu e patuki ana.*

NA, tuhituhia atu ki te anahera o te
hahi i Harariha;
Ko nga kupu enei a *te Ariki,* kei a ia
nei nga Wairua e whitu o te Atua, me
nga whetu e whitu; Ka mātau ahau ki
āu mahi, na, he ingoa tou, e ora ana koe,
heoi he tupapaku ano koe. 2 Kia ma-
taara, whakaukia nga mea e toe nei, ka
tata nei te mate: kahore hoki ahau i
kite i au mahi kia tino rite ki te aroaro
o te Atua. 3 Kia mahara ra ki te
rironga mai *o nga mea* i a koe, ki āu i
rongo ai hoki, a puritia, ripeneta hoki.
Na, ki te kore koe e mataara, ka tae atu
ahau ki a koe, ano he tahae; e kore
hoki koe e mātau ki te haora e tae atu
ai ahau ki a koe. 4 Tera kei a koe
etahi ingoa he torutoru na i Harariha,
kahore nei i poke o ratou kakahu; na,
e haereere tahi ratou me ahau, he ma
hoki *nga kakahu;* no te mea e pai ana
ratou. 5 Te tangata i a ia te wikitoria,
e whakakakahuria ia ki te kakahu ma;
e kore ano hoki e murua e ahau tona
ingoa i te pukapuka o te ora, e whaka-
aetia ano e ahau tona ingoa ki te aroaro
o toku Matua, ki te aroaro ano hoki o
ana anahera. 6 Te tangata he taringa
tona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea
nei ki nga hahi.
7 Na, tuhituhia atu ki te anahera o te
hahi i Pirarerepia;
Ko nga kupu enei a te tapu, a te pono,
kei a ia nei te ki o Rawiri, ko ia hei
whakapuare, a kahore tetahi hei tutaki;
māna hoki e tutaki, a kahore tetahi hei
whakapuare; 8 E mātau ana ahau ki
āu mahi: na, kua hoatu e ahau ki tou
aroaro he tatau puare, e kore nei e taea
te tutaki e tetahi: he kaha hoki tou, he
mea iti nei, a kua puritia ano e koe taku
kupu, kahore ano hoki koe i whakaka-
hore ki toku ingoa. 9 Na, maku e mea
te hunga o te whakamenenga o Hatana,
e mea nei he Hurai ratou, a ehara, he
teka hoki na ratou; na, maku ratou e
mea kia haere mai kia koropiko ki mua
i ou waewae, a e mātau ratou kua aro-
haina koe e ahau. 10 Na, kua puritia
na e koe te kupu o taku manawanui-
tanga, waihoki ka puritia koe e ahau
i te wa o te whakamatautauranga, meake
nei puta ki te ao katoa, hei whakama-
tautau i te hunga e noho ana i te whenua.
11 Na, ka hohoro taku haere atu: puritia
tau, kei tangohia tou karauna e tetahi.
12 Te tangata i a ia te wikitoria, maku
ia e mea hei pou i roto i te whare o
toku Atua; e kore ano ia e haere atu ki
waho i nga wa i muri: maku hoki e
tuhituhi ki runga ki a ia te ingoa o toku
Atua, te ingoa hoki o te pa o toku Atua,
o Hiruharama hou, ka heke iho nei i te
rangi i toku Atua; me toku ingoa hou
ano hoki. 13 Te tangata he taringa
tona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea
nei ki nga hahi.
14 Tuhituhia atu ki te anahera o te
hahi o nga Raorikia;
Ko nga kupu enei a te Amine, a te
kai whakaatu pono, tika, a te timatanga
o ta te Atua hanganga; 15 Ka mātau
ahau ki āu mahi, ehara koe i te matao,
ehara koe i te werawera: e pai ahau me
i matao koe, me i werawera ranei. 16
Na, he mea mahanahana kau koe, ehara
i te matao ehara i te werawera, ka rua-
kina atu koe e ahau i roto i toku ma-
ngai. 17 Na, e ki na koe, Kua whai
taonga ahau, kua tini aku rawa, kahore
hoki tetahi mea e matea ana e ahau; a
kahore e mātau he waikorohuhu noa

iho koe, he hē noa iho, he rawakore,
he matapo, he mea kakahu kore: 18
Ko taku kupu tenei ki a koe, kia ho-
kona ki a au he koura mou kua oti te
tahu ki te ahi, kia whai rawa ai koe;
he kakahu ma hoki, hei kakahu ki a
koe, kia kaua ai hoki e kitea te wha-
kama o tou tūnga kautanga; pania hoki
ou kanohi ki te rongoa, kia kite ai
koe. 19 Aku e aroha nei, ka riria e
ahau, ka whiua: na, kia ngakau nui
koe, ripeneta hoki. 20 Tenei ahau
te tu nei ki te tatau, te patuki nei: ki
te whakarongo tetahi ki toku reo, a
ka uaki i te tatau, e tomo atu ahau ki
a ia, a hei hoa ahau mona ki te kai, hei
hoa ano ia moku ki te kai. 21 Te
tangata i a ia te wikitoria, ka hoatu e
ahau ki a ia kia noho ki toku taha ki
runga ki toku torona, me ahau hoki,
i a au nei te wikitoria, a kua noho ki
te taha o toku Matua i runga i tona
torona. 22 Te tangata he taringa tona,
kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei
ki nga hahi.

UPOKO 4.

Te torona. 4 Nga kaumatua. 6 Mea ora.
10 Ta nga kaumatau mo te kingi.

MURI iho i enei mea ka kite ahau,
na, he tatau kua oti te whaka-
puare i te rangi: a ko te reo tuatahi i
rongo ai ahau me te mea no tetahi tē-
tere e ki mai ana ki a au, e mea ana,
Haere mai ki runga nei, a e whaka-
kitea e ahau ki a koe nga mea kua ta-
koto mo muri i enei. 2 I reira pu ano
kua nohoia ahau e te Wairua: na, he
torona kua tu ki te rangi, a i runga
i te torona *ko tetahi* e noho ana. 3 A
te ahua o tera i noho ra rite tonu ki te
kamaka hahapa, ki te hararina: he ani-
waniwa ano i nga taha katoa o te to-
rona, te ahua kei to te emerara. 4 A i
nga taha katoa o te torona etahi torona
e rua tekau ma wha: i kitea ano e ahau
i runga i nga torona e rua tekau ma
wha nga kaumatua e noho ana, he mea
whakakakahu ki te kakahu ma; a he
karauna koura ano o ratou i runga i
o ratou mātenga. 5 Me te puta mai
ano i roto i te torona he uira, he wha-
titiri, he reo: e whitu ano hoki nga
rama ahi e ka ana i mua i te torona;
ko nga Wairua e whitu enei o te Atua.
6 I mua ano o te torona he moana ka-
rahi, te rite kei te haupapa: a i wae-
nganui o te torona, i nga taha katoa o
te torona, ko nga mea ora e wha, kapi
tonu a mua a muri o ratou i te kanohi.
7 Te tuatahi o nga mea ora i rite ki
te raiona, te tuarua o nga mea ora i rite
ki te kuao kau, na, te mata o te tua-
toru o nga mea ora i rite ki to te
tangata, a, te wha o nga mea ora
i rite ki te ekara e rere ana. 8 Na,
aua mea ora e wha e ono nga parirau o
tetahi o tetahi i nga taha katoa; kī
tonu ano hoki a roto *o ratou* i te ka-
nohi: a kahore e mutu ta ratou i te
ao i te po, he mea tonu ta ratou, Tapu,
tapu, tapu te Ariki te Atua Kaha rawa,
i mua nei ia, tenei ano inaianei, a e haere
mai ana ano a mua. 9 A i te mea ka
hoatu e nga mea ora te kororia, te ho-
nore, me te whakawhetai, ki tera e noho
ana i runga i te torona, e ora ana ake
ake ake, 10 Ka hinga iho nga kauma-
tua e rua tekau ma wha ki te aroaro o
tera e noho ana i runga i te torona, a
ka koropiko ki a ia e ora tonu nei ake
ake ake, ka panga hoki i o ratou ka-
rauna ki mua o te torona, ka mea, 11
Tika tonu, e te Ariki, kia riro i a koe
te kororia te honore te kaha: i hangā
hoki e koe nga mea katoa, nau ano i
pai ake i takoto ai aua mea, *na reira*
ano hoki i hangā ai.

UPOKO 5.

Te pukapuka; 5 Ma te Reme anake e whaka-
tuwhera. 9 Te waiata hou ki a ia.

A I kitea ano e ahau ki matau o tera
e noho ana i runga i te torona, he
pukapuka kua oti te tuhituhi a roto,
a tua hoki, he mea hiri ki nga hiri e
whitu. 2 I kite ano ahau i tetahi ana-
hera kaha e karanga ana, he nui te
reo, Ko wai e tikangatia hei whakatu-
whera i te pukapuka, hei wawahi i ona
hiri? 3 A kihai i taea e tetahi i te
rangi, i te whenua, i raro i te whenua,
te whewhera i te pukapuka, te titiro
ki reira. 4 Na, nui atu taku tangi,
no te mea kihai i kitea tetahi i tika-
ngatia hei whewhera, hei korero i te
pukapuka, te titiro iho ranei ki reira.
5 Na, ka mea mai tetahi o nga kau-
matua ki a au, Kaua e tangi, na, kua
riro te wikitoria i te Raiona o te hapu
o Hura, i te Putake o Rawiri, māna e
whakatuwhera te pukapuka, e wawahi
ona hiri e whitu. 6 A i kite ano ahau,
na, i waenganui o te torona, o nga mea
ora hoki e wha, i waenganui ano hoki
o nga kaumatua, he Reme e tu ana, te
ahua kei to te mea i whakamatea, e
whitu ona haona, e whitu nga kanohi;
ko nga Wairua e whitu enei o te Atua,
kua tonoa nei puta noa i te ao. 7 Na,

ka haere atu ia, ka tango i te pukapuka
i roto i te matau o tera e noho ana i
runga i te torona. 8 Ano ka tango
ia i te pukapuka, ka hinga iho nga mea
ora e wha, me nga kaumatua e rua tekau
ma wha, ki te aroaro o te Reme, he
hāpa ano hoki i tetahi i tetahi o ratou,
me nga oko koura kī tonu i nga mea
kakara, ko nga inoi ia a te hunga tapu.
9 Na, ka waiata ratou i te waiata hou,
ka mea, Pai tonu koe hei tango i te
pukapuka, hei wahi i ona hiri: i wha-
kamatea hoki koe, a hokona ana matou
e koe *hei hunga* mo te Atua ki ou toto,
i roto i nga hapu, i nga reo, i nga hui-
huinga tangata, i nga iwi katoa; 10 A
meinga ana matou e koe hei kingi hei
tohunga ki to matou Atua: ka kingi
ano matou ki runga ki te whenua. 11
A i kite ano ahau, i rangona hoki e
ahau he reo no nga anahera tokomaha,
i nga taha katoa o te torona, no nga
mea ora hoki, no nga kaumatua ano
hoki: na, te tokomaha o ratou ko nga
mano tekau mano tekau, me nga mano
mano; 12 Nui atu to ratou reo ki te
mea mai, Pai tonu te Reme i whaka-
matea hei tango i te kaha, i te taonga,
i te matauranga, i te mana, i te honore,
i te kororia, i te whakapai. 13 A i
rongo ano ahau ki nga mea hanga
katoa o te rangi, o te whenua, i raro ano
hoki i te whenua, ki era hoki i te
moana, me nga mea katoa o reira, e
mea ana, *Waiho atu* i tenei e noho nei
i runga i te torona, i te Reme hoki, te
whakapai, te honore, te kororia, te kaha,
a ake ake ake. 14 Na, ka mea mai
nga mea ora e wha, Amine. A i hinga
iho ano nga kaumatua e rua tekau ma
wha, koropiko ana ratou ki tera e ora
tonu ana, a ake ake ake.

UPOKO 6.

Nga hiri ka wahia. Te poropititanga.

A I kite ahau i te wāhanga o tetahi
o nga hiri e te Reme, i rongo hoki
i tetahi o nga mea ora e wha e mea
mai ana, ano he reo whatitiri, Haere
mai kia kite. 2 I kite ano ahau, na,
he hoiho ma: na, te kai noho i runga
he kopere tana; a i hoatu ano he ka-
rauna ki a ia: a haere atu ana ia i
runga i te wikitoria ki te wikitoria.

3 A, i tana wāhanga i te rua o nga
hiri, ka rongo ahau i te rua o nga mea
ora e mea ana, Haere mai kia kite. 4 Na,
ko te haerenga atu o tetahi hoiho he mea
whero: i hoatu ano ki te kai noho i
runga kia tangohia atu e ia te rangi-
marie i runga i te whenua, kia patu ai
ratou tetahi i tetahi: i hoatu ano hoki
he hoari nui ki a ia.

5 A, i tana wāhanga i te toru o nga
hiri, ka rongo 'ahau i te toru o nga mea
ora e mea ana, Haere mai kia kite. A,
taku tirohanga atu, na, he hoiho ma-
ngu; a, te kai noho i runga he pauna
taimaha tana kei tona ringaringa. 6
A rongo ana ahau i te reo i waenganui
o nga mea ora e wha e mea ana, He
kuata witi mo te pene, e toru kuata
parei mo te pene; kei kino hoki to mahi
ki te hinu me te waina.

7 A, i tana wāhanga i te wha o nga
hiri, ka rongo ahau i te reo o te wha
o nga mea ora e mea ana, Haere mai
kia kite. 8 A, taku tirohanga atu, na,
he hoiho ahua ma: me te kai noho i
runga, tona ingoa ko te Mate, me te
aru ano te Reinga i a ia. A i hoatu
ano ki a raua nga tikanga ki te tuawha
o nga wahi o te whenua, kia whakamatea
ki te hoari, ki te mate kai, ki te mate
turoro, ki nga kararehe hoki o te whenua.

9 A, i tana wāhanga i te rima o
nga hiri, ka kitea e ahau i raro i te
āta nga wairua o te hunga i whakamatea
mo te kupu a te Atua, mo ta ratou
whakaaturanga hoki: 10 Nui atu to
ratou reo ki te karanga, i mea ratou,
Kia pehea te roa, e te Ariki, he tapu
he pono nei koe, kahore nei koe e wha-
kawa, e rapu utu mo o matou toto, i te
hunga e noho ana i runga i te whenua?
11 A i hoatu ano he kakahu ma ki
tenei ki tenei o ratou; ka kiia hoki ratou
kia okioki, he wa iti nei, kia rite ra
ano o ratou hoa pononga me o ratou
teina, e patua nei i nga wa i muri, e
peratia me ratou nei.

12 A ka kite ahau i tana wāhanga
i te ono o nga hiri, na, he ru nui; kua
mangu te ra, ano he kakahu taratara,
mea huruhuru nei, kua rite ano te
marama ki te toto; 13 A taka iho ana
nga whetu o te rangi ki te whenua, pera
ana me te piki e whakangahoro nei i
ona hua matamua, ina whakaoioia e te
hau nui. 14 Kua riro ke hoki te rangi,
ano he pukapuka e whakakopakopaia
ana; i nekehia atu ano hoki nga maunga
katoa me nga motu i o ratou turanga.
15 Na, nga kingi o te whenua, nga
tāngata nunui, nga tāngata taonga, nga
rangatira mano, nga tāngata kaha, nga
pononga katoa, me nga rangatira katoa,
piri ana ratou ki roto ki nga ana ki nga
toka o nga maunga; 16 Me te ki ake
ano ratou ki nga maunga ki nga toka,

E hinga ki runga ki a matou, hei huna
i a matou i te kanohi o tera e noho ana
i runga i te torona, i te riri hoki o te
Reme: 17 Kua taea hoki te ra nui o
tana riri; a ko wai e tu?

UPOKO 7.

Nga pononga o te Atua ka hiritia. 9 Te huihui ki te aroaro o te Reme. 14 Ma rawa o ratou kakahu.

AMURI iho i enei mea ka kite ahau
tokowha nga anahera, e tu ana i
nga pito e wha o te whenua, e pupuri
ana i nga hau e wha o te whenua, kia
kaua e pupuhi te hau ki runga ki te
whenua, kia kaua ki te moana, kia kaua
ki nga rakau katoa. 2 A i kite ano
ahau i tetahi atu anahera e haere ake
ana i te rawhiti, kei a ia te hiri a te
Atua ora: nui atu tona reo ki te kara-
nga ki nga anahera tokowha, i tukua
nei ki a ratou kia meatia he kino ki te
whenua ki te moana, 3 E mea ana,
Kaua e meatia he kino ki te whenua,
kaua hoki ki te moana, kaua hoki
ki nga rakau; kia hiritia ra ano e
matou nga rae o nga pononga a to
tatou Atua. 4 A i rongo ahau ki te
tokomaha o te hunga i hiritia: ko-
tahi rau e wha tekau ma wha nga
mano i hiritia, no nga pu katoa o nga
tamariki a Iharaira.

5 O te pu o Hura kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia.
O te pu o Reupena kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia.
O te pu o Kara kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia.

6 O te pu o Ahera kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia.
O te pu o Nepetarima kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia.
O te pu o Manahe kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia.

7 O te pu o Himiona kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia.
O te pu o Riwai kotahi tekau ma rua nga mano i h...itia.
O te pu o ... otahi tekau ma rua nga n... tia.

8 O te pu o Ha... tahi tekau ma rua nga m... a.
O te pu o H... hi tekau ma rua nga ma...
O te pu o Pe... otahi tekau ma rua nga ... tia.

9 Muri iho i enei ... e ahau, na,
he mano tini e kor... a e tetahi
te tatau, no nga iwi ... nga hapu,
no nga huihuinga tā... nga reo, e
tu ana i mua i te torona i mua hoki i te
Reme, he mea whakakakahu ki nga
kakahu ma, he nikau ano hoki kei o
ratou ringaringa; 10 Nui atu to ratou
reo ki te karanga, i mea ratou, Te wha-
kaoranga, na to tatou Atua e noho nei i
runga i te torona, na te Reme hoki. 11
Me te tu ano hoki nga anahera katoa i
nga taha katoa o te torona, o nga kau-
matua, o nga mea ora e wha, takoto
tapapa ana hoki ratou ki mua i te
torona, koropiko ana ki te Atua, 12 Me
te ki ake ano Amine: Te whakapai, te
kororia, te matauranga, te whakawhe-
tai, te honore, te mana, te kaha, kei to
tatou Atua, ake ake ake. Amine. 13
A ka oho mai tetahi o nga kaumatua,
ka mea mai ki a au, Enei kua oti nei
te whakakakahu ki nga kakahu ma ko
wai ra? i haere mai hoki ratou i hea?
14 Ano ra ko ahau ki a ia, E kara, e
mātau ana koe. Ka mea mai ano ia ki
a au, Ko te hunga tenei i haere mai i
te tukinotanga nui, o ratou kakahu ano
hoki, he mea horoi, he mea whakama
na ratou ki nga toto o te Reme. 15
Koia ratou e noho nei ki mua i te
torona o te Atua, e mahi nei ki a ia i
te ao i te po i roto i tona whare: a, tera
e noho ra i runga i te torona, ka noho
ano ia i roto i a ratou. 16 Kore ake
o ratou mate kai, kore ake o ratou mate
wai; e kore ano hoki te ra e pa iho ki
a ratou, tetahi werawera ranei. 17 Ko
te Reme hoki i waenganui o te torona
hei whangai i a ratou, māna ratou e
arahi ki nga puna wai ora: a ma te
Atua e muru atu nga roimata katoa o
o ratou kanohi.

UPOKO 8.

Te whitu o nga hiri, me nga anahera e whitu.

A, I tana wāhanga i te whitu o nga
hiri, kahore he aha i rangona
i te rangi me te mea kotahi te hawhe
haora. 2 I kite ano ahau i nga ana-
hera tokowhitu i tu ra i te aroaro o te
Atua; a e whitu nga tētere i hoatu ki
a ratou.

3 A ka haere mai tetahi atu anahera,
ka tu ki te āta, he tahu whakakakara
tana, he mea koura; a he maha nga
whakakakara i hoatu ki a ia, hei tapiri-
tanga māna ki nga inoi a te hunga tapu
katoa ki runga ki te āta koura i mua i
te torona. 4 A, te paoa o nga whaka-
kakara, me nga inoi a te hunga tapu,
kake ana i roto i te ringaringa o te ana-
hera i te aroaro o te Atua. 5 A ka

mau te anahera ki te tahu whakaka-
kara, whakakiia ana e ia ki te kapura
o te āta, pangā ana e ia ki te whenua:
na, ko te putanga mai o nga reo, o nga
whatitiri, o nga uira, me te ru.
6 Na, kua takatu nga anahera toko-
whitu i nga tētere e whitu, *ka mea* ki
te whakatangi.
7 Whakatangi ana te anahera tua-
tahi, na, he whatu tera, he kapura, he
toto ano hoki i roto, ka pangā ki te
whenua: na, kua pau i te ahi te wahi
tuatoru o nga rakau, pau ake hoki nga
tarutaru matomato katoa.
8 Te whakatangihanga a te rua o
nga anahera, na, me te mea he maunga
nui tera kua makā ki te moana, e ka
ana i te ahi: a ka meinga te wahi
tuatoru o te moana hei toto; 9 A mate
iho te wahi tuatoru o nga mea hanga
i roto i te moana, o nga mea whai ora;
te wahi tuatoru hoki o nga kaipuke
ngaro iho.
10 A, te whakatangihanga a te toru
o nga anahera, na, kua taka iho i te
rangi he whetu nui e ka ana, ano he
rama, a taka ana ki te wahi tuatoru o
nga awa, ki nga puna wai hoki; 11 Te
ingoa hoki o te whetu ko Womawori:
a ka meinga te wahi tuatoru o nga wai
hei womawori; he tokomaha ano hoki
nga tāngata i mate i nga wai, no te mea
kua kawa.
12 A, te whakatangihanga a te wha o
nga anahera, na, kua patua te wahi
tuatoru o te ra, me te wahi tuatoru o te
marama, me te wahi tuatoru o nga
whetu; na kua pouri te wahi tuatoru o
aua mea, kihai hoki i mārama te wahi
tuatoru o te ra, o te po ano hoki.
13 A i titiro ano ahau, a ka rangona
tetahi anahera e rere ana i waenganui o
te rangi, he nui tona reo ki te mea mai,
Aue, aue, aue, te mate mo te hunga e
noho ana i runga i te whenua, i era reo
o te tētere a nga anahera tokotoru
meake nei tangi!

UPOKO 9.

Te whetu, me te ki o te poka. 2 *Ka uakina te poka.* 12 *Te aue tuatahi.* 14 *nga anahera e wha.*

A TE whakatangihanga a te rima
9 o nga anahera, ka kite ahau i
tetahi whetu kua taka iho i te rangi ki
te whenua: a ka hoatu ki a ia te ki o te
poka torere. 2 A uakina ana e ia te
poka torere; a ka kake he paoa i roto i
te poka, ano he paoa no te kapura nui;
a pouri iho te ra me te rangi i te paoa o
te poka. 3 A ka puta mai i te paoa he
mawhitiwhiti ki runga ki te whenua:
i hoatu ano ki a ratou he kaha, he pera
me te kaha o nga kopiona o te whenua.
4 I korerotia ano hoki ki a ratou kia
kaua e kino i a ratou te tarutaru o te
whenua, tetahi mea matomato ranei,
tetahi rakau ranei; ko nga tāngata
anake kahore nei te hiri a te Atua i o
ratou rae. 5 I tukua ano hoki ki a
ratou kia kaua e whakamate i era,
engari me whakamamae kia rima ra
ano nga marama: na, to ratou whaka-
mamae, ano ko te whakamamaetanga a
te kopiona, ina wero i te tangata. 6 A
e rapu ano nga tāngata i te mate i aua
ra, e kore ano e kitea; e hiahia ano
ratou kia mate, heoi ka oma te mate i a
ratou. 7 Na, nga ahua o nga mawhiti-
whiti rite tonu ki nga hoiho kua oti te
whakanoho mo te tatauranga; a i
runga i o ratou mātenga *he mea* e rite
ana ki nga karauna koura, o ratou
kanohi hoki, ano he kanohi tangata.
8 He makawe ano to ratou, ano he
makawe wahine, o ratou niho ano hoki,
me te mea no te raiona. 9 He puku-
puku ano o ratou, ano he pukupuku
rino; te haruru o o ratou pakau, ano
ko te haruru o nga hariata o nga hoi-
ho maha e oma ana ki te tatauranga.
10 He hiku ano o ratou koia ano kei to
te kopiona, he wero ano hoki i roto i o
ratou hiku: na, he kaha to ratou hei
tukino i nga tāngata, e rima nga ma-
rama. 11 He kingi ano to ratou, ko te
anahera o te poka torere, tona ingoa i te
reo Hiperu ko Aparona, tona ingoa i te
reo Kariki ko Aporiona.
12 Kua pahemo te tuatahi o nga aue;
na, e rua ake nga aue e haere mai nei i
muri i enei mea.
13 Na, ka whakatangi te ono o nga
anahera, a ka rongo ahau ki tetahi reo,
e *ahu* mai ana i nga haona e wha o te
āta koura i te aroaro o te Atua, 14 E
mea ana ki te ono o nga anahera, kei a
ia nei te tētere, Wetekina nga anahera
tokowha kua oti te herehere ki te awa
nui ki Uparati. 15 Na, ka wetekina
nga anahera tokowha, kua rite noa ake
nei, kia taka ra ano te haora, te ra, te
marama, te tau, hei whakamate i te
wahi tuatoru o nga tāngata. 16 A te
tokomaha o te taua o nga hoia hoiho e
rua rau nga miriona: i rongo hoki ahau
ki to ratou tokomahatanga. 17 Ko taku
tenei i kite ai i a au e titiro matakite
ana, ko nga hoiho me nga kai noho i
runga, he pukupuku o ratou, he mea

ahi, he hakiniti, he whanariki: na, nga
upoko o nga hoiho, ano he upoko raiona;
a e puta mai ana i o ratou mangai he
kapura, he paoa, he whanariki. 18
Mate ake te wahi tuatoru o nga tāngata
i enei e toru, i te kapura, i te paoa, i te
whanariki i puta mai i o ratou mangai.
19 Ko te kaha hoki o nga hoiho kei o
ratou mangai, kei o ratou waero: o
ratou waero koia ano kei te nakahi, he
upoko ano o ratou, ko a ratou mea
tukino enei. 20 Na, era atu tāngata
kihai nei i whakamatea e enei mate,
kihai ratou i ripeneta ki nga mahi a o
ratou ringaringa, kihai i mutu ta ratou
koropiko ki nga rewera, ki nga whaka-
pakoko koura, hiriwa, parahi, kohatu,
rakau, ki nga mea kahore nei e titiro,
kahore e rongo, kahore e haereere: 21
Kihai ano hoki i ripeneta ki a ratou
kohuru, ki a ratou mahi makutu, ki a
ratou puremutanga, ki a ratou tahae.

UPOKO 10.

Anahera me te pukapuka. 6 Tana oati. 9 Me kai te pukapuka.

AKA kite ahau i tetahi atu anahera
kaha e heke iho ana i te rangi, he
kapua nei te kakahu: he aniwaniwa ano
i runga i *tona* mātenga, tona kanohi
rite tonu ki te ra, ona waewae ki te pou
kapura: 2 Kei tona ringaringa ano hoki
tetahi pukapuka nohinohi e tuwhera
ana: a e takahi ana tona waewae matau
ki te moana, tona maui ki te whenua:
3 He nui ano tona reo ki te karanga,
ano he raiona e tangi ana: a ka karanga
ia, ka puaki nga reo o nga whatitiri e
whitu. 4 Ano ka puaki nga reo o nga
whatitiri e whitu, ka mea ahau ki te
tuhituhi: na, ka rangona e ahau he reo
i te rangi e mea mai ana ki a au, Hiritia
nga mea kua whakapuakina nei e nga
whatitiri e whitu, kaua hoki enei e tuhi-
tuhia. 5 Na, te anahera i kitea e ahau
e tu ana i runga i te moana, i runga ano
i te whenua, kokiritia atu ana e ia tona
ringaringa ki te rangi, 6 A oatitia ana
e ia te Mea ora tonu ake ake ake, nāna
nei i hanga te rangi me ona mea, te
whenua me ona mea, te moana me ona
mea, *i mea ia*, Na, kahore ake he taima:
7 Engari i nga ra o te reo o te whitu o
nga anahera, ina mea ia ki te whaka-
tangi, ka whakaotia te mea ngaro a te
Atua, tana i kauwhau ai ki ana pononga
ki nga poropiti. 8 A ka korero ano ki
a au te reo i rongo ai ahau i te rangi, ka
mea, Tikina atu te pukapuka nohinohi
e tuwhera na i te ringaringa o te anahera
e tu na i runga i te moana i runga ano i
te whenua. 9 Na ka haere ahau ki te
anahera, ka mea ki a ia, Homai ki a au
te pukapuka nohinohi na. Ka mea mai
ia ki a au, Tangohia kainga; a ka kawa
tou kopu, ka reka ia ki tou mangai, ano
he honi. 10 Na, ka tango ahau i te
pukapuka nohinohi i te ringaringa o te
anahera, kainga ana e ahau; a i reka
ano ki toku mangai, ano he honi: kainga
iho e au, kua kawa toku kopu. 11 A
ka mea mai ano ia ki a au, Me poropiti
ano koe ki nga huihuinga tokomaha o
nga tāngata, ki nga iwi, ki nga reo, ki
nga kingi.

UPOKO 11.

Ruritanga o te temepara. 3 Nga kai whakaatu tokorua, 7 ka whakamatea. 11 Ka ara ano. 14 Aue tuarua. 15 Whitu o nga tetere.

NA, kua homai ki a au he kakaho e
rite ana ki te tokotoko: a ka tu te
anahera, ka mea mai, E ara, whangangā
te whare o te Atua, me te āta, me te
hunga e koropiko ana i roto. 2 Me
whakarere ia ki waho te marae i te taha
ki waho o te whare tapu, kaua ia e wha-
ngangā; kua hoatu hoki ki nga tauiwi:
a e takatakahia e ratou te pa tapu, e
wha tekau ma rua nga marama. 3 A
maku e hoatu *he tikanga* ki aku kai
whakaatu tokorua, a e poropiti raua,
kotahi mano e rua rau e ono tekau nga
ra, he taratara ano te kakahu. 4 Ko
nga oriwa e rua enei, me nga turanga
rama e rua, e tu nei i te aroaro o te
Atua o te whenua. 5 A ki te mea
tetahi ki te tukino i a raua, ka puta mai
he kapura i o raua mangai, e pau ai o
raua hoa riri: ki te mea hoki tetahi ki
te tukino i a raua, ko te whakamatenga
tenei mona. 6 Kei a raua te tikanga
mo te kopani i te rangi, kia kaua e ua
te ua i nga ra o ta raua poropititanga:
kei a raua ano te tikanga mo te whaka-
puta ke i nga wai hei toto, mo te patu
ano i te whenua ki nga patunga katoa,
i nga wa katoa e pai ai raua. 7 Ano ka
mutu ta raua whakaatu, ka whawhai ki
a raua te kararehe e haere ake ana i roto
i te poka torere, a e taea raua e ia, e
whakamatea raua. 8 *Ka takoto* ano o
raua tinana ki te huarahi o te pa nui, e
karangatia wairuatia nei ko Horoma ko
Ihipa, ki te wahi hoki i ripekatia ai to
tatou Ariki. 9 A e toru nga ra me te
hawhe e tirohia ai o raua tinana e nga
huihuinga tāngata, e nga hapu, e nga

reo, e nga iwi, e kore ano hoki e tukua
o raua tinana kia hoatu ki te urupa. 10
A e koa ki a raua te hunga e noho ana
i te whenua, e hari, e hoatu ano he mea
hoatu noa e tetahi ki tetahi; no te mea
i whakamamae enei poropiti tokorua i
te hunga e noho ana i te whenua. 11
A muri iho i nga ra e toru me te hawhe,
ka tapoko te manawa ora ki a raua, he
mea na te Atua, a ka tu o raua waewae
ki runga; nui atu hoki te wehi i pa ki
te hunga e titiro ana ki a raua. 12 A
ka rongo raua i te reo nui, i te rangi, e
mea ana ki a raua, Haere ake korua ki
konei. Na, haere atu ana raua ki te
rangi i roto i te kapua; me te titiro ano
o raua hoa riri ki a raua. 13 I taua haora
ano nui atu te ru, a ka hinga te wahi
whakatekau o te pa, a e whitu mano
tāngata i mate i taua ru: na, ka mataku
era atu, a hoatu ana e ratou he kororia
ki te Atua o te rangi.

14 Kua pahemo te rua o nga aue; na,
ka hohoro te toru o nga aue te haere
mai.

15 Ka whakatangi ano te whitu o nga
anahera; na, he nui nga reo i te rangi,
e mea ana, Kua riro nga rangatiratanga
o te ao i to tatou Ariki, i tona Karaiti
hoki; a ko ia hei kingi ake ake ake.
16 Na, nga kaumatua e rua tekau ma
wha, e noho ana i te aroaro o te Atua i
runga i o ratou torona, ka takoto ratou
ko o ratou kanohi ki raro, ka koropiko
ki te Atua, 17 Ka mea, Ko ta matou
whakawhetai atu tenei ki a koe, e te
Ariki e te Atua Kaha rawa; tenei koe
inaianei, i mua ano koe, a kei te haere
mai ano; no te mea kua riro i a koe tou
mana nui, a e kingi ano koe. 18 I riri
hoki nga iwi, kua tae mai hoki to riri,
me te wa mo nga tupapaku e whaka-
wakia ai, e hoatu ai hoki *e koe* he utu ki
o pononga ki nga poropiti, ki te hunga
tapu ano hoki, ki te hunga ano e wehi
ana i tou ingoa, ki te hunga nonohi ki te
hunga nunui; e whakangaromia ai hoki
te hunga e whakangaro nei i te whenua.

19 A i whakapuaretia ano te whare o
te Atua i roto i te rangi, a ka kitea te
āka o tana kawenata i roto i tona whare:
na, he uira tera, me nga reo, me nga
whatitiri, me te ru, me te whatu nui.

UPOKO 12.

Wahine me tona kakahu. 3 *Te tarakona.* 5 *Ka whanau. Ka rere.* 7 *Te whawhaitanga ki te tarakona.* 13 *Ta te tarakona ki te wahine.*

NA, ka kitea he tohu nui i te rangi;
he wahine ko te ra tona kakahu,
ko te marama kei raro i ona waewae, a
i runga i tona mātenga ko nga whetu
kotahi tekau ma rua hei karauna: 2
Kua hapū hoki ia, na karanga ana, oke
ana, he mamae whanautanga. 3 A, ka
kitea tetahi atu tohu i te rangi, na, he
tarakona nui he mea whero, e whitu ona
mahunga, tekau ona haona, a e whitu
ano nga karauna i runga i ona mahunga.
4 A e kumea ana e tona hiku te wahi
tuatoru o nga whetu o te rangi, makā
ana e ia ki te whenua: a ka tu te tara-
kona i te aroaro o te wahine i mea nei ki
te whanau, hei kai mo tana tamaiti ina
whanau. 5 Na, ka whanau he tamaiti
tāne, māna nei e whakahaere tikanga
mo nga iwi katoa ki te tokotoko rino:
na, kua kahakina atu tana tamaiti ki te
Atua, ki tona torona hoki. 6 A ka
oma te wahine ki te koraha, kua rite
noa ake hoki i te Atua he kāinga mona
ki reira, ki reira whangainga ai ia, kia
taka ra ano nga ra kotahi mano e rua
rau e ono tekau.

7 Na, he whawhai tera kei te rangi:
ko Mikaera ratou ko ana anahera e
whawhai ana ki te tarakona; whawhai
ana hoki te tarakona ratou ko ana ana-
hera. 8 A kihai ratou i toa; kihai ano
hoki to ratou wahi i kitea i te rangi i
muri iho. 9 Na, ka makā te tarakona
nui, te nakahi onamata, e karangatia nei
ko te Rewera, ko Hatana hoki, e whaka-
pohehe nei i te ao katoa: ka makā ia ki
te whenua, ko ia ratou tahi ko ana ana-
hera i makā atu. 10 A ka rongo ahau
i te reo nui i te rangi e ki ana, Tenei
kua tae mai te whakaoranga, te kaha,
me te rangatiratanga o to tatou Atua,
me te mana hoki o tana Karaiti: no te
mea kua whakatakā te kai whakapa hē
ki o tatou teina, e whakapa hē nei ki a
ratou i te ao i te po i te aroaro o to tatou
Atua. 11 Hinga ana ia i a ratou, he
meatanga hoki na nga toto o te Reme,
na te kupu hoki o ta ratou whakaatura-
nga: kihai ratou i aroha ki te ora mo
ratou, a mate noa. 12 Kia hari koutou
ki tenei, e nga rangi, e te hunga hoki e
noho ana i reira. Aue te mate mo te
hunga e noho ana i te whenua, i te mo-
ana hoki! kua heke atu hoki ki a koutou
te rewera, nui atu hoki tona riri, no te
mea kua mātau ia he poto tana taima.

13 Ano ka kite te tarakona kua makā
ia ki te whenua, ka whakatoia e ia te
wahine nāna te *tamaiti* tāne i whanau
nei. 14 Na, e rua nga pakau o te ekara
nui kua hoatu ki te wahine, kia rere ai
ia ki te koraha, ki tona kāinga, ki reira
whangainga ai a taka noa he taima, eta-

hi taima, me te hawhe taima, kei kitea
mai e te nakahi. 15 Na, ka ruakina
mai he wai, ano he awa, e te nakahi i
tona mangai i muri i te wahine, kia ka-
hakina atu ai ia e te awa. 16 A ka
awhinatia mai te wahine e te whenua,
ka hamama te mangai o te whenua, inu-
mia ake te awa i ruakina mai nei e te
tarakona i roto i tona mangai. 17 Heoi
riri ana te tarakona ki te wahine; haere
ana ia ki te whawhai ki era atu o tona
whanau, ki te hunga e pupuri ana i nga
ture a te Atua, kei a ratou nei te wha-
kaaturanga o Ihu Karaiti.

UPOKO 13.

Te kararehe i te moana. 11 *Tetahi atu kara-
rehe.* 14 *Ana tikanga.*

NA, i te tu ahau i te one o te moana,
A ka kite ahau i tetahi kararehe
e haere ake ana i te moana, e whitu ona
mahunga tekau nga haona, kotahi hoki
tekau nga karauna i runga i ona haona,
a i runga i ona mahunga ko te ingoa
kohukohu. 2 A rite tonu te kararehe i
kite ai ahau ki te reparo, ona waewae,
kei o te pea, tona mangai, kei te mangai
o te raiona: a ka hoatu e te tarakona
tona kaha ki a ia, tona torona, he nui
ano te mana. 3 A i kite ano ahau i te-
tahi o ona mātenga me te mea kua marū,
he mea e mate rawa ai; heoi kua ora ia
i *tona* patunga e mate ai ia: na, kei te
miharo te ao katoa i muri mai o te kara-
rehe. 4 Na, koropiko ana ratou ki te
tarakona nāna nei i hoatu te mana ki te
kararehe: koropiko ana hoki ki te kara-
rehe: i mea ratou, Ko wai te rite ana ki
te kararehe? Ko wai te kaha ana ki te
whawhai ki a ia? 5 A i hoatu ano ki a
ia he mangai, *he korero* nui, he korero
kohukohu nei tana korero; i hoatu ano
hoki ki a ia he kaha e mahi ai ia, a taka
noa nga marama e wha tekau ma rua.
6 A ka puaki i tona mangai he kohu-
kohu ki te Atua, he kohukohu ki tona
ingoa, ki tona nohoanga, ki te hunga
hoki e noho ana i te rangi. 7 I tukua
ano ki a ia kia whawhai ki te hunga
tapu, kia taea hoki ratou e ia: i hoatu
ano ki a ia he mana ki nga hapu katoa,
ki nga reo, ki nga iwi. 8 Ka koropiko
ano hoki ki a ia te hunga katoa e noho
ana i te whenua, kahore nei o ratou in-
goa i tuhituhia ki te pukapuka ora a te
Reme no te timatanga iho ra ano o te
ao nei tona whakamatenga. 9 Ki te
mea he taringa to tetahi, kia rongo ia.
10 Te tangata hopu taurekareka, ka
riro ia hei taurekareka: he tangata e
patu ana ki te hoari, ka patua ano ia ki
te hoari. Tenei te manawanui me te
whakapono o te hunga tapu.
11 I kite ano ahau i tetahi atu kara-
rehe e haere ake ana i roto i te whenua;
e rua ona haona rite tonu ki o te Reme,
a i rite ki ta te tarakona tana korero.
12 Kei a ia ano nga mana katoa o te
kararehe tuatahi hei mahi ki tona aro-
aro, e whakamea ana hoki ia i te whenua
me te hunga hoki e noho ana i reira kia
koropiko ki te kararehe tuatahi, kua ora
nei tona patunga e mate ai ia. 13 He
nui hoki nga tohu e meatia ana e ia, e
mea ana ia i te kapura kia heke iho i te
rangi ki te whenua i te aroaro o nga tā-
ngata. 14 E whakapohehe ana ano ia
i te hunga e noho ana i te whenua, ki
nga tohu ka hoatu nei ki a ia kia mahia
ki te aroaro o te kararehe; e mea ana ia
ki te hunga e noho ana ki te whenua,
kia hangā he whakapakoko mo te kara-
rehe i patua nei ki te hoari, a kua ora
ano. 15 I hoatu ano ki a ia kia hoatu
he wairua ki te whakapakoko o te kara-
rehe, e korero ai te whakapakoko o te
kararehe, e mea ai hoki i te hunga e kore
e koropiko ki te whakapakoko o te kara-
rehe kia whakamatea. 16 I mea ano
hoki ia i te hunga katoa, i te iti, i te
rahi, i te hunga whai taonga, i te hunga
rawakore, i nga rangatira, i nga pononga,
kia meatia ki a ratou he tohu ki o ratou
ringaringa matau, ki o ratou rae ranei:
17 Kia kaua hoki tetahi e hoko mai e
hoko atu ranei, ko te tangata anake kei
a ia nei te tohu, te ingoa ranei o te kara-
rehe; te whika ranei o tona ingoa. 18
Tenei te matauranga. Ma te tangata
whai whakaaro e tatau te whika o te
kararehe: he whika tangata hoki. Na,
tona whika, E ono rau e ono tekau ma
ono.

UPOKO 14.

Te Reme i Maunga Hiona. 6 *Anahera e kau-
whau ana.* 8 *Horonga o Papurona.* 15
Kotinga witi. 20 *Riri a te Atua.*

I KITE ano ahau, na, he Reme e tu
ana i Maunga Hiona, kotahi rau e
wha tekau ma wha mano ona hoa, me te
ingoa o tona Matua, he mea tuhituhi ki
o ratou rae. 2 Na, ka rongo ahau i te
reo i te rangi, tona rite kei te haruru o
nga wai maha, kei te haruru ano o te
whatitiri nui: i rongo ano ahau i te reo
o nga kai whakatangi hāpa e whakatangi
ana i a ratou hāpa: 3 A ta ratou waiata
me te mea he waiata hou i mua i te to-

rona, i mua hoki i nga mea ora e wha, i
nga kaumatua ano hoki: e kore hoki e
taea e tetahi te ako taua waiata, ko nga
mano anake kotahi rau e wha tekau ma
wha, kua oti nei te hoko i runga i te
whenua. 4 Ko te hunga tenei kahore
nei i poke i te wahine; he wahina hoki
ratou. Ko te hunga tenei e aru ana i te
Reme ki nga wahi e haere ai ia. He
mea hoko enei i roto i te tāngata, he
matamua ki te Atua, ki te Reme hoki.
5 Kahore hoki he tinihanga i mau i o
ratou mangai: he koha-kore hoki ratou
i mua i te torona o te Atua.

6 A i kite ano ahau i tetahi atu ana-
hera e rere ana i waenganui o te rangi,
kei a ia te rongo pai mau tonu hei kau-
whau māna ki te hunga e noho ana i te
whenua, ki nga iwi katoa, ki nga hapu,
ki nga reo, ki nga huihuinga tangata.
7 He nui tona reo ki te mea mai, Kia
wehi koutou ki te Atua, hoatu ki a ia he
kororia; kua tae mai hoki te haora e
whakarite whakawa ai ia: koropiko atu
hoki ki te Kai hanga o te rangi, o te
whenua, o te moana, me nga puna wai.

8 A i aru mai ano tetahi atu anahera,
i mea, Kua horo, kua horo a Papurona,
te pa nui, i whakainu nei i nga tauiwi
katoa ki te waina o te riri o tana pure-
mutanga.

9 A i aru mai ano te toru o nga ana-
hera i a raua, nui atu tona reo ki te mea
mai, Ki te koropiko tetahi ki te kara-
rehe ki tona whakapakoko hoki, a ka
tango i te tohu ki tona rae, ki tona
ringaringa ranei, 10 E inu ano ia i te
waina o te riri a te Atua, e ringitia nei, he
mea whakananu kore, ki roto ki te kapa
o tana riri; e whakamamaetia hoki ia i
roto i te kapura, i te whanariki i te aro-
aro o nga anahera tapu, i te aroaro hoki
o te Reme: 11 A kake ana te paoa o to
ratou whakamamaetanga, ake ake ake:
kahore hoki he okiokinga i te ao i te po,
mo te hunga e koropiko ana ki te kara-
rehe ki tona whakapakoko hoki, mo te
tangata hoki e tango ana i te tohu o tona
ingoa. 12 Tenei te manawanui o te
hunga tapu: tenei te hunga e pupuri ana
i nga ture a te Atua, i te whakapono
hoki o Ihu.

13 A ka rongo ahau i tetahi reo i te
rangi e mea mai ana ki a au, Tuhitu-
hia, Ka hari nga tupapaku e mate nei i
roto i te Ariki i nga wa i muri nei: Ae
ra, e ai ta te Wairua, kia okioki ai ratou
i a ratou mahi; e aru tahi hoki a ratou
mahi i a ratou.

14 I titiro ano ahau, na, he kapua ma,
a i runga i te kapua tetahi e noho ana,
tona rite kei te Tama a te tangata, a i
runga i tona mahunga he karauna koura,
i roto ano i tona ringaringa he toronaihi
koi. 15 Na, ko te putanga mai o tetahi
atu anahera i roto i te whare tapu, he
nui tona reo ki te karanga ki tera e noho
ana i runga i te kapua, Akina iho to
toronaihi, kotia: kua tae hoki te wa e
kokoti ai koe; kua maroke hoki te witi
o te ao: 16 Katahi tera e noho ana i
runga i te kapua ka aki iho i tana toro-
naihi ki te whenua, a ka kotia te whenua.

17 A ka puta mai ano he anahera i
roto i te whare tapu i te rangi, he toro-
naihi koi ano hoki tana. 18 Na, ka
puta mai ano tetahi atu anahera i roto i
te āta, kei a ia he mana ki te kapura;
he nui tona reo ki te karanga ki tera i
te toronaihi koi, i mea ia, Akina iho to
toronaihi koi, whakiia nga tautau waina
o te whenua; kua maoa hoki ona ka-
repe. 19 Na, akina atu ana tana toro-
naihi e te anahera ki te whenua, whakiia
ana e ia te waina o te whenua, pangā
ana e ia ki te takahanga nui o te riri a
te Atua. 20 Na, ka takahia te taka-
hanga waina i waho o te pa, a puta ake
ana he toto i roto i te takahanga, tae
noa ake ki nga paraire o nga hoiho, a
taea noatia nga paronga kotahi mano e
ono rau.

UPOKO 15.

*Nga anahera e whitu me nga whiu e whitu.
3 Waiata a nga toa. 7 Nga oko e whitu
e ki ana i te riri.*

A I kite ano ahau i tetahi atu tohu i
te rangi, he mea nui, he mea wha-
kamiharo, tokowhitu nga anahera kei a
ratou nga whiu whakamutunga e whi-
tu; ko te whakaotinga hoki enei o ta te
Atua riri.

2 A ka kitea e ahau *he mea* e rite ana
ki te moana karahi, he mea whakananu
ki te kapura: a, te hunga i kaha i te
kararehe, i tana whakapakoko, i tana
tohu, i te whika *ano hoki* o tona ingoa,
e tu ana i runga i te moana karahi, kei
a ratou ano nga hāpa a te Atua. 3 A
kei te waiata ratou i te waiata a Mohi
pononga a te Atua, me te waiata ano a
te Reme; i mea ratou, He nui o mahi,
e miharotia ana, e te Ariki e te Atua
Kaha rawa; tika tonu ou ara, pono
tonu, e te Kingi o te hunga tapu. 4
Ko wai e kore e mataku i a koe, e wha-
kakororia hoki i tou ingoa, e te Ariki?
ko koe anake hoki te Mea tapu: e tae
mai hoki nga tauiwi katoa, e koropiko

ki tou aroaro; kua whakakitea hoki o
tikanga.
5 A muri iho i enei mea ka kite ahau,
na, kua puare te whare tapu o te tape-
nakara o te whakaaturanga i te rangi:
6 Na, ka puta mai i roto i te whare
tapu nga anahera e whitu, i a ratou nei
nga whiu e whitu, o ratou kakahu he
rinena ma, he mea kanapa, he mea whi-
tiki o ratou uma ki te whitiki koura.
7 A ka hoatu e tetahi o nga mea ora e
wha ki nga anahera e whitu etahi oko
koura e whitu, kī tonu i te riri a te
Atua e ora nei, a ake ake ake. 8 Na
kua kī te whare tapu i te paoa, he mea
na te kororia o te Atua, na tona kaha
hoki: kihai hoki tetahi tangata i ahei
te tomo ki te whare tapu, kia mutu ra
ano nga whiu e whitu a nga anahera e
whitu.

UPOKO 16.

2 *Ka ringihia nga oko.* 6 *Nga whiu.* 15 *Haerenga mai o te Karaiti.*

A KA rongo ahau i te reo nui, he mea
no roto i te whare tapu, e mea ana
ki nga anahera e whitu, Haere koutou,
ringihia nga oko o te riri a te Atua ki
te whenua.
2 Na, haere ana te tuatahi, ringihia
ana e ia tana oko ki te whenua; a kua
pa he mariao kino whakarihariha ki nga
tāngata kei a ratou nei te tohu a te
kararehe, ki te hunga hoki e koropiko
ana ki tona whakapakoko.
3 Na, ka ringihia e te tuarua o nga
anahera tana oko ki te moana; a ka
meinga hei toto, ano no te tupapaku: a
ka mate nga wairua ora katoa i roto i te
moana.
4 Na, ka ringihia e te tuatoru o nga
anahera tana oko ki nga awa ki nga
puna wai; a ka meinga hei toto. 5 I
rongo ano ahau i te anahera o nga wai
e mea ana, Tika tonu koe, e te Ariki,
tenei koe inaianei, i mua ano koe, ko te
Mea Tapu hoki koe, nau hoki enei
whakarite whakawa. 6 I ringihia hoki
e ratou nga toto o te hunga tapu, o nga
poropiti, a hoatu ana e koe he toto ki a
ratou kia inumia; he mea tika hoki ma
ratou. 7 I rongo ano ahau i tetahi atu
i roto i te āta e mea ana, Ae ra, e te
Ariki, e te Atua Kaha rawa, pono tonu,
tika tonu āu whakaritenga whakawa.
8 Na, ka ringihia e te tuawha o nga
anahera tana oko ki te ra; a ka hoatu
ki a ia kia tunua nga tāngata ki te ahi.
9 Na, he nui te tununga i tunua ai nga
tāngata, a kohukohua ana e ratou te
ingoa o te Atua, kei a ia nei te tikanga
mo enei whiu: kihai hoki ratou i ripe-
neta, i hoatu i te kororia ki a ia.
10 Na, ka ringihia e te tuarima o nga
anahera tana oko ki te torona o te kara-
rehe; a ka whakapouritia tana ranga-
tiratanga; a ngaua ana e *nga tāngata* o
ratou arero i te mamae, 11 Kohukohua
ana hoki e ratou te Atua o te rangi mo o
ratou mamae mo o ratou mariao, kihai
ano ratou i ripeneta ki a ratou mahi.
12 Na, ka ringihia e te tuaono o nga
anahera tana oko ki te awa nui ki Upa-
rati; a mimiti ake tona wai, he mea kia
rite ai te huarahi o nga kingi o te
rawhiti. 13 A i kite ano ahau i nga
wairua poke e toru, te rite kei te poroka,
e puta mai ana i te mangai o te tara-
kona, i te mangai hoki o te kararehe, i
te mangai ano hoki o te poropiti teka.
14 Ko nga wairua hoki ratou o nga
rewera, e mahi ana i nga tohu, e haere
atu ana ki nga kingi o te whenua o te
ao katoa, ki te huihui i a ratou ki te
whawhai i taua ra nui o te Atua Kaha
rawa. 15 Nana, ka haere atu ahau,
anō he tahae. Ka hari te tangata e
mataara ana, e tiaki ana i ona kakahu,
kei haere tahanga ia, kei kitea tona
whakama. 16 Na, ka huihuia ratou
e ia ki tetahi wahi e karangatia nei i te
reo Hiperu ko Aramakerona.
17 Na, ka ringihia e te anahera tua-
whitu tana oko ki te takiwa o te rangi:
a ka puta mai he reo nui i te whare tapu
o te rangi, i te torona, e mea ana, Kua
mutu. 18 A ka puta he reo, he wha-
titiri, he uira, me te ru nui; kahore he
ru i pera te nui no te oroko nohoanga ra
ano o nga tāngata ki te whenua. 19
Na, ka wehea te pa nui, e toru nga
wahi, a ka horo nga pa o nga tauiwi: a
ka maharatia Papurona nui i te aroaro o
te Atua, hoatu ana ki a ia te kapa o te
waina o te aritarita o tana riri. 20 A
oma ana nga motu katoa, kihai ano i
kitea nga maunga. 21 I heke iho ano
hoki he whatu nui ki nga tāngata i te
rangi, kei to te taranata te taimaha: a
kohukohua ana te Atua e nga tāngata
mo te whiu a te whatu; he nui rawa
hoki tana whiu.

UPOKO 17.

Te wahine, 5 *ara, a Papurona.* 9 *Ona mahunga e whitu. Ona haona ko tahi tekau.* 14 *Kei te Reme te papa.* 16 *Whiu mo te wahine puremu.*

N A, ha haere mai tetahi o nga ana-
hera e whitu kei a ratou nei nga

oko e whitu, a ka korero mai ki a au, ka mea mai ki a au, Haere mai; maku e whakakite ki a koe te whakawakanga o te wahine puremu, o te mea nui e noho ana i runga i nga wai maha: 2 Kua puremutia nei e nga kingi o te whenua, a haurangi iho te hunga e noho ana i te whenua i te waina o tana puremutanga.
3 Na, ka arahina wairuatia ahau e ia ki te koraha: a ka kite ahau i tetahi wahine e noho ana i runga i tetahi kararehe whero, kapi tonu i te ingoa kohukohu, e whitu ona mahunga, tekau nga haona. 4 Na, te kakahu o te wahine ra he mea papura, he mea whero, he mea whakapaipai ki te koura, ki te kohatu utu nui, ki te peara, he kapa koura ano kei tona ringa kī tonu i te mea whakarihariha, i te poke hoki o tana puremu: 5 I tona rae ano hoki tetahi ingoa tuhituhi rawa, KO TE MEA NGARO, KO PAPURONA NUI, KO TE WHAEA O NGA WAHINE PUREMU, O NGA MEA WHAKARIHARIHA HOKI O TE AO. 6 I kite ano ahau i taua wahine nei e haurangi ana i nga toto o te hunga tapu, i nga toto hoki o nga kai whakaatu i a Ihu: a toku kitenga i a ia, nui atu te miharotanga i miharo ai ahau. 7 A ka mea mai te anahera ki a au, He aha koe i miharo ai? maku e korero ki a koe taua mea ngaro, te wahine, me te kararehe hoki e waha ra i a ia, nona nei nga mātenga e whitu me nga haona kotahi tekau. 8 Te kararehe i kite ra koe, i mua ia, kahore hoki inaianei; ka puta ake ano hoki ia a mua i roto i te poka torere, a ka riro atu ki te whakangaromanga: na, te hunga e noho ana i te whenua, kahore nei o ratou ingoa i tuhituhia ki te pukapuka o te ora i te orokohanganga ra ano o te ao, ka miharo ratou ina kite i te kararehe i ora i mua, a kahore nei inaianei, a, tenei ake ka puta. 9 Tenei te hinengaro whai mahara. Nga mātenga e whitu e whitu era maunga, kei reira te wahine e noho ana i runga i era.
10 Na, e whitu era kingi: tokorima kua hinga, kotahi tenei, ko tetahi kahore ano i tae noa mai; a ka tae mai ia, me noho ia, he wa iti nei. 11 Na, te kararehe, te mea i mua ra, a kahore nei inaianei, ko te tuawaru ano ia, no nga tokowhitu ano hoki, e riro ano ia ki te whakangaromanga. 12 Na, nga haona kotahi tekau i kite ra koe, kotahi tekau era kingi, kahore ano kia whiwhi noa ki tetahi rangatiratanga; heoi kotahi te haora e whiwhi tahi ai ratou ko te kararehe ki te mana, me te mea he kingi,
13 Kotahi tonu te whakaaro nui a enei. e hoatu ano e ratou to ratou kaha, to ratou mana ki te kararehe. 14 E whawhai ano enei ki te Reme, a e taea ano ratou e te Reme: no te mea ko te Ariki ia o nga ariki, ko te Kingi o nga kingi: na, ona hoa ano hoki he hunga karanga, he hunga whiriwhiri, he hunga pono.
15 I mea mai ano ia ki a au, Nga wai i kitea e koe i te nohoanga o te wahine puremu ra, ko nga huihuinga tāngata ratou, ko nga mano, ko nga iwi, me nga reo. 16 Na, nga haona kotahi tekau i kitea e koe i runga i te kararehe, e kino ano enei ki te wahine puremu, ka meinga ia e ratou kia moti rawa iho, kia noho tahanga, e kai ano ratou i ona kikokiko, e tahu hoki i a ia ki te ahi. 17 Kua hoatu hoki e te Atua ki o ratou ngakau kia whakarite i tana i pai ai, kia kotahi ano hoki o ratou whakaaro, kia hoatu hoki e ratou to ratou rangatiratanga ki te kararehe, kia rite ra ano nga kupu a te Atua. 18 Na, te wahine i kite na koe, ko te pa nui ia, kei a ia nei te kingitanga ki nga kingi o te ao.

UPOKO 18.

Papurona ka horo. 4 Kei noho ki reira. 9 Tangi o nga tangata nunui ki a ia. 20 Hari o te hunga tapu.

AMURI iho i enei mea ka kite ahau i tetahi atu anahera e heke iho ana i te rangi, he mana nui tona; mārama tonu hoki te ao i tona kororia.
2 He nui ano *tona* reo, he kaha tana karanga, i mea ia, Kua horo, kua horo a Papurona nui, kua meinga hei kāinga rewera, hei whare herehere hoki mo nga wairua poke katoa, hei whare herehere mo nga manu poke katoa, mo nga *manu* whakarihariha. 3 Kua inu hoki nga tauiwi katoa i te waina o te riri o tana puremu, i puremu hoki nga kingi o te whenua ki a ia, kua whai taonga hoki nga kai hoko o te ao i te nui o ana mea papai.
4 I rongo ano ahau i tetahi atu reo i te rangi, e mea ana, Puta mai koutou i roto i a ia, e toku iwi, kei uru tahi koutou ki ona hara, kei pāngia koutou e ona whiu. 5 Kua tutuki hoki ana hara ki te rangi, a kua mahara te Atua ki ana mahi hē. 6 Hoatu ki a ia tana i hoatu ai ki a koutou, takiruatia nga mea mona, kia rite ki ana mahi: te kapa i whakakiia e ia kia rua a koutou whakakinga mona.
7 Na, i whakanui ia i a ia, i torere ki

ana mea whakaahuareka, kia pera ano
te mamae me te pouri e hoatu e koutou
ki a ia: e mea ana hoki ia i tona ngakau,
E noho ana ahau hei kuini, ehara hoki
ahau i te pouaru, e kore ano hoki ahau
e kite i te pouri. 8 Mo konei ano ka
tae mai ona whiu i te ra kotahi, te mate,
te pouri, te mate kai; a ka tahuna ia ki
te ahi: e kaha ana hoki te Ariki te Atua
e whakawa nei i a ia. 9 A e tangi ki
a ia e aue ki a ia nga kingi o te ao i
puremu nei ki a ia, i torere ngatahi
nei ki ana mea whakaahuareka, ina
kite ratou i te paoa o tona tahunga;
10 Ka tu mai ratou i tawhiti i te wehi
ki tona whakamamaetanga, ka mea,
Aue, aue, te pa nui a Papurona, te pa
kaha! kua tae mai hoki tou whaka-
wakanga i te haora kotahi. 11 Ka
tangi ano hoki nga kai hoko o te
whenua, ka aue ki a ia; no te mea
kahore atu he tangata hei hoko i ta
ratou utanga mai: 12 I te utanga mai
o te koura, o te hiriwa, o te kohatu utu
nui, o te peara, o te rinena pai, o te
papura, o te hirika, o te *kahu* whero,
me nga rakau taina katoa, me nga tini
oko rei, me nga tini oko rakau utu nui
whakaharahara, *oko* parahi, rino, ma-
para, 13 Me te hinamona, me nga mea
kakara, me te hinu kakara, me te para-
kihe, me te waina, me te hinu, me te
paraoa pai, me te witi, me nga kara-
rehe, me nga hipi, me nga hoiho, me
nga hariata, me nga pononga, me nga
wairua tangata. 14 Heoi kua mahue
koe i nga hua i hiahiatia e tou ngakau,
kua mahue hoki koe i nga mea ngako
katoa i nga mea papai, heoi ano kitenga
o aua mea e koe. 15 Nga kai hoko o
enei mea, kua whai taonga nei i a ia,
tu ana ratou i tawhiti i te wehi ki tona
whakamamaetanga, me te tangi me te
aue ano ratou, 16 Me te ki ano ratou,
Aue, aue, te pa nui, i kakahuria ki te
rinena pai, ki te papura, ki te whero,
i whakapaia ki te koura, ki te kohatu
utu nui, ki nga peara! 17 Kotahi tonu
hoki te haora a moti rawa iho taua
taonga nui. Na, nga rangatira kaipuke
katoa, me te hunga katoa e huihui ana
ki runga ki nga kaipuke, me nga kai
whakatere kaipuke, me te hunga katoa
kei te moana a ratou mahi, tu mai ana
ratou i tawhiti, 18 Me te karanga ano
ratou i to ratou kitenga i te paoa o tona
tahunga, me te ki ano ratou, Ko tehea
pa i rite ki tenei pa nui? 19 Opehia
ana hoki e ratou he oneone ki o ratou
mahunga, kei te karanga ratou, he
tangi, he aue, kei te mea, Aue, aue,
te pa nui, i whai taonga ai i ona utu
nui te hunga katoa he kaipuke a ratou
i te moana! kotahi tonu nei hoki te
haora a mōtī rawa iho. 20 Kia hari
ki a ia, e te rangi, e nga apotoro tapu
ano hoki, e nga poropiti; kua whaka-
ritea nei hoki e te Atua ta koutou wha-
kawa i a ia.
21 Katahi ka hapainga ake e tetahi
anahera kaha he kamaka i rite nei ki
tetahi kamaka rahi no te mira, a makā
ana e ia ki te moana, me te ki ano ia,
Ka peneitia a Papurona te pa nui, ka
makā whakareretia atu, e kore ano hoki
e kitea i muri nei. 22 Na, heoi ano
rongonga i roto i a koe ki te reo o nga
kai whakatangi hāpa, o nga kai whaka-
takoto rangi waiata, o nga kai whaka-
tangi i nga putorino, i nga tētere; e
kore ano hoki e kitea i nga wa i muri
nei tetahi kai mahi o nga tini mahi i
roto i a koe; e kore ano hoki e rangona
i nga wa i muri nei te haruru o te ko-
hatu mira i roto i a koe; 23 E kore ano
hoki e kitea i nga wa i muri nei te
māramatanga o te rama i roto i a koe;
e kore ano hoki e rangona i nga wa i
muri nei te reo o te tāne marena hou,
o te wahine marena hou, i roto i a koe:
ou kai hokohoko hoki ko nga tāngata
nunui o te ao; na o mahi makutu ano
hoki i pohehe ai nga iwi katoa. 24 I
kitea ano hoki i roto i a ia nga toto
o nga poropiti, o te hunga tapu, o te
hunga katoa hoki i whakamatea ki
runga ki te whenua.

UPOKO 19.

Whakamoemiti ki te Atua. 7 *Marenatanga o te Reme.* 10 *Ka pehia ta Hoani koropiko e te anahera.* 11 *Parekura.*

NA, muri iho i enei mea ka rangona
e ahau he reo nui me te mea no
te mano tini i te rangi, e mea ana, Are-
ruia; Te whakaoranga, te kororia, te
honore, te kaha, kei te Ariki kei to
tatou Atua: 2 He pono hoki he tika
ana whakaritenga whakawa: kua wha-
karitea hoki e ia te whakawa mo te
wahine puremu, te mea nui, i hē ai te
whenua i tana puremu, kua rapua ano
e ia he utu i a ia mo nga toto o ana
pononga. 3 Na, ka tuaruatia ano a
ratou meatanga, Areruia. Heoi kake
ake ana te paoa o taua *pa*, ake ake ake.
4 A takoto ana nga kaumatua e rua
tekau ma wha me nga mea ora e wha,
koropiko ana ki te Atua e noho ana i
runga i te torona, mea ana, Amine;

Areruia. 5 Aka puta mai he reo i te
torona, e mea ana, Whakamoemiti atu
ki to tatou Atua, e ana pononga katoa,
e te hunga hoki e wehi ana i a ia, e
te hunga iti, e te hunga nunui. 6 Na,
ka rangona ano he reo e ahau me te mea
no te mano tini, me te mea he haruru
no nga wai maha, me te mea he haruru
no nga whatitiri kaha, e mea ana, Are-
ruia: ka kingi hoki te Ariki te Atua
Kaha rawa. 7 Kia hari tatou kia koa,
kia hoatu he kororia ki a ia: kua taea
hoki te marenatanga o te Reme, kua oti
ano te whakapai a tana wahine i a ia
ano. 8 A i tukua ki a ia kia whaka-
kakahuria ki te rinena ma, ki te *rinena*
kanapa: na, te rinena ra, ko te tika a
te hunga tapu. 9 I mea mai ano ia ki
a au, Tuhituhia, Ka hari te hunga kua
karangatia ki te hapa o te marenatanga
o te Reme. Ka mea mai ano ia ki a
au, Ko nga kupu pono enei a te Atua.
10 Na, ka takoto ahau ki mua i ana
waewae, *ka mea* kia koropiko ki a ia.
A, ka mea mai ia ki a au, Kauaka: ko
tou hoa pononga ano ahau, no ou tua-
kana hoki kei a ratou nei te whakaatu-
ranga o Ihu: me koropiko ki te Atua:
ko te whakaaturanga hoki i a Ihu ta te
wairua o te poropititanga.
11 A ka kite ahau i te rangi e tuwhera
ana, na, he hoiho ma; a, te ingoa o tona
kai noho ko te Pono ko te Tika, kei
runga i te tika tana whakarite whakawa
tana whawhai. 12 Ona kanohi, ano he
mura ahi, i runga ano i tona mātenga
nga karauna maha; he ingoa tona kua
oti te tuhituhi, e kore nei tetahi e mātau,
ko ia anake. 13 Te kakahu i kakahuria
e ia he mea tuku ki te toto: te ingoa i
karangatia ai ia, Ko te Kupu a te Atua.
14 E haere ana hoki i muri i a ia nga
taua, era i te rangi, o ratou hoiho ano
he ma, he mea whakakakahu ano ratou
ki te rinena ma, ki te mea paru kore.
15 E puta mai ana hoki i roto i tona
mangai he hoari koi, hei patu māna i
nga tauiwi: he rino ano hoki te toko-
toko e tohutohu ai ia i a ratou: e takahi
ana hoki ia i te takahanga waina o te
aritarita o te riri o te Atua Kaha rawa.
16 He ingoa ano tona tuhituhi rawa ki
tona kakahu ki tona huha, KO TE
KINGI O NGA KINGI, KO TE
ARIKI O NGA ARIKI.
17 I kite ano ahau i tetahi anahera e
tu ana i te ra; a he nui tona reo ki te
karanga, i mea ia ki nga manu katoa e
rere ana i waenganui o te rangi, Haere
mai, me huihui mai ki te hapa a te Atua
nui; 18 Ki te kai i nga kikokiko o nga
kingi, i nga kikokiko o nga rangatira
mano, i nga kikokiko o te hunga kaha,
i nga kikokiko o nga hoiho, o o ratou
kai noho hoki, i nga kikokiko o nga
tāngata katoa, o nga mea ehara nei i te
pononga, o nga pononga ano hoki, o te
hunga nonohi, o te hunga nunui.
19 A ka kite ahau i te kararehe, me
nga kingi o te whenua, me a ratou taua,
kua huihuia ki te whawhai ki tera e
noho ana i runga i te hoiho, ki tana taua
hoki. 20 Na, ka hopukina te kararehe
raua tahi ko te poropiti teka, i mahi ra
i nga tohu ki tona aroaro, i pohehe ai te
hunga i tango i te tohu o te kararehe, i
koropiko hoki ki tona whakapakoko.
Na, pangā oratia ana raua tokorua ki te
roto kapura e ka ana i te whanariki.
21 Na, te hunga i toe, i whakamatea
ratou e tera e noho ra i runga i te hoiho
ki te hoari e puta mai nei i roto i tona
mangai: a makona ana nga manu katoa
i o ratou kikokiko.

UPOKO 20.

Herenga o Hatana. 6 *Aranga tuatahi.* 7
Hatana ka wetekia. 8 *Koka raua ko Ma-
koka.* 10 *Te rerewa ki te roto kapura.* 12
Aranga nui.

I KITE ano ahau i tetahi anahera e
heke iho ana i te rangi, kei a ia te
ki o te poka torere, me tetahi mekameka
nui i tona ringaringa. 2 Na, ka mau ia
ki te tarakona, ki te nakahi onamata,
ko ia nei te Rewera, ko Hatana hoki, ka
herehere i a ia kotahi mano nga tau; 3
Ka makā ia e ia ki te poka torere,
uakina atu ana, whakapiri rawa te hiri
ki runga ki a ia, kei whakapohehe ia i
nga tauiwi i muri iho, kia taka ra ano
nga tau kotahi mano: a muri iho i enei
mea me wewete ia he taima iti kau ia.
4 I kite ano ahau i nga torona, a e
noho ana ratou i runga, i hoatu ano hoki
te whakarite whakawa ki a ratou: i nga
wairua hoki o te hunga i poutoa mo te
whakaaturanga i a Ihu, mo te kupu hoki
a te Atua, *te hunga* kahore i koropiko ki
te kararehe, ki tona whakapakoko ranei,
kihai hoki i meatia te tohu ki o ratou
rae, ki o ratou ringaringa; na, ka ora
ratou ka kingi tahi me te Karaiti, ko-
tahi mano tau. 5 A kihai i ora ake te
toenga o nga tupapaku, a taka noa nga
tau kotahi mano. Ko te aranga tuatahi
tenei. 6 Hari tonu, tapu tonu te tanga-
ta he wahi nei tona i te aranga tuatahi:
e kore te matenga tuarua e whai mana
ki a ratou; engari hei tohunga ratou
ma te Atua ma te Karaiti hoki, a ko-

tahi mano nga tau e kingi tahi ai ra-
tou me ia.
7 Ano ka pahemo nga tau kotahi ma-
no, ka wetekina a Hatana i roto i tona
whare herehere, 8 A ka haere ia ki te
whakapohehe i nga tauiwi i nga pito e
wha o te whenua, i a Koka raua ko
Makoka, e huihui ai ratou ki te taua:
te tokomaha o ratou rite tonu ki te
onepu o te moana. 9 Na, haere ana
ratou ki te whanui o te whenua, kara-
potia ana e ratou te nohoanga o te hu-
nga tapu, me te pa e arohaina ana: na,
ko te heketanga iho o te kapura i te
Atua i te rangi, pau ake ratou. 10 Na,
te Rewera i whakapohehe nei i a ratou,
pangā ana ia ki te roto kapura whana-
riki, ki te wahi kei reira nei te kararehe
me te poropiti teka, a ka whakama-
maetia ratou i te ao i te po, ake ake
ake.
11 A i kite ano ahau i tetahi torona
nui, he mea ma, i tetahi hoki e noho
ana i runga, rere ana te whenua me te
rangi i tona kanohi; kahore hoki i kitea
he wahi mo raua. 12 I kite ano ahau i
te hunga mate, i te hunga ririki, i te
hunga nui, e tu ana i te aroaro o te Atua;
na, kua whakatuwheratia nga pukapuka:
kua whakatuwheratia ano hoki tetahi
atu pukapuka, ara to te oranga: a kei
nga mea i tuhituhia ki aua pukapuka
he whakaritenga whakawa mo te hunga
mate, he mea whakarite tonu ki a ratou
mahi. 13 I tukua mai ano e te moana
te hunga mate i roto i a ia; i tukua mai
ano e te mate, e te po te hunga mate i
roto i a raua: na, ka whakaritea te
whakawa mo tetahi mo tetahi, he mea
whakarite ki a ratou mahi. 14 Na, ka
pangā te mate me te po ki te roto ahi.
Ko te tuarua tenei o nga mate. 15 A
te tangata kihai i kitea kua oti te tuhi-
tuhi ki te pukapuka o te ora, i pangā ia
ki te roto ahi.

UPOKO 21.

Rangi hou, whenua hou. 10 *Hiruharama i te rangi.* 23 *Tona ra ko te Atua.* 24 *Hakari a nga kingi.*

I KITE ano ahau i te rangi hou i te
whenua hou: kua pahemo hoki te
rangi tuatahi, me te whenua tuatahi; a
kahore atu he moana. 2 I kitea ano e
ahau e Hoani te pa tapu, a Hiruharama
hou, e heke iho ana i te Atua i te rangi,
rite rawa ano he wahine marena hou
kua oti te whakapaipai mo tana tāne.
3 I rongo ano ahau i te reo nui i te rangi
e mea ana, Na, kei nga tāngata te tape-
nakara o te Atua, a e noho ia ki a ratou,
ko ratou hoki hei iwi mona, ko te Atua
nei ano hoki hei hoa mo ratou, hei Atua
ano mo ratou. 4 Ka murua hoki e te
Atua nga roimata katoa i o ratou ka-
nohi; a kore ake he mate, kahore he
aue, kahore he tangi, kahore he mamae,
i nga wa i muri nei: kua pahemo atu
hoki nga mea o mua. 5 A ka korero
mai tera e noho ana i runga i te torona,
Na, ka hangā houtia e ahau nga mea
katoa. I mea mai ano ia ki a au, Tuhi-
tuhia: no te mea he pono, he tika enei
kupu. 6 I mea mai ano ia ki a au, Kua
oti. Ko ahau te Arepa me te Omeka,
te timatanga me te whakamutunga.
Ka hoatu noa e ahau ki te tangata mate
wai he wai i te puna ora. 7 Te tangata
i a ia te wikitoria, e whiwhi ia ki nga
mea katoa; ko ahau ano hei Atua mo-
na, a ko ia hei tama maku. 8 Na, te
hunga wehi, te hunga whakateka, te
hunga whakarihariha, nga kai kohuru,
te hunga puremu, te hunga makutu, te
hunga karakia ki te whakapakoko, te
hunga teka katoa, te wahi mo ratou kei
te roto e ka ana i te ahi i te whanariki:
ko te matenga tuarua tenei.
9 Na, ka haere mai ki a au tetahi o
nga anahera e whitu, kei a ratou nei nga
oko e whitu e kī ana i nga whiu whaka-
mutunga e whitu; ka ki mai ki a au,
ka mea, Haere mai, maku e whakakite
ki a koe te wahine marena hou, te
wahine a te Reme. 10 Na, kawea wai-
ruatia ana ahau e ia ki tetahi maunga,
he nui, he tiketike, a ka whakakitea
mai ki a au te pa nui, a Hiruharama
tapu, e heke iho ana i te rangi i te
Atua; 11 Kei taua *pa* ano te kororia o
te Atua: rite tonu tona māramatanga
ki to te kohatu he nui whakaharahara
nei ona utu, rite tonu ki te kohatu
hahapa, e mārama nei me he karahi; 12
He taiepa kohatu ano tona, he mea nui,
he mea tiketike, tekau ma rua nga tatau,
kotahi tekau ma rua ano nga anahera i
nga tatau, tuhituhi rawa ki te ingoa,
ara, ki o nga hapu kotahi tekau ma rua
o nga tamariki a Iharaira: 13 I te
rawhiti e toru nga tatau; i te hauraro e
toru nga tatau; i te tonga e toru nga
tatau; i te hauauru e toru nga tatau.
14 Te taiepa ano hoki o te pa, kotahi
tekau ma rua ona turanga, kei aua *tura-
nga* ano nga ingoa o nga apotoro a te
Reme, kotahi tekau ma rua. 15 Na,
tera i korero ra ki a au, he kakaho koura
tana hei whanganga māna i te pa, i ona
tatau, i tona taiepa kohatu. 16 Na, te
takoto o te pa, e wha nga poti, tona roa

rite tonu ki *tona* whanui: na, ka wha-
ngangā e ia te pa ki te kakaho, kotahi
tekau ma rua mano nga paronga. Tona
roa, te whanui, me te ikeike, rite tonu.
17 Na, ka whangangā ano e ia tona
taiepa kohatu, kotahi rau e wha tekau
ma wha nga whatianga, he ruri na te
tangata, ara na te anahera. 18 Na, te
mea i hangā ai tona taiepa kohatu he
hahapa: he koura para-kore ano hoki te
pa, rite tonu ki te karahi mārama. 19
He mea whakapaipai ano ki nga kohatu
utu nui katoa nga turanga o te taiepa
kohatu o te pa. Te turanga tuatahi, he
hahapa; te tuarua, he hapaira; te tua-
toru, he karakeroni; te tuawha, he eme-
rara; 20 Te tuarima, he hararonika; te
tuaono, he harariu; te tuawhitu, he
karihorita; te tuawaru, he perira; te
tuaiwa, he topaha; te ngahuru, he kari-
hoparaha; te tekau ma tahi, he haki-
niti; te tekau ma rua, he ametihita.
21 Na, nga tatau kotahi tekau ma rua
kotahi tekau ma rua peara: tenei tatau
tenei tatau kotahi tonu peara: a, te
huarahi o te pa he koura para-kore, ko
ia ano kei te karahi piata. 22 Na, kihai
ahau i kite i tetahi whare i reira: ko te
Ariki hoki ko te Atua Kaha rawa raua
ko te Reme te whare o reira. 23 Na,
kahore taua pa i mea ki te ra mona, ki
te marama ranei, hei whiti ki roto: e
whakamaramatia ana hoki a reira e te
kororia o te Atua, ko te Reme hoki tona
māramatanga. 24 A e haere i tona
māramatanga nga iwi o te hunga e
whakaorangia ana: e kawea mai ano
hoki e nga kingi o te ao to ratou kororia
me to ratou honore ki reira. 25 E kore
ano ona tatau e tutakina i te awatea:
kore ake hoki o reira po. 26 E kawea
mai ano te kororia me te honore o nga
tauiwi ki reira. 27 E kore ano e tomo
ki roto tetahi mea whakanoa, e mahi
ana ranei i te mea whakarihariha, i te
teka ranei: ko te hunga anake kua oti
te tuhituhi ki ta te Reme pukapuka o
te ora.

UPOKO 22.

*Awa wai ora. 2 Rakau o te ora. 5 Te wha-
kamarama mo te pa. 9 Kaua e koropiko ki
te anahera. 18 Kei tapiritia mai he kupu
ki ta te Atua. Kei tangohia atu.*

NA, ka whakakitea mai e ia ki a au
he awa ora, e piata ana me te
karahi, e puta mai ana i te torona o te
Atua raua ko te Reme. 2 I waenganui
o tona huarahi o te awa ano hoki, i tetahi
taha i tetahi taha, te rakau o te ora,
kotahi tekau ma rua ona hua, e hua ana
ona hua i tetahi marama i tetahi mara-
ma: a ko nga rau o te rakau hei whaka-
oranga mo nga tauiwi. 3 A kore ake he
kanga i muri nei: ko reira ano hoki te
torona o te Atua raua ko te Reme; a ka
mahi āna pononga ki a ia: 4 E kite hoki
ratou i tona kanohi; *ka mau* hoki tona
ingoa ki o ratou rae. 5 Kore ake hoki
o reira po; kore ake o ratou meatanga
ki te rama, ki te māramatanga hoki o te
ra; e mārama hoki ratou i te Ariki i te
Atua: a e kingi ratou, ake ake ake.
6 I mea mai ano ia ki a au, He pono,
he tika enei kupu: a kua tonoa e te
Ariki e te Atua o nga poropiti tapu tana
anahera, hei whakakite mai ki ana pono-
nga i nga mea ka hohoro nei te meinga.
7 Na, ka hohoro taku haere atu: ka
hari te tangata e whakarite ana i nga
kupu o te poropititanga o tenei puka-
puka.
8 A i kite ano ahau a Hoani i rongo i
enei mea. A toku rongonga toku kite-
nga, ka hinga ahau ki raro ka mea kia
koropiko ki mua i nga waewae o te ana-
hera i whakakitea mai ai enei mea ki a
au. 9 Na, ko tana meatanga mai ki a
au, Kauaka: he hoa pononga hoki ahau
nou, no ou tuakana hoki no nga poropiti,
no te hunga ano e pupuri ana i nga kupu
o tenei pukapuka: me koropiko ki te
Atua.
10 Ka mea mai ano ia ki a au, Kaua
e hiritia nga kupu o te poropititanga o
tenei pukapuka: e tata ana hoki te tai-
ma. 11 Te tangata e hē ana te whaka-
haere, kia hē ano te whakahaere: te
tangata e poke ana, kia poke ano ia: te
tangata e tika ana, kia tika ano ia: te
tangata e tapu ana, kia tapu ano ia. 12
Na, ka hohoro taku haere atu; kei a au
ano taku utu, a ka rite ki ana mahi ake
nga mea e hoatu ki tetahi ki tetahi. 13
Ko ahau te Arepa me te Omeka, te ti-
matanga me te whakamutunga, te tua-
tahi me te whakaotinga. 14 Ka hari te
hunga e mahi ana i ana ture, ka taunga
hoki ratou ki te rakau o te ora, ka tomo
ano ki te pa ra nga tatau. 15 Kei waho
nga kuri, me te hunga makutu, me te
hunga puremu, me nga kai kohuru, me
te hunga karakia ki te whakapakoko, me
te hunga katoa e pai ana e mahi ana i te
teka.
16 Kua tonoa e ahau e Ihu taku ana-
hera, hei whakaatu i enei mea ki a kou-
tou i roto i nga hahi. Ko ahau te pa-
kiaka me te uri o Rawiri, te whetu
mārama o te ata.
17 E mea ana hoki te Wairua me te

wahine marena hou, Haere mai. Me ki
ake ano e te tangata e rongo ana, Haere
mai. Kia haere mai hoki te tangata e
hiainu ana: kia tangohia noatia ano te
wai ora e te tangata e hiahia ana.
18 He whakaatu hoki naku tenei ki
te hunga katoa e rongo ana ki nga kupu
o te poropititanga o tenei pukapuka, Ki
te tapiritia mai e tetahi ki enei mea, ka
tapiritia atu ano e te Atua mona nga
whiu kua oti te tuhituhi ki tenei puka-
puka: 19 A ki te tangohia atu e tetahi
he kupu i te pukapuka o tenei poropiti-
tanga, ka tangohia e te Atua tona wahi
i roto i te pukapuka o te ora, i te pa tapu
hoki, i nga mea hoki kua oti te tuhituhi
ki tenei pukapuka.
20 Tenei te ki nei te Kai whakaatu o
enei mea, Na, ka hohoro ano taku haere
atu. Amine. Ae ra, haere mai, e te
Ariki e Ihu.
21 *Kia tau* ki a koutou katoa te ata-
whai o to tatou Ariki o Ihu Karaiti.
Amine.

TE MUTUNGA.